ՀԱՐԱՁ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Սպանիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
1
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
1 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2923

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԷՊԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄ...

Իտալիոյ նախարարական խորհուրդին չաբաթ օրուան յայտարարութիւնը եւ եթովպիոյ ընդհ. զօրաչարժը կը լրացնեն իրար, իբրեւ նոր քայլ մը դէպի պատերազմ:

Իտալական զեկոյցը փափկանկատ այլ դառն բողոք մըն է Ազգերու Դաշնակցութեան դէմ, որ կը փորձէ տագնապը լուծել հաշտարար միջոցներով, մինչ Մուսոլինիի զօրքերը կը պատրաստուին Աբեսսինիոյ վրայ յարձակելու:

Այդ փորձը կը կատարուի մեծ զգուշութեամբ: Եթէ մինչեւ վերջը տեւէ գլխաւոր պատերազմական գործակցութիւնը, այդ փորձը տրամաբանօրէն պիտի յանգի պատժական անօրինութեանց:

Հոմի մէջ շատ լաւ կ'ըմբռնեն այս պարագան: Ուստի, հարկ դատած են այժմէն ազդարարել թէ Իտալիա պիտի քաշուի, եթէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը «միջոցներ» ձեռք առնէ Իտալիոյ դէմ:

Այս մասին տարակոյս չկար սկիզբէն ի վեր: Եւ, չատերուն համար զարմանալի կը թուի որ Իտալիա մինչեւ հիմա պաղարիւնս մնաց, սպասելով Ազգաժողովի միջամտութեանց արդիւնքին:

Զարմանալու բան չկայ. որովհետեւ Հոմի մէջ նոյնքան լաւ կ'ըմբռնեն թէ՝ իրականին մէջ Մեծն Բրիտանիոյ սիւնքսի գլուխն է որ կ'երեւայ իր ճամբուն վրայ, դէպի եթովպիա կամ այլուր:

Ասոր համար ալ, Մուսոլինի պարտք սեպեր է յիշեցնել նա – խարարական խորհուրդին միջոցաւ, թէ չպիտի վնասեն Անգլիոյ շահերուն եւ, ընդհակառակին, պիտի բանակցին անոնց ապահովութեան համար:

Այս յայտարարութիւնը անուղղակի պատասխան մըն է Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին նախարարին բարեկամական ազդարարութեան, որ հաղորդուեցաւ Հոմի անգլիական դեսպանին միջոցաւ, անցեալ շաբթու:

Իտալիոյ վճռականութեան նոր փաստ մը՝ նախարարական խորհուրդին երրորդ որոշումը.— «Ֆաշական կառավարութիւնը ամենայն հանդիսաւորութեամբ կը յայտարարէ թէ պիտի խուսափի որ եւ է բանէ որ կրնայ ընդլայնել եւ աւելի ընդարձակ սահմանի մը վրայ դնել իտալեւհապէշական վէճը»:

Այս որոշումը աւելի բացորոշ արտայայտութիւնն է այն բանաձեւին, որ հապէշական խնդիրը կը համարի պարզապէս գաղթային ձեռնարկ մը:

Այս բանաձեւին չատոնց համակերպած է Ֆրանսա, եւ իր ամբողջ կարողութեամբ կ'աշխատի որ վերահաս փոթորիկը կարմիր ծովէն անդին չանցնի: Մինչդեռ Մեծն Բրիտանիա ոչ իսկ սկզբունքը կ'ընդունի:

— « Մենք իրաւունք ունինք ապրելու, կը յիշեցնէ միշտ Մուսոլինի, եւ հետեւաբար իրաւունք՝ տարածուելու: Քառասունեւսոս միլիոն մարդ ենք, փակուած՝ նեղ չրջանակի մը եւ աղքատ երկրի մը մէջ: 1952ին պիտի ըլլանք 50 միլիոն: Ի՞նչ է իրենց ուածք. մտահոգութեան, յետոյ անխուսափելի պայթո՞ւմի դատապարտել մեզ»:

Բայց ուրիշ զօրաւոր ազդակ մը եւս ցցուած է Իտալիոյ ճամբուն վրայ, նոյնքան խափանարար:

Դիտելի է որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ոչ մէկ առեն այսքան հետեւողական եւ համերաշխ դիրք բռնեց, որքան հապէշական տագնապին առթիւ: Մեծ թէ փոքր չարունակ «ուխտ» եւ «խաղաղութիւն» հոլովեցին, առանձնորդութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ, «ղուիթիւն» հոլովեցին, առանձնորդութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ, «ղուիթիւն» հոլովեցին, առանձնորդութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսա, Մ. Միութիւնը, Փոքր Համաձայնութիւնը եւ... Թուրքիա:

Բացատրութեան չի կարօտիր այս երեւոյթը:

Այդ բոլոր «խաղաղասէր»ները մտահոգ են վաղուան համար: Ներ ուղղեց Անգլիոյ, ապագայ յանձնառութեանց մասին, եւ պահան ալ ստացաւ. թէ եւ ոչ իր ուզածը: Պատասխանը պարզաչափ Անգլիոյ արտաքին նախարարին կողմէ ժրնեւի մէջ խօսուած «Թիւններ» կամ « նախանիւթերու վերաբաշխում» կատարելու: Ուրիշ խօսքով, ճամբայ կը բացուի գաղթային ձեռնարկներու վերաքննութեան, որ եթէ օրհնութիւն մը պիտի ըլլայ ահարներուն եւ պարենաւորման համար, չատ վրդովիչ հեռանկար մը կը ներկայացնէ յաղթականներու աչքին:

Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտով, անդամները հաւաքաբար եւ փոխադարձաբար պատասխանատու են իրենց անկախութեան եւ հողային ամբողջութեան:

Արդ, եթէ Թոյլ տրուի որ Իտալիա արշաւէ եւ գրաւէ Եթովպիան – անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան– այլեւս ի՞նչ նշանակութիւն կ'ունենայ ուխտը:

Ո՛վ որ ախորժակ եւ ուժ ունի, պիտի նետուի առաջին առթիւ Գերմանիան, որ արդէն դղրդոցին նախընթացները սկսած է, եւ այժմ ալ անհամբեր եւ ջլապինդ կը սպասէ նոր պատեհութեան մը:

Այս տեսակէտէն, խորհրդանշական է Հունգարիոյ վարչապետին անակնկալ այցելութիւնը Պերլին, գործակցութիւն մը հաստատելու համար Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի հետ, իրենց և – տեւէն քաշելով Աւստրիան:

Այդ նոյն մտահոգութեամբ էր որ Ֆրանսա կարգ մը հարցումներ ուղղեց Անգլիոյ, ապագայ յանձնառութեանց մասին, եւ պիտի կը վախնան որ նախընթաց մը կը ստեղծուի, եւ օր մը կարգը կու գայ ուրիշ «գաղթային ձեռնարկներ», «տահմանային սրբագրութիւններ» կամ « նախանիւթերու վերաբաշխում» կատարելու: Ուրիշ Անգլիոյ արտաքին նախարարին կողմէ ժրնեւի մէջ խօսուած տասիան ալ ստացաւ. թէ եւ ոչ իր ուզածը: Պատասխանը պարզաչափ Անգլիոյ արտաքին նախարարին կողմէ ժրնեւի մէջ խօսուած «Թիւններ» կամ « նախանիւթերու վերաբաշխում» կատարելու: Ուրիշ խօսքով, ճամբայ կը բացուի գաղթային ձեռնարկներու վերաքննութեան, որ եթէ օրհնութիւն մը պիտի ըլլայ ահարներուն եւ պարենաւորման համար, չատ վրդովիչ հեռանկար մը կը ներկայացնէ յաղթականներու աչքին:

Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտով, անդամները հաւաքաբար եւ փոխադարձաբար պատասխանատու են իրենց անկախութեան եւ հողային ամբողջութեան:

Արդ, եթէ Թոյլ տրուի որ Իտալիա արշաւէ եւ գրաւէ Եթովպիան – անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան– այլեւս ի՞նչ նշանակութիւն կ'ունենայ ուխտը:

Ո՛վ որ ախորժակ եւ ուժ ունի, պիտի նետուի առաջին առթիւ Գերմանիան, որ արդէն դղրդոցին նախընթացները սկսած է, եւ այժմ ալ անհամբեր եւ ջլապինդ կը սպասէ նոր պատեհութեան մը:

Այս տեսակէտէն, խորհրդանշական է Հունգարիոյ վարչապետին անակնկալ այցելութիւնը Պերլին, գործակցութիւն մը հաստատելու համար Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի հետ, իրենց և – տեւէն քաշելով Աւստրիան:

*Այդ նոյն մտահոգութեամբ էր որ Ֆրանսա կարգ մը հարցումներ ուղղեց Անգլիոյ, ապագայ յանձնառութեանց մասին, եւ պահ

ԱՐՓԱԿԻ «ՏԵՍՈՒՄ ԵՎ ՀԱԽՈՂՈՒԹՅՈՒՆ» ՎԱՂՎԱ ՆՈՐ ՀԱՄԱՐԸ

— Ինչպե՞ս է ստեղծվել «Տեսում և խոհ» խորագիրը, — հարցնում են ինձ ընթերցողները։

Ահա՛ պատասխանը։

Ամեն առավոտ, երբ ես նստում եմ իմ սենյակում, որ գրեմ իմ հոդվածը, ինձ մոտ են գալիս տարբեր մարդիկ։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ խոսելու, ոմանք՝ ինձ հետ խորհրդակցելու, ոմանք՝ ինձ հետ վիճելու, ոմանք՝ ինձ հետ կռվելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ծանոթանալու, ոմանք՝ ինձ հետ ընկերանալու, ոմանք՝ ինձ հետ թշնամանալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ուրախանալու, ոմանք՝ ինձ հետ տխրելու, ոմանք՝ ինձ հետ ծիծաղելու, ոմանք՝ ինձ հետ լացելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ասելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չասելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան խնդրելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չխնդրելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան տալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չտալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան առնելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չառնելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ուզելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չուզելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ստանալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չստանալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան գնելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չգնելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան վաճառելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չվաճառելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ուսանելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չուսանելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ուսուցանելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չուսուցանելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ասելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չասելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան լսելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չլսելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան տեսնելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չտեսնելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան զգալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չզգալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան հասկանալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չհասկանալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան գիտենալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չգիտենալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան հավատալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չհավատալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան կարծելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չկարծելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան մտածելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չմտածելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ենթադրելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չենթադրելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան կռահելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չկռահելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան զգուշանալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չզգուշանալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան վախենալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չվախենալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ամաչելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չամաչելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ամոթ համարելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չամոթ համարելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան պատվելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չպատվելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան սիրելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չսիրելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ատելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չատելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան նախանձելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չնախանձելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ուրախանալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չուրախանալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան տխրելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չտխրելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ծիծաղելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չծիծաղելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան լացելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չլացելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ասելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չասելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան լսելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չլսելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան տեսնելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չտեսնելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան զգալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չզգալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան հասկանալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չհասկանալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան գիտենալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չգիտենալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան հավատալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չհավատալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան կարծելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չկարծելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան մտածելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չմտածելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ենթադրելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չենթադրելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան կռահելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չկռահելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան զգուշանալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չզգուշանալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան վախենալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չվախենալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ամաչելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չամաչելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ամոթ համարելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չամոթ համարելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան պատվելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չպատվելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան սիրելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չսիրելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ատելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չատելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան նախանձելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չնախանձելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ուրախանալու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չուրախանալու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան տխրելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չտխրելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան ծիծաղելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չծիծաղելու։ Ոմանք գալիս են ինձ հետ ինչ-որ բան լացելու, ոմանք՝ ինձ հետ ոչինչ չլացելու։

Ահա թե ինչու եմ ես իմ հոդվածներին տվել «Տեսում և խոհ» խորագիրը։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է իմ շրջապատում, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ աշխարհում, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ աշխարհում։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ տիեզերքում, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ տիեզերքում։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ անսահմանության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ անսահմանության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ հավերժության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ հավերժության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ էության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ էության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ գոյության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ գոյության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ կյանքի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ կյանքի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ մահվան մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ մահվան մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ հոգեբանության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ հոգեբանության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ֆիզիոլոգիայի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ֆիզիոլոգիայի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ֆիզիկայի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ֆիզիկայի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ քիմիայի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ քիմիայի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ մաթեմատիկայի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ մաթեմատիկայի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ աստղագիտության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ աստղագիտության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ երկրաբանության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ երկրաբանության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ կենսաբանության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ կենսաբանության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ բժշկության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ բժշկության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ գյուղատնտեսության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ գյուղատնտեսության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ տեխնիկայի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ տեխնիկայի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ արվեստի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ արվեստի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ գրականության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ գրականության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ երաժշտության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ երաժշտության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ պարի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ պարի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ թատրոնի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ թատրոնի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ կինոյի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ կինոյի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ հեռուստատեսության մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ հեռուստատեսության մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ռադիոյի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ռադիոյի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ մամուլի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ մամուլի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ գրքերի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ գրքերի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ամսագրերի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ամսագրերի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ թերթերի մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ թերթերի մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ մեջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ մեջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ հետ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ հետ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ շուրջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ շուրջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ մոտ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ մոտ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ ներսում, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ ներսում։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ դուրս, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ դուրս։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ վրա, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ վրա։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ տակ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ տակ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ առաջ, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ առաջ։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ հետևում, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ հետևում։

Ես տեսնում եմ ամեն ինչ, ինչ կատարվում է ամբողջ ինձ կողքին, և խոհում եմ ամեն ինչ, ինչ տեսնում եմ ամբողջ ինձ կողքին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

Հրատարակվում է 1932 թվականի հունվարի 1-ից

Հասցե՝ գ. Ջրաբերդ

Հեռախոս՝ 3-35

Ինչպես ենք մենք ընդունում Նոր տարին

Նոր տարին ամեն մարդ ընդունում է իր սովորության համաձայն։ Ոմանք ընդունում են ուրախ, զվարճալի, ոմանք՝ տխուր, ոմանք՝ հանգիստ, ոմանք՝ աղմկոտ։ Ամեն մարդ ընդունում է Նոր տարին իր սովորության համաձայն։

Ես էլ ընդունում եմ Նոր տարին իմ սովորության համաձայն։ Ես ընդունում եմ Նոր տարին ուրախ, զվարճալի։ Ես ընդունում եմ Նոր տարին ընկերների հետ։ Ես ընդունում եմ Նոր տարին ընկերների հետ, որովհետև ես ունեմ շատ ընկերներ։ Ես ունեմ շատ ընկերներ, որովհետև ես ինքս էլ շատ ընկերասեր եմ։ Ես շատ ընկերասեր եմ, որովհետև ես ինքս էլ շատ ընկերներ ունեմ։

Ես ընդունում եմ Նոր տարին ընկերների հետ, որովհետև ես ինքս էլ շատ ընկերներ ունեմ։ Ես ինքս էլ շատ ընկերներ ունեմ

թիւնաւոր շահերուն համար:

3. Ֆաշական կառավարութիւնը կը յայտարարէ ամենայն հանդիսաւո– րութեամբ թէ պիտի զգուշանայ ամէն բանէ որ կրնայ ընդլայնել եւ առելի ընդդիմակ տարածութեան մը վրայ դնել Իտալե-Հապէշական վէճը:

Ժողովը վերջանալէ առաջ, նախարարական խորհուրդը իր ամենաջերմ ողջոյնը եւ մաղթանքները ուղղեց էրիթրէի եւ Սոմալիի զօրամասերու հրամա– նատարներուն եւ զինուորներուն: Իր ողջոյնը կը վերադարձի նաեւ Իտալիոյ բոլոր այն զինուորներուն որոնք կը պաշտպանեն հայրենիքը ցամաքի եւ ծովու վրայ եւ երկնքի մէջ: Նախարարական խորհուրդը ազգին երախտագիտութեան կը յանձնէ այն երեսուն հազար բանուորները որոնց ներեցաց տաժանելի աշխատ– տանքով բանի մը ամիսէն գլուխ հանեցին մեր երկու գաղթավայրերուն նիւ– թական պատրաստութիւնը »:

Վերջացնելով, զեկոյցը կը գնահատէ իտալացի ժողովուրդին հանդարտութիւնն եւ կարգապահութիւնը այս տագնապալի օրերուն, եւ կը յայտնէ թէ մօտերս պիտի կատարուի քաղաքացիական զօրաշարժ մը, որ աննախընթաց է պատմութեան մէջ: (Կ'ակնարկէ տասը միլիոն երիտասարդներու զօ– րաշարժին, որ պիտի կատարուի շէֆորներով, կոշնակներով եւ թմբուկներով, Իտալիոյ բոլոր քաղաքներուն եւ գիւղերուն մէջ, հաւանաբար այն օրը երբ յարձակման հրաման արձակուի:

Երեք—չորս միլիոն զինուոր...

Հապէշական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ ի հարկին երեք – չորս միլիոն զինուոր պիտի հանուի, երկրին պաշտպանութեան համար: Բարձր պաշտօնա– տարի մը յայտարարութեան համաձայն, ծառայելու ընդունակ բոլոր այրերը դրօշի տակ պիտի առնուին, ինչ որ ալ ըլլայ իրենց դիրքը: Նոյնիսկ եթովպիա բնակող օտարականներուն ծառաները պէտք է հնազանդին կայսեր հրամանին: Քնակող օտարականներուն ծառաները պէտք է հնազանդին կայսեր հրամանին: կառավարութիւնը առ այժմ կրնայ զինել միայն մէկ միլիոն զինուոր· բայց կառավարութիւնը առ այժմ կրնայ զինել միայն մէկ միլիոն զինուոր· բայց կրնայ զինել մինչեւ վեց միլիոն զինուոր, եթէ պատերազմը պայ– կրնայ զինել մինչեւ վեց միլիոն զինուոր, եթէ պատերազմը պայ– թի: Այդ հաւանական զինակոչին անունը չեն տար: Այս առթիւ կը հաւատան թի: Այդ հաւանական զինակոչին անունը չեն տար: Այս առթիւ կը հաւատան թէ Անգլիա ուելցուցած է իր ուժերը Աէյնի, բրիտանական Սոմալիի, Սու– թէ Անգլիա ուելցուցած է իր ուժերը Աէյնի, բրիտանական Սոմալիի, Սու– տանի եւ Եգիպտոսի մէջ: Բոլորն ալ պատրաստ են յառաջ խաղալու մէկ տանի եւ Եգիպտոսի մէջ: Բոլորն ալ պատրաստ են յառաջ խաղալու մէկ վայրկեանէն միւսը:

Երկրին նեբաները հաստատուած հապէշ զինուորները կ'աշխատին անան– ցանելի դարձնել կարաւաններու յատուկ ճամբաներն ու արահետները:

Աբգայից արքան հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ եւրոպական թերթի մը·— Կը յուսանք թէ չպիտի ձախողին խաղաղասիրական ջանքերը: Սակայն արշաւանքի մը պարագային մեր ազատութիւնը եւ երկիրը պիտի պաշտպանենք մինչեւ որ ազատին մեր մարզկային եւ նիւթական բոլոր ազ – բիւրները: Անկարելի է ըսել թէ որքան կրնան տեւել այդ աղբիւրները, որով– հետեւ որ եւ է մարդահամար չէ կատարուած, ոչ ալ որ եւ է հաշիւ՝ մեր նիւ– թական հարստութեանց մասին: Բայց կրնաք վստահ ըլլալ թէ մենք մեր հո– զային ամբողջութիւնը պիտի պաշտպանենք մինչեւ ծայրը: Մեր ժողովուրդը հաւատարիմ է եւ զինուելու զօրութեամբ պիտի դիմադրէ ո եւ է թշնամիի, ինչ որ ալ ըլլայ անոր ցեղը կամ կրօնը:

**** Հապէշական զօրաշարժին առթիւ, իրազեկներ կ'ըսեն թէ բանակը պիտի նախընտրէ հրոսակային կռիւներ մղել ընդարձակ տարածութեան մը վրայ, փոխանակ համախմբուելու եւ կանոնաւոր ճակատամարտներ մղելու: Ծրագրի մը համաձայն, 600 զինուոր պիտի տեղաւորուի իւրաքանչիւր երեք քառակուսի մղոն տարածութեան վրայ եւ պիտի զբաղեցնէ ռումբի եւ գազի յարձակումներու վտանգը· երրորդ՝ թեթեւաշարժ են եւ կրնան անա– կազի յարձակումներու վտանգը· երրորդ՝ թեթեւաշարժ են եւ կրնան անա– կնկալ յարձակումներ կատարելով, անհետանալ ըլուրներու մէջ: Հապէշները կնկալ յարձակումներ կատարելով, անհետանալ ըլուրներու մէջ: Հապէշները փոխանակ բուռն դիմադրութիւն ցոյց տալու, պիտի ձգնին ջլատել Իտալացի – փոխանակ բուռն դիմադրութիւն ցոյց տալու, պիտի ձգնին ջլատել Իտալացի – ներու յառաջխաղացումը, անոնց դիծերուն մէջ սողոսկիլ, խանգարել հաղոր– ներու յառաջխաղացումը, անոնց դիծերուն մէջ սողոսկիլ, խանգարել հաղոր– դակցութիւնները եւ ուժասպառ ձգել թշնամին անմատչելի լեռներու վրայ:*

Ի՞նչ կ'ըսէ անգլիական պատասխանը

Պատասխանելով Ֆրանսական կառավարութեան հարցումներուն, Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը կը յիշեցնէ Սըր Ս. Հօրի ճառը՝ Ժընեւի մէջ (11 սեպտ.): «Այն ատեն յայտարարեցի թէ Ն. Վեհափառութեան կառավա – րութիւնը վճռած է իր միջոցներուն ներած չափով կատարել Ա. Դ. ուխտով իրեն ինկած պարտաւորութիւնները: Ցարտարարած եմ եւ անկեղծօրէն կ'օգ– տուիմ այս առիթէն, կրկնելու համար թէ այս ժողովուրդը իր հաւատնութիւնը յայտնած է Ազգերու Դաշնակցութեան սկզբունքներուն, եւ ոչ թէ անոնց մաս– նաւոր մէկ արտայայտութեան: Ուրիշ որ եւ է տեսակէտ պիտի նշանակէր թէ ատորագնահատել բրիտանական ուղղամտութիւնը եւ թէ կասկածի տակ դնել անոր անկեղծութիւնը: Այս ճշդելու եւ քացորոշ պարտաւորութեանց համա– ձայն էր որ չէշտեցի եւ կը կրկնեմ թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի պաշտպանէ — եւ այս երկիրը իրեն հետ պիտի ըլլայ — ամբողջ ուժերին հաւա– քական պահպանումը եւ մասնաւորապէս հաստատ եւ հաւաքական դիմա – դրութիւնը որեւէ յարձակողական արարքի դէմ որ չունի արդարացուցիչ պատ– ճառ: Այս նախադասութեան իւրաքանչիւր բառը պէտք է իր արժէքն ունե – նայ»:

Ուրիշ կարգ մը մանուածապատ քացատրութիւններէ վերջը, անգլիական զեկոյցը կը վերջացնէ անդամ մը եւս յիշեցնելով արտաքին նախարարին ծը– նեւի մէջ արտասանած խօսքերը·— «եթէ վտանգներ յանձն պիտի առնուին խաղաղութեան համար, պէտք է առնուին բոլորին կողմէ»: Ցորշափ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կ'ներաչխաւորէ իր դոյութիւնը իր խոհ օրինակով, անգլիա– կան կառավարութիւնը եւ ազգը պիտի հետեւին անոր սկզբունքներուն:

Տեղական թերթերը կ'ըսեն թէ ֆրանսական կառավարութիւնը նոր լուսա– բանութիւններ պիտի խնդրէ կարգ մը կէտերու մասին:

Ազգ. պարգեւախաղի 10րդ վիճակահանութիւնը

Շաբաթ գիշեր Լիոնի մէջ կատարուեցաւ ազգ. պարգեւախաղի 10րդ շար– քին վիճակահանութիւնը: Ներկայ էր խուռն բազմութիւն մը:

Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 1,008,755 թիւը:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.—
0.266.067, 0.172.152, 0.878.539, 0.115.156, 0.827.829, 1..088.511:

Հետեւեալ թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 500,000 ֆրանք.—
0.744.475, 0.156.866, 1.049.801, 0.060.528, 1.033.189, 1.053.502:

8786 վերջացող թիւերը չահեցան 100.000 ֆրանք:
1119 վերջացող թիւերը չահեցան 50,000 ֆրանք:
2458 վերջացող թիւերը չահեցան 25,000 ֆրանք:
4027 վերջացող թիւերը չահեցան 25,000 ֆրանք:
791 վերջացող թիւերը չահեցան 10,000 ֆրանք:
71 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք:
9 վերջացող թիւերը չահեցան 100 ֆրանք:

Կը լսենք թէ, Փորթ ս'Իթալի ապրող 10 հայ ընտանիքներ չահած են 1 միլիոն ֆրանք:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱԻԱՆՋԻՆ ԿԱՏՂԵԼՈՎ, լեհ բանուոր մը, Մ.Լէվ Վլատիլաս, 27 տարե – կան, հիւսիսային շրջանի մէկ գիւղին մէջ սպաննեց իր սիրուհին, մրցակցին հայրը եւ հեծեծանուող մը եւ փորձեց անձնասպան ըլլալ, ապարակը կրակի տալէ վերջը, սակայն ձերբակալուեցաւ: Իր սիրած աղջիկը, նոյնպէս լեհ եւ 24 տարեկան, գիմացի ագարակին մէջ գործ գտնելով, բաւական ալ անոր տէ – րոջը հետ կապած էր: Ագարակը մօտիկ գարձաւ:

ՇՈՒՆ ՄԸ ԽԱՅԱՒ Զեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարին՝ Պ. Պէնէշի երկու ձեռքերը, Փրակայի ամառանոցին մէջ: Հաստատուեցաւ թէ շունը կատաղած էր: Վէրքերը ծանր չեն:

«ԱՇԽԱՐՀԻ ԳԵՂՈՒՀԻ» ընտրուեցաւ Եգիպտոսի ներկայացուցիչը, Օր· Շարլօթ Վատֆի, որ կը պատկանի ազգայնական բարձր ընտանիքի մը: Վերջնական ցանկին մէջ մնացած էին Օր·Սպանիա, Եգիպտոս, Ամերիկա, Չե– խոսլովաքիա եւ Լիբանան — Սուրիա:

«ՄԷՐԻՒԻՒ ՏԸ ՖՐԱՆՍ»ի հիմնադիր անօրէնը, Ալֆրէտ Վալէթ, որ այն– քան գործօն դեր կատարած է այդ հանդէսին ամէնէն փայլուն շրջանին, մե– ռաւ 77 տարեկան հասակին մէջ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ արտակարգ ժողով մը գումարեց Լիմօժի մէջ, յատկապէս քննելով Ֆրանսայի դիւղացիներու եւ հողագործնա– րու վիճակը: Այս առթիւ քուէարկեց չարք մը բանաձեւեր, որոնց հիման վրայ կուսակցութեան երեսփոխանները անմիջապէս օրինագիծ մը պիտի ներկայա– ցնեն խորհրդարանին:

ՀԻՒԱՆԱՏԱՒՈՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ, Լբքէս, 23 տարեկան եւ ապրիկ մը, 22 տարեկան, խնդրի պէս կը սիրէին իրար: Տուն տեղ էին եղած եւ երջանիկ բոյն մը կազմած, երբ ամուսինը առիթուեցաւ ձգել գործը: Երկուքը մէկ հաստատ– ուած էին Մօնմորանսիի մօտ, բայց հիւանդութիւնը երթալով կը ծանրանար: Որոշեցին միասին ապրիլ եւ միասին մեռնիլ: Շաբաթ օր, տան հոգիվարքը էր· ինքն ալ կը զգար: Եւ որպէսզի 48 ժամ աւելի չտառապի, տարձանակը գործեց եւ քաշեց· բայց միայն վերք մը առացաւ: Այն ատեն, իր ապրշանքին վրայ, կինը տարձանակը առաւ եւ երկու հարուած պարպեց, անչնչացնելով տգան: Ցետոյ երկու գնդակ ալ իր կուրծքին պարպեց եւ փռուեցաւ անկենդան: Ցոս– տումը կատարուած էր· այդ իմաստով ալ՝ երկու նամակ ձգուած...

ՆՈՐ ՑԱՅԱՆԱՒ ՄԸ, «Կլուտա», ծովը իջեցուցին չարաթ օր, Պոռտոյի մէջ: Շինութիւնը արժած է 291 միլիոն ֆրանք: Այսօր, 1 հոկտեմբեր, Պրէսթի մէջ ծովը կ'իջեցնեն առաջնակարգ յածանաւ մը եւս, «Տկօնքէրք», որուն հա– մար ծախսուած է, կ'ըսեն, 600 միլիոն ֆրանք:

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԾԱՌԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17–64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ անձ– նական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱ– ՁԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խըն– դիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մե– թոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմա– թուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9–12 եւ ժամադրութեամբ·

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ· ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մաս– նագիտութիւն. քաղուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը 125 ֆրանք:

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - **ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ**

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) ՄԷՔՓՈ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԼ

ՀԵՌԱՁԱՅՆ՝ **ODEON 76–22**

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն առաւօտ

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, իբրեւ նաեւ փաստի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտա– րար դատարաններու առջեւ, կատարէ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գոր– ծողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նա– խարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիր– ներ եւ թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տըր– ուին **10 ֆրանկի**, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար **15 ֆրանկ:**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ· Սապրիչեան

Այս կալլացիները քրիստոնէից հետ միշտ անհաշտ թշնամութեամբ կը վարուին փոխադարձապէս· բայց կալ– լացիք ասով կ'արդարանան քրիստո – նէից քով, որ բռնած դերիները իրենց կրօնին դաւաճան կ'ըսեն, եւ դերուելնէ ազատ կը թողուն եւ քաղաքացւոյ ի– րաւունք կուտան· իսկ ընդհակառակը քրիստոնեայք կալլացւոցմէ բռնած դերիները քրիստոնէութեան դարձը – նելէն յետոյ, դարձեալ իբրեւ դերի կը գործածեն, եւ եթէ ուզեն՝ գրամով ուրիշի ալ կը ծախեն:

Կապրօ Մեհտանի Ալէմ իւր զօրքերը քովը ժողովելով կրկին կը զօրանայ, եւ Կոնահէր քաղաքին վրայ գալով՝ ա– նոր տիրող ապստամբ գլխաւորը կը հալածէ ու ինքը կը տիրէ անոր, եւ Թէկրիւի մեծ իշխանին կը հպատակի, եւ կ'ուզէ որ օրէ օր իւր իշխանու – թեան երկրին ընդարձակ մինչեւ Թէկրիւի սահմանապուռները:

Պէլեսայու վրայ կուգայ, ուր տեղ որ մենք կը գտնուէինք· Պելեսացիք չկրցան դէմ դնել անոր, ըստ որում երկրին կէս մասը անոր հնազանդիլ կ'ուզէր, այլ եւ զիւղացի զօրքերը ի– րենց Տէհաջ Խինի իշխանին հետ Թէքլէ Կորկիս Թաշաւորին քով կը գտնուէին: Սոյն միջոցին ժողովուր– դը մեր սրտին մէջ սարսափ կը ձգէին լսելով թէ՝ Կապրօ Մեհտանի զօրքե– րը զիւղը կոխեցին եւ պիտի կողոպ – տեն· ասով կ'ուզէին մեր քովն եղած միակ զոյգերը՝ այսինքն եկեղեցական պէտտաները յափշտակել· եւ մենք զա– նոնք ազատելու համար առաջուց խորհելով ծածուկ տեղ փոս մը փո– րեր եւ հոն պահեր էինք· եւ այն կող– մէն միամիտ ըլլալով՝ սովորական ազօթից կը պարապէինք Աստուծոյ յանձնելով մեր անձինքը:

Իշխանը լուր կը խրկէ Պելեսայու ծերերուն ու կ'ըսէ թէ «Ես ձեր ստաց– ածքը յափշտակելու չեմ եկած, այլ միայն պատերազմող մարդիկ կ'ուզեմ ձեզմէ»:

Պատասխան խրկեցին անոր քահա – նայից ձեռքով, թէ «Որքան պատե – րազմող մարդիկ որ ունինք, թագա – ւորին քով կը գտնուին· այլ խըն – դիրքնիդ անհնարին է· իսկ թէ որ արմաիք պաշար կ'ուզէք՝ տանք ձե – զի»:

Կապրօ Մեհտանի Ալէմը առանց բան մը ընդունելու կը թողու կ'երթայ՝ ըսելով· «Թէ որ Աստուած տուաւ, իմս է այդ երկիրը»: Եւ սիրեց միայն Վոկըրայէն մինչեւ Սըմին, որոնք Թէկրիւին արեւելեան կողմը կ'ընկնան:

Այս միջոցին մէկ էր յանկարծ Մու– սալա բնակող խալճամ Առաքել Ց· Ճիվէկեկեանի Հապէշ ապաստուորը մեզի ներկայացաւ, եւ երկու տարիէն ի վեր տուրը երուսաղէմէն եւ ուրիշ տեղացիէ եկած նամակներու ծրար մը մեզի յանձնեց: Անհնարին է նկա– րագրել մեր ուրախութեան չափը, ո– րու տատակութիւնը կարծես թէ մեր ջիղերուն ցնցում տալով՝ ձեռուընիս դողալով ինչպէս բանալիս չէինք պահեր· մենք զմեզ կորսուած եւ մար– դոյմէ մոռցուած կը համարէինք զի վասն որոյ այլ ընդ այլոյ եղած՝ մի հարիւնեակ եւ աւելի երկրի կարաւ– այն նամակներէն կ'առնէինք: Բացին վերջապէս եւ սկսանք կարդալ, մեր այրած սրտերնիս աւելի ուռճա– քած ապրիւրները մէկէն ի մէկ սկս– հոսիլ, բայց այս անգամ ուրախու– թեան եւ քաղցր յոյսերու արտասու– էր· կարծես թէ յանկարծ տեղափո– ուեցանք եւ լուսաւոր աշխարհի մը մարդոց հետ սկսանք խօսիլ· եւ մեր բազմակարօտ տուրը Հոգ եղբարց հետ տեսակցիլ, եւ անոնց քաղցր խօսակցութիւնը վայելել մխիթարուիլ: Մեր երեւակայութիւնը քիչ մը ժամանակ մեզի խաբեց· կարծէինք թէ ալ յաւիտեան հեռացած այն սեւադէմ ու վայրենաբարոյ ժո– ղովուրդն, որոնց կերպարանքը եւ ուելի եւս իրենց բարքն ու վարքը մեզի բոլոր այն երկար տարի մեզի բոլոր այն երկար տարի կիրը:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ ԵՒԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՕՇԱԲԹԻ
2
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
2 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2924

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՁԻՇԴ ԵՐԵՔ ԺԱՄԷՆ

ԵԹԷ սխալ չենք հասկնար մեր կարդացածը, ճիշդ երեք ժամ տեւեր է Բարեգործականի 26րդ ընդհ. ժողովը,, բացուելով սեպտեմբեր 20ին, կէսօրէն յետոյ ժամը 8ին եւ փակուելով ժամը 7ին, Լօզանի մէջ։

Այս տեղեկութիւնը կը քաղենք իրենց իսկ զեկոյցէն, որ կը պարունակէ նաեւ հետեւեալ նորութիւնները.—

1. Ընդհ. ժողովը նշանակուած էր սեպտեմբեր 6ին, բայց, օրինական մեծամասնութիւն զոյացած չըլլալով, յետաձգուած էր սեպտեմբեր 20ին։

2. «Ներկայութեան տոմարէն յայտնի եղաւ որ անձամբ ներկայ եւ փոխանորդաբար ներկայացուած անդամներու թիւը 91 է, 157 ձայնի իրաւունքով»։

3. Ըստ կանոնագրի, «ընդհ. ժողովը կը գումարուի Լօզան կամ այլուր»։ Ուստի, «կեդր. վարչական ժողովը յարմար դատեց այս տարի եւս Լօզանի մէջ գումարել 26րդ ընդհ. ժողովը, իբրեւ այս տարի եւս Լօզանի մէջ գումարելով ընդհ. ժողովը, շատերու համար դիւրին չէ անձամբ ներկայ գտնուիլ. բայց դիտելի է նաեւ որ երբ ժամանակին Գահիրէ ու վերջին տարիները Փարիզ կը գումարուէր ընդհ. ժողովը, դարձեալ ներկայ անդամներու թիւը սակաւաթիւ էր, ֆանզի ուր որ ալ գումարուի ան, այդ տեղը բնակող անդամները միայն դիւրութիւն կ'ունենան անձամբ ներկայ գտնուելու։ Ներ միայն դիւրութիւն կ'ունենան անձամբ ներկայ գտնուելու։ Ներ բարեբախտաբար կանոնագիրը պատեհութիւն կ'ընծայէ որ հեռաներկայ անդամները փոխանորդաբար մասնակցին ընդհ. ժողովին, ինչպէս որ այս տարի եւս հարիւրաւոր փոխանորդագիրներ ղրկուած են»։

Այս առթիւ, նախագահը «այժմէն իսկ ի վիճակի է յայտարարելու թէ յառաջիկայ տարի Մխիթեան սոյն պատկառելի ժողովը պիտի գումարուի Փարիզ»։

4. Հակառակ անտեսական յարաճուն տագնապին, «կարելի եղած է հաւասարակշռել Միութեան ելքն ու մուտքը, ըստ նախահաշիւի, եւ 1934ին մուտքի համագումարը եղած է Ա. Ո. 63183 (որուն 12,616 ոսկին անձեռնմխելի նոր կտակներ եւ նուիրատուութիւններ), իսկ իրրեւ նպաստ Ա. Ո. 33,023 յատկացուած է ազգօգուտ եւ հայրենաշէն ձեռնարկներու»։

5. Զանազան ձեւակերպութիւններէ եւ անուանումներէ յետոյ, ժողովը կը քուէարկէ կարգ մը որոշումներ, որոնք նոյնպէս արդարեւ հանդամանք ունին.—

1. Յոտնկայս յարգանք Միութեան հանգուցեալ անդամներուն։ 2. «Սրտագին խնդակցութիւն Ս. Հայաստանի վերաշինական նոր եւ հսկայ նուաճումներուն համար եւ շնորհակալութիւն կառավարութեան կողմէ Հ. Բ. Ը. Միութեան ընծայուած օժանդակութեանց համար»։ 3. Զերմ գնահատանք Եգիպտոսի եւ Ամերիկայի Շրջ. Յանձնաժողովներուն։ 4. եւ 5. Անկեղծ շնորհակալութիւն Միութեան բոլոր անդամներուն, նուիրատուներուն, բաժիններուն, հոգեւորականներուն, խմբագիրներուն, կեդր. վարչ. ժողովին եւ ամէն նախագահի։

Եւ փակուած։ «Երթայք ի խաղաղութիւն»։ Ամէն։

Պիտի ըսէք,— երբ ժողով մը ճիշդ երեք ժամ կը տեւէ, 4էն 7, արդարեւ անակն չէ տարբեր բան սպասել։

Մանաւանդ որ, ինչպէս կ'իմանանք զեկոյցէն, «ընդհ. ժողովի օրակարգը սահմանափակուած ըլլալով, տարբեր հարցերով չի քննելու եւ նոր շրջանի գործունէութիւնը բանաձեւելու համար։ Լօզանի ժողովին մէջ կը տեսնենք հարեւանցի քննութիւն մը անցեալի մասին, եւ ուրիշ ոչինչ, բացի բազմանքէ եւ մաղթանքէ։

Այսքան սահմանափակ օրակարգի մը համար աւելորդ էր երկու անգամ հրաւէր ուղղել, եւ մինչեւ ժրնեւ երթալ։ Այդ բոլորը կարելի էր ընել Բարեգործականի գրասենեակին մէջ իսկ, աւելի հանգիստ եւ աւելի աժան։

Ժողովը ժողովի՞ն համար է որ կը գումարուի — ինչպէս ըսուեսը արուեստին համար— թէ գործ դասելու եւ գործունէութեան ձեւեր մշակելու։

Եւ եթէ օրէնսդիր ու գործադիր բոլոր իրաւունքները կը պատկանին կեդր. վարչ. ժողովին, այն ատեն ի՞նչ կը նշանակէ ընդհ. ժողով։

Կարելի էր անվերջ չարունակել հարցումները, ոչ թէ պահանջելու միամտութեամբ, այլ հաստատելու համար թէ բարեգործականը ոչ ժամանակներէն կ'ազդուի, ոչ ալ այս ժողովուրդի կացութենէն։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿՌԻԻԻՐ ԿՐՆԱՅ ՊԱՅԹԻԼ ՈՐ ԵԻ Է ԱՏԵՆ

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԺՈՂՈՎՆԵՐ ՓԼՈՐԻՋԻ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Իտալիոյ ռազմագիտական ծրագիրը

Օրէ օր կը սաստկանայ ջղագրգռութիւնը՝ քաղաքական շրջանակներու մէջ, թէեւ դիւանագէտները կը ճգնին պահել իրենց պաղարիւնը։ Այս մթնոլորտին մէջ, զարմանալու զրոյցներ ալ շրջան կ'ընեն։ Այսպէս, առջի օր Փարիզի մէջ կը պատմէին թէ Սուէզի ջրանցքը փակուած է, թէ այլեւս անկարելի է որ եւ է նոր բանակցութիւն, թէ այսօր վաղը կը պայթի պատերազմը ետեւ։ Սակարանն ալ ապրուեցաւ այս լուրերէն, որոնք բերնէ բերան կը տարածուին երբեմն բանպիտութեամբ, իսկ աւելի յաճախ չարաշահութեամբ։

Գալով բուն իրականութեան, բացառիկ նորութիւն մը չկայ։ Եթովպիոյ զօրաշարժին առթիւ, այն կարծիքը կը տիրէ թէ Իտալիա «յարձակողական միջոցներ» ձեռք պիտի առնէ այս չարքին, իրրեւ մարտահրաւէր համարելով դայն։ Զօրաշարժի որոշումը տրուած է, բայց տակաւին չէ հրատարակուած։ Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաւատան թէ Եթովպիա պիտի կրնայ կէս միլիոնէն մինչեւ 1,800,000 զինուոր հանել առաջին առթիւ։ Այս ուժին դէմ Իտալիա էրիթրէի եւ Սոմալիի սահմաններուն վրայ կեդրոնացուցած է 200,000 զինուորներ, որոնք անցեալ պիտի յարձակին ռազմագիտական կէտերու վրայ։ Հապէշ զինուորները 30 քիլոմեթր ներս քաշուած ըլլալով, իտալական բանակը պիտի հար նները 30 քիլոմեթր ներս քաշուած ըլլալով, իտալական բանակը պիտի հարկադրուի յառաջ խաղալ ուժգնօրէն, օդանաւերով եւ հրասայլերով։ Իտալական ռազմավարութեան գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ բնիկներու դիմադրական կորովը խորտակել ալրիփական պատերազմի լաւագոյն գործիքներով։ Այս առաջադրութեամբ, կ'ըսուի թէ 800 նոր հրասայլեր եւ ուրիշ ահարկումքենաներ կը զրկուին արեւելեան Ափրիկէ։ Իսկ պաշտօնական հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ դրօշի տակ առնուած են 30,000 սպաներ եւ զինուորներ, 1907ի մանագիտական դասէն։

Միւս կողմէ, բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ Իտալիա կ'ուզէ ըզդուշութեամբ չարժիլ, նկատի առնելով որ 400,000 Քօն տարողութեամբ անգլիական մարտանաւ կեդրոնացած է Միջերկրականի մէջ։ Լոնտոնէն ալը րուած հաւաստիքները որ եւ է ապահովութիւն չեն ներշնչեր իտալական հրամանատարութեան։

**** Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը նիստի հրաւիրուած էր այսօր։ Քրանսայի նախարարական խորհուրդն ալ արտակարգ ժողովի մը կը պատրաստուի, այսօր կամ հինգշաբթի։ Մտահոգութիւնը ակներեւ է երկու մայրաքաղաքներուն, բայց մանաւանդ Ժընեւի մէջ, որ մնացած է մուրճին եւ սալին միջեւ։ Ֆրանսայի համար մղձաւանջ մը դարձած է պատժական անօրինութեան խնդիրը։ Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ իմանալ թէ ի՞նչ դիրք պիտի բռնէ Ֆրանսական նաւատորմը, եթէ դէպքերը գահավէժ ընթացք առնան։ Ուրիշ խօսքով, պիտի գործակի՞ անգլիականին հետ։ Ֆրանսայի սպայակոյտն ալ իր կարգին կ'ուսումնասիրէ այս հարցերը։*

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաւատան թէ Իտալիա ուզած է առանձին բանակցել Անգլիոյ հետ, սակայն այս վերջինը անընդունելի համարած է այդպիսի ձեռնարկ մը, հիմա որ Ա. Դ. Խորհուրդը պաշտօնապէս կը զբաղի օրուան տագնապով։

**** Ամերիկան թերթերը կը գրեն թէ նոր Լօքառնօ մը կը գործէ արեւելեան Ափրիկէի կամ Արաբիոյ մէջ, զօրացնելով եթովպիոյ կայսեր բազուկը։ Սեպտեմբեր 30ին պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ կայսեր, եւ Արաբներու աջակցութիւնը խոստացաւ յանուն եգիպտոսի։ Աքքայից արքան, շրջապատուած իր խորհրդականներով, քահանաներով եւ զինուորական հրամանատարներով, գոհունակութիւն յայտնեց փաթթոցաւոր պատուիրակներուն, առաջարկուած աջակցութեան համար։ Տարակոյս չկայ թէ Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքական գործունէութեան ուրիշ մէկ էջն է որ կը բացուի, այսպիսի առաքելութիւն ներով։*

Երկիւղներ օսարներու ապահովութեան վասին

Հապէշական զօրաշարժին առթիւ, իրազեկներ կը կարծեն թէ այլեւս անկարելի պիտի ըլլայ զսպել ցեղախռմբերը, որոնք բարբարոսական սովորութիւններ ունին։ Նախ, Ժընեւի մէջ կը վախնան որ անոնք յարձակում գործեն Իտալացիներուն վրայ, դուռ բանալով իտալական արշաւանքին։ Ցետոյ, մեծ մահհոգութիւն կը պատճառէ Ատոխ — Ապէպայի, Տիրէ Տաւայի եւ ուրիշ կարեւոր քաղաքներու ասիատականօրէն բնակիչներուն ապահովութեան խընդիրը։ Զօրաշարժի որոշումը տրուած ըլլալով, լեռնականները պիտի զինուին եւ պիտի համախմբուին իրենց պետերուն հրամանին տակ։ Արդ, այս վերջիններուն յաճախ սահմանային գաղտնի արշաւներ կատարել կուտան, գերի եւ աւար բռնելու համար։ Անոնք վարժուած են հրոսակային կռիւներու և աւարառութեան։ Անգամ մը որ զինուին, ոչ միայն հրոսակային արշաւներ կրնան կատարել, այլեւ զարնել իրենց հանդիպած Եւրոպացին։ Կացութիւնը փափուկ է մանաւանդ անոր համար որ ճշդիւտ սահմանագիծ մը չկայ Եթովպիոյ եւ իտալական գաղթավայրերուն միջեւ։

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Ատոխ — Ապէպայի անգլիական դեսպանատունը լաւ պաշտպանուած է հնդիկ զինուորներով։ Ցաւելուածական հրացաններ բաժնուած են անգլիական հպատակներուն։ Դեսպանատունը շրջապատուած է փշաթելերու ամուր ցանցով մը։ Ներսը տեղաւորուած են հինգ գնդացիրներ եւ 180,000 փամփուշտ։ Ջուրը կը հայթայթեն հորերէն, իսկ ուտելիք ամբարուած է երեք ամսուան համար։

Ամերիկեան դեսպանատունն ալ արտակարգ միջոցներ ձեռք առած է։ Ի հարկին կարելի պիտի ըլլայ օդանաւերով տեղափոխել 65 հպատակները, բացի թերթերու թղթակիցներէն։

**** Ատոխ — Ապէպայի մէջ ժամէ ժամ կը սպասեն զօրաշարժի հրամանին հրատարակութեան եւ իտալական յարձակման։ Ազգերու Դաշնակցութիւնը տակաւին չէ պատասխանած Եթովպիոյ կայսեր հեռագրին, որ կը բացատրէր զօրաշարժին անհրաժեշտութիւնը։*

**** «Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը անգործնական կը գտնէ քննիչներ ղրկել Եթովպիա, ինչպէս առաջարկուած է Ազգերու Դաշնակցութեան, ստուգելու համար յարձակման պատասխանատուութիւնը։ Թղթակիցը կ'ըսէ թէ առ —*

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉ Է ՁԵՐ ԿԱՐԾԻՔԸ...

Շատո՞նց մոռցեր էի մեր պատուելի կոչնակը։ կարելի՞ է չմոռնալ, մանաւանդ այս օրերուն, երբ օրուան թերթերը առտու իրիկուն հետեւարար քաներ կը պատմեն Հապէշիստանի աշխարհիէն, — մէկը առիւծներէն կը նկարագրէ, միւսը Սաթայի թագուհիին պատկերը կը դնէ, ուրիշ մը աւուշահամ սուրճը կը գովէ, վերջապէս մէկն ալ կ գրէ թէ աղիքներու ծանօթ դրդը (չէրիս) թափելու լաւագոյն դեղն է քոսս բոյսը, որ միայն Հապէշիստան կը բուսնի։ Է՛հ, այսքան ծանօթագիտութիւն ուրկէ՞ պիտի բաղէի, եթէ Իտալիա զօրք չղրկէր էթիոպիա։

Ի՜նչ բարերախտութիւն, պիտի ըսէք։

Ցանուն արդարութեան, դիտել կուտամ որ այլապէս շահեկան տեղեկութիւններ, հմտալից եւ հոգեշահ ծանօթագիտութիւններ կը պարգեւէ մեզի Հայաստանի կոչնակը, առանց սպասելու որ եւրոպական պետութիւն մը զօրք դրկէ հիւսիսային Ամերիկա։

Սակայն, Նիւ-Եորքի հայ թերթին տուած տեղեկութիւններուն ի վար ձատրութիւն, կը մաղթեմ որ Աստուած ալ իր զօրքը կամ զօրութիւնը դրկէ կոչնակի խմբագրին ուղեղէն ներս։

Ինչո՞ւ։

Ըսեմ, մտիկ ըրէք։—

Գիտէք, որ այս թերթին խմբագիրը շատ կը սիրէ կարդալ Ղուտին պատմութիւնը կամ Ցոնաինի կեանքը, ուստած էր խուցին մէջ։ Երբեմն կը հրատարակէ իր խոր պրպտումներուն արդիւնքը։ Վերջերս ալ, Սեպտեմբեր 14ի թիւով, կուտար այնպիսի տեղեկութիւններ, որոնք ճորութիւն են եւ մտաւարական աշխարհը պիտի յեղաշրջեն ապահովապար։ Ահաւասիկ այդ շատ կարեւոր տեղեկութիւնները.—

Ատուածաշունչը գիրք մըն է։

Գիտէի՞ք։

Հեղինակին, գրաշարին, տպագրիչին, կազմարարին, գրածախին ձեռքէն անցած է։

Գիտէի՞ք։

Երկու կողքեր ունի։

Գիտէի՞ք։

Թուղթի վրայ ալ մելանով տպուած է։

Գիտէի՞ք։

Պրակներէ եւ էջերէ կը բաղկանայ։

Գիտէի՞ք։

Շուկային մէջ ալ կը ծախուի։

Գիտէի՞ք։

Դարակին մէջ ալ կը գետեղուի։

Գիտէի՞ք։

կարդացուելու համար չինուած է։

Գիտէի՞ք։ Եթէ կան ընթերցողներ, որոնք կը կարծեն թէ կատակ կ'ընեմ, թող չդրնայ ձեռքս։ Երդում կ'ընեմ, որ այսպիսի շիլի՛չ, հմտալի՛ց ծանօթագիտութիւններով լեցուն գրութենէ մը կատարեցի բաղուածքս։

Ի վերջոյ կը խորհիմ որ դժուար չէ պատուելի ըլլալը եւ բարոզելը։ Եթէ ինծի տրուէր բարոզ մը խօսիլ «կոչնակ»ի խմբագրին մասին, կ'ըսէի.

— *Կոչնակի խմբագիրը բանաւոր կենդանի մըն է* (խնդրե՛մ, Արիստոտէլեան առութեամբ)։

Երկու աչք ունի։

Կը քալէ։

Կ'ուտէ։

Երկու ականջ ունի...։

Այստեղ պահ մը կը հրաւիրէի ուշադրութիւնդ դարձնելու, որ գոցեն իրենց աչքերը, ծալեն իրենց ձեռքերը պօղելու ձեւով եւ երեւակայեն խմբագրին ականջները։։։

ԱՐԱԶ

Osարներու ապահովութեան խնդիրը

Ազատանքի ընդհ. Դաշնակցութիւնը իր վերջին համագումարին մէջ միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որ կը բաղդէ քաղաքական յանձնաժողովներու եւ «հայմաթլոն»ներու արտաքսման վճիռներուն դէմ։ Ընկերվարական պաշտօնաթերթը, «Փոփիւլէռ», այս առթիւ տեղեկութիւններ հաղորդելով, կը գրէ թէ ընկերը Մ. Մուրէյ խնդիրը փոխադրած է քաղաքական դետնի վրայ, եւ թէ տարադիրներու պատուիրակութիւն մը ներկայացած է ներքին նախարարութեան, համեստ եւ արդար պահանջներ դնելու համար։ Թերեւս նախարարութեան, համեստ եւ արդար պահանջներ դնելու համար։ Թերեւս նոյնացնելով քաղաքական փախստականներու եւ Նանսէնեան հպատակներու բախտը, կը յիշէ եղերական պատմութիւնը ռուս ճարտարագէտի մը։ Ներգը գիշեր մը մութ փողոցի մը մէջ պատին առջեւ կեցած ըլլալով, ոստիկան մը կը տեսնէ եւ անմիջապէս առնտգրութիւն կը կազմէ։ Ճարտարագէտը կը դատապարտուի 16 Փրանք տուգանքի,— յետաձգման իրաւունքով։ Բայց արդատապարտուի 16 Փրանք տուգանքի,— յետաձգման իրաւունքով։ Բայց արդատաման հրաման կը տանայ։ Եւ որովհետեւ չէր կրնար ուրիշ տեղ երթալ, կը դատապարտուի երկու ամիս բանտարկութեան։ Երկու ամիս վերջը, միշտ նոյն պատմութիւնը։ Այսպէս երկու տարի բանտ մտած—ելած է, իբրեւ 13 անգամ «անսատած» համարուելով օրէնքին։ Վերջերս դատարանէն ելած ատեն կ'աղաղակէր յուսակտուր.

— Ինչո՞ւ ոճիր մը չգործել միեւնոյն գնով։ Գոնէ բանի մը համար բանտարկուած կ'ըլլամ...

«Փոփիւլէռ» կ'առաջարկէ հինգ հոգինոց յանձնաժողով մը կազմել, երկուքը՝ ներքին, երկուքը՝ արտաքին նախարարութիւններէն, քննելու համար բանտարկուած հայմաթլոնաներուն թղթածրարները։

Զուարկիոյ արտասահման խնդիրը

Ազատանքի ընդհ. Դաշնակցութիւնը իր վերջին համագումարին մէջ միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որ կը բաղդէ քաղաքական յանցաւորներու եւ «հայմաթլոն»ներու արտաքսման վճիռներուն դէմ։ Ընկերվարական պաշտօնաթերթը, «Փոփիւլէռ», այս առթիւ տեղեկութիւններ հաղորդելով, կը գրէ թէ ընկերը Մ. Մուրէյ խնդիրը փոխադրած է քաղաքական դետնի վրայ, եւ թէ տարադիրներու պատուիրակութիւն մը ներկայացած է ներքին նախարարութեան, համեստ եւ արդար պահանջներ դնելու համար։ Թերեւս նոյնացնելով քաղաքական փախստականներու եւ Նանսէնեան հպատակներու բախտը, կը յիշէ եղերական պատմութիւնը ռուս ճարտարագէտի մը։ Ներգը գիշեր մը մութ փողոցի մը մէջ պատին առջեւ կեցած ըլլալով, ոստիկան մը կը տեսնէ եւ անմիջապէս առնտգրութիւն կը կազմէ։ Ճարտարագէտը կը դատապարտուի 16 Փրանք տուգանքի,— յետաձգման իրաւունքով։ Բայց արդատապարտուի 16 Փրանք տուգանքի,— յետաձգման իրաւունքով։ Բայց արդատաման հրաման կը տանայ։ Եւ որովհետեւ չէր կրնար ուրիշ տեղ երթալ, կը դատապարտուի երկու ամիս բանտարկութեան։ Երկու ամիս վերջը, միշտ նոյն պատմութիւնը։ Այսպէս երկու տարի բանտ մտած—ելած է, իբրեւ 13 անգամ «անսատած» համարուելով օրէնքին։ Վերջերս դատարանէն ելած ատեն կ'աղաղակէր յուսակտուր.

— Ինչո՞ւ ոճիր մը չգործել միեւնոյն գնով։ Գոնէ բանի մը համար բանտարկուած կ'ըլլամ...

«Փոփիւլէռ» կ'առաջարկէ հինգ հոգինոց յանձնաժողով մը կազմել, երկուքը՝ ներքին, երկուքը՝ արտաքին նախարարութիւններէն, քննելու համար բանտարկուած հայմաթլոնաներուն թղթածրարները։

Զուարկիոյ վիճակ Ցունաստանի մէջ

Քանի կը մօտենան ժողովրդական քուէարկութեան օրերը, այնքան կ'աճի ջղագրգռութիւնը Ցունաստանի մէջ։ Անախորժ դէպքեր ալ պակաս չեն։ Կիրակի օր, հանրապետականները ժողով մը ասքած էին Սելանիկի մէջ, ուր պիտի խօսէին Պ. Պ. Սօֆուլիս եւ Փաւալեաս։ Իրիկուան ժամը 5ին Ազատութեան հրապարակին վրայ հաւաքուեցան Վենիզէլոսի կուսակիցները եւ հակառակորդները, միւով 3—4000։ Երբ երկու ճառախօսները երեւցան պատասխանները, բազմաթիւ ներկաներ եւ անցորդներ պարսաւեցին հանրապետականները, ծափահարելով թագաւորութիւնը։ Աքէնդի հետագրական գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ համաձայնավարները, որոնք զինուած էին դաշոյններով եւ ատրճանակներով, յարձակեցան ատրքայականներուն վրայ։ Կռիւը ծաւալեցաւ եւ ոստիկան — զօրքը միջամտելով յաջողեցաւ վերահաստատել բարեկարգութիւնը։ Վենիզէլոսականները եւ համաձայնավարները փախան, իսկ բազմութիւնը ծափահարեց թագաւորը։ Տասնի չափ քաղաքացիներ թեթեւ վէրքեր ստացան։

*** Նոյն աղբիւրէն (կառավարական) կը ծանուցանեն թէ համաձայնավարները կարեւոր նպաստներ ստացած են արտաքսմանէն, խռովութիւններ յարուցանելու համար հանրաքուէի պայքարին առթիւ։ Նկատելով որ կարգ մը հանրապետական խմբակցութիւններ միացեալ ճակատ կազմած են համաձայնավարներուն հետ, կառավարութիւնը որոշած է ազդու միջոցներ ձեռք առնել, խափանելու համար խռովութիւնները։

*** Լարխայի մէջ, Թեսալիոյ միացման յիսնամեակին առթիւ, զինուորականները նախարար Զօր. Քոնտիլիս ճառ մը խօսելով յայտարարեց.— «Մեր հանրապետութիւնը կը համարխմ չարիք մը եւ կը մաղթեմ որ օր առաջ վերջ գտնէ»։

ՆՈՐԵՐ ԳՐՈՒՄՆԵՐ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՎԱՔԻ ՎԱԽՃԱՏԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՐՑԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻՆ

Հարգելի Ամո Գրիգորյան,

Ձեր նամակը ստացանք, որի համար շնորհակալություն ենք հայտնում։

Ձեր նամակում բարձրացված հարցերը ուշադրության են արժանացել։ Ձեր նամակի հիման վրա Հայկական ԽՍՀՄ Նախարարների խորհրդի կողմից հանձնարարվել է Հայկական ԽՍՀՄ Ներքին գործերի նախարարությանը, Հայկական ԽՍՀՄ Ֆինանսների նախարարությանը, Հայկական ԽՍՀՄ Կոմունալ տնտեսության նախարարությանը, Հայկական ԽՍՀՄ Կենցաղային սպասարկման նախարարությանը, Հայկական ԽՍՀՄ Առևտրի նախարարությանը, Հայկական ԽՍՀՄ Կոոպերատիվների միությանը, Հայկական ԽՍՀՄ Ժողովրդական տնտեսության հաշվառման կենտրոնական վարչությանը, Հայկական ԽՍՀՄ Պետական արհեստանոցների կենտրոնական վարչությանը, Հայկական ԽՍՀՄ Պետական ապրանքների ստանդարտ

ԱՀԱՎԱՍՏԱՑՈՂ ՅՈՒՇԱՎԵՊ

Վիլյամ Ս. Ջոյս

—7—

Մինչև նոր ծանուցում, ես ոչ մի նամակ չեմ ստանում, ոչ մի հեռագիր չեմ ընդունում, ոչ մի հյուր չեմ ընդունում, ոչ մի տեղ չեմ գնում, ոչ մի զանգ չեմ լսում, ոչ մի դուռ չեմ բացում, ոչ մի պատուհան չեմ նայում, ոչ մի խոսք չեմ ասում, ոչ մի ժպիտ չեմ տալիս, ոչ մի ձեռք չեմ սեղմում, ոչ մի ուտելիք չեմ ուտում, ոչ մի ըմպելիք չեմ խմում, ոչ մի ծխախոտ չեմ ծխում, ոչ մի ծաղիկ չեմ հոտոտում, ոչ մի կատակ չեմ անում, ոչ մի կատակի չեմ ծիծաղում, ոչ մի ծիծաղ չեմ ծիծաղում, ոչ մի արցունք չեմ թափում, ոչ մի ցավ չեմ զգում, ոչ մի ուրախություն չեմ ապրում, ոչ մի վիշտ չեմ կրում, ոչ մի ցավ չեմ պատճառում, ոչ մի հոգսի մեջ չեմ ընկնում, ոչ մի հոգս չեմ հանում, ոչ մի ուրախություն չեմ պատճառում, ոչ մի ուրախության մեջ չեմ ընկնում, ոչ մի հոգսը չեմ հանում, ոչ մի ցավ չեմ պատճառում, ոչ մի ցավ չեմ զգում, ոչ մի արցունք չեմ թափում, ոչ մի ծիծաղ չեմ ծիծաղում, ոչ մի ծաղիկ չեմ հոտոտում, ոչ մի ծխախոտ չեմ ծխում, ոչ մի ըմպելիք չեմ խմում, ոչ մի ուտելիք չեմ ուտում, ոչ մի ժպիտ չեմ տալիս, ոչ մի ձեռք չեմ սեղմում, ոչ մի խոսք չեմ ասում, ոչ մի պատուհան չեմ նայում, ոչ մի դուռ չեմ բացում, ոչ մի զանգ չեմ լսում, ոչ մի տեղ չեմ գնում, ոչ մի հյուր չեմ ընդունում, ոչ մի նամակ չեմ ստանում, ոչ մի հեռագիր չեմ ընդունում։

Մնում է միայն ցավոք մեռնել։

×

Ես ու Ջոն Ջոնսը ծանոթ էինք դեռ մանկուց։ Մենք միասին էինք սովորում, միասին էինք խաղում, միասին էինք ծեծվում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք առաջին անգամ սիրահարվում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ ծխում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ հարբում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ կռվում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ ծեծվում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ ծիծաղում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ լաց լինում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ ծաղիկ հոտոտում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ ծխախոտ ծխում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ ըմպելիք խմում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ ուտելիք ուտում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ ժպիտ տալիս։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ ձեռք սեղմում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ խոսք ասում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ պատուհան նայում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ դուռ բացում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ զանգ լսում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ տեղ գնում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ հյուր ընդունում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ նամակ ստանում։ Մենք միասին էինք առաջին անգամ հեռագիր ընդունում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ամուսնանում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք երեխաներ ունենում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք թոռներ ունենում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ծերանում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք հիվանդանում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք մահանում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք հարություն առնում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք հեռագիր ընդունում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք նամակ ստանում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք պատուհան նայում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք դուռ բացում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք զանգ լսում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք տեղ գնում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք հյուր ընդունում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ժպիտ տալիս։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ձեռք սեղմում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք խոսք ասում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ուտելիք ուտում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ըմպելիք խմում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ծխախոտ ծխում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ծաղիկ հոտոտում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ծիծաղում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք արցունք թափում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ցավ զգում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ուրախություն ապրում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք վիշտ կրում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ցավ պատճառում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք հոգսի մեջ ընկնում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք հոգսը հանում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ուրախություն պատճառում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ուրախության մեջ ընկնում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ցավ պատճառում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք արցունք թափում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ծիծաղ ծիծաղում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ծաղիկ հոտոտում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ծխախոտ ծխում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ըմպելիք խմում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ուտելիք ուտում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ժպիտ տալիս։ Ես ու Ջոնը միասին էինք ձեռք սեղմում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք խոսք ասում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք պատուհան նայում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք դուռ բացում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք զանգ լսում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք տեղ գնում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք հյուր ընդունում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք նամակ ստանում։ Ես ու Ջոնը միասին էինք հեռագիր ընդունում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք մեռնում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք հարություն առնում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք հեռագիր ընդունում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք նամակ ստանում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք պատուհան նայում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք դուռ բացում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք զանգ լսում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք տեղ գնում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք հյուր ընդունում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ժպիտ տալիս։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ձեռք սեղմում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք խոսք ասում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ուտելիք ուտում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ըմպելիք խմում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ծխախոտ ծխում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ծաղիկ հոտոտում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ծիծաղում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք արցունք թափում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ցավ զգում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ուրախություն ապրում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք վիշտ կրում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ցավ պատճառում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք հոգսի մեջ ընկնում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք հոգսը հանում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ուրախություն պատճառում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ուրախության մեջ ընկնում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ցավ պատճառում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք արցունք թափում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ծիծաղ ծիծաղում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ծաղիկ հոտոտում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ծխախոտ ծխում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ըմպելիք խմում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ուտելիք ուտում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ժպիտ տալիս։

Ես ու Ջոնը միասին էինք ձեռք սեղմում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք խոսք ասում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք պատուհան նայում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք դուռ բացում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք զանգ լսում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք տեղ գնում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք հյուր ընդունում։

Ես ու Ջոնը միասին էինք նամակ ստանում։

նուազն երեք չաբաթ կը տեւէ Եւրոպայէն Եթովպիա։ Այնուհետեւ ճամբոր – դութիւնը պէտք է կատարել կարաւանով։ Ենթադրելով որ ամէն բան լաւ ըն– թանայ եւ քնիչները կարենան անմիջապէս ճամբայ ելլել, մինչեւ Ատովա ճամբորդութիւնը պիտի տեւէ առնուազն եօթ չաբաթ...

Արտակարգ իրարանցում Եթովպիոյ մէջ

Հապէշիստանի մայրաքաղաքին մէջ կը կարծեն թէ պատերազմը այլեւս չաբաթներու, նոյնիսկ օրերու խնդիր է։ Շատեր կը կարծեն թէ իտալական արշաւանքը պիտի կատարուի հոկտեմբեր 10էն առաջ։ Անտովոր գործունէու– թիւն մը կը տիրէ առեւտրականներուն մէջ, որոնք կը ջանան արագօրէն հաշ– ուեյարդարի ենթարկել իրենց ապրանքները եւ մեծապէս կ'իջեցնեն գիները։ Շոգեկառքի կայարանները պաշարուած են բառին բուն նշանակութեամբ, տոմսակ եւ տեղ ճարելու համար։ Կարաւաններու բոլոր բանուկ ճամբաները պաշարուած են։

*** Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կ'ըսեն թէ գօրաշարժի որոշումը արուած է միայն պաշտպանողական նպատակով։ Եթովպիա չպիտի ընէ որեւէ բան, անմիջապէս թշնամութեան սկսելու համար։

«Մասքալ»ի մեծ տօնը, որ նուիրուած է անձրեւներու դադարման, տեւեց ամբողջ գիշերը՝ ուրբաթէն չաբաթ։ Մայրաքաղաքին բնակիչները մինչեւ առ– տու պարեցին խարոյկներու լոյսին տակ։ Որ եւ է դէպք չպատահեցաւ։ Կայսրը սեղան մը սարքել տուաւ որ տեւեց հինգ ժամ։ Հարիւրաւոր արքայ– ներ մոլութեան, խնջոյք մը տալու համար պալատին չուրջը հաւաքուած պինուորներուն։ Անձրեւները սեպտեմբեր 27էն վերջն ալ չարունակուեցան, ինչ որ բացառիկ է այդեղանակին համար։ Այդ անձրեւները թէեվնաասկար են հունձքերուն համար, բայց կ'ուշացնեն զինուորական գործողութիւնները, եւ ատոր համար ալ խանդավառ կը համբուրեն։ Ժողովուրդը կ'ըսէ։— «Աստուած եթովպիացիներուն հետ է»։

Մէհէլի ընտրութիւնները

Մէհէլի (Լիթուանիա) եպեսկոպոսական ընտրութիւնները վերջացան եր– կուշաբթի օր, առանց արտակարգ դէպքերու։ Կ'ըսուի թէ քուէարկուներուն 90 առ հարիւրը մասնակցած է։ իսկ ուրիշներ կը պնդեն թէ ընտրութիւնը կա– տարեալ ձախողանքի մը չենթադած է։ Վերջնական արդիւնքը կարելի չէ ճշդել մինչեւ հինգշաբթի։ Գերմանական մամուլը կը չարունակէ անխնայ ձաղկել լիթուանական կառավարութիւնը, պնդելով թէ ահաբեկումներ եւ խարդա– խութիւններ գործուած են, ընտրութեանց առեն։ Այս առթիւ ծանր մեղա– դրանքներ կ'ուղղուին նաեւ երաչխաւոր պետութեանց դէմ։

Ընտրութեանց առթիւ, ռազմախոբձեր կատարուեցան Քէօնիկսպէրկի մէջ (Գերմանիա)։ Երկու զինուորական օդանաւեր չախչախուելով, 7 հոգի մեռան։

Հունգարիա եւ Գերմանիա

Հունգարիոյ վարչապետը երկուշաբթի օր երկար տեսակցութիւն մը ու– նեցաւ Հիթլէրի մտերիմ խորհրդականին՝ Ռիպպենթրոպի հետ եւ քարոզու– թեանց նախարարին՝ Տօքթ. Կէօպէլսի հետ։ Կրկին տեսակցեցաւ նաեւ Հիթ– լէրի եւ արտաքին նախարարին հետ։ Քաղաքական շրջանակներու մէջ ան– հանգերութեամբ կը սպասեն այս տեսակցութեանց ելքին։

Կը հաստատուի թէ Հունգարիոյ վարչապետը մօտերս Հռոմ պիտի երթայ, լրացնելու համար իր առաքելութիւնը։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ անգլիական զօրախումբ մը ծուղակն իյնալով, երկու սպաներ եւ 25 զինուորներ սպաննուեցան։ Ուրիշ հեռագիր մը 150 կը հաշուէ զոհերուն թիւը։

ՌՈՒՄԱՆԱՑԻ ՎԱՐՉՈՒՀԻ ՄԸ, Տիկին Մարիա Ֆարքասիու, անօրէն Պուքրէշի Արհեստից վարժարանին, սպաննուած գտնուեցաւ չոգեկառքի գծին վրայ, Աւստրիոյ մէջ։ Տիկինը Պուքրէշի ճէպընթացը նստած էր, փարիզ գա– լու համար։ Մարմինը վակոնէն դուրս նետուած է կիրակի կէս գիշերին։ Կը փնտռուի ուսանող մը որ կ'ընկերանար տիկնոջ եւ որ թուցուցած է անոր 6000 ֆրանքը։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 5ԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ
Salle Ingénieurs CivilsԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
19, Rue Blanche. Métro Trinité.
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ** ԵՒ **Ս. ՍԱՍՈՒՆԻ**
կ'արտասանեն Տիկ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ·· ընկ. Յ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ
եւ ՌՈՒԲԷՆ ՍՏԵՓԱՆ (փլանճերէն)
կ'երգէ Պ. Ա. ՔԷՉԻՃԵԱՆ
ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ «ՓԸՐԻ ԺՈՒՌՆԱԼ»Ի ՃԱԶԸ
ՃՈՒԽ ՊԻԻՖԷ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 12ԻՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Salle d'Horticultureի մէջ
84, Rue de Grenelle. Métro: Bac
12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

ՎԱՅ, ՎԱԿՈՆԻՆ ՄԻՋԻՆԸ...
ԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ
ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Ս. ԲԱՐԻԿԱԵՆԻ տասը հոգինոց ընտիր օրքէսթրը - ճաղով
ՕՐՈՒԱՆ ԹԱԳՈՒՀԻ... ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ... ՏՈՂԱՆՑՔ... ***FARANDOLE!***
Ո՛Չ վիճակահանութիւն, ո՛չ աճուրդ այլ ԿՕՁԻՏԵՆՕՆ եւ ՔԷՑՅ··· ՔԷՑՅ···ՔԷՑՅ···
Մուտքի գինը խիստ ժողովրդական՝ **7.50 ՖՐԱՆՔ**:

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ ԿՈՒՉՈՒԻ

Պօրտոյի «Արարատ» Միութեան դպրոցի համար կ'ուզուի վարժ ու– սուցիչը կամ վարժուհի մը։

Պայմաններու համար դիմել։— Tachdjian Haygouni. Cité Testane N. 2. Cenon (Gironde).

ԱԺՈՒՐԴՈՎ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Դատական վճռագրով. փարիզ 21-23 Թիւ Rue Saulnier (9րդ Թա– դամաս. Rue Lafayette ի կից), նպարեղէնի եւ խմիչքի «ֆոն տը քօմէրս» մը պիտի ծախուի, շատ նպաստաւոր պայմաններով եւ նօ– տարութեան միջոցաւ, այսօր ջո– րեքշաբթի, 2 շոկտեմբեր կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ի։

Դիմել անմիջապէս ստանալու հա– մար ճարկ եղած տեղեկութիւնները եւ մանրամասնութիւնները՝

66, Rue des Petits - Champs, Paris (Avenue de l'Opéra).

ETUDE DU MAITRE
JEAN MOROT, Notaire
եւ կամ
ԻՐԱՒԱԳԻՏ **Վ. ԵԱՐՋԱՆԵԱՆԻ**
44, Rue Lafayette, Paris (10).
Tél. Provence 78-38.
Ամէն օր 10էն 12 եւ 5էն 7։

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր ա– ռաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ։

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է Թորու– մով, բնական անիսոնի խառնուրդով, եւ խադողի հիւթով, երաշխաւորուած է ջիմիա– կան ամէն քաղադրութիւնէ զերծ ըլլալը։

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնում՝ներու համար դիմել՝

Agence Générale
S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
48, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
Ճաեւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԾԱՂԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)
ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ
28 Bld. Strasbourg, Paris (10)
ՀԱՂՈՒԱԶԱՅՆ **Botzaris 17-64**

Կը ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանձ– նական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար։ կը լուսաբանէ ՀԱՐԿ– ՁԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խըն– դիրները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մե– թոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի։

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմա– թուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար)։

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ։

PHOTO **massis** Maison **KHENDAMIAN**

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք։ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մաս– նագիտութիւն. քաղուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի 12ը 25 ֆրանք։

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - **ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ**
ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) ՄԷՋՔՐՕ՝ ՕԴԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԵԼ
ՀԵՌԱԶԱՅՆ՝ **ODÉON 76-22**
Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

ԾԱԽՕՒ Է

ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ խանութ մը հիւանդութեան պատճառով, կազ եւ էլ– տրականութիւն եւ սենեակ մը։ Տարեկան վարձք՝ 2400 ֆրանք շար– միսին։ Ծախու գին՝ 4000 ֆրանք։

Դիմել՝ 19, Rue Barrault. Paris (13).

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սէն թ'էթիէնէն Տէր եւ Տիկին Վարդան Խրիմեան ընկեր գեղեցիկ ցովհաննէսեանի վաղահաս մահուան առթիւ իրենց խորին զաւակցութիւ– նը կը յայտնեն իր մայրիկին, ազա– կիր տիկնոջ, զաւակներուն եւ ըն– տանեկան պարագաններուն։

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ
երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ Խ»
փարիզի եւ շրջանի *Յառաջի* ցրուիչ
Պ. ԱԻԵՏԻՍԷՆ։

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Յարսէյլի Հայ երաժշտ. միու– նը յառաջիկայ Ձմրան՝ ձեռնարկ է իր տարեկան մեծ համերգին, կավարութեամբ Պ. Վ. Սարգսեա– նի։

Բոլոր անոնք որ կը փափա– գին միանալ նուագամագրուին՝ մասնակցիլ համերգին, այժմէն դիմեն *101*, Բիւ Սէն Ժաք Պ. Ք լաքեանի եւ կամ ամէն կիրակի ա– տոյն Ս. Քարգմանչաց եկեղեցին մը *10*էն *12*։

Վարչութիւն

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԷՐԹԸՆԸ (45)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Թարգմ. Տիմոթէոս վրդ. Սահրիչեան

Նոյն ծրարին մէջ կար նաեւ Աւտաքիլ աղային մէկ նամակը, որով կ'իմացը– նէր մեզի Մուսավայի Անգղիական հիւպատոսարանէն մեր վերադարձը հիւպատոսարանէն մեր վերադարձը խնդրելու համար Թէքլէ Կորկիսին նամակ խրկուելը, եւ Թէկրիի իշխա– նէն ալ մեզի ճամբայ տալու համար հաճութիւն ընդունելը։

Այս ուրախալուր լուրերուն վրայ աճապարեցինք մենք ալ մեր կողմէն աղերսագիր մը խրկել Թէքլէ Կորկի– սին որ հրաման տայ մեզի երկիրը դառնալու։ Այս նամակը Հիւպատոսին գրութիւնն ընդունելէն քանի մը օր յետոյ ձեռքը հասնելով, ակամայ կա– մօք կը տրիպուի հրաման տալու, եւ յատուկ մէկու մը հետ պատասխան ալ կը դրէ։ իւր ըրած ամարտու– թեանցը համար ալ ներողութիւն կը խնդրէ բերնով, եւ կ'աղաչէ եւս որ Թէկրիի իշխանին քով գացած առն– նա իւր եւ անոր մէջտեղ միջնորդ ըլ– լալով հաշտութիւն ձգենք, ըստ որում գժտութիւն ինկած էր մէկերնին։ Ա– հաւասիկ նամակին պատճէնը։—

«Եւթովպիոյ Թէքլէ Կորկիս Թագա– ւորը սոյն նամակը կ'ուղարկէ առ Ա– ղորը սոյն նամակը կ'ուղարկէ առ Ա– պունա Իսահակ եւ առ Ապունա Տի– մոթէոս։ Ի՞նչպէս էք, չատ լա՞ւ էք։ Առաջ ճամբայ չըլլալով ապասեցիք։ Հիմա ձեր Թագաւորէն նամակ եկաւ մեզի։ գացէք երկիրնիդ։ Երկու քնուղ համար Տէճաջ Կինինէն երկու ջորի ընդունեցէք։ ինչ որ ունիք՝ առէք հե– տերնիդ տարէք ձեր երկիրը։ Ձեր վե– րադարձը տխրեցուց ու լացուց մե– զի»։

Բնագրին մէջ իւր առիւծագրօմ կնիքը կ'երեւի, որու բոլորտիքը գըր– ուած է «Եւթովպիոյ Թէքլէ Կորկիս Թագաւոր»։

Որուն օրինակ նէ հոս գրածնիս։

Սոյն հրամանը ընդունելնիս 15 օրի չափ ետքը Տէճաջ Կինինէ իշխանին եղ– բայրը երկու ջորի խրկեց, եւ նոյն օրը՝ որ էր Ապրիլ 16, աւազ չորեք– շաբթի պատրաստուելնիք ճամբայ ելլելու։ Բեռներու մասին մեր քով՝ բաց ի եկեղեցական զգեստներէն ու անօթներէն ուրիշ բան չթողուցինք. պարագայ սնուելիները եւ ուրիշ մեզի անպէտ եղող ծանրութիւնները, ո– րոնց մէջ կար թէյի ամաններու արն– տուկ մը, նամակը բերող մարդուն հետ Թագաւորին խրկեցինք։

Մեր մեկնելու ձայնը՝ եղած գիւ– ղերնուս մէջ լսուելով, բոլոր ժողո– վուրդն եկան լեցուեցան մեր բոլոր տիքը, որոնք արդարեւ վերջին ժա– մանակները իրրեւ իրենց հոգեւոր հովիւն եւ խնամատարն ընդունած է– ին զմեզ, կ'անարգէին նոր գալիք Սպա– տի եպիսկոպոսը, կ'անիծէին եւ զթա– գաւորը մեզի ճամբելուն համար։

Բոլոր այս բազմութիւնը, հազարէն աւելի անձինք, նոյնպէս եւ Տէճաջ Կ– նինէի եղբայրը 400 զօրքով փառաւոր հանդէսով ուղեկից եղան մեզ մէկ օր– ուան ճամբու մօտ։

Թէպէտեւ Թագաւորը Վոկըրայի ճամբով հրամայած էր որ տանին մե– զի Քէ դիւրութեան եւ Քէ կարճ ըլ– լալուն համար, այսու ամենայնիւ այն կողմերուն ապատամբութիւն տիրած ըլլալով՝ ժողովուրդն ալ չուզեց որ անկէց երթանք, ու տախտակեցան Ա– կօյի ամենադժուարին ճամբով գնալ, որ էր Թէքլէ Կորկիսին բուն երկիրը։

Ելնելու ժամանակնիս Թէքլէ Կոր– կիս ըստ սովորութեան՝ մեր ճամբու պաշարը որոշեց որ ամէն պատահած գիւղերէն ընդունինք։ կոտած քօշ մը, գառ մը, բղուղ մը արդար իւղ եւ բղուղ մը մեղր։ վեց ամսուան կերակուր, ութսուն հաց եւ երեք ճառայ կորեկով եւ ջորիներուն կեր։ Այսչափ պաշար Թէպէտ ծանր էր գիւղացւոց, եւ մեզի ալ՝ որ տասը հոգւոյ չափ կա– յինք, բաւականէն աւելի էր, բայց Թագաւորին այսպէս հրաման տալը երկու նպատակ ունի։ Նախ իմացընել կ'ուզէ գիւղացւոց՝ ճանապարհորդաց պատուաւոր անձինք եւ Թագաւորի կողմէ եկած ըլլալնին։ երկրորդ՝ գիտ– նալով անոնց բնաւորութիւնը, չափա– զանց պահանջմունք կ'ընէ, որպէսզի որոշուած պաշարէն գոնէ կէսը տան։

Աւելորդ կը համարիմ հոս այս վե– րադարձի ճամբորդութեան մէջ, իւ– րաքանչիւր գիւղ հասնելնուս պաշար ընդունելու կողմէ քաշած տարօրինակ նեղութիւնները մանրամասնաբար յի– շատակել, այլ ընդհանուր տեսու– թեամբ մը բաւականանամք։

Նախ Պլեսսայէն մինչեւ Թէկրի հ– նած ճամբանիս, որ հազիւ 10 օր կը տեւէ, մենք 42 աւուր մէջ առինք, ըստ որում օրը հազիւ Քէ չատ չատ 3 ժամ կը քալէինք։ եւ մեր առաջ– նորդները չատ անգամ իրենց գիւղու– թեանը համար ուղիղ ճանապարհէն կը խոտորէին, եւ մօտ գիւղ մը մեզի կը յանձնէին, որով գիւղացիները կուտ– լու եւ չընդունելու իրաւունք կ'ունե– նային։

Աւանդ խոտորնակ ճանապարհներէ երթալով եւ բարձր լեռներ հետիոտ եջնելով իջնելով աւելի ժուռ կուգա– յինք՝ քան Քէ ճամբայ կ'ամենէինք, համարէ Քէ խոբայէլացւոց անապատ– ները պըտըտելու նման մենք ալ կը պըտըտէինք, եւ խօսք չկինք կրնար հասկցընել անոնց, եւ իրենք ալ հաս– կընալ չէին ուզեր։

Ճանապարհորդութիւննիս այս կեր– պով էր։ Նախ Պլեսսայէն եջնելնուս՝ Տէճաջ Կինինէի եղբայրը մեզմէ բաժ– նուելով եւ դառնալուն 200ի մօտ զօրք տուաւ մեզ ընկերանալու։ բայց որով– հետեւ ասոնց բազմութիւնը աւելի մեծ ծանրութիւն եւ գրկողութիւն կ'ըլլար

(*) Ալաֆա կը կոչուի հազուագիւտ ծոց տեսչութեան գլխադրը։ Ալաֆաները կարգադրող դպրութիւնը մէջերնին կ'ընտրուին իրենց սուլթի եպիսկոպոսին, կամ (ծայրագոյն վարդապետին)։ Ասոնց մէջ ալ ատոնցմէն կարգերուն գիմնազրական կարգերուն (Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme. PARIS (13e)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ JEUDI 3 Octobre 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2925

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉ ԳԱՂՏՆԻՔ Է ԱՅՍ...

Ամիսներ գլորեցան, մինչեւ որ Երեւանը բարեհաճեցաւ լիա – զօր մը նշանակել, ներքաղաքի համար:

Ամիսներ ալ սահեցան, մինչեւ որ այդ ներկայացուցիչը Փարիզ հասաւ:

Արդէն կը լրանայ երկու ամիսը Պ. Շահվէրդեանի ժամանու – մէն ի վեր:

Առաջին օրէն լուռ, ան գոհացաւ պաշտօնական զեկոյցով մը, որ բացառիկ էր իր չոր ու ցամաք եւ անլի բովանդակութեամբ:

Այդ զեկոյցին վրայ եւս ամիս մըն է որ կը սահի, եւ չենք գի – տեր թէ Երեւանի լիազօրը ձեռնարկո՞ծ է որ եւէ աշխատանքի, օր առաջ կազմելու համար գոնէ նախնական տեղեկերը:

Այս առթիւ, տաբօրինակ երեւոյթ մը եւս.— Լիազօրը Հա – յաստանէն կուգայ, եւ պարտք չսեպեց գոնէ մէկ անգամ հրապա – րակ իջնել, ներկայացնելու համար երկրին կացութիւնը:

Ի՞նչ խորհրդաւորուող գաղտնիութիւն է որ թոյլ չի տար նոյն իսկ «զրոյց անելու», երկրի չարն ու բարին պատմելու:

Աչխարհը Արեւելեան վազոցէն դիտելէ յետոյ, կ'ուզեն Հօկի գրասենեակէ՞ն արտածել իրենց դիտելիքները:

Եկողը կառավարական պաշտօնեայ մըն է, եւ տարբական տրամաբանութիւնը կը պահանջէր անգամ մը ժողովուրդին ներ – կայանալ, տեղեկութիւններ հաղորդել եւ աւելի բաց խօսիլ իր մտադրութեանց մասին:

Եկողը օտարական խոկ ըլլար, այդպէս պիտի վարուէր, իրրեւ առաջին գործ:

Պաշտօնի ձեռնարկած առե՞ն պիտի խօսի, մանգալով քաղա – քէ քաղաք, ինչպէս ըրաւ Յունաստանի մէջ:

Այդ ուրիշ բան է: Եկաւ, հանդստացաւ, եւ առաջին չաբթուն, իր պարտականութիւնը պիտի ըլլար հրապարակային զեկուցում մը, եթէ նոյնիսկ ներքաղթի խնդիր չունենայինք:

Որ եւ է Հօկ, Ներքաղթի Յանձնաժողով կամ ուրիշ մարմին չեն կրնար աւելի արժէք ունենալ քան այն բազմութիւնը որ իս – կապես հայրենիքի կարօտով կ'ապրի:

ՈՉ ԻՍԿ ԲԱՂՁԱՆՔ ՄԸ...

Շատ ալ չենք զարմանար Երեւանի լիազօրին այս տաբօրինակ լռութեան, երբ աչքի առջեւ կը բերենք արտաքսմանի պաշտօ – նական մարմիններուն ընթացքը:

Անոնք ալ պատասխանատուութեան մեծ բաժին մը ունին, ե – թէ Երեւան այսքան տնտեսարի ընթացք մը բռնած է Արտաքսո – մանի հանդէպ, եթէ հարցերը կը վճռէ իր ուզածին պէս եւ իր ու – զած ժամանակը:

Անոնք են որ տեսակ մը «զօլամ»ի վիճակ են ստեղծեր Արտա – քսմանի համար:

Ահա, օրինակ, բարեգործականը, որ սկիզբէն իվեր ամէնէն մօտը եւ հնչուն կապերն ունի Երեւանի հետ:

Այդ Միութիւնը իր վերջին ընդհ. ժողովին մէջ պարտակա – նութիւն կը տեսէ «արտագին խնդակցութիւն յայտնել Ա. Հայաս – տանի վերաշինական նոր եւ հսկայ նուաճումներուն համար եւ չը – նորհակալութիւն՝ կառավարութեան կողմէ Հ. Բ. Ը. Միութեան ընծայուած օժանդակութեան համար»:

Եւ սակայն, ոչ մէկ բաղձանք, յանուն այն ժողովուրդին ո – րուն մէջ կը գործէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը:

Եթէ Երեւանը չնորհաւորութեան եւ չնորհակալութեան իրա –ւունք ունի, չունի՞ պարտականութիւններ ալ: Հաւատարմութեան կամ «Հայաստանասիրութեան» խախտո՞ւմ կատարած կ'ըլլայ, եթէ այդ պարտականութիւնները ալ յիշեցնեն, հանդիստաւորա – պէս:

Տակաւին քանի՞ տարի պիտի չարունակուին այս ծխահատա – րութիւնները, առանց կացութեան համապատասխան բանաձեւե – րու եւ որոշ յանձնառութեանց:

Կը թուի թէ Բարեգործականը ընդհ. ժողով դումարած առեն, միայն Լօզանի ժողովատեղին պատերը եւ Ա. Հայաստանի լու – սանկարները ունէր աչքի առջեւ, իրրեւ աղբիւր ներշնչման:

Եթէ այդպէս չըլլար, մենք պիտի ունենայինք ոչ միայն չարք մը որոշումներ յատկիկայ գործունէութեան մասին, այլեւ յա – տուկ բանաձեւ մը ներքաղթի կանոնաւորման առթիւ, որ ամէնէն հրատապ հարցն է:

Այդպիսի բանաձեւ մը խտացնելով Բարեգործականի յանձնա – րութիւնները, միեւնոյն առեն պիտի յիշեցնէր փոխադարձ իրա – ւունքներ, որոնք սկիզբէն ի վեր պատահական «չնորհ»ներու վե – րածուած են, երկու կողմին յանցանքով:

Անոնք որ տարին տասերկու ամիս «պետականութիւն» կը հռ – լովին, անչուշտ կ'ընդունին թէ աշխարհի բոլոր իշխանութիւնները սահմանուած են աչք ու ականջ լարելու եւ ծառայելու, ոչ թէ տա – նիքը նստած հրամայելու: Որ եւ է իշխանութեան կոչումն է հե – տաքրքրուիլ եւ ընդ առաջ երթալ, եւ ոչ թէ երկինքէն ինկած չը – նորհաբաշխի ձեւեր առնել: Մանաւանդ երբ այդ իշխանութիւնը կը կոչուի բանուորա – դիւզացիական, եւ իր կոնակն ունի հզօր խնամակալներ:

Պատահական եւ անորոշ յարաբերութիւններ չեն կրնար օգնել ոչ հայրենիքին, ոչ ալ տարագիր բազմութեանց: Իսկ աւելի քան երբեք ժամանակն է որ Արտաքսմանը յատկօրէն եւ հաւաքաբար բանաձեւէ իր պահանջները, անոնց իրականացման ճամբան փնտ – րել տալով Երեւանի:

Այդ ալ պարտականութիւն մըն է, որ չի կրնար կատարուիլ առոքաղասի վիճակին մէջ մնալով, «սպասելով եւ յուսալով»:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ Կ'ՈՒԶԷ ԻՐ ԵՏԵԻԷՆ ՔԱՇԵԼ
ՖՐԱՆՍԱՅԻՆ, ԳՈՐԾՕՁ ՔԱՅԼԵՐ ԱՌՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երկու պետութեանց տուժողները պիտի գործակցի՞ն

Ֆրանսա պիտի պատասխանէ ուրբաթ օր

Օրուան ամէնէն կարեւոր դէպքն է՝ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ կա – տարուած նոր խորհրդակցութիւնը, հապէշական տագնապին առթիւ: Այժմ կարգը անգլիական կառավարութեան եկած է, հարցումները ուղղելու Ֆրան – սայի: Լոնտոն կ'ուզէ իմանալ թէ Ֆրանսա ինչ եղանակով պիտի գործակցի, եթէ հարկ ըլլայ պատժական անօրինութեանց դիմել: Աւելի բացորոշ ձեւի մը վերածելով հարցումը, Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ հասկնալ թէ ինչ դիրք պիտի բռնէ Ֆրանսական տորմիլը՝ Միջերկրականի մէջ, եթէ Իտալիա թշնամական գործողութիւններ կատարէ անգլիական նաւերու դէմ:

Այս հարցերուն պատասխանը կը սպասուի ուրբաթ օր, երբ կը դումարուի Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը: Ժողովէն առաջ, Պ. Լաւալ տեսակ – ցութիւններ պիտի ունենայ Պ. Խոլտնի հետ, որ Փարիզ կը սպասուէր երէկ դի – շեր, Անգլիոյ նախարարական խորհուրդին անմիջապէս վերջը: Պ. Խոլտն լսելիք – րէն պիտի պարզէ իր կառավարութեան տեսակէտները, անգլեֆրանսական նաւային գործակցութեան մասին:

Մինչ այս մինչ այն, խորհրդակցութիւնները կը չարունակուին Փարիզի մէջ: Առջի օր անգլ. դեսպանը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Լաւալի հետ, ծանրանալով իր կառավարութեան կողմէ ուղղուած հարցումներուն վրայ: Տեսակցութենէն վերջը սեղան մը սարքուեցաւ ի պատիւ Կալկսի իշ – խանին, անգլիական դեսպանատան մէջ, ուր հրաւիրուած էին Պ. Լաւալ եւ ծովային նախարարը: (Այս վերջինը միշտ վարչապետին հետ է, նաւային գործակցութեան հարցը լուսարանելու համար): Հանրապետութեան նախա – դահը երէկ ճաշի հրաւիրեց Անգլիոյ դահաժառանգը, իր ղեակին մէջ: Ծը – դահը երէկ ճաշի հրաւիրեց Անգլիոյ դահաժառանգը, իր ղեակին մէջ: Ծը – րանական մամուլը ուշագրաւ կը դտնէ Անգլիոյ դահաժառանգին այցելու – թիւնը հիւղ այս պահուն երբ այնքան փափուկ բանակցութիւններ կը կատար – ուին:

Ի՞նչ են Անգլիոյ ուղղած հարցումները

Թէեւ մեծ գաղտնապահութիւն կը տիրէ Անգլիոյ կողմէ ուղղուած հար – ցումներու մասին, բայց իրազեկներ յայտնած են կարգ մը տեղեկութիւնները քաղել: Անգլիա պատասխան կ'ուզէ հետեւեալ երկու հարցերուն.—

1· Միջերկրականի Ֆրանսական նաւային կայաններէը անգլիական նաւա – տորմին տրամադրութեան տակ պիտի դնուի՞ն, եթէ այս վերջինը Ազգաժո – ղովին կողմէ յանձնարարուած տնտեսական տնօրինութիւնները գործադրե – լով, յարձակում կրէ իտալական մարտանաւերուն կողմէ:

2· Ֆրանսական նաւաբաժինները պիտի գործակցի՞ն անգլիական տորմի – դին, Միջերկրականի մէջ, եթէ տնտեսական տնօրինութիւններ ըլլան Իտա – լիոյ դէմ:

Այս հարցումներուն պատասխանը կապ ունի Ֆրանսայի հետեւեալ հար – ցումին հետ.— Ի՞նչ գործնական աջակցութիւն պիտի ընծայէ Մեծն Բրիտա – նիա, ցամաքային Եւրոպայի մէջ, եթէ յարձակում կատարուի: Կ'ըսուի թէ Անգլիա պատասխանած է այս հարցումին, սահմանելով իր տրամադրելիք ուժը: Այդ պարագային, Ֆրանսա հարկադրուած է հաստատական պատաս – խան տալ Անգլիոյ հարցումին, ուրբաթ օրուան ժողովին մէջ: Լոքառնոյի դաշինքով, Մեծն Բրիտանիա ընդունած է անմիջական օգնութեան անհրաժեշ – տութիւնը, երբ դաշնագիրին ստորագրող որ եւ է երկիր յարձակման ենթար – կուի: Ֆրանսա ուզած է իմանալ թէ Անգլիա պատրա՞ստ է անմիջական օգ – նութեան սկզբունքը տարածելու ոչ միայն օդային յարձակման, այլ առանց պատճառի կատարուած որ եւ է յարձակման:

Ազգ. Դաշնակցութեան ուխտին 16 յօդուածի 3րդ հատուածին համա – ձայն, անդամները պարտաւոր են օգնութեան հասնիլ, եթէ որ եւ է պետու – թիւն յարձակման ենթարկուի, Ազգաժողովին որոշումները գործադրուած ա – տեն: Արդ, եթէ Ա. Դ. Խորհուրդը պատժական տնօրինութիւններ քննարկէ Իտալիոյ դէմ, Անգլիա չի կրնար առանձին գործադրել զանոնք. եւ որովհետեւ Ազգաժողովը իրեն յատուկ զօրք չունի, Լոնտոն կ'ուզէ նախապէս ապահովել Ֆրանսայի եւ ուրիշ պետութեանց աջակցութիւնը: Ակնկ զատ, Անգլիա կ'ուզէ իմանալ թէ երբ ընդհարում ծագի Իտալիոյ հետ, Ֆրանսա բացարձակ չէզո – քութի՞ւն պիտի պահէ, թէ պիտի թոյլատրէ որ անգլիական մարտանաւերը օգտուին Ֆրանսական նաւահանգիստներէն եւ նաւաբանեներէն:

Ո՞ր «պատիժ»ը պատերազմ կը նշանակէ

Հռոմի լատատեղեակ շրջանակներուն մէջ կը հաւատան թէ Իտալիա պա – տերազմի պատճառ պիտի՛ նկատէ ոչ թէ տնտեսական – սեղանաւորական սեղ – մումները, այլ զինուորական ձեռնարկները: Օրինակ՝ եթէ Սուէզի ջրանցքը փակուի կամ ուրիշ զինուորական եւ նաւային տնօրինութիւններ սարքուին իրեն դէմ: Մուսոլինի հաշուած է սա հաւանականութեան հետ որ Անգլիա եւ Ֆրանսա կարգ մը տնօրինութեանց դիմեն, փրկելու համար Ազգաժողովին հեղինակութիւնը. պայմանաւ որ գործադրուած միջոցներն ըլլան կրաւորա – կան եւ մեղմ:

Նոյն աղբիւրէն կը հաւատան թէ տեսակէտի այս փոփոխութիւնը հետե – ւանք է այն անկ կացութեան որուն մատնուած են Անգլիոյ եւ Իտալիոյ յա – րաբերութիւնները: 1924էն ի վեր երբեք այսքան լարուած չէին երկու երկիր – ներուն յարաբերութիւնները: Անգլիա գործօն դերը բռնելով, նպատակ ունի ոչ միայն իր սեփական չահերը, այլեւ Ազգերու Դաշնակցութեան կացութիւնը: Անոր տեսակէտով, Ա. Դ. դաշինքը կա՛մ պէտք է գործէ, կա՛մ պատռուի:

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ՄԷՋ բազմաթիւ նաւեր փոթորիկի բռնուեցան: Գետն նա – ւատներ խեղդուեցան:

ԷՆԿԻՒԻՒԻ հապէշական դեսպանը Աֆէնք հասաւ եւ պիտի մնայ քանի մը օր: Պաշտօնը գաղտնի կը պահուի:

(Շար.ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՒԸ ԳԱՐԻ ՏԵՍԵՐ Է ԵՐԱԶԻՆ ՄԷՋ...

Զանազան լուրեր եւ նոյնիսկ խըմ – բագրականներ գաղութէ գաղութ շր – ջելով, իրենց հոյակապ ցնդաբանու – թիւններ կը ներշնչեն մեր շնորհա – շուք հակառակորդներուն:

Այդպիսի փորձութեան մը հանդի – պեր է Ամերիկայի ռահվիրաներուն օրկանը, «Պայքար»:

Կարդալով իր Փարիզի պաշտօնակ – ցին կարգ մը զառանցանքները՝ Պան – եէօ – Քաշանի «Հօկ– Դաշնակցական ցոյցերու» մասին, Պայքար կը փըս – փսայ խմբագրական սիւնակէն (10 սեպտեմբեր).

— « Կը տարակուսինք հարցնել թէ «կամքիր» եւ «դաշնակ» մերձեցում մը իրագործող այս Դաշնակցական չարքայիններն ինքնաբերաբա՞ր ըմ – բոստացած են իրենց վարիչներու ուղղութեան դէմ, թէ գաղտնի կեր – պով կը քաջալերուին Բարիզի Դաշ – նակ թերթին՝ «Յառաջ»ի խմբագիր – ներէն, ինչպէս կը հետեւցնէ «Ապա – գայ»: Ըմբոստութեան արտայայտու – թի՞ւն մըն է չարքայիններու այս ցոյ – ցը Դաշնակ զեկավարութեան դէմ, ընկերվարական եւ համամտաւոր մեր – ընկերվարական ձեռնամարտ մը յատակ ծրագրով: Եթէ այո, այն առեն պարզ է որ ընկեր – վարութեան եւ համամտաւորութեան հաւատացող Դաշնակցականներն ալ սկսած են ընդվզիլ Դաշնակ պիւրոյա – կանութեան դէմ եւ անկէ բաժնուիլ»:

Մեր աղա Նազարը այս հարցումնե – րով ալ չի գոհանար եւ անմիջապէս կը յանգի տրամաբանական եզրակա – ցութեան, խորհրդարանական հետաս – տութեամբ մը, ուր բթամտութիւնն ու տգիտութիւնը իրար կը ճանկռտեն. (գաւաթ մը ջուր՝ կարդալէ առաջ).

— « Դաշնակցութեան առաձգական եւ դիմզդուն ծրագրին մէջ գտնուած իրերամերժ դաւանանքներու քամէ – լիտնականութեան յառաջ բերած ներ – քին տկարութեան վրայ երբ աւելցած են իր գործած չարիքներն ու անի – մաստ, անզօր ու ծիծաղելի հակառա – կութիւնը վերածնող Հայաստանի իշ – խանութեան դէմ, ներքին խռովու – թիւնն ու քայքայումը պարզապէս ժամանակի խնդիր դարձած է»:

Ուրեմն այս մարդիկը ոչ իսկ իրենց ընկերներուն գրածները հասկցեր են:

Գալով Պանեէօ-Քաշանի «Հօկ - Դաշ – նակցական ցոյցերուն», կ'պրժէ՞ք յի – շեցնել անգամ մը եւս.—

1· Հ· Յ· Դ· Պանեէօ - Քաշանի «Արծիւ» ենթակոմիտէն դաշտահան – դէս մը սպրճած էր օգոստոս 4ին, խա – նութորի տարեդարձին առթիւ:

2· Օրինական պատօնութեան հա – մար երբ կը դիմեն Պանեէօի բանակա – պետին (համայնավար), այս վերջինը առարկութիւններ կ'ընէ, նախապա – շարուած ըլլալով թէ փաշականներու հետ է գործը: Անհրաժեշտ լուսարա – նութիւնները կը տրուին, եւ բանակա – պետը կ'առաջարկէ որ «ժողովրդա – կան ձակատ»էն ալ ներկայացուցիչ – ներ խօսին:

3· Այդպէս ալ կ'ըլլայ: Դաշնակցու – թեան ներկայացուցիչը փրանսերէն – ով մը կը խօսի, պարզելով կուսակ – ցութեան տեսակէտները: Կը խօսին, նաեւ, «ժողովրդական ձակատ»ին ներկայացուցիչները (ընկերվարական եւ համայնավար):

4· Յաջորդ կիրակի, Հօկի հանդիսին առթիւ, կը հրատիրուի նաեւ Դաշնակ – ցութեան տեղական մարմինը: Հրա – ւէրը կ'ընդունուի, եւ ընկեր մը նշա – նակուելով, կը խօսի հայերէն. — «Դուք ձեր ճամբով, մենք մեր ճամ – բով»:

Ահա ինչ որ կը կոչուի «ըմբոստու – թիւն», բաւարարուած՝ «Փարիզի Դաշ – նակ թերթին՝ Յառաջի խմբագիրնե – րէն»... եւ յետոյ «խռովութիւն ու բայբայում», «որ պարզապէս ժամա – նակի խնդիր է դարձած»...

Զի՞ք ըսեր— հաւը գարի է տեսեր եղազին մէջ:

Իրենց չար բախտէն, ինչ որ գարի կը կարծեն, ժայռ մըն է, որուն ի գուր կը գարնեն իրենց չոր գլուխը:

ՎԱՀԷ

ՈՒՐԲԱԹ ՕՐ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՃՈԽ ՊԱՏԿԵՐԱՄԱՏԵԱՆ ՄԸ (Ալպօմ)

40 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷԶ, 124 ՆԿԱՐՆԵՐՈՎ

Հ· Յ· ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 45ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՒԹԻՒ

Մանրամասնութիւնները կարդալ Դ· էջ:

«ՄՈՒՍԱ ԼԵՌ»Ը ՇՈՒԿՏԵՐԷՆ

Սթօհոլմէն կը գրեն մեզի սեպտեմբեր 30 թուականով.—

Այսօր տեղական թերթերը երկարօրէն կը խօսին «Մուսա Լեռ»ի մասին, որ լոյս տեսաւ չուկտերէն 600 էջ, 10 քուրօն (40 ֆրանք): Հրատարակիչն է Շուէտի հրատարակչական ամենամեծ տունը: Աւտեղ ալ թուրք դեսպանը միջամտած էր, բայց անօգուտ:

ԻՏԱԼԻԱ ՊԻՏԻ ԿՐՆԱ՞Ց ԴԻՄԱՆԱԼ

Հաւատացիւներ տրուած են Թուրքիոյ

Բոլոր իրազեկները այլեւս անխուսափելի համարելով պատերազմը — նոյնիսկ երբեւ Թուական նշանակելով հոկտեմբեր 9 կամ 10 — կը քննեն այն խնդիրը թէ Իտալիա պիտի կրնա՞յ դիմանալ դրամական – տնտեսական հա – զերուն: Ընդհ· կարծիքն այն է թէ կրնայ դիմանալ, եթէ կռիւը կարճ տեւէ: Իտալիոյ մէջ չատ մեծ վախնալ տնտեսական եւ ներմտական կաչկանդումնե – րէ: Եթէ Եւրոպայի խաղաղութիւնը չխանգարուի, Իտալիա կրնայ, մեծա – գոյն զոհողութիւններու չնորհիւ, ապահովել հում նիւթի առաքումը դէպի արեւելեան Աֆրիկէ: Իսկ ըլլալիք զոհողութիւնները կը յատկայ դարմանել ե – թովպիոյ գրաւումով եւ չահագործումով: — Կը հաւատան թէ Գերմանիա յանձն առած է բոլորակատ (նիթրատ) ծախել ուժանակի համար, 25 տոհարիւր կանխիկ դրամ առնելով, հարիւրին չխուսն ապրանք առնելով եւ հարիւրին 25 վարկ բանալով: Լհհատան կը հայթայթէ վառելանիւթ, ածուխ եւ պող – պատ, փոխարէն նաեւ չինել տալով Իտալիոյ: Ա. Միութիւնը մեծաքանակ ցորեն ղրկած է, իսկ Իրան՝ քարիւղ:

Ինչպէս զինուորական, նոյնպէս դիւանագիտական ճակատին վրայ Մու – սոլինի փորձած է բոլոր կարելի միջոցները, ամրացնելու համար իր դիրքը: Ան սիրաչահած է նոյն իսկ Թուրքիան, որ կատիածանքով կը նայի Իտալիոյ չարժումներուն: Էնկիւրիի իտալական դեսպանը հաւատարիքներ առած է Ա – թաթիւրքի, երկոտասան կղզիներու կարգ մը քաղաքներուն ամրացման մա – սին: Այնպէս որ, Թուրքիա առանց վերապահութեան չպիտի մասնակցի նոյն իսկ առեւտրական տնօրինութեանց: Միեւնոյն առեն Թուրքիա անդամ է Ա· Դ· Խորհուրդին:

*** Օգոստոս ամսուան ընթացքին արեւելեան Աֆրիկէի իտալական բա – նակին պահպանումը օրական արժած է տասը միլիոն լիր (800,000 տոլար), իսկ սեպտեմբերին աւելցած է: Երբ կռիւը սկսի, օրական ծախքը պիտի կրկ – նապատկուի: Եթէ նոր փոխառութիւնը չյաջողի, 9 միլիառ լիր պիտի մտնէ անտուկը, տպչէչական պատերազմին համար:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՍՀԱՆԴԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

ՀՀԿ(բ) Կենտկոմի և ՀՍՀՀ Ժողկոմխորհի

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀԿ(բ) Կենտկոմի և ՀՍՀՀ Ժողկոմխորհի 1933 թվականի հունիսի 5-ի հրահանգի համաձայն, որով հանձնարարվում էր 1933 թվականի հունիսի 15-ից մինչև հոկտեմբերի 1-ը ավարտել ամբողջ ցանքատարածության 100 տոկոսի չափով ցանքերի ստուգումը, ինչպես նաև ստուգել ցանքերի ամբողջ տ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

Տարի Ա.

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Հրատարակվում է Ակադեմիայի Պատմության, Տնտեսագիտության և Փիլիսոփայության բաժանմունքների կողմից

Խմբագրական կոլեգիա՝ Ա. Ա. Զաքյան, Ա. Ա. Մանանդյան, Ա. Ա. Մնացականյան, Ա. Ա. Պողոսյան, Ա. Ա. Սահակյան, Ա. Ա. Տեր-Ղևոնդյան, Ա. Ա. Ֆրանգուլյան, Ա. Ա. Ֆրիդոլին, Ա. Ա. Ֆրիդոլին, Ա. Ա. Ֆրիդոլին

Պատասխանատու խմբագիր՝ Ա. Ա. Զաքյան

Հասցե՝ Երևան, Աբովյան 68, Ակադեմիայի նախագահություն

Հեռախոս՝ 56-78

Տպագրվում է տարեկան 4 անգամ

Գին 3 ռուբլի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՖԻԼԻԱԼԻ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Երևան — 1939

Ա. Ռեզայան. Ռուսական հին աղբյուրները Հայաստանի մասին

Ա. Աբրահամյան. Ռուսական հին աղբյուրները Հայաստանի մասին

Ա. Ղազարյան. Ռուսական հին աղբյուրները Հայաստանի մասին

Ա. Ղազարյան. Ռուսական հին աղբյուրները Հայաստանի մասին

Ա. Ղազարյան. Ռուսական հին աղբյուրները Հայաստանի մասին

Տպագրվում է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱ Հրատարակչության խմբագրական խորհրդի որոշմամբ

Խմբագրական խորհրդի նախագահ՝ Ա. Ա. Զաքյան

Պատասխանատու խմբագիր՝ Ա. Ա. Զաքյան

Տեխնիկական խմբագիր՝ Ա. Ա. Զաքյան

Հանձնված է արտադրության 1939 թ. հունվարի 10-ին։ Ստորագրված է տպագրության 1939 թ. հունվարի 20-ին։ Թուղթ 70×108 1/16։ Տպագրական մամուլ 3 1/2։ Հրատարակչական մամուլ 3,5։ Տպագրական նշան 11 500։ Պատվեր № 1234։ Տպագրվել է Ակադեմիայի տպարանում։

Գինը 3 ռուբլի

Աւտիս-Ապէպայի պաշտպանութիւնը

Զրոյցի մը համաձայն, անգլիական, ֆրանսական եւ գերմանական կառավարութիւնները իմդրած են իտալական կառավարութենէն բացորոշ ապահովութիւն տալ թէ պատերազմի պարագային Աւտիս – Ապէպան չվիտի ոբմբակոծուի:

Մինչ այս մինչ այն, Աւտիս – Ապէպայի բնակիչները ոչ մէկ բան բախտին կը ձգեն: Այս միջոցին զբաղած են միջոցներ փորձելու եւ անտեսանելի դարձնելու իրենց տուները, որպէսզի իտալական օդանաւերը չկարենան ոբմբակոծել: Դէպքեր գրուած են մայրաքաղաքին շրջակայ բարձունքներուն վրայ եւ, իտալական օդաւորմիդի յարձակման պարագային, վտանգի ազդանշանը պիտի տան, ցերեկը թնդանօթ արձակելով եւ գիշերը կրակ վառելով: Բազմաթիւ օտարականներ կը շարունակեն հեռանալ: Իտալական դեսպանատան կարգ մը ծառաներն ալ մեկնեցան, իսկ դեսպանը բեռները պատած կը սպասէ:

**** Եթովպիոյ պինուորական նախարարը առաջարկեց կայսեր բոլոր օտարականները հեռացնել մայրաքաղաքէն, բայց Նէգուսը ընդդիմացաւ, կրկնելով թէ օտարականները երբեք վանելու պատճառ չունին: Աչխարհի բոլոր կողմերէն հարիւր թղթակիցներ հասած են մայրաքաղաք:*

**** Վերջին օրերս տեղացած անձրեւներուն հետեւանքով, 14 հոգի խեղդուեցան Աւտիս – Ապէպայի մէջ եւ շրջակաները: Կամուրջ մը եւ քանի մը տուներ փլան եւ բազմաթիւ ձիեր, ջորիներ եւ եղներ խեղդուեցան:*

Իտալիա կ'օգնէ Ալպանիոյ

Երկուշաբթի օր հրատարակուած հրամանագիր մը կը ծանուցանէ թէ իտալական կառավարութիւնը արտօնած է 70 միլիոն լիրի վարկ մը բանալ իտալական ընկերութեան մը որ յանձն առած է մղում տալ Ալպանիոյ ան – տեսական գարգացման: Այս փոխառութիւնը նոյն ընկերութեան պիտի վճարուի տասը տարեվճարներով, 1935էն 1944: Հրամանագիրը կ'ըսէ թէ տրա – մադրուած գումարը պէտք է օգտագործուի «Իտալիոյ տնտեսական շահերուն համար»: Կը կարծուի թէ փոխառութեան մեծ մասը պիտի յատկացուի փայտ եւ արջառ գնելու Ալպանիայէն:

Զորս Իտալացիներ կ'արտախուին Մալթայէն

Մալթայէն արտաքսուեցան չորս Իտալացիներ, հականգլիական արարքներու մէջ բռնուած ըլլալով: Մէկը Մալթայի ֆաշական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարն է եւ կարեւոր պաշտօնեայ Պանքօ տէ Ռոմայի, երկրորդը՝ նուագապետ, մնացեալները՝ յայտնի առեւտրականի մը երկու տղաքը: Հայրն ալ չվիտի կրնայ Մալթա վերադառնալ: Օրէնքը ասելի խիստ պատիժներ կը սպառնայ, բայց անգլիական իշխանութիւնը բաւականացած է պարզապէս արտաքսելով: Այս անօրինութիւնը առաջինն է չարք մը ձեռնարկներու, կղզին մաքրելու համար այն տարրերէն որոնք լրտեսութիւն կ'ընեն եւ հականգլիական քարոզութիւններ կը կատարեն, քանի մը տարիէ ի վեր:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԱԼԱՆՍԻ ԹՈՒՆԱՒՈՐ ՍՈՒՆԿԻ զոհերէն մէկն ալ մեռաւ, Եսայի Մաթէոսեան, տասերկու, 40 տարեկան, որ կը զբաղմանուէր հիւանդանոցին մէջ:

ԵՕԲԸ ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐ ԹՈՒՐԲԻԼ հասան հրամանատարութեամբ գնդ. Նէկրէսքոյի: Օդանաւորդները այցելեցին Թուրք ընդհ. պատկոյին, պզտ. պաշտպանութեան գործավարին եւ վարչապետին:

ԲՈՒՌՆ ՅՈՑՑԵՐ կատարուեցան Զեխոսլովաքիոյ դէմ, Լեհաստանի պատճառան մասերուն մէջ: Այս առթիւ զայրալից բանաձեւեր քուէարկուեցան: Պիէլգոյի մէջ ցուցարարները հեռագիր մը ուղղելով վիճուորական հրամանատարին, յայտնեցին թէ պատրաստ են իրենց արիւնը թափելու, «Զեխերէն եւս առնելու համար լեհական հողերը»: Թերթերը կը գրեն թէ լեհ փոքրամասնութիւնը հալածանքներու կ'ենթարկուի Զեխերուն կողմէ:

ԲՈՒՌՆ ՁԱՌԵՐ ԽՕՍՈՒԵՑԱՆ Անգլիոյ աչխատաւորական կուսակցութեան համագումարին մէջ, Մուսոլինիի եւ իր վարած քաղաքականութեան դէմ: Քանի մը ճառախօսներ պահանջեցին ոչ միայն պատժական տնօրինութիւններ գործադրել Իտալիոյ դէմ, այլեւ ասելի յառաջ երթալ: Տնտեսիստներու տարբերութիւնը շատ խոր ըլլալով, կը վախցուի որ պատակտում ծագի:

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ձեռք առնուեցան Պուլկարիոյ մէջ, իմացուած ըլլալով թէ նոր դաւեր կը սարքուին օրուան իշխանութեան դէմ: Ոստիկանութիւնը միշտ կազմ եւ պատրաստ կը հսկէ, իսկ դինուորները հրաման չունին զօրանոցներէն դուրս ելլելու: Բազպատական հանդարտութենէ մը յետոյ, քաղաքական մթնոլորտը նորէն պղտորած է: Նախկին վարչապետ Զանքով եւ նախարար Վասիլեւ շրջաբերականներ ցրուած են իրենց հետեւորդներուն մէջ, պահանջելով որ դաչինքը հրաժարի եւ ժողովրդապետական իշխանութիւն հաստատուի: Ապտր, հինգչաբթի, ասելի խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են, թագաւորին տարեդարձին առթիւ:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Ղպտի պատրիարքը եւ արքայազուն իշխան Օմար Թօսուն կոչ մը ուղղեցին ժողովուրդին, որպէսզի անմիջապէս կարեւոր գումարներ հաւաքեն, եթովպիոյ համար: Բրիտանական մարզպանը աճապարանքով վերադարձաւ իր արձակուրդէն: Բանակցութիւններ կը կատարուին Անգլիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ, ի նախատեսութիւն պատերազմի:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ կուսակցութեան տարեկան համագումարին մէջ, որ բացուեցաւ առջի օր, նախագահը պահանջեց Իտալիոյ դէմ պատժականներ միջոցներ ձեռք առնել որ եւ է գնով:

ՔՐԻՍՏՓՈՐ ԳՈԼՈՄՊՈՍԻ յուշատետրը գտնուեցաւ Ռուսաստանի Քարկոփոլ քաղաքին մէջ: Առաջին էջին վրայ գրուած է.— «Քրիստափոր Գոլոմպոս. իմ ձեռքով գրեցի զաւկիս՝ Տիէկոյի համար, 3 օգոստոս 1492»:

Հ Յ. Դ.

Քարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» կոմիտէն կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները ընդհ.ժողովիայսօր Հինգշ. երեկոյ ժամը ճիշտ 8.30ին Gobelinsի սրճարանը, 32, Ave. Gobelins: Կարեւոր օրակարգ:

ՊԱՆՆԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Աբծիւ» ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին 17 Բիս Ամբէր, Քաշան:

Գաղաստ

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Միամանթօ» ակումբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

«Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻԻՆ»

Ուրբաթ, Հոկտ. 4ին յոյժ կը տեսնէ

ՁՈՒԽ ՊԱՏԿԵՐԱՄԱՏԵԱՆ ՄԸ *(Ալպօմ)*

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐՈՒ, ԲԱՂԿԱՑԱԾ 40 ԷՋԷ,

ԴՐՕՇԱԿԻ ՄԱՒԱԼՈՎ 124 ՆԿԱՐՆԵՐ

Գինը՝ Ֆրանսայի համար 3 ֆրանք. Ուրիշ երկիրներ՝ 6 ֆրանք:

Ստանալու համար եւրոպայի Մարմիններդ պէտք է դիմում կատարեն կուսակցական խորհուրդով:

ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐԷ ԴԻՄԵԼ՝ Ցառաջին (յանձնելի բնկ. ԳԵՐՈՑԵԱՆԻՆ):

Ապսպրանքները ԲԱՑԱՌՁԱԿԱՊԵՍ ԿԱՆԽԻԿ:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 5ԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Salle Ingénieurs CivilsԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

19, Rue Blanche. Métro Trinité.

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ** ԵՒ **Ս. ՍԱՄՈՒԵԼԻ**

Կ'արտասանեն Տիկ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ·· ընկ. Ց. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ

եւ ՌՈՒԲԻՆ ՍՏԵՓԱՆ (փրանսերէն)

Կ'երգէ Պ. Ա. ՓԻԶԻՃԵԱՆ

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ «ՓԸՐԻ ԺՈՒՌՆԱԼ»Ի ՃԱԶԸ

ՃՕԽ ՊԻԻՓԷ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ,

ՏԻԿԻՆ Ա. ՊԱՐԹԵԻԵԱՆ (չութակ) ընկերակցութեամբ Պ. Ս. ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ (դաշնակ):

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 5 ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ՝ *Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ*

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՅԻ եւ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ եւ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ

կը մասնակցի Ֆ. Կ. ԽԱՁԻ ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

Պատուոյ նախագահութեամբ Մարսէյլի երեսփոխան եւ փոխ-քաղաքապետ

Monsieur RAYMOND VIDALԻ

Député des Bouches du Rhône et 1er Adjoint au Maire de Marseille·

Տեղիք'ունենայ *ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*

(146, Chemin des Chartreux)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **Հ. ՍԷՐԻՆԿԻԹԼԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐՆ **Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ**

Կը բանախօսեն նաեւ **Albert LUCCHINI** Conseiller Gén. des B. du R·

ԿԵՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած բաժին:

Պիտի երգեն Օր.ներ՝ Ազաքսի Սահակեան, Մ. Մարտիրոսեան եւ Պ. Շ. Համբարձումեան· *Կ'արտասանեն ընկերներ՝* Գ. Քէնեաիրեան, Կ. Թիւթէլեան, Ց. Ալիքսանեան եւ Պ. Կ. Փոլատեան·

Կը նուագէ Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ *ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ* նուագախումբը:

Պիտի նուագէ, երգէ ու պարէ՝ Orchetre de l'Aigle Noir *10 հոգինոց ռուսական ընտիր խումբ մը·*

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի «եգիպտացի» կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ

ԸՆԿԵՐ ԳԵՂԵՑԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

մահուան առթիւ՝ իր ընտանիքին եւ պարագաններուն:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԶՈՑՔ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. ԽԱՁԻ ԻՍԻ Լ'Ի ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Մ.-ՃԻՒՂ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 13ին կիրակի օր

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԿԵՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ ԱՄՍԱԳՐԻ ՎԵՐԱԾՈՒԱԾ

Ամէն կողմէ յայտնուած փափաքի մը վրայ, *ԿԵՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ* տարեգիրքը, վեցերորդ տարեշրջանին, հրատարակ պիտի ելլէ իբրեւ ամսագիր, աշխատակցութեամբ յայտնի գրագէտներու, արուեստական բովանդակութեամբ եւ բազմաթիւ նկարներով:

Առաջին թիւը լոյս պիտի տեսնէ Դեկտեմբերին:

Բաժանեգինն է տարեկան՝ 30 ֆրանք, ամէն երկիրներու համար:

Այժմէն կարելի է բաժանորդագրուիլ:

Առաջին թիւէն պիտի ղրկուի, իբրեւ նմոյշ, բազմաթիւ հասցէներու եւ փափաքողներուն, բ. թիւէն սկսեալ, բացի տարեգրքին նախկին մնայուն բաժանորդներէն, առաքումը պիտի դադրեցուի չի պատասխանողներուն·

խմբագրութեան եւ վարչութեան հասցէն, ինչպէս առաջ, կը մնայ նոյնը՝

M· et M· BARSAMIAN· 30, Rue Drouot. Paris (9)· Tél· Prov· 12-43,

Ա. Զ. Դ.

ֆան, վիքթօր-Հիւկօի հայ ւնակիցներուն, *Մարսէյլ.—*

Ֆան Վիքթօր-Հիւկօէն Սէնթ-Ան փոխադրուած բոլոր Հայերու հասցէին եկած նամակները կը բաժնուին սովորականին պէս: Իսկ այլուր մեկնողները իրենց նամակները ստանալու համար պէտք է դիմեն Պ. Ճիվան Ղարիպեանի Impasse Abovian (*Էմբաս Աբովեան*)*, 15,* (Capuclle)*, Մարսէյլ·*

Այս կարգադրութիւնները պիտի կատարուին մինչեւ Հոկտ. 15: Վերջերիշեալ թուականէն վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չենք ընդունիր եկած նամակներուն մասին:

Նախագահ Ֆան Վիքթօր-Հիւկօի

Խնամատար Միութեան

Ա. Զարիպեան

50 ՄԷԹը ՅԵՌու ԻՍԻԿԱՅԱրանէն եւ 23 եւ 32 Թիւ Յանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր.: Շարժ, շօֆաժ միասին երկու խանութներ վար գինով երկու խանութներէ: Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72 Bld. Rodin, à Issy-les-Mouli-neaux.

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ձանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թորուած*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւմով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Ագտօնատէր

S. A· GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիմնք եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit· Nice (A. M.)

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՁԱՅԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐՈՒ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ անձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմաթուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը *1*25 ֆրանք:

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՐՁ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ· ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ **Nation,** հեռաձայն **Diderot 03-96**

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ ՄՕԹ):

ԵՐԵԿՈՑԹ-ԹԷՋԱՍԵՂԱՆ

ՓՈՐԹ ՏԻԹԱԼԻԻ եւ ՇՐՋԱՆԻ Դպրոցի Վարչութիւնը եւ Դպրոցին ժանդակ Տիկնանց Միութեան երեկոյթ-թէյս ուղղած իր կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Պ. Յովհաննէսեանի սրահին մէջ 10 Բիս Փիէր Քիւրի, Պիւէթըր, մէթրօ Փորթ տ'Իթալիա: Կը խօսի Տիկ. ՀՐԻՊՍԻՒՀԻ՝ երգ, արտասանութիւն եւ դեղկական պարեր դպրոցի սաներէ: Մուտք 3 ֆրանք.

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 62**

Կը պատճենէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փաստի արկածներ, ամէնամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կատարէ certificats de coutumes եր, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ եւ բղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային զեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին 10 ֆրանկի, իսկ ամսակով եղած խորհրդակցութեանց համար 15 ֆրանկ:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19· *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա Ն**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՅԱՌԱՋԸ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ ԵՒԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք 35 ֆր.
Աֆղլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք —
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք —

ՈՒՐԲԱԹ
4
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
4 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2926 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԸՆԴ ՀՈՒՐ ԵՒ ԸՆԴ ՍՈՒՐ...

... եւ ահաւասիկ անխուսափելի պատերազմը, իր քամնելի անկշռելի փոթորիկներով :

Նոյնիսկ եթէ թիւրիմացութեան վերագրուի եւ հարթուի ամանային մէջազգէսը.— իտալական արշաւը դէպի Մուսա Ալի– Մուսալինիի ճառը կը բաւէ վարատելու բոլոր պատրանքները :

Այդ ճառը, ինքնին, պատերազմի յայտարարութիւն մըն է : Զղջագին մարտակոչ մը՝ աննախընթաց նորութեամբ :

Եւ մարտակոչը ուղղուած է ոչ միայն Եթովպիոյ, այլեւ յա– ջակիցներուն, որոնք զլացան Իտալիոյ բաժինը, քանի տարի ա – ռաջ, երբ կը կռուէին յանուն «արդարութեան» :

Անշուշտ յիմարութիւն պիտի ըլլար ասպարէզ կարդալ Մեծն Բրիտանիոյ կամ Ֆրանսայի : «Առաջնորդ»ը իր ճառին մէջ փոր – ձած է կարելի փափկանկատութիւնը, նոր կիրքեր չյարուցանելու համար :

Եւ սակայն, իր քանի մը բառերը,— «Այլեւս բաւակա՛ն է», « պատերազմին պիտի պատասխանենք պատերազմով» — կ՛ապա– ցուցանեն թէ անդառնալի է վճիռը : Իտալիա իր ճամբան պիտի քալէ ընդ հուր եւ ընդ սուր, ձգտելով բոնի ստանալ այն ինչ որ կը մերժեն տալ խաղաղութեամբ :

Դահլիճներու խորհրդակցութիւնները, 13ներու ժողովին տարաւորը եւ ուրիշ իրարանցումներ դժուար թէ կարենան կան– խել նոր արիւնահեղութիւնը : Մեծ բան է, եթէ կարենան միայն Եթովպիոյ մէջ սահմանափակել պատերազմը : Անոր ծաւալման տագնապները այնքան շատ են որ, երկու չուքեր անգամ, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Իտալիոյ թագաւորները պարտք սեպած են ոչ մի– այն գործօն մասնակցութիւն ցուցնել պետական խորհրդակցու – թեանց մէջ, այլեւ ուղղակի թղթակցիլ իրարու հետ :

Իսկ ամէնէն վճռական դերը պիտի կատարեն, անշուշտ, ճա – կատագրական հոսանքները : Անգլիոյ Աչխատաւորական Կուսակցու– թիւնը արդէն արձակեց իր վճիռը, 102,000ի դէմ 2,168,000 քուէ ձգելով ի նպաստ պատժական անօրինութեանց :

×

Տարակոյս չկայ թէ Հապէշներուն գլխաւոր ռազմավարու – թիւնը պիտի կազմեն հրոսային կռիւները, որոնց մէջ անմրցելի արտիստներ կը հանդիսանան տարիներէ ի վեր :

Այդպէս էր որ ճակատեցան 1868ին, Անգլիացիներուն դէմ, ապա 1896ին, Իտալացիներուն դէմ : Կազմակերպուած բանակ անշուշտ ունէին, ինչպէս ունին այսօր, բայց իրենց դիմադրու – թեան մէջ ամէնէն վճռական դերը կատարեցին հրոսախումբերը : Եւ կռիւի մէջ ալ՝ գերկընդխառն, կոկորդ կոկորդի ընդհարում – ները :

Այծի պէս խոյանալով սարէ սար, մագլցելով ցից բարձունք– ներ, իրեւ գլխաւոր զէնք ունենալով նիզակ մը կամ սուր մը, ա– նոնք ամբողջ բանակներ հնձած են, ինչպէս Ատուայի ճակատա– մարտին մէջ, որուն վրէժը կ՛ուզեն լուծել Իտալացիները :

Այդ առթիւ էր որ 8000 Իտալացիներ փուռեցան կիրճի մը մէջ, Ատուան դարձաւ խորհրդանշան մը՝ Հապէշներուն համար :

Այսօր ալ, անոր յիշատակն է որ կ՛ոգեւորէ Եթովպիոյ հին զաղթիկները : Տակաւին անցեալ չարթուն, անձրեւներու դադար – ին ոտքին առթիւ (Մարքալ), երբ տասը հազար զինուորներ թա– ղոր կազմեցին արքայից արքային առջեւ, իրենց ամէնէն խանդա– ղատ ուխտն էր մէկ բառ.— «Ատո՛ւա» : Եւ կանչը բարձրաձայն պատասխանուեցաւ իտալական դեսպանին առջեւ :

Անշուշտ զինուորական գիտութիւնը լեռ ու ձոր կարած է այդ տեղերն իվեր : Եթէ 1896ին ահարկու զէնքեր էին թնդանօթն եւ գնդացիրը, այսօր անոնք չուքի մէջ կը մնան, չնորհիւ օդանաւե– րու, հրասայլերու, կազարձակ ռումբերու եւ ուրիշ բազմաթիւ գիտական եւ գործնական սարսափներու : Մարդուն երեւակայու– թիւնն անգամ կը սարսի, աչքի առջեւ բերելով արդի ռազմավա – րութեան գիտելիքներն ու գաղտնիքները :

Հարցը այն է որ Հապէշներու մեծամասնութիւնը զազափար չունի անոնց մասին : Եւ, ճիշդ սասր համար ալ, աւելի ամուր կառչած է իր նախնական զէնքերուն,— նիզակ, սուր, սարճանակ, վահան, դաշոյն եւայլն :

Այս առթիւ շատ կարեւոր վկայութիւն մը կը ներկայացնէ ա– մերիկացի մասնագէտ մը, շուէտացի զօր. Վիբգին, որ Եթովպիոյ բանակը քաղաքական – զինուորական խորհրդականն էր, բայց հե– տզետէ, առողջական պատճառներով : (Աւելի ճիշդ, որպէսզի կարենայ իր երկրին զինուորական իրաւունքները, քանի որ կա– ռավարութիւնը արգիլած է մասնակցիլ պատերազմին) :

Զօրավարը հապէշական բանակին ամբողջ ուժը կը գտնէ ա – ռանձին քաջութեան մէջ : Եթէ խնդիրը գառնար միայն կարգապահական յաջողութեանց վրայ, այդ բանակը կրնար մարտնչիլ եւրոպական որ եւ է բանակի դէմ» :

Իր համոզումով, Արքայից արքան կրնայ երկու միլիոն զին – որ հանել, «բոլորն ալ պատուական ռազմիկներ : Միայն մահը կրնայ կեցնել այս ժողովուրդը, երբ վարակուի կռիւի տենդով» :

Այս պայմաններուն մէջ, դիւրին է երեւակայել թէ ի՛նչ համա– պատասխանութիւններ կրնայ առանձնել նոր արիւնահեղութիւնը, երկու ժողովուրդներուն ալ :

Պատերազմէն՝ ոտքէն մինչեւ գլուխը, երկու ոսոխները իրար պիտի բզքտեն ամէհի լեռներու, անդնդախոր ձորերու եւ անջրդի անապատներու մէջ :

Մուսոլինի վճռած է կռուիլ յաղթելու կամեցողութեամբ : Հարցը այն է որ, միայն զինուորական յաղթանակներով չի լուծ– ուիր այս չարաշուք հարցը :

Հակամարտ աշխարհակալութեանց ճամբուն վրայ գտնուե – լու մեղքն է որ կը քաւէ Եթովպիա, ինչպէս քաւեցին ուրիշներ :

Շ.

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ԵԹՈՎՊԻԱ ՄՏԱՆ ԱՆՈՐՈՇ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԷ ՄԸ

ՏԱՍԸ ՄԻԼԻՈՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐՈՒ ԶՕՐԱԿՈՉԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Մուսոլինի կը ճառէ արտասուաշատ, բացագանչելով.— «Բաւակա՛ն է »

«ՊԱՏԺԱԿԱՆԻՆ ԴԷՄ ՊԱՏԺԱԿԱՆ, ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԴԷՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄ»

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՏՈՎԱ ԿԸ ՌՄԲԱԿՈՇՈՒԻ

Եթովպիոյ կայսեր կողմէ ժրնեւ հաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ իտալական զօրքը ռմբակոծեց Ատովան : Բազմաթիւ զոհեր կան :

Հոկտեմբեր 2ին Ասմարա — Ապէպայէն քաշուած հեռագիր մը պաղ ջուր լեցուց բոլոր խաղաղասէրներու գլխուն : Հեռագիրը կ՛ըսէր.— Իտալական զինուորներ հապէշական հողը մտան, Մուսա Ալի լերան արեւմտեան կողմէն, այն կէտին վրայ ուր կը միանան Եթովպիոյ, Էրիթրէի եւ Ֆրանսական Սոմա– լիի սահմանագլուխները : Թէեւ թշնամութիւնները չէն սկսած, սակայն տա – րակոյս չկայ թէ ընդհ. զօրաշարժի յայտարարութիւնը չի կրնար ուշանալ :

Ուրիշ հեռագիր մը եւս հաղորդելով նոյն լուրը, կ՛աւելցնէր թէ Մուսա Ալիի չորքանը ընդհանրապէս կը համարուի անորոշ սահմաններով տարածու – թիւն մը :

Իտալիոյ պատերազմական նախարարութիւնը անմիջապէս հերքեց լուրը, բայց երբ նոր մանրամասնութիւններ հասան, այլ եւս չկրնար :Իսկ Եթովպիոյ կայսրը հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Ազգերու Դաշնակցութեան.

— « Ձեզի հաղորդելով կը խնդրենք տեղեկացնել Ա. Դ. Խորհուրդին եւ Ազգաժողովի անդամներուն, թէ իտալական զինուորներ բռնաբարեցին է – թովպական սահմանը, Մուսա Ալի լերան հարաւային չորքանին մէջ (Ասոմայի նահանգ), նոյն լերան, Եթովպիոյ եւ Ֆրանսական Սոմալիի սահմանագլուխ– ներուն մէջեւ եւ տեղաւորուելով եթովպական հողին վրայ, ընդարձակ յար– ձակողականի մը խարխափը կը պատրաստեն : Այս չորքանը ծովեզերքին մօտ ըլ– լալով եւ նկատի առնելով Ֆրանսական հողէն անցնելու դիւրութիւնը, Ա. Դ. Խորհուրդը կրնայ կամ դիտողներ ղրկել, եւ կամ եթովպական հողին այդ բռնաբարումը հաստատել Ֆրանսական Սոմալիի կառավարչութեան միջոցաւ» :

Այս հեռագրէն անմիջապէս վերջը, Ադթայից ազգան ընդհ. զօրաշարժի հրամանը ժողովուրդին հաղորդեց բոլոր միջոցներով, որոնց գլխաւորն էր առանդական թմբուկը : Միեւնոյն ատեն խարտոյրներ վառեցին Շիլլանօ լերան վրայ, իրրեւ ազդանշան օգնաւաերու յարձակման :

Զրույցի մը համաձայն, 50,000 իտալական զինուորներ մտած են հապէ– շական հողը, 50 օդանաւերով, բազմաթիւ թնդանօթներով եւ հրասայլերով, կամ եւ պատրաստ՝ յառաջ խաղալու : Նոյնիսկ հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ կռիւ ծագած է սեղացիներու հետ, զոհեր ձգելով երկու կողմէն ալ : Դժ – ուար է ամբիլսպէս ճշդել այս բոլոր տեղեկութիւնները : Իրազեկներ կը հա– ւատան թէ Իտալացիները մինչեւ քան քիլոմեթր ներս մտնելով, պիտի ըս– պասեն գրաւել այն միակ երկաթուղին որ Եթովպիոյ կեդրոնը կը կապէ Ֆրան– սական Սոմալիի :

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՃԱՌԸ

Եթովպիոյ կայսեր բողոքին եւ զօրաշարժի լուրին հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը, Մուսոլինի մէկ ազդանշանի վրայ ոտքի հանեց տասը մի– լիոն սեւ շապիկաւորներ, եւ դղրդոցին ճառ մը խօսեցաւ ճակատարակին առ– ջեւ, իրրեւ ունկնդիր ունենալով քանի միլիոն քաղաքացիներ : Զօրաշարժի հրամանը հաղորդուեցաւ բոլոր միջոցներով,— չեփոր, սուլիչ, թմբուկ, կոչնակ եւ ուրիշ ինչ որ կրնաք երեւակայել : Ամբողջ երկրին կեանքը կանգ առաւ մէկ անգամէն : Ամէն մարդ փողոցն էր եւ դէպի տուն կը վազէր, իր ֆաշական համազեստը հագնելու համար : Քանի մը վայրկեան վերջը ար – տակարգ երեւոյթ մը առացած էին մասնաւորապէս Հռոմի փողոցները : Ամէն դուռէ մարդկային ալիքներ կը հոսէին : Արճճարան, ճաչարան, խանութ բո – լորը փակուեցան :Հաղորդակցութեան միջոցները անթաւականկուզային դէպի համախմբման կայաններն տանելու բազմութիւնը : Կէս ժամ վերջը, քանի միլիոն քաղաքացիներ խռնուած էին ճակատամարտներուն առջեւ, ըսելու հա – մար «Առաջնորդ»ին, ճառը : Ամբողջ Իտալիոյ մէջ ֆաշական երգեր կը բարձ– րանային դէպի երկինք : Զկար ամենափոքր հրապարակ մը որ բռնուած չըլլար ֆաշական բազմութիւններով :

Ահաւասիկ Մուսոլինիի ճառին գլխաւոր մասերը.

— « Սեւ շապիկաւորներ յեղափոխութեան, այրեր եւ կիներ Իտալիոյ, լեռներէն եւ ձորերէն անդին ապրող Իտալացիներ, լսեցէ՛ք : Հանդիսաւոր ժամ մը կը հնչէ հայրենիքի պատմութեան համար : Այս պահուս քան միլիոն Իտալացիներ համախմբուած են Իտալիոյ հրապարակներուն վրայ : Մարդկու– թեան պատմութեան մէջ ամէնէն վիթխարի ցոյցն է այս : Քան միլիոն ժո– ղովուրդ մէկ սրտով, մէկ կամքով եւ մէկ վճռակամութեամբ : Այս ցոյցը կը նշանակէ թէ բացարձակ է եւ անյեղլի՝ Իտալիոյ եւ Ֆաշականութեան նոյնու– թիւնը : Միայն մանկական պարանքներով տատիակցած կամ թանձր ապիտու – թեամբ լեցուած գլուխներ կրնան տարբեր մտածել : Անոնք չեն գիտեր թէ ինչ կը ներկայացնէ 1935ի Իտալիան :

« Ամբաներէ ի վեր, Իտալիա կը գտնուի ճակատագրի ոտիպման տակ, եւ, հանդարտ վճռականութեամբ, կը դիմէ դէպի իր նպատակակէտը : Այս վեր– ջին ժամերուն ճակատագրին անիւը աւելի արագ կը թառալի, եւ այժմ կա – րելի չէ կեցնել զայն : ՄԻԱՑՆ ԲԱՆԱԿ ՄԸ ՁԷ ՈՐ ԴԷՊԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԿԸՆԹԱՆԱՑ, ԱՑԻ 44,000,000 ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐ ԵՆ ՈՐ ԿՐ ՔԱԼԵՆ ԱՑԴ ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԵՏ, ԲՈԼՈ– ՐՆ ԱԼ ՄԻԱՑԱԾ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՇ՝ ԱՄԵՆԱՅԵՒ ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵՆԷՆ,— Ա– ՐԵՒՈՒՆ ՏԱԿ ՄԵԶԻՓՈՔՐ ՏԵՂ ՄԸ ՄԵՐԺԵԼՈՒԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵՆԷՆ :Ի՜նչքան խոստումներ տրուեցան Իտալիոյ 1915ին, երբ Իտալիա վերջապէս իր ճակա– տագիրը միացուց Դաշնակիցներու բախտին հետ : Սակայն այդ հաւաքական յաղթանակէն վերջը, որուն Իտալիա մասնակցեցաւ 670,000 մեռեալներով, 400,000 հաշմանդամներով եւ մէկ միլիոն վիրաւորներով, ԵՐԲ ԿԱՐԴՔ ԵԿԱՒ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՍԵՂԱՆԻՆ ՇՈՒՐՋԸ ՆՍՏԵԼՈՒ, ՄԵՆՔ ՄԻԱՑՆ ՓՇՐԱՆՔՆԵՐ ՍՏԱՑԱՆՔ ԱՑՆ ԳԱՂԹԱՑԻՆ ՁԱՇԵՐԷՆ ՈՐ ԲԱՃԻՆ ԻՆԿԱՆ ՈՒՐԻՇՆԵՐՈՒ :

« Լման քան տարի մենք համբերեցինք, մինչ յարաճուն օզակ մը կը դարձնուէր մեր չուքը :

« Լման երեսուն տարի համբերեցինք եթովպիոյ : Այժմ ժամանակն է ը– սելու ,— « ԲԱՒԱԿԱՆ է» :

Ազգերու Դաշնակցութիւնը, փոխանակ ճանչնալու Իտալիոյ արդար պա– հանջը, կը համարձակի պատժական անօրինութեանց մասին խօսիլ : ԱՐԴ, ՄԻՆՉԵՒ ՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱԿԸ ԱՊԱՑՈՒԱԾՈՒԻ, ԵՍ ԿԸ ՄԵՐԺԵՄ ՀԱՒԱՏԱԼ ԹԷ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԲՈՒՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՊԻՏԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻ – ՆՈՒԹԵԱՆՑ :

« ՄԻՆՉԵՒ ՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱԿԸ ԱՊԱՑՈՒԱԾՈՒԻ, ԵՍ ԿԸ ՄԵՐԺԵՄ ՀԱՒԱՏԱԼ ԹԷ ԱՆԳԼԻՈՑ ԲՈՒՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿՈՒԶԷ ԻՐ ԱՐԻՒՆԸ ԹԱՓԵԼ ՊԱՇՏՊԱՆՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԲԱՐԲԱՐՈՍ ԵՐԿԻՐ ՄԸ ՈՐ ԱՆԱՐԺԱՆ Է ԴՆՆԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԻՐԹ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ՄԷՋ :

Մենք անտեսական անօրինութեանց պիտի պատասխանենք մեր կարգապա– հութեամբ, մեր նիւթական ազբիւրներով եւ զոհողութեան ոգիով :

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՊԻՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՆՔ ՉԻՆՈՒՈՐԱ – ԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԱՐԱՐՔՆԵՐՈՒՆ ՊԻՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՆՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱ– ԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ :

*Թող ոչ ոք ինքզինքը խաբէ յուսալով կաչկանդել մեզ : Ժողովուրդ մը որ հաւատք ունի իր ապագային վրայ, չի կրնար տարրեր դիրք բռնել եւ երբեք չպիտի բռնէ : Անգամ մը եւս կը յայտարարեմ, ամենավճռական եզանակով եւ իրրեւ հանդիսաւոր ուխտ մը բովանդակ Իտալիոյ առջեւ, թէ կարելին պիտի փորձենք, որպէսզի գաղթային կռիւ մը եւրոպական պայքարի մը չվերածուի : Մի՛այն չարամիտներ որոնք վրէժ կ՛եղբագեն, կրնան յուսալ կաչկանդել Իտա – լիան : Թող մեր անասնան վճռականութեան արձագանգը անցնի լեռներն ու ձո– ղերը եւ հասնի արեւելեան Աֆրիկէի մեր զինուորներուն, եւ զօրանայ ոտո – ղանք մը անոնց համար, մինչ կռուելու կը պատրաստուին : Թող այդ ըլլայ նաեւ խոհան մը մեր բարեկամներուն եւ ապրարարութիւն մը մեր թշնամի– ներուն» :

Բազմութիւնը խելայեղ կանչեր կ՛արձակէր, ճառը բան տած ատեն :

ՄԵԾ ՑՈՒՉՈՒՄ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Նժարը Ֆրանսայի ձեռքն է

Ինչպէս Փարիզի, Լոնտոնի մէջ ալ համակերպած են հապէշական պա – տերազմին, եւ կը ձգնին սահմանափակել դայն : Թագաւորը չարունակ խոր – հրդակցութեան կը հրաւիրէ նախարարները, մասնաւորապէս վարչապետը, արտաքինը եւ պինուորականը :

Անգլիոյ մէջ արդէն միջոցներ ծրագրած են անտեսական անօրինութեանց մասին, իսկ յաջորդ քայլը անորոշ կը մնայ. մանաւանդ որ Ֆրանսա տակա– ւին չէ ճշդած իր դիրքը : Այս երկրին մէջ հանրային կարծիքը հակառակ է նոյնիսկ անտեսական անօրինութեանց : Կացութեան նժարը Ֆրանսայի ձեռքն է : Եթէ Անգլիա տառնձին ձեռարկէ Իտալիան պաշարելու, չի կրնար այնքան կաչկանդել Իտալիան որքան եթէ Ֆրանսան ալ միանայ :

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդն անմիջապէս վերջը, Պ. Իսըն Փա– բիզ հանդիպելով ,ժրնեւ գնաց , ուր առիպողարար նիստ հրաւիրուած էր 13ներ– բու յանձնախումբը : Մ. Նահանգները որոշած են չմասնակցիլ որ եւ է գործո– ղութեան :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՉ ԻՍԿ ՆԱԽԱԳԱՀԸ...

Այս տողերը գրած ատեն, չեմ գի – տեր թէ ի՛նչ երկի յանգած են Հօկի ներքին խլրտումները, որոնց մասին կը խօսին ու կը գրեն բոլորը :

Եթէ չեմ սխալիր, նոյն իսկ Դ. Շախվերդեան այս կռիւներէն գլուխ առած չունի հասած օրէն ի վեր, երկ– րորդական գծի վրայ նետելով ներ – գաղրը :

Մինչ այս մինչ այն, Հօկի կեդր. վարչութեան դէմ բողոքողները չեն գոհանար ներքին ճակատամարտով, եւ դէզ - դէզ գրութիւններ կը հասցը– նեն այս կամ այն թերթին :

«Ճառաչ»ն ալ հրատարակեց երկու հատ :

Անցեալ օր, Փարիզի հնչակեան օր– կանին մէջ կարդացի այլապէս «զգա– յացուց »պատմութիւն մը.

— « Հօկի այժմեան նախագահու – հին երեք անգամ դիմում կատարած է Մ. Հայաստան երթալու, տեսնելու համար իր մայրը :

Ու երեք անգամ մերժում ստացած է :

Վիզա կարենալ ստանալու համար, քիւրք ղինքը ընտրել կուսակ Հօկի կեդրոնի նախագահուհի :

Հաղիւ ընտրութիւնը վերջացած ո– րովհետեւ, չնորհիւ ուժեղ ընդդիմու– թեան վախ կար որ կեդրոնը ամբողջ տապալի, այդ աղէտը չպատահած՝ նախագահութեան օգուտը ժամ առաջ քաղելու փութկոտութեամբ, նախա – գահուհին կը վազէ Մորհրդային դես– պանատուն, վիզա խնդրելու :

Ան կը հաւատար որ «Հօկի նախա – գահուհի» տիտղոսը բան մը պիտի արժէր իրեն, երբ ինքն իսկ չէր գի – տեր թէ ինչո՞ւ կոչուեր էր այդքարձր պաշտօնին :

Կը վճարէ նոյնիսկ հեռագրով վիզա ուղելու ծախքը :

ՇԱՒԱՔ ՄԸ ՎԵՐՋ ՆՈՐ ՄԵՐԺՈՒՄ ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն :

Ի՞նչ կը նշանակէ այս չորրորդ մեր– ժումը :

Կը նշանակէ պարզապէս թէ Հօկի նախագահուհին «վիզա» առա – նալու չափ ալ վստահութիւն չի վայե– լեր՝ յաչս Մոսկուայի կառավարու – թեան» : (27 սեպտեմբեր) :

Կրնա՞ք լուծել այս հանելուկը , — Հօկը չկարենա՞ր անցագիր հանել նոյն իսկ իր նախագահին համար : Մանա – ւանդ երբ այդ նախագահը տիկին մըն է, եւ իր մօրը կարօտը կը բաշէ...

Ուրեմն, Մոսկուայի, Թիֆլիսի կամ Երեւանի հաւատարմագիրներէն շատ ա – ւելի դաժան են, բան միջնադարեան վանականները, որոնք արբէայութեան համար իսկ մտից առաջ կուտային— դեռ կուտան — փոխան ծունկի մը ա – զօթքի եւ «ինչ ինչ» ծառայութեանց :

Եւ կամ, Ֆրանսայի Հօկն ալ սեւ ցանկը անցած է, ցնոր տնօրինու – թիւն :

Արդեօք ատո՞ր համար է որ ներ – գաղթի ապահանագրութեանց մեծաչքը – նորին ալ իր ձեռքէն առեր են, ներ – գաղթը համարելով «կառավարական– պետական գործ» :

Նո՞ր բարի լոյս :

ՎԱՀԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՔՐԻԿԸ
(Պատմություններ և դիտումներ)

ԼՈՒԻ. — Մեր աշխատավոր ընտանեկան կյանքի շատ մեծ մասը կազմում են մանկական հիվանդությունները։ Հատկապես ամառվա ամիսներին, երբ տաքությունը հասնում է 30 աստիճանի, մանուկների մահացության թիվը կրկնապատկվում է։ Ամառվա ամիսներին մանուկների մահացության պատճառները հիմնականում երեքն են՝ աղիքների հիվանդություններ, թոքաբորբ և ջերմային հիվանդություններ։ Ամենից շատ մանուկներ մահանում են աղիքների հիվանդություններից։ Ինչո՞ւ։ Որովհետև մայրերը չգիտեն, թե ինչպես պետք է պահել երեխաներին, ինչպես պետք է սնուցել նրանց։ Մայրերը չգիտեն, որ երեխաներին պետք է կերակրել ժամանակին, որ կերակրելուց առաջ պետք է լվանալ ձեռքերը, որ կերակրելուց հետո պետք է ամանները լավ լվանալ, որ կերակրելուց հետո պետք է կաթի շշերը

Եւ մենք վախ չունինք թէ հեթթամ մը կրնայ սուտ հանել մեզ, երբ կը պնդենք թէ Համայնավար Կուսակցութեան եւ «Իմանիթէ» թերթին բացի, որ երբեմն միլիոններու հասած է, կը գոյութի Միջազգայինին կողմէ։

Ինչ որ ըսինք «Իմանիթէ»ի մասին կ'ըսենք նաեւ այս առթիւ թէ մեր պատրաստ ենք օրինական ձեւով գործակցելու համայնավար կուսակցութեան վարիչներուն հետ, որպէսզի քննութիւն մը կատարուի եւ ճշմարտութիւնը երեւան հանուի։ Եթէ ես անարդար եմ եւ կը սեւցնեմ պիտի, ինչպէս կը պնդեն, ինչո՞ւ չեն ընդունիր կազմել առեան մը, որուն մասնակցին բանուորական խմբակցութիւններ, անշահախնդիր մարդիկ, որպէսզի կարելի ըլայ կատարել բոլոր քննութիւնները, գոնս կ'առաջարկեմ։

Առաջուընէ կը յայտարարեմ թէ կ'ընդունիմ ամէն որոշում, որ կը ըլլի այդ առեանին, պայմանով որ քննութիւնը կատարուի հրապարակային ձեւով։ Այս առաջարկս պիտի համձ՞ն ընդունիլ այն մեծ մեղապարտները, որ կը վարեն «Իմանիթէ» թերթը եւ համայնավար կուսակցութիւնը։

Այդ պարագային վիճաբանութիւնները չեն դադրիր։

Եւ մենք կը չարունակենք, յանուն բանուորական չարժումին եւ երկրին, ցոյց տալ այն հետեւանքները, գոնս կրնայ ունենալ իրենց ճակատագրին վրայ՝ այն կուսակցութիւնը, որ ամբողջովին կը զևկավարուի խորհրդային կուսակցութեան քարտուղարին, Ստալինի կողմէ։

ԺԱՔ ՏՈՐԻՕ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ռուսական վարժապետանոց

—•—

Ա. Բաբխուդարեան կը գրէ «Սովետ Հայաստան»ի մէջ (9 սեպտ.)։ —

Նկատելով որ ռուսական գրականութեան եւ ռուսերէնի դասաւանդութիւնը թերի է Հայաստանի դպրոցներուն մէջ, ռուսերէնի եւ ռուսական գրականութեան ուսուցիչ պատրաստելու նպատակով՝ Երեւանի մէջ հիմնուեցաւ երկամեայ Ռուսական Վարժապետանոց մը, որ կը գործէ Ապրիլ 1ին ի վեր։

Վարժապետանոցը ունի չորս բաժին,— ընկերաբանական պատմական, մանկավարժական ,լեզուի եւ գրականութեան։

Վարժապետանոց ընդունուած ուսանողները նկատելով որ չեն տիրապետեր ռուսերէնի, հարկ տեսնուեցաւ հաստատել նաեւ նախապատրաստական դասարան մը, որուն կը հետեւին, անցեալ տարի, 40 ուսանողներ։

Այս տարի Վարժապետանոց պիտի ընդունուին 120 հոգի։ Արդէն սկսած են մուտքի քննութիւնները։ Վարժապետանոց մտնելու համար պիտի են 180 հոգի, որոնք աւարտած են լրիւ միջնակարգ վարժարանները։ Քննութիւնները ցոյց տուին որ թեկնածուներուն գիտական մակարդակը բաւական ցած է։ Այնպէս որ բոլորը պիտի մտնեն նախապատրաստական դասարան։

Վարժապետանոցը ծրագրած է նաեւ, այս տարի, կազմակերպել մասնաւոր դասընթացքներ Երեւանի դպրոցներուն ուսուցիչներուն համար, որոնք այդ դասախօսութիւններուն պիտի կարենան հետեւիլ՝ առանց ընդհատելու իրենց աշխատանքները։ Միաժամանակ պիտի կազմակերպուին գրաւոր դասընթացքներ, գաւառի ուսուցիչներուն համար։

Վարժապետանոցը ապահոված է ուսանողներուն գաղափրքերը, քնակարանը ինչպէս եւ պայմանաւորուած է լաւագոյն դասախօսներու հետ։

Բնաբուժական ճեմարան

Երեւանի Կլիմայաբուժական - բնաբուժական ճեմարանը այս տարի ղրկած էր գիտական կարգ մը կարեւոր հարցերու ուսումնասիրութեամբ։

Ա.յսպէս ուսումնասիրուեցան Իսոխ - Սուլ (Դարալագեաղ) ջերմուկը եւ Աբարաան (Դավալու) հանքային ջուրերը։ Այստեղ կարելի է բուժել յօդացաւային, ջրային, աննպաստութեան եւ երիկամներու հիւանդութիւնները։ Հանքային ջուրի այս կայանը, ուր նեթկայիս կը բժշկուին Արարատի կրպակեան գործարանին հիւանդ բանուորները, տակաւին հիւանդանոց եւ այլ յարմարութիւններ չունի,— կը նախատեսուի չինել յառաջիկայ տարիներու ընթացքին։

Ապիկ գաս առողջապահական ճեմարանին հետ միասնաբար Երեւանի բնաբուժական ճեմարանը պիտի ուսումնասիրէ Վեդիի շրջանի, Նոր Բայազիտի Գոհանոցին, Արզահվերդիի Ահնիձորի հանքային ջուրերն ու կլիմայական պայմանները, որոնք չեն ուսումնասիրուած մինչեւ հիմա։

Մոսկուայի բնաբուժական համագումարին մասնակցելու նպատակով (Դեկտեմբերին), բժիշկ Աբա - Մելիք կը պատրաստէ «Ջերմախոտ բնաբուժական գործարանի փորձ» աշխատութիւնը, բժիշկ Կամենցեա՝ «Մակերեսային ջիղերու իւրայատուկ ընթացքը ջերմախոտ ապզեցութեան տակ եւ բնաբուժական գործարանը» ուսումնասիրութիւնը, բժիշկ Փերթխանեան՝ «Մասմորքոտ եւ տասներկումասնեայ աղիքի խոցերի բնաբուժական գործարանը», բժիշկ Տէրտերեան՝ «Գուշնաքարի ապզեցութիւնը բանուորների առողջութեան վրայ եւ մեր գործարանատնութիւնը եւ կանխարգիլ միջոցները»։

Այս ուսումնասիրութիւնները մեծ կարեւորութիւն կը ներկայացնեն ա - նոր համար, որ կապուած են մեր պահանջներուն։

Երեք խորհրդարու տարզական մրցումը

Սեպտեմբեր 10ին Երեւանի մէջ տեղի ունեցան մարզական զանազան մրցումներ, ընդմէջ երեք քաղաքներու՝ Երեւանի, Թիֆլիզի եւ Բագուի մարզիկներուն, որոնց միացան նաեւ Մոսկուայի եւ Լէնինկրատի մարզիկները։ Նախքան մրցումները, ճաւեր արտասանուեցան, — խօսեցան Թաթարեան (Երեւանի առաջին արհեստաւորներու ընկերակցութեան կողմէ), Մոորոսով (Մոսկուայի «Սպարտակ» մարզական Միութեան կողմէ), Սիմիոնով (Մոսկուայի մարմնակրթութեան վարիչ - ներուն կողմէ), Աբրահամեան (Հայաստանի մարմնակրթութեան Գերագոյն Խորհուրդին կողմէ), Կարնէյեւ եւ ուրիշներ։

Առաջին անգամ մրցումի եկան Մոսկուայի, Բագուի եւ Հայաստանի լաւագոյն կին վազորդները։

100 մեթր վազք.— Ռուչկով (Մոսկուա) 11.7 երկվայրկեան, Սառչին եւ Շահնազարեան (Բագու), Չորբորդ՝ Սանոյեան (Երեւան) 12.3 երկվրկ.։

Այրերու երկրորդ խումբի մը մրցումը.—

100 մեթր վազք.— Բաբխուդարեան (Երեւան) 12 երկվրկ., Սաղաքէլեան (Բագու) 12.3 երկվայրկեան։ Մրցումէն դուրս, 100 մ. վազքը կատարեց Մոսկուայի մարզիկներէն Պուժին 11.2 երկվայրկեանէն։

Կիներու 500 մեթր եւ այրերու 1500 մեթր վազքին մէջ լաւագոյն ցուցանիշերը չահեցան Կուզնեցովա եւ Եգորովա (Մոսկուա)։

Վազքերէն վերջ տեղի ունեցաւ գնդակի մրցում մը Բագուի եւ Երեւանի խումբերուն միջեւ,— խաղն աւարտեցաւ հաւասար արդիւնքով, 1ի դէմ 1։ Ցետոյ եղան պաքէթպոլի մրցումներ Երեւանի եւ Բագուի խումբներուն միջեւ,— այրերու պաքէթբոլին միջեւ, — մրցումներուն արդիւնքը՝ 18.40, յաղթականը՝ Բագու, կիներու պաքէթպոլի մրցումներուն արդիւնքը՝ 8.4, յաղթականը՝ Երեւան։

ԻՐԱՆԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

—•—

Առջի օր տեղեկութիւններ հաղորդած էինք իրանեան արուեստի եւ հնագիտութեան Գ. ցուցահանդէսի մասին, որ բացուեցաւ Լէնինկրատի մէջ։ Այդ թեթերը նկարագրելով այս արուեստահանդէսը, աննախընթաց կը գտնեն զայն իր բովանդակութեամբ եւ կազմակերպութեամբ։ Նախկին ցուցահանդէսները ընդհանրապէս կը սահմանափակուէին հնագիտական պեղումներու արդիւնքով՝ Իրանի սահմաններուն մէջ։ Այս ցուցահանդէսին 85 անհատականներուն մէջ ներկայացուած են «ազատ աքին Իրանի» կամ Սեւ Ծովէն Հնդկաստան փռուած մահիկաձեւ տարածութեան վերաբերեալ հնութիւններ։ Այդ երկրամասին մեծ մասը կը գտնուի Ա. Միութեան ներկայ սահմաններուն մէջ։

Սորվրդային իշխանութիւնը առատաձեռնութեամբ քաջալերեց պեղումները, թէ գաղաքական եւ թէ գիտական նպատակներով։ Առաջին անգամ է որ ուրիշ երկիրներէ մասնագէտներ կրցան ուսումնասիրել նոր գիւտերը։ Կեպր. Ախոյ, Կովկասի, Մրմոի, Ա. Հայաստանի եւ Սիլեզիոյ թանգարաններուն մեծ մասը հրաւիրուեցան աատարելու ցուցահանդէսին։ Թուրքիոյ հին գիւղերէն մեկուն մզկիթին վարչութիւնը հաւանեցաւ զրկել աշտանակներ եւ խոշոր զարդարանք մը որոնց արձանագրութիւնները կը ցոյցնեն թէ չինուած էին Թիմուրլէնկի համար, իրրեւ նուէր անոր խնամակալին։ Թերեւս ցուցահանդէսին մէջ ամէնէն չքազդիր մարդը այս հնութեանց պահապանն էր, որովհետեւ գրաւորապէս ապզարարած էին թէ ազատելիք չունի, եթէ նոյնիսկ թեամբ չվերադարձնէ աւանդները։

Ուրիշ յատկանշական պարագայ մըն էր կովկասեան հին գիւղի մը՝ Քուպաչիի մնացորդներուն ցուցադրութիւնը։ Քանի մը տարի առաջ խումբ մը հետաքրքիրներ այցելելով այս գիւղը, կը տեսնեն որ գիւղացիները կերակուր կ'ուտեն արծաթեայ անգին ամաններով, ջուրի կուժեր կը գործածեն որոնց համար որեւէ թանգարան առատօրէն պիտի վճարէր եւ առներուն մէջ ալ անփութօրէն իրենց աղիւս գործածուած են քարի թանկագին ծոխորներ (փէրմազ)։

Ինչպէս ըսինք, ցուցահանդէսը լեցուցած է էքսթեժի 85 անհատները եւ կը պարունակէ 25.000 առարկաներ,— հիւսուածեղէն, ձեռագիրներ, խեցեղէն անօթներ, մանրանկարներ, պրոնզեայ եւ մանուածոյագործ արծաթեայ իրեր։ Գաղափար մը կազմելու համար ըսենք թէ քանի անգամ աւելի մեծ է քան չորս տարի առաջ Լոնտոնի մէջ կազմակերպուած արուեստահանդէսը։ Ցիսունեակու դիւղացիներ կարզացուեցան ցուցահանդէսին առթիւ որ մեկնումի առնէ համագումար մըն էր։ Ամերիկայի մանուածոյագործ Փոփ խօսեցաւ իրանեան խեցեղէններու դասաւորման մասին եւ երկրորդ անգամ՝ հնութեանց խորհրդաժողովի մասին։ ռուս գիտնական մը՝ Մարուչէնքօ՝ նկատմամբ քաղաքի մասին (Թէրքմէնիստան) որ ծաղկեցաւ Ք. Ա. 7րդ դարէն մինչեւ քրիստոնէութեան Գ. դարը եւ որ կործանեցաւ երկրաշարժէն։

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆԻ ԴՐԱՄԸ

Թալէրն է այն դրամը որ կանոնաւորաբար կ'ընդունուի կարմիր ծովի եզերքներուն, Եթովպիոյ եւ նոյն իսկ Հնդկաց օվկիանոսին մէջ։ Այս թալէրը նոր դրամ մը չէ սակայն, այլ Աւստրիոյ Մարի Թերէզ կայսրուհիին դրամն է որ կտրուած է 1780ին, ուրեմն այժմ ի գորու ամենահին դրամն է։

Հապէշիստանի մէջ յարգ վայելող իրական թալէրը այն է որուն մէկ կողմը թագուհիին դլուխը կայ 8 մարգարիտով թագ դրած եւ հագուստը որ նոյնպէս 8 մարգարիտ կը կրէ, ուսին վրայ հանդրիճուած։

Մենելիք կայսրը ուզեց իր դիմագծով դրամ հանել, բայց երկրին մէջ յարգ չգտաւ եւ մինչեւ այսօր աւստրիական թալէրն է պահանջուածը։

Բան տարի մը կայ որ հրապարակ հանուած են մանրուք դրամներ՝ կէս, քառորդ, 8րդ եւ 16րդ թալէր անունին տակ։

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՒՂԻՂ ՃԱՆԱՊԱՐՀԸ

—•—

«Ազատարէզ» հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (6 սեպտ.)։

— «Դիպուածօրէն տեսակից Գաղեգին Արքեպիսկոպոսի մէկ նամակը, որուն վերեւ գլխատառերով տպուած է.— « ՆՈՒԻՐԱԿ ԵՒ ԼԻԱԶՕՐ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՑՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ...»։

Ուրեմն, նախ նուիրակ է Գաղեգին արք.ը, յետոյ լիազօր։ Կը նշանակէ առաջնակարգ կարեւորութիւն ունի նուիրակի պաշտօնը, քան լիազօրի պաշտօնը։

Թերեւս շատերու անծանօթ է նը — սիրակի պաշտօնին էութիւնը։ Նուիրակը կը կոչուին այն եկեղեցական - ները, որոնք վանքէն կ'ուղարկուին շրջաններ պտղի հաւաքելու համար։

Գաղեգին արք. պատահաբար եկած է նախ վանքին համար պտղի հաւաքելու եւ յետոյ միայն գրաղելու եկեղեցական — վարչական գործելով։ Ան պտղի հաւաքելու պաշտօնին ձեռնարկեց էջմիածնի տանուտէր խարխլած գմբէթին նորոգութեան մասին։ Իսկ լիազօրի պաշտօնին գրեթէ բնաւ չէ ձեռնարկեց՝ եթէ հաշուի չառնենք Մարմէշլի շրջանին համար կատարած ճամրան։

Գաղեգին արք.ի նուիրակութեան ձեռնարկն ալ գրեթէ անյայտ անցաւ կամ չնչին արդիւնք տուաւ։ Եղած դոյզն խոստումները մեծ մասով մնացին թուղթի վրայ։ Նուիրակը չկրցաւ հաւկնալ որ առանց Հայ - Առաքել - Եկեղեցւոյ միասնականութիւնը վերահաստատելու, կարելի չէ յաջող հանգանակութիւն կատարել։ Դեռ աւելին - ան չկրցաւ հաւկնալ որ արտասահմանի Հայ - Առաքել - Եկեղեցւոյ բարոյական խարխլուն շէնցնելու գործունէութիւնը գերազանցօրէն աւելի մտահոգիչ է քան էջմիածնի խարխլուն գմբէթը։

Այս թեթերութիւնները արդեօք հե — տեւանքն են նուիրակ - լիազօրի անձեռնհասութեան, թէ տեղի կ'ունենան իր կամքէն անկախ պատճառներով։ Մեր խոր համոզումով պատճառը էէն կը փրկուի»։

«Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ»

Այսօր Ուրբաթ, յոյն տեսաս

ՀՈՒԽ ՊԱՏԿԵՐԱՄԱՏԵԱՆ ՄԸ *(Ալպում)*

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐՈՒ, ԲԱՂԿԱՑԱԾ 40 ԷՋԷ,

ԴՐՕՇԱԿԻ ԾԱԻԱԼՈՎ 124 ՆԿԱՐՆԵՐ

»»»··«««

Գինը՝ Ֆրանսայի համար 5 Ֆրանք։ Ուրիշ երկիրներ՝ 6 Ֆրանք։

Ստանալու համար եւրոպայի Մարմինները պէտք է դիմում կատարեն Կուսակցական խորհուրդով։

ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐԷ դիմել՝ Ցառաջին (յանձնելի բնկ. ԳԵՐՈՑԵԱՆԻՆ)։

Ապսպրանքները ԲԱՑԱՌՋԱԿԱՊԱԿՍ ԿԱՆԽԻԿ։

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԶԷՍԱԼ ՓՈՇԱՑԻ ՅԻՇՈՏԱԿՆԵՐԸ

Վերածեց՝ Պ. ՓՐՈՒՆՃԵԱՆ

Գերմանները այս գործողութեան իրականացումին մեծ նշանակութիւն կուտան, ասոր համար ապայակոյտին պատկանող ֆօն Քրէս պէյը նշանակեց ընդհ. ապայակոյտի նախագահ եւ զերման գինուորական առաքելութեան կցորդի հանգամանքով զրկեցի Դամասկոս։ Մանաւանդ պատրաստ - նութիւն ունի ջրանցքին վրայ յարձակելու գործողութեան նախապատրաստութիւններով զբաղիլ։ Միւս կողմէ Պէյհվիններու օգնական գօրաղունդ մը կազմելու հրամանով օգնականներէս հեծելազօրքի հրամանատար Մ իւֆթաղ պէյը զրկեցի Սուրիա, նոյնպէս ծերակուտական Ապտիւրահման պէյը,Շէյխ Խասա Շէհբայիրը եւ ուրիշ արաբ անձնաւորութիւններ։ Ընդհ. զօրանոցի հրամանատար Զէքի փաշա պիտի զբաղի Սուրիոյ եւ Պաղեստինի պաշտպանութեամբ, իսկ ձէմալ պէյ (վերջը քիւչիւք ձէմալ փաշա կոչուած), իբր ուխերորդ զօրաղունդի հրամանատար, պիտի զբաղուի ջրանցքի գործողութիւններուն պատրաստել իր զօրքը։ Զէքի փաշա ոչ միայն չուզեր ձեռնարկել այս արշաւանքին, այլ կը պահանջէ դեռ ուրիշ ուժեր, որպէսզի կարենայ պաշտպանել Սուրիան, երբ թշնամին զօրք ցամաք հանէ։ Սաացուած լուրերը ցոյց կուտան թէ Սուրիոյ մէջ խոռոմներ կան եւ մեծ գործունէութեան մէջ են արաբ յեղափոխականները։ «արդ, ձերդ վեհափառին չուզե՞ր նոր ապստոյգ մը տալ հայրենասիրութեան, առանձնելով Դ. գօրաբերութիւնը։ Այս բանակի հրամանատարութիւնը պարագային ձեր պատրաստութիւնը պատրաստութիւն պիտի ըլլար պատրաստութիւն ուրիշ արաբ անձնաւորութիւններ։ Զորրորդ գօրանոցի հրամանատար Զէքի փաշա պիտի զբաղի Սուրիոյ եւ Պաղեստինի պաշտպանութեամբ, իսկ ձէմալ պէյ (վերջը քիւչիւք ձէմալ փաշա կոչուած), իբր ուխերորդ գօրաղունդի հրամանատար, պիտի զբաղուի ջրանցքի գործողութիւններուն պատրաստել իր գօրքը։ Զէքի փաշա ոչ միայն չուզեր ձեռնարկել այս արշաւանքին, այլ կը պահանջէ դեռ ուրիշ ուժեր, որպէսզի կարենայ պաշտպանել Սուրիան, երբ թշնամին զօրք ցամաք հանէ։ Սաացուած լուրերը ցոյց կուտան թէ Սուրիոյ մէջ խոռոմներ կան եւ մեծ գործունէութեան մէջ են արաբ յեղափոխականները։ «արդ, ձերդ վեհափառին չուզե՞ր նոր ապստոյգ մը տալ հայրենասիրութեան, առանձնելով Դ. գօրաբերութիւնը։ Այս բանակի հրամանատարութիւնը պարագային ձեր պատրաստութիւնը պատրաստութիւն պիտի ըլլար պատրաստութիւն ուրիշ արաբ անձնաւորութիւններ։

— Երթալ հոն, ուր դուք կը խորհիք թէ իմ կարողութիւններս օգտակար կրնան ըլլալ երկրին, կը նկատեմ նուիրական պարտականութիւն մը, որով ուրախութեամբ կը առանձնեմ Դ. գօրաբանակի հրամանատարութեան եւ մէկ - երկու օրէն ճամբայ կ'ելլեմ։

Երկու փաշաները կը համաձայնին, որ ձէմալ փաշա առանց գործելու ամէն ազատութիւն եւ պահէ ծովային նախարարի տիտղոսը, բայց գործը կը առանձնէ Զէքի փաշա, պայմանով որ մոցուելիք բարեզորգումներու առթիւ ձէմալ փաշայի խորհուրդին դիմէ եւ անոր հաւանութիւնը առնէ ամէն առեն։

Գնդ. ֆօն Ֆրանքընպէրկի կողմէ կատարուած նախապատրաստութիւններէն յետոյ, նոյեմբեր 21ին Հայ - ատր Փաշային ճամբայ կ'ելլէն դէպի Սուրիա։

Ողջերթի ճաւ մը կը խօսի ներկա - ներէն մէկը, ըսելով թէ «ապզը մեծ ծառայութիւններ եւ արագ յաղթանակի լուրեր կը սպասէ իրմէ»։ ձէմալ փաշա կը պատասխանէ թէ ինքը դիտակից է իր պարտականութեան մեծութեան եւ նոյնպէս զգուստրութեանց։ «եթէ մեր նպատակը չյաջողի եւ իմ ու իմ ընկերներուս դիակները ջրանցքին մօտ իյնան, հայրենիքի բարեկամները որոնք պիտի չառնեն մեր աշխատանքը, պէտք է մեր դիահներու վրայէն քալեն անցնին, որպէսզի եզիպտոսը, որ սեփականութիւնն է իսլամութեան, ազատուի անգլիացի յափշտակիչներէն»։

Այս ճառը ապագային չարարանքով կ'ըսուի եղեր — ձէմալ փաշա ինչպէս համարձակեցաւ եզիպտոսէն դուրս դառնալ, պարտաւորութիւնն առնած նած չէ՞ր Անգլիացիները վռնտելու կամ մեռնելու։ ինչո՞ւ չինեցաւ ....

— Եթէ կ'ուզէիմ այդ իմ ձեռքս չէ. ոչ ոք կրնայ մկկը մեռցնել, եթէ Աստուած չէ որոշած անոր մահը։ Ով գիտէ թերեւս կոչուած եմ դեռ ապրելու, կրկու համար աւելի չատ ցաւեր եւ զրպարտութիւններ այն պայքարին համար, որուն պիտի ձեռնարկեմ թերեւս հայրենիքի վերաթեան սիրոյն։ Ինչ, հետեւեալ ձեւո՞վ խօսելու էր.— Պարոններ, ես Սուրիա կը մեկնիմ Անգլիացիները եզիպտոսէն վռնտելու պատճառով, բայց այն միջոցները զոր մենք ունինք մեր տրամադրութեան տակ, բաւական չեն այս պարտականութիւնը իրականացնելու համար, որով տխուր եւ ընկճուած Պոլիս պիտի վերադառնամ առանց բան մը կատարած ըլլալու։ դուք ալ արցունք կը թափէք այդ տխուր օրերուն սպասելով։ ի՞նչ ընենք։ ասիկա է եղեր մեր ճակատագիրը։ Ո՛չ։ եթէ չյաջողէի ալ եզիպտոսէն վռնտել Անգլիացիները, գէթ արդիւնած պիտի ըլլայի ուոք կոխել Պաղեստին եւ Սուրիա, եթէ միայն Շէրիֆ Հիւսէյնի դաւաճանութիւնը չըլլար որ իր արարքով անհնարելի ոճիր մը գործեց ընդդէմ մահմետական աշխարհին։

Շէրիֆ Հիւսէյնի հակառակ կողմը անցնիլը անկարելի ըրաւ այն բարեսաւոր ելքը, որով պիտի յաջողէի նաեւ հարիւր հազարաւոր անգլիացի գինուորներ եգիպտոսի մէջ անչարժութեան մատնել։

Շէրիֆ Հիւսէյնի երկու եղբայր խօսեմ ժողովուրդներ, Արաբն ու Թուրքը բաժնեց իրարմէ, Արաբները ձգելով Ֆրանսացիներու եւ Անգլիացիներու պերութեան տակ, իսկ Թուրքերը յանձնելով անյոյս պայքարի մը ընդդէմ ամէնէն վայրագ թշնամիներուն։

×

Երեսունվեց ժամ ճամբորդութենէ վերջինն է։ Ու այս նոյն պատճառի հետեւանքով է որ ան չի կրնար ձեռնարկել իր լիազորութեան պաշտօնին։

Թէ՛ միւս գաղութները եւ թէ մասնաւորապէս Ամերիկա, կը շարունակեն մնալ պատակտուած։ Իսկ կաթող. լիազօրը բան մը չըներ եւ կարի չի կրնար ընել դարմանելու համար այս չարիքը։

Համաձայն մեր ունեցած տեղեկութեան, Մարսէյլի շրջանի Ազգ. եկեղեցական վարչութիւնը հաստատած է Գաղեգին արք.ի բոլոր պայմանները, սակայն ան բանի մը շաբաթներ յետոյ Փարիզէն կը հաղորդէ թէ կարելի չըլլար ընթացք տալ գործին։ Որովհետեւ, լիազօրը, հակառակ լիազորութեան, դիմած է էջմիածնի եւ անկէ պատասխան ստացած չէ ...

Համեմատաբար դիւրին կազմակերպել այս խնդիրը կազդուելիք այս հնացած ընթացքին, մասնաւորապէս չունենցող լիազօրը, անշուշտ բոլորովին անկարող պիտի ըլլայ կազգադրել աւելի ծանր խնդիրներ, ինչպէս օրինակ Ամերիկա։

Այս պայմաններու տակ զարմանալի պիտի չըլլայ, եթէ Գաղեգին արք. հրաժարի Ամերիկա գալէ։ Մանաւանդ որ ըստ իր յայտարարութեան, արդէն մէկ տարիի իր պայմանաժամէն ալ լրացած է։

Իմինին հասկնալի է ուրեմն, որ Սփիւռքի հայ թեմերը սպասելիք չունին նուիրակ - լիազօրէն։

Հանդիսին կեանքը կանգ չի կրնար առնել, սակայն, ան իր ընթացքը պիտի առնայ։ Համայնքները ունին իրենց ծնունդեան, մկրտութեան, ամուսնացուածութեան, դպրոցներու եւայլն գործերը, որոնք օրը օրին ընթացք պիտի առնան։ Առանց ընթացք տալու համար անհրաժեշտ է կազմակերպութիւն։ կը նշանակէ թէ կազմակերպական մեքենան կանգ չի կրնար առնել։

Նկատի ունենալով այս հարկադրականութիւնը, ժողովուրդին կը մնայ ընթացք տալ իր հանդիսային կեանքին, յարմարացնելով ու պատկան պետութեանց վաւերացման ենթարկելով սահմանադրութիւնը, թողելով միայն հոգեւոր եւ դաւանական հանգիստը էջմիածնի Հայրապետութեան։ Այդ խօսքով, պահելով եկեղեցւոյ միասնականութիւնը, թողով միայն կարելի պիտի ըլլայ ապահովել սահմանադրութեան անխախտ գործունէութիւնը եւ հաշտու պատրաստ մը պատակտիչներու դէմ։ Նաեւ բարիք մը էջմիածնի Հայրապետութեան, որ պատասխանատուի դերէն ազատուելով կարենայ աւելի ուշադրութիւն դարձնել միջամտելու հարկադրանքին կը փրկուի»։

ԵՐԵՒԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ինչպէս յայտնի է, Երեւանի Արուեստանոցի դասախօսութիւնները կը շարունակուին։ Ներկայիս կը դասախօսեն Ա. Թամանեան, Ա. Սարեան, Ա. Գրիգորեան, Ա. Գալենց, Ա. Ալեքսանեան, Ա. Ալեքսանեան, Ա. Ալեքսանեան, Ա. Ալեքսանեան։

(29)

Եղովպիոյ պատրաստութիւններ

Ատոնց – Ապէսպայէն կը հետազբեն թէ կայսրը իր քով կանչած է փեսան, Ռաս Տէսթա, առանձնելու համար մայրաքաղաքին հրամանատարութիւնը, եթէ ինք բացակայի: Ռաս Տէսթա միջին տարիքով ցեղապետ մըն է, եւ լաւ – տեղեակ արդիական պատերազմի գիտելիքներուն: Կայսեր կատարեալ վըս – տահութիւնը կը վայելէ եւ ատեն մը յարմարագոյնթիկնածուն կը համարուէր գինուորական նախարարութեան համար:

Մայրաքաղաքը շաբաթներէ ի վեր կը պատրաստուի, անխուսափելի հա – մարելով պատերազմը: Վերջին պահուն բազմաթիւ ամբարտիներ եւ կազարտել խցիկներ չինուեցան եւ դեռ կը չինուին: Ահագին քանակու – թեամբ կաչի կը ծախուի համեմի եւ փոկի համար: Շատեր կը նախընտրեն պարզ մարքը, որ առատօրէն կը հանեն ներքին գաւառներէն, հեմա որ անձ – րեւները զադրած եւ հաղորդակցութիւնները վերահաստատուած են: Շատ կը փնտռուին նաեւ փամփուշտ եւ զուրի չիշեր: Ուտելիքները կը գնուին երկրէն, առանց չուկայի միջնորդութեան: Ամէն մարզ ազգական մը ունի որ գաւառէն գարի կը բերէ քաղաք: Այս գարին ալիւրի վերածելով եւ չորցած միսի հետ խառնելով, իրենց յատուկպատերազմականպարէնը կը պատրաստեն: Քաղաքին շուրջը կը գտնուին 30,000 գաւառային գինուորներ, ամրոցներին պարէնա – ւորուած եւ պատպարուած:

**** Հոկտեմբեր 1ի գիշերը հազարաւոր ուխտաւորներ գացին Անթոթօ Մարիամ եկեղեցին, որ կը գտնուի լերան մը կատարը եւ ուր աղօթելու պիտի երթար կայսրը, «որպէսզի Աստուած առաջնորդէ այս դժուարին պահերուն»: Ուխտաւորները, որոնցմէ շատերը հրացաններ ունէին, բակը դրին գնոնք, նեթա մտնելէ առաջ:*

**** Ատոնց – Ապէսպայի խաղաղական դեսպանատունը ծախու հանեց իր կահ կարասիները, կառքերը, ձիերը եւ արձակեց տեղացի պաշտօնեաները: Մայրաքաղաքին խաղաղական զգուեստը այժմ կը զգացնէ վախ հոգիէ: Ներքին գաւառներու գլխէն բոլոր խաղացիները հեռացած են: Վեց հիւպատոսներէն չորսը մեկնեցան քանի մը օր առաջ, իսկ Ատովայէ եւ Հարրարի հիւպատոս – ները հրամանի կը սպասեն: Մաքսային հիւպատոսական գործակատարը մեկ – նելէ առաջ կրակի տուաւ իր տունը եւ հեռագրական կայմածը: Հապէշական կառավարութիւնն ալ իր կարգին հրամայեց Ամարայի հիւպատոսին որ պատրաստուի մայրաքաղաք վերադառնալու:*

**** Կ'ըսուի թէ Ճափոնէն գինուորական պատուիրակութիւն մը եթովպիա ղրկուած է գաղտնապէս: Կը ճշդուի թէ յուլիս 30ին 16 ճափոնցի սպաներ մեկնած են Ատէն, իրենց գլուխն ունենալով սպայակոյտի անդամներէն մէկը: Կը հաւատան թէ այն չոգենաւը որով ճամբորդեցին այս զօրականները, մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ ալ կը փոխադրէր:*

Մեծ դաւադրութիւն մը Պուլկարիոյ մէջ

Պուլկարական կառավարութիւնը պաշտպան վիճակ հրատարակեց չորեք – շաբթի օր, թագաւորին գահակալութեան տարեդարձին նախօրեակին, մեծ դաւադրութեան մը հետն առած ըլլալով: Կ'ըսուի թէ ծրագրուած էր թագա – ւորը հրաժարեցնել եւ հանրապետութիւն հռչակել: Առաջին առիթ ձերբա – կալուեցան 70 կարեւոր անձեր, որոնց գլուխը կը գտնուի նախկին նախարար Վէլչեւ: Այս ամբաստանեալը ձերբակալուեցաւ երբ կը փորձէր եուկո – սլավիա փախչիլ: Երկրորդ կարեւոր կալանաւորը մըն է Քոսթա Թոտորով, նոյնպէս նախկին նախարար եւ դեսպան, որ օրէնքէ դուրս հռչակուած էր: Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը առիթ մը ի վեր կը հետե – ւէր պետական հարուածի մը պատրաստութեան, «որուն աշակցելու համար վերջերս Պուլկարիա մտած էր հռչակաւոր ոճրագործ Ուլուխով»: Կառավարու – թիւնը վճռած է խոտորէն պատժել բոլոր դաւադիրները, եւ պաշարման վիճակ հրատարակուած է ամբողջ երկրին մէջ: (Վերջերս հաստատուած օրէնքով մը կարելի է մահապատիժ վճռել):

Այս կացութեան առջեւ, յետաձգուեցան թագաւորին գահակալութեան տարեդարձի հանդէսները:

«Մուսա լեռ»ի շարժանկարահան հրաժարեցա՞ն

Անատոլուի հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ սեպտեմբեր 28 թուականով.— Մեթրօ Կօլտուին Մէյէր Ընկերութիւնը հրաժարած է շար – ժանկարի վերածելէ «Մուսա լերան 40 օրերը» հակաթրքական վէպը:

Այս լուրը խոր զոհունակութեամբ ընդունուեցաւ Անգարայի եւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ: Այս շարժուձեւը կը վերագրուի արդարութեան եւ բարեկա – մութեան այն զգացումներուն որոնցմով հանգեցաւ Թուրք ազին տոզորուած են Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը եւ Մեթրօ Կօլտուին Մէյէր Ընկերու – թիւնը:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ 14 ամիսէն 24 ամսուան բարձրացուց նաւային ծառայու – թեան չրջանը, իսկ մէկ տարիէն 18 ամսուան՝ զինուորութիւնը:

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԵԻՍ պարտաւորիչ զինուորութիւն պիտի հռչակէ յունուար 1ին հեռեւողութեամբ Գերմանիոյ: Մանրամասնութիւնները կը պակսին, սակայն կը հաւատան թէ լուրը ճիշդ է:

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ Սեպտեմբեր 27ին պայթեցաւ մենաշնորհի վարչութեան Ալթընտաղի փամփուշտի մթերանոցը, որ մոխիր դարձաւ: Վնասը 60,000 ոսկի է: Եթէ հրդեհը անցնէր ռումբի եւ միւս մթերանոցներուն, չրջակայ գիւղերը պիտի վտանգուէին: Հրդեհը 7 ժամ տեւեց:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԱՎԱՐ Ր. Ազաս Ժընեւէն վերադարձին Պել – գրատ հանդիպելով, ընդունուեցաւ արտաքին նախարարի օդնականին եւ ու – րիշ պաշտօնեաներու կողմէ: Այս առիթիւ յայտարարեց թէ Պալքանեան համա – ձայնութիւնը կը գտնուի ամուր հիմերու վրայ եւ թէ միջազգային դէպքերը աւելի պիտի ամրապնդեն զայն:

ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇԸ վերջերս յաճախ կ'ներեւար կարգ մը ֆրանսական քաղա – քագետութեանց վրայ, քաղաքագետները համայնապար ըլլալով: Այս առիթիւ անախորժ դէպքեր ալ պատահեցան: Ներքին նախարարութիւնը չրջաբերա – կանով մը յիշեցուց տեղական իշխանութեանց, թէ օտար դրօշները կարելի է կախել հանրային չէնքերէ միայն այն ատեն երբ կ'ուզեն արտակարգ պատիւ մը ընծայել երկրի մը եւ թէ միայն ֆրանսական եռագոյնը պէտք է կախել ազգային եւ տեղական ժողովրդական առիթիւ:

ՏՊԱՐԱՆ "ԵՓՐԱՏ,,

Հ. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ Է

97bis Rue de la Part-Dieu, LYON

Մեր տպագրական գործերու մաքրութեան մասին չենք պատա – յայտուիր, հանրութիւնը ծանօթ է անոնց, միայն ֆրանսահայ բոլոր միութեանց ուշադրութեան կը յանձնենք հետեւեալ պարագան,— որ յառաջիկայ տարւոյ պատի օրացոյցներու պատրաստութիւնը կը կա – տարենք բացառիկ խնամքով ու գեղարուեստական նաշակով:

ՕՐԱՑՈՅՑԸ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԿՈՂՔԸ ԽԱԻԱՔԱՐՏ ԵՒ ԳԵՂԱՏԻՊ: ՈՒՆԻՆՔ ԱՄԷՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԽՈՐՀՐԴԱՆՇՈՂ ՔԼԻՇԷՆԵՐ:

ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒՈՂՆԵՐ՝ ՊԱՅՄԱՆԱՒՈՐՈՒԵՑ�էՔ ԱՊՍՊՐԱՆՔԸ ԿՐ ՅԱՆՁՆԵՆՔ 15 ՕՐԷՆ: ԴԱԻԱՆՆԵՐԷՆ ՀԵՌԱՁԱՅՆԵՑԷՔ M. 43 - 16

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 5ԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՏ

Salle Ingénieurs Civilsի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

19, Rue Blanche. Métro Trinité.

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ***Վ. ՓԱՓԱՋԵՍՆ***

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ ***Մ. ՎՐԱՑԵՍՆ*** ԵՒ ***Մ. ՍԱՄՈՒԵԼԻ***

Կ'ԱՐՏԱՍԱՆԵՆ ՏԻԿ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ՝՝ ԸՆԿ. Յ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ

ԵՒ ՌՈՒԲԻԿ ՍՏԵՓԱՆ (ֆրանսերէն)

Կ'ԵՐԳԷ Պ. Ա. ՔԻԶԻՃԵԱՆ

ԿՐ ՆՈՒԱԳԷ «ՓԸՐԻ ԺՈՒՌՆԱԼ»Ի ՃԱԶԸ

Orchestre ARMANDINO

ՁՈՒՆ ՊԻԻՖԷ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՏԻԿԻՆ Ա. ՊԱՐԹԻԵԱՆ (ջութակ) ընկերակցութեամբ Պ. Ս. ՊԱՐԹԻԵ – ԱՆԻ (դաշնակ):

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 5 ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ՝ *Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ*

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԵՒ ԵՆԹ. ԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ

կը մասնակցի Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

պատուոյ նախագահութեամբ մարսէյլի երեսփոխան եւ փոխ-քաղաքապետ

Monsieur RAYMOND VIDALի

Député des Bouches du Rhône et 1er Adjoint au Maire de Marseille.

ՑեղիԿ'ունենայ *ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*

(146, Chemin des Chartreux)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ***Հ. ՍԷՐԻՆԿԻԻԼԵՑՆ***

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ***Ե. ՋԱՄԱԼԵՑՆ***

Կը բանախօսեն նաեւ **Albert LUCCHINI** Conseiller Gén. des B. du R.

ԿԵՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած բաժին:

Պիտի երգեն Օր.ներ՝ Արաքսի պահակեան, Մ. Մարտիրոսեան եւ Պ. Շ. Շամքարձումեան; *Կ'արտասանեն ընկերներ՝* Գ. Քէնտիրեան, Կ. Թիւթէլեան, Յ. Ալիքսանեան եւ Պ. Կ. Փոլատեան:

Կը նուագէ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ *ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ* նուագախումբը:

Պիտի նուագէ, երգէ ու պարէ՝ Orchetre de l'Aigle Noir *10 հոգինոց ռուսական ընտիր խումբ մը:*

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ

Հ Յ. Դ.

Գաւառ

ՎԱՆԱՆՑԻ Կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները որ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՍՏՕԻ (Մարսէյլ) վ.դ. ամեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չորս խումբերը այս կիրակի ժամը 5ին ծանօթ հաւաքա – տեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտա – ւորիչ է:

ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ (Մարսէյլ) ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս կիրակի երեկոյ ժամը 6ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օ – րակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՓՈՆ ՏՕՊՆԱՅԻ կորիւն ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Գրադա – րանի սրահը: Կը խնդրուի Մէն-Փիէռի վերջի խումբի ընկերներէն ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն: Օրակարգ՝ Զհկոյդ 13րդ Պատգ. Ժողովի եւ ընդ – րութիւն տեղ. մարմնի:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Մ.-ՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 13ին կիրակի օր

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆր. Կ. Խաչի Շավիլի մասնաճիւղի 6 Հոկտեմբեր, կիրակի կէս օրէ վերջը ժամը 4ին մանկապարտէզի սրահին մէջ, 4, rue des Trois Champtiers, Chaville: Կը հրաւիրուին բոլոր անդամ-անդամուհիները, համակիրները եւ Շավիլի հայութիւնը: Մուտքը՝ 3 ֆրանք:

13 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ կէս օրէ վերջ տեղի կ'ունենայ Ֆր. Կ. Խաչի Փա – րիզի մասնաճիւղին առաջին Թէյասեղան-բանախօսութիւնը: Նիւթ՝ երա – խաներու ամառուայինկայանը Նիսի մէջ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆՈՒՑՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ ՓԱՏՈՒԵՑՔԷՔ ԵՒ ԳՆԵՑՔԷՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ

ԱՐԻԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերվկնայ եւ քէյֆ կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱԼԱԻԻՐԻԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԻԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԷՏՐԻԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԱՆ

211, Rue de Crequi

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՃԱՐԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17–64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ ան – ձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱ – ՅԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խըն – դիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մե – թոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմա – թուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Գ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓԱՍՊՈՐԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մաս – նագիտութիւն. քաղուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 25 ֆրանք:

Ն. ԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ԳՈՐԾ. ՄԱՐՍԷՅԼ.— Մատեանք 810:
ԱՐՄ. Դ. փիւժ սիւռ Աւժան.— 95:
Ա. Պ. ժէսա.— 82 ֆրանք:
ԹԱԳ. ՔԷՆԹըն.— Արձանագրեցինք:
Մատեանք 8 տոլար:
Կ. ԼԻՈՆ.— Արձանագրեցինք սեպտ. 28էն:
Ա. Պ. ՎԻԼՕՐՊԱՆ.— Մատեանք 35:
Շ. Դ. ԱԼԺԷ.— Մատեանք 140:
ՍԱՐՍԷՅԼ, Օր. Մ. Օ.—Մատեանք35:
ՎԱՐՇԱՒԻԱ, ԱՋ.— 100 ֆրանք:
ՄԻԼԱՆՕ, Ա. Ս.— 121.80:
ԱՊԱՏԱՆ, Գործ.— 85:
ԱՐՔԻՕՑԼ, ԵՎՄ.— 35:
ՖՐԻՃԻԻՍ, Փիըշ.— 35:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ի. Թոք.— 105:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ց. Համբ.— 15:
ՍԷՆ ԺԷՐՄԷՆ ԱՆ ԼԷՅ, Տէօմ.— 140:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ե. Փամ.— 35:
ՍԷՆԹ ՀԻԼԷՐ, Պետ.— 35:
ՆԻՍ, Առաքէլեան.— 150:
ՎԻԼՖՐԱՆՇ, Կապր.— 25:
ԼԻՈՆ, Ա. Կիւլ.— 70:
ԺԸՆԵՒ, Պ. Ն.— 25.
ԼԻՈՆ, Զ. Տ.— 60:
ՊՈՒՐԿ ՍԷՆԹ ԱՆՏԻՈԼ, Ս. Սարգ. — 40:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Օր. Փափ.— 70:
ՔԱՍԱՊԼԱՆՔԱ, Ցար. Եղբ.— 140:
ՆԻՍ, Caston.— 140:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Պօլ.— 50:
ՇԱՄ, Ա. Թոր.— 50:
ՎԻՎԻԷ, Ե. Խաչ.— 50:
ՎԻԼ ՏԱՎՐԻՑ, Գ. Մոմ.— 140:
ՆԻՍ, Խ. Պ.— 140:
ՇԱԼԷՔ, Վ. Մ.— 50:

Ա. Հ., ԼԻՕՆ.— Մատեան ենք ձե – ռագիրը:

ԿԱԹՈՂ. ՆՈՒԻՐԱԿԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՔԱՐՈԶԸ

Կաթող. Նուիրակ Գարեգին Արք. Յովսէփեան, Փարիզէն մեկնումին առիթ, պիտի տայ իր վերջին քա – րոզը, Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյն մէջ, այս կիրակի:

Վ.ԱՐԺԱՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Վիէնի Մատակ-Մեսրոպ դպրոցի Հոգաբարձութիւնը փորձաու ու – սուցչուհի մը պէտք ունի: Դիմել նամակով.—

Kaspar Bebirian, 11 Place d'Arpot, Vienne (Isère).

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Էչմիէնէն Տէր եւ Տիկին Վ. Հով – հաննէսեան ընկերք գեղուհիկ ցովիհաննէսեանի վաղահաս մահուան առթիւ իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն իր մայրիկին, կնոջ, զաւակներուն եւ ընտանեկան պարագաններուն:

×

Սէն Թ'Էթիէնի «Անտօք» ենթա – կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ կազմիս ընկերներուն ընկ. Գեղեցիկ ցովհաննէսեանի վ – դահաս մահուան առթիւ իր այրիին, զաւակներուն եւ ընտանեկան պա – րագաներուն:

ԳԲՈՒԹԵԱՆ ՊԱԶԱՐ

Հայ Տիկնանց Միութեան Որբ Օգն. Մասնաճիւղը որբերուն ի նը – պաստ, կազմակերպած է Գթութեան Պազար մը, որ տեղի պիտի ունենայ կիրակի 10 Նոյեմբեր 1935, ժամը 2էն 20:

Կը խնդրուի կազմակերպութիւն – ներէն, նկատի ունենալ սոյն թուա – թուականը եւ չխանձանալ զայն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. Հ. Կ. Խաչի Պուլվար Օստէռ – լից եւ Քարթիէ Քոսթի ենթամասնաճիւ – ղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, տեղւոյն ազգային վարժարա – նին մէջ:

Ֆր. Հ. Կ. Խաչի իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ժողովը վաղը շաբաթ իրիկուն իր դպրոցին մէջ ժամը 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը կարեւոր:

Ֆր. Հ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւ – ղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանին մէջ, 181, Գար – լաֆայէթ: Կարեւոր օրակարգ: Նոր կայանալ անդամատեառով:

Փարիզ Տիգրանակերտի եւ Ընջան Հայրենակց. Միութեան անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Գավէ Օ Քլեր մը Լիւ – նի վերնայարկը, Մէթրօ Փլան տ'Իթալի:

Վասպուրականի Փարիզի Հայրե – նակից Միութեան վարչութիւնը կը հրա – ւիրէ իր հայրենակիցները, հանդէս ընտանեօք ներկայ գտնուիլ իր կազմակերպած թէյասեղանին, որ տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Գավէ Վոլթէր 1 Փլաս Օտէօն, Փարիզ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
5
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
5 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2927

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՈՒԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

— «Լի – լի – լի – լի», կ'աղաղակեն եթովպիոյ մէջ, փառաբանելով «Արքայից արքան»:

— «Տո՛ւչէ, Տո՛ւչէ, վիվա՛ իլ Ֆաշիսմօ», կը պատասխանեն Իտալիայէն:

Եւ արիւնը կը հոսի, եթովպիոյ լեռներուն ու ձորերուն մէջ:

Թշնամութիւնները սկսած են արդէն, առանց պատերազմի յայտարարութեան: Պատերազմ է որ կը մղուի հոկտեմբեր 3էն ի վեր: Իտալական 15 օդանաւեր, առաջնորդութեամբ նոյնիսկ Մուսոլինիի երկու որդիներուն եւ փեսային, կրակի բոնեցին պատմական Ատովան, զայն օր առաջ գրաւելու եւ 1896ի վրէժը լուծելու համար: Եթովպիա դեռ կը սպասէ Ազգերու Դաշնակցութեան միջամտութեան — ինչպէս մենք՝ 1920ի ճիշդ այս օրերուն — իսկ ժրնեւի երեւելիները զբաղած են «գործելու եղանակներ» փնտռելով: Ա. Դ. Խորհուրդին ժողովն ալ, որ «ստիպողական» էր, յետաձգուած է այսօրուան ...

Դեռ աւելին,— 13ներու յանձնախումբը — նոյն իսկ Ա. Դ. Խորհուրդը տակաւին զբաղած է առաջարկներ մշակելու եւ ծրագիր ներկայացնելու:

Իսկ արիւնը կը հոսի անդին, Եթովպիոյ լեռներուն եւ դաշտերուն մէջ: Ու պիտի հոսի գետերու պէս, բանի զարգանայ իտալական արշաւը, զարնուելով հապէշական դիմադրութեան:

«Արքայից արքան» ժրնեւի միջամտութեան ապաւինելով հանդերձ, կ'ըմբռնէ թէ կարելի չէ ձեռնածալ նստիլ: Իսկ «Առաջնորդ»ը վճռած է շանթահարիչ յաղթանակով մը աշխարհն ու Ազգաժողովը դնել կատարուած իրողութեան առջեւ: Այդ որոշման այլաբանական պատկերը, խորհրդանշանն էր հոկտեմբեր 2ի «բազմաֆացիական զօրաշարժը»,— դղրդագին ցոյց մը՝ անհնախընթաց Ե՛ւ իբրեւ բազմութիւն Ե՛ւ իբրեւ երեւոյթ:

Հիթլէրն ալ այս մեթոտը փորձեց, անցեալ տարի, հանրա – ֆուէ մը սարքելով եւ իր բազմականութիւնը վաւերացնելով:

Բայց իտալականը իսկապէս բացառիկ է, իբրեւ շունդեղից մարտնչող «հանդիսաւոր ժամու մը»: Եւ խօսքն ու գործը լրացուցին իրար: Նոյն օրն իսկ, Զօր· Տէ Պոնօ, արեւելեան Ափրիկէի սպա – բապետը, կը հրամայէր յառաջ խաղալ, իբրեւ «զգուշական» կամ «պաշտպանողական» միջոց:

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ տեղեկութիւնները հակասական են: Փոխադարձ մեղադրանքներ կը տեղան երկու կողմերէն ալ: Եթովպիոյ կայսրը 1700 զոհերու մասին կը խօսի, Մուսոլինի կը պնդէ այդ լուրը, իսկ «Ժուռնալ»ի տիկին թղթակիցը պարտ սեպեր է հեռագրել թէ 15 – 20 օդանաւերով ոչ թէ ռումբ նետուած է, այլ··· թուղթի:

Լաւ է ամփոփել ամէնէն վստահելի տեղեկութիւնները, օգտուելով բոլոր աղբիւրներէն, անխտիր:

4-500 ՀԱՅ ԿՕՃԿԱԿԱՐՆԵՐ ՓՈՂՈՑ ԿԸ ՆԵՏՈՒԻՆ

Երէկ Մարսէյլի մեր թղթակցէն առացանց տխուր տեղեկութիւն մը, որուն գլխաւոր մասերը կուտանք ստորեւ·—

ՄԱՐՍԷՅԼ, 2 հոկտ·— Այսօր, 2 հոկտեմբեր, բոլոր գործարանները կո – չկին, հայ թէ ֆրանսացի, հաղորդելին իրենց օտար գործաւորներուն (հա – կիրէն ինքնասնունդը Հայերը) թէ, օրէնքին սահմանած հարիւրին քանըհինգ համեմատութեան ընթացք տալու սոսկալի տագ, պիտի արձակեն զիրենք:

Այս կարգադրութեամբ հայ կօշկակարներու բազմութիւն մըն է որ փողոց կը թափի:

Ռիւ Թէբասի, Ռիւ Աթուէնի եւ Ծովեզերքի գործարաններուն մէջ աշխատողներու թիւը 500 է նուազագոյն: Ի՞նչ պիտի ընեն այս մարդիկը որոնց լուքանչիւրին հարն, առնուազն երեք հոգի հացի կը սպասեն:

Երկուշաբթի օր, աշխատանքի քննիչները չորկոտով աշխատանոցէ աշխատանոց, թուղթ մը կը ձգեն, որով կը հրաւիրեն գործատէրերը, որ երթան տեսնուին պաշտօնատեղին, կարեւոր գործի մը համար:

Եւ ահա «կարեւոր գործը»·—

1· ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25ի ՕՐԻՆԸՐԸ ԳՈՐԾԱԴՐԵԼ ՏԱՌԱՊԵՍ:

2· ԱՆՍԱՍՏԵԼՈՒ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ, ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՕՏԱՐ ԳՈՐԾԱՒՈՐԻ ՀԱՄԱՐ 10,000 Ֆր· ՏՈՒԳԱՆՔ:

3· ԵԹԷ ԳՈՐԾԱՏԷՐԸ ՇԱՏ ԱՊՍՊԱՐԱՆՔ ՈՒՆԻ, ԶԵՂԵԱԼ ՀԱՄԱՐԵԼՈՎ ՀԱՆՈՒՆՔ ՈՒՆԵՑԱԾ ՔԱՆԻ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԵՄԱՏ ԳՈՐԾ ՍՏԱՆԱԼՆԵՆ:

4· ԻՍԿ ԵԹԷ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐ ՉՈՒՆԻ, ԳՈՑԵԼ ԴՈՒՐՆԵՐԸ:

5· ԵՐԲ ԳՈՐԾԱՏԷՐ ՄԸ 10,000 ՖՐ· ՏՈՒԳԱՆՔԻ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ, ԵՒ ՀՀՃԱՐԷ ԿԱՄ ՎՃԱՐԵԼ ՉՈՒԶԷ, ՊԻՏԻ ՓՆՆՈՒԻ ԻՐ ՆԻՒԹԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ: ԵԹԷ ԼԱՒ Է, ՊԻՏԻ ՎՃԱՐԻ ԱՌԱՆՑ ԱՅԼԵՒԱՅԼԻ, ԵԹԷ ՈՉ, ՊԻՏԻ ՓԱԿԷ ... ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ:

Այսօր, աւերակի տպաւորութիւն կը թողու, երբ անցնիս կօշկի աշխատանոցներու առջեւէն:

Առնուազն 4–500 բանուորներ փողոցն են: ԵԹԷ ունէին քանի մը ֆրանք, կ'ուտեն չարաթ մը, իսկ վա՞ղը, ահարկու ձիւն ձմեռով:

Երէկ, նպաստներուն դադրումն էր, անցեալ չարաթ Ոսկորի պաղհականներն քաղցումը, իսկ այսօր ալ 500 հոգի դուրս: Գրիչս չի զործեր, մնացեալը նկարագրելու համար:

ՄԻԱՑԵԱԼԸ ԵՒ ՄՆԱՑԵԱԼԸ ԱՆՇՈՒՇՏ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԾ ԵՆ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԷՆ: ԲԱՒԻ ՎԱՅԵԼՈՒՄ:

ԼՈՒԻՐ ՈՒՆԻ՞Ն ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆՈՐ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵՆԷՆ,— 4–500 ԿՕՃԿԱԿԱՐՆԵՐ ՓՈՂՈՑ ՆԵՏՈՒՄԱ···

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԱՅՍ ԳԻՇԵՐ, ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ: ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԱՒԱԼ Դ· ԷՋ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻԻ ԵՐԿՈՒ ՏՂԱՔՆԵՐԸ ԵՒ ՓԵՍԱՆ ՌՄԲԱԿՈԾԵՑԻՆ ԱՏՈՎԱՆ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԸ ԼԱՅՆ ՁԱԿԱՏԻ ՄԸ ՎՐԱՅ

ԱՐՔԱՅԻՑ ԱՐՔԱՆ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԲՈՂՈՔԱԳԻՐՆԵՐ ՏԵՂԱՑՆԵԼ ԺՐՆԵՒ

Հարիւրաւոր խաղաղացիներ, կիներ եւ մանուկներ ապաւնեուած?

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, վերջին պահուն, Իտալացիները ռմբակոծեցին Ատովան, իբրեւ նախաքայլ ծրագրուած յարձակողականին: Այս լուրը Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ· քարտուղարին հաղորդած էր եթովպիոյ կայսրը, հետեւեալ հեռագրով (3 հոկտեմբեր)·—

« Հաճեցէք հաղորդել Ա· Դ· խորհուրդին թէ այս առտու հեռագիր մը հասաւ ինծ Սէյումէ, (կուսակալ Թիկրէի նահանգին), որ կը տեղեկացնէ թէ Իտալիոյ ռազմական օդանաւերը այս առտու կը ռմբակոծեն Ատովան եւ Ա/– տիկլաթը, բազմաթիւ զոհեր պատճառելով խաղաղացի բնակչութեան, մէջն ալ ըլլալով կիներ եւ մանուկներ, և կործանելով բազմաթիւ տուներ :Այս միջոցին նախատեսարտ մը կը մղուի Ակամէի նահանգին մէջ: Այս դէպքերը եթովպական հողի վրայ, կը կազմեն բռնաբարում կայսրութեան սահմանագլուխին եւ դրժում Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին, Իտալիոյ նախայարձակումով»:

Աւելի վերջը, կայսրը երկրորդ հեռագիր մը կ'ուղղէր, հետեւեալ բովանդակութեամբ·—

« Յաւելուած մեր նախորդ հեռագրին·— Իտալական չորս ռազմական օդանաւեր այս առտու ռմբակոծեցին Ատովա բաց խաղաքը, առաջին ռումբերը ձգելով հիւանդանոցի մը վրայ որ կարմիր խաչի նշանը կը կրէր: Երկրորդ ռմբակոծութիւն մը տեղի ունեցաւ ժամը 10ին, երկու սանաոնականերու կողմէ: Մինչեւ հիմա 78 ռումբեր նետուած են»:

Իսկ իտալական կառավարութիւնը իր յարձակողականը կը ծանուցանէր հետեւեալ հեռագրով, ուղղուած Ազգերու Դաշնակցութեան·—

« Այն ռազմաշունչ եւ յարձակողական ոգին, որ կը զարգանայ եթովպիոյ մէջ, պետերուն եւ զինուորներու միջեւ արդիւնք երկար ատենէ ի վեր յամառօրէն պատերազմ կը պահանջեն Իտալիոյ դէմ եւ յաջողած են պարտադրել զայն , մամիմբումբ եւ յարձակողական պատրաստութիւնները: Իտալական կառավարութիւնը իր սեպտեմբեր 4ի յուշագրին մէջ պատիւ ունեցած էր Ազգերու Դաշնակցութեան մխտանաշնչելու այն շարունակական եւ արիւնալի յարձակումները որոնց ենթարկուած է Իտալիա վերջին տասնեակ տարիներու ընթացքին: Ընդհ· զօրաշարժի հրամանին հետեւանքով, այս յարձակողական ոգին ալ աւելի անամ եւ կարեւորութիւն ստացած ըլլալով, բնականաբար աւելի ծանր եւ անմիջական վտանգներ կը սպառնայ, որոնց դէմ անհապաղ է հակազդել, անյապաղ, ապահովութեան տարրական պատճառներով: Այս կացութեան առջեւ, իտալական կառավարութիւնը հարկադրուած է պատօնել որ երիթրէի վերին հրամանատարութիւնը ձեռք առնէ պաշտպանութեան անհրաժեշտ միջոցները»:

Հեռագիրը տորադրած է Սուվիչ, արտաքին նախարարութեան խորհրդականը: Մինեւնոյն զեկոյցը մամուլին հաղորդուած է հետեւեալ յայտնումով, — « Իտալական զօրքը կը պատրաստուի գրաւել քանի մը յառաջացեալ դիրքեր իտալական դիւներէն անդին »:

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՀՈՂԱԿՈՒԻԾՑԱԻ ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ԶՕՐԱՇԱՐԺԸ

Հոկտեմբեր 3ին, երբ ընդհ· զօրաշարժը հաղորդուեցաւ, կայսրը կարդալ տուաւ հետեւեալ յայտարարութիւնը·

— « Զինուորներ, համախմբուեցէք ձեր պետերուն շուրջը: Հնազանդեցէք անոնց իրրեւ մէկ սիրտ եւ հոգի եղէք արշաւողը: Անոնք որ չեն կրնար ձեզ անոնց իրրեւ մէկ սիրտ եւ հոգի եղէք արշաւողը: Անոնք որ չեն կրնար նախապատրաստել նուիրական պայքարին, իրենց տկարութեան կամ անկարութեան համակերպ, թող մեզի օգնեն իրենց աղօթքներով: Բովանդակ աշխարհն հանրային կարծիքը կ'ըմբռնատանայ մեզի դէմ ուղղուած յարձակման առթիւ: Ատատած մեզի հետ պիտի ըլլայ: Բոլորդ առքի կայսեր եւ Հայրենիքին համար »:

Ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր պալատի միջնաբերդին առջեւ: Թրեւս քան հազար հոգի կը գտնուէր ներսը, իսկ յետեւն հազար՝ դուրսը : Ժամը 11ին «Քալքալը» (Թմբկահար) սկսաւ զարնել պալատի պարապ սան – դուղին վրայ հատատուած ահագին թմբուկը, որուն ձայնը կ'արձագանգէր ամբողջ քաղաքին մէջ: Ճեռոյ յառաջ եկաւ մունետիկը, եւ խոր լռութեան մէջ յայտարարեց Թէ Իտալացիները արդէն սկսած են պատերազմը:

Կայսեր հրամանով ջնջուեցան ներքին տուրքերը եւ մաքսերը: Այն վաճառները որ պատերազմի չեն երթար, պիտի բանտարկուին, եւ ծանր պարագա – յով կը պատժուին: Լրտեսներն ալ անխնայ պիտի կախուին: Բոլոր նեռու մէջ պիտի կախուին: Լրտեսներն ալ անխնայ պիտի կախուին: Բոլոր անոնք որ ձիեր եւ ջորիներ ունին, պէտք է մայրաքաղաք տանին: Մարդասպան բանտարկեալները, որ չէին արձակուած, նամանաւանդ զինուոր պիտի երթան եւ կատաղաբար արեան տուրք մը պիտի վճարէ: Փախստական մարդասպաններն ալ ներում պիտի առնան, պայմանաւ որ զինուոր երթան: Կ'ըսուի Թէ կայսրը հիւանդային նահանգները պիտի երթայ, բանակին գլուխն անցնելու համար:

Անգլիոյ պահպանողական կուսակցութեան տարեկան համագումարին մէջ, բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ, որ կը յանձնարարէ մեկնի դնել պի – նախագահութեան ծրագիրները եւ ձեռնարկել անմիջական եւ ամբողջական վերազինման: Բանաձեւը ջերմապէս պաշտպանուեցաւ ելմտական նախարար Չեմպըլէնի եւ նախկին նախարար Զըրչիլի կողմէ:

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ձեռք առնուեցան եգիպտոսի մէջ: Բրիտանական մարզպանը Ալէքսանդրիա գնաց օդանաւով, խորհրդակցելու համար անգլ· տորմիղի հրամանատարութեան հետ: Կ'ըսուի Թէ զինակցութիւն մը կնքուած է Անգլիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ:— Մալթա կղզին պատերազմական վիճակի մէջ դրուեցաւ:

ՀԱՅԵԼԻ ՍԷԼԱՍԻԷ, ԿԱՑՍՐ ԵԹՈՎՊԻՈՑ

ՊԵՆԻԹՈ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ

Ինչպէս տեղի ունեցաւ ռմբակոծութիւնը

Անշուշտ կարելի չէ որոշ գաղափար կազմել պաշտօնական զեկոյցներով: Իրականին մէջ, իտալական բանակը ուժգին յարձակողականի մը ձեռնարկած էր, որուն առաջին մանրամասնութիւնները հետագրած են ռազմաճակատի բոլոր թղթակիցները: Ահա թէ ինչպէս տեղի ունեցած է առաջին յարձակումը,—

*Հոկտեմբեր 3ի առտուն ժամը ճին հազարաւոր իտալացի հետեւակազօրքեր յառաջ կը խաղային դէպի եթովպիա: Պատերազմական առաջին գործողութիւնն էր այս: Մինչ հետեւակազօրքը յամրաքայլ կը յառաջանար հովիտներու մէջէն, ռազմական օդանաւեր կը սաւառնէին քիչ անդին, կամ եւ պատրաստ՝ ռմբակոծելու Ատովան: Դեռ լոյսը չծագած, յառաջապահները անցած էին Մարէպ գետը, ապահովեալ՝ գնդացիրներով: Հետեւակազօրքը սահմանը անցած անձայն կ'երթար, որոնք բոլորն ալ կ'ուղղուէին դէպի Ատովա: Հետեւակազօրքին յառաջխաղացութենէն մէկ ժամ վերջը, ռմբաձիգ եւ հետազօտիչ օդանաւերու տորմիղ մը, բաղկացած 15–20 սաւառնականներ, որոնք սահմանազլուխէն եւ անհետացաւ Ատովայի կողմերը: Օդանաւերը մինչեւնոյն տաճն ուղղուած էին դէպի Ատիկլաթ եւ ուրիշ վայրեր: Կոմս Զիանօ, Մուսոլինիի փեսան եւ քարտուղարութեան նախարարը, կը վարէր այս արշաւը: Օդանաւորդներուն մէջ էին նաեւ Մուսոլինիի երկու տղաքը, Պրունօ, 18 տարեկան եւ Վիթթորիօ, 19 տարեկան: Քիչ յետոյ ճամբայ կ'ելլէր Զօր· Տէ Պոնօ, բանակին սպարապետը իր սպայակոյտին հետ: Իտալական յառաջխաղացութեան առաջին շրջանը կատարուեցաւ դիւրութեամբ, ինչպէս կը հաստատեն պաշտօնական զեկոյցները: Սակայն ծանրաբեռն ռմբաձիգ օդանաւերը տեսիլ տուին Թուչիլ մինչեւ 10,000–11,000 ոտք բարձրութեամբ, որպէսզի կարենան անցնիլ Ատովան շրջապատող բարձրաբերձ լեռները:

Իրաւիակ տպրիւրէ կը հաստատեն Թէ յառաջխաղացութեան հրամանը տրուած էր չորեքշաբթի օր, Մուսոլինիի պայթուցիկ ճառէն քանի մը վայրկեան առաջ:

Արեւելեան Ափրիկէի իտալական բանակին ուժը կը հաշուեն 250,000: Ասկէ զատ, 60,000 բնիկ զինուորներ կը գտնուին էրիթրէի եւ իտալական Սոմալիի մէջ: Գալով հապէշական զօրքին, իտալական զեկոյց մը կ'ըսէ Թէ Նէկիւսը զրաշի տակ առած է 1,083,000 ռազմիկներ: Ատովայի շրջանին մէջ, հապէշական զօրքին Թիւը կը հաշուեն 350,000:

Կատաղի կռիւներ կը սպասուին Ատովայի առջեւ

Չի կարծուիր որ Ատովան իյնայ առանց կատաղի կռիւներու: Վերջին լուրերու համաձայն, 40–50,000 զինուորներ համախմբուած են քաղաքին մէջն ու գուրսը: Ատովայէն 13 մղոն հեռու կը գտնուին Աքսումի աւերակները , ուր տեղաւորուած են եթովպիոյ կայսերուն զօրաբանակները, աշխարհի ա – մէնէն խորհրդաւոր եւ բարձր կոթողներով: Հապէշները նուիրական կը համարին այս աւերակները եւ դժուար Թէ լքեն զանոնք առանց կատաղի կռիւներու : Մարէպ գետէն անդին, ճամբաներ չկան եւրոպական իմաստով եւ Իտալացիները հարկադրուած են լեռնային արահետներէ անցնիլ իրր 60 քիլոմեթր, մինչեւ 1000 մեթր բարձրութեամբ տարեր մագլցելով:

Այս պարագաները նկատի ունենալով, Իտալացիները չատոնց ճարած են բազմաթիւ ջորիներ, եւ ամէն տեսակ ռազմանիւթ եւ ուտեստ: Ամէն զինուոր երկու լիտր ջուր ունի: Իւրաքանչիւր դումարտակ ունի բազմաթիւ էշեր, 50 լիտր ջուր պարունակող տիկերով: Իւրաքանչիւր շրջանի մէջ Զրագրական ընկատ մը պիտի քննէ ջուրերը, հորերը, աղբիւրները եւ ապրատահատուներով պիտի նշանակէ Թէ որոնք ըմպելի են: Վերջապէս, իւրաքանչիւր զօրաբաժնի կ'ընկերանան բազմաթիւ լեռնային օթօներ, չորս չարժանիւներով եւ 800 քիլօ տարողութեամբ:

**** Ամէս Ապէպայէն կը հեռագրեն Թէ Իտալացիները սատկօրէն կը ռմբակոծեն Ատովայի շրջանը, հիւսիսային կողմէն եւ Թէ կատաղի կռիւներ տեղի կ'ունենան: Միեւնոյն աղբիւրէն կը հաղորդեն Թէ Ակամէի դէմ (Ատովայի եւ Ատիկլաթի միջեւ) կատարուած իտալական յարձակում մը ետ մղուեցաւ Հապէշներու կողմէ: Իտալացիները կը չարունակեն յառաջնալ Մուսա Ալի լեռան ճահճային գաշտէն, առանց դիմադրութեան հանդիպելու:*

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՔՐԻԿ

(Ծիտուրակներ եւ դիտողներ)

— Ամեն տարուան պէս նոյն է նաեւ այս տարի, — ասում էր մի ծերունի, որ ամեն առաւօտ գալիս էր Կասկադի մօտ եւ ժամերով նստում էր մի նստարանի վրայ։ — Ամեն տարի նոյն ժամին, նոյն տեղում, նոյն մարդիկ, նոյն ուրախութիւնը, նոյն հետաքրքրութիւնը։ Ես ինձ համար ասում եմ, որ ամեն տարի մի նոր բան պիտի տեսնեմ, մի նոր բան պիտի լսեմ, բայց ոչինչ նորութիւն չկայ։ Ամեն տարի նոյն բանը, նոյն խօսակցութիւնները, նոյն ծիծաղ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻ
ՀԱՅԿՈՄԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅԿՈՄԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՏՊԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ

ՀԱՅԿՈՄԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

ՀԱՅԿՈՄԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

ՀԱՅԿՈՄԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

*** Հապէչական աղբիւրէ կը պնդեն թէ հարիւրաւոր քաղաքացիներ, կիներ եւ մանուկներ ապաննուած են, իբրեւ հետեւանք իտալական ռմբակոծու – թեան: Հոռմէն կը հերքեն այս լուրը» իբրեւ հին հնարք մը որ չարաչար կը գործածուի»: Առաջին օրուան զոհերու թիւը կը հաշուեն 1700 հոգի: Մեռեալներուն մեծ մասը Աւռովա քաղաքէն են:

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, կռիւներ տեղի կ'ունենան նաեւ Օկատէնի շրջանին մէջ (հարաւ): 800 Հապէշներ դիմադրութիւն փորձած ըլլալով, հնձուեր են իտալական գնդացիրներով: Ռաս Քասպակա Մուսա Ալիի շրջանը զրկուած է երեք զօրավարներով եւ 50,000 զինուորներով, դիմադրելու համար իտալական յառաջխաղացութեան:

ՈՒՐԻՇ ԼՈՒՐԵՐ ՕՐՈՒԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻ ՄԱՍԻՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը կը գումարուի այսօր, քննելու համար կացութիւնը:

*** Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը չատ կարեւոր նիստ մը գումարեց երէկ, ուրբաթ, ճշդելու համար իր դիրքը: Թէ Կառավարութիւնը եւ թէ հանրային կարծիքը աւելի քան երբեք հակառակ են պատժական տնօրինութեանց:*

*** Առտիս Ափէպայի իտալական դեսպանատունը արտակարգ հսկողութեան տակ առնուած է: Բոլոր Իտալացիները դեսպանատուն ապաստանած են: Ոչ մէկ Իտալացի կրնայ փողոց ելլել առանց հապէշ ոստիկաններու ընկերակցութեան: Դեսպանը անցագիր տուացած չէ մեկնելու համար:*

Առովայի իտալական հիւպատոսը ձերբակալուեցաւ, երբ կը փորձէր փախչիլ, կերպարանափոխուելով:

*** Մեծ մատհոգութիւն կը տիրէ եթովպիա մնացած Եւրոպացիներու ապահովութեան մասին: Կայսրը ամէն հաւատարիմ տուած է, բայց կը վախնայ որ վրէժխնդրական արարքներ կատարուին:*

Շատ ծանր հանգամանք ունէր պուլկարական դաւադրութիւնը

ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԵՒ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՍՊԱՆՆՈՒԷի՞Ն

Երէկ հաղորդած էինք պուլկարական նոր դաւադրութեան առաջին լուրը: Նոր մանրամասնութիւնները կը հաստատեն թէ շատ ծանր հանգամանք ունէր դաւադրութիւնը, ուղղուած ըլլալով թէ թագաւորին եւ թէ կառավարութեան դէմ: Գլխաւոր կազմակերպիչը էր գնդ. Տամիան Վելչեւ, 1934 մայիս 19ի պատահական հարուածին հեղինակը, որ վիրաւորեց դաշտապարտուեցաւ Եուկոսլաւիա – վիա բնակելու: Քննութիւնները կը շարունակուին: Սոֆիայի մէջ ձերբակալուեցան բազմաթիւ սպաներ որոնք համամիտ էին գնդ. Վելչեւի: Ձերբակալութիւնները աւելի բազմաթիւ են պատահական կեդրոններու մէջ: Կառավարութեան յայտարարութենէն 300,000 օրինակ տպուելով ժողովուրդին բաժնուեցաւ օգնաւեբու միջոցաւ: Նախարարական խորհուրդը անընդհատ նիստ կը գումարէ:

Գնդ. Վելչեւ գաղտնապէս Պուլկարիա անցած էր եւ դիւերը Սլեմնիցա քաղաքը մնալով, յաջորդ օրը Սոֆիա պիտի անցնէր (30 քիլոմեթր): Բայց քանի մը սպաներ դինքը ճանչցած ըլլալով, լուր տուին Սոֆիայի պահակապօրքին: Առաջին հարցաքննութեան առեն գնդապետը յայտարարեց թէ ստիպուած էր վերադառնալ, որովհետեւ ապրելու միջոց չունէր: Բայց կառավարութիւնը չառնոց լուր առած էր իր շարժումներու մասին: Զախտպանց խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են: Ոստիկանութիւնը անմիջապէս կը ձերբակալէ բոլոր կասկածելիները: Ոստիկանական վերատեսուչին յայտարարութեանց համաձայն, գնդ. Վելչեւ Պելկրատի մէջ կապ հաստատած էր Տոէչօ Ուզունովի հետ, որ հոչակաւոր հանդիսացաւ քանի մը տարի առաջ, երիք դատա – ւորներու սպանութեամբ: Ուզունով իր բարեկամներուն կողմէ կը համարուի ջերմ հայրենասէր, իսկ թշնամիներուն կողմէ՝ աւազակ: Սպանութիւններէն վերջ յաջողեցաւ նախ Եուկոսլաւիա, յետոյ Ֆրանսա փախչիլ, եւ ձերբակալուեցաւ Մարսէյլի մէջ: Պուլկարական կառավարութիւնը պահանջեց որ իրեն յանձնեն, սակայն Ֆրանսայի դատարանները յանգանքը քաղաքական համարելով, ազատ արձակեցին:

Սոֆիայի թերթերը կը գրեն թէ դաւադիրներուն ծրագիրը պիտի դուրս – ծադրուէր ուրբաթ օր, երբ քաղաքին պահակապօրքը Ալեքսանդր Նեվսքի եկեղեցիին առջեւ հաւաքուած պիտի ըլլար անդին: Զօրքին բացակայութեան առեն, դաւադիրները պիտի գրաւէին զօրանոցները եւ զինարանները: Ցաւակցութիւն մը հանեցնուս, ուր առանց կուսոյ վար չէինք իջներ ջորիներուն վրայէն, մինչեւ իրիկուն արեւելեր, եւ երբեմն մինչեւ կէս գիշեր առտերու տակ կը մնայինք, եւ տեղ մը չէին ցուցըներ մեզի հանգչելու, եւ մինչեւ այն ժամանակ անօթի կը մնայինք: Երբեմն քանի մը հաց միայն կը բերէին անով գոհ ընելու մեզի, բայց չէինք ընդուներ, ըսած որում եթէ ընդունելու ըլլայինք, իրաւունք կ'ունենայինք դանդատ ընելու մօտակայ տեղապետին, որուն չէիին կամ իշխանին, եւ այն ժամանակ գիւղացիք կը զատապարտուէինք կրկինը հատուցանելու կամ ուտելիք եւ կամ ղրամական փոխարինութիւն. բայց մենք ապաստել ժամանակ չունենալով, մաս մը միայն կը պարտաւորէինք երբեմն ընդունելու իրենց տուածէն ըստ սովորութեան երկրին, եւ ջաննք մեր հետն եղող սպասաւորաց իրր վարձ կը հատուցանէինք:

Այս ուտելեաց եւ բնակարանի մասին ինչ որ կը կրէինք, անկէց պահկաս չէր նաեւ ճանապարհներուն անհանգստութիւնը: Ստոյգ է որ Թուրքիայի մէջ ալ ուղեգնացութիւնը Եւրոպացիին պէս իւր ամէն հանգստութիւնները չունի, այսու ամենայնիւ հայկական թագաւորին հրամայած միւս պաշարները չատ լու. իսկ թէ որ ա – նօթի մնալու ըլլայինք, հետեւեալ օրը մենք իրաւունք կ'ունենայինք դանդատ ընելու մօտակայ տեղապետին, ուղղակի չէիին կամ իշխանին, եւ այն ժամանակ գիւղացիք կը զատապարտուէինք կրկինը հատուցանելու կամ ուտելիք եւ կամ ղրամական փոխարինութիւն. բայց մենք ապաստելու ժամանակ չունենալով, մաս մը միայն կը պարտաւորէինք երբեմն ընդունելու իրենց տուածէն ըստ սովորութեան երկրին, եւ ջաննք մեր հետն եղող սպասաւորաց իրր վարձ կը հատուցանէինք:

Այս ուտելեաց եւ բնակարանի մասին ինչ որ կը կրէինք, անկէց պակաս չէր նաեւ ճանապարհներուն անհանգստութիւնը: Ստոյգ է որ Թուրքիայի մէջ ալ ուղեգնացութիւնը Եւրոպացիին պէս իւր ամէն հանգստութիւնները չունի, այսու ամենայնիւ հաստատ է որ ամէն տեղ ալ ըստ ինքեան մեծ տարբերութիւն կայ ուղեգնացի մը եւ տեղացի մը ընդունելութեան մէջ: Ինչպէս ուրիշ տեղ ալ ըսած ենք, երկիրը բոլոր լեռնային է, եւ երբեմն մինչեւ երեք լեռ իրարու վրայ բարձրացած են, որոնց վրայէն կ'անցնէինք ոլորան ճամբաներով, տեղ տեղ ալ սողալով, ուսկից եթէ սահելով վար ընկնայինք անդնդային ձորերուն մէջ, անմիջապէս մահուան դէմ կ'ըլլայինք:

Իսկ թէ որ դաշտաձեւ տեղ մըն ալ հանդիպէինք, այն ալ զարձեալ դժուարին քարուտ եւ փշաբեր ծառերով խճղուռած էր:

Եւ այս փշերը երեք տեսակ են, որոնց մէկը կոս, որոնց ուղիղ, որոնց մէջ կան երկարն ու կարճը, երբորդ տեսակ փուշ մըն ալ կայ երեքջղի՝ գետնին երեսը ցցուած եւ անոր ամանը հողին տակ ծածկուած, այս ամանին մէջ պարունակուած հունտը սուտ ժամանակ կ'ուտեն տեղացիք: Այս ըսած փշերուս մէջէն անցնիլը իւր վտանգներն ունի միշտ. ճամբորդներուն ոչ դէմքերն ու ձեռքերը կը մնան անվնաս եւ ոչ վրանուն հագուստը: Արդեօք այս երկրին համա՞ր բաւ Աստուած Ազատայ, թէ «Փուշ եւ նեխ Հապէշստանի մէջ՝ մանաւանդ Եւրոպացիի կամ Թուրքաստանցիի համար անտանելի է ճանապարհորդելը:

Մեր դժբախտութեան չափը լրացնելու համար այնպիսի ժամանակ հանդիպեցաւ (ապրիլ), որ ջրի մեծ ցամաքութիւն կը տիրէր նոյն կողմի բոլոր երկրին մէջ: Հանդիպած գիւղերնուս մօտ գտնուած ջրի ակերը պուտ պուտ կաթիլով մինչեւ իրիկուն հազիւ թէ կուժ մը ջուր կը լեցուէր, ճամբորդի ոգորմող ու գառաթ մը ջուր խմցնող չէր գտնուեր այն տաք եղանակին որ կը տիրէր Ափրիկին մէջ: Վտանգը մեզ կը սպառնար եւ մեր ջորիները ծարաւութենէ տանջուելով ուժէ կ'ընկնէին:

Քանի մը տեղ իջեւանած ժամանակնիս դիւղացիք կուգային եւ խնամալով մեր եկեղեցական ըլլալը՝ կ'աղաչէին որ աղօթք ընենք որ Աստուած անձրեւ տայ իրենց, թէպետեւ եղանակը անձրեւի չէր, եւ երբեք լսուած չէր որ ապրիլ ամսոյ մէջ անձրեւ գայ այն կողմերը, խղճալով անոնց նեղութեան վրայ որոնց մենք ալ հաղորդ էինք, քանի մը տեղ ըստ թխանանձելոյ դիւղացւոց խաչհանդէսս ըրինք եւ աղօթք ընելով Աստուծոյ ողորմութիւնը խնդրեցինք: Զենք գիտեր թէ արդեօք մե՞ր աղօթքը լսելի եղաւ՝ թէ Աստուած ժողովրդոց եւ մեր երեսին տաղտակ բուսուցչ քեզ երկիր»:

Մայիս ամսոյ 27ին հասանք թէրթի սահմանագլուխն եղած Ֆինճանդիւղը, ուր կառավարիչը Տէնճիզ—Քասպայի քով զացած ըլլալով՝ նոր փոխանորդէն խնդրեցինք որ բաման տայ մեզի նոյն եղանակով այսինքն գիւղ գիւղ մինչեւ Ամասիա հասնելնիս գիւղացիք մեզ ուտեցնեն:

(Շար.)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆր. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը հրապարակով իր ջերմ շնորհակալութիւնը կը յայտնէ՝ հետեւեալ անձերուն որոնք պատուղ, բանջարեղէն, մանուկներուն:

Պ. Պ. Անդրիկեան եղբայրներ, Խաչիկ Աւետեան, Մատչէնի քահանայ հօր, Պ. Գարեգին Թուրիկեանի, Տիկին Փափազեանի, Պ. Լեւոն Թոմկինի, Պ. Արամ Դաւիթեանի, Պ. Պանոսկին Հ. Սէրէնկիւլեանի, Պ. Տիկին Ե. Մխիթարեանի, Տիկին Մարգարեանի, Պ. Զիլինկիրեանի, Պ. Խաչատուրեանի, Պ. Աղանեանի, Տիկ. Պէաթրիսի եւ մի մի նուէրներուն:

Շրջ. Վարչութիւն

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱՅՍ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՏ
Salle Ingénieurs CivilsԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
19, Rue Blanche. Métro Trinité.
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Ս. ՍԱՄՈՒԷԼԻ**
եւ Ընկերվարական երեսփոխան M. MOUTET
Կ'արտասանեն Տիկ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ՝ ընկ. Յ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ
եւ ՌՈՒԲԻՆ ՍՏԵՓԱՆ (ֆրանսերէն)
ՏԻԿԻՆ Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ (չուքակ) ընկերակցութեամբ Պ. Ս. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ (դաշնակ):

Կ'երգէ Պ. Ա. ՔԻԶԻՉԵԱՆ
ԿԸ ՆՈՒԱԳԻ «ՓԸՐԻ ԺՈՒՌՆԱԼ»Ի ՁԱՅՆԸ
Orchestre ARMANDINO
ՁՈՒՆ ՊԻՒՖԷ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ
ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ՝ Հ. Ց. Դ. *ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ*
եւ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ եւ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ եւ ԵՆԹ.ԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ
կը մասնակցի Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ
Պատուոյ նախագահութեամբ Մարսէյլի երեսփոխան եւ փոխ քաղաքապետ
Monsieur RAYMOND VIDALԻ
Député des Bouches du Rhône et 1er Adjoint au Maire de Marseille
ՑեղիկՈւնենայ *ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*
(146, Chemin des Chartreux)
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **Հ. ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Ա. ՋԱՄՈՒԼԵԱՆ**
Կը բանախօսէ նաեւ **Albert LUCCHINI** Conseiller Gén. des B. du R.
ԿԵՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՏ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ
Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած բաժին:
Պիտի երգեն Օր.ներ՝ Արաքսի Սահակեան, Մ. Թարտիրոսեան եւ Պ. Չ. Համբարձումեան, *Կ'արտասանեն ընկերներ՝* Գ. Քէնտիրեան, Կ. Թիւթիւլեան, Յ. Ալիքանեան եւ Պ. Կ. Փոլատեան:
Կը նուագէ Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ *ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ* նուագախումբը:
Պիտի նուագէ, երգէ ու պարէ՝ Orchetre de l'Aigle Noir *10 հոգիանոց ռուսական ընտիր խումբ մը:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջր. Չ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտտօի եւ Քարթիէ Քոսթի *ենթամասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, տեղւոյն ազգային վարժարանին մէջ:*

Ջր. Չ. Կ. Խաչի Խի լէ Մուլինոյի *մասնաճիւղի ժողովը այսօր շաբաթ իրիկուն իր դիւրոցին մէջ ժամը 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը կարեւոր:*

Ֆր. Չ. Կ. Խաչի Լիոնի *մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանին մէջ, 181, Թուր Լաֆայէթ: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատուրով:*

Փարիզ ֆիգրանակերտի եւ Շրջանի *Հայրենակց. Միութեան անդամական ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Դավէ Օ Քլէր տը Լիւնի վերնայարկը, Մէթրօ Փլաս ա'Իթալի:*

Վասպուրականի *Փարիզի Հայր. Միութեան վարչութիւնը կը հրաւիրէ իր հայրենակիցները, հանդերձ ընտանեօք ներկայ գտնուիլ իր կազմակերպած թէյասեղանին, որ տեղի կ'ունենայ վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Դավէ Վօլթէր, 1 Փլաս Օտէօն, Փարիզ:*

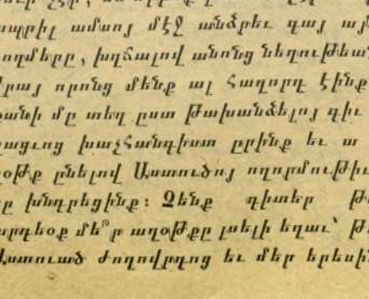
Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամենէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թորումով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն քաղադրութենէ վերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, վճռուեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝

Ագենտ
S. A. GRANDES
DISTILLERIES PEUREUX
48, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
Եւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Հ Ց. Դ.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի Շրջանի բոլոր Կոմիտէներու եւ խումբերու ընկերները վաղը կիրակի օրէ վերջ ժամը 2.30ին իր սովորական հաւաքատեղին:

կը խօսի ընկեր **ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ**
Ներկայ քաղաքական կացութեան մասին:

ՁԱՒԱՆԻ Կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Շաբ. երեկոյ ժամը 8ին «Միամանթօ» ակումբին մէջ. Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊՈՒՀՎԱՐ ՕՏՏՕԻ (Մարսէյլ) Վ.Ռամեան *ենթակոմիտէն ընդհ. ժողով կը հրաւիրէ իր չորս խումբերը վաղը կիրակի ժամը 5ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:*

ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ (Մարսէյլ) ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողով վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 6ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՓՈՆ ՏՕՊՆԱՅԻ կորիւն ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Գրադարանի սրահը: Կը խնդրուի Սէյն-Փիէռի վրէժ խումբի ընկերներէն ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն: Օրակարգ՝ Զեկոյց 13րդ Պատգ. Ժողովի եւ քննութիւն տեղ. մարմնի:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Իշխան» ենթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 7ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ
ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՃԱՇԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)
ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ
28 Bld. Strasbourg, Paris (10)
ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՇԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանգնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՅԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմանուշի մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓԱՍՊՈՐԹ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 125 ֆրանք:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ռուսահայ ուսուցիչ կամ ուսուցչուհի մը ընտանիքի մէջ մասնաւոր դասեր տալու համար:

Դիմել՝ Boudaghian. 78, Rue Sponini. Paris (16) Tél. Passy 98-70.

Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Թօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Այսպէս բոլոր հանդիպած գիւղերուն եկեղեցականք իրարու յանձնարարութիւն ընելով գիմել՝ թագաւորին հրամանը կը հաղորդեն: Բայց այս հրամանները գոնէ կիսով չափ եւ առանց կուսոյ կը կատարուէի՞ն արդեօք, եւ թէ ո՞րքան նեղութիւն ու տառապանք կը կրէինք մինչեւ որ պատահ մը հաց բերել կատայինքբաննիս դնելու, անհնարին է մեզ պատմել առանց նորոգելու մեր սրտին յուզմունքն ու վիշտերը: Շատ անգամ գիւղ մը հասնելնուս, ուր առանց կուսոյ վար չէինք իջներ ջորիներուն վրայէն, մինչեւ իրիկուն արեւելու, եւ երբեմն մինչեւ կէս գիշեր առտերու տակ կը մնայինք, եւ տեղ մը չէին ցուցըներ մեզի հանգչելու, եւ մինչեւ այն ժամանակ անօթի կը մնայինք: Երբեմն քանի մը հաց միայն կը բերէին անով գոհ ընելու մեզի, բայց չէինք ընդուներ, ըսած որում եթէ ընդունելու ըլլայինք, իրաւունք կ'ունենայինք դանդատ ընելու մօտակայ տեղապետին, ուղղակի չէիին կամ իշխանին, եւ այն ժամանակ գիւղացիք կը զատապարտուէինք կրկինը հատուցանելու կամ ուտելիք եւ կամ ղրամական փոխարինութիւն. բայց մենք ապաստելու ժամանակ չունենալով, մաս մը միայն կը պարտաւորէինք երբեմն ընդունելու իրենց տուածէն ըստ սովորութեան երկրին, եւ ջաննք մեր հետն եղող սպասաւորաց իրր վարձ կը հատուցանէինք:

Այս ուտելեաց եւ բնակարանի մասին ինչ որ կը կրէինք, անկէց պակաս չէր նաեւ ճանապարհներուն անհանգստութիւնը: Ստոյգ է որ Թուրքիայի մէջ ալ ուղեգնացութիւնը Եւրոպացիին պէս իւր ամէն հանգստութիւնները չունի, այսու ամենայնիւ հաստատ է որ ամէն տեղ ալ ըստ ինքեան մեծ տարբերութիւն կայ ուղեգնացի մը եւ տեղացի մը ընդունելութեան մէջ: Ինչպէս ուրիշ տեղ ալ ըսած ենք, երկիրը բոլոր լեռնային է, եւ երբեմն մինչեւ երեք լեռ իրարու վրայ բարձրացած են, որոնց վրայէն կ'անցնէինք ոլորան ճամբաներով, տեղ տեղ ալ սողալով, ուսկից եթէ սահելով վար ընկնայինք անդնդային ձորերուն մէջ, անմիջապէս մահուան դէմ կ'ըլլայինք:

Իսկ թէ որ դաշտաձեւ տեղ մըն ալ հանդիպէինք, այն ալ զարձեալ դժուարին քարուտ եւ փշաբեր ծառերով խճղուռած էր:

Եւ այս փշերը երեք տեսակ են, որոնց մէկը կոս, որոնց ուղիղ, որոնց մէջ կան երկարն ու կարճը, երբորդ տեսակ փուշ մըն ալ կայ երեքջղի՝ գետնին երեսը ցցուած եւ անոր ամանը հողին տակ ծածկուած, այս ամանին մէջ պարունակուած հունտը սուտ ժամանակ կ'ուտեն տեղացիք: Այս ըսած փշերուս մէջէն անցնիլը իւր վտանգներն ունի միշտ. ճամբորդներուն ոչ դէմքերն ու ձեռքերը կը մնան անվնաս եւ ոչ վրանուն հագուստը: Արդեօք այս երկրին համա՞ր բաւ Աստուած Ազատայ, թէ «Փուշ եւ նեխ Հապէշստանի մէջ՝ մանաւանդ Եւրոպացիի կամ Թուրքաստանցիի համար անտանելի է ճանապարհորդելը:

Մեր դժբախտութեան չափը լրացնելու համար այնպիսի ժամանակ հանդիպեցաւ (ապրիլ), որ ջրի մեծ ցամաքութիւն կը տիրէր նոյն կողմի բոլոր երկրին մէջ: Հանդիպած գիւղերնուս մօտ գտնուած ջրի ակերը պուտ պուտ կաթիլով մինչեւ իրիկուն հազիւ թէ կուժ մը ջուր կը լեցուէր, ճամբորդի ոգորմող ու գառաթ մը ջուր խմցնող չէր գտնուեր այն տաք եղանակին որ կը տիրէր Ափրիկին մէջ: Վտանգը մեզ կը սպառնար եւ մեր ջորիները ծարաւութենէ տանջուելով ուժէ կ'ընկնէին:

Քանի մը տեղ իջեւանած ժամանակնիս դիւղացիք կուգային եւ խնամալով մեր եկեղեցական ըլլալը՝ կ'աղաչէին որ աղօթք ընենք որ Աստուած անձրեւ տայ իրենց, թէպետեւ եղանակը անձրեւի չէր, եւ երբեք լսուած չէր որ ապրիլ ամսոյ մէջ անձրեւ գայ այն կողմերը, խղճալով անոնց նեղութեան վրայ որոնց մենք ալ հաղորդ էինք, քանի մը տեղ ըստ թխանանձելոյ դիւղացւոց խաչհանդէսս ըրինք եւ աղօթք ընելով Աստուծոյ ողորմութիւնը խնդրեցինք: Զենք գիտեր թէ արդեօք մե՞ր աղօթքը լսելի եղաւ՝ թէ Աստուած ժողովրդոց եւ մեր երեսին տաղտակ բուսուցչ քեզ երկիր»:

Մայիս ամսոյ 27ին հասանք թէրթի սահմանագլուխն եղած Ֆինճանդիւղը, ուր կառավարիչը Տէնճիզ—Քասպայի քով զացած ըլլալով՝ նոր փոխանորդէն խնդրեցինք որ բաման տայ մեզի նոյն եղանակով այսինքն գիւղ գիւղ մինչեւ Ամասիա հասնելնիս գիւղացիք մեզ ուտեցնեն:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ DIMANCHE 6 Octobre 1935

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2928

ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ԵՒ ՍԵՒ ՇԱՊԻԿԱՒՈՐՆԵՐ ԴԷՊԻ ԱՏՈՎԱ

ԵՐԿՈՒ ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԻՆԿԱՆ.– ՀԻՆԳ ՀԱԶԱՐ ՍՊԱՆՆԵԱԼ ԵՒ ՎԻՐԱՒՈՐ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԿՈՒՒԵԼՈՎ ՀԱՆԴԵՐՁ ԿԸ ԲԱՆԱԿՑԻ ԱՆԳԼԻՈՑ ՀԵՏ

Իտալական բանակը չարունակելով իր «պաշտպանողական» արշաւանքը, ահռելի կրակի տակ առաւ եւ գրաւեց Ռամաթ լեռը, Ասիկրաթ քաղաքը եւ ուրիշ դիրքեր, որոնք բանալիներն են Ատովայի: (Այս այն քաղաքն է ուր չորս պարտուեցան Իտալացիները 1896ին, 14 – 16,000 մեռեալ ձգելով): Այս յաջողութեան չնորհիւ, այլեւս չի կրնար դիմանալ Ատովա, որուն գրաւումը ոչ միայն զինուորական, այլեւ բարոյական յաղթանակ մը կը համարուի Իտալիոյ համար: Լուրերու համաձայն, հինգ հազար Հապէշներ սպան – նուած կամ վիրաւորուած են առաջին 24 ժամուան կռիւներու ընթացքին: Ի – տալացիները ներս մտած են աւելի քան 25 մղոն, պաշարելով Ատովան: Ճարտակողականը յառաջ կը տարուի երեք թեւերով: Կը կարծուի թէ եթովպիոյ զօրքը չուզեր ճակատ ճակատի կռուիլ, իտալական բանակը ներս քաշելու եւ ծուղակը ձգելու համար: Տարակոյս չկայ թէ անդիմադրելի են իտալական բանակին արդիական սպառազինութիւնները, ահարկու թնդանօթներով, հրետանեով, օդանաւերով եւ ուրիշ մահացու գործիքներով: Իտալական հրամանատարութիւնը կ'ուզէ խորտակել Հապէշներուն բարոյական կորովը, կրակ տեղալով երկինքէն, լեռներէն, դաշտերէն, եւ անխնայ հնձելով: Առջի օր զրոյց կը չրջէր թէ օդանաւային ռմբակոծման պիտի ենթարկուի մայրաքաղաքը՝ Ատիս – Ապէպա: Իտալական աղբիւրէ կը ծանուցանեն թէ այս լուրին վրայ սարսափի մատնուելով, տասը հազար բնիկներ, մեծ մասով կիներ եւ մանուկներ հեռացան մայրաքաղաքէն, իրենց գոյքերով:

Կրակ կը տեղայ երկինքէն, լեռներէն եւ ձորերէն

Ատիս Ապէպայէն կը հեռագրեն հոկտ. 4 թուականով.—

Իտալական բանակը այսօր կրկին յարձակեցաւ եթովպիոյ վրայ, ռմբակոծելով Մայպարան, որ գիւղ մըն է Ատովայի եւ Աքսումի միջեւ: Ճակատամարտը կը չարունակուի օդանաւերով, հրասայլերով եւ հետեւակազօրքի միջոցաւ, համաձայն Ռաս Սէյումի հեռագրին (նահանգապետ Թէկրէի, հիւսիսային արեւելք): Կորուստները յայտնի չեն. բայց չատ աւելի պիտի ըլլան քան 1700ը որ ծանուցուած էր անցեալ օր: Կը կարծուի թէ մեծ մասը կիներ եւ մանուկներ են: (Իտալական զեկոյցը կը կրկնէ թէ օդանաւերը ռմբակոծեցին ոչ թէ Ատովա քաղաքը, այլ բերդը): Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ իտալացիները գրաւած են Ռամաթ լեռը, որ կը գտնուի Ատովայի եւ Աքսումի միջեւ: Եթովպիացիները ուժգնօրէն կը դիմադրեն, չրջակայ ռազմավարական դիրքերը քաշուելով, իրենց ուժերը համախմբելու համար: Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաստատեն թէ եթովպիոյ հրամանատարութիւնը կը ձգտի թոյլ տալ որ Իտալացիները յառաջանան դէպի երկրին ներսերը եւ հասնին որոշ վայրեր, ուր կրնան բանուելով պիտի ջարդուին: Ատիս – Ապէպայի բերնակիչները անքուն անցուցին ամբողջ գիշերը, վախնալով օդանաւային յարձակմէ մը: Կայսրը Ս. Գէորգ եկեղեցին գնաց այս առաւ ժամը 7ին եւ աղօթեց յաղթանակի համար: Այն բոլոր օտարականները որ կը փորձեն հեռանալ քաղաքէն, կը ձերբակալուին ռասիականութեան կողմէ: Իտալական դեսպանը պահանջեր պաշտպանելու համար, կայսեր անձնական զօրքէն կոկաս մը զինեալ կազմած է ամբոխին առջեւ, որ կը չարունակէ անէծքի խօսքեր արտասանել: Իտալական դեսպանը ժպտագին պատասխանեց թէ միտք չունի հեռանալու եւ թէ այս իրիկուն սեղան մը սարքած է դեսպանատան մէջ: Բայց եւ այնպէս կը կարծուի թէ կայսրը չուտով պիտի յանձնէ դեսպանին անցագիրը, թէեւ Հապէշներու աչքին աւելի տրամաբանական է իրենց պատանդ պահել դայն, օդանաւային ռմբակոծութեան պարագային:

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաստատեն թէ Ատովայի իտալական հիւպատոսը, որ փորձած էր երեքշաբթի անցնիլ հոկա. 1ին եւ բռնուած՝ Հապէշ զինուորներու կողմէ, կորսուեր է: Կը կարծուի թէ սպանուած է վերջին ռմբակոծութեանց միջոցին եւ կամ բանտարկուած:

Հապէշական կառավարութիւնը 11 օդանաւ ունի, որոնց երեքը այսօր յատկացուեցան բարձրաստիճան սպաներ ռազմաճակատ փոխադրելու: Տէն-դազին գործունէութիւն կը տիրէ Ատիս – Ապէպայի մէջ: Բնակիչները թաքցուցեր կը փորձեն քաղաքին ամէն կողմը եւ բլուրներու կողքին: Օդանաւակայաններու թնդանօթներու բերանները ուղղուած են դէպի երկինք, կազմ եւ պատրաստ արձակուելու: Գրեթէ տասը հազար կիներ եւ մանուկներ հեռացան մայրաքաղաքէն, անէծքներ արձակելով իտալական ռմբակոծութեան համար:

Իտալիոյ ապարատներուն զեկոյցը կորուստներու մասին

Երեքշաբթի իտալական բանակին կեդրոնական մասը, որ կը բաղկանայ կանոնաւոր զինուորներէ, սեւ չապիկաւորներէ եւ բնիկ զինուորներէ (ասքարի), հոկտեմբեր 4ին 12 մղոն դէպի ներս յառաջացաւ առանց դիմադրութեան հանդիպելու: Բանակը հասաւ կէտի մը որ կը բաժնէ Ատովա – Աքսիկրաթ ճամբան եւ գիշերը կանգ առաւ այնտեղ: Գիւղացիները հաւաքուելով անտարբերութեամբ կը դիտէին իտալական բանակը եւ երբեմն կ'ողջունէին իտալական դրօշը: Իտալական օդանաւերը 30,000 թռուցիկ ցրուեցին ամբարներէն եւ արբաններով: Երբ յայտարարութիւնները գետին կ'իյնային, բնիկները հետաքրքրութեամբ վազելով կը վերցնէին: Քիչ յետոյ չատ մը գիւղացիներ իրենց ճերմակ հագուստները վուխին իրենց տանիքներուն վրայ, իբրեւ նշան հպատակութեան:

Իտալական բանակին ընկերակցող թղթակիցներ կը հեռագրեն թէ յառաջադացութիւնը կատարուեցաւ առանց կարեւոր դէպքի: Գլխաւոր խոչընդոտը ճամբաներու անկանոնութիւնն էր: Քանի մը ժամուան մէջ, ամբողջ զինուորներ հարթեցին ճամբաները: Միեւնոյն ատեն ուրիշ զինուորներ կը յառաջանային տարբեր ճամբաներէ: Ատովա եւ Աքսիկրաթ ռմբակոծուեցան օդէն: Բնակիչներէն չատերը առաջին անգամ էր որ օդանաւ կը տեսնէին: Երբ անոնց ամբոխը լսեցին, այր, կին, մանուկ բոլորը սարսափահար փախան չրջակայ բլուրները:

Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական (իտալական) զեկոյցը կ'ըսէ.— Երկ առաւ ժամը 5ին սեւ չապիկաւորներու եւ բնիկ զինուորներու զօրաժինները անցան սահմանագլուխը, ետ մղելու համար հապէշական մօտալուտ սպառնալիքը: Ետ մղելու համար պաշտպանողական ուժերը, որոնք ներս չէին քաշուած, ինչպէս հաղորդուած էր փընեւ, իտալական զօրամասերը յառաջացան տաժանելի ճամբաներէ, ճակատի մը վրայ որ միջին հաշուով 20 քիլոմեթր է սահմանագլուխէն: Հապէշ զինուորներուն դիմադրութիւնը տկար էր, իսկ ժողովուրդը իտալական զօրքին ժամանման կը սպասէր ճերմակ լաթեր չարժելով: Պարենաւորման տեսուչը անմիջապէս հրամայեց ուտելիք բաժնել բնիկներուն, որոնք ծայրայեղ թշուառութեան մատնուած էին: Օդաչուները ռազմախաղեր կատարելով, հասան Մավլլէ եւ թաքցած գետը: Ուրիշ ռմբաձիգ օդանաւեր, որոնք ընդունուեցան հրացանի եւ թնդանօթի կատաղի կրակով, ռմբակոծեցին Ատովայի եւ Աքսիկրաթի հապէշական ուժերը: Գիշերը զօրքը կանգ առաւ իր հասած դիրքերուն վրայ: Այս առաւոտ արշալոյսին յառաջխաղացութիւնը վերսկսաւ բոլոր կէտերուն վրայ: Զօր. Տէ Պոնօ կը հեռագրէ.— « Զօրքին բարոյական կորովը չատ բարձր է»: Իտալական օդանաւերու միջոցաւ Թիկրէի նահանգին վրայ նետուած թռուցիկները կ'ըսէին.— « Ընդունեցէք Իտալիոյ բարեկամութիւնը, այլապէս մահը կը սպասնայ ձեզի»:

«Այլեւս չեմ կրնար դիմադրել»

« Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ երբ թնդանօթներն սկսան գոռալ, հեռագոհիչ օդանաւեր տեսան որ հաղարաւոր կիներ եւ մանուկներ խուճապահար կը փախչէին Ատովայէն եւ Ակամէի նահանգէն, իրենց այծերով, հաւերով եւ երբեմն ալ ուղտով, որուն վրայ բեռցուած էին առնին առաքաներ: Իտալական բանակը իր կրակին ուղղած էր Կապրի պատմական պալատին վրայ: Օգաչուներուն մէջ կը գտնուին Մուսոլինիի երկու տղաքը: Իտալացիները մեծ յաղթանակ մը տարին Ակամէի մէջ, որ Ատովայի բանալին է: Երկրորդ յաղթանակն եղաւ Ռամաթ լեռան եւ Աքսիկրաթի գրաւումը: Այդ գործողութիւններէն վերջն էր որ Ռաս Սէյում հեռագրեց.— «Զեմ կրնար երկար պահել Ատովան: Կը գտնուինք ծանր թնդանօթներու եւ օդանաւերու կրակին տակ, որոնց կ'օգնեն հրասայլեր»: Հապէշ հրամանատարը սոխրողաբար օգնութիւն կը խնդրէր թագաւորէն, մանաւորապէս օդանաւերու դէմ գործելու սահմանուած թնդանօթներ: Իրեւ պատասխան Տէճազմաչ Կասպա, գաւառական իշխաններէն մէկը ճամբայ ելաւ դէպի Թիկրէի նահանգը, 50,000 զինուորներով: Միեւնոյն ատեն, Հապէշները ռազմագիտական գործողութեան մը ձեռնարկեցին իտալական բանակի աջ թեւին դէմ, սպառնալով հաղորդակցութեանց: Օգտուելով երկրին զարնախոս վիճակէն, որ կը դժուարացնէ օդանաւային հետազօտութիւնը, 12,000 զինուորներ Ռաս Այէնալի հրամանատարութեամբ յառաջ կը խաղան դէպի հիւսիս, զարնելու համար Ակորատթը (երէքշ): Կ'ըսուի թէ յառաջապահները սահմանագլուխ հասած եւ գրաւած են կարգ մը իտալական դիրքեր: Հապէշները կը պնդեն թէ Ատովայի երկրորդ ռմբակոծութեան ատեն իտալական օդանաւ մը զարնուելով վար ինկաւ: Հեռագիրները կ'ըսեն թէ երկու կողմերն ալ ծանր կորուստներ կրած են:

Կոխները կը չարունակուին նաեւ Մուսա Ալի լերան չուրջը, ուր 30,000 հապէշ զինուորներ կը փորձեն խափանել իտալական յառաջխաղացումը՝ դէպի ձիպութի–Ատիս–Ապէպա երկաթուղին: Իտալացիները կը չարունակեն ռմ–

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

“ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը

ԸՆԿԵՐՆԵՐ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ,

Տասնամեակ մը բոլորեց «Դաշնակցութեան Օր»ը, զուգադիպելով 45ամեակին: Երկուքն ալ, դժբախտաբար, օտար հողի վրայ: Ի սիւնս աշխարհի, բացի մեր հայրենիքէն...

Տարիները սահեցան օտարութեան մէջ, մեր անսպառ կորովին եւ խանդավառութեան խառնելով անձկութեան եւ անստուգութեան լեղին: Տարիներ անսասան հաւատքի, յարաճուն գործունէութեան, աննկուն պայքարի եւ ծաւալման, բայց եւ անզօր զառնութեան:

Տուեալ պայմաններուն մէջ, դժուար թէ կարենար դիմանալ ուրիշ որ եւ է կազմակերպութիւն: Ծիրկիքապէս կտրուած՝ հայրենիքէն, չրջապատուած՝ բազմաթիւ բացասական ազդակներով, արտաքնօրէն կը սպասուէր նահանջ եւ թուլութիւն, լաւագոյն պարագային՝ կայուն վիճակ: Քաչքչուք մը ժժգոյն եւ ուժասպառ:

Այդ ճակատագրին հանդիպեցան օտար, մանաւանդ, ուսեալ – կան ուժերի զօրաւոր եւ հարուստ կազմակերպութիւններ, կազմալուծուելով անողոք իրականութեան մը ժայռերուն վրայ:

Մինչդեռ, ահա մեր քառասնամեակին կը յայտորդէ 45ամեակը: Եւ անոր հետ՝ առաջին տասնամեակը՝ օտարութեան մէջ հասուցած տօնին,— «Դաշնակցութեան Օր»:

Այդ բոլորը պիտի համարուէր անարժէք, իբրեւ բնական, մեքնական հոլովում, եթէ տարիները իրենց հետ բերած չըլլային ոչ միայն ծաւալում Դաշնակցութեան գաղափարներու, այլեւ ամուր եւ թարմացում կազմակերպական ուժի:

Բազմաթիւ յուսախաբութեանց վերեւ, այդ կազդուրիչ, չօշափելի պատկերն է որ կ'ողջունենք այսօր, ճակատագրական բեռնազատ մը տասնըհինգ տարի վերջը:

Առ'ի է որ կրկնապատիկ աւելի արժէք եւ բովանդակութիւն կը տասնան ե'ւ տասնամեակը — « Դաշնակցութեան Օր» — եւ ե'ւ 45ամեակը:

Մեքենայն դժնդակ պայմաններուն մէջ, տասնամեակ մըն ալ մեր չրջանը բոլորեց, իբրեւ կեդրոնական կոմիտէ:

Ուրեմն, երեք տարբեր հանգրուան, երեք հանգոյց, որոնք իրար կը լրացնեն իբրեւ կենդանի վկայարան մը յարաճուն կենսունակութեան, յարատեւութեան եւ յառաջդիմութեան:

Որո՞ւ է գաղտնիքը այս լուսաւոր իրականութեան: — Բուն իսկ Հ. Ը. Դաշնակցութեան դառնանքին մէջ, որ խտացումն է այս ժողովուրդի հարազատ եւ արդար տենչերուն:

Դաշնակցութիւնը դարձեր է խորհուրդ, մոգական ոյժ մը՝ իր վճիռ աշխարհահայեացքով, հարուստ պատմութեամբ եւ ծաւալուն գործունէութեամբ: Ժայռ մը, որ կը դիմանայ բոլոր կլիմաներուն, ինչպէս բոլոր բռնութեանց եւ փորձութեանց: Քննեցէք

ՍԱՐԱՆՍՈՆ

— Ես ուզում եմ ձեզ ասել, որ ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ընդունել ձեր առաջարկությունը, որովհետև ես ինձ համար ավելի լավ գործ եմ գտել, քան ձեր առաջարկած գործը։

Այս խոսքերը ասաց Սարանսոնը, երբ 1920թ. Ռոստովի նահանգային գործադիր կոմիտեի նախագահ Ա. Ա. Ռոմանովը նրան առաջարկեց ղեկավարել Ռոստովի նահանգային ֆինանսական բաժինը։

Ռոմանովը, իհարկե, չհասկացավ, թե ինչ գործ է գտել Սարանսոնը, որովհետև նա չգիտեր, որ Սարանսոնը ընդհատակյա կուսակցական աշխատանքի է անցել։

Սարանսոնը ծնվել է 1890 թվականին Ռոստովում, աղքատ հրեական ընտանիքում։ Նրա հայրը, Մոիսեյ Սարանսոնը, ծնվել է 1862 թվականին Ռոստովում։ Նա ունեցել է 62 տարի ծանր կյանք։ Նա եղել է բանվոր, հետո դարձել է մանր առևտրական։ Նա ունեցել է 70 հազար ռուբլի կապիտալ։ Նա ունեցել է մի քանի տներ, որոնցից մեկում ապրել է ինքը։ Նա ունեցել է նաև մի փոքրիկ խանութ։

Մոր անունը Ռեբեկա էր։ Նա եղել է տնային տնտեսուհի։ Նա ունեցել է 7 երեխա։ Նրանցից ամենամեծը Սարանսոնն էր։

Սարանսոնի մանկությունը անցել է աղքատության մեջ։ Նա ստիպված է եղել սկսել աշխատել շատ վաղ տարիքից։ Նա 12 տարեկան էր, երբ սկսեց աշխատել։ Նա աշխատել է տարբեր տեղերում։ Նա եղել է բանվոր, ապա՝ ուսուցիչ։ Նա ուսուցչություն է արել մասնավոր տներում։ Նա ուսուցչություն է արել նաև Ռոստովի առևտրական դպրոցում։

Սարանսոնը ուսումը ստացել է Ռոստովի գիմնազիայում։ Նա գիմնազիան ավարտել է 1908 թվականին։ Նա ավարտել է գիմնազիան ոսկե medal-ով։ Նա ընդունվել է Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Նա ավարտել է համալսարանը 1912 թվականին։ Նա ստացել է դիպլոմ։ Նա դարձել է իրավաբան։

Սարանսոնը համալսարանում սկսել է ուսանողական շարժման մեջ մասնակցել։ Նա եղել է ուսանողական կազմակերպության անդամ։ Նա եղել է նաև ուսանողական գրադարանի կազմակերպիչներից մեկը։ Նա եղել է նաև ուսանողական ճաշարանի կազմակերպիչներից մեկը։

Սարանսոնը համալսարանում ծանոթացել է մարքսիզմի հետ։ Նա կարդացել է Մարքսի և Էնգելսի գրքերը։ Նա կարդացել է նաև Լենինի գրքերը։ Նա սկսել է հետաքրքրվել մարքսիզմով։ Նա սկսել է համոզվել մարքսիզմի ճշմարտության մեջ։

Սարանսոնը համալսարանում ծանոթացել է նաև մի շարք հեղափոխական ուսանողների հետ։ Նա ծանոթացել է նաև մի շարք բանվորների հետ։ Նա ծանոթացել է նաև մի շարք հեղափոխականների հետ։

Սարանսոնը համալսարանում սկսել է հեղափոխական գործունեություն ծավալել։ Նա սկսել է տարածել մարքսիստական գրականություն։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական շրջանակներ։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական ցույցեր։

Սարանսոնը համալսարանում ծանոթացել է նաև Ա. Ա. Ռոմանովի հետ։ Ռոմանովը նույնպես եղել է ուսանող։ Ռոմանովը նույնպես եղել է հեղափոխական։ Ռոմանովը նույնպես եղել է մարքսիստ։

Ռոմանովը ծնվել է 1890 թվականին Ռոստովում, հրեական ընտանիքում։ Նրա հայրը, Ա. Ռոմանովը, եղել է առևտրական։ Նա ունեցել է մեծ կապիտալ։ Նա ունեցել է մի քանի տներ։ Նա ունեցել է նաև մի խանութ։

Ռոմանովը ծնվել է Ռոստովում։ Նա ավարտել է գիմնազիան։ Նա ընդունվել է Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Նա ավարտել է համալսարանը 1912 թվականին։ Նա ստացել է դիպլոմ։ Նա դարձել է իրավաբան։

Ռոմանովը համալսարանում սկսել է ուսանողական շարժման մեջ մասնակցել։ Նա եղել է ուսանողական կազմակերպության անդամ։ Նա եղել է նաև ուսանողական գրադարանի կազմակերպիչներից մեկը։ Նա եղել է նաև ուսանողական ճաշարանի կազմակերպիչներից մեկը։

Ռոմանովը համալսարանում ծանոթացել է մարքսիզմի հետ։ Նա կարդացել է Մարքսի և Էնգելսի գրքերը։ Նա կարդացել է նաև Լենինի գրքերը։ Նա սկսել է հետաքրքրվել մարքսիզմով։ Նա սկսել է համոզվել մարքսիզմի ճշմարտության մեջ։

Ռոմանովը համալսարանում ծանոթացել է նաև Սարանսոնի հետ։ Սարանսոնը նույնպես եղել է ուսանող։ Սարանսոնը նույնպես եղել է հեղափոխական։ Սարանսոնը նույնպես եղել է մարքսիստ։

Սարանսոնը համալսարանում սկսել է հեղափոխական գործունեություն ծավալել։ Նա սկսել է տարածել մարքսիստական գրականություն։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական շրջանակներ։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական ցույցեր։

Սարանսոնը համալսարանում ծանոթացել է նաև մի շարք բանվորների հետ։ Նա ծանոթացել է նաև մի շարք հեղափոխականների հետ։ Նա ծանոթացել է նաև մի շարք մարքսիստների հետ։

Սարանսոնը համալսարանում սկսել է հեղափոխական գործունեություն ծավալել։ Նա սկսել է տարածել մարքսիստական գրականություն։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական շրջանակներ։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական ցույցեր։

Սարանսոնը համալսարանում ծանոթացել է նաև Ռոմանովի հետ։ Ռոմանովը նույնպես եղել է ուսանող։ Ռոմանովը նույնպես եղել է հեղափոխական։ Ռոմանովը նույնպես եղել է մարքսիստ։

Ռոմանովը համալսարանում սկսել է հեղափոխական գործունեություն ծավալել։ Նա սկսել է տարածել մարքսիստական գրականություն։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական շրջանակներ։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական ցույցեր։

Ռոմանովը համալսարանում ծանոթացել է նաև մի շարք բանվորների հետ։ Նա ծանոթացել է նաև մի շարք հեղափոխականների հետ։ Նա ծանոթացել է նաև մի շարք մարքսիստների հետ։

Սարանսոնը համալսարանում սկսել է հեղափոխական գործունեություն ծավալել։ Նա սկսել է տարածել մարքսիստական գրականություն։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական շրջանակներ։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական ցույցեր։

Սարանսոնը համալսարանում ծանոթացել է նաև Ռոմանովի հետ։ Ռոմանովը նույնպես եղել է ուսանող։ Ռոմանովը նույնպես եղել է հեղափոխական։ Ռոմանովը նույնպես եղել է մարքսիստ։

Ռոմանովը համալսարանում սկսել է հեղափոխական գործունեություն ծավալել։ Նա սկսել է տարածել մարքսիստական գրականություն։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական շրջանակներ։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական ցույցեր։

Ռոմանովը համալսարանում ծանոթացել է նաև մի շարք բանվորների հետ։ Նա ծանոթացել է նաև մի շարք հեղափոխականների հետ։ Նա ծանոթացել է նաև մի շարք մարքսիստների հետ։

Սարանսոնը համալսարանում սկսել է հեղափոխական գործունեություն ծավալել։ Նա սկսել է տարածել մարքսիստական գրականություն։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական շրջանակներ։ Նա սկսել է կազմակերպել ուսանողական ցույցեր։

Ռոմանովը համալսարանում ծանոթացել է նաև Սարանսոնի հետ։ Սարանսոնը նույնպես եղել է ուսանող։ Սարանսոնը նույնպես եղել է հեղափոխական։ Սարանսոնը նույնպես եղել է մարքսիստ։

Սարանսոն

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

— 5 —

ՏԵՂ ՈՒՆԵՑԱՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ

Ս. ՄԱՐՏԻՆՈՎԻՑ

Ամեն անգամ, երբ ես հանդիպում եմ հայ գրողների, ինձ հետաքրքրում է նրանց ընտանեկան կյանքը, նրանց ընտանիքի պատմությունը, նրանց հարաբերությունները իրենց հարազատների հետ։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես են նրանք ապրում, ինչ են կարդում, ինչ են սիրում, ինչ են ատում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես են նրանք ստեղծագործում, ինչ ոճով են գրում, ինչ ոճով չեն գրում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես են նրանք ապրում իրենց ընտանիքի հետ, ինչպես են նրանք ապրում իրենց հարազատների հետ։

Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես են նրանք ապրում իրենց ընտանիքի հետ, ինչպես են նրանք ապրում իրենց հարազատների հետ

բակոծել Տէսիէի շրջանը, Մակառայէն 50 մղոն դէպի հարաւ արեւելք, ահ ու սարսափի մատնելով բնիկները որոնք երբէք օգանաւ տեսած չեն:

Կռիւները սաստկացած են նաեւ Օկատէնի շրջանին մէջ (հարաւ): Իտալական օդանաւեր ռմբակոծեցին Կորահի անթելի կայանը, սպաննելով եւ վիրաւորելով աւելի քան 100 զինուորներ:

ՖՐԱՆՍԱ Կ'ԸՆԴԴԻՄԱՆԱՑ ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒ

Նախարարական խորհուրդին որոշումները

Պատմական նշանակութիւն ունէր նախարարական խորհուրդին ուրբաթ օրուան նիստը: Ժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուց դահլիճին քաղաքականութիւնը, մերժելով այնպիսի պատժական տնօրինութիւններ որոնք կրնան պատերազմի առաջնորդել: Կը նախագահէր Հանրապետութեան նախագահը: Պ. Լավալ մանրամասնօրէն պարզեց քաղաքական կացութիւնը եւ իր քաղաքականութիւնը երկու կարեւոր հարցերու մասին.— Պատասխան՝ Անգլիոյ առաջարկած գործակցութեան, Միջերկրականի մէջ եւ պատժական տնօրինութիւններ: Ժողովին որոշումները գաղտնի կը պահուին, եւ պաշտօնական գիւթիւններ յայտնեց Պ. Լավալի վարած քաղաքականութեան: Իրազեկներու քաղած տեղեկութեանց համաձայն, նախարարական խորհուրդը որոշած է Ազգերու Դաշնակցութեան ուժ տալ միայն տնտեսական եւ սեղմաւորական տնօրինութեանց սահմանին մէջ, ինչ որ պատերազմի պատճառ չի համարուիր Մուսոլինիի կողմէ: Ուրիշ խօսքով, Ֆրանսա բոլորովին կ'ընդդիմանայ որ եւ է զինական գործողութեան: Գալով Անգլիոյ որուելիք պատասխանին, որ արուեստական գործողութեան: Գալով Անգլիոյ որուելիք պատասխանին, որ արդէն յանձնուած է, կը հաւատան թէ Ֆրանսա պիտի օգնէ Մեծն Բրիտանիոյ, եթէ յարձակում կատարուի առանց տեղի տրուելու, եւ կատարեալ համերաշխութեամբ պիտի չարժէ ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային գործակցութեան համար, պայմանաւ որ նախապէս խորհրդակցութիւն կատարուի եւ այս պարագան նախընթաց մը կազմէ յաւելուածային, եթէ նմանօրինակ պարագան նախընթաց մը կազմէ յաւելուածային, եթէ նմանօրինակ պարագան պատահի Եւրոպայի մէջ: Ուրիշ խօսքով, Ֆրանսա պիտի օգնէ Անգլիոյ, ներ պատահի Եւրոպայի մէջ: Ուրիշ խօսքով, Ֆրանսա պիտի օգնէ Անգլիոյ, նեթէ Անգլիան ալ խոստանայ օգնել իրեն, նեղը մնայ Միջերկրականի մէջ, եթէ Անգլիան ալ խոստանայ օգնել իրեն, նեղը մնացած տեղն:

Ժողովէն վերջը, Պ. Լավալ ջերմ կոչ մը ուղղեց ազգային միութեան համար եւ անմիջապէս ժրներ դնաց, ուր երկկ Ա. Դ. Խորհուրդը իր եզրակացութիւնները պիտի հաղորդէր պատժական տնօրինութեանց մասին:

Իտալիա ի՞նչ առաջարկած է Անգլիոյ

Մինչ արիւնը կը հոսի, դիւանագէտներն ալ անդադար կը գործեն:

Այսպէս, Լոնտոնի իտալական դեսպանը չարունակ հրահանգներ կը ստանայ եւ բանակցութիւններ կը վարէ անգլ. կառավարութեան հետ: Հակառակ տիրող խիստ գաղտնապահութեան, կը հաւատան թէ Մուսոլինի չատ կարեւոր առաջարկ մը ներկայացուցած է, թէնամութիւնները դադրեցնելու եւ վէճը խաղաղութեամբ կարգադրելու համար: Զրոյցի մը համաձայն, Մուսոլինի առաջարկած է,— 1. Զեղեալ համարիլ Միջերկրականի մէջ անգլ. կառավարութեան ձեռք առած պինուորական եւ նաւային միջոցները, կացութիւնը մեղմացնելու համար.— 2. Բանակցիլ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ, հապչչական վէճը լուծելու համար, նկատի առնելով Իտալիոյ օրինաւոր չահերը: Անգլիոյ մէջ վերապահութիւն կը տիրէ այս առաջարկներու մասին, իսկ մամուլը գրեթէ միաձայնութեամբ կը դատապարտէ Իտալիան, ամբաստանելով իրրեւ նախայարձակ:

Անգլիա Իտալիի կը ձգէ ևրկարուղիները

Պաղտատէն պաշտօնապէս կը հաղորդեն թէ սկզբունքով համաձայնութիւն գոյացած է Իրաքի եւ Անգլիոյ կառավարութեանց միջեւ, երկաթուղիներու սեփականութիւնը Իրաքի ձգելու համար հետեւեալ պայմաններով.— 1. Իրաքի կառավարութիւնը 400,000 անգլ. ոսկի պիտի վճարէ Մեծն Բրիտանիոյ.— 2. Սահմանափակ թիւով անգլիացի մասնագէտներ պիտի պահուին սահմանափակ ժամանակի մը համար, եթէ անհրաժեշտ համարուի.— 3. Իրաքի կառավարութիւնը պիտի ստանձնէ փոխանցումէն յառաջ գալիք բոլոր պատասխանատուութիւնները:

Հետագիրը կ'ըսէ թէ երկաթուղիները պիտի կառավարուին վարչական խորհուրդի մը կողմէ, որուն անդամները մեծ մասով Իրաքցիներ պիտի ըլլան: Համաձայնութիւնը Իրաքի խորհրդարանին պիտի ներկայացուի չուտով: Այս կարգադրութեամբ կը վերջանայ վէճ մը որ կը քաշքշուէր տարիներէ ի վեր: Իրաքի մամուլը երկար տեսնէ ի վեր կը պնդէր թէ Մեծն Բրիտանիան պէտք է ձրիաբար յանձնէ երկաթուղիները իրրեւ նուէր: Այս երկաթուղիները չինուեցան անգլիական բանակին կողմէ, մեծ պատերազմի ընթացքին եւ զ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciére 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
8 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2929

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԼՊՓԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Հետեւելով կանխորոշ ծրագրի մը, իտալական բանակը իր յարձակման շաքրաքիւնը թափեց Ատովայի վրայ, եւ յաջողեցաւ գրաւել զայն արիւնալի կիւներէ յետոյ: Շաբաթ օրէն իսկ անխուսափելի էր այս եղբը, քանի որ իտալական բանակը օժտուած է արդիական սպառազինութեանց բոլոր առաւելութիւններով: Բազմաթիւ օդանաւեր, հրասայլեր, լեռնային թնդանօթներ եւ ուրիշ կատարելագործութիւններ ակնհայտ գերազանցութիւն մը կուտան իտալական բանակին, որ միեւնոյն ատեն բռնկած է վրէժխնդրութեամբ: Ատովայի կռուումով, 1896ի 16,000 զոհերուն վրէժն է որ կը լուծուի, շանթահարիչ պատգամով:

Բոլոր զեկոյցները կը հաստատեն թէ հապէշական բանակը առաջին օրէն իսկ խուսափած է նախատ նախատ կռիւներէն, նախ՝ պատրաստ չըլլալով, երկրորդ՝ թշնամին հետզհետէ ներս բաշելու եւ զարնելու համար: Ատովան պաշտպանուած էր իր շրջակայ դիրքերով, բայց բանակին գլխաւոր մասը կը գտնուի աւելի ներս: Բայց եւ այնպէս, բեղմնաւոր զօրքը կռուած է կատաղի օրէն, մինչեւ անգամ դէմ դիմաց շղթայացնելով սրազէնը դրան գործածութեան մէջ այնքան վարպետ են: Աւելի երկար դիմադրութիւն մը պիտի յանգէր պարտութեան կամ գերեվարութեան:

Մնաց որ, ինչպէս բոլոր տկար ժողովուրդները, Հապէշներն ալ դեռ այն վիճակին յոյսն ունին թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի միջամտէ: Կարծիք որ պատմութիւնն է որ կը կրկնուի, բիչ մը աւելի «մխիթարական» պայմաններու մէջ...

Ա. Դ. Խորհուրդին կողմէ շաբաթ օր կազմուած նոր յանձնախումբը անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, ներկայացուց իր տեղեկագիրը, որ կը նշդէ Իտալիոյ պատասխանատուութիւնը: Այժմ Խորհուրդին կը մնայ գտնել բախտաւորութիւնը, գործածելով «նախայարձակ» բառը, որ նախատեսուած չէ Ա. Դ. ուխտին մէջ, եւ սահմանելով պատժական տնօրինութիւններ:

Շատ յոյս չկայ որ կատարեալ համաձայնութիւն գոյանայ այս վերջին հարցի մասին: Ֆրանսա, որուն ամէնէն կարեւոր դերը կ'իյնայ, միշտ կը վախնայ, շատ շատ համակերպելով տնտեսական տնօրինութեանց: Հաւքը այն է որ եթէ նոյնիսկ միաձայն որոշում տրուի Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովին կողմէ (այսօր), վճիռը չի կրնար պարտադրիչ համարուիլ: Ամէն պետութիւն ազատ է իր ուզածին պէս շարժելու:

Տնտեսական - տեղեկատուական տնօրինութեանց գլխաւոր նպատակները պիտի ըլլան,— Որ եւ է վարկ չբանալ Իտալիոյ եւ Իտալացիներու, գնում չկատարել եւն.: Հաշիւ եղած է որ Իտալիոյ արտածումներուն 60 առ հարիւրը կը պատեն Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները,— Անգլիա՝ 11 առ հարիւր, Ֆրանսա՝ 8 առ հարիւր եւն.: Բայց մասնագէտներ կը բացատրեն թէ նոյնիսկ այդ կշռադատումները չպիտի կրնան անմիջական վնաս պատճառել Իտալիոյ: Ան իր խնդիր, եթէ պատերազմը երկար տեւէ: Այդ, Իտալիա ամէն միջոց ձեռք առած է, որպէսզի վնասական եւ չափազանց յաղթանակի մը առջեւ դնէ Ազգաժողովը, կարելի եղածին չափ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ: Ատոր համար է որ, իր բանակները յառաջ կը խոստան չորս թեւերով, մինչ անդին ճառ կը խօսին եւ բանաձեւ կը մշակեն...

Մուսոլինիի նոր յայտարարութիւնները

«Փառք - Սուտա»ի Հռոմի թղթակիցը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մուսոլինիի հետ, որ հաղորդելով Ատովայի գրաւումը, յայտարարեց.

— «Մեր զինուորները ամէն զոհաւոր վեր են իրենց քաջութեամբ, տոկունութեամբ եւ բարոյական կորովի բարձրացումով: Մենք կը յառաջանանք անհրաժեշտ զգուշութեամբ: Հապէշը արդարեւ լաւ զինուոր է, թէեւ չի կրնար կռուիլ իբրեւ առանձին արձակագէն, ինչպէս Արաբը: Այս վերջինը իր ուղտին վրայ իբրեւ առանձին արձակագէն, ինչպէս Արաբը: Այս վերջինը իր ուղտին վրայ, երբ նեղը կ'ապաստանի եւ կրակ կը տեղայ թշնամի զօրամասի մը վրայ, երբ նեղը կ'ապաստանի եւ կրակ կը տեղայ թշնամի զօրամասի մը վրայ, երբ նոյնիսկ բոլորովին մինակ է: Հապէշը կը կռուի քաջաբար, բայց խմբովին: նոյնիսկ բոլորովին մինակ է: Հապէշը կը կռուի քաջաբար, բայց խմբովին:

«Մեր թափանցումը կը գործադրուի համաձայն մեր նախատեսութեանց: Բնակութիւնը կ'ընդունի մեզ եւ կը նախընտրէ Իտալիոյ բարեացակամ կառավարութիւնը հարստահարիչ «Ռաս»երէն (ցեղապետ կամ իշխան) որոնք արիներէ ի վեր թալանած են զինքը: Գալով զիւանագիտական ճակատին, Բնակութիւնը կ'ընդունի մեզ եւ կը նախընտրէ Իտալիոյ բարեացակամ կառավարութիւնը հարստահարիչ «Ռաս»երէն (ցեղապետ կամ իշխան) որոնք արիներէ ի վեր թալանած են զինքը: Գալով զիւանագիտական ճակատին, խոսակցութեան մէջ եմ Անգլիոյ հետ: Անձնական նամակ մը գրեցի մեր դեսպանին, որպէսզի հաղորդէ Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան: Մտածուածը պարզ բարեկամական էր նամակիս ոգին: Երկու ազգերուն միջեւ վէճ մը գոյութիւն չունի: Մենք ոչ մտածէն, ոչ հետուէն, ոչ ընդարտապէս անընդունելի է: Մենք չենք ուզեր ոչ մտածէն, ոչ հետուէն, ոչ ընդարտապէս անընդունելի է: Մենք չենք ուզեր ոչ մտածէն, ոչ հետուէն, ոչ ուղղակի, ոչ ալ անուղղակի մշնաւել բրիտանական շահերուն: Մեր գաղթարար որոշումն է որ եւ է բարձունքութիւնը արեւելեան Ափրիկէի մէջ չի մշնաւել բրիտանական որ եւ է երկրամասի ոչ բարօրութեան, ոչ հաղորդակցութեանց, ոչ ալ ապահովութեան: Ես ամէն վայրկեան պատրաստ եմ ապացուցանել մեր խաղաղասիրական եւ նոյնիսկ սիրալիր տրամադրութիւնները եւ անվիճելի երաշխիքներ տալ: Առաջին առթիւ պէտք է թեթեւցնել այն ձգտումը որ կը ճնշէ Միջերկրականի մէջ, իբրեւ հետեւանք բրիտանական տորմիղի մեծ մասին ներկայութեան: Եթէ, իբրեւ փոխանակութիւն այդ նաւային զօրաշարժի թեթեւացման, Մեծն Բրիտանիա կը պահանջէ որ զեղչենք Լիբիոյ մեր զօրքը, թերեւս համաձայնութեան գետին մը գտնուի»:

Այս հաշտարար խօսքերէն վերջը, Մուսոլինի չէշտեց թէ Անգլիոյ մէջ տարածուած չեն ըմբռնուած որ Իտալացին նոր ազգ մըն է, թէ ֆաշականութիւնը մանաւանդ պատասխանատուութիւնը: Այժմ Խորհուրդին կը մնայ գտնել բախտաւորութիւնը, գործածելով «նախայարձակ» բառը, որ նախատեսուած չէ Ա. Դ. ուխտին մէջ, եւ սահմանելով պատժական տնօրինութիւններ:

Շատ յոյս չկայ որ կատարեալ համաձայնութիւն գոյանայ այս վերջին հարցի մասին: Ֆրանսա, որուն ամէնէն կարեւոր դերը կ'իյնայ, միշտ կը վախնայ, շատ շատ համակերպելով տնտեսական տնօրինութեանց: Հաւքը այն է որ եթէ նոյնիսկ միաձայն որոշում տրուի Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովին կողմէ (այսօր), վճիռը չի կրնար պարտադրիչ համարուիլ: Ամէն պետութիւն ազատ է իր ուզածին պէս շարժելու:

Տնտեսական - տեղեկատուական տնօրինութեանց գլխաւոր նպատակները պիտի ըլլան,— Որ եւ է վարկ չբանալ Իտալիոյ եւ Իտալացիներու, գնում չկատարել եւն.: Հաշիւ եղած է որ Իտալիոյ արտածումներուն 60 առ հարիւրը կը պատեն Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները,— Անգլիա՝ 11 առ հարիւր, Ֆրանսա՝ 8 առ հարիւր եւն.: Բայց մասնագէտներ կը բացատրեն թէ նոյնիսկ այդ կշռադատումները չպիտի կրնան անմիջական վնաս պատճառել Իտալիոյ: Ան իր խնդիր, եթէ պատերազմը երկար տեւէ: Այդ, Իտալիա ամէն միջոց ձեռք առած է, որպէսզի վնասական եւ չափազանց յաղթանակի մը առջեւ դնէ Ազգաժողովը, կարելի եղածին չափ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ: Ատոր համար է որ, իր բանակները յառաջ կը խոստան չորս թեւերով, մինչ անդին ճառ կը խօսին եւ բանաձեւ կը մշակեն...

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ԳՐԱՒԵՑԻՆ ԱՏՈՎԱՆ.
ԱՀԱԻՈՐ ՁԱԿԱՏԱՄԱՐՏԷ ՄԸ ՅԵՏՈՑ

ԱՅԺՄ ԿԸ ՔԱԼԵՆ ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՆ ՎՐԱՅ

ՍԵՒ ՇԱՊԻԿԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒՄԸ ԶՈՐՍ ԹԵՒԵՐՈՎ

Եթովպիոյ կայարը հրաժարեց ընդհանուր յարձակողականի ձեռնարկել

ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ ԶԲԱՂԱԾ ԵՆ «ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ» ՁԾԴԵԼՈՎ

Իտալական բանակը Ատովա մտաւ կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին: Շաբաթ օրուընէ անխուսափելի կը համարուէր քաղաքին անկումը, նկատի առնելով իտալական բանակին անթաղղաւելի գերազանցութիւնը: Իտալիոյ Մամուլի եւ քարոզութեան Նախարարութիւնը (նոր հաստատութիւն մը) հետեւեալ կարճ զեկոյցը հրատարակեց այս յաղթանակի մասին,— կիրակի, 6 հոկտեմբեր, առաւօտեան ժամը 8ին.—

« Այս առաւօտ արշալոյսին մայր հայրենիքի երկրորդ զօրաբանակին զինուորները վերսկսան իրենց յառաջխաղացութիւնը եւ Ատովա մտան ժամը 10.30ին: Երեւելիները, կղերը եւ բնակիչներուն մէկ մասը սպասապետութեան ներկայանալով, հպատակութիւն յայտնեցին: Թշնամին յարձակում փորձեց Տօպրա Սիննայէն, բայց ետ մղուեցաւ: Զանազան զօրաբանակներու միջեւ Միութեան կապը հաստատուած է արդէն նոր դիծերուն վրայ»:

Եւրոպական թղթակիցներու հեռագիրները կ'ըսեն թէ հսկայ հապէշներ կռուեցան յուսահատական քաջութեամբ, կասեցնելու համար յառաջխաղացութիւնը, բայց իրենց դիմադրութիւնը անզօր էր արդի ռազմամթերքով թաղցուածներուն դէմ: Կրակ երկինքէն, կրակ լեռներէն, ծանր թնդանօթներով, հրասայլ, սուին, հեծելազօրք,— բոլորը չարժման մէջ դրուած էին: Կ'ըսուի թէ հապէշները երկու հսկայ հոգի կորսնցուցած են ռազմադաշտին վրայ: Մանր եղած են նաեւ Իտալացիներու կորուստները, թէեւ գրաքննութիւնը թոյլ չի տար մանրամասնութիւններ հրատարակել:

Ամբողջ գիշերը քաղաքին չուրջը կռուելէ յետոյ, ընդհանուր ճակատամարտն սկսաւ առաւօտեան մթնշաղին մէջ, մինչ իտալացի հետազօտիչները յառաջ կը խաղային գնդացիրներով սպառազինուած օթօներու պաշտպանութեան տակ: Միեւնոյն ատեն հետազօտիչ օդանաւեր կը հաղորդէին թէ հապէշական գլխաւոր ուժը կը նահանջէ, իսկ Տանաքիլի ռազմիկները կատաղօրէն կը կռուին, յառաջխաղացութիւնը կասեցնելու համար: Զրահապատ օթօները կրակ կը տեղային հապէշական վերջին զօրամասերուն վրայ, ահռելի ջարդ մը յառաջ բերելով: Կ'ըսուի թէ Իտալացիները քանի մը հարիւր հոգի պերի բռնած են:

Իտալական բանակը այժմ Ատխս - Ապէպայի վրայ կը քալէ չորս թեւերով: Ատովայի ճակատէն զատ, իտալական երկրորդ յառաջխաղացութիւն մը սկսած է հիւսիսէն, երրորդ մը՝ Վալ - Վալէն (արեւելք) եւ չորրորդ մը՝ Տոլոյէն (հարաւ):

Երբ յաղթական բանակը գրաւեց Ատովան, իտալական հիւպատոսարանը բոլորովին պարապ էր: Կը կարծուի թէ հիւպատոսը եւ օգնականը բռնուած են իբրեւ պատանդ:

Ատովայի գրաւումը մեծ նշանակութիւն չունի ռազմագիտական տեսակէտով, բայց ամենամեծ արժէքը կը ներկայացնէ իբրեւ վրէժը 1896ի պարտութեան, երբ 16,000 Իտալացիներ ջարդուեցան:

Հեռագրի մը համաձայն, Ատովայի քաղաքապետը իտալական հրամանատարին ներկայանալով, անոր մատուցած է աւանդական կաթը, մեղրը, հացը եւ պատուղը, ի նշան մեծարանքի եւ հպատակութեան:

Ատովայի գրաւումէն անմիջապէս վերջը, իտալական օդանաւեր ռմբակոծեցին Սաքօթան, որ կարեւոր քաղաք մըն է, 125 մղոն դէպի հարաւ, Ատովան ծեգին Սաքօթան, որ կարեւոր քաղաք մըն է, 125 մղոն դէպի հարաւ, Ատովան մայրաքաղաքին կապող երկու ճամբաներէն մէկուն վրայ: Միեւնոյն ատեն օդանաւային ուժգին յարձակում մը տեղի ունեցաւ Օկաուէնի նահանգին վրայ: Իտալական օդանաւերը 317 ռումբ նետեցին քաղաքին վրայ, սպաննելով հինգ քաղաքացիներ եւ վիրաւորելով ուրիշ 15 հոգի: Հապէշական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ զոհերուն մէջ կիներ եւ մանուկներ ալ կան:

Հարաւային ճակատին վրայ, Իտալացիները գրաւեցին Տօլօ քաղաքը, որ ռազմագիտական կարեւոր դիրք մըն է իտալական Սոմալիի սահմանին վրայ: Տօլօ կը գտնուի երեք ջրուղիներու միացման կէտին վրայ: Իտալացիները կ'ուզեն օգտուիլ այս ճամբէն, դէպի Ատխս - Ապէպա յառաջանալու համար: Մայրաքաղաքէն ռազմամթերք փոխադրուեցաւ, պաշտպանելու համար Հարրա - ը, որ երկրորդ կարեւոր քաղաքն է Ատխս - Ապէպայէն վերջ: Ռաս Սէյում, Ատովայի ճակատին հրամանատարը, կը հեռագրէ թէ Իտալացիները գրաւած են նաեւ Վայէթա, Սէնկուէյլա եւ Պէքի Հավարիաթ քաղաքները:

Ֆրանսական զինուորներու եւ Սենեգալցիներու ջոկատ մը ղրկուեցաւ պաշտպանելու համար Ճիպութիի երկաթուղին, որ Ֆրանսական սեփականութիւն է:

Ի՞նչպէս վարուեցաւ Ատովայի ճակատամարտը

«Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ իտալական ռազմաճակատէն. — *Հապէշները յուսահատական դիմադրութիւն մը փորձեցին եւ չարժման մէջ դրին իրենց բոլոր ուժերը, բայց ամէն կողմէ ետ մղուեցան եւ հարկադրուեցան դէպի հրաշալի բլուրները փախչիլ: Այս գիշեր (կիրակի) կը հետապնդուին ամէնէն սրընթաց հրասայլերով եւ հեծելազօրքով, որոնց հետեւէն հեռակազօրքը յառաջ կը խաղար, պաշտպանողական զօրաւոր դիրք մը բռնելու համար: Ատովայի գրաւումէն անմիջապէս վերջը, բնիկ ցեղապետները հրամանատարին ներկայանալով հպատակութիւն յայտնեցին: Շրջակայ վայրերէն ալ ցեղապետներ Ատովա կը փութան, հպատակութիւն յայտնելու համար: Քաղաքին բնակչութիւնը ուժասպառ վիճակ մը ունէր, անունդի պակասէն: Բոլորն ալ անհամբերութեամբ թափեցան Իտալացիներու բերած ուտելիքներուն վրայ: Ակնկ կ'ենթադրուի թէ հապէշները մեծ նեղութիւն կը կրեն պարենաւորման համար:*

Իտալական թնդանօթները սկսան գոռալ երբ արշալոյսը ծագեցաւ: Անոնք դիրքեր գրաւած էին դիւերանց, գերմարդկային ճիգերով, անանցանելի ճամբաներու եւ հովիտներու մէջ, ուր հեղեղներ կը հոսէին:

Մինչեւ կէս ուժերը վերկ, արիւն իրարի մէջ...

Աւելի քան հազար բանուորներ, մինչեւ մէջքերը մերկ եւ արիւն քրտինքի մէջ թաղուած, երեսները ցեխով ծածկուած՝ դիւերու պէս կ'աշխատէին, որպէսզի ճամբան հարթեն թնդանօթներու համար: Թնդանօթի կրակը խոր ակզբնաւորութիւն գործեց Հապէշներուն վրայ, որոնք կատաղօրէն պատասխանեցին դաշտային թնդանօթներով: Մէկ ժամուան ռմբակոծութեան պատրաստութիւնն էին յետոյ: Իտալական հետեւակազօրքը սկսաւ յառաջխաղալ, աջակցութեամբ օդանաւային ռմբակոծութեան: Տասնեակ կէսերու վրայ զինուորներ դուրս կը խուժէին ամէհի կիրճերէ որոնք այնքան դժուարութեամբ գրաւած էին երէկ, եւ դէպի դաշտը կը խոյանային: Հրացանի եւ գնդացիրի բուռն կրակ մը կը տեղար, բայց անոնք յառաջ կը խաղային անգթօրէն: Քայլ առ քայլ յառաջացան Իտալացիները եւ Հապէշները սկսան նահանջել: Ցետոյ իտալական բանակը վճռական յարձակողականի մը ձեռնարկեց բազմաթիւ սրընթաց հրասայլերով, որոնց իւրաքանչիւրը ունէր 2 գնդացիր: Ատոնք աշխատելի արագութեամբ, միջնակարգ տարածութեան վրայ, անընդհատ կրակելով եւ հապէշական գիծերէն ներս մտան: Դիմադրութեան կարճ փորձէ մը վերջ Հապէշները փախան: Ասիկա տեսակ մը ազդանշան եղաւ եւ իտալական հեծելազօրքը յանկարծ երեւաց կողմնակի սուրալով, հարեւան կիրճերէն եւ հետզհետէ աւելցնելով արագութիւնը, փոյթացաւ նահանջող Հապէշներուն վրայ որոնք խուճապի մատնուեցան: Քանի մը վայրկեան վերջը ամբողջ Հապէշական ուժը ցիր ու ցան կը հոսէր դէպի բլուրները եւ զինուորները գետին կը նետէին իրենց հրացանները: Կարճ դադարէ մը վերջը, իտալական հետեւակազօրքը սկսաւ յառաջանալ դէպի բլուրները, ուր ամուր դիրքեր գրաւեց գիշերը: Այժմ գրաված են նոր դիրքերը ամրացնելու եւ ճամբաներ չինելու դէպի Ատովա, որ պիտի կազմէ խարիսխը իրենց յաջորդ յառաջխաղացութեան: Հապարաւոր բեռնակառքեր կը հասնին Ատովա, անցնելով լեռնային նեղ կիրճերէն, ուտեստ եւ ռազմանիւթ փոխադրելով:

Ատովայի եւ չրջականերու գրաւումով, Իտալացիները կը տիրապետեն ամենաբարձր կատարներուն այն լեռնաշղթային որ կը փակէ կեդրոնական Հապէշիստանի ճամբան:

Ցնծութիւն եւ խրախճանք Իտալիոյ մէջ

Ատովայի յաղթանակը անկարագրելի ուրախութիւն պատճառեց ամբողջ Իտալիոյ մէջ: Անհամար բազմութիւն մը թափած էր փողոցները, մանաւանդ Հռոմի մէջ: Իրարու բոլորովին անծանօթ մարդիկ, այրեր եւ կիներ իրարու ձեռք կը սեղմէին, կը համբուրուէին եւ կը պարէին հրապարակներուն վրայ: Ամբոխ մը նաւարկներ սկսան պարել իրենց հանդիպած աղիկներուն հետ, մինչ ջահաշնացութեան թափօրներ կ'անցընէին փողոցներէն, հետեւակ վերապահութիւններով.

— « Մեր վրէժը լուծեցինք» — « Տուչէ, Ատովա, Իտալիա» — «Ուրիշ փառաւոր էջ մը Իտալիոյ պատմութեան մէջ»:

Երբ առաջին լուրը երեւաց չարժանկարին վրայ, բոլոր սինէմաները պարպուեցան: Ֆաշական թափօր մը գնաց Հռոմի գլխաւոր պողոտան, բայց լուր արուեցաւ թէ Մուսոլինի չուզեր խօսիլ այդ գիշեր: «Առաջնորդ»ը ինք անձամբ թագաւորին հաղորդեց յաղթանակին լուրը, եւ ընդհատուրական հեռագիր մը ուղղեց սպարապետ Զօր. Տէ Պոնոյի:

Պաշտօնական աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ Ատովայի անկումէն քիչ յետոյ Հապէշները կատաղի յարձակողականի մը ձեռնարկեցին, զայն ետ առնելու համար, բայց չյաջողեցան: Հռոմի մէջ բացէ ի բաց կը յայտարարեն թէ «Ատովան իտալական է յաւիտենապէս»:

Կոխիներու մէջոցին մեծ քաջութիւն ցոյց տուած է կոմս Զիանօ, Մուսոլինիի փեսան, որուն օդանաւը ծակ ծակ եղած էր հապէշական զնդակներէն:

Կ'ըսուի թէ Մուսոլինի որոշած է վերահաստատել Թիկրէի նախկին թագաւորութիւնը, որ չնչուած էր Մենելիք թագաւորին կողմէ եւ որ հիւսիսային մասն է բուն Հապէշիստանը կազմող երեք նահանգներուն: Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Իտալիա նոր առաջարկ մը պիտի ներկայացնէ, պահանջելով ետ - թողոյթ հոգատարութիւնը:

Մ. Նահանգներու տագիլեցի ռազմանիւթ առեւծող

Պաշտօնապէս ընդունելով որ պատերազմական վիճակ կը տիրէ Իտալիոյ եւ Եթովպիոյ մէջեւ, նախագահ Րուզվէլթ հրամանագիր մը ստորագրեց, որով կ'արգիլէ դէնք եւ ռազմանիւթ բեռցնել այդ երկու երկիրներուն համար: Միւս կողմէ կ'ազդարարուի թէ այն քաղաքացիները որ իտալական նաւերով կը ճամբորդեն, պէտք է իրենք ստանձնեն ապահովութեան պատասխանատուութիւնը:

ՀՐԵՂԷՆ ՄԱԶԸ ժողով մը սարքած էր, կիրակի օր, Օքսֆ - սու - Գուայլ մէջ, որուն քաղաքականպետութիւնը համայնավարներուն ձեռքն է: Այս առթիւ կռիւ մը ծագելով, 19 հոգի վիրաւորուեցան: Հրեղէն Մազի վիրաւորներէն մէկուն վիճակը յուսահատական կը համարուի:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

(Հետևյալ հարցազրույցի պատասխանները)

Լրագրողը.— Ո՞րն է ձեր կարծիքով այն շարադրական հիմնական սխալը, որ կարելի է նկատել «Վարդավառ» ամսագրի 1-ին համարում։

Խմբագիրը.— Ամենից առաջ՝ ամսագրի ընդհանուր դիմագիծը։ Ամսագրի անունը՝ «Վարդավառ», ենթադրում է ինչ-որ ուրախ, զվարթ, կենսասեր մի բան։ Իսկ ամսագրի առաջին համարում ընդհանրապես չկա ուրախ, զվարթ, կենսասեր մի բան։ Ընդհակառակը, ամսագրի առաջին համարում ամեն ինչ ծանր է, տխուր, ձանձրալի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՔՐԱՍԻԱՅԻ ՀԱՐՈՒՍՏԱԳՈՅՆ ՀԱՒԱՔՈՒՄԸ

ՆԱԽԱԳԱՀ Ղ. ՃԱՓԱՂԱՆԸ

Ներկայ ժամանակաշրջանի ամենակարեւոր հարցերուն մասին խօսելով՝ Նախագահ Ղ. Ճապաղանը ըսաւ թէ ներկայ պահուն Հայաստանի ներքին կեանքին մէջ ամենակարեւոր հարցը ներգաղթի հարցն է։ Ներգաղթի հարցը ոչ միայն ներկայ պահուն, այլ նաեւ ապագային համար ալ ամենակարեւոր

Հայ կօշիկակարներու տագնապը Մարսէյլի մէջ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ.—

Անցեալ շաբաթ դրած էի հայ կօշկակարներու — թիւով մօտ 500 հոգի — ծանր կացութեան մասին: Քանի մը լրացուցիչ տեղեկութիւններ եւս:

Այսօր, շաբաթ, 5 հոկտեմբեր, ԱՐՋԱԿՈՒԵՑԱՆ ՆԱԵԻ ԲՈԼՈՐ ԱՆՈՆՔ ՈՐ ԱՑՍՊԷՍ ԹԷ ԱՑՆՊԷՍ ԿԱՇԽԱՏԷԻՆ:

Այժմ կատարեալ է պատկերը: Բոլորն ալ դուրսն են, փողոցը կամ սրճարանը, եւ իրենց սեւ օրը կուլան:

Գործատէրերու սենտիքան, որ վերջերս կազմուած էր, դիմում կատարած է նահանգապետին: Որովհետեւ գործատէրերն ալ անելի մտահոգուած են:

Նահանգապետը այսօր պիտի տար իր պատասխանը: Սակայն օրը իրիկուն եղաւ եւ պատասխանը ուշացաւ: Ամէն պարագայի մէջ երկուշաբթի կացութիւնը կը պարզուի:

ԵՐԷՔ ԳՈՐԾԱՏԷՐԵՐԸ ԶԿԱՐԵՆԱՆ ՈՐ ԵՒ Է ԴՐԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԿԱՄ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՆԱԼ, ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԻՏԻ ՂՐԿԷՆ ՓԱՐԻԶ, ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ:

Վերջապէս աննկարագրելի է տագնապը: Պէտք է որ օր առաջ գործի անցնին բոլոր անոնք որ շատ կը սիրեն ազգ եւ ազգութիւն հոլովել:

Ա. Դ. ԿԸ ՃԱՐՈՒՆԱԿԷ ԲԱՆԱՁԵԻ ՓՆՏՌԵԼ

ՆՈՐ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ ԵՒ ՑԵՏԱՁԳՈՒՄ ՍԻՆՁԵԻ ԶՈՐԵՔՇԱԲՔԻ

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը շաբաթ օր գումարուեցաւ, նախ զաղտնի, յետոյ հրապարակաւ, քննելու համար խռովարարչական վէճին նոր երեւոյթը: Թէր ու դէմ վիճաբանութիւններէ յետոյ, որոշուեցաւ վեց հոգինոց յանձնախումբ մը կազմել, մասնակցութեամբ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Զիլիի, Տանըմարքայի, Փորթուկալի եւ Ռումանիոյ ներկայացուցիչներուն, որպէսզի քննէ թէ իսկապէս գործօն նախայարձակում կատարուա՞ծ է եւ ո՛վ է յանցաւորը:

ԵԹԷ պատասխանը հաստատական ըլլայ, ինքնին մէջտեղ պիտի գայ Ա. Դ. Ուխտին 16րդ յօդուածին գործադրութիւնը, որ պատժական տնօրինութիւն - ներ կը տրամադրէ: Այն ատեն Ա. Դ. Խորհուրդն է որ պիտի որոշէ թէ ի՞նչ հանգամանք պիտի ունենան այս տնօրինութիւնները: Անգլիոյ Ա. պատուի - րակին պահանջով, վեցերու յանձնախումբը գործի սկսաւ նոյն գիշերն իսկ: Ա. Դ. Խորհուրդը նիստի հրաւիրուած էր երէկ, երկուշաբթի, լսելու համար յանձնախումբին տեղեկագիրը:

Ա. Դ. Խորհուրդի չաբաթ օրուան նիստին կը մասնակցէին Իտալիոյ եւ Եթովպիոյ ներկայացուցիչները, հրապարակաւ պաշտպանելով իրենց երկիրներուն տեսակէտները: Պատն Ալոյզի այս անգամ դուրս չելաւ, երբ ժողովին մէջ տեսաւ Եթովպիոյ ներկայացուցիչը: Եւ մանրամասնօրէն պարզեց վէճին ծալքերը: Նորէն կրկնեց թէ «Իտալիա զոհն է Եթովպիոյ նախայարձակման, քանի մը տարիէ ի վեր», եւ թէ բանակցութիւնները ձգձգուելով, այժմ Եթովպիան իրեւ զոհ կը ներկայանայ: Բացատրեց թէ Իտալիա սահմանին վրայ պահեց իր զինուորները, մինչեւ որ Եթովպիոյ կայսրը ընդհ. զօրաշարժ հրաւիրեց: Այս առթիւ պատմեց թէ կայսրը հետեւեալ խօսքերն արտասանած տարակեց: Այս առթիւ պատմեց թէ կայսրը հետեւեալ խօսքերն արտասանած է, իր զինուորներուն առջեւ,— « երբ Աստուծոյ օգնութեամբ յաղթանակով պակուի այս պատերազմը, մեր ռազմիկները իրրեւ վարձատրութիւն պիտի ստանան էրիթրէն եւ Իտալական Սոմալին»: Ուրիշ բազմաթիւ ամբաստանութիւններէ վերջ, պատն Ալոյզի պահանջեց Ազգերու Դաշնակցութենէն վտարել Եթովպիան եւ նկատի առնել Իտալիոյ օրինաւոր պահանջները:

Յետոյ խօսք առաւ Պ. Հավարիաթ, Եթովպիոյ ներկայացուցիչը, որ բացատրեց թէ իր կառավարութիւնը ամէն փորձ կատարեց, յարձակումէ խուսափելու եւ վայրագ պատերազմը կանխելու համար, պատերազմ մը որ այժմ կը մղուի առանց որեւէ յայտարարութեան կամ արդարացման: «Վերջին տասը ամիսներու մէջոցին Եթովպիա միշտ հետեւեցաւ չափաւորութեան, խոհեմութեան եւ համբերութեան խորհուրդներուն, որ տրուեցան Ժընեւի մէջ: Եթովպիա իր վստահութիւնը դրաւ Ա. Դ. Խորհուրդին եւ ուխտին վրայ»: Եւ սակայն... Եթովպիոյ ներկայացուցիչը բոլոր անցուդարձերը պատմելէ յետոյ, յայտարարեց իրրեւ «հուսկ բանք»:

— « Եթովպիոյ կառավարութիւնը այժմ եւ միշտ կը յայտարարէ թէ իր ժողովուրդը վճռած ըլլալով պաշտպանել իր երկրին անկախութիւնն ու ամբողջութիւնը, մինչեւ արեան վերջին կաթիլը, պիտի տոկայ իրեն պարտադրուած անարդար պատերազմին, այնքան որքան անհրաժեշտ կրնայ ըլլալ պաշտպանելու համար իրենց դարաւոր ժառանգութիւնը: Եթովպիոյ ժողովուրդը կը գիտակցի թէ կը պաշտպանէ ոչ միայն իր գոյութիւնը, այլեւ բոլոր վուրդը կը գիտակցի թէ կը պաշտպանէ ոչ միայն իր գոյութիւնը, այլեւ բոլոր փոքր պետութիւններն ալ Եթովպիոյ օրին պիտի հասնին, կեր դառնալով հզօր եւ անխիղճ յարձակողին, եթէ յաղթէ այս անարդար նախայարձակումը: Եթովպիա կը խնդրէ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը յայտարարէ թէ դաշնագիրները պիտի յարգուին, թէ արուած խոստումը պէտք է յարգուի, թէ նախայարձակ պատերազմները օրէնքէ դուրս են եւ թէ բռնի ուժը իր տեղը պէտք է տայ արդարութեան »: Պատուիրակը խնդրեց որ անմիջապէս կոչ մը ուղղուի Իտալիոյ, որպէսզի դադրեցնէ «անմեղներու եւ մանուկներու ջարդը»:

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը նիստի հրաւիրուած է վաղը, չորեքշաբթի, իր կարծիքը յայտնելու համար պատժական տնօրինութեանց մասին:

Ա. ԳԼԻՒԱ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԲԱՆԱԿՑԻԼ

ԻՏԱԼԻՈՅ ՀԵՏ, Ա. Դ. ՀԱՍՑԷՆ ՑՈՒՑՆԵԼՈՎ

Մուսոլինի մասնաւոր նամակ մը գրելով Լոնտոնի դեսպանին, հրահանգած էր տեսակցիլ Արտաքին Նախարարին հետ եւ ուղղակի բանակցութիւն սուա - ջարկել: Ասոր համար պայման կը դնէր չեղեալ համարիլ Միջերկրականի անգլիական պատրաստութիւնները, եւ քաշելով նաւատորմին գոնէ մէկ մաս: Ինքն ալ յանձն կ'առնէր ջնջել իր ձեռք առած զգուշական միջոցները, թէ Միջերկրականի եւ թէ Լիբիոյ մէջ, ուր իտալական ուժերու յաւելումը տա - ճութիւն պատճառած է Անգլիոյ:

Դեսպանը այս պարտականութիւնը կատարելով, աւելցուց թէ Իտալիա կ'ուզէ քննարկութիւնները սահմանափակել Ափրիկէի մէջ, թէ չարհամարհեր Ազգերու Դաշնակցութիւնը եւ պիտի քաշուի միայն այն ատեն եթէ հարկադրուի: Դեսպանը կարգադրեց Մուսոլինիի մէկ հեռագիրը եւ նամակը, որոնք երկուքն ալ իտալերէն էին, եւ անգլերէնի թարգմանեց բարձրաձայն, բայց որ եւ է թուղթ չձգեց Անգլիոյ արտաքին նախարարին:

Սըր Ս. Հօր լուռ ու մունջ լսելէ յետոյ, պատասխանեց թէ Իտալիա սկիզբէն ի վեր ծանր եւ դժբախտ թիւրիմացութեան մը մասնուած է Անգլիոյ դիրքի մասին. բացատրեց թէ իտալական արշաւանքը առ նուազն կը դժուարացնէ վէճին կարգադրութիւնը: Ինչ կը վերաբերի բանակցութիւնները վերսկսելու հարցին, Սըր Ս. Հօր լուռ մնաց, հասկցնելով թէ լաւագոյն է դիմել Ազգերու Դաշնակցութեան:

Կարճ խօսքով, Մեծն Բրիտանիա կը մերժէ ընդունիլ Իտալիոյ առաջարկները: Մինչ այս մինչ այն, անգլիական եւ իտալական մարտանաւեր արդէն սկսած են կեցնել առեւտրական նաւերը Միջերկրականի մէջ, զէնք եւ պաշար փնտռելով, ինչ որ կրնայ ծանրացնել կացութիւնը:

Ուրիշ ծանր հետեւանքար մը եւս.— Լաւատեղեակ ապրիլէ կը հաւատան թէ Մեծն Բրիտանիա որոշած է չլսուել իտալական զօրքի եւ ռազմանիւթի փո-

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 12ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ԲՐԻՍՏՈՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ եւ ԶԱԽԱՐԵՆ խումբերու

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ԵՐԲՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կը նախագահէ Ընկ. ՎԱՐԴԱՆ ՉՈՒԼՂԷՐԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ եւ ԼԵՒՈՆ ՉՈՐՄԻՍԵԱՆ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Կը խօսի՝ ԸՆԿԵՐ ԼԵՒՈՆ ՉՈՐՄԻՍԵԱՆ

ՍԷՆ ԹՒԷԹԻԷՆ

Կազմակերպուած՝ ԱՆՏՈՒԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

եւ մասնակցութեամբ՝ ԿԻՓՐՈ ու ԿՈՒՐԶԻ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

եւ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ Հ. Ց. Դ. ՎԱՐԻՒԺԱՆ ԽՈՒՄԲԻ

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2ԻՆ

Հանրածանօթ ՍԱԼ ԱՐՄՕՆԻ շքեղ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Ընկ. Տ. ՋԷՐԻՒԵԱՆ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

ՑԷՍԻՆ ՄԷՋ

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ

20 ՀՈԿՏՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

ՓՐԻՎԿ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

ՓՈՒ ՏՕՊՐՆԵ

26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Լրանրամանութիւնները յուտոյով:

Հ Յ. Դ.

ՄԱՐԼՒ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊ «Արամ» Ընբ. Կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ: Ընտրութիւն նոր Կոմիտէի:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գար Լաֆայէթ, Զարդաբեան Գրագարանի մէջ:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած՝ ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղին կողմէ

Այս Կիրակի Կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

14, rue de Trévise· փարիզ, Métro Cadet·

Կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ԷՎԼԻՆ ԲՐԻՋԱՆԻ

Ֆր. կ. Խաչի Նիսի ամառնային կայանի մասին:

Մուտք 3 ֆր. (Թէյ եւ յետ. մխասին):

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած ՀԱՑ ՍԱԿՐԻՋՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

8 Դեկտեմբեր Կիրակի երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ առաւօտ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ Թուականը:

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԾԱՂԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ անձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները:

ՍՈՒԵՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմաթուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Գ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մագնիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը առանց յաւելումի՝12ը 25 ֆրանք:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Նոյեմբեր 3ի կիրակի կէս օրէ վերջը դրաւուած է, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Սկաուտական Մարմնոյ կողմէ:

*Կը խնդրուի *բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այս Թուականը:*

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ:

Հ. Յ. Ը. Մ.ի Սկաուտական Գործադիր Մարմին

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Հայ երաժշտ. Միութիւնը յառաջիկայ ձմրան՝ ձեռնարկած է իր տարեկան մեծ համերգին, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարգսեանի:

Բոլոր անոնք որ կը փափաքին միանալ եանս անդամագրուիլ, եւ մասնակցիլ համերգին, այժմէն ծոդ դիմեն *101*, րիւ Սէն ժաք Պ. ՁՄ-լաքեանի եւ կամ ամէն կիրակի փրատտոյի Ս. Յարգմանչաց եկեղեցին ժամը *10*էն *12*:

Վարչութիւն

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պօրտոյի «Արարատ» Միութեան դպրոցի համար կ'ուզուի վարժ ուսուցիչը կամ վարժուհի մը:

Պայմաններու համար դիմել.— Tachdjian Haygouni, Cité Testane N. 2, Cenon (Gironde).

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչցուած է իր ազնականարգ յատկութեամբ, օղիներու ամէնէն նախընտրելի մէջ ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է բնական անհատի խառնուրդով, քնական աղբիւրի ջուրով, երաշխաւորուած էջերկան ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, վստահեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղիին:

Մեծաքանակ գնումներու համար

Ագտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

ևաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ՝

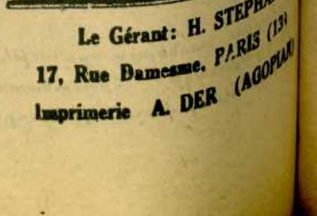
D. N. BAMADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Damian

24, rue Assalit· Nice (A. M.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

Ամերիկահայ Կեդրոնական Կոմիտէն ստացած է հետեւեալ նամակը Հայաստանի Հանրապետութեան Կառավարութեան Նախագահ Ամենայն Պատուելի Տ. Գարեգին Արք. Յովսէփեանէն:

Ամերիկահայ Կեդրոնական Կոմիտէ

Պատուելի Տ. Գարեգին Արք. Յովսէփեան

Նախագահ Հայաստանի Հանրապետութեան

Երեւան

*Ամերիկահայ Կեդրոնական Կոմիտէն, որ ներկայացնելով Ամերիկահայ գաղութի ամբողջ կազմակերպութիւնները, ունի ամենայն պատիւ ձեզ ներկայացնելու հետեւեալ հեռագիրը, որ ուղղուած է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Ֆրանքլին Ռուզվելտին:

ՀԱՐԱՉ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԱԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԵՌԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
9
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
10 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2930

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Ա. Դ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՅԱՆՑԱԻՈՐ ՀՌՉԱԿԵՑ ԻՏԱԼԻԱՆ, ԻԲՐԵԻ ՆԱԽԱՅԱՐՁԱԿ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ ԱՅՍՕՐ ՊԻՏԻ ՈՐՈՇԷ ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԳՐԱԻԵՑ ԱՔՍՈՒՄԸ,- ՀԱՊԷՇՆԵՐՈՒ ՍԻՐԲ ՔԱՂԱՔԸ

Հակէշական բանակ մը կռնակէն կը սպառնայ Իտալացիներուն

ՍՈՒՐԲ ՔԱՂԱՔԻՆ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

Ատոխ – Ապէպայէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 8 թուականով· – Իտալական բանակը գրաւեց Ախսում, Հապէշներու սրբազան քաղաքը, որ կը գտնուի Ատովայէն 25 ֆիլոմեթր դէպի հարաւ, 2000 մեթր բարձրութեան վրայ:

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը երկուշաբթի օր միաձայնութեամբ յանցաւոր հռչակեց Իտալիան, իբրեւ նախայարձակ, համաձայն ութսի 16րդ յօդուածին տրամադրութեանց: Այնախընթաց դէպք մըն է այս, Ազգաժողովի պատմութեան մէջ: Այս վճիռին գործադրութեան եղանակէն կախում ունի Ազգերու Դաշնակցութեան վարկին բարձրացումը կամ սնանկութիւնը:

Խորհուրդը մասնաւոր նիստ մը գումարեց առաւօտեան ժամը 7·30ին, քննելու համար վեցերու եւ 13ներու յանձնախումբերուն բանաձեւերը, որոնք նոյն եզրակացութեանց յանգած էին: Այս ժողովին մէջ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Լեհաստանի, Ս. Միութեան, Սպանիոյ, Թուրքիոյ, Ռումանիոյ, Արժանթինի, Չիլիի, Տանըմարքայի, Աւստրալիոյ, Հքուատորի եւ Փորթուկալի ներկայացուցիչները անմիջապէս «այո» արտասանեցին այբուբենական կարգով եւ բարձրաձայն: Թղթակից մը կը գրէ թէ ամէնէն բարձր «այո»ն արտասանեց Սալմատոր ալ Մատարիակա, Սպանիոյ Ա. պատուիրակը: Անգլիոյ ներկայացուցիչը, Իրլն, պատասխանեց հաստատ, բայց հանդարտ, իսկ Պ. Լավալի պատասխանը կը լսուէր շատ յստակ: Երբ կարգը եկաւ երկու ասոխներուն, Պաոն Ալոյզի, Իտալիոյ առաջին պատուիրակը յայտարարեց·

— « Ամէն վերապահութիւն ունենալով հանդերձ ժողովի գործակարու – թեան եղանակի մասին, կը յայտարարեմ թէ չեմ ընդունիր տեղեկագրին եզրակացութիւնները»:

Իսկ Թիթլա Հավարիաթ, Եթովպիոյ ներկայացուցիչը, պարզապէս յայտարարեց·— « Կ'ընդունիմ տեղեկագիրը »:

Ասոր վրայ, Արժանթինի պատուիրակը յայտարարեց հանդիսաւորապէս, իբրեւ նախագահ Ա. Դ. Խորհուրդին·

— « Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին 14 անդամները կ'եզրակացնեն թէ կը գտնուինք պատերազմի մը առջեւ որ սկսած է հակառակ ութսին 16րդ յօդուածին, Իտալիա առանց տեղի տրուելու պատերազմ բացած ըլլալով Եթովպիոյ դէմ, նոյն արարքը գործած կ'ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութեան բոլոր անդամներուն դէմ, որոնք այժմ պարտաւոր են ամէն առեւտրական եւ սեղանաւորական յարաբերութիւն խզել այդ պե – տութեան եւ անոր հպատակներուն հետ:

Իտալիոյ պատուիրակը մոխրաներկ ամբողջ 2 ժամ

Պաոն Ալոյզի բոլոր ուժովը մաքառեցաւ, պահանջելով գոնէ 24 ժամ յետաձգել քուէարկութիւնը: Բացատրեց թէ վեցերու տեղեկագիրը հապճեպ առնուած է եւ ժամանակի կը կարօտի, իմանալու համար իր կառավարութեան պատասխանը: Ամբողջ երկու ժամ պայքարեցաւ, թէ դաշտնի ժողովին մէջ, թէ մասնաւոր տեսակցութիւններով եւ թէ հրապարակաւ, բայց անօ – գուտ: Մերթ հանդարտ, մերթ փրփրելով, պաոն Ալոյզի յայտարարեց·

— « Ահա երկու անգամ է որ Ա. Դ. Խորհուրդը որոշումներ կուտայ տրամագծօրէն հակառակ Իտալիոյ չափերուն· մինչդեռ մեր երկիրն է զիրաւոր չհակիկը: Տեղեկագիրը բոլորովին կ'անգիտանայ Իտալիոյ եւ Հապէշիա – տանի միջեւ կնքուած դաշնագիրներուն յաճախադէպ դրժումները: Եթէ Հա – պէշիստանի սպառազինութիւնները այսքան վտանգաւոր համեմատութեանց հասած չըլլային, իտալական կառավարութիւնը երբէք պատճառ ունենայ չափի ըլլար ձեռք առնելու այն զգուշական միջոցները զոր հարկադրուեցաւ գործադրել: Հապէշական սպառազինութեանց ամբողջ ուժը սկիզբէն իսկ ուղղուած էր միայն Իտալիոյ դէմ: Այս հարցերու մասին բոլոր վիճաբանութիւնները պիտի մնան տարտամ եւ անորոշ, ցորչափ կը հիմնուին վերացական սկզբունքներու վրայ որոնք Հապէշիստանի պէս վայրենի երկիր մը կը դնեն հաւասար գծի վրայ՝ քաղաքակիրթ ազգերու հետ: Իտալական կառավարութիւնը բնաւարար չի նկատեր Ա. Դ. ուխտը, անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելով իր գաղթավայրերուն ապահովութեան համար»:

Պ. Հավարիաթ, Եթովպիոյ ներկայացուցիչը, երկար ճառ մը կարդաց, զոր պատրաստած էր իր Ֆրանսացի խորհրդականը, փրոֆ· Ժէզ: Եզրակացութիւնն այն էր թէ Եթովպիա այսօր ալ պատրաստ է ընդունելու Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնարարութիւնները եւ օգնութիւնը երկիրը վերակազմելու համար, պայմանաւ որ անխախտ պահեն իր վիճակագրական անկախութիւնը եւ հողային ամբողջութիւնը: Այս առթիւ կարդաց վերջին հեռագիրները՝ իտալական արշաւանքի մասին:

Նախագահը (Արժանթինի պատուիրակը) խօսքն ուղղելով պաոն Ալոյզիի, չոր չեշտով մը դիտել տուաւ թէ հինգ օրէ ի վեր պատերազմ կը մղուի եւ դեռ կը վիճաբանին: «Կարելի չէ յետաձգել քուէարկութիւնը, բայց պատրաստ ենք լսելու Իտալիոյ դիտողութիւնները, վաղուան ժողովին մէջ»:

**** Ժողովին դադարումէն առաջ, աջնէական խորհրդակցութիւններ կատարուած էին դիւանագիտական պատուիրակներու միջեւ: Պ. Լավալ, որ միշտ հակառակ է հպատճեպ վճիռներու, երկար տեսակցութիւններ ունեցած էր Պ. Իրընի եւ պաոն Ալոյզիի հետ· իսկ Անգլիոյ պատուիրակը միշտ կը յիշեցնէր թէ այլեւս կարելի չէ ձգձգել գործը:*

**** Վեցերու յանձնախումբին տեղեկագիրը երկարօրէն պարզելով դէպ – քերու ընթացքը եւ դաշնագիրներու տրամադրութիւնները, կ'եզրակացնէ թէ Իտալիա խախտած է Ա. Դ. ուխտին 12, 13 եւ 15րդ յօդուածները, ուստի մեքննարար գործադրելի կը դառնայ 16րդ յօդուածը (առեւտրական եւ սեղանաւորական տնօրինութիւններ): Իր եզրակացութիւնները հիմնուած են նախկին դաշնագիրներու եւ իտալական դեկոյցերու վրայ: Մասնաւորապէս կը յիշուի Պոխան–Քէլլոկի դաշինքը, զոր ստորագրած են Իտալիա եւ Եթովպիա եւ որ կը դատապարտէ «պատերազմի դիմել միջազգային վէճերու կարգադրութեան համար»:*

Եթովպիոյ արտաքին նախարարը հեռաւէլ հեռագիրը ուղղեց Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ· քարտուղարին, Առովայի գրաման առթիւ·— «Իտալական զօրքեր, ուղեկցութեամբ քանի օդանաւերու, Առովա մտան հակ· ճի, առանց դիմադրութեան, գրաւելէ յետոյ Ատիկրաթը: Մեր զինուորները, ո – րոնք Առովա քաղաքէն դուրս կը գտնուէին, դեռ հոն են: Մինչեւ հիմա բոլոր ընդհարումները եղած են մեր սահմանապահներուն եւ մեկուսացեալ փոքր ջոկատներու հետ: Մեր զինուորները դեռ կռիւ չեն բռնուած: Իտալական նախայարձակումը, որ ամիսներէ ի վեր պատրաստուած է Եթովպիոյ դէմ, որուն յարատեւօրէն մերժեցին զինք ալ իր պաշտպանութեան համար, ահա այսպէս ամբողջովին կ'ներգործուի չորրորդ մը մէջ ուր սահմանագիծը յստակօրէն գծուած ըլլալով, անվիճելի է»:

Դիմադրութիւն հիզակներով, սուրերով, դանակներով եւ ատրճանակներով

Ատոխ – Ապէպայէն կը հեռագրեն պաշտօնապէս·— Արշաւողները ծանր կորուստներ կրեցին եւ չյաջողեցան նոր դետին չահիլ, թէեւ կը գործածէին օդանաւ, հրասայլ, թնդանօթ եւ գնդացիր:

Ուրիշ հեռագիրներ ալ կը հաստատեն թէ կատաղի կռիւներ տեղի կ'ունենան Առովայի չրջակաները եւ թէ հապէշական զօրամաս մը կը քալէ էրիթրէի վրայ, կռնակէն սպառնալով իտալական բանակին: Զրոյցի մը համաձայն, արքայից արքան կը պատրաստուի ռազմաճակատ մեկնելու: Պատերազմական նախարարը մեկնած է արդէն, ուրիշ մը նշանակուած ըլլալով իր տեղը:

Պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ հապէշ զինուորները կատաղի կռիւներ մղեցին սուրերով, նիզակներով, դանակներով եւ ատրճանակներով, ծանր կորուստներ պատճառելով Իտալացիներուն, եւ չյաջողեցան պահել հիւսիսային եւ հարաւային ճակատներու դիրքերը: Նոյն հեռագրին համաձայն, Ատիկրաթի մօտ, Հապէշները նա մղեցին Իտալացիներու մէկ չորքօրեան, որ կը ձգտէր պաշարել Եթովպական բանակը: Կառավարութիւնը փակել տուաւ Հարրարի դպրոցները, կռիւներ նախատեսելով Հարար – Ձիճիկա ճակատին վրայ: Հապէշիստանի ամէնէն կատաղի ռազմիկներէն 50,000 հոգի ղրկուեցան Ձիճիկա (ուր կը գտնուի Վէհիլ փաչա): Կը կարծուի թէ ամէնէն մեծ ճակատամարտը պիտի մղուի Ձիճիկայի մէջ, ուր կեդրոնացած են արդէն 100,000 Հապէշներ, սպասելով 50,000նոց օդնական ուժին: Այժմ խրամներ եւ ամրութիւններ կը չինուին: Այս ճակատին հրամանատարը, Զօր· Նէնպոլ, պիտի փորձէ հապէշական հողէն դուրս քշել Սոմալիի իտալական բանակը, որուն հրամանատարն է Զօր· Կրացիանօ, Արեւելքի մէջ համբաւ չինած ռազմագէտը:

Հիւսիսային ճակատին վրայ, Իտալացիները այժմ նեղ մտած են 25 մղոն եւ արդէն գրաւած Ադուամը, որ 16 մղոն հեռու է Առովայէն: Ինչպէս ըսինք, Հապէշներուն համար սուրբ քաղաք մըն է Ադուամը, ուր Թագ ղրած կամ Թագուած են բոլոր կայսրերը, բացի Հայիլէ Սէլասիէն: Բազմաթիւ ղպրական եկեղեցիներ եւ վանքեր կը գտնուին քաղաքին մէջ, որ կրօնական մայրաքաղաքն է:

Օտարականները վախնալ սկսան

Առովայի գրաւումը կատղեցուցած է Տանաքիլի ցեղերը, որոնք լրջօրէն կը սպառնան Եւրոպացիներու ապահովութեան: Հարրարի իտալական հիւպատոսը, երեք Եւրոպացիներ եւ» պահակներ դիւերանց վտանգաւոր ճամբոր – դութիւն մը կատարելով, Տիրէ Տավա գացին եւ հպիւ յաջողեցան հասնիլ Ձիպուիի չոգեկառքին: Ֆրանսական զօրքեր կը պաշտպանեն երկաթուղին: Կ'ըսուի թէ հապէշական կառավարութիւնը պիտի գրաւէ երկաթուղին, պինդ ուրարական փոխադրութեանց յատկացնելու համար:

Առովայի իտալական հիւպատոսը, որ անհետացած էր, մէջտեղ ելաւ: Հապէշներու կողմէ քանատրկուած էր, բայց ամբարձութեան ատեն բան – տապահները փախած ըլլալով, փրկուեցաւ:

Ատոխ – Ապէպայի դեսպանները հեռագրեցին իրենց կառավարութեանց որ խնդրեն Իտալիայէն՝ չմբարձել մայրաքաղաքը եւ Տիրէ Տավան, ուր բարմաթիւ օտարականներ կը գտնուին: Մայրաքաղաքի օտարականներուն թիւն է 6000, իսկ Տիրէ Տավայի մէջ՝ 200:

Ֆրանսա պիտի գործակցի Անգլիոյ, եթէ...

Իր նոր պատասխանին մէջ, Ֆրանսական կառավարութիւնը կը խոստանայ օգնել Անգլիոյ, եթէ այս վերջինը յարձակում կրէ առանց տեղի տալու, ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային պատրաստութիւններ տեսած առեն (կ'ակնարկէ ներկայ պարագային): Բայց պայման կը դնէ որ Անգլիա նախապէս խորհրդակցի Ֆրանսայի հետ, իր ծրագրած անօրինութեանց մասին եւ հաւանութիւն ստանայ: Ցեռոյ, Անգլիա պարտաւոր է փոխադարձաբար նոյն աջակցութիւնը ընծայել ապագային: Մանուցագիրը խմբագրուած է դիւանագիտական նրբութիւններով, բայց բացորոշ կ'երեւայ որ Ֆրանսա կ'ուզէ Անգլիոյ աջակցութիւնը ապահովել Գերմանիոյ դէմ, եթէ ինք պիտի օգնէ Անգլիոյ՝ ընդդէմ Իտալիոյ: Շուկայի լեզուով, Ֆրանսա չուզեր բաց չէք մը յանձնել Անգլիոյ ձեռքը: Եթէ Անգլիոյ ծրագրած գործողութիւնները մեր – ժուին Ֆրանսայի կողմէ, այս վերջինը չպիտի տրամադրէ Միջերկրականի իր նաւատկայանները: Այդ պարագային կրնայ չէզոք մնալ, կամ նոյնիսկ օգնել Իտալիոյ: Դիւանագիտական փափկախնդաութեամբ, Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ անուններ չեն յիշուած, սակայն բանակցութիւնները այդ հիման վրայ է որ կը կատարուին, չարաթներէ ի վեր:

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

Ցարահաւն տագնապ Յունաստանի մէջ

Կերակի օր անծանօթներ ուժանակի երկու վաճառուչա դրին Աթէնքի այն ճեմարանին մէջ ուր պահուած են Եորկիոս Ա·ի պատկանող կարասիները: Պայթիւնը չուզեմ պատճառեց ամբողջ թաղին մէջ: Վկաներու յայտարարութեան հա – մաձայն անծանօթները փախած են ինքնաշարժով, «կեցցէ՛ հանրապետու – թիւնը» պոռալով:

Միեւնոյն օրը արքայականներ աւարի առին հողագործական կուսակցու – թեան գրասենեակը եւ քարկոծեցին Վենիզէլոսի կուսակից թերթերէն «Փոթ – միոյ խմբագրատան ճակատը:

*** Զօր· Քոնտիլիս, պատերազմական նախարարը, կիրակի օր ճառ մը խօսելով Սելանիկի մէջ, չեշտեց·

— « Եթէ ես, հանրապետական, երբեմն հանրապետութեան առաջին պաշտպաններէն մէկը, որ ոչ մէկ առնչութիւն ունեցած եմ արքայական տան հետ եւ ընդհակառակն անոր կատաղի թշնամին եղած եմ, եթէ ես ալ հիմա կը խօսիմ միապետութեան վերահաստատման մասին, պատճառը այն է որ լսողին կ'ըմբռնեմ կացութեան պահանջը: Հանրապետութիւնը, այնպէս ինչպէս կ'ըմբռնեն ուրիշ երկիրներու մէջ, ամենեւին զօրութիւն ունեցած չէ Յունաստանի մէջ, 1925էն ի վեր: Դիկտատուրան բացարձակապէս հակառակ է հելլէն ժողովուրդի խառնուածքին: Արդ, հիմա ուրիշ վարչաձեւ, եւ մենք տիպուած ենք վերադառնալ թագաւորը ժողովրդապետութեան: Եթէ այդ վարչաձեւը զօրութիւն չունենար, պէտք էր առնդնել այսօր Յունաստանի հա – մար: Միապետութեան վերահաստատումով, բանակը այլեւս չպիտի չեղի իր զինուորական դրաղումներէն, ինչ որ արդէն իր գլխաւոր բաղձանքն է, որով – հետեւ ան ուրիշ բան չուզեր եթէ ոչ ծառայել հայրենիքին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ
(Նկարի փաշայի գործակատարի խոսքը)

(Ի. Եր. վերջին տպա)

Ինչո՞ւ ... Ան, որ մեզ ամենից լավ պիտի ճանչնար, ինչո՞ւ ինքը մեզ չհարցուց, թե ինչո՞ւ մենք ենք այդպես, ինչո՞ւ մենք ենք այդպիսի ժողովուրդ, որ ամենքին կասկածոտ կերևի, ամենքին կվախցնի, ամենքին կզզվեցնի, ամենքին կհակառակի, ամենքին կթշնամացնի իր դեմ։ Ինչո՞ւ ինքը չհարցուց, թե ինչո՞ւ մենք ենք այդպիսի ժողովուրդ, որ ամենքին կասկածոտ կերևի, ամենքին կվախցնի, ամենքին կզզվեցնի, ամենքին կհակառակի, ամենքին կթշնամացնի իր դեմ։ Ինչո՞ւ ինքը չհարցուց, թե ինչո՞ւ մենք ենք այդպես

ԱՐԵՎՄՏԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏՍԿԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ

ՎԱՂԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Ա. Ժդանովի անվան Լենինգրադի պետական համալսարանի պրոֆեսոր, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր Անդրեյ Ալեքսանդրովիչ Գլագոլևը մահացել է 1934 թվականի հոկտեմբերի 30-ին։

Ա. Ա. Գլագոլևը ծնվել է 1883 թվականին։ Նա ավարտել է Պետերբուրգի համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետը։ Ավարտելուց հետո նա մնացել է համալսարանում պրոֆեսորական ստիպենդիայով։ Ա. Ա. Գլագոլևը հրատարակել է մի շարք գիտական աշխատություններ։ Նրա գիտական աշխատությունները նվիրված են հիմնականում ֆիզիկայի տեսական հարցերին։

Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ ներդրում է կատարել ֆիզիկայի դասավանդման մեթոդիկայի մեջ։ Նա հեղինակ է ֆիզիկայի դասագրքերի։ Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ աշխատանք է տարել նաև ֆիզիկայի տերմինների ստեղծման ուղղությամբ։

Ա. Ա. Գլագոլևի մահը մեծ կորուստ է խորհրդային գիտության համար։

Խորհրդային Միության ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի նախագահ՝ Վ. ՄՈԼՈՏՈՎ

Ժողկոմխորհի գործերի կառավարիչ՝ Ն. ԳՈՐԲՈՒՆՈՎ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԵՎՄՏԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏՍԿԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ

ՈՐՈՇՈՒՄ

Ա. Ա. Ժդանովի անվան Լենինգրադի պետական համալսարանի պրոֆեսոր, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր Անդրեյ Ալեքսանդրովիչ Գլագոլևը մահացել է 1934 թվականի հոկտեմբերի 30-ին։

Ա. Ա. Գլագոլևը ծնվել է 1883 թվականին։ Նա ավարտել է Պետերբուրգի համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետը։ Ավարտելուց հետո նա մնացել է համալսարանում պրոֆեսորական ստիպենդիայով։ Ա. Ա. Գլագոլևը հրատարակել է մի շարք գիտական աշխատություններ։ Նրա գիտական աշխատությունները նվիրված են հիմնականում ֆիզիկայի տեսական հարցերին։

Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ ներդրում է կատարել ֆիզիկայի դասավանդման մեթոդիկայի մեջ։ Նա հեղինակ է ֆիզիկայի դասագրքերի։ Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ աշխատանք է տարել նաև ֆիզիկայի տերմինների ստեղծման ուղղությամբ։

Ա. Ա. Գլագոլևի մահը մեծ կորուստ է խորհրդային գիտության համար։

Խորհրդային Միության ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի նախագահ՝ Վ. ՄՈԼՈՏՈՎ

Ժողկոմխորհի գործերի կառավարիչ՝ Ն. ԳՈՐԲՈՒՆՈՎ

ՎԱՂԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Ա. Ժդանովի անվան Լենինգրադի պետական համալսարանի պրոֆեսոր, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր Անդրեյ Ալեքսանդրովիչ Գլագոլևը մահացել է 1934 թվականի հոկտեմբերի 30-ին։

Ա. Ա. Գլագոլևը ծնվել է 1883 թվականին։ Նա ավարտել է Պետերբուրգի համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետը։ Ավարտելուց հետո նա մնացել է համալսարանում պրոֆեսորական ստիպենդիայով։ Ա. Ա. Գլագոլևը հրատարակել է մի շարք գիտական աշխատություններ։ Նրա գիտական աշխատությունները նվիրված են հիմնականում ֆիզիկայի տեսական հարցերին։

Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ ներդրում է կատարել ֆիզիկայի դասավանդման մեթոդիկայի մեջ։ Նա հեղինակ է ֆիզիկայի դասագրքերի։ Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ աշխատանք է տարել նաև ֆիզիկայի տերմինների ստեղծման ուղղությամբ։

Ա. Ա. Գլագոլևի մահը մեծ կորուստ է խորհրդային գիտության համար։

Խորհրդային Միության ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի նախագահ՝ Վ. ՄՈԼՈՏՈՎ

Ժողկոմխորհի գործերի կառավարիչ՝ Ն. ԳՈՐԲՈՒՆՈՎ

ՎԱՂԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Ա. Ժդանովի անվան Լենինգրադի պետական համալսարանի պրոֆեսոր, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր Անդրեյ Ալեքսանդրովիչ Գլագոլևը մահացել է 1934 թվականի հոկտեմբերի 30-ին։

Ա. Ա. Գլագոլևը ծնվել է 1883 թվականին։ Նա ավարտել է Պետերբուրգի համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետը։ Ավարտելուց հետո նա մնացել է համալսարանում պրոֆեսորական ստիպենդիայով։ Ա. Ա. Գլագոլևը հրատարակել է մի շարք գիտական աշխատություններ։ Նրա գիտական աշխատությունները նվիրված են հիմնականում ֆիզիկայի տեսական հարցերին։

Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ ներդրում է կատարել ֆիզիկայի դասավանդման մեթոդիկայի մեջ։ Նա հեղինակ է ֆիզիկայի դասագրքերի։ Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ աշխատանք է տարել նաև ֆիզիկայի տերմինների ստեղծման ուղղությամբ։

Ա. Ա. Գլագոլևի մահը մեծ կորուստ է խորհրդային գիտության համար։

Խորհրդային Միության ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի նախագահ՝ Վ. ՄՈԼՈՏՈՎ

Ժողկոմխորհի գործերի կառավարիչ՝ Ն. ԳՈՐԲՈՒՆՈՎ

ՎԱՂԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Ա. Ժդանովի անվան Լենինգրադի պետական համալսարանի պրոֆեսոր, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր Անդրեյ Ալեքսանդրովիչ Գլագոլևը մահացել է 1934 թվականի հոկտեմբերի 30-ին։

Ա. Ա. Գլագոլևը ծնվել է 1883 թվականին։ Նա ավարտել է Պետերբուրգի համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետը։ Ավարտելուց հետո նա մնացել է համալսարանում պրոֆեսորական ստիպենդիայով։ Ա. Ա. Գլագոլևը հրատարակել է մի շարք գիտական աշխատություններ։ Նրա գիտական աշխատությունները նվիրված են հիմնականում ֆիզիկայի տեսական հարցերին։

Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ ներդրում է կատարել ֆիզիկայի դասավանդման մեթոդիկայի մեջ։ Նա հեղինակ է ֆիզիկայի դասագրքերի։ Ա. Ա. Գլագոլևը մեծ աշխատանք է տարել նաև ֆիզիկայի տերմինների ստեղծման ուղղությամբ։

Ա. Ա. Գլագոլևի մահը մեծ կորուստ է խորհրդային գիտության համար։

Խորհրդային Միության ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի նախագահ՝ Վ. ՄՈԼՈՏՈՎ

Ժողկոմխորհի գործերի կառավարիչ՝ Ն. ԳՈՐԲՈՒՆՈՎ

9-10-35

Դաւադրութեան խնդիրը Գուլկարիոյ մէջ

Գնդ. Քալէնտէրով, նախկին անդամ զինուորական դաշնակցութեան, ձերբակալուեցաւ կիրակի օր, իբրեւ մեղսակից վերջին դաւադրութեան: Գնդ. Քրում Քոլեւ, երբեմն նախարար ներքին գործերու, նոյնպէս գործօն անդամ զինուորական դաշնակցութեան, ոստիկանատուն հրաւիրուեցաւ, բայց հարցաքննուելէ յետոյ արձակուեցաւ: Ուրիշ բազմաթիւ կալանաւորներ ալ արձակուեցան: Ձերբակալուած սպաներուն թիւն է 15:

«Հունձի Օր» եւ Հիթլէրի ճառը

Կիրակի օր Գերմանիոյ բոլոր քաղաքներուն եւ գիւղերուն մէջ հանդի – սաւորապէս տօնուեցաւ «հունձքի օրը»: Փողոցները զարդարուած էին, եւ ա– մէն տեղ երգ, պար, ճառ իրար կը հրմշտկէին: Այս առթիւ Հիթլէր ուշագրաւ ճառ մը խօսեցաւ իր մէկ միլիոն ունկնդիրներու առջեւ, օրուան հարցերու մասին: 17 օդանաւեր թռիչք մը կատարեցին, դիմաւորելու համար «Առաջ – նորդ»ը եւ 21 թնդանօթ արձակուեցաւ: Հիթլէր մասնաւորապէս չեչտեց իր ճառին մէջ.

— « Ո՛վ որ յիմար չէ, պէտք է ուժ տայ կառավարութեան: Աչխատիլը թաղուած է անստուգութեան, պատերազմի եւ յեղափոխութեան մէջ: Գեր – մանիան այս անկարգութեան մէջ կը կազմէ երջանիկ կղզի մը որ խորունկ խա– ղաղութիւն մը կը վայելէ»:

Մէկ օր առաջ Անգլիոյ վարչապետը ճառ մը մէջ դխտել կուտար թէ դիւ– տատուրանները պատերազմ կը սարքեն, խուսափելու համար ներքին դժուա– րութիւններէն:

— « Ճիշդ չէ, բացագանչեց Հիթլէր, պատերազմը կը ծագի ժողովրդա– պետութենէն: Այսօր Գերմանիան ազատ է ինքն իրմով. իր ուժը կը կազմէ իր ազատութիւնը: Ան պէտք չունի միջազգային յանձնաժողովներու, ոչ ալ Ազ– գաժողովի: Մենք ոչ ոքի վրայ յոյս կը դնենք մեզ պաշտպանելու համար: Գերմանիա եւ գերման ժողովուրդը չեն ուզեր չարիք պատճառել ո եւ է մէ – կուն, բայց չպիտի հանդուրժեն որ ուրիշներ վնասեն իրենց: Վերադարձած ազատութեան մեծ հրաշքին առջեւ ի՞նչ կ'արժեն փոքրոգոդութիւնները: Գեր– մանի բանակը վերստեղծուեցաւ: Գերման նաւատորմը պիտի վերաշինուի: Օդին մէջ, օդանաւորդութիւնը կը պաշտպանէ մեր քաղաքներն ու գիւղերը: Այս տարուան հունձքն է այս: Նմանապէս ընտրակալութիւն կը յայտնեմ գերման կիներուն որոնք հարիւր հազարաւոր տղաքներ տուած են մեզի: ամենագեղե– ցիկ հունձքն է այդ, երաշխիք՝ թէ պիտի ապրի Գերմանիան: Օր մը գերման երիտասարդութիւնը աւելի լաւ Գերմանիա մը պիտի ժառանգէ: Այս ժողո – վուրդը պիտի ապրի հզօր, աշխատասէր, խաղաղասէր եւ քաջ»:

Հիթլէր ակնարկներ ուղղեց նաեւ գաղթային հարցի մասին.— « Ազգի մը անկախութիւնը եւ ազատութիւնը կախում ունի իր ամենօրեայ հացին ապա– հովութենէն եւ արտաքին ուժէն: Գերմանիա չատ աւելի զօրաւորին կացու – թեան մը մէջ կը գտնուի քան ուրիշ երկիրներ, որովհետեւ չունի բաւարար տեղ, հում նիւթ եւ գաղթավայրեր»:

Եգիպտոսի մէջ դրամ կը ժողվեն

Ղպտիներու պատրիարքը, որ Գահիրէ կը նստի, եւ արքայազուն Իչհան Խմէր Թօսուն հանգանակութեան ձեռնարկեցին, Հապէշներուն օգնութեան հասնելու համար: Առաջինը նուիրեց 400 ոսկի, երկրորդը՝ 500: Այս առթիւ իրենց հրատարակած կոչին մէջ, պատրիարքը եւ իչհանը մատնոդութիւն կը յայտնեն կաթոլիկ Նեղոսի մասին, նկատի առնելով իտալական արշաւանքին ծաւալումը: (Այս գեղին ակունքը Հապէշիստանի մէջ է):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Վարդան Վարդանեան իրենց խորին շնորհակա– լութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ նամա – կաւ ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ազգականին ՆԻԿՈՂՈՍ ՏԻ– ՄԻՃԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ Սուրիոյ մէջ երիտասարդ հասակին:

Փարիզ (Սէվրան) 8 Հոկտեմբեր 1935

«Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ»

Լոյս տեսաւ

ՃՈխ ՊԱՏԿԵՐԱՄԱՏԵԱՆ ՄԸ *(Ալպօմ)*

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐՈՒ, ԲԱՂԿԱՑԱԾ 40 ԷՋԷ,

ԴՐՕՇԱԿի ԾԱԻԱԼՈՎ 124 ՆԿԱՐՆԵՐ

Գինը՝ Ֆրանսայի համար 5 ֆրանք, Ուրիշ երկիրներ՝ 6 ֆրանք:

Ստանալու համար եւրոպայի Մարմինները պէտք է դիմում կա– տարեն կուսակցական խողովակով:

ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐԷ դիմել՝ ծառաջին (յանձնելի թղկ. ԱՐՑԱԽՑԻԻՆ):

Ապսպրանքները ԲԱՑԱՌՁԱԿԱՊԷՍ ԿԱՆԽԻԿ:

ՆԻՍԻ ՄԷՋ **ՅԱՌԱՋ** ԿԸ ԾԱԻԻ

Պ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆի ժամագործի խանութը

Boulevard Gambetta, Marché Central.

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 12ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ եւ ՋԱԻԱՐԵԱՆ խումբերու

Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կը նախագահէ Ընկ. ՎԱՐԴԱՆ ՁՈՒԼԼԷՐԵԱՆ

Կը խօսին ընկերքեր Ա. ԳԻԻԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ եւ Լ. ԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Օտար արուեստագէտներէ բաղկա– ցած նուագախումբ ղեկավարութեամբ՝ Ա. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆի:

Կը մենեջրեն Օրիորդ Ե. ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Պարոնները՝ Վ. ՃԱՆՏԵԱՆ եւ Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ:

Կ'արտասանեն Պարոնները Ա. Հայգագործեան, Ղ. ԳԱՅԹԱՆՁԵԱՆ եւ ընկ. ՄԻՐԶԷ: Հանդէսին կը մասնակցի նաեւ Ժ. ԽԹԻԿԵԱՆ իր սօլօներով.

Կովկասեան պարերը կը դեկավարէ Ե. ԳԷՐՔՔՔԵԱՆ իր ճաղով:

ՄՈՒՏՔԸ 1 ՖՐԱՆԿ:

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. ՎԻԵՆԻ «ԱՆԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ

եւ մասնակցութեամբ ՄՈՒՐԱՏ, ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

ՍԷՐՐԻԶ ԿԱԹՕԼԻԿ ՀՔԵղ սրահին մէջ

Կը խօսի՝ Ընկերք ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած բաժին: Յատկապէս հրաւիր– ուած է երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ եւ Չուլթակահար Ա. ՄԵԼ– ՔՈՆԵԱՆ (Լիոնէն):

Կը ցուցադրուին ՄՈՒՐԱՏ և ԳԻՈՐԳ ՋԱՎՈՒՇԻ կենդանի պատկերները:

Հրաւիրուած է տեղւոյս քաղաքապետ՝ Պ. ՀԻՒՍԷՆ:

Թախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք:

ՍԻՆ ԹԷԹԻԷՆ

կազմակերպուած՝ ԱՆՏՈՒԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

եւ մասնակցութեամբ՝ ԿԼՓԻՒ ու ԿՈՒՅԶ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

եւ ՍԻՆ ՇԱՄՕՆԻ Հ. Յ. Դ. ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԽՈՒՄԲԻ

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Հանրածանօթ ՍԱԼ ԱՐՄՕՆԻ ՀՔեղ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Ընկ. Տ. ՁԷՔԻԵԱՆ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻԻԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

Կը նուագէ Արմօնի միւնիւսիփալի Ֆանֆառ նուագախումբը:

Երգ, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր մը:

Թախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք, պարգեւա– բաշխութեան մասնակցելու իրաւունքով:

ՏԻՍԻՆ ՄԷՋ

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻԻԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

ՊԱՆԵԼԷՕ-ՔՈՇՇԱՆի ՄԷՋ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս ներկայացումը Մանրամասնութիւնները յետոյ:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղին կողմէ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

14, rue de Trévise. փարիզ. Métro Cadet.

Կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ԼԻԼԻԷՆ ԲՐԻՋԱՆԻ

Ֆր. Կ. Խաչի Նիսի ամառնային կայանի մասին:

Մուտք 3 ֆր. (թէյ եւ յյն. միասին):

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Salle d'Horticultureի մէջ

84, Rue de Grenelle. Métro: Bac

12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ ՅԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

ՎԱՅ, ՎԱԿՕՆԻՆ ՄԷՋԻՆԸ...

ԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՏ

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ս. ԲԱՐԻԿԱԵՆի տասը հոգիանոց ընտիր օրքէսթրը. ճաղով

ՕՐՈՒԱՆ ԹԱԳՈՒՀԻ... ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ... ՏՈՂԱՆՑՔ... *FARANDOLE!*

Ո՛չ վիճակահանութիւն, ո՛չ աճուրդ այլ ՔՕՓԻՑԵՕՆ եւ ՔԼՑՖ... ՔԼՑՖ...ՔԼՑՖ...

Մուտքի գինը խիստ ժողովրդական՝ **7.50 ՖՐԱՆՔ:**

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Հ Յ. Դ.

ՄԱՐՍԷՅԻ-ՊՈՒՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ «Արամ» Երեք Կոմիտէի ընդհ. ժողովը կ հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր կարգ: Ընտրութիւն նոր Կոմիտէի:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Ջաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վարչ խումբի ընկերները վաղը հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ Կարեւոր օրակարգ:

Գ.Ա.Ա.Ա. ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ան– կերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գուր Լաֆայէթ, Ջ դարեան Գրադարանի մէջ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Մ.-ՃԻՒՂԻ կող

Տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 13ին կիրակի օր

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԹԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑՒՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանձ. նական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: կը լուսաբանէ ՀԱՐԿ– ՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԴԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ վերաբերեալ բոլոր խըն– դիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններ չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մե– թոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմա– թուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓԱՍՏԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ. քաշուած մեր STUDIOի կամ ֆարսանիքին վայրէ առանց յաւելումի՝12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մա– նագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ֆարսանիքին վայրէ առանց յաւելումի՝12ը 125 ֆրանք:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԲ

ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ ՓՏՑՒԹՑԷՔ ԵՒ ԳՆԵՑԷՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԻՋ

ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱՋԴՈՒՐԻՑ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՒԻՔ

Գոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱԼԱՏԻՒԻՒԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹՐԶԻԵԱՆ

241, Rue de Crequi

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Թարգմ. Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Հապէշից մէջ մեծ համբաւ ստացած է եւ մեծ յարգութեան առարկայ եղած է Տանաբարանայ օրինաց քարեղէն տախտակը, որոյ համար Մովսէս մարգարէին Աստուծոյ տուածն է կ'ըս– սեն, եւ Մինիլիք անունով առաջին հին թագաւորին ժամանակ Երուսա –ղէմէն հոն բերուած է: Քրիստոսի քարոզութեանը ժամանակ Եզեկիէլ անունով բարեպաշտ ու հոգեւոր անձ մը կ'առնու Երուսաղէմ կը տանի նոյն տախտակը եւ Փրկչին ներկայանալով կ'ըսէ. «Այս քարիս վրայ գրուած աստուածադիր օրինաց համար ի՞նչ հրաման կուտաս, ընդունի՞նք թէ ոչ»: Յիսուս առանց բերանը բանալու կ'առնու տախտակը ձեռքը ու միւս երեսին վրայ ոսկեգրով կը գրէ. «Ընդունեցէք ինչ որ գրուած է»:

Եւ այն ժամանակէն ի վեր ընդու – նած են զայն իրբեւ աստուածաստուր օրինաց տախտակը: Այս պատմութիւ– նը իրենց գրքերուն մէջ աւանդուած ըլլալը կը հաստատեն. բայց ես սուրբ Գրոց հակառակ գտնելով զայն, որուն մէջ կը պատմուի թէ քարեղէն տախ– տակները տապանակին մէջ դրուե – ցան(*), սիրտս կ'եռայր եւ կը յուզ – ուէր այսպիսի մէկ այլանդակ աստու– թեան մը դէմ, որ իրրեւ ճշմարտու – թիւն ընդունուած էր բոլոր Հապէշու երկրին մէջ, եւ բնականապէս մեր հետաքրքրութիւնը կը չարժէր զայն տեսնելու, եւ եթէ կարելի է՝ աստու– թիւնն ալ խայտառակելու: Աքսումի եկեղեցւոյն բարձր մէկ պահարանի մը մէջ պահուած է կ'ըսէին, ոսկեով պատած, եւ կարելի չէ որ մարդ տես– նէ ու չօշափէ զայն առանց պատժուե– լու: Թէոդորոս Թագաւորը ուզեր է տեսնել, եւ Աստուած արժանի ըրած չէ կ'ըսեն:

Իսկ մենք երբ արժանի եղանք Աք – սումը տեսնելու, խնդրեցինք Տէճաջ– մաչ Քասայէն որ հրաման ընէ ցոյց տալ մեզի յիշեալ քարը որ համբու – րենք, ըստ որում ձեր հոս գտնուիլը, ըսինք, մեծ պատեհութիւն մըն է մեր ջերմեռանդական բաղձանաց հասնե – լու:

Սիրով ընդունեց մեր խնդիրքը: Բայց հետեւեալ առտու երեսնի չափ պատուաւոր եկեղեցականներ եկան հաւաքուեցան մեր քովը, եւ տեսու – թիւն ընելէն յետոյ խօսք բացին մեր խնդրոյն վրայ, եւ ըսին թէ, «Ի հնուց անտի աւանդութիւն ունինք՝ որ անոր մարդ չկրնար մօտենալ. եւ եթէ տես– նել անդամ հարկ ըլլայ, պէտք է որ առաջնորդ Ապունային հաճութեամբն ու կամքովը ըլլայ:

Մեր նոր Ապունային գալը մօտ է, անոր կ'սպասէինք, թէ որ կ'ընդունի լուս, ապա թէ ոչ՝ հնար չէ»:

Պատասխանեցի ես. «Աւանդութիւն– ները պէտք է պահուին, բայց ձեր այդ աւանդութիւնը կը զարմացնէ մեզի թէ ինչ պատճառաւ կ'արգիլէ իւր քրիս – տոնէավայել յարդանքն ու պատիւըս– տանիկ մէկ արքային նիւթի մը մատուց– ցանելու: Հոգ է, ըսի, թող ձեր աւան– դութիւնը չխնայարիմք. բայց ըսէք ինձ, պատուոյ եւ յարգանաց մասին այդ օրինաց տախտա՞կը աւելի մեծ է՝ քէ Քրիստոսի խաչափայտը, որու վը– բայ իւր աստուածային արիւնը թա – փեցաւ մարդկային փրկութեանը հա– մար»:

Այս հարցմանս պատասխանելէն ա– ռաջ սկսան իրենց մէջ վիճաբանիլ. ոմանք կը պնդէին թէ քարեղէն տախ– տակն է պատուով եւ նախամեծար, եւ ոմանք թէ՝ կենաց Փայտն է. վերջա– պէս պատասխան տուին որ Քրիստոսի խաչափայտը աւելի յարգոյ ու պատ– ուական է:

« Թէ որ այնպէս է, կրկնեցի, ամե– նեւին աւանդութիւն մը չէ եղած սուրբ Գրչին համար որ մարդոց տես– նութենէն ծածուկ պահուի եւ համբու– րելու չտրուի բարեպաշտ անձանց, այլ ամէն քրիստոնեայք կը պատուին եւ կը համբուրեն եւ իրրեւ յիշատակ Քրիստոսիչարչարանաց իրենց քով եւ եկեղեցւոց մէջ կը պահեն. ինչպէս ահա կը տեսնէք մեր սրբազան Հօր վզէն կախուած խաչն ալ, որուն մէջ կայ կենաց Փայտին մէկ պզտիկ մա– սը, եւ բոլոր աշխարհ կը համբուրէ զայն. ի՞նչ իրաւամբ ուրեմն ար– գելք կ'ըլլաք ձեր մէջը այդ տախ– տակին մօտենալու ու համբուրելու, թէ որ աստուածային ձեռօքը գրուած տախտակն է:

Կրնայ ըլլալ որ ձեր մէջն այնպիսի– ներ գտնուին ոչ չհաւատան անոր աստուածութեանը, եւ այդպէս կեղծ երկիւղածութեամբ ժողովրդեան չը – ցուցընելովնիդ կասկած տաք անոնց. ուստի աւելի աղէկ է որ ամէն մարդ զայ ուխտ ընէ եւ համբուրէ զայն, եւ այն ժամանակ կը հաստատուի անոր աստուածութիւնը եւ աւելի յարգանք կը առնայ»:

Ծորին լուծիւն մ տիրեց, եւ չկր – ցին պատասխան տալ այս խօսքերուս: «Դուք կարզապետ էք, ըսի զարձեալ, եւ պատուաւոր էք՝ ինչպէս որ կ'ի – մանամ. արդ կը հարցնեմ ձեզ, այդ աւանդութիւնը մեծ է եւ պարտա – ւորիչ ձեզի համար, որ այդչափ խըղ– ճիւ կը պահէք եւ պահել կուտաք, թէ Քրիստոսի սուրբ Աւետարանը՝ որու խօսքերը փրկութիւն է հոգւոց եւ կեն– սատու բոլոր աշխարհիս:

Այս սուրբ գրքին աւանդած պատ – ւէրները ամենեւին բանի տեղ չդնելով ու չյարգելով, կը տեսնեմ այսօրուան օրս ձեր բոլոր երկրին մէջ որ անոնց հակառակը կը գործուին, չնութիւն, պոռնկութիւն, ամուսնական օրինաց դիմում, մարդասպանութիւն, սուտ – խոստութիւն, կեղծաւորութիւն, եւն. դուք իրրեւ քրիստոնեայ եւ կարգա – ւոր, պարտաւոր էք այս պատուէր – պահել եւ պահել տալ ժողովրդեան. Ցիսուսի Քրիստոսի աւանդութիւն– րը, եւ ոչ թէ անհիմն երկիւղած– ութեամբ բռնէք այդ աւանդութիւն– ժողովրդոց բարեպաշտ զգացմունք հակառակ է: »

Այս խօսքերուս վրայ համոզո– պատասխան կուտան միաբան:

« Երեքնաք կրկին անգամ մեզ զով մը ընենք, եւ կը յուսանք որ այդ խնդիրքը կը կատարուի, քանի մինչեւ հիմա եղած բան չէ»: (Շար.)

ՀԱՅԿ. ԼԵԳ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Հայկ. Լեգ. Միութեան Մարդ մանանճիւղին սարքած պարտէզ խութիւնէն չհաճած են հետեւեալ թի– լը.— 42, 1184, 338, 863, 1432, 1 736, 160, 1359, 1725, 763, 913, 1 216, 1390, 1953, 1162, 1167, 1109, 1 702, 1913, 1605, 1930, 1939, 1840, 1 1564, 1979, 1194, 1858, 350, 1661, 1 484, 1797, 357, 1562, 1447, 864:

Առանձնալու համար դիմել Միութ հաւաքատեղին, 2, Rue Colbert (Bo la Poste), չորեքշաբթի օրերը իրիկուան 7 —8:

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
10
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
10 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2931

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՖԼՈՓՓԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Երէկ, չորեքշաբթի, պատմական օր մըն էր Ազգերու Դաշնակցութեան համար: Երկուշաբթի օր Ա. Դ. Խորհուրդը միաձայնութեամբ ուղտապրուժ ըլլալով Իտալիան, ընդհ. ժողովին կ'իյնար յանձնախումբի մը միջոցաւ ձեռնկերպել պատժական տնօրինութեանց խնդիրը, համաձայն 16րդ յօդուածի տրամադրութեանց:

Ի՞նչ կ'ըսէ այդ յօդուածը.— «Եթէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէկ անդամ պատերազմի դիմէ, հակառակ ուխտի 12, 13 կամ 15 յօդուածներուն տրամադրութեանց, ատո՛վ իսկ պատերազմական արարք մը գործած կը համարուի Ազգաժողովի միւս բոլոր անդամներուն դէմ: Այս վերջինները յանձն կ'առնեն անոր հետ խզել ամէն յարաբերութիւն իրենց եւ ուխտադրուժ պետութեան հպատակներուն միջեւ եւ դադրեցնել ամէն տեսակ առեւտրական, տնտեսական կամ անձնական հաղորդակցութիւն այդ պետութեան եւ ուրիշ պետութեան կամ անձնական հպատակներուն միջեւ, Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ ըլլալ թէ ոչ»:

Այն առեն է որ, Ա. Դ. Խորհուրդը «յանձնարարութիւններ» կ'ուղղէ շահագիտ պետութեանց, որպէսզի զինուորական, ծովային կամ օդանաւային միջոցներ ձեռք առնեն, Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնառութիւնները յաջողցնելու համար: Ազգաժողովին անդամները պարտաւոր են փոխադարձաբար ցոյց հարար, տնտեսական եւ տեղեկատուական միջոցներու գործադրութեան համար: Միեւնոյն առեն պարտաւոր են փոխադարձաբար աջակցիլ, եթէ ուխտադրուժ պետութիւնը որ եւ է ընդհանրական գործողութիւն կեանքի կոչելով դիմէ: Այդ պարագային, նոյնիսկ ճամբայ պիտի բանան, որպէսզի Ազգերու Դաշնակցութեան որ եւ է մէկ անդամը կարենայ զօրք անցընել, անոնց տրամադրելով պետութեան դէմ գործելու համար:

Արդ, Մեծն Բրիտանիա ա՛յս աջակցութիւնն է որ կը սպասէ մասնաւորապէս Ֆրանսայէն: Ան պարզապէս կը պահանջէ կա՛մ բացէ ի բաց գործակցիլ, կա՛մ ալ գլուխ հանելու համար պատժական տնօրինութիւններէն, յանուն Ազգերու Դաշնակցութեան, իրրեւ Միջերկրականի ծովային ամենամեծ պետութիւնները, եւ կա՛մ օգնութեան հասնիլ, եթէ Մեծն Բրիտանիա ինք ստանձնելով այդ պարտականութիւնը, յարձակման ենթարկուի ուխտադրուժ պետութեան կողմէ (այս պարագային՝ Իտալիա):

Ֆրանսիա թէ ի՞նչ պատասխանեց Ֆրանսա, իր երկրորդ ծանուցագրով:

Այս ամբողջ տագնապին մէջ, Ֆրանսա իր գերագոյն նիգն է որ կը փորձէ, թէ ուխտին հետեւելու, թէ Մեծն Բրիտանիան սիրաշահելու եւ թէ Իտալիոյ բռնկումը չկոտրանցնելու համար: Եւ այս բոլորը՝ ի նպաստ Ազգերու Դաշնակցութեան, որ կրնայ ուղղակի սպառնալ իր պատճառութեան:

Շատ հիշդ կը նկատէր, երէկ, Եւրոպական թերթ մը,— Ժընեւի ճակատը ամի վտանգաւոր է քան Աւազակի ճակատը:

Գործադրելի պատիժներու մէջ երեք ազդու միջոցներ կը նախատեսուին, 1- Շարունակել այն ժխտական դիրքը զոր բռնած են Լոնտոնի եւ Փարիզի երկպարակները, ամիսներէ ի վեր, եւ վարկ չբանալ Իտալիոյ,— 2- Շարունակել զենքի արտածումն արգիլը Իտալիոյ դէմ, բայց պատռնել Հապէշիստանի համար.— 3- Իտալիոյ չծախել որ եւ է նիւթ որ կրնայ պատերազմի ծառայել (ածուխ, բամպակ, պղինձ եւն.): Այս առթիւ, չգիտէ ո՛ր եւ է ապահովութիւն, որպէսզի օտար դրամ չունենայ, գնումներ կատարելու համար չէզոքներէ: Այս պարագային Ֆրանսացիները կը վախնան որ Գերմանիա կ'օգտուի առիթէն, բայց Անգլիացիները դիտել կուտան թէ Պերլին օտար դրամ (տրվիզ) չունենալով, մեծ բան մը չի կրնար ընել: Իսկ Մ. Նահանգներ կառավարութիւնը արդէն արգիլած է պատերազմական նիւթերու արտահանումը, աւելի խստացնելով պայմանները:

Ուրեմն պատերազմ պատերազմին դէմ, առ այժմ տնտեսական գետնի վրայ, եւ մէկի դէմ յիսունով...

Աշխատանքի տագնապը Մարսէյլի մէջ

ՓՆՈՒԹԻՒՆ ՏՈՒՆԷ ՏՈՒՆ,- ԿՕՇԿԱԿԱՐ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ.—

Աշխատանքի ֆննիչները հիմակ ալ կը պտտին տուն տուն, որպէսզի արձնեն կամ ծանր պայմաններ դնեն ամէն անոնց, որոնք կ'աշխատին տան մէջ, իբրեւ գործատէրերուն (դերձակ, կօշկակար եւն.):

Գործատէրերը չեն համարձակիր այս կարգի բանուորներու ամուսիններ աշխատացնել իրենց տոհմարնեռան մէջ:

Անցեալներէն կը ձերբակալեն այս կարգի բանուորներէ երկու հոգի, մէկը դերձակ, իսկ միւսը՝ դերձակ կու կը պահանջէր արհեստաւորի յայտագիրը քաղելու թուղթը:

Սակայն, վերջի վերջոյ հազար փրանկի տուրք մը հաստատելով դերձակին վրայ, ֆննիչները կը մեկնին:

*** Ձմրան պարտէզներու եւ վանառական ընկերութեան Ազգ. Սէնտիֆան, իր վերջին ընդհանուր ժողովին մէջ, զրաղած է նաեւ Ֆրանսայի մէջ հաստատուած օտար գործարանատէրերով, որոնք իբր թէ, «ծանր հարուած» կուտան իրենց:

*** Կօշիկի հայ գործարանատէր մը, Վ. Նուհեան Միսիէեան, ուր օր առաջ գործակ մը գրեթով իր տիկնոջ, կը յայտնէր թէ, որոշած է անձնասպան ըլլալ: Եւ իրաւ ալ ուր օրէ ի վեր հետը չկայ: Սակայն հոկտեմբեր ձին, շաբաթ օր, երբ ծովը հանդարտեցաւ, հէգ մարդուն դիակը գտնուեցաւ ծովեզերքը: Ինքնութիւնը ծովը նետած էր:

Զանազան պատճառներով կը վերագրեն այս անձնասպանութեան: Հանգուցեալը էնկիւրիցի էր, ուսեալ մարդ մը: Պատերազմի ամբողջ ընթացքին եղած է զօրքի, թրքական բանակին մէջ:

Առջի տարիին, երբ «Ճառաջ»ի մէջ անհնազանդ գրութիւն մը երեւցաւ էնկիւրիցիներու Հայր. Միութեան մասին, շատ յուզուած էր, եւ զիս կանչելով պարզաբանել տուաւ:

Իր ետին կը թողու բազմանդամ ընտանիք մը:

ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱԴՐՈՂՄՆԵՐԸ չատ կը փնտռուին այս միջոցին: Վաճառորդները չեն կրնար հասնիլ ապսպրանքներուն: Շահադէտներ կը կարծեն թէ Իտալիա եթովպիան գրաւելով, պիտի ընդլ անոր նամակագրոշմները: 1894էն ի վեր 370 տեսակ նամակագրոշմներ տպուած են եթովպիոյ մէջ եւ բոլորն ալ կը փնտռուին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ԿԱՆԳ ԱՌԻՆ, ԱՄԲԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՃԱԿԱՏԸ

ՄԵԾ ԿՌԻՒՆԵՐՈՒ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻ 1-2 ՇԱԲԱԹԷՆ

Հապէշական բանակներու համախմբումը

Առտվայի եւ Աքսումի գրաւումէն վերջ, իտալական բանակը առ այժմ կանգ առած է, ամրացնելու համար դիրքերը, մանաւանդ որ աւելի մեծ վճռական մը կը նախատեսուի Ժընեւի ճակատին: Հռոմէն կը հետագրեն թէ Իտալիոյ վարիչ շրջանակները դժգոհ են որ մեծ ճակատամարտներ չմղուեցան, որպէսզի Իտալիա մէկեղեղ հանէր իր բովանդակ ուժը, չանթահարիչ ազդեցութեան մը ենթարկելով Հապէշիստանի ժողովուրդին վրայ: Այս պատճառով, կը թուի մը գործելով Հապէշիստանի ժողովուրդին վրայ: Այս պատճառով, կը վախցուի որ եթովպիոյ նուաճումը դառնայ երկարատեւ եւ բազմածախս արշաւանք մը: Եթովպիոյ կայսրը կրկին հետագրած է Ազգերու Դաշնակցութեան թէ հապէշական բանակը տակաւին կռիւ չէ սկսած: Ընդհարումները եղած են պարզապէս սահմանապահ ջոկատներու եւ մեկուսացեալ զօրամասերու միջեւ, ինչ որ կը համապատասխանէ հապէշական ծրագրին:

Հակառակ իտալական հերքումներուն, հապէշական աղբիւրէ կը պնդեն թէ «մահուան լեգէոնները» մտած են Էրիթրէ եւ կը նեղեն իտալական զօրամասերը: Զրոյցի մը համաձայն, Զօր. Հայիլէ Սէլասիէ իտալական հողը մտած է 15,000 զինուորներով, գրաւելով կարեւոր դիրք մը: Բայց այս լուրը կը հերքուի նոյնիսկ Առտիս - Ապէպայէն, ուր կ'ըսեն թէ հաւանաբար փոքր զօրախումբեր են որ անկանոն կռիւներ կը մղեն:

Իրաւիկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ բնիկ զինուորներ խումբ խումբ կը փախչին իտալական բանակէն: Ռաս Սէյումի մէկ հետագրին համաձայն, Առտվայի չրջանէն 200 սպառազէն բնիկներ անձնատուր եղած են հապէշական բանակին: Մաքալայի չրջանէն ալ 50 բնիկ զինուորներ (ասքարի) հրամանատարութեամբ կարեւոր ցեղապետի մը, անձնատուր եղած են մէկ թնդանօթով, քանի մը գնդացիրներով եւ 50 հրացաններով: Ուրիշ վայրերէ ալ այսպիսի լուրեր կը հասնին, սակայն Առտիս - Ապէպայի մէջ չատ չեն խանդավառուիր այս դասալքութիւններով եւ կը կասկածին իտալական թակարդ մը:

Պատրաստութիւն յաջորդ ճակատամարտին համար

Մասնագէտներու կարծիքով, իտալական բանակը առնուազն տասը օր պատրաստուելու պէտք ունի, յաջորդ յարձակողականին համար: Սեւ չսպիտակուցները այս անգամ պիտի քալեն Մաքալայի վրայ, անցնելով բարձրաբերձ լեռներէ եւ անմատչելի կիրճերէ, վճռական ճակատամարտի մը բռնուելու համար բուն հապէշական բանակին հետ: Իտալական տեսակէտով, անկարելի է վերջնական պարտութիւն առաջարկել, առանց այսպիսի ճակատամարտի մը: Որպէսզի կարենան տեղաւորուիլ Հապէշիստանի մէջ, պէտք է խորտակեն հապէշական միութիւնն ու բարոյական կորովը եւ կարելի եղածին չափ զինաթափ ընեն բնիկները: Մուսոլինի կը կարծէ թէ ինչպէս Արաբները, երբեմն, ահաւոր պարտի կը մատնուէին, երբ Թուրքերը սկսան թնդանօթ գործածել, այնպէս ալ արդիական դէնքերը, մանաւանդ գնդացիրները, հրասայլերն ու օդանաւերը չանթահարիչ դաս մը պիտի տան Հապէշներուն, եւ այլեւս նոր արիւնահեղութիւն չպիտի պատահի: Այդ պարագային, կը յուսան Ազգերու Դաշնակցութեան հետ ալ հաշուել եւ ապահովելով Մեծն Բրիտանիոյ չահերը, չահագործել եթովպիան, աշակցութեամբ Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի:

**** Զրոյցի մը համաձայն, Հապէշները կը պատրաստուին Առտվան վերադրաւելու: Իտալական հրամանատարութիւնը ամէն զգուշական միջոց ձեռք առած է: Լուրի մը համաձայն, 60,000նոց հապէշական բանակ մը դէպի հիւսիս կը քալէ, հրամանատարութեամբ Ռաս Քասալի, որ կայսեր վիճակաւոր վրատահութիւնը կը վայելէ: Կը թուի թէ հապէշական երեք բանակներ կը սպառնան իտալական աջ թեւին, էրիթրէի սահմանին վրայ:*

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ ՃԱՄԲՈՒԵՑԱԻ

Առտակարգ զգուշութիւններ Աֆիս Ապէպայի մէջ

Եթովպիոյ կայսրը վերջապէս յայտնեց իտալական դեսպանին անցագիրը, պատրաստուելով որ ժամ առաջ հեռանայ: Ամէն զգուշութիւն ձեռք առնուած է, որպէսզի անախորժութիւններ չպատահին: Այս առթիւ Ազգերու Դաշնակցութեան ուղղուած զեկոյցի մը մէջ, հապէշական պատուիրակը կ'ըսէ թէ «Առտիս - Ապէպայի իտալական դեսպանատունը որջ մը դարձած է լրտեսութեան եւ դաւերու ընդդէմ եթովպիոյ բարեկարգութեան»: Դեսպանին հետ պիտի հեռանայ նաեւ ամբողջ պաշտօնէութիւնը: Միեւնոյն առեն ևս կանչուեցաւ Հռոմի հապէշական դործակատարը:

Պաշտպանողական արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են Հապէշիստանի մայրաքաղաքին մէջ: Մթնշաղին մինչեւ արշալոյս քաղաքը կը մնայ կատարեալ մթութեան մէջ: Փողոցի լոյսերը չեն վառիր, տուներու լոյսերը բոլորովին կը ծածկուին եւ բոլոր պատուհանները փեղկերով կը փակուին:

Բոլորովին կը հերքուի այն լուրը թէ Հապէշները 6000 զինուոր կորսընցուցած են Առտվայի մէջ:

Շատ մը օտարականները որոնք Առտիս - Ապէպա պիտի մնան, մանաւանդ նշաններ դրած են իրենց տուներու տանիքներուն վրայ: Ուրիշներ ալ ծառերու ճիւղերով կը ծածկեն իրենց բնակարանները, որպէսզի անտանելի դառնան: Հոկտեմբեր 8ին 120 հոգի եւս հեռացան (որոնց մէջ նաեւ Հայեր): Հզօր ջրհաններ պատրաստուած են ի նախատեսութիւն հրդեհի:

**** Երեքշաբթի օր Աթէնքէն Գիւլիքաա հասաւ Էնկիւրիւի հապէշական դեսպանը, որ կայսեր նախորդ քարտուղարն էր: Կը հաւատան թէ իր նպատակն է դէնք եւ ռազմանիւթ գնել, մանաւանդ գնդացիր, թնդանօթ, վառօդ եւայլն: Ճեստոյ գնաց Պուքրէշ:*

**** 900 ֆրանսական զինուորներ հասան Ճիպութի, պաշտպանելու համար երկաթուղին: 160 սպիտակամորթ զինուորներ ղրկուեցան Տիրէ Տաւա, հրդեհաբեր պաշտօնեաներու եւ չէզոքներու պաշտպանութեան համար:*

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹԱԳԱԻՈՐԻՆ եւ Պ. Պաղթուի սպանութեան տարեդարձն էր երէկ: Այս առթիւ հանդիսութիւններ կատարուեցան ամբողջ Ֆրանսայի մէջ:

Հ.Յ.Դ. ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՑ ՄԷՋ

«Ճառաջ»ի մէջ կը կարդանք (30 սեպտեմբեր).—

Աղեքսանդրիան երէկ իր կարգապահութեամբ եզակի ընտրութիւն մը ունեցաւ: Կողմերը լարուած ճիգերով կը տանէին պայքարը, հակառակորդին անգերազանցելի խարդախութիւններն իսկ չփկեցին զինքը պարտութեան, ուր էր ամբողջ գաղութը, անձամբ գրուածներու թիւն էր 1929, մասնակցող ներու թիւը 1683: Մեր ցանկին առաջնագոյն էռէն 867, հակառակորդինը 822:

Միաձայն առաքագրութեամբ վաւերացուեցաւ ընտրութիւնը:

Պաշտօնական արձանագրութեան մէջ կողմերը վկայեցին, թէ ընտրութիւնը տեղի ունեցած է բացառիկ կարգապահութեան մէջ: Ընտրութիւնը փակուելով՝ Առաջնորդարանի մէջ մեր հակառակորդները շնորհաւորեցին Դաշնակցութեան յաղթանակը:

Անհնազանդելի է այն խանդավառութիւնը, որ յաղթանակէն վերջ ստեղծուած էր «Ճառաջդիմասէր»ի մէջ, ուր խմբուած էին աւելի քան 1000 հոգի: Ճառերը կը յաջորդէին նպաստու: Ուշ գիշերին խանդավառ բազմութիւնը կազդապահութեամբ մեկնեցաւ:

ՀԱՅԵՐԸ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻ ՍԿՍԱՆ

Վերջին հեռագիրներու համաձայն, հապէշական բանակը բուռն յարձակողականի մը ձեռնարկած է Առտվայի դէմ, հրամանատարութեամբ Ռաս Սէյումի: 600.000 զինուոր կեդրոնացած է քաղաքին հարաւակողմը: Իտալացիները դեռ ամրողջովին չեն տիրացած Աքսումի: Զրոյց կը չրջի թէ հապէշները եւս առած են Ամիկրաթը, յանկարծ գրոհ տալով գիշերանց: Հապէշական զօրախումբեր կատաղօրէն մեծ նեղութիւն կը պատճառեն իտալական բանակին: Միւս կողմէ անձրեւները վերսկսած են Օկաաէնի չրջանին մէջ:

Բոլոր այհերն ուղղուած են Ժրնեւ

Ինչպէս բացատրած ենք քիչ անդին, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը արտակարգ նիստ գումարից երէկ, քննելու համար պատժական տնօրինութեանց խնդիրը: Այնուհետեւ հրապարակային վիճաբանութիւնները կրնան մէկ երկու օր տեւել: Ընդհ. ժողովէն առաջ, նրբանցքներու մէջ է որ բանակցութիւններ կը կատարուին եւ բանաձեւեր կը մշակուին: Այս առթիւ գլխաւոր դերը կը կատարեն, դարձեալ, Պ. Պ. Լաւալ եւ Իոըն, առաջինը՝ միշտ բարեխառն, երկրորդը՝ աւելի վճռական:

Ա.Դ. Խորհուրդը նիստի հրաւիրուած էր Գչ. ըելու համար իտալական պատուիրակին բողոքը, բայց յետաձգուեցաւ: Պատուն Ալոյզի Նամակ մը դրելով քարտուղարութեան, յայտնած էր թէ քանի որ Խորհուրդը քուէարկեց վեցերու յանձնախումբին բանաձեւը, առանց լսելու վինքը, «այլեւս աւելորդ կը համարի» խօսիլ եւ կը մնայ վերապահ:

Իրաւիկ թղթակից մը կը գրէ թէ ամէնէն կարեւոր խորհրդակցութիւնները տեղի կ'ունենան... ննջասենեակներու մէջ:

Պատժական տնօրինութեանց գործադրութեան առթիւ, ամէնէն փափուկ դերը կ'իյնայ Իտալիոյ հարեւան պետութեանց,— Զուիցերիա, Աւստրիա, Եուկոսլաւիա, Ռումանիա: Պ. Իոըն երեքշաբթի օր ճաշի հրաւիրած էր Ռումանիոյ ներկայացուցիչը, ինչ որ մեծ ուշադրութիւն գրաւեց:

Հայերն ու օտարներ կը հեռանան Աֆիս-Ապէպայէն

Առտիս - Ապէպայէն կը հետագրեն.—Տէկրա Մարքոսի իտալական հիւպատոսարանի անդամներէն 40 հոգի մասնաւոր չոգեկառքով մեկնեցան Ճիպութի: Երկրէն հեռացողներու այս կարաւանին խառնուած էին նաեւ 20 Գերմանացիներ, 37 Եգիպտացիներ, Ֆրանսացիներ, Յոյներ եւ Հայեր:

Մեկնողներու բազմութիւնը խռնուած էր կայարանին մէջ, տեղ ապահովելու համար իրենց: Զրոյց չրջած ըլլալով, որ իտալական դեսպանատան պաշտօնէութիւնը կը մեկնի Առտիս - Ապէպայէն, բնակչութիւնը այնպէս հնթադրեց թէ Թշնամի օդանաւերը պիտի ռմբակոծեն մայրաքաղաքը: Ասոր վրայ բազմաթիւ եթովպիացիներ եւս հեռացան մայրաքաղաքէն, բան - գործ ձգած:

30,000 բանուորներ ճամբայ կը չինեն

Առտվայի եւ Աքսումի գրաւումէն անմիջապէս վերջը, իտալական հրամանատարութիւնը չարժման մէջ դրաւ 30,000 բանուորներ, ճամբայ չինելու համար, որպէսզի կարելի ըլլայ դիւրութեամբ փոխադրել բանակին անհրաժեշտ մթերքը: Պատերազմին սկիզբէն ի վեր այս մասնագէտ բանուորները օրը քանի ժամ կ'աշխատին, ահռելի տաքի մը եւ հեղձուցիչ փոշիներու մէջ:

Միեւնոյն առեն յարմար տեղ մը կը չինուի Աքսումի մէջ, իբրեւ օդանաւային կայան:

Նոյն իսկ ջորիները գլխու պտոյտ կ'ունենային...

Փոլ Ժանիկեօն, «Թան»ի պատերազմական թղթակիցը որ միեւնոյն առեն կ'աշխատակցի «Տէյլի Մէյլ»ի, կը գրէ Առտվայի ճակատամարտին նկարագրութեան մէջ.—

Սկիզբէն գիտէինք որ այս պատերազմը պիտի ըլլայ ճարտարապետներու պատերազմ: Մեր ամենամեծ դժուարութիւնը եղաւ տաքը, որովհետեւ անձրեւաբեր եղանակէն վերջը Մարէպի դաշտը առաւօտեան ժամը 8էն սկսեալ թրքական բաղնիքի մը կը նմանի: Բայց եւ այնպէս իտալական բանակը յաղթեց այս դժուարութեան: Հապէշները վեց ամսէ լայնութեամբ խրամ մը փորած էին, խափանելու համար հրասայլերու յառաջխաղացութիւնը, բայց կարելի եղաւ անցնիլ, մազլցելով խրամին երկու ծայրերէն: Առաջին օրուան իրիկունը իտալական զօրքը յառաջացած էր իբր 13 մղոն, հասնելով լեռներուն առջեւը, ուր պիտի սկսէին բուն դժուարութիւնները: Առաջին լուրջ դիմադրութիւնը տեղի ունեցաւ ուրբաթ առաւօտ, Տարօ Թաքէ կիրճին մէջ: Եթովպիացիները տիրապետող դիրք մը բռնած էին կիրճին մէջտեղը, որու մէկէն ջորիի արահետ մը կ'անցնէր: Այս կէտին վրայ հապէշ զինուորները բոլորակ բերդ մը չինած էին, գնդացիրներ պատրաստելով մէկէն: Ամբողջ ուրբաթը անցաւ չրջակայ բարձունքները գրաւելով: Գիտնին բնական պայմանները թոյլ չէին տար թնդանօթ գործածել: Առտուն արշալոյսին հրացանաձգութիւնը պայթեցաւ ուժգնօրէն եւ կրնար ժամեր տեւել, եթէ իտալական օդանաւերը բերդին վրայ սաւառնած եւ թոնոներով ռումբ տեղացած չըլլային: Շուտով քանդուեցան հապէշական դիրքերը եւ ողջ մնացած զինուորները սկսան փախչիլ: Սակայն քիչ անդին Հապէշները նորէն ամրացան կիրճի մը մէջ, որ 7200 ոտք բարձրութիւն ունէր եւ Առտվայի բուն բանալին էր: Այս դիրքին վրայ յուսահատական կռիւ մը մղուեցաւ ժամերով, բայց այստեղ ալ իտալական օդանաւերը խոր-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՑԱՄՅԱԿ ՀԱՏՈՐ

ՀՏԳ ՂԱՀԱՎԱՓՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՑԱՄՅԱԿ ՀԱՏՈՐ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ «ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Ա—Ֆ

Ա. Ա. Ալիխանյան — Ալիխանովներ, Ա. Ա. Ալիխանյան — Ալիխանովներ, Ա. Ա. Ալիխանյան — Ալիխանովներ,

Հայ գրականության պատմության դասագրքի առաջին հատորը

Հայ գրականության պատմության դասագրքի առաջին հատորը լույս է տեսել։ Այն ընդգրկում է հնագույն ժամանակներից մինչև XVIII դարի վերջերը ընկած ժամանակաշրջանը։ Հատորի հեղինակներն են՝ Ստ. Մալխասյանցը, Ա. Աբրահամյանը, Ա. Ղանալանյանը, Ա. Ղազիկյանը, Ա. Ալպոյաճյանը, Ա. Աբեղյանը, Ա. Տեր-Ղևոնդյանը, Ա. Տեր-Ստեփանյանը, Ա. Ալեքսանյանը, Ա. Ղարիբյանը, Ա. Ղանալանյանը, Ա. Ղազիկյանը, Ա. Ալպոյաճյանը, Ա. Աբեղյանը, Ա. Տեր-Ղևոնդյանը, Ա. Տեր-Ստեփանյանը, Ա. Ալեքսանյանը, Ա. Ղարիբյանը։

Դասագրքի առաջին հատորը լույս է տեսել։ Այն ընդգրկում է հնագույն ժամանակներից մինչև XVIII դարի վերջերը ընկած ժամանակաշրջանը։ Հատորի հեղինակներն են՝ Ստ. Մալխասյանցը, Ա. Աբրահամյանը, Ա. Ղանալանյանը, Ա. Ղազիկյանը, Ա. Ալպոյաճյանը, Ա. Աբեղյանը, Ա. Տեր-Ղևոնդյանը, Ա. Տեր-Ստեփանյանը, Ա. Ալեքսանյանը, Ա. Ղարիբյանը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱԶՄԻ ՀԱՆՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Հայկական սովետական գրողների միության վարչակազմի հանրակական ժողովը տեղի ունեցավ հոկտեմբերի 7 — 800 մարդ էր խմիչքն էր։ Ներկա էին նաև գրողներ Ռուսաստանից, Վրաստանից, Ադրբեջանից, Ուկրաինայից, Բելոռուսիայից, Ղրղզստանից, Թուրքմենստանից, Ուզբեկստանից, Տաջիկստանից, Ղազախստանից, Ղրիմից, Կարելո-Ֆինլանդական ԱՍՀ-ից, Ռուսական ֆեդերացիայի ինքնավար հանրապետություններից։

Ժողովը ողջունեցին Ռուսաստանի, Վրաստանի, Ադրբեջանի, Ուկրաինայի, Բելոռուսիայի, Ղրղզստանի, Թուրքմենստանի, Ուզբեկստանի, Տաջիկստանի, Ղազախստանի, Ղրիմի, Կարելո-Ֆինլանդական ԱՍՀ-ի գրողները

տակեցին դիմադրութիւնը, չարաթ առաու: Ակէ անդին Ատովան կարելի էր բաց դաշտ մը նկատել եւ բանակը յառաջ խաղաց անողոք ուժգնութեամբ: Շաբաթ իրիկուն ժամը 6ին քաղաքը պաշարուած էր երեք կողմէ, եւ կրնար դիւրութիւ, բայց հրամանատարը յարմար դատեց յաջորդ առտուան ձգել: Այն գիշերուան ընթացքին որ ի վերջոյ դիւաեց Ատովան, ճամբայ ելած էր սեպտեմբեր 30ին եւ կը կռուէր հոկտեմբեր 3էն ի վեր: Ատովան պաշտպանող հապկէ զին - ուորներուն թիւն էր 10,000: Իտալական օդանաւերը մեծապէս նուազեցուցին զինուորի եւ ռազմանիւթի կորուստը: Բազմաթիւ գերիներ բռնուեցան: Մեր զինուորի եւ ռազմանիւթի կորուստը: Բազմաթիւ գերիներ բռնուեցան: Մեր անցած ճամբան ժայռ ու քար էր, տեղ - տեղ աչքան նեղ որ նոյնիսկ մեր նըստած ջորիները գլխու պտոյտ կ'ունենային: Երբեմն ջորիներ իրենց բեռներով կը սահէին եւ կը գլորէին անդունդն ի վար: Ձիերը չէին կրնար հետեւիլ զինուորներուն: Մարէլ գետին ափերէն մինչեւ առաջին կիրճը բաթձրութեան տարբերութիւնն էր աւելի քան 3500 ոտք: Ատովայի դրաւման արժէքը միայն բարոյական չէ, որովհետեւ ան մայրաքաղաքն է նահանգի մը եւ կեդրոնը՝ Սուսանի կարաւաններուն:

Հայ կին մը կը վիրաւորէ իր սիրահարը

Լիմոնէն կը հեռագրեն հոկտ. 8 թուականով.— Սիրային ոճիր մը դուր - ծուեցաւ այս գիշեր ժամը 11ին, Վիլէօրպանի մէջ: Գեղանի հայ կինոջ մը՝ քանամեայ Տիկին Քերոբէ սենեակէն աղաղակներ լսելով, դրացիները ներս խուժեցին եւ տեսան որ տիկինը խելայեղ, խոշոր ատրճանակ մը կ'ուղղէր իր կուրծքին: Բարեբախտաբար յաջողեցան զինաթափ ընել: Ցետոյ տեսան որ մարդ մը փռուած է տախտակամածին վրայ, արեան ճապաղիքներու մէջ, վիրաւոր՝ աճուկէն: Ոտիկանները հասնելով անմիջապէս հիւանդանոց փո - խադրեցին զոհը, ուր շատ ծանր դտան իր վէճակը: Կը կոչուի Վահան Սիմոնեան, 23 տարեկան, հաստատուած Տէսին: Տիկին Քերոբ, որ անձնատուր եան, 23 տարեկան, հաստատուած Տէսին: Տիկին Քերոբ, որ անձնատուր եղաւ առանց դիմադրութեան, Տէսին կը բնակէր իր ամուսնին հետ: Առենի մը ի վեր հետապնդուելով Սիմոնեանի կողմէ, վերջապէս անոր սիրուհին դար - ձած էր: Ութ օր առաջ որոշեց ամուսինը ձգել եւ սիրահարին հետ ապրիլ: առոր համար ալ յարկաբաժին մը վարձած էր: Սակայն Սիմոնեան ոչ միայն իր բնակարանը չէր ձգած, այլեւ ութ օրուան մէջ միայն մէկ անգամ երեւցած էր: Երբ երկրորդ անգամ կ'այցելէր, յայտարարեց թէ որոշած է խզել կապե - րը: Ատոր վրայ Տիկին Քերոբ ատճանակը քաշելով փորէն կը վիրաւորէ եւ յետոյ կը փորձէ անձնասպան ըլլալ, բայց դրացիները հասնելով կ'ազատեն:

ՀԱՅ ԿԻՆ ՄԸ ԿՐ ՎԻՐԱՒՈՐԷ ԻՐ ՍԻՐԱՀԱՐԸ

Լիմոնէն կը հեռագրեն հոկտ. 8 թուականով.— Սիրային ոճիր մը դուր - ծուեցաւ այս գիշեր ժամը 11ին, Վիլէօրպանի մէջ: Գեղանի հայ կինոջ մը՝ քանամեայ Տիկին Քերոբէ սենեակէն աղաղակներ լսելով, դրացիները ներս խուժեցին եւ տեսան որ տիկինը խելայեղ, խոշոր ատրճանակ մը կ'ուղղէր իր կուրծքին: Բարեբախտաբար յաջողեցան զինաթափ ընել: Ցետոյ տեսան որ մարդ մը փռուած է տախտակամածին վրայ, արեան ճապաղիքներու մէջ, վիրաւոր՝ աճուկէն: Ոտիկանները հասնելով անմիջապէս հիւանդանոց փո - խադրեցին զոհը, ուր շատ ծանր դտան իր վէճակը: Կը կոչուի Վահան Սիմոնեան, 23 տարեկան, հաստատուած Տէսին: Տիկին Քերոբ, որ անձնատուր եան, 23 տարեկան, հաստատուած Տէսին: Տիկին Քերոբ, որ անձնատուր եղաւ առանց դիմադրութեան, Տէսին կը բնակէր իր ամուսնին հետ: Առենի մը ի վեր հետապնդուելով Սիմոնեանի կողմէ, վերջապէս անոր սիրուհին դար - ձած էր: Ութ օր առաջ որոշեց ամուսինը ձգել եւ սիրահարին հետ ապրիլ: առոր համար ալ յարկաբաժին մը վարձած էր: Սակայն Սիմոնեան ոչ միայն իր բնակարանը չէր ձգած, այլեւ ութ օրուան մէջ միայն մէկ անգամ երեւցած էր: Երբ երկրորդ անգամ կ'այցելէր, յայտարարեց թէ որոշած է խզել կապե - րը: Ատոր վրայ Տիկին Քերոբ ատճանակը քաշելով փորէն կը վիրաւորէ եւ յետոյ կը փորձէ անձնասպան ըլլալ, բայց դրացիները հասնելով կ'ազատեն:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐՈՒ անձնագիրներուն վրայ (ինքնութեան թուղթ) պիտի արձանագրուին ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման պարագաները, դիւրացնելու համար պարագաները, դիւրացնելու համար ապագային ամուսնական արձանագրութիւնը պէտք է նշանակուի անցագիրներու վրայ, իսկ զինուցիներու համար՝ ծննդեան վկայականին վրայ: Այս միջոցն ալ մաս կը կազմէ ընտանեկան կապերը ամրապնդելու քաղաքականութեան: Ուրիշ օ - րէնք մը աւելի կը խստացնէ ամուսնալուծման պայմանները: Այն ամուսնա - ցած հայերը որոնք կը լքեն իրենց զուգակիցները կամ չեն վճարեր նշանակ - ուած պարբերը, պիտի դատապարտուին երկու տարի բանտարկութեան, փո - խան վեց ամիսի:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԹՂԹԱԿԻՑ մը, Ուինֆրէտ Պարսլըր, մեռաւ Ատոս - Ափեպայի մէջ, զոհ երթալով իր պարտականութեան: Ձուխաղանց հետաքրքիր եւ խիզախ, «Մասքալ»ի ոտնին առթիւ յանկարծ իր տեղէն ելլե - լով, գնաց կայսեր օթեակին առջեւ, մինչ անձրեւը կը տեղար ջրհեղեղի պէս: Ցետոյ դլխարկը հանեց, խոնարհեցաւ, լուսանկարեց արքայից արքան, միշտ անձրեւին տակ, եւ վերադարձաւ իր տեղը: Ցաջորդ օրը Թոքատապէ բռնուած էր, եւ կարելի չեղաւ փրկել: Խոլոր օտար թղթակիցները հետեւեցան իր դա - գաղին, մինչեւ գերեզմանատուն: Ամուսնացած էր եւ կինը փարիզ կը գտա - նուի:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ կառավարութիւնը որոշեց դրօշի տակ պահել այն զինուոր - ները որոնց չրջանը կը լրանայ: Միեւնոյն ատեն 200.000 ոսկիի վարկ մը բաց - ուեցաւ, ռազմանիւթ գնելու համար Անգլիայէն: Վաղը, ուրբաթ, 11,000 անդ - լիացի նաւաղներ եւ զինուորներ թափօր պիտի կազմեն Ազեքսանդրիոյ մէջ: Անգլիական մարտանաւերը գիշեր ցերեկ ռազմափորձ կը կատարեն, Ազեք - սանդրիոյ առջեւ:

ՀՅ Ց. Դ.

ԱՓԻՆ-ՊՈՒԱ-ՔՈՂՈՊի «Արամ» Ընթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրա - կարգ: Ընտրութիւն նոր Կոմիտէի:

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑի Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւ - եալ խումբի ընկերները՝

Մուրատ, այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին:
Վռամեան, վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին:
Մջօ, այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ:
Արդութեան, վաղը ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընկ. Կղեմէնի բնակա - րանը, Շաւիլ: Կարեւոր օրակարգ:

Գանձատ

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն - կերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գուր Լաֆայէթ, Զար - դարեան Գրագարանի մէջ:

ՓՕՆԹԻի Մուրատ խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Բիօնէի սրճարանին վերնայարկը: կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի Սէնթ Անթուանի ընկերներէն ներկայ ըլլալ:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 12ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ԳՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ եւ ՋԱՒԱՐԵԱՆ խումբերու
Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կը նախագահէ Ընկ. ՎԱՐԴԱՆ ՁՈՒԼՂԵՐԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ եւ ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Օտար արուեստագէտներէ բաղկա - ցած նուագախումբ դեկավարութեամբ՝ Ա. Մելքոնեանի:

Կը մեներգեն Օրիորդ Ս. ՏԷՐ - ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Պարոնները՝ Վ. ՁԱՆՈԵԱՆ եւ Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ:

Կ'արտասանեն Պարոնները Ա. Շաքագործեան, Ղ. ԳԱՅԹԱՆՁԵԱՆ եւ ընկ. ՄԻՐՉԷ: Հանդէսին կը մասնակցի նաեւ Ժ. ԽԹԻԿԵԱՆ իր սօլօներով.

Կովկասեան պարերը կը դեկավարէ Ե. ԳԷՐՃՔՁԵԱՆ իր ճաղով:

ՄՈՒՏՔԸ 1 ՖՐԱՆԿ: Անգործներու մուտքը ազատ է:

Հանդէսէն վերջ ԸՆԿԵՐԱՇԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՑ:

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. ՎԻԵՆԻ «ԱՆԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ
եւ մասնակցութեամբ ՄՈՒՐԱՏ, ԳՐԻՍՏԱՓՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

ՍԷՐՓԻՂԸ ԿԱԹՕԼԻԿ ՂԵՂԵՑ սրահին մէջ

Կը խօսի՝ Ընկեր ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած բաժին: Յատկապէս հրաւիր - ուած է երգչուհի Օր. ՅՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ եւ ՀՈՒԹԱԿԱՀԱՐ Ա. ՄԵԼ - ՔՈՆԵԱՆ (Լիոնէն):

Կը ցուցադրուին ՄՈՒՐԱՏ և ԳԱՒՈՐԳ ՁԱՎՈՒՇԻ կէնդանի պատկերները:

Հրաւիրուած է տեղւոյս ֆաղաքապետ՝ Պ. ՀԻՒՍԷՆ:

Թախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք:

ՍԷՆ ԹՎԷԹԻԷՆ

կազմակերպուած՝ ԱՆՏՈՒՐ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
եւ մասնակցութեամբ՝ ԿԼՓԻԿ ու ԿՈՒՐԶՔ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ
եւ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ Հ. Ց. Դ. ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԽՈՒՄԲԻ

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 7ԻՆ

Հանրածանօթ ՍԱԼ ԱՐՄՕՆԻ ղեկեղ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Ընկ. Տ. ՋԷՔԻԵԱՆ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

Կը նուագէ Արմօնի միւզիւսիփալի ֆանֆարա նուագախումբը:

Երգ, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր մը:

Թախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք, պարզեւա - բաշխութեան մասնակցելու իրաւունքով:

ՏԷՍԻՆ ՄԷՋ

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մալաթիոյ Կրթ. Ընկերութեան վարչական երկսեռ հարազատ մաս - նաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ՝

եգեկիել Մատթէոսեանի
դառնակսկիծ մահուան առթիւ իր ընտանիքին, զաւակներուն եւ պա - րագաներուն:

վայասն, 7 Հոկտ.

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէսինէն Տէր եւ Տիկին Սահակ Տէր Սահակեան եւ զաւակները եւ Այրի Տիկ. Մաքրուհի Յակոբեան իւ - րենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Գեղեցիկ ցովհաննէսեանի դառնադէտ մահուան առթիւ, իր ամրիոջ եւ զաւակներուն:

×

Լիոնէն Հաբէլեան ընտանիքը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Գեղե - ցիկ ցովհաննէսեանի վաղահաս մահ - ուան առթիւ, իր այրիին եւ պարա - գաներուն:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱԹՈՂ. ՆՈՒԻՐԱԿ Գարեգին Աղբեպս. ցովսէփեան, վաղը Ուրբաթ իրիկուան ժամը 4.30ին պիտի բա - նախօսէ Հ. Բ. Ը. Միութեան Նու - պարեան Մատենադարանին մէջ, նիւթ ունենալով՝ «Փփիւռքի Հայու - թեան պահպանման ազդակները»:

Այս բանախօսութենէն վերջ, վաղն Լի Ընկերութեան Ընտ Տնօրէն եւ Հ.Բ.Ը. Միութեան Պատ - ուոյ անդամ Պ. Ճանիկ Զազրեան պիտի խօսի նիւթ ունենալով «Ե - գիպտոսէն Իրան»:

ԱՐՁԱԿԱՐԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ ՅՀՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղին կողմէ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին
14, rue de Trévise. փարիզ. Métro Cadet.
կը խօսի՝ տիկին ՀԼԻԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ
Ֆր. կ. խաչի Նիսի ամառնային կայանի մասին:
Մուտք 5 ֆր. (թէյ եւլլն. մխասին):

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ

կազմակերպուած ՅՀՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑի Մ.-ՃԻՒՂին կողմէ

Տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 13ին կիրակի օր

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԾԱՂԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱԶԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանձ. նական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱ - ՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խըն - դիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ մե - թոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (Դրոշմա - թուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՅԱՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մաս - նագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը 25 ֆրանք:

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) ՄԷՋԸ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ
ՀԵՌԱԶԱՅՆ՝ ODÉON 76-22
Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale.
159, Rue Lafayette Tél. Nord 68 - 02
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Raki "ERIVAN"

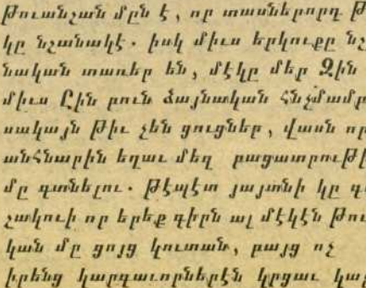
ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր ա - ուաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է Թորու - մով, բնական անիսոնի խառնուրդով եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիա - կան ամէն բաղադրութիւններ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին

Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Արտօնատէր
S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
18, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
ճաեւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (49)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅՊԵՇՏԱՆ"

Յօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Տէճալմաղ Քասսային քով կ'երթան եւ մեր ըսածները բոլոր անոր կը կրկ - նեն. Նա ալ կ'ուրախանայ ու կ'ըսէ. «Տեսա՞ք հիմայ, ես արդէն ըսի ձեզ, թէ վերջը ամօթով կը մնաք ու կը խայտառակուիք. անկէց դատ Մովսի - սի Թագօի տախտակին յարգնալօրի - նօք կոտրեցաւ. մենք զանիկայ քան զկնաց Փայտը կը յարգէինք եւ դրե - թէ աստուածային պատիւ կուտայինք անոր. այսօր ահաւասիկ տեսաք անոր յարդը ուր ինկաւ:»

Այսպէս պատասխանելով չատ ու - րախ կ'ըլլայ մեր յառաջ բերած վատ - տերու ն վրայ, որովհետեւ վստացած էր ինքը եկեղեցականներէն՝ իւր հրա - մանը չընդունելնուն համար:

Ուստի ժողովրդի մէջ խորհուրդ ընե - լով կ'որոշեն ցոյց տալու մեզ քարե - դէն տախտակը, եւ ուղղակի մեր քով գալով ժողովին որոշումը մեզի կը յայտնեն եւ կը հրաւիրեն երթալ տես - նելու Մովսէսի Թագօը:

Զկրցինք այս անգամ ալ մերժել, այլ սիրով ընդու նելով մեծ իշխանին առաջարկութիւնը, իրեն եւ բոլոր մե - ծամեծաց եւ եկեղեցականաց ընկերու - թեամբ եւ կանոնաւոր զօրաց առաջ - նորդութեամբ եւ երաժշտաց երգերով գնացինք եկեղեցին եւ մտանք բակին մէջ. հոն նստան բոլոր ժողովուրդը, եւ մենք քանի մը եկեղեցականով մը - տանք աւանդատունը, որ եկեղեցիին դուրս ցանկապատի դրան ձախակող - մը չինուած էր ուրիշ սենեակներու կարգաւը, եւ հոն կը պահէին եկեղե - ցական զգեստներն ու անօթները: Այս գեղնայարկը նեղսի կողմէն երկրորդ աոիք մըն ալ ունէր տախտակամած, ուր կ'ելլուէր չարժական սանդխով մը. քահանային մէկը վեր ելաւ, ա - նիքէն երկու տախտակը մէկդի ընե - լով ներս մտաւ, որուն հետեւեցանք մենք ալ. սարկաւագ մը բուխարաը ձեռքը մտաեցաւ անուսկի մը խնկար - կեց, յետոյ մեզի տուաւ, մենք ալ խն - կարկեցինք:

Մնաուկը Հնդկաստանի չչնգով զգ - դոց մըն էր, որու վրայի աչքը դուրս քաչելով՝ երեւցաւ Տաճարանայ օ - րինաց քարեղէն տախտակը: Դուրս հանեցինք զայն եւ ակամբ ուչի ուչով դնել:

Եգիպտական կարմրագոյն մարմա - րեան էր քարը, քառակուսի կտրուած - քան էր քարը, երկայնութիւնը 24 հարիւրամետր եւ լայնութիւնը 21. իսկ հաստութիւնը գրեթէ 3 հարիւրամետր:

Եգերքները կէս թթաչափ լայնու - թեամբ փորուածոյ ծաղիկներէ չրջա - նակ մը ունէր. անոր մէջ կրկին չըր - ջանակներուն մէջտեղի միջոցը կը պարունակէր ասոր պատուիրանքնե - րը, հինգը մէկ կողմը եւ հինգը միւս կողմը, առ ի չեզ գրուած տասնկական սովորութեամբ. եւ տակի կողմը գարձեալ երկու չրջանակաց մէջտեղը կային երեք գիր, ինչպէս կը տեսնուի դիմացի պատկերին վրայ. առաջին գիրը Հապէչից այբբենարանէն դուրս Թուանչան մըն է, որ տասներորդ թիւ կը նշանակէ. իսկ միւս երկուքը նշա - նական տառեր են, մէկը մեր Զին եւ միւս Ըին բուն ձայնական հնչմամբը. սակայն թիւ չեն ցուցներ, վասն որոյ անհնարին եղաւ մեզ բացատրութիւն մը գտնելու. թէպէտ յայտնի կը գու - շակուի որ երեք գիրն ալ մէկին թուա - կան մը ցոյց կուտան, բայց ոչ ոք իրենց կարզաւորներէն կրցաւ կա - նել եւ մեկնութիւն մը տալ:

Միւս եռեւի կողմն ալ զարձեալ երկու չրջանակներ կ'երեւան ուրիչ կերպ բանուածքով. բայց հոն գրի նշան չտեսանք: Քարը ամէն գիէն իւր անարատութիւնը պահած էր, հնու - թեան նշան քնաւ չէր կրեր, այսոր ա - մենայնիւ երեք կամ չորս եւ կամ ա - ւելի դար յառաջ քանդակուած պիտի ըլլայ:

Մեր յարգանաց արտաքին ցոյցերը տալով այս եթովպական յիշատակա - րանիս, կրկին իւր տեղը տեղատուե - ցինք չնորհակալ ըլլալով մեզ ներկա - յացնող քահանային, եւ դուրս ելլե - լով Տէճալմաղ Քասսա մեծ իշխանին քով գնացինք, որ իւր մեծամեծներէն եւ կարգաւորներէն չրջապատեալ բա - տակներէն մէկ մեղի կը սպասէր:

«Ի՞նչպէս գտաք, հարցուց մեղի պատուաւոր եկեղեցականներէն մէկը. Մովսիսական տախտակին մէջ օրէնք - ները անոր երկու կողմը գրուած չէ՞ն. եւ այս տախտակին վրայ ալ այն - պէս գրուած չէ՞ն: — Այո, երկու կող - մը գրուած է,— ըսինք.» եւ խօսքը չուզեցինք երկարել, որպէսզի չատիս - ուինք ճշմարտութիւնը դուրս հանել:

Եւ մեր առօրեական պատասխա - նին վրայ իբր թէ մեծ յաղթութիւն տարածի պէս սկսաւ ուրախանալ ըսել. «Այսօր փարատեցաւ մա - թէն կասկածը, որոնք կը կար - թէ մէջտեղը գրուած են տասը պ - ուխրանքները, եւ անոր համար է կ'ըսէին»:

Մենք առտի է որ չուզեցինք մեծ իշխանին ներկայութեանը, նաեւանդ նախապաշարեալ եկեղե - կանաց առջեւ բոլորովին ջրել քա - րին բնագիրը տախտակին մէջ, մեծ եւ սրբազան համարում մը ու - ցաբերեինք, այսու ամենայնիւ, գրոց տեղեակ եղողը անոր պատ - խանալու համար փորձի կարծ

Նախ, Աստուածատուր օրէնքնե - տախնակները երկու հատ էին(*), Տապանին մէջ գրուելով՝ անոր մէկիտեղ անհետացան:

(*) Ելից Լ.Դ. (Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
11
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
11 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2932

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԴԻՊՔԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Հապէշներու յարձակողականով, իսկական պատերազմն է որ պիտի սկսի, ամերեւեկայելի կատաղութեամբ:

Հեռագիրները արդէն կը խօսին ահռելի ջարդերու մասին: Իրրեւ թէ հազարիկներ յարձակում գործելով գիշերանց եւ մերկ —որպէսզի անուռնալի դառնան— անխնայ կոտորեր են թագմաթիւ Իտալացիներ:

Ան այժմ դժուար է հաստատել այս լուրերուն վաւերականութիւնը: Բայց կը թուի թէ իտալական բանակը այլեւս չպիտի կրնայ յառաջ խաղալ եւ նոր յարձակումներ շահիլ այնպէս ինչպէս հասաւ մինչեւ Ատովա: (Չի հաստատուած որ արքունի խաղաթիղի՝ Ալբումի գրառումը): Երբ առաջին անգամ սահմանը անցան, Իտալացիները իրենց դիմացը գտան ոչ թէ բանակներ, այլ ցեղ ու ցեղ զօրախումբեր, որոնք դիւրաբեռնուած էին լեռներու կամ գիւղերու մէջ: Հապէշական կառավարութիւնը մինչեւ այսօր ալ կը պնդէ որ 30 ֆիլոմէթր հետ հրաժարած է իր զօրքը, որպէսզի ընդհարումներ չպատահին: Ամէն պարագայի մէջ, իրողութիւն է որ բուն հապէշական բանակը անոնց սահմանի կը մնայ եւ հեռագիրները դեռ նոր կը խօսին ընդհանուր յարձակողականի եւ հարիւր հազարաւոր զինուորներու մասին:

Արեւելեան պրեսան խոհեմութիւն սեպեց մինչեւ վերջին պահուն յետաձգել զօրաշարժի հրամանին յայտարարութիւնը· սակայն բանակը շատոնց պատրաստուած է եւ մանաւանդ ծայրագաւառներու գեղապետներն ու իշխանութիւնները (Բաս)պարզապէս ապրանքային կը սպասեն: Այսօր ալ անոնք են որ աչքի եւ ճախէն թէ կատաղի իրենց զօրամասերուն, սպառնալով կտրել Իտալացիներուն նահանջի գիծը: Կը հաստատեն թէ պատերազմական նախապատրաստութիւնները յափկապէս հիւսիսային շրջանները զրկուած է, անճամբ «ռաս»երուն հաղորդելու համար կայսեր հրահանգները: Այս ալ կ'ապացուցանէ թէ Եթովպիա այլեւս ընդունելով պատերազմը, անկարելին պիտի փորձէ, ապահովելու համար իր հոգային ամբողջութիւնը:

Ինչպէս կ'երեւայ, այսուհետեւ շատ աւելի դժուար պիտի ըլլայ ճշգրիտ կամ լրիւ տեղեկութիւններ ստանալ, բանի որ խիստ գրաքննութիւն հաստատուած է երկու կողմէն ալ:

×

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ· ժողովը չորեքշաբթի օր վաւերացուց Եթովպիոյ բանաձեւը, տնտեսական կաշկանդումներ սահմանելով Իտալիոյ դէմ: Ցնծութեան եւ հինգ պետութեանց մէջ, հակառակ արտայայտութեան միայն երկու երկիրներ, Աւստրիա եւ Հունգարիա, որոնք լուրջ պատճառներ ունին Իտալիան չզգոնելու, թէ բանակական եւ թէ տնտեսական: Երէկ, հինգշաբթի, սկսան թերի ու դէմ վիճաբանութիւնները, եւ մասնաւորապէս լսուեցաւ Իտալիոյ առաջին պատուիրակը, որուն պատասխանեց Պ· Իտըն, Մեծն Բրիտանիոյ առանձնաշնորհ նախարարը, իբրեւ տեսակ մը ընդհ· դատախազ:

Որքան ալ դաշնակցութեան պատահին, վերջին պահուն, Ազգաժողովին այս անվախընթաց որոշումը սահմանուած է ապրի ծանրացնելու կացութիւնը: Հռոմի թերթերը արդէն սկսած են խօսիլ աւելի մեծ՝ իսկապէս միջազգային վտանգի մը մասին:

Իրրեւ նոր ապացոյց Մեծն Բրիտանիոյ վճռակամութեան, կը բաւէ յիշել երկու նոր պարագաները.— 1· Անկիլիեան կղերն անգամ շարժման մէջ դրած են՝ առաջնորդութեամբ Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսին, պատժական տնօրինութիւններ պահանջելով Իտալիոյ դէմ·— 2· Արտակարգ պատրաստութիւններ Եգիպտոսի մէջ եւ խառն զօրահանդէս մը, ամենօրեայ ռազմախաղերով, Ադէնսանդրիոյ առջեւ: Միւս կողմէ Մալթայի զինուորական իշխանութիւնը կը շարունակէ անխնայ բանուորներ կամ արուեստաւոր բազմաթիւ իտալացի երեւելիներ, նոյնիսկ եկեղեցականներ, իբրեւ լրտես կամ կասկածելի գործակալ:

Պերճախօս իմաստութիւն մը եւս,— Մեծն Բրիտանիոյ խորհրդարանը, որ պիտի վերաբացուէր հոկտեմբեր 29ին, պիտի գումարուի մէկ շաբաթ աւելի կանուխ, հոկտեմբեր 22ին, իսկ մէկ ամիս յետոյ պիտի կատարուին նոր ընտրութիւններ, իրրեւ նշանախօսք ունենալով — վերազինումը, անշուշտ յանուն խաղաղութեան...

Միխոնեան թղուածոյ հոգի Գեորեանիոյ մէջ

Հոկտեմբեր 9ին Հիթլէր նախագահեց ձմեռնային օգնութեան ձեռնարկին բացման: Քարոզութեանց նախաբերը այս առթիւ ներկայացուց վերջին երկու տարիներու հանգանակութեանց արդիւնքը: 1933 — 34ին հաւաքուած է 358 միլիոն մարք եւ բաժնուած 16 միլիոն կարօտեալներու: 1934—35ին գումարը հասած է 367 միլիոնի, իսկ նպատակադրուածը թիւը էր 13,800,000ի, գործակցութիւնը նուազած ըլլալով: Վարչական ծախքերը չեն անցած երեք միլիոնը: Ցեղով Հիթլէր երկար ճառ մը խօսեցաւ, եւ պատասխանելով այն առարկութեան թէ նախընտրելի է տուրքի ձեւով գանձել նպատակ գումարները, յայտարարեց թէ անհրաժեշտ է որ օգնութիւնները ըլլան ինքնաբերաբար, որպէսզի համերաշխութիւն հաստատուի անբախանեներու հետ: «Այս ալ մեր պատերազմն է: Ուրիշներ կրնան կռուիլ սկզբունքներու կամ կրօնական բարիքներու համար, մենք կը պայքարինք գերման ժողովուրդին պարենաւորման համար: Լաւ է ունենալ զորքեր, հում նիւթ, զրահապատ: Ալ աւելի լաւ է ունենալ ժողովուրդ մը միացած նոյն զգացումով եւ նոյն կամքով»:

*** Թերթերը կը գրեն թէ Հրեաները երկրորդ կարգի քաղաքացի հռչակուած ըլլալով, ոչ պիտի կրնան օգտուիլ այս նպաստներէն, ոչ ալ իրենց նուիրները պիտի ընդունուին: Հիթլերական դաւանանքով, անոնք «հիւթ» կը համարուին եւ մաս չեն կազմեր գերման հասարակութեան: Եթէ այս սկզբունքը գործադրուի, միայն Պերլինի մէջ 150,000 հոգինոց հրեայ հասարակութիւն մը պիտի հարկադրուի իր սեփական միջոցներով նպաստ ճարել 30000 կարօտ Հրեաներու, ինչ որ շատ ծանր հոգ մըն է:

** Պերլինի ոստիկանապետը փակել տուաւ հինգ մասոնական խանութներ, նոր վտգի մխրճ որոշուած գինին աւելի ծախուած ըլլալով: Այս առթիւ նոր ազգաբարութիւններ ուղղուած են բոլորին: Շատ մը ուտեստներ բոլորովին կը պակսին:

ՅՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Ա.Լ. (Նախկին Զեկա) վերահսկութեան տասնհանութիւնները, հետեւողութեամբ բանակին: Առաջին տասիճանները պիտի ըլլայ յիսնապետը, յետոյ կուգան տեղապահ, հարիւրապետ, հազարապետ եւայլն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՑԻՍՈՒՆԵՐԿՈՒ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԻՏԱԼԻՈՅ ԴԷՄ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԺԻՉՆԵՐ ՏՆՕՐԻՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Հակառակ խօսեցան միայն Աւստրիա եւ Հունգարիա

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐ ՄԱՀ ԿԸ ՍՓՌԵՆ ԹՈՒՆԱՒՈՐ ԿԱԶԵՐՈՎ ԵՒ ՓՈՇԻՆԵՐՈՎ

Հոկտեմբեր 9ին (չորեքշաբթի) Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ· ժողովը իր վճիռն արձակեց Մուսոլինիի դէմ, վաւերացնելով Եթովպուհին բանաձեւը, որ միաձայնութեամբ յանգաւորը կը հռչակէ Իտալիան, իրրեւ նախայարձակ պետութիւն եւ կը յանձնարարէ գործադրել Ա· Դ· Ուխտին 16րդ յօդուածը· — տնտեսական կաշկանդումներ: Հակառակ արտայայտութեան միայն երկու պետութիւններ: Ուրեմն, վճիռը տրուած կ'ըլլայ 52 ձայնով, 55ի վրայ (Իտալիան դուրս ձգելով):

Նախքան կը նախագահէր Պ· Պենէշ, Ջեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարը,, որ իր բացման խօսքին մէջ բացատրեց թէ ինչ պարագաներու մէջ ժողովը յետաձգուած էր տասը օր առաջ: Ցետոյ պարզելով քաղաքական կացութիւնը եւ ներկայացնելով Ա· Դ· Ուխտուրդին տեղեկագիրը, յայտնեց թէ ընդհ· ժողովին կը մնայ իրենց դիրքը ճշդել եւ պատասխանատուութիւններ տնտանձնել: Այս առթիւ չէրսեց թէ իւրաքանչիւր կառավարութիւն պէտք է իր հաւանութիւնը յայտնէ անկաւորէն: «Այժմ քուէարկութեան պիտի դնեմ խնդիրը եւ խօսք պիտի տամ անոնց որ կ'ուզեն հակառակ արտայայտուիլ: Նմանապէս, պէտք է արտայայտուին անոնք որ կ'ուզեն ատենադպրութեան մէջ մտցնել իրենց վերապահութեան յայտարարութիւնը: Իսկ անոնք որ լուռ կը մնան, պիտի համարուին համաձայն՝ Ա· Դ· Ուխտուրդի 14 անդամներուն եղրակացութեան»:

Նախագահը յետոյ բացատրեց թէ ընդհ· ժողովը համակարգութեան յանձնախումբ մը պիտի ընտրէ, որպէսզի պատժական տնօրինութեանց ծրագիրը մշակէ Ա· Դ· Ուխտուրդին հետ:

Այս յայտարարութեանէն վերջ, կը սպասուէր որ իւրաքանչիւր պետութեան պատուիրակ հրաւիրուի այս կամ ոչ պատասխանելու· բայց աւելորդ համարուեցաւ այդ ձեւակերպութիւնը, եւ անմիջապէս խօսք առաւ Աւստրիոյ ներկայացուցիչը:

Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ առարկութիւնները

Աւստրիոյ պատուիրակը իր երկրին հաւատարմութիւնը յայտնելով Ազգերու Դաշնակցութեան սկզբունքներուն, ինչպէս եւ ջերմ համակրանք՝ Իտալիոյ հանդէպ, յայտարարեց·

— « Աւստրիա երբեք պիտի չմոռնայ թէ իր պատմութեան ամէնէն ճակատագրական մէկ պահուն, երբ նացիները դաւեր կը նիւթէին, Աւստրիան կցելու համար, Իտալիան էր որ իր լեգէոնները կեդրոնացուց Պրէննէրի կիրճին մէջ եւ վրկեց Ազգերու Դաշնակցութեան ուրիշ մէկ անդամին հողային ամբողջութիւնը: Շատ զօրաւոր են Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ ժողովուրդներուն կապերը եւ Աւստրիա չպիտի դաւանանէ բարեկամութեան մը որ սահմանուած է տեւելու ապագային: Աւստրիա վստահ է թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ձեռնարկելով անմեղսընթաց տնօրինութեանց, միշտ աչքի առջեւ պիտի պահէ իր գլխաւոր պարտականութիւնը,— խաղաղութեան պահպանումը: Մորալէս ազդուած՝ Իտալիոյ բողոքէն, Աւստրիա վստահ է թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը բոլոր միջոցները պիտի սպառէ այդ քայլը առնելէ առաջ,— քայլ մը որ շատ մը անձանօթ ապագաներ կը պարունակէ տնտեսական տեսակէտով: Ներկայ կացութեան մէջ աւստրիական կառավարութիւնը չի կրնար միանալ Ազգաժողովին անդամներուն եզրակացութեան, սակայն իր տեղը պիտի գրաւէ պատժական տնօրինութեանց յանձնախումբին մէջ: Ինծի կը վերապահեմ աւելի մանրամասն բացատրութիւններ տալ այդ յանձնախումբին առջեւ»:

Այս ճառէն վերջը ոտքի ելաւ Հունգարիոյ ներկայացուցիչը եւ բացատրեց թէ իր երկրին տնտեսական տկար վիճակը թոյլ չի տար մասնակցիլ տնտեսական տնօրինութեանց: «Ոչ ոք աւելի քաջալերական է Հունգարիոյ տնտեսական եւ եմսական դժուարութեանց օրքան Ա· Դ· Ուխտուրդը, որ ահա տարիներէ ի վեր կը ջանայ իր եւեմսուքը: Իտալիան ըրկել տնտեսական սահմանափակ եղբերէ՝ կը նշանակէ վեր ի վայր ըրկել այն տնտեսական եւ եմսական հաւատարակշռութիւնը որ պահուած է ամենամեծ դժուարութեամբ, մեծ մասով իրրեւ արդիւնք մեր երկրին Իտալիա կատարուած արտածումներու»:

Ուրիշ ոչ մէկ պատուիրակ խօսք առած ըլլալով, որոշուեցաւ յաջորդ օրը, հինգշաբթի, լսել Իտալիոյ պատուիրակը, պատն Ալոյզի: Այս վերջինը բնականաբար ուժգնօրէն քողոքեց Ազգաժողովի բռնած ընթացքին դէմ: Իրմէ վերջ խօսք առին Պ· Իտըն՝ Անգլիոյ ներկայացուցիչը, Պ· Լավալ՝ Ֆրանսայի վարչապետը, եթովպիոյ պատուիրակը եւ ուրիշ եօթ պետութեանց պատուիրակները եւ յետոյ ձեռնարկուեցաւ համակարգութեան յանձնախումբին ընտրութեան, որ կը բաղկանայ 20 պետութեանց ներկայացուցիչներէն:

Այս յանձնախումբն է որ պիտի սահմանէ պատժական (տնտեսական) տնօրինութեանց եղանակները: Հաւանաբար այս առթիւ ալ վէճեր ծագին, գործնական դժուարութեանց պատճառով: Բայց ճամբան հարթուած է արդէն, եւ շատ մը պետութիւններ ձեռնարկած են կաշկանդումներու: Այսպէս, Թուրքիա միանալով Պալքանեան պետութեանց, զգուշացուց իր արտածումները դէպի Իտալիա: Թրքական չոզենաւերն ալ զգուշացուին իրենց երթեւեկը դէպի իտալական ջուրերը:

Հապէշուհի մը ճակատ կ'ուրթայ 15,000 զօրով

Հապէշհատանի ամէնէն հարուստ կինը, Վայզէրօ Շամէրցա, որ հռչակաւոր ցեղապետի մը աղջիկն է, զօրաշարժի ենթարկելով իր բոլոր ծառաներն ու հպատակները, 15000 հոգի, զինեց իր սեփական միջոցներով եւ ճամբայ ելաւ դէպի ճակատ: Զօր· Միքայէլի կինն ալ Օկաուէնի ճակատը մեկնեցաւ, հակառակ իր ամուսնին եւ կայսեր արգելքին:

ԱՆՁՐԵՒԱԲԵՐ ԵՂԱՆԱԿԻ ՓԱԿՄԱՆ ՏՕՆԸ (ՄԱՍՓԱԼ) ԱՏՏԻՍ-ԱՊԵՊԱՅԻ ՄԷՋ

Բուռն զարոյք եւ սպառնալիք Իտալիոյ մէջ

Իտալիոյ հանրային կարծիքը խորապէս զբաղուած է տնտեսական կաշկանդումներու որոշումէն: Դժգոհութիւն կը տիրէ նոյնիսկ Ֆրանսայի դէմ, որ հակառակ իր բարեացակամ արտայայտութեանց, քուէարկած է բանաձեւը: Թերթերը ոչ միայն զգուշութիւն կ'արտայայտեն, այլեւ սպառնալիքներ կ'ուղղեն: «Լաւօրօ Ֆաշիստա» կ'ըսդարարէ·

— « Վա՛յ անոր որ պիտի փորձէ կռնակէն զարնել Իտալիան: Վա՛յ անոր որ պիտի փորձէ աւելի զգտնացնել ոչ միայն Իտալիոյ, այլեւ Ափրիկէի մէջ կռուող խաղացի զինուորներուն կեանքի պայմանները: Իտալացի ժողովուրդը պատրաստ է հանգարտօրէն եւ անվհատ կրելու բոլոր տնտեսական զոհողութիւնները· բայց ոտքի պիտի ելլէ բուռն եւ անզիմադրելի թափով, այն օրը որ տնտեսական տնօրինութիւնները դպչին իր կռուող բանակին: Ժրտնեւ ամէնէն վտանգաւոր խաղը կը խաղայ այս միջոցին: Դժբախտաբար այլեւս օգուտ չունի խօսիլ Անգլիացիներուն հետ: Ուրեմն խօսինք Ժրտնեւի հետ: Թող Ժրտնեւի պարկեշտ մարդիկը լաւ խորհին թէ պատժական տնօրինութեանց դիմել՝ կը նշանակէ կենալ ճամբու մը վրայ որ Աւստուած դիտէ ո՛ւր կրնայ տանիլ: Պատժական տնօրինութիւնները, ըլլան իսկ տնտեսական, կրնան պատերազմ նշանակել, ամէնէն եղերական եւ զարհուրելի պատերազմը: Իսկ պատերազմը անդառնալի կերպով կը նշանակէ Ազգերու Դաշնակցութեան վախճանը: Ժրտնեւ ինքզինքը անձնասպանութե՞ան դատապարտել կ'ուզէ»:

Ուրիշ կարեւոր թերթ մը, «Թրիպունա», դիտել կուտայ·

— « Ազգերու Դաշնակցութիւնը Մեծն Բրիտանիոյ կողմէ կը քաշուի ճամբու մը վրայ որ կը նշանակէ դիրք բռնել Ազգաժողովի հիմնադիր անդամներէն Իտալիոյ դէմ, ի նպաստ եթովպիոյ, որ արուեստակեալ պետութիւն մըն է, անկարող եւ անարժան մասնակցելու Ազգերու Դաշնակցութեան: Զո՛ւր են այս իրականութեան վրայ նետուած բոլոր աուտերն ու կեղծիքները: Սուտ է, աւելի քան սուտ՝ Ա· Դ· ուխտը փրկելու պատրուակը: Այսպէս միակողմանի դիրք բռնելով, Ազգերու Դաշնակցութիւնը խայտառակօրէն կը դատապարտէ ինքզինքը»:

Այս առթիւ կը քննադատեն նաեւ Մ· Նահանգները, որ չէզոքութիւն յայտարարելով, արգիլեցին ռազմանիւթերու եւ ապրանքներու արտածումը:

**** Մինչ այս մինչ այն, Իտալիա կը չարունակէ բացասիկ միջոցներ ձեռք առնել, տնտեսական հոգերը թեթեւցնելու համար: Լուրի մը համաձայն, Գերմանիա փոխադրած է 2ուկէա մէլիառ ռանի լիր, որպէսզի կարենայ գնումներ կատարել, տնտեսական տնօրինութեանց պարագային: Սեպհնաւորական չըրջանակներու մէջ հաւատք չեն ընծայեր այս լուրին, դիտել տալով թէ Իտալիոյ ոսկեդրամի պահեստը հազիւ 4,334,000,000 լիրի կը հասնի, ուրեմն խելքի մօտ չէ որ անոր կէսը փոխադրուած ըլլայ երկիր մը որուն դիրքը ճշդուած չէ տակաւին:*

Թունաւոր ռումբ եւ կազ կը տեղայ երկինքէն

Հապէշական բանակի հաբերային ճակատէն կը հեռագրեն անգլիական եւ ամերիկեան թերթերու·

Իտալական օդանաւերը մահացու կազերու եւ փոշիներու անձրեւ մը կը տեղացնեն Կորահէի ճակատին վրայ (Ձիճիկա): Զօր· Միքայէլ կը հեռագրէ թէ բացի մահացու ռումբերէն, իտալական օդանաւերը ծծմբախառն փոշի եւ ուրիշ քիմիական նիւթեր կը թափեն, ահռելի չարչարանքներ եւ կորուստներ պատճառելով հապէշ ռազմիկներուն, որոնց մարթերը կը մրկուին, աչքերը կ'այրին եւ թոքերը կը բգթուին: Զօր· Նասիսու, հարաւային ճակատին սպարապետը, այս բոլորը մանրամասնօրէն հեռագրելով Աւտիս - Ապէպա, յայտարարեց·

— « Իտալացիները վայրենի կը կռչեն մեզ, բայց մենք երբեք կազ չպիտի գործածենք, երեւի թունաւոր կազերու գործածութիւնը Իտալիոյ առաջին անկողնութիւնն է, եթովպիան քաղաքակրթելու համար»:

Զօրավարին պատմութեան համաձայն, Իտալացիները օրական 400 ռումբ կը նետեն Օկաուէնի ճակատին վրայ, երկու - երեքի փոխարէն խումբ - խումբ օդանաւեր գործածելով: Բայց սովորական ռումբերը չեն որ ըղագրգռութիւն կը պատճառեն Հապէշներուն, այլ բազմատան թունաւոր կազեր: Այսպէս, քիմիական գործիչ նիւթ մը կը տեղայ երկինքէն, փոշենման մասնիկներով ոնրոնք լայն տարածութիւն մը կը ծածկեն երբ վար իյնան: Քիմիական ռումբ մը, որ չէր պայթած, մայրաքաղաք ղրկուեցաւ, տարրալուծուելու համար. մինչեւ այդ կարելի չէ դատման գտնել վիրաւորներուն: Հապէշ զօրավարը կ'ըսէ թէ քաղաքացիներ ալ վնասուած են այս կազերէն, որոնք դէղինէմաքի մը պէս կը ծածկեն գաշտերը, եւ զինուորները դեռին կը ձգեն մահամերձ վիճակի մէջ: Հապէշները չատ քիչ քանակութեամբ կռլարզել դիմակներ ունին ճակատին վրայ, որով զինուորներու մեծ մասը կը մնայ անպաշտպան: Կը վախցուի որ իտալական օդանաւերը աւելի սաստկացնեն թունաւոր կազերու տեղատարափը, խուճապ առիթ ծնելու համար:

Օկաուէնի եւ ուրիշ ճակատներու հապէշ ռազմիկները ամէն հնարքի կը դիմեն, անկանոն կռիւներ մղելու համար կիրճերու, մացառներու, անառանեբու եւ ձորերու մէջ, որպէսզի թշնամին յոգնեցնեն, իսկ իրենք նուազագոյն կորուստը կրեն:

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ ՎԱՀԱՆՈՒՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ Ա. ՓՓՅՈՒՆԻԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի Հանրապետության անդամ Վահանունի նախագահ Ա. Սարգսյանի և Հայկական ՍՍՀ նախարարների խորհրդի նախագահ Ա. Փիրյունիի մասնակցությամբ Հայկական ՍՍՀ կառավարության անդամների միջև տեղի ունեցած խորհրդակցության մասին

ուր ինգիլոը կուգայ Հայաստանի, Հայ հայրենիքի գոյութեան, ապա - հովութեան եւ զարգացման, մենք մեծ չունինք (Բուռն ծափեր)։ Ո՞վ կ'ուզէ նաեւ իշխանական աթոռի վր - րայ, Հայաստանը ամէն բանէ առաջ ամէնէն բարձր է մեզ համար (ծա - փեր)։ Ուրեմն՝ 1. չծծուիլ քաղաքա - կան որեւէ սայլի որ ո եւ է կերպով բացասական ազդեցութիւն կ'ունենայ Հայաստանի ճակատագրին վրայ։ 2. Զբաղիլ այնպիսի գործ մը որ իրա - եւէ կերպով Հայ ժողովուրդը չհան - գրգռելու թ չահ իրեն։ Հայ ժողովուր - դը իրեն համար եւ իր մէջ ամէնէն առաջ։

Մեզի պէս փոքր եւ աշխարհիս երե - սին ցրուած ժողովուրդի մը համար չատ դժուար է չընել բան մը, քան ընել։

Մեր երջորդ ընելիքը զրական է։ Քաղաքական վայրկեանը այսօր կը պահանջէ Հայ ժողովուրդի բոլոր կեն - դանի ուժերու համախմբումը։

Փոքր ուժերը, մեզի նմանները աւե - լի կենդանի կ'ըլլան, եթէ միանան մէկ կամքի չուրջ։ Հայ ժողովուրդի ֆիզիքական ուժերու եւ Հայաստա - նի պահպանումը այնքան պարզ է որ ոչինչ ժողովուրդին համար աղգա - յին քաղաքականութեան խնդիրը բա - ցատրութեան չի կարօտիր։ Իր հիմ - քով եւ խորհուրդով մէկ է։ Մէկ է ազգային քաղաքականութիւնը, եթէ մենք միացած ըլլանք, մէկ կամք եւ մենք զգացում ունենանք։ Այն ատեն մէկ զգացում ունենանք։ Այն ատեն միայն պիտի կրնանք յաջողիլ։

Ուրեմն, հայ ժողովուրդի ներկայ կացութեան մէջ ընելիքը, ըստ իս եր - կու է։ Ոչ եւ մէկ Այո։ Ազգ. ուժերը համախմբել եւ մէկ բանտցք կազմել։ Եւ չընել ինչ որ վնասակար է Հա - յաստանին եւ գործիք չդառնալ այս կամ այն պետութեան հակահայրենական նպատակներուն։

Ֆրանսայի վարչապետ Լաւալ Ժր - նեւ երթալէ առաջ ըսաւ որ ո՛չ թէ մէկ կուսակցութեան այլ ամբողջ Ֆր - անսայի անունով կը ներկայանայ Ազգերու Դաշնակցութեան։

Այսօր ամէն մէկ գործիչ պէտք է ըսէ։ «Ես կը ներկայացնեմ ոչ թէ մէկ կուսակցութիւն, այլ ամբողջ Հայ ժողովուրդը»։ Դաշնակցութիւ - նը կը ներկայացնէ ամբողջ Հայ ժո - ղովուրդի կամքն ու գործը։ (Բուռն ծափեր)։

×

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը բերին բացի Սիսեան Ղազխանաբէն, Տէր եւ Տիկին Արայ Գարթեւեան, (Ջութակ եւ դաշնակ), Գ. Քէչէճեան (երգ), ընկ. Յ. Ու - զունեան, Պ. Մտեփանեան եւ Օր. Մ. Օսմանճեան (արտասանութիւն), Տիկ. Աբմինուհի Գեւոնեան (երգ) եւ Թա - հմո Գարեգին։ Տեղի ունեցաւ նաեւ կենդանի պատկեր մը, որ կը ներկա - յացնէր Դաշնակցութեան երջորդու - թիւնը, զեկավարութեամբ ընկ. Ու - զունեանի։

Վերջին պահուն հայրենասիրական ճառ մը խօսեցաւ նաեւ Յերոնատպող Ալանեան քահանայ։

***Կէս գիշերէն վերջը, մինչ պա - րերն սկսած էին սրահին մէջ, վեր - նատուն ալ խռնուած էր ուրիչ բազ - մութիւն մը, սեղաններու չուրջ։ Եր - գերու, բաժակաճառերու, Թաւի ո - գեւորութիւնը այնքան տաքցուցած էր մթնոլորտը որ վարչն ալ սկսան վեր հոսիլ։ Օրուան սեղանապետն էր ընկ. Գերասիմ Բալայեան, որուն հրաւէրին վրայ ոգեւորիչ բաժակա - ճառներ եւ ուղերձներ խօսեցան Շ. Մի - սաքեան, սպայ Գ. Սարգիսբէկեան, Ղ. Մելոյեան, Նշան Պէշիկթաշլեան, Բ. Տէօվլէթեան, Հր. Ակոնդեան, Արշ. Խանէտանեան, Բենօ, Պ. Գոր - գիկեան, Ս. Գարագէօզեան, Արայ Պարթեւեան, Գ. Ֆէնէրճեան, Թ. Նալպանտեան, Օ. Կարապետեան, եւն., իսկ երգեցին Օր. Հ. Կնեազեան, Տիկին Արմենուհի, Ս. Յովհաննէսեան եւ Ուզունեան, Դաւիթ եւն.։ Ինչպէսը վերջացաւ առտուան ժամը 6ին, եւ ընկ. Բալայեան վերջին բաժակը ա - ռաջարկեց ի պատիւ սեղանակից բա - րեկամներու, չմոռնալով թէ Դաշնակ - ցութեան համակիրները միայն ուրա - խութեանց չէ որ կը մասնակցին, այլ եւ գործօն դեր կատարած են նեղ օրե - րու մէջ եւ անյուսալ պիտի կատարին այսուհետեւ։

Աջալոյսը ողջունեցինք յոտնկայս երգելով «Մեր հայրենիք»ը։

ՇԻՋՈՒԻՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

Գաղթավայրերը բաժնած են, ԲԱՅՑ Ո՞ՒՐ ԵՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻՆԵՐԸ...

—•—

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն։—

Իտալիա իր արշաւանքը կ'արդա - րացնէ պնդելով թէ իր ժողովուրդը ատած է եւ թէ մայր երկիրը անբաւա - կան է անոցանելու նորահաս միլիո - նաւոր բերանները։

Վախ կայ սակայն որ Իտալիա յու - սախաբ ըլլայ։

Եթովպիա որ 900.000 քառ. քիլ. տարածութիւն ունի, կը գրաւէ չուրջ 100ին 40ը ափրիկեան գաղթային մարդին։ Եթովպիոյ մէկ մասը ինչպէս նաեւ Ափրիկէի ուրիչ շատ մը հողերը, անբնակելի են եւրոպացիներու հա - մար։ Նոյն իսկ իր լեռնադաշտերը, որոնք այնքան ցանկալարոյց են, բը - նակելի չեն։

Գաղթային Ափրիկէի 256 միլիոն քառ. քիլ. տարածութեան վրայ է - րեքուկէս միլիոն եւրոպացիներ մի - այն կան։ Այս հողերուն մեծ մասը լեռն է եւ ապառներէ ի վեր եւրոպական սիրապետութեան տակ է։ Գաղթային Ափրիկէն ցարդ չէ իւ - րացուցած եւրոպական բնակչութեան յաւելուածական մասը։ Ուրեմն, իր գոյութենէն ի վեր Ափրիկէ առած է աւելի քիչ եւրոպացի քան Իտալիոյ բնակչութեան ամբողջ մասը տարին ի վեր։

Այս չէ բոլորը։ Ափրիկացնակ է - րեքուկէս միլիոն եւրոպացիներէն եր - կու միլիոնը կ'ապրին հարաւ։ Ափ - րիկեան Միութեան մէջ, 1.200.000ը Միջերկրականի եզերքը՝ Թունուզ, Ալժէրը եւ Մարօք, որոնք անհունա - պէս աւելի նպաստաւոր պայմաններ ունին քան Եթովպիա։ Մնացեալ 300-000 եւրոպացիները ցրուած են 22 մի - լիոն քառ. քիլոմեթր տարածութեան մը վրայ, հետեւեալ կերպով.—

8000 հոգի՝ արեւմտեան բրիտանա - կան Ափրիկէ, 32.000 արեւել. բրիտա - նական Ափրիկէ, 64.000 հիւսիսային եւ հարաւային Ռոտեզիոյ մէջ։ Գու - մար՝ բրիտանական տարածութիւններու մէջ 104.000 հոգի։

21.000 հոգի արեւմտեան եւ հասա - րակածային Ֆրանս. Ափրիկէի մէջ եւ 25.000 Մատակասքար, գումար 46.000 հոգի։

26.000 պելժիական Քոնկոյի, 65.000 փորթուգալեան Մոզամպիքի եւ Անկո - լայի մէջ։

50.000 Լիբիոյ, 6000 իտալական Էր - իթրէայի եւ Սոմալիի մէջ, գումար՝ իտալական Ափրիկէի մէջ 56.000 հո - գի։

Ընդհ. գումար 297.000 եւրոպացի։

Ոմանք պիտի առարկեն թէ փարդ մը գաղթային պետութիւններ իրենց երիտասարդական ուժերը կորուսած են, որով չեն կրնար լեցնել իրենց ընդարձակ տարածութիւնները։

Քննենք ուրեմն չանքերը այն ազգե - րուն որ հպարտ են իրենց կորովին ու կենսունակութեան համար։

1885ին, Գերմանիա տիրացաւ արե - ւելեան ու արեւմտեան Ափրիկէի մէկ հողամասերու, Քամէրունի եւ Թոկո - լի որ 7,700,000 քառ. քիլոմեթր տա - րածութիւն ունէին։ Ուժեղ քարոզու - թիւն եղաւ ի նպաստ գաղթելու, քա - նի որ գերման ժողովուրդին ամէնէն «արեւին տակ տեղ» կը պահանջէր։ Ամէն չանք թափուեցաւ յաջողցնելու համար գերման գաղթարնակութիւնը։ Շահեկան է գիտնալ, թէ 25 տարուան սիրակալութենէ մը յետոյ, 1911 յուն - ուար 1ին գերման ափրիկեան կայս - րութիւնը 15,891 գերման միայն կը համրէր իր մէջ։ Տարեկան 1500 գեր - ման միայն կը գաղթեն Ափրիկէ։ Եւ հարկ է յիշել որ Ափրիկէի գերման հո - ղերը համեմատաբար լաւ հողամասեր էին։

Իտալիոյ պարագան աւելի կրթիչ է, մանաւանդ երբ նկատի առնուին հա - պճեակներ իր յոյսերը։ Երիթրէի հիւ - սիսամասը ընդարձակ չէրան մը կը պարունակէ որ մանրանկարն է հա - պճեական լեռնադաշտերուն եւ որոնց արդէն աշխարհագրական չարունա - կութիւնն է։ Կլիման նոյնն է, բարձ - րութիւնը (2էն 3300 մեթր ծովէն բարձր) նոյնը, բուսականութիւնն ու հողին արդասաբերութիւնը նոյնը եւ բնակիչներն ալ նոյն հապէշական ցե - զարմատէն։

Կրնայ կարծուիլ թէ Իտալիա որ այժմ կ'ուզէ գրաւել հապէշական լեռ - նադաշտերը, վերջին չիսուն տարուան միջոցին փորձեր կատարած է Էրիթ - րէի լեռնադաշտերուն վրայ։ Այսպիսի բան եղած չէ ոչ ազատական վարչա - ձեւին, ոչ ալ ֆաշականութեան օրով։ 1931 ապրիլ 21ին Էրիթրէի մէջ կային 4560 եւրոպացի որոնց 4188 միայն Ի - տալացի, հետեւեալ դասաւորու - թեամբ.— 84 հողագործ, 680 ճարտա - րարուեստ, 185 փոխադրական գործով զբաղող, 554 վաճառական, դրամա - ւէր եւ ազատ արուեստական, 1047 պաշտօնեայ, 643 վարչական եւ պաշտ - պանութեան յատուկ անձեր, 417 զա - նազան եւ 950 տասը տարեկանէն վար մանուկ։ Գումար 4560 հոգի, որոնց 3057 միայն կը բնակէին Էրիթրէի մայրաքաղաքը՝ Տոմարայի մէջ։

Այսպէս, գաղթարնակութեան յա - տուկ 5000 քառ. քիլոմեթր տարածու - թեամբ լեռնադաշտերուն վրայ կը բը - նակէին 400 իտալացի միայն։

Ակնյ ի՞նչ պէտք է հետեւցնել։ Պէտք չէ եզրակացնել որ Գերմանիա եւ Իտալիա անհոյժ գտնուած են զար - գացնելու իրենց ափրիկեան տա - րածքները։ Ընդհակառակն, այս եր - կու երկիրներն ալ մեծ կորով վատ - նեցին, բայց որոշ է թէ, Գերմանիա եւ Իտալիա միւս պետութիւններէն ա - ւելի լաւ էյաջողեցան Ափրիկէի մէջ եւրոպական գաղթավայրեր բանալու։ Եւ որովհետեւ ամէն տեղ նոյնն է, կարելի է եզրակացնել թէ, Ափրիկէն — առնուազն անոր մեծ մասը — յար - մար չէ գաղթարնակութեան։

Ընդունինք պահ մը թէ Մուսոլինի յաջողի մարդ ղրկել Հապէշիստանի բնակելի մասին մէջ (500,000 քառ. քիլոմեթրի չափ), կէս խտութեամբը Թրանսվալի եւ Նաթալի, ուր քառ. քիլոմեթրի վրայ երկու եւրոպացի կան, (Ափրիկէի ամէնէն բնակելի մա - սերն են այդ երկու գաղթավայրերը)։ Այս հաշուով 600,000 հոգի միայն պի - տի կրնայ բնակեցնել ամբողջ Հապէ - շիստանի մէջ, այսինքն Իտալիոյ ժո - ղովուրդին մէկուկէս տարուան միջո - ցին աւելցած չափով։

Այս թիւը որ իրական կարելիու - թիւններէն դերազանց է, ցոյց կուտայ թէ՝ եթէ Իտալիա այս ձեռնարկին մէջ յաջողի իսկ, լուծած չըլլար իր յա - ւելեալ բնակչութեան հարցը։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷՆ

Հապէշական տագնապը եւ Պաղեստին

—•—

Քաղաքական վերջին ալեկոծութիւ - նը ազդեց եւ Պաղեստինի վրայ։ Անա - խորժ հովը երկու տեսակ փչեց, մէկը համաշխարհային փոթորիկի վախը, որուն հետեւանքով զրամատէրը իր ոսկիի հաւաքումով զբաղեցաւ եւ ու - բիշներ պահեստի զրամները քաշելու փորձեր կատարեցին, իսկ միւսը՝ ներքին կացութիւնը, որ խռովեց պահ մը երկրին բնակչութիւնը։ Իսլամ Ա - րաբը կրկին յօնքերը կը պռոտէ Հր - եային դէմ, մինչեւ իսկ արաբ թեր - թեր մանուածապատ հրատարակու - թիւններ ունեցան արաբ բնակչութիւ - նը «արթնցնելու», «զգօն մղելու», վերջապէս պատրաստ գտնուելու հա - մար։ Հրեան ալ անտարբեր չկենար։

Ամբոխը աւելի տարուելցաւ, երբ անգլիական մարտանաւեր խարխոխ նետեցին Հայֆայի դրան առջեւ։

Զրոյցներ չատ են, խառն հովը ա - մէն տեսակ ալիքի վրդովութիւններ նետեց մտքերու վրայ, իտալական տուզանա - ւէր կը նշմարուին մերթ, զրոյցները քիչ մը եւս ճոխացնելով։

Բնակչութեան մեծ մասը ուտելիք պակաս կ'ամբարէ։ Մարգարէներու այս երկրին մէջ նորարոյսներ անպա - կաս են, իսկ կառավարութիւնը իր սովորութեան համաձայն անտարբեր ... դիտող է։ Հրեաներու մէջ կան եւ համայնավարներ որոնք յաճախ կը զգացնեն իրենց գոյութիւնը։

Սակայն մթնոլորտը հինցած լուրերը կը նորոգէ։ «Միացեալ Աթ - բիոյ Թագաւորութիւն»ը կը նախա - տեսուի արաբական չրջանակներու մէջ։ Մանաւանդ այս պարագան քիչ մը աւելի չեշտուեցաւ Իպն Ակուտի վերջին այցելութեամբ։

Դրացի Սուրիան քիչ մը չատ ունի քաղաքական ցնցղատապի այս տեսա - կէն, երկու երկիրներու արար ազգայ - նականները միեւնոյն դեղագիրը պնդե - ցնած իրենց կուրծքին վրայ կը սեղ - մեն։

Ահաւասիկ նոր կացութիւնը որ պատճառ եղաւ սահմանափակելու փոխադրութեան զործառնութիւնները, որմէ տուժեց հրապարակը։

Եգիպտոսի հետ յարաբերութիւն ունեցող մեծ տուներ եւս կարգի կը դնեն իրենց գործերը, զանազան զը - րոյցներու, դուշակութիւններու վր - րայ։ Մթագնած հորիզոնը իր սեւ ամպերը կը տարածէ դէպի այս երկի - րը։ Երեւոյթը եւ անոր տալիք որ - դիները ինչ որ ալ ըլլայ, սպասողա - կան եւ անորոշ դիրքի մատնած է բը - նակչութիւնը։ Պաղեստինի քրիստոն - եաները կրաւորական դիրք բռնած են հրեայ - արաբ - իսլամ խնդրին հան - դէպ։ Անչուշտ մտահոգութիւնն ալ պակաս չէ։

***Հրեաներուն Պաղեստին մուտքին համար տարեշրջան ունի կատարութիւնը։ Այս օրինքին համաձայն տա - րին միայն հինգ հազար Հրեաներ պի - տի կրնան մուտք գործել։ Այս պա - տճառական մասն է, իսկ տարբեր ուղ - ղութեամբ ճամբայ մը եւս կայ, այն Հրեան որ կրնայ մարդ գլուխ հազար ստերլին ցոյց տալ կառավարութեան կարող է հանդիսատ կերպով տեղաւոր - ուիլ երկրին մէջ։ Չհաշուենք փախ - տականները որոնք քիչ թիւ չեն կազ - մեր։

***Ամբողջ Պաղեստինի մէջ այժմ 7—8 հազար կը հաշուուի Հայ գաղու - թը։

ՏԻՐԱՆ

Ի՞նչ կը վտածէ Անգլիա

—•—

Տէյլի Մէյլ հարցարան մը պատ - բաստած եւ ուղղած էր իր ընթերցող - ներուն։ Ահա այդ հարցարանը.—

1.— Կ'ուզէ՞ք որ անտեսական պա - տիժներ անօրինուին հանդէպ Իտա - լիոյ, որ յարձակեցաւ Հապէշիստանի վրայ։

2.— Կ'ուզէ՞ք որ զինուորական պա - տիժներ անօրինուին։

3.— Կ'ուզէ՞ք որ Մեծն Բրիտանիա անդամ մնայ Ազգերու Դաշնակցու - թեան։

4.— Կ'ուզէ՞ք որ վերազինուի Մեծն Բրիտանիա օդային, ցամաքային եւ ծովային ուղիներով։

Ահա հասած պատասխանները.—

Առաջին հարցումին 74.80 առ հա - րիւր պատասխանած են ոչ։

Երկրորդ հարցումին՝ դարձեալ ոչ, եւ աւելի մեծ թիւով,— 83.22 առ հա - րիւր համեմատութեամբ։ Երրորդ հարցումին՝ մէկ երրորդը այո, երկու երրորդը ոչ, այսինքն 31.08 առ հա - րիւրը կ'ուզեն, 68.92 առ հարիւրը չեն ուզեր։ Իսկ զալով Անգլիոյ ապառազի - նութեան՝ չախչախիչ մեծամասնու - թիւնը համաձայնութիւն կը յայտնէ, միայն 4.60 առ հարիւրն է որ չուզեր։

Պիտի ըսուի, թէ «Տէյլի Մէյլ»ի ընթերցողները չեն որ կը ներկայա - ցնեն Անգլիան, եւ երբ Մեծն Բրի - տանիա ուզէ դիրք մը բռնել, չի հար - ցներ թերթի մը ընթերցողներուն, սակայն արժէք մը կը ներկայացնէ այն պարագան ալ, որ Տէյլի Մէյլ կը տպուի 1.500.000—1.800.000 օրի - նակ։ Հանրային կարծիք մը ահա որ տպաւորիչ է իրապէս։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՈՁԻՐՆԵՐԸ

—•—

ՓԷյեամի Սափա կը գրէ Թանի մէջ։

Քանի մը օրեր առաջ, Իզմիա ար - հեստագիտական վարժարանի նկար - չութեան ուսուցիչը ապանուէցաւ ու - սանողի մը կողմէ։ Մարգասպանը ինկաւ անդունդ մը եւ կտոր կտոր ե - ղաւ։ Մեր մտքերը քամահեր էին այս պատմութենէն, ու ահա նոր մը,— ա - չակերտ մը, Քասպաթչէի լիսէին մէջ, գերման ուսուցիչը դանակով վիրաւորած է։

Քանի՛ քանի նման դէպքեր մէկ տար - ուան ընթացքին։ Ամերիկա առաջ, Սամսոնի մէջ, ուսուցչութեան ուսուց - չին ատուն ուղղ դրեր էին։ Պոլսոյ լիսէներէն մէկուն մէջ ուրիշ դէպք մը։ Անատոլու մէջ ուսանողներ քա - րի բաներ էին կրթական քննիչ մը։ Պոլսոյ գերմանական վարժարանի ծուխը ուսանողներէն մին, ծպտուելով կոկորդին էր փաթթուած ուսուցչին։

Համամաձայն ծուխը օրէնքներուն, ուսուցիչ մը իրաւունք չունի նոյն իսկ թեթեւօրէն ապտակելու աշակերտը։ Մինչդեռ մեր աշակերտներն ու ուսա - նողները ոչ թէ ապտակ, այլ փամ - փուշ, ռումբ եւ զանազան զործածելու իրաւունք ատեր են իրենք իրենց։

Այս դէպքերը թէ կրթական եւ թէ ոճրային հանգամանք ունին։ Եթէ, «ինչ վատութիւն» ըսելով, այս դէպ - քերը թողունք ոտիկանութեան, թօթ - վելով մեր ուսերը, սխալ ըրած կ'ըլ - լանք։ Ո՛չ։ Հոս կայ ընդհանուր կր - թութեան եւ մշակոյթի զատ մը որ վեր է տուրական ոճրային կամ ոս - տիկանական զործերէն։

Եթէ խնդրին խորը փորենք ու մեր մտաը մինչեւ արմատը խօթենք, կը տեսնենք որ բոլոր այդ քարերը, զա - նակները, ռումբերը, վամպիրները ոչ թէ 5—6 ուսուցիչներ, այլ մեր վարժարաններու եւ համալսարան - ներու ամբողջ կարզապահութիւնը եւ բարոյականը խախտելու կը ձգտին։ Այս խնդրին մէջ պէտք է ձեռք ձեռքի աշխատին ոստիկանը, դատաւորն ու վարժապետը։

«Հայ-Բոյժ»

—o—

ԺողովրդականՁ Ամսաթերթ

Բժշկութեան եւ առողջապահութեան

«ՏՈՒՆԵՆ ԲԺԻՇԿԸ»

ԽՄԲԱԳԻՐ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բաժնեգինը 20 Ֆրանք

Հասցէ՝ Dr. Ch. Aivazian, 17, Rue Damesme, Paris.

ԲՈԼՇԵՎԻԿՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՆ ՍԱՆՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Անցեալ չաբաթ եւ կիրակի «Փա - րոսի» յայտնի երաժշտախումբը, իր 1903—36 տարեշրջանի նուագա - հանդէսները բացումը կատարեց, իր առաջին երկու բացառիկ ցերե - կոյթները նուիրելով Սէն Սանսի զոր - ծերուն ներկայացման, Ֆրանսացի մեծ վարպետին ծննդեան հարիւրամ - եակին առթիվ։

Սէն - Սանս ծնած է Փարիզ, 1835 հոկտեմբեր 9ին, եւ մեռած Ալժէի մէջ 16 դեկտեմբեր 1921ին։

Երկու նուագահանդէսներու ըն - թացքին, Օրկեստրի անօրէնն Պ. Ռկօղի եկաւ ամփոփ բանախօսութեան մը մէջ ներկայացնել արուեստագէտը եւ անոր երգը, իր անձնական յուշերէն եւ հնամանդներէն բերելով չարք մը հետա - քրքրական հատուածներ։

Վիքթորիէն Սարսու, Սէն Սանս եւ Ռկօղի մտերիմ աշխատակիցներ եղած էին, քէեւ Սարսու չատ ընդհա - րումներ ունեցած էր երգահանին հետ, իր գործերուն երգահանին կող - մէ եղած փոփոխութիւններուն եւ կր - ճատումներուն առիթով։

Սէն Սանս իր կեանքի ընթացքին չատ պատահած է անհասկացողու - թիւններու, չար նախանձներու եւ հակակրութիւններու։

Անգլայի մը համբաւը չինած են իր հակառակորդները իր մասին։

Պ. Ռկօղի ուզեց այդ առասպելը հեր - քել պատմելով՝ պատերազմի ընթաց - քին իր Օրկեսթր Քօմիքի անօրէնին դրասենեակին մէջ պատահած դէպք մը։

Յէվիլիներու Փարիզի վրայ գիշե - րային չարձակումներու չրջանն էր։ Այդ գիշերը կը սպասուէր նոր չար - ձակում մը։ Պ. Ռկօղի գրասենեակին մէջ էր նաեւ Սէն Սանս եւ Փարի - զի պաշտպանութիւնը տասնվեցող դին - ուորականներ։

Օդապարիկին զալուստը դիմաւո - րելու համար որոշուած էր օդասա - մը հանել եւ ամբակոծել զայն։ Գիշե - րային թռիչքներ կատարելու ընդու - նակ օդանաւորդներ դեռ չկային այդ միջոցին։ Մօսսեցաւ Քօտրոն ընկե - րութեան պատկանող երիտասարդ օ - դանաւորդի մը մասին։

Կանչուելով անմիջապէս, ան ներ - կայացաւ գրասենեակին մէջ։ Իրեն կայացաւ գրասենեակին մէջ։ Իրեն յայտնուեցաւ իրմէն սպառուածը։

— Կը բարձրանաս մութին մէջ եւ երբ ցկիլինին վրայ սիրապետես, ա - նոր վրայէն անցնելով կը ձգես քեզի սրուելիք ռումբերը։

— Եւ ես ալ անոր հետ օդը կ'ելլեմ, ըսաւ փարիզեան կավոշի երեւոյթով օդանաւորդը։

— Գուցէ, ըսին ներկաները, բայց անթիւ հոգիներ կը փրկես։ Անչուշտ կը վարձատրուիս ...

— Դրամ չեմ ուզեր։ Կին մը եւ զա - ւակ մը ունիմ։ Կինս կ'աշխատի, կա - րօտ չէ, բայց եթէ կը համաձայնիք, բան մը կը փափաքիմ։ Եթէ մեռնիմ իմ բնակած փողոցիս անունս դրէք, որպէսզի մանչս օր մը կարենայ ըսել։

— Անիկա իմ հայրս էր ...

Սէն Սանս լուիկ ունկնդիր այդ ոդ - բերդական տենդով խօսակցութեան, վեր եւած եւ սենեակէն հեռացած էր՝ երեսը արցունքներով ողողուած ...

Սէն Սանսի նախապատիւ Իրլանտա - յէն եկած եւ հաստատուած էր Եօթնե - րորդ դարուն Նորմանտիա։ Իր անու - նը ուղղակի կուգայ իր պապերէն՝ Ֆրանսացած ձեւով։

Իր երաժշտական կարողութիւնն ե - րուն յայտնագործումը եղած է կա - նուխէն։ Զորս ու կէս տարեկանին, ան արդէն կը նուագէր դաշնակի վր - րայ՝ սահուն կերպով։

Աւելի ուշ իր երգեհոնին վրայ վարպետական ներչնչումներու միջո - ցին ըրած առեղծագործութիւնները ը - սել կուտային մեծանուն Լիսթէն։

— Աշխարհի ամէնէն մեծ երգեհոն նուագողն է ան։

Իր այս վերջին առեղծագործու - թիւնները լսելու առիթ ունեցողները կը յայտարարեն, թէ Սէն Սանսի լա - ւագոյն եւ անծանօթ կողմերէն են եղած անոնք։

Երկու ցերեկոյթներու յայտագիրը կազմուած էր վարպետին տարբեր յատկանիշներ կրող գործերուն ուշա - դրաւ նմոյշներէն։

Գլխաւոր կտորները եղան Concerto N5 en fa majeurը, գրուած դաշնակի եւ երաժշտախումբի համար, եւ որուն դաշնակի մասը գերազանց զգացու - մով եւ նրբութեամբ ապրեցաւ մեծ դաշնակահարուհի Մակսա Թակլիա - Ֆէրօի ճարպուկ մատերուն տակ։

Concerto N3 en si mineurը — 24 տա - րեկանին գրուած, Ջութակի եւ երա - ժշտախումբի համար — կը խտացնէր Ֆրանսական գունագեղ երեւակայու - թեան եւ ազնուական ճաշակի թանկա - գին տարրերը՝ մանաւանդ երկրորդ մասին մէջ։ Ջութակահար Հանրի Մկրտչէ գեղեցիկ ու ճարտար կերպով կրցաւ տալ կտորին մեղմ մասերը՝ հր - գօր արտայայտութիւններուն անբա - ւականութեամբ տակաւին։

Ջուտ երաժշտախումբին վերար - տադրած կտորներուն մէջ ամէնէն տը - պաւորիչը եղաւ վարպետին աշխար - հահռչակ Danse macabreը, զոր կարելի չէ լսել առանց ցնցուելու։

Նկարագրական երաժշտութեան գը - լուխ - գործոցներէն մէկն է ան իր պարունակած պատկերներուն նկար - չական ճշդութեամբ եւ գոյներով, առեղծած պակուցիչ մթնոլորտով եւ յուզումով։

Գիշեր է։ Տասներկու հարուածներ հեռաւոր ժամացոյցի մը վրայ։ Գիւ - ղին գերեզմանատունը, թաղուած մութին եւ խորհուրդին մէջ։ Ցան - կարծ մահը կը յայտնուի իր ջութա - կով ցնցող հարուածի մը մէջէն ու պարը կը սկսի։ Կմախքները կը պա - րեն գերեզմաններէն ելած, ոսկորնե - րու քամահեցնող ընդհարումներու չերտաւորումներով, արագ, հեռահե - ար աւելի խօլ, գիւղային, փոթորիկի մը սոյլերուն ու վայրիներուն ընկե - րակցութեամբ, մինչեւ որ կայծակի մը որոտումով պարիկ ան ձնծղանե - րու եւ փողերու մէջէն ...

Արշալոյսը մօտ է։ Աքաղաղի հե - ռաւոր կանչ մը, ու հանդարտած ներ - դաշնակութիւններու մէջ արեւը կը ծագի, անհետացնելով անդղրիկ - մանեան տեսիլքը։

Եթէ Սէն Սանս միայն այդ գործը տուած ըլլար, ան պիտի բաւէր — իմ համեստ կարծիքով — իրեն անունին անմահութիւնը ապահովելու։

Գեղարուեստական վայելք մը նոյ - պէս Symphonie N3 en ut mineurը, եր - գեհոնի եւ դաշնակի ընդհակկցու - թեամբ, համայիչ եւ հարուստ երան - գաւորումներով։

Ճարտար երգիչ Պ. Փանգէրա հաճե - լի ոճով մը արժեցուց վարպետին չորս կտորները։

«Փառըլու»ի հեղինակաւոր դեկա - վարը Պ. Ա. Վօլֆ իրեն յատուկ ճչ - գրիտ ու երանգաւոր ոճով արժեւո - րեց մեծ վարպետին գործերը, խղճ - մտօրէն եւ հմտութեամբ։

Օփերան հոկտ. 9ի գիշերը ներկա - յացուց հանրածանօթ «Սամսոն եւ Տալիլա»ի 725րդ ներկայացումը։

Սէն Սանսի թատերական երաժշ - տութեան գլուխ - գործոցը կը հա - մարուի վերոյիշեալ գործը, որուն ա - ռաջին ներկայացումը եղած է Գեր - մանիոյ մէջ՝ Վէյմարի Մեծ Թատրոնի բեմին վրայ, Սաքս - Վէյմար դուք - սին քաջալերութեամբ եւ հովանաւո - րութեամբ։

Տասներհինգ տարի յետոյ միայն Փա - րիզի Օփերան ընդունած է զայն իր խաղացանկին մէջ, ուր կը մնայ՝ կու - նօի «Ֆաուստ»ին քով՝ հասարակու - թեան մասնաւոր գնահատանքը վայե - լող գործերէն մէկը։

ՀՐ. ԱԼԵՄԱՆԱՓ

ԿԸ ՅՈՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել բուղթին մէկ երեսին վրայ բծախոցելի եւ մելանով։

Կարեւոր չարժումներ քողար ճակատներուն վրայ

Հապէշները կը սպառնան կտրել երկաթուղին

Զինուորական մասնագէտներ կը յայտարարեն թէ շատ աւելի հաւանական է որ Ճիպութի - Ատիս - Ապէպա երկաթուղին կտրուի Հապէշներու քան Իտալացիներու կողմէ։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Իտալացիները յառաջխաղաղով հիւսիսէն, հիւսիսային արեւելքէն եւ հարաւէն, պիտի փոքճեն Հապէշները շատ պէտք չունենալով անոր, իրենց համար ճեմնուղի է քանդել գիպէշները եւ խափանել իտալական յառաջխաղացութիւնը։

Վերջին տեղեկագիրներու համաձայն, իտալական այն բանակը որ դրաւեց Ատուան, կը յառաջանայ դէպի Մաքալլա, Ինա Ղուվասի միջնաբերդը, իսկ Տանաքիլի շրջանէն իտալական զօրքը դէպի անապատը մտած է մինչեւ 40 քիլոմեթր, ուղղուելով դէպի Ատուա։ Նահանջող ցեղապետները արդէն ազած են ջրհորներն ու աղբիւրները, ծարաւէն չարչարելու համար Իտալացիները։ Մինչ կողմէ, իտալական բանակ մը կը յառաջանայ Սոմալիէն, Օկաձէնի ճամբով, դէպի Հարրար։ Այս առթիւ կ'ըսուի թէ կարգ մը հապէշական ցեղախումբեր դաւալիք եղած ըլլալով, կը դիւրացնեն իտալական յառաջխաղացութիւնը։

Հապէշները չարունակ օդնական ուժեր կը ղրկեն դէպի Օկաձէնի ճակատը, կտրելու համար իտալական յառաջխաղացութիւնը որ կը սպառնայ Ճիճիկայի։ Եթէ ձախողին, Իտալացիները կրնան կապ հաստատել Էրիթրէէն իտալական Սոմալի։

Զորեքշաբթի օր իտալական օդանաւեր ռմբակոծեցին Ալաջը, Ճիպութի - Ատիս - Ապէպա դծին վրայ, 100 մղոն հեռու մայրաքաղաքէն։

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ երկոտասան կղզիներու զինուորական հիւանդանոցները հրաման առացած են տեղ պատրաստել երկու հազար իտալացի վիրաւորներու համար, երեք օրուան մէջողին։

Զրոյցի մը համաձայն, հապէշական երեք բանակները կը գործեն իտալական բանակի աջ թեւին վրայ, հրամանատարութեամբ հռչակաւոր Ռաս Քասայի, որ ունի 80,000 զինուոր։ Ռաս Մէյտամ, հիւսիսի հրամանատարը, ամէն օր օդնական ուժ կը սպասայ։ բայց ամէնէն առելի պէտք ունի հրացանի եւ ռազմանիւթի։ Որքան կարելի եղած է արուզել, հապէշական երկու զօրամասեր կը քալեն Ամարայի վրայ, որ իտալական ընդհ.-բանակատեղին է Էրիթրէի մէջ։ Հապէշները կ'ուզեն գրաւել Իտալացիներու ամբարած ահագին պահեստը, միեւնոյն տաեն կտրելով նահանջի գիծը։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԻՍՏ ԳՐԱՖՆՈՒԹԻՒՆ հաստատուեցաւ Ատիս - Ապէպայի մէջ, դեկավարութեամբ պելժ սպաներու։ Որ եւ է զինուորական լուր դուրս չպիտի հանուի։

ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ Մխութիւնը, որ աւելի քան 2.600.000 անդամ կը հաշուէ, կոչ մը ուղղելով Պ. Լաւալի, կը յիշէ Ֆրանսացի եւ իտալացի զինուորներու զինքի եղբայրակցութիւնը, Իտալիոյ կրած մեծ կորուստները, երկու երկիրներուն աւանդական բարեկամութիւնը եւ կը յայտարարէ թէ Ֆրանսա պէտք է մերժէ մասնակցիլ որ եւ է ձեռնարկի որ կրնայ դէմ դիմաց հանել Ֆրանսացի եւ իտալացի նախկին ռազմիկները, զոհացնել Իտալիոյ օրինաւոր պահանջները եւայլն։

ԻՐ ՍԵՆԵԱԿԻՆ ՄԷՋ ՄԵՌԱՒ զանուեցաւ ուռա տարօրինակ բանասեղծ մը, Պորիս Փօփլավսքի, 32 տարեկան։ Մայրը առտուն տեսնելով որ տակաւին ժամուն արթնցած չէ, գնաց կանչեց, բայց տղան արդէն մեռած էր։ Այդ պահուն հոգեվարքի ձայն մը լսեց եւ տեսաւ վերարկուի մը վրայ փռուած է արդուն բարեկամը, Սերժ Եսենին, 19 տարեկան։ Միեւնոյն տիզգոյն դէմքն ունէր Սերժն ալ, որ մեռաւ հիւանդանոց փոխադրուած տաեն։ Երկուքն ալ այլասրած մոլութիւններ ունենալով, կը կարծուի թէ առատ մորֆին քաշած են։ Սերժի վրայ գտնուեցան թէ մորֆին եւ թէ ծածկագիր հաղորդներ։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 12ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ եւ ՋԱԻԱՐԵԱՆ խումբերու
Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կը նախագահէ Ընկ. ՎԱՐԴԱՆ ՁՈՒԼԼԷՐԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ Ա. ԳԻՒԼԼԱՆԴԱՆԵԱՆ եւ Լ. ԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Օտար արուեստագէտներէ բաղկացած նուագախումբ դեկավարութեամբ Ա. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ։

Կը մեներգեն Օրիորդ Ե. ՏԷՐ - ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Պարոնները՝ Վ. ՁԱՆՏԵԱՆ եւ Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ։

Կ'արտասանեն Պարոնները Ա. ՀԱՑԱԳՈՐԾԵԱՆ, Ղ. ԳԱՅԹԱՆՑԵԱՆ եւ ընկ. ՄԻՐԳԷ։ Հանդէսին կը մասնակցի նաեւ Թ. ԽԹԻԿԵԱՆ իր սօլօներով։

Կովկասեան պարերը կը դեկավարէ Ե. ԳԷՐՔՔՔԵԱՆ իր ճագով։

ՄՈՒՏՔԸ՝ 1 ՖՐԱՆԿ։ Անգործներու մուտքը ազատ է։

ՀԱՆԴԷՍԷՆ ՎԵՐՋ ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ։

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. ՎԻԵՆԻ «ԱՆԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ
եւ մասնակցութեամբ ՄՈՒՐԱՏ, ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

ՍԷՐԲԻԼԸ ԿԱԹՕԼԻԿ ՀՈԳԵՒՈՐ ՄԷՋ

Կը խօսի՝ Ընկերը ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած-բաժին։ Յատկապէս հրաւիրուած է երգչուհի Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ եւ չելթակահար Ա. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (Լիոնէն)։

Կը ցուցադրուին ՄՈՒՐԱՏ և ԳԷՈՐԳ ՀԱՎՈՒՏԻ կէդացի պատկերները։

Հրաւիրուած է տեղւոյս քաղաքապետ՝ Պ. ՀԻՒՍԼԷ։

Թախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք։

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ, Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ *ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ*
եւ մասնակցութեամբ՝ *ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ և ՋԱԻԱՐԵԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ*
Կը նախագահէ ընկ. ԱՐԱՄ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ
Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԳԻՒԼԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

Կը մասնակցի Պատանեկան միութեան *ԱՐՇԻԻ* ֆանֆարը։

Երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւայլն։

ՀԱՆԴԷՍԷՆ ՎԵՐՋ ՏԵղի պիտի ունենայ *ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ*

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Salle d'Horticultureի մէջ

84, Rue de Grenelle. Métro: Bac

ՎԱՂԸ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ ՅԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

ՎԱՅ, ՎԱԿՕՆԻՆ ՄԷՋԻՆԸ...

ԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ս. ԲԱՐԻԿԱԵՆի տասը հոգիանոց ընտիր օրքէսթրը - ճազով

ՕՐՈՒԱՆ ԹԱԳՈՒՀԻ... ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ... ՏՈՂԱՆՑԻ... *FARANDOLE*

Ո՛Չ ՎԻՇԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ, Ո՛Չ ԱՃՈՒՐԴ ԱՅԼ ՀՕԹԻՑԵՕՆ ԵՒ ՓԷՑՑ... ՓԷՑՑ...ՓԷՑՑ...

Մուտքի գինը խիստ ժողովրդական՝ **7.50 ՖՐԱՆՔ։**

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար։ կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՑՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի։

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմաթուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար)։

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ։

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք։ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ձեր սեփական վայրէ առանց յաւելումի՝ 12ը 125 ֆրանք։

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՁՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻ

ՀԱՐՑՈՒՏԻՑԻ
ՓՏՏՈՒՆՑԻ
ԵՒ ԳՆԵՑԻ

ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ
ԱՐՓԱՑԱՏԱՆ ԵՄԻՏՔԻ

ԿԱԶԱՆՈՒՐՔ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՒՈՐ

Գոլսոյ օդին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱԼԱԹԻՒԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-80

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏԼՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԼԷՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crequi

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ Է ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ Ի ՊԱՏԻՒ ՈՂԲ. ԳՐԱԳԷՏ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ

ՀՈԿՏ. 15ԻՆ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ. ՍՕՍԻԼԷԹ ՍԱՎԱՆԹԻ D. ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ։

Պիտի խօսին.— Պ. Պ. Տ. ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ, Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ,
Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ, Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, ՍԱՐԳՍԵԱՆ,
Տիկիններ՝ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ ԼՈՒՍ
եւ Միութեան նախագահ՝ Պ. Ս. ՁՕՊԱՆԵԱՆ։

Ոչ ոքի հրաւէր չէ ղրկուած։

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգ. կեդր. վարչութիւնս, ողբ. Գրիգորիս եպսկ. Պալաքեանի մահուան տարեդարձը արժանավայել հանդիսաւորութեամբ կատարելու համար որոշած է եւ ատ այդ հրահանգած բոլոր Պատ. Թաղ. Խորհուրդներուն, որ Հոկտեմբեր 13ի կիրակին, բոլոր արուարձաններուն մէջ պիտի կատարուի հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն։

Նոյն օրը, կէս օրէն ետքը ժամը 3ին Սէն Լուի Եկեղեցւոյ մէջ պիտի կատարուի Սպահանդէս, մասնակցութեամբ Ազգ. Թեմական, Կրօնական եւ Վարչական անդամներու եւ բոլոր Թաղական Խորհուրդներու։

Առ այս կը հրաւիրենք զաղութիս բոլոր մարմիններն ու բարեսէր հասարակութիւնը իրենց ներկայութեամբ յարգելու եւ անմահացնելու յիշատակը ոդբացեալ Սրբազանին։

Այս առթիւ խօսք առնել փափաքողները կրնան նախապէս դիմել Ազգ. Առաջնորդարան։

Մարսէյլ Ազգ. կեդր. վարչութիւն

ՕՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ-ՓՐՈՎՈՅԻ Ս. Թարգմանչաց Մայր Եկեղեցիի կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի կը պատարագէ ու կը քարոզէ Մարսէյլի նախկին հոգեւոր հովիւ Մաժբրէ եպսկ. Գալֆայեան, որ կը դառնայ Ս. Էջմիածնէն։

ԼԻՕՆԻ ԼԵԳԻՈՆԱԿԱՆ Միութեան նորակազմ վարչութիւնս կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները, կազմակերպութիւնները եւ հայրենակցական միութիւնները ներկայ ըլլալ այս կիրակի Հայոց Եկեղեցին, ուր տեղի պիտի ունենայ Արարչի Նահատակներու յիշատակին Հոգեհանդիսի արարողութիւն։

ՏԱՐՕՆ - ՏԻՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայր. Միութեան Մարսէյլի ժասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Փարիզի կայարանի սանդուխներու դիմաց Պար Մոնիմոնթալի սրահին մէջ։ Օրակարգ.— Նախկին ժողովի շարունակութիւն։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն կը հաւասարուհանդամատերերը միասին բերել։

Հ Ց. Դ.

ՎԱՐԴԱՆ ԵՆԹԱԿոմիտէի Տաւրոս խումբի ժողովը այս կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 2ին Կուսէնվիլի մէջ, սովորական հաւաքատեղին։

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅի Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբի ընկերները՝

Վէրամեան, այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին։

Մջօ, վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ։

Արդուճեան, այսօր ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընդ. կղեմէսի բնակարանը, Շավիլ։ Կարեւոր օրակարգ։

Գաւառատ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գուր Լաֆայէթ, Զարդարեան Գրագարանի մէջ։

ՓՕՆՖԻՆի Մուրատ խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Բիօնէի սրճարանին վերնայարկը։ Կարեւոր օրակարգ։ Կը խնդրուի Սէնթ Անթուանի ընկերներէն ներկայ ըլլալ։

Տէր եւ Տիկ. Վ. Եափուճեան, Տէր եւ Տիկ. Ա. Եափուճեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկ. Ե. Եափուճեան եւ Հայկ Եափուճեան (Պուաթիէ), Տէր եւ Տիկ. Ե. Թէօճեան եւ Տէր եւ Տիկ. Ս. Թէճեան (Թիֆլիս), Տէր եւ Տիկ. Յ. Սափոնճեան, Տէր եւ Տիկին Խ. Շէրխանեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկ. Յ. Գիւմպրիեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկ. Բ. Կաբասեան եւ Տէր եւ Տիկ. Ա. Յակոբեան, կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր, եղբօր, եւ ազգականի

ՏԻԿԻՆ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԵԱՓՈՒՃԵԱՆԻ

դառնապէտ եւ եղերական մահը որ տեղի ունեցաւ հակտ. Յին, երեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9.30ին, Լիոնի Էրիօ հիւանդանոցին մէջ, 60 տարեկան հասակին, հոգեվ. Ճիճ, կիրակի երեկոյեան ժամը 6ին, Տէսնիի ժամ ժոռէս պողոտային վրայ պատահած իւիճաչպուժի արկածի հետեւանքով։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ հակտ. 11ին, ուրբաթ առաւօտեան ժամը 8ին եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Լիոնի Կիօթիէրի գերեզմանատունը։

Մանօթ.— Մահադէպ չտատցողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ *Ֆր. Կ. ԽԱԶԻ ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղին կողմէ*

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

14, rue de Trévise. փարիզ. Métro Cadet.

Կը նախագահէ ՏԻԿԻՆ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

կը խօսի՝ *ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ*

Ֆր. Կ. Խաչի Նիսի ամառնային կայանի մասին։

Մուտք 3 ֆր. (Թէյ եւայլն. միասին)։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ *Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ Մ.-ճիւղին կողմէ*

Վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին

1, Place de la Comète (Asnières) սրճարանի վերնայարկը

կը խօսի տիկին Շ. *Մ Ի Ս Ա Ք Ե Ա Ն*

Մուտքը՝ 3 ֆրանք. Թէյ եւայլն. միասին։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (50)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Թարգմանեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Երկրորդ, բնազբիները հին երրայեցւոց լեզուով գրուեցան եւ ոչ Հապէշից։ Երրորդ, թագաւոր չունէր վրան, զոր չը յիշեր տուրք Գիրքն ալ։ Բայց Հապէշից նման ազգ մը կուրօրէն ընդունելով զայն իբրեւ իսկական բնագիրը, անտի պարծանք մը տուած կ'ըլլայ իրեն։

Նոյնպէս իրենց աւանդութեան նայելով՝ Ճիսուսի ներկայացուած ժամանակ, ինչպէս վերը պատմեցինք, ոսկեգիր տառերով եռեւի կողմը գրուած պիտի ըլլար, «Ընդունեցէք ինչ որ գրուած է» խօսքը։ եւ այս ալ դարձեալ ապացոյց մը պիտի ըլլար իրենց՝ առեղծական եւ ոչ ճշմարիտ ըլլալուն։

Այս բոլոր անձներս անչուշտ նոյն քարին սպասաւորող եկեղեցականք դիտմամբ, որովհետեւ մարդկային դառնութէ բոլորովին զուրկ պիտի ըլլայ մեկը որ չկարենայ տեսնել այս օրինակ առաքինի մը, կամաւ հաւատացուցած են խեղճ ժողովուրդը, եւ իրենց խարէութիւնը չյայտնելու համար աստուածային արդեօք մը եւս ըլլալ հնարած են, անմատչելի ընելով զայն աշխարհականներէն։

Ցետ այնորիկ նոյն աւանդութեան մէջ գտնուած եկեղեցական գեղեցկներն ու անօթները ցոյց տուին մեզի, որոնց մէջ թէպէտ նշանակութեան արժանի բան մը չկար, սակայն առնոց եւ ոչ մէկ քառորդը ուրիշ եկեղեցւոյ մէջ տեսնելով, բաւական նշանակութիւն մը ունէին։ Բայց մասնաւորապէս յիշատակելու զանց չեմ ըներ եկեղեցական թմբուկը, որու ձեւը հասարակ թմբկի ձեւէն տարբեր է իր երկարութեամբը, եւ բոլորովին արծաթով զանազանուած։— Դառնանք մեր պատմութեան։

Նոյն օրը Աքսումէն եկանք Ատուա դառնալու մեծ իշխանին հետ։ դին - ուորական երաժշտաց խումբը մեր առջեւէն կ'երթար։ եւ մենք ջորիներ հեծած իշխանին հետ կը քալէինք, որ ի պատիւ մեզ միշտ քանի մը քայլ առաջ կը քալեցընէր իւր ջորին։ եւ մեր եւ - տեւէն կուգային ապառաժնակալ զօրքերը եւ զօրապետները։ Քաղաքը հասանելնուս եւ զմեզ յառուկ պատրաստուած տան մը մէջ հանդչեցընելնուն յետոյ, ինքը գնաց իւր թնակարանը, եւ 12 ռոպէ արձակել տուաւ մեր գալուստը պատուելու համար։

Մեր Ատուա դառնալնուս առաջին գրաշմունքներս եւ պարտքերնիս եղաւ նամակաւ մի մեր հոն հասնիլը ծանուցանել Ամենապատիւ Տ. Եսայի Սրբազան Պատրիարքին, որու համար յատուկ թղթատար մը հանեցինք Մուսաւա առ Ափթ. Աւագիլ ազգին Ց. Ճիվելեկեան։ Այլեւ ուրիշ նամակ մըն ալ Ամերիկայէն լեզուով պարտք համարեցինք եղիպտոսի Անգլիական ընդհանուր հիւպատոսին ուղղել, որուն մէջ մեր վերադարձին համար Բրիտանիոյ կառավարութեան ցոյց տուած ջանասիրութեանը շնորհակալութիւնները յայտնեցինք. աւասիկ առնոր Հայերէն թարգմանութեան օրինակը։

Ատուա **13/1** Յունիս, **1869**

Ցիսահակ Արքեպիսկոպոսէ Երուսաղէմայ, առ Մեծապատիւ Սմպատոն հաղարապետ՝ ընդհանուր Հիւպատոս Անգղիոյ։

Ի Գահիրէ, յԵգիպտոս

Զօրութեամբն Աստուծոյ եւ շնորհիւ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ Ամէն։ Խաղաղութեամբ յԱստուա,, եւ մեծաւ սիրով ընդունելութիւն գտանք Թէկիրի բարեպաշտ Քաղաքապետէն։

Մեր ամենախորին շնորհակալութիւնները կը մատուցանենք Ձեզ նուէրնիս Վեհափառ Վիքտորիա Թագուհւոյ մեծին Բրիտանիոյ՝ մեր վարձին յաջողութեանը համար դակելուն։ Նմանապէս եւ պաշտօնատարաց համար գործակցութեան եւ բարեմաղթութեան որ ձեր կը նուիրենք նախանձայուղ Թէկիրի Բարեբարտաւոր Քաղաքապետին խիստ մեծ բնդունելութեանդ, վասն որոյ կը վեհափառութեան եւ քեզ բարի պատահարութիւնը կը փութանք աւանդել։

Ցուսալով յԱստուած մեռ յԵգիպտոս հասնելու, մնամք Ձեր ամենապատրաստ կամ խնամակալ

Արքեպիսկոպոս երուսաղէմայ

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
12
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
12 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2933

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԴԻՊՔԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Տպրիներու խմորումներն ու խլրտումները վերջապէս յանգեցան իրենց տրամաբանական վախճանին,— Միապետութեան վերահաստատում Յունաստանի մէջ:

1933ի ընտրութիւնները ի վեր, երբ «ժողովրդական» (ապբաչական) կուսակցութիւնը մեծամասնութիւն շահելով տիկնացու իշխանութեան, պ. Ցալտարիս միապետութեան ճամբան կը հարթէր յուշիկ-յուշիկ: Վարչապետու - թեան կոչուած առեն, տակաւին շատ զօրաւոր էին հանրապետական տագնապները, իսկ վէնիզելոս դահակալեան աւելի մը պէս կախուած կը մնար ապբայա - քը, վարչածեւի խնդիր չյարուցանելու համար:

Ձեռնտուպով այս հաւասարիմներուն, կրետացին միևնոյն իսկ ձևնուդկական դաշնակցութիւն մը կազմած էր, ի հարկին բռունցք ցցելու համար:

Շատ չանցած տեղի ունեցաւ մահափորձ մը՝ Վենիզելոսի դէմ, ինչ որ ա - ռիթ տարաւ կիլիքեցը: Դատաւորներու դատավարութեան առեն, արդէն պատ - րաստ էր վարագոյրը:

Եւ ահա մարտի ապստամբութիւնը, որուն մանրամասնութիւնները բոլորդ ալ կը յիշէք: Վենիզելոս կրետէ հաշուելով ըմբոստացաւ. կառավարութեան դէմ, նաւատորմը ինչպէս եւ Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ բանակները ջախջա - խիչ մեծամասնութեամբ ոչիացան ապստամբներուն, եւ պայքարեցաւ փոքրիկ մը որ կրնար անդրդմանելի ադէտի մը մատնել Յունաստանը:

Բարեբախտաբար կարն տեւեց երբայրասպան կռիւը:

Ապստամբութեան դիկտատորներէն շատերը փախան, իսկ զոյնին ունե - նալով Կրետացին (մահապարտ), իսկ ուրիշներ անմիջապէս դատապարտեցան եւ հանրագոյն պատիժներուն դատապարտուեցան: Կարգ մը մահափնիռներ ալ իսկոյն գործադրուեցան: Մասնաւորապէս հրացանի բռունցքա. 80 տարեկան փախուստը, Փոբր Ասիոյ բանակին երբեմնի ապարպետը, որ պատասխանատու կը համարուէր վեց ապբայական ճամպարներու գնդակահարման (1922):

Այդ օրէն ասդին, անդադար բանդուած էին հանրապետութեան հիմերը, եւ միայն անոր դիմակն էր որ կը պահուէր: Հանրաքուէն որոշումն ալ պար - զապէս ապացոյցը մըն էր, որուն կառչած կը մնար Ցալտարիս իրեն զգոյշ եւ դիւանագէտ մարդ:

Այն օրէն ի վեր որ Զօր. Քոնտիլիս, հանրապետութեան հիմնադիրներէն մէկը, առտու մը դարձաւ մոլեռանդ միապետական, վճռուած էր վարչածեւի հարցը: Այդ օրէն ասդին զօրավարներն ու ծովակալները էին որ կը կառավա - րէին Յունաստանը: Եւ ահաւասիկ անոնք են որ երկու ժամուան մէջ կը հրա - ժարեցնեն դահիճն ու հանրապետութեան նախագահը եւ, շրջապատելով երեու - փոխանական ժողովը, բուէարկել կուտան միապետութեան վերահաստատ - ումը:

Տարակոյս չկայ թէ պատահի դէպքերն ու մասնաւոր թելադրութիւնները մեծ դեր կատարած են այս յեղաշրջման մէջ: Վենիզելոսը կորսնցնելէ յետոյ, Մեծն Բրիտանիա այժմ նոր յենարաններ կը փնտռէ միապետութեան մէջ, երբ պլեճան պղտորած են Միջերկրականի ջուրերը, իր իսկ նախածեռնութեամբ:

×

Հպարշական նախատին վրայ, ամէնէն ուշագրաւ նորութիւնը այն է որ, զինուորական գործոնութեանց հետ զուգընթաց, կը շարունակուին հաշտա - րար ճեռնարկները: Հակառակ Ազգերու Դաշնակցութեան ոգիշման — պատ - ժական տնօրինութիւնները—Իտալիա չմեկուսացաւ ժողովէն, անշուշտ անսպասի Յրաճապի որ կը ճգնի երբ մը գտնել եւ մարել կրակը: Միւս կողմն ալ, Եթովպիա, միշտ ապահոված Ազգերու Դաշնակցութեան, կուռելով հանդերձ, միջ - նորդի մը կը սպասէ, «պատուաւոր հաշտութիւն» կնքելու համար:

Դատելով երեւոյթներէն եւ զինուորական շարժումներէն, բուռն նախա - պատրաստներու կը սպասուի յառաջիկայ շաբթու:

Վ Ե Ր Ջ Ի Ն Ժ Ա Մ

ՁԱՒԵՐՈՒ ՏԵՂԱՏԱՐԱՓԸ ԺՐՆԵԻ ՄԷՋ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ԼՍԵԼԷ ԷԵՏՈՑ

Ժողովը որոշից ձեռնարկել ճնշողական ճիշտ ցնեու ը

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ Կ'ՈՒԶԷ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ ԼՈՒՐԸ

Ազգերու Դաշնակցութեան հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, 51 պզգեր (Զուիցերիան վերապահ կը մնայ) որոշեցին հաւաքաբար դիմել ճնշողական միջոցներու, իբրեւ վճռական փորձ մը պատերազմը դադրեցնելու: Այս առա - ջադրութեամբ, քուէարկեցին քանաձեւ մը, որուն համաձայն, բացի Իտա - լիայէն եւ Եթովպիայէն, բոլոր պետութեանց ներկայացուցիչները անդամ կը համարուին լայն յանձնաժողովի մը, ձեւակերպելու համար պատժական անօ - րինութեանց գործադրութիւնը: Նախապէս որոշուած էր քան հոգինոց յանձնախումբ մը կազմել, բայց յետոյ նախընտրեցին այս եղանակը: Միայն Իտալիա դէմ քուէարկեց, իսկ երկու երկիրներ, Աւստրիա եւ Հունգարիա, արդէն յայտնած էին իրենց վերապահութիւնը: Ազգաժողովէն քացակայ են հինգ պետութիւններ,— Գերմանիա, որուն հրաժարումը վերջնական կը դառնայ տասը օրէն, Տոմինիկեան Հանրապետութիւնը, Կոստարիկա, Փա - րակուէյ եւ Սալվատոր: Քուէարկութիւնը կատարուեցաւ առանց զատ - զատ կանչելու. նախագահը, Տոքթ. Պլենչ, այս առթիւ ալ յայտարարեց թէ լուծ - թիւնը հաւանութեան նշան է: Մասնագէտներ դիտել կուտան թէ՝ իրաւագի - տական տեսակէտով, Իտալիա որ եւ է դատապարտութիւն կրած չըլլար ոչ Ա. Դ. ընդ. ժողովին, ոչ ալ խորհուրդին կողմէ: Տրուած բոլոր քուէները Ընդ. Ժողովի կամ Խորհուրդի քուէներ չեն, այլ իւրաքանչիւր պետութեան կարծի - քը՝ դրուած հարցերու մասին: Պատուն Ալոյզի ուշադրութեան յանձնեց այս պարագան, եւ նախագահը հիանալուր զատ եղած պիտողութիւնը: Տոքթ. Պլ - նիչ բացատրեց թէ ուխտին սրամտադրութեամբ, Ազգերու Դաշնակցութեան որ եւ է օրգան իրաւասութիւն չունի տալու այնպիսի վճիռ որ պարտաւորիչ ըլ - լայ բոլոր անդամներուն համար: Հետեւաբար, քուէարկուած քանաձեւը պէտք չէ նկատել պաշտօնական եւ վերջնական որոշում մը, այլ Ազգաժողո - վին մէկ խնդրանքը՝ ուղղուած իր անդամներուն: Այս արտակարգ վիճակին մէջ, Իտալիան օրինապէս պատասխանատու չըլլար, ինչպէս ըսինք:

Իտալիոյ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն ճառերը

Հինգշաբթի օրուան ժողովին մէջ, պատուն Ալոյզի խօսք առնելով, նորէն կրկնեց թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը երկու չափ եւ երկու կշիռ կը գործածէ: Մանրամասնօրէն պարզելով դէպքերու ընթացքը, երեւան հանեց Ազգաժողո - վին տակաւ կոպտերը եւ հարցուց թէ ինչու նոյնքան արագութեամբ եւ վճռա - կանութեամբ չգործեցին Մանչուրիոյ եւ Զաքոյի տագնապներուն առեն, ինչ - պէս կը վարուին հիմա իր երկրին հանդէպ: «Ուրեմն Ազգերու Դաշնակցու - թիւնը կը չարժի համաձայն օրուան եղանակներուն եւ պարագաներուն: Ազգերու Դաշնակցութիւնը ինչո՞ւ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք չառաւ պետութեան մը հանդէպ որ անկարող հանդիսացած է կատարելու իր յանձնա - ռութիւնները: Անտեսելով Իտալիոյ ներկայացուցած փաստերն ու պատճառա - բանութիւնները, Ազգերու Դաշնակցութիւնը վիրաւորեց ամբողջ Իտալացի ժողովուրդին խղճմտանքը, միեւնոյն առեն աւելի յանդուգն եւ յարձակողա - կան դարձնելով Եթովպիան: Իտալիա չկարենալով յոյս դնել Ազգերու Դաշ - նակցութեան վրայ, իր ապահովութիւնը եւ իրաւունքները փրկելու համար, հարկադրուեցաւ իր սեփական միջոցներուն դիմել, վերահաս եւ յարաճուն վտանգին դէմ»:

Իտալիոյ ներկայացուցիչը յետոյ քննեց հարցին իրաւական եւ միջազգա - յին հանգամանքը, նորէն բացատրեց թէ Եթովպիա չունի պետրոնական կա - ռավարութիւն մը որ կարենայ ի գործ դնել իր հեղինակութիւնը, թէ չունի ո - րոշակի գծուած սահմաններ, թէ պերճամասնութիւնը օրէնք է գործեր այդ երկրին մէջ ևն.:

Ժողովականները քանդին առանց որ եւ է չարժում յայտնելու վասն ծափա - հարելու:

Յետոյ քեմ ելաւ պ. Լավալ, որ կարճ յայտարարութեամբ մը չնչտեց թէ Ֆրանսա պիտի յարգէ իր յանձնառութիւնները: «Ա. Դ. ուխտը մեր միջազգա - յին օրէնքն է, զոր ոչ կրնանք դրժել, ոչ ալ թոյլ տալ որ տկարանայ: Իմ եր - կիրս պիտի յարգէ ուխտը: Բայց, միեւնոյն առեն մեր պարտականութիւնն է հաշտարար երբ մը գտնել: Ֆրանսա չկրնար պիտի կարուի այս խաղադա - րար գործին»:

Պ. Իտըն, Անգլիոյ ներկայացուցիչը, իր կարգին կրկնեց թէ իր կառավա - րութեան արտաքին քաղաքականութիւնը հաստատապէս հիմնուած է Ազգերու Դաշնակցութեան գործունէութեան վրայ: «Աղաղութեան պահպանումը ա - ռաջին նպատակակէտն է բրիտանական քաղաքականութեան, ինչպէս առեւա - կան խէաղը անգլիացի ժողովուրդին: Պատերազմը ժամանակավրէպ մըն է եւ մարդկութիւնը երբեք երջանկութիւն չգիտէ վայելել, ցորչափ չի հրաժա - րիր անոր խաթարուիկ կոչէն: Եթէ քաղաքակրթութիւնը պէտք է ապրի, պէտք է գործնապէս ընդնենք ինչ որ պատասխանած ենք սկզբունքով: Ազգերու Դաշ - նակցութիւնը երկու էական պարտականութիւններ ունի. առաջինը՝ վանել պատերազմը, արդարութեամբ եւ խաղաղութեամբ վարդապրելով բոլոր վէ - ճերը, երկրորդ՝ եթէ չհամոզենք այդ առաջին խէալին, մեր պարտականու - թիւնն է կասեցնել պատերազմը: Այս երկրորդ պարտականութեան լծուած ենք այժմ: Ձենք կրնար զանց առնել մեր պարտականութիւնները, ոչ ալ պա - տասխանատուութիւնները: Այժմ պէտք է գործի անցնիլ: Ազգերու Դաշնակ - ցութեան անդամներուն կ'իյնայ հաւաքաբար որոշել այդ գործը: Ցանուն բրիտանական կառավարութեան, կը յայտարարեմ թէ կ'ուզենք առանձնել մեր բաժինը: Քանի որ մեր պարտականութիւնն է գործել, անհրաժեշտ է որ արագ չարժինք»:

Պ. Մոթա, Զուիցերիոյ ներկայացուցիչը, համերաշխութիւն յայտնելով հանդերձ, դիտել տուաւ թէ իր երկիրը հաւատարիմ պիտի մնայ չէզոքութեան պատմական սկզբունքներուն, հետեւաբար չի կրնար մասնակցիլ պատժական անօրինութեանց «որոնք իրենց հանգամանքով եւ հետեւանքներով պիտի վը - տանեն Զուիցերիոյ չէզոքութիւնը»:

Զուիցերիա անմիջական սահմանակից ըլլալով Իտալիոյ, մեծ դեր կրնայ կատարել անտեսական կաշկանդումներու մէջ, բայց ահա կը խուսափի, մղ - ուած՝ ինքնապաշտպանութեան բնազդին, ինչպէս Աւստրիա եւ Հունգարիա:

Ա. Միութեան կողմէ խօսեցաւ պ. Փոքիմքին, Փարիզի դեսպանը, չեշ - տելով թէ «Ֆաշական Իտալիոյ գաղթային ծաւալման տենչը ապառնալիք մըն է մարզկութեան համար: Միացեալ գործունէութիւնը կրնայ երաշխիք մը կազմել հաւաքական ապահովութեան իրականացման: Մենք վճռած ենք յարգել մեր բոլոր յանձնառութիւնները»:

Խօսեցան նաեւ Հայիթիի եւ Մեքսիկայի ներկայացուցիչները: Իսկ Եթովպիոյ ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը Ազգաժողո - վին որ եւ է օրկանին որոշումներուն տակ է, դադրեցնելու համար թշնա - մութիւնները: «Լաւագոյն է պատուաւոր հաշտութիւն մը կնքել: Եթովպիա ա - նարդար պատերազմի մը ենթարկուած ըլլալով եւ վճռած՝ մինչեւ մահ կռո - ւիլ իր անկախութեան եւ հողային ամբողջութեան համար, տեղի չպիտի տայ բռնի ուժին առջեւ: Զպիտի լմնցուն որ եւ է պայման որ կրնայ պարգեւ - մը տալ նախապատրաստական պատերազմին, որովհետեւ այդ պիտի նշանակէր տալ միջազգային բարոյականը»:

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐի անգլիական հրամանատարութիւնը կը չարունակէ զօրա - ցնել բերդապատ ուժը եւ ուրիշ ապահովութիւններ: Օդանաւերը չարունակ թռիչքներ կը կատարեն:

ԳՆԴ. ԼԻՆՏՊԼԷՐԿ, հռչակաւոր օդանաւորդը, իր իսկ դեկավարութեամբ ամենամեծ օդանաւը չինել տուած ըլլալով, յանդուգն թռիչք մը պիտի կա - տարէ Քալիֆորնիայէն Զինաստան: Օդանաւը ունի 25 թոն ծանրութիւն, 3200 ձիու ուժ եւ իր չորս չարժանիւները կրնան 4000 մղոնի թռիչք ապահովել ա - ռանց պաչարը նորոգելու:

ՀԱՊԷՇ ԿԱՄԱԽՈՐՆԵՐ ԴԷՊԻ ՃԱԿԱՏ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՉՆՋՈՒԵՑԱԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Զօր. Քօնտիլիս վարչապետ եւ խնամակալ

Զօր. Մէթաքսաս, Ծայրայեղ միապետականներուն պետը եւ ուրիշ չորս զօրավարներ հոկտեմբեր 10ին վարչապետ Պ. Ցալտարիսի ներկայանալով, պահանջեցին վերահաստատել միապետութիւնը եւ անմիջապէս խորհրդարա - նին վաւերացման ենթարկել: Նախարարական խորհուրդը առիթ պատրաստելով նիստ գումարելով, որոշեց հրաժարիլ: Ասոր վրայ բանակին պետերը դիմեցին Զօր. Քոնտիլիսի, որ յանձն առաւ կազմել նոր դահլիճը: Իսկ Զօր. Մէթաքսաս յայ - տարարութիւն մը ուղղելով իր կատակիցներուն, հրաւիրեց անմիջապէս հա - մախմբուիլ խորհրդարանին չուրջը եւ պահանջել որ միապետութիւնը հաս - տատուի նոյն պահուն: Կէսօրէն յետոյ նոր դահլիճը ներկայացաւ խորհրդա - րանին, եւ անոր երդումը ընդ յետոյ, Ջնջեց հանրապետութիւնը: Զօր. Քոնտիլիս իննամակալի պաշտօնը պիտի վարէ մինչեւ նոյեմբեր 3, երբ կը կա - տարուի որոշուած հանրաքուէն: Միեւնոյն առեն պիտի վարէ երկաական նա - խարարութիւնը: Դահլիճին բոլոր անդամները հին դէմքեր են: Արտաքին նա - խարար նշանակուած է Պ. Թէոտոքիս: Պաշտպանն վիճակ հրատարակուեցաւ Աթէնքի եւ ամբողջ Յունաստանի մէջ:

**** Ազգ. ժողովին քուէարկութեամբ 1924ի հանրապետական սահմա - նադրութիւնը ջնջուելով, գործադրելի կը դառնայ 1911ի միապետական սահ - մանադրութիւնը: Թեւեւս փոփոխութիւններ կատարուին յառաջիկային, իր - րեւ հետեւանք նոյեմբեր 3ի հանրաքուէին: Այնուհետեւ Յունաստան պիտի հրաւիրուի նահանգին թագաւորը, Եորկիոս, որ հետեւարար հարկադրուած էր 1923 դեկտեմբեր 18ին, եւ Լոնտոն կը բնակի այժմ:*

Լոնտոնի թերթերը կը չեշտեն թէ այս անակնկալ յեղաշրջման պատճառն է միջազգային կացութիւնը: Վերջերս վէճերը սաստկացած ըլլալով վարչա - ձեւի եւ ուրիշ ներքին խնդիրներու հետեւանքով, Յունաստան կը գտնուի խոս - վայտյղ վիճակի մը մէջ: Այժմ կը կարծեն թէ պիտի ամրապնդուի փոցութիւ - նը, վերահաստատելով միապետութիւնը:

**** Յունաստանի օդանաւային նախարարութիւնը 35 օդանաւ ապսպրեց: Նախապէս ալ 75 հատ ապսպրած էր, յանձնելի՝ այս ամսու վերջը:*

**** Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ նոր կառավարութեան վարմութենէն ա - ռաջ նախկին թագաւորին կենդանագիրները կախուած էին բոլոր զօրանոցնե - րուն մէջ, իսկ պետրոնները մասնաւոր հրահանգներ տուցած էին: Այն չորս զօրավարները եւ մէկ ծովակալը որ դահլիճին հրաժարականը պահանջեցին, իրենց յայտարարութեան մէջ կ'ըսեն թէ նոր կառավարութիւնը բոլորովին առժամեայ է եւ զործերը պիտի վարէ մինչեւ նոյեմբեր 3, հանրաքուէն վա - տարելու համար: Բոլոր նախարարներն ալ թուղթ միապետականներ են, եւ ո - մանք իշխանութեան գլուխ կը գտնուին 1924ին, երբ Յունաստան միապե - տութիւն էր:*

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

Արտասահմանի շարժումներ եգիպտոսի մէջ

Եգիպտոսէն կը գրեն թէ Ազգերու դիմումը Իտալիոյ դիմումը դիմումը ձեռք առնուած «զգուշական միջոցները» պարզապէս պատրաստութիւններ են, սոյն ճակատի մը վրայ: Այսպէս, ռազմագետական ճամբաներ կը չինուին, հո - ներ կը բացուին, հեռաձայնի թելեր կը հաստատուին նաեւային կայան մը կը կառուցուի Աքապայի մէջ, կամքիր ծովուն վրայ, գիրքեր կը յարդարուին Ա - ղեքսանդրիոյ չրջակայքները, ծանր թնդանօթներու համար, ամէն օր ռազմա - կան օդանաւեր կը հանուին, 1500 բեռնակառքեր կուտակուած են Հելիոպոլիսի չրջակաները ևն.: Ապուքիրի օդանաւային այրանի խառնացի մեքենագէտ - ները, որոնք հոն կ'աշխատէին տարիներէ ի վեր, ճամբուած են: Ամէնէն ան - կախ թերթերը կը գրաւչանան հրատարակել կարգ մը լուրեր:

Անգլիացիները 20,000 դիմուոր ունին Եգիպտոսի մէջ, միասին հաշուելով նոյնիկ օժանդակ ուժերը: Գալով Եգիպտական բանակին, իր ներկայ թիւը կայ չի տար մեծ դեր մը կատարել. բայց հանրային կարծիքը բացորոշապէս ապստամբական կը դառնայ: Նախկին բարձրաստիճան սպայ մը յայտարարած է մեզ Ահրամի.— «Ինչպէս կը տեսնէք, 100.000նոց եգիպտ. բանակ մը հա - մար կարելի է, առանց նոյնիսկ պահեստներուն դիմելու: Գլխաւոր դժուա - րութիւնը Անգլիոյ դրած կշիռներուն է: Բոլոր սպաները եւ նոյնիսկ բոլոր եգիպտացիները կ'ուզեն ունենալ ազգային հզօր բանակ մը: Այս միջոցին չատ սերտ են Մեծն Բրիտանիոյ եւ Եգիպտոսի յարաբերութիւնները, եւ նոյն իսկ «Վաֆտ»ը,ազգային մեծ կուսակցութիւնը, նախկին անկախ ոգին չի ցուցներ Անգլիացիներուն դէմ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Կ. ԽԱԶԸ կոչ մը ուղղեց իր 3709 մասնաճիւղերուն, որպէսզի օգնութեան հասնին եթովպիոյ Կ. Խաչին: Իտալիա օգնութիւն ուղած չըլլալով, սա այժմ ամերիկեան Կ. Խաչը պիտի գործէ եթովպիոյ համար, որ մեծապէս կարօտ է դեղերու եւ ուրիշ նիւթերու:

ԽԻՍՏ ԳՐԱԲՆՈՒԹԻՒՆ հաստատուած ըլլալով Հայէչիտանի մէջ, իւ - րաքանչիւր թղթակից օրը հարիւր բառէն աւելի չպիտի կրնայ հեռագրել: Օ - տար թղթակիցները հաւաքաբար բողոքեցին այս խստութեան դէմ, առար - կելով թէ նշանակուած ընդհ. գրաքննիչը՝ պէտք ապայ մը, դեռ նոր եկած է եւ ծանօթ չէ երկրի պայմաններուն:

2000 ՕԴԱՆԱՒ աւելի պիտի ունենայ Մեծն Բրիտանիան, 1937 մարտին: Քառասուն հազար հոգի դիչեր ցերեկ կը բանին, լրացնելու համար զանոնք: Ապագրանքներուն գումարն է 10 միլիոն անգլ. ոսկի (750 միլիոն ֆրանք):

Ֆրանսիայի արդյունաբերական արտադրության ինդեքսը

Ֆրանսիայի ներքին պարտքը

ooooo

	տար. սկզբ.	դեկտ.
Հազարամյակ	350.000	11.000000
Լիգեոն	89.000	44.800000
Ծրատաս	213.000	41.000000
Գերմանական	182.000	66.000000
Եվրոպական	363.000	14.000000
Ոսկուն	1.000.000	6.000000
Իտալ. Օսմալի	220.000	1.000000
Ինքնիշխան	64.000	640.000
Լիբիա	810.000	1.000000

Ա. ՍԿՈՒԼՅԵՎ

Ֆրանսիայի վարչապետ Լ. Ժոսպենը հայտարարել է, որ ֆրանսիական արդյունաբերության ինդեքսը (Ն-Ֆ-Ն-Ֆ) պատերազմի ժամանակ ընկել է 50 տոկոսով։ Ինչպես հայտնի է, Ֆրանսիան պարտվել է գերմանական զորքերից։ Ֆրանսիայի տնտեսական կյանքի ամենակարևոր ճյուղերը գտնվում են հակառակորդի ձեռքում։ Ֆրանսիայի ներքին պարտքը 1939 թ. սեպտեմբերի 1-ին կազմում էր 800 միլիարդ ֆրանկ։ Ներկայումս այն հասնում է 1.500 միլիարդ ֆրանկի։ Ֆրանսիայի ներքին պարտքի ավելացումը կազմում է 700 միլիարդ ֆրանկ։ Ֆրանսիայի ներքին պարտքի ավելացումը կազմում է 700 միլիարդ ֆրանկ։

ՅԱՂԹԱՆԱԿ

—•—

ԽՄԲ.— Գրած էիք թէ Դաշնակցութեան ցանկը յաղթանակած է Ա. Հանրապետութեան ընտրութիւններուն մէջ: Ցաւաբեր խմբագրականիդ մէջ կը վերլուծէ այդ յաղթանակի իմաստը (1 հոկտ.):

Ահաւասիկ մեր կարծիքները:

Նախ՝ Դաշնակցութիւնը իր ընտրողներուն հանդէպ ունի գերազանց ճիգեր թափելու յաղթանակը իրենց խլելու համար:

Երկրորդ՝ Հակառակ իրենց հրապարակ թափած դրամին, հակառակ խարդախութեանց եւ Դաշնակցութեան դէմ ծագած քոյին ու «սուբբ»երու, «զոհ» եւ «մարտիրոս»ներու նկար...:

Եւ ունեցանք եւ խոր ցաւ ունինք այսպէս են մեր հակառակորդներն - Հաճոյք է պայքարը՝ երբ պայքարի միջոցները, բանէ զէնքերը մաքուր են, երբ անոնք կը ծառայեն ոչ միայն ու մանր նեաեղու հակառակորդի ճակատին, այլ կը ծառայեն ընդհանրապէս, վեհ, ժողովրդական սկզբունքներու յաղթանակին: Երբ կը պարտաւորեցնեն ոչ թէ անձերու, խմբակներու շահերն ու դիրքերը, այլ ամբողջ ժողովուրդին շահն ու պատիւը, ամբ բարոյականը, անոր նիւթական եւ բարոյական կենսական իրաւունքները:

Ուրախ ենք որ Ազէքսանդրիոյ հանգուցեալ անով օրէնքն է որ կը վերաստուգելու. օրէնքի, ահմանադրութեան եւ հետեւաբար, հանրային ազատութեան եւ պատասխանատուութեան զգացում ունեցող տարրերն են որ գործի գլուխ կուգան:

Դաշնակցութիւնը ամէնուն ծանօթ է, ամէնուն ճանչցած, ու իր գերազանց բազմաթիւ ներկայացուցիչներէն եղած է ժողովուրդի մաքուր տարրերուն հետ գործակցարար աշխատիլը զգալի արդիւնքներ ունենալու, ընդհանուր կեանքի ու գործակցութեան ծրագրովը գերազանց գիտակցութեամբ լեցուած մթնոլորտը պահպանելու համար:

Ներկայ օրուան մեր խմբագրականիս մէջ կը գրէինք ի միջի այլոց.— «Ահա՛ ենք, վաղը, հայ պատմութեան նորէն պիտի խօսի քաղաքի մը տարագիր Հայը իր գերազանց ոգիին ու պիտի թափէ արժանի ըլլալու իր պատմութեան»:

Հայ պատմութիւնը խօսեցաւ «քաղաքի մը մէջ», Ազէքսանդրիոյ մէջ, հայութիւնը, տարիներ տառապեցաւ օրէնքի ոտնակոխումին հետեւանքով, եկաւ վերջապէս վերահաստատելու զայն եւ անոր ուժով պաշտօրէն, խորհրդարան ու կառավարութիւն տարերը:

Անկասկած է այս յաղթանակը, որովհետեւ անով օրէնքն է որ կը վերահաստատուի. օրէնքի, ահմանադրութեան եւ հետեւաբար, հանրային ազատութեան եւ պատասխանատուութեան զգացում ունեցող տարրերն են որ գործի գլուխ կուգան:

Դաշնակցութիւնը, ամէնուն ծանօթ է, ամէնուն ճանչցած, ու իր գերազանց բազմաթիւ ներկայացուցիչներէն եղած է ժողովուրդի մաքուր տարրերուն հետ գործակցարար աշխատիլը զգալի արդիւնքներ ունենալու, ընդհանուր կեանքի ու գործակցութեան ծրագրովը գերազանց գիտակցութեամբ լեցուած մթնոլորտը պահպանելու համար:

Ներկայ օրուան մեր խմբագրականիս մէջ կը գրէինք ի միջի այլոց.— «Ահա՛ ենք, վաղը, հայ պատմութեան նորէն պիտի խօսի քաղաքի մը մէջ», Ազէքսանդրիոյ մէջ, հայութիւնը, տարիներ տառապեցաւ օրէնքի ոտնակոխումին հետեւանքով, եկաւ վերջապէս վերահաստատելու զայն եւ անոր ուժով պաշտօրէն, խորհրդարան ու կառավարութիւն տարերը:

Ուրախ ենք որ Ազէքսանդրիոյ հանգուցեալ

ՇԱՐԺԱԻՄՆԵՐ ԲԱԼՈՐ ՀԱԿԱՑՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

Իտալացիները դառաջ կը խաղան
Հապէշները կը շարունակեն խուսափիլ

Հիւսիսային ճակատի (Ասովա) իտալական բանակը կը փութացնէ իր պատրաստութիւնները, յառաջ խաղալու համար։ Կը կարծուի թէ քանի մը օրէն բաւական պաշար ամբարուած պիտի ըլլայ, յառաջ շարժելու համար դէպի Թաքքազէի հովիտը, իբրեւ երկրորդ հանգրուան դէպի կեդրոնական Հապէշիստան։ Ամմարայէն լեռնակուռակ պաշար եւ ռազմանիւթ կը փոխադրուի Ասովա։ Այսուհետեւ աւելի ահաւոր խոչընդոտներ կը ցցուին իտալական յառաջխաղացութեան առջեւ, քանի որ գինուորներն ու բեռները պիտի անցնին բարձրաբերձ լեռնաշղթաներէ եւ կիրճերէ։ Ջօր։ Սանթինի, Ասովի անցնին բարձրաբերձ լեռնաշղթաներէ եւ կիրճերէ։ Ջօր։ Սանթինի, Ասովայի յաղթականը, յաջողեցաւ գրաւել բարձր լեռ մը՝ որ ռազմագիտական մեծ արժէք ունի եւ կը գտնուի Ասիկրաթէն տասը մղոն դէպի հարաւ։ Իր զօրամասը յառաջ խաղաց մթնշաղին եւ նշանակուած վայրը հասաւ արշալոյսին, ահռելի գժուարութիւններ կրելով։ Տեղ տեղ բարձունքները կը հասնէին 10,000 ոտքի։ Զինուորները աննկարագրելի նեղութիւններ կրեցին, բայց եւ այնպէս յաջողեցան սուինններով եւ մղել Հապէշները։ Հազիւ լերան բարձունքը հասած էին, երբ դիմացէն հապէշական զօրախումբ մը յարձակեցաւ։ Հապէշները եւս մղուեցան ծանր կորուստներ կրելով։

Այս առթիւ լսենք թէ Ջօր։ Սանթինի երիտասարդ ապագ մըն էր, 1896ին, եւ իրեն հնկաւ իտալական գրօշը վար առնելու տխուր պարտականութիւնը, Ասովայի մէջ։

Հակառակ Ազգերու Դաշնակցութեան որոշման, Մուսոլինի վճռած է չարունակել կռիւը։ Այդ կ'ապացուցանէ նաեւ հարաւային ճակատին վրայ նըշմարուած գործունէութիւնը։ Առաջնորդութեամբ 16 օդանաւերու որոնք անխնայ կը ռմբակոծեն հապէշական պիրքերը, 50.000 իտալացի զինուորներ Սոմալիէն յառաջ խաղացին դէպի Օկաաէնի ճակատը։ Կատաղի կռիւ մը ծագեցաւ, երբ Հապէշները փորձեցին պիտմպրել։ Իտալական թնդանօթներն ու ռասլթխաղացութեան նպատակն է գրաւել չատ կարեւոր կեդրոն մը, Հարրար, եւ յետոյ միանալ Մուսա Ալի լեռնէն իջնող ուժերուն (Արեւելք)։ կռիւը համար էրկաթուղին, Տիրէ Տաուայի շրջանին մէջ։ Իտալացիները անկարելին կը փորձեն գրաւելու համար ջրհորները, որոնք կենսական կարեւորութիւն ունին։ Իսկ Հապէշները ուժեր կը կեդրոնացնեն Օկաաէնի անապատին մէջ, որպէսզի ջրհորները պահեն եւ ծարաւէն խեղդեցնեն թշնամին։ Հապէշ - ծիքով, Իտալացիները մինչեւ երեք ամիս կրնան գրաւել գլխաւոր դիրքերը, սակայն չատ պիտի նեղուին հրթռակային վրուններէ։

Մուսոլինի Ասիս - Աբեպա կը սպասուի 50.000նոց հապէշական բանակ մը, հրամանատարութեամբ Ռաֆֆայի նահանգապետին։ Ուրիշ բանակ մըն ալ 30.000 հոգինոց, ճամբայ ելած է դէպի մայրաքաղաք։

Հապէշները յաջողած են վար առնել իտալական օդանաւ մը, Մաքալէի մօտ։ Զորս օդանաւորդներէն երկուքը սպանուած, միւս երկուքը ծանրապէս վիրաւորուած են։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՏԵՂԱՏԱՐԱԿ ԱՆՋՐԵՒԻ մը հետեւանքով, հինգշաբթի օր Սէն Լազարի կայարանին կոյուղին պայթելով ջուրերը մեթրոյին մէջ խուժեցին եւ հարիւ եղաւ երեք ժամ պաղարեցնել Շանփէռէ - Լիլա երթեւեկը։

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ԶԵԿԱՑԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ, վատառիթ եաքովլեւ, ողջ ողջ վառեցաւ ինքնաշարժին մէջ։ Վարիչը պինով էր։ Տարակոյս չկայ թէ պիտի զնդակահարուի։

ՕՐԱԿԱՆ 40 ԻՏԱԼԱՑԻ կը մեռնի Մասովայի մէջ, ճահճատենդէն, կ'ըսէ կոմս Փրօրօք, ամերիկեան բժշկական առաքելութեան մը ներկայացուցիչը, որ Հապէշիստան գացած կը հիւանդացողներ հաստատելու համար։ Իր կարծիքով, Իտալացիները մինչեւ երեք ամիս կրնան գրաւել գլխաւոր դիրքերը, սակայն չատ պիտի նեղուին հրթռակային վրուններէ։

Հ Յ. Դ.

ՎԱՐԴԱՆ ԵՆԹԱԿոմիտէի Տաւրոս խումբի ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 2ին կուսէնվիլի մէջ, սովորական հաւաքատեղին։

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբի ընկերները՝

Մջօ, այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ։

Գանձատ

ՓՕՆԹԷԻ Մուրատ խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Բիօնէի սրճարանին վերնայարկը։ Կարեւոր օրակարգ։ Կը խնդրուի Սէնթ Անթուանի ընկերներէն ներկայ ըլլալ։

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱՄ Է ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ Ի ՊԱՏԻՒ ՈՂՔ. ԳՐԱԳԷՏ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ

ՀՈԿՏ. *15ին Երեքշաբթի, ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ D. ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԺԱՄԸ 8·30ին։*

Պիտի խօսին.— Պ. Պ. Տ. ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ, Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ, Ա. ՇԱՀԱԹԹՈՒՆԻ, Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ, Տիկիններ՝ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ ԼԱՍ եւ Մխիթեան Ներսագահ՝ Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆ։

Ոչ ոքի հրաւէր չէ ղրկուած։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Salle d'Horticulture *ին մէջ*

84, Rue de Grenelle. Métro: Bac

ԱՅՍՕՐ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ ՑԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

ՎԱՅ, ՎԱԿՕՆԻՆ ՄԷՋԻՆԸ...

ԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՏ

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ս. ԲԱՐԻԿԱԵՆԻ տասը հոգինոց ընտիր օրքէսթրը - ճազով

ՕՐՈՒԱՆ ՔԱՓՈՒԻ... ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ... ՏՈՂԱՆՑՔ... *FARANDOLE!*

Ո՛Չ վիճակահանութիւն, ո՛չ ածուրդ այլ ՀՕՖԻՑԵՕՆ եւ ՔԷՑՖ... ՔԷՑՖ...ՔԷՑՖ...

Մուտքի գինը խիստ ժողովրդական՝ **7.50 ՖՐԱՆՔ**

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ

ԱՅՍՕՐ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ եւ ՉԱԽԱՐԵԱՆ խումբերու Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կը նախագահէ Ընկ. ՎԱՐԴԱՆ ՋՈՒԼՂԷՐԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ եւ ԼԵՒՈՆ ՋՕՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Օտար արուեստագէտներէ բաղկացած նուագախումբ ղեկավարութեամբ՝ Ա. Մելքոնեանի։

Կը մեներգեն Օրիորդ Ե. ՏԷՐ - ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Պարոնները՝ Վ. ՋԱՆՏԵԱՆ եւ Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ։

Կ'արտասանեն Պարոնները Ա. Հացագործեան. Ղ. ԳԱՅԹԱՆՑԵԱՆ եւ ընկ. ՄԻՐՉԷ։ Հանդէսին կը մասնակցի նաեւ Թ. ԽԹԻԿԵԱՆ իր սօլօներով։

Կովկասեան պարերը կը ղեկավարէ Ե. ԳԷՐՔՔՑԵԱՆ իր ճագով։

ՄՈՒՏՔԸ՝ 1 ՖՐԱՆԿ, Անգործներու մուտքը ազատ է։

Հանդէսէն վերջ ԸՆԿԵՐԱՇԱՐՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՃՈՑՔ։

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. ՎԻԷՆԻ «ԱՆԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ եւ մասնակցութեամբ ՄՈՒՐԱՏ, ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

ՍԷՐՖԻԼԸ ԿԱԹՕԼԻԿ շքեղ սրահին մէջ

Կը խօսի՝ Ընկեր ԼԵՒՈՆ ՋՕՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած բաժին։ Յատկապէս հրաւիրուած է երգչուհի Օր. ՅՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ եւ Ջութակահար Ա. Մելքոնեան (Վիեննէն)։

Կը ցուցադրուին ՄՈՒՐԱՏ և ԳԷՈՐԳ ԶԱՎՈՒՇԻ կէնդանի պատկերները։

Հրաւիրուած է ներկայութեան համար պաղպաղակեղէն։

Ներկայութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք։

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ, Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ եւ մասնակցութեամբ՝ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ և ՉԱԽԱՐԵԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

Կը նախագահէ ընկ. ԱՐԱՄ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

Կը մասնակցի պատանեկան միութեան *ԱՐՇԻԻ* ֆանֆարը։

Երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւայլն։

Հանդէսէն վերջ տեղի պիտի ունենայ *ԸՆԿԵՐԱՇԱՐՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՃՈՑՔ*

ԹԷՅԱՍԷՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղին կողմէ

Վազը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

14, rue de Trévise. փարիզ. Métro Cadet.

Կը նախագահէ ՏԻԿԻՆ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Ֆր. Կ. Խաչի Նիսի ամառնային կայանի մասին։

Մուտք 3 ֆր. (Թէյ եւյլն. միասին)։

ԹԷՅԱՍԷՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՖՈՒԼՈՆՊԻ Մ.-ճիւղին կողմէ

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

1, Place de la Comète (Asnières) սրճարանի վերնայարկը

Կը խօսի տիկին Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Մուտքը՝ 3 ֆրանք, Թէյ եւյլն. միասին։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

14 Հոկտեմբեր երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին

Café Voltaireի մեծ սրահին մէջ. Թաղ լ'Օտէոն, Մէթրօ՝ Օտէոն։

Փարիզի վասպուրականի Հայրենակց. Միութիւնը օգտուելով Պ. ԱՐԵԱԿ ՍԱՖՐԱՍՏԵԱՆի Փարիզ ժամանելէն կազմակերպած է գիտական դասախօսութիւն մը Շին Հայաստանի պատմութեան մասին, դիտուած Հռոմի Արեւելագիտական Միջազգային Համագումարի գիտական նոր տուեալներու վրայ։

Մահու դաշնակ

—•—

Աշխարհահռչակ ԷՐԱՐ մարքա, բալիսանտր գեղեցիկ փայտէ՝ ալսորժալուր ձայնով դաշնակ մը ծախու է *1800* ֆրանքի։ Դիմել՝ ՊԱՊԻՍԵԱՆի, 1bis Rue Rouget-de-l'Isle, Choisy-le-Roi, Օթօպիւս 83։

50 մէթր հեռու իսիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ ճանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր.։ Շարժ, շօֆաժ միասին երկու խանութներ վար գինով երկու խանութներ։ Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72 Bld. Rodin, à Issy - les - Mouli-neaux.

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ անձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար։ Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի։

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմաթուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար)։

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ։

PHOTO **massis**

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք։ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ֆարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 25 ֆրանք։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ-ՓՐԱՏՈՅԻ Ս. ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ Մայր Եկեղեցիի կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ վաղը կիրակի կը պատարագէ ու կը քարոզէ Մարսէյլի նախկին հոգեւոր հովիւ Մաժբրէ Եպսկ. Գալֆայեան, որ կը դառնայ Ս. Էջմիածնէն։

ԼԻՕՆԻ ԼՆԳԼՈՆԱԿԱՆ Միութեան նորակազմ վարչութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները, կազմակերպութիւնները եւ հայրենակցական միութիւնները ներկայ ըլլալ վաղը կիրակի Հայոց Եկեղեցին, ուր տեղի պիտի ունենայ Արարատի Նահատակներու յիշատակին Հոգեհանդիսաւոր արարողութիւն։

ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԻԲԵՐԱՆԻ Հայր. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Փարիզի կայարանի սանդուխներու դիմաց Պար Մոնփարնասի սրահին մէջ։ Օրակարգ — Նախկին ժողովի շարունակութիւն։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն կը տարբերութիւն դամատեարը միասին բերել։

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր ուրախակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ։

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է Քորոմոզ, բնական անհոնի խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է ջիղիկան ամէն բաղադրութիւններ վերծ ըլլալը։

Պահանջեցէք, վճտուեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղի։

Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Աբսօլիւտ էր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Եւեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

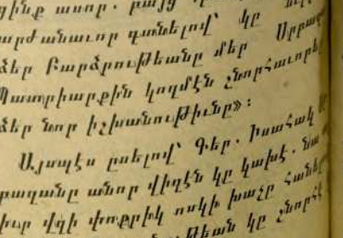
D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Daniel

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (51)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅՊԷՇՏԱՆ"

Թօրինէ՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրչեան

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Խոսապին առաջին այցելութիւնը, ընծաները։ Պաշտօն, հոգեհանգիստ եւ հոգւոյ — հացը։ Խոսապին մեզի խրկած հոգեբաժինը։ Ձերմակ մարդիկը։ Միխայէլ վարդապետ եւ Կարապետ Որգէ Պոլսեցի Հայը եւ իւր որդիները։ Առանց միջոցաւ Խոսապին Անգղիացւոց հետ բանակցիլը։ Պատերազմին յետոյ Խոսապի Նաբիէրին հետ ըրած խօսակցութիւնն եւ զօրահանգէսները։ Մեզի ցոյց տուած մեծ համակրութիւնը։ Շօպի իշխանին մեզի խրկած պատգամաւորը։ Խոսապի երկկողմն այցելութիւնը եւ եղած խօսակցութիւնները, իւր ընծաները։ Ձամբայ ելլելնիս, զինքն եւ իւր զօրքերը օրհնելնիս։ Պիհիզպի մէջ մեծ թմբիկին օրհնութիւնը։։ Խոսապին հրովարտակը։

Տէճաջմաջ Խոսապ մեր քով տեսութեան եկած ժամանակ իւր սրտին ցաւը յայտնեց մեզի օր մը յառաջ Ամարա երկրէն մեզի իր քով փախցընել տալու չը կրնալուն համար։ «Թէեւ, ըսաւ, այն կողմերը գտնուող ապստամբաց մէջ ինձի կուսակիցներ ունենալով, յայտնած էի անոնց որ զձեզ այն երկրէն պատեհելու աշխատին։»

Պատասխանեցինք իրեն թէ՝ այդ բաղձանքը պահպանած համարեցէք. դարձեալ ձեր ուխտութեան երդին մէջէն ճամբայ չնորհելումիով արձակուեցանք։

«Կը զարմանանք, Տէր, գրկնեցինք, քու իշխանութեանդ ներքեւ քանի մը գլխաւորներ անմասաբար վակէմ կովակին(*) կուսակցութիւն ցոյց կուտան եւ զաղա լուրեր կը հաղորդեն անոր. բայց չեն գիտեր անոնք որ, բաց ի մեծամեծներէն՝ անոր երկրի ժողովուրդին մեծ մասն ալ զձեզ սիրած են, եւ կը ցանկան քու իշխանութեանդ ներքեւ հպատակիլ օր յառաջ։

Այս խօսքիս վրայ մեծամեծները իրարու երես սկսան նայիլ։ — Ահա - ւասիկ կը յայտնեմ վակէմի կովակին սրտին բաղձանքը, որ մեր գալու ժամանակը յատկապէս իւր մէկ հատաւտրիմ մարդուն միջոցաւ յայտնած էր մեզ, եւ խնդրած էր որ մեր միջնորդութեամբը հաշիւ իրեն հետ հաշտուելու(**)»։ Իսկոյն պատասխանեցինք. «Թէ որ ճշմարիտ քրիստոնեայ ըլլար անիկայ, սիրով կը հնազանդէր անոր. բայց նա բարբարոսներէն ալ վատ է, իւր ընթացքը ապօրինաւոր, եւ բռնախնդութեան օրէնքը ծածկապէս ընդունող է. Ինչպէս եւ զանիկայ ինձի տէր ընդունիմ. որ ճշմարիտ տէրն անդամ չնեղեր անոր տօթօրինաւոր ընթացքից եւ խորհուրդներուն։

Թէ որ Աստուած օրին մէկը ժողովրդեան վրայ գլուխ կարգէ ինձի, հրապարակի մէջ կը յայտնուի արդարութիւնը իւր ժամանակին, ապա թէ ոչ՝ օրհնեալ ըլլայ Աստուծոյ կամքը» : Այս կերպ խօսելուն վրայ եղաւ որ լռենք, եւ խօսքը ուրիշ ոտարկայի դարձուցինք։ Նոյն օրը տուցինք երեք մեր քովը մնացած նի մը աստափեայ խաչեր և պատկեր, որ եկեղեցական անօթներ սուրբ Սահակեանոյ մասունքի մէջը սուրբ Սահակեանոյ մասունքի գտնուած, հանդերձ ոսկեզօծած պատկերի ծաթ շղթայով, զոր Սրբազան Գրիգորիս Հայրը տուած էր արժանաւոր անձի մը նուիրելու իւր կողմէն։ Ըսինք երեք թէ՝ «Այս երկու պատկերը, որ Հապէշու երկիրը կը պատրաստէ, եւ արժանաւոր մէկ տղայ մը, եւ արժանաւոր մէկ տղայ մը։ Այս խաչը երեք նուիրելիներ համար վակէմ Կովակին արժանի համարեցինք տալ։ բայց հիմայ զձեզ մէկ մի ձեր նարգելութեանդ համար Սրբազան Գրիգորիսի կողմէն ընդհանուր Պատրիարքին կողմէն ընդհանուր ձեր նոր իշխանութիւնը»։

Այսպէս ըսելով՝ Գեր. Խոսակ բազանը անոր վիզէն կը կախէ խաչը իւր վզի փոքրիկ ոսկի խաչը հանելով։ Նորին Սրբազնութեան կը ընդունի նշան փոխադարձ սիրոյ։

(Շար.)

(*) Թէքիէ կորկիսի թագաւորութիւնը դեռ Թէկրիի մէջ չը ճանչցուելուն, իւր առջի անուամբը կը յիշուի։

(**) Մեր այս կերպով առաջարկութիւն ընելնուս պատճառը իւր միտքն ու ներքին խորհուրդը իմանալու համար էր։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
13
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
13 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2934

Խմբագիրը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԻՍԿ ՄԵ՞ՆՔ»Ը ՍԱՀՄԱՆԷ ՍԱՀՄԱՆ

Ամէն անգամ որ միջազգային տագնապ մը կը ծագի, մեքենաբար բոլորի լեզուին վրայ կը թաւի խորախորհուրդ հարցումը.— Իսկ մե՞նք...»:

Այս անգամ աւելի ծանրոյն եւ աւելի ուժգին, քանի որ ոչ միայն տագնապ մը բռնած է Եւրոպան, այլեւ պատերազմ է պայթած, հոգ չէ թէ հեռաւոր Ափրիկէի մէջ:

Անշուշտ, «իսկ մե՞նք»ը չի նշանակեր թէ մեզի ալ դէր կ'ւյ նայ Ազգաժողովի յանձնախումբերուն կամ... ծրագրուած պատմական անօրինութեանց մէջ:

«Իսկ մե՞նք»ը բանաձեւ մըն է, որ բերնէ բերան չրջելով, պատերազմի թէ խաղաղութեան առեն, ըսել կ'ուզէ.— Աչխարհ կը չարժի, կը խլրտի, կը սպառնայ բռնկիլ, իսկ մե՞նք, ի՞նչ կը բանի՞նք: Գոնէ կ'ըմբռնե՞նք թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ:

Շատերու բերնին մէջ հարցումը ունի աւելի պիրկ եւ վճռական իմաստ,— «Պատրա՞ստ ենք»:

Ո՛ր իմաստով կ'ուզէք առէք. հարցումը ազգանչան մըն է, որ երբեմն մեզմ, երբեմն ուժգին, անվերջ կը խռովէ մեր հոգին:

Անհրաժեշտ չէր որ հապչտական փոթորիկ մըն ալ ծագէր, անգամ մը եւս հնչեցնելու համար այս ազգանչանը: Եւ այդ՝ ոչ թէ չազանակներ յուսալով բռնկած կրակէն, այլ պարզապէս անոր համար որ, կը դառնունք, իսկապէս անտէր, անղեկ, անխելք վիճակի մը մէջ:

Սկսինք մեր չրջանէն, նոյնիսկ մեր քաղաքէն,— պարզէն բաղդրեալը:

Ահա երկու անգամ է որ չարաչուք լուրեր կը հասնին բազմահայ եւ բազմակարօտ Մարսէյլէն:

Մէկ ամիս առաջ՝ հիւղասան մը քանդուեցաւ,— «Ոսկորի գաղթականը»ը, դուռ բանալով նորագոյն թշուառութեանց:

Տասը օրէ ի վեր, հինգ հարիւր հայ կօչկակարներ անելի մը մնացած են, 25 առ հարիւրի կանոնին տառացի գործադրութիւնը պահանջուած ըլլալով Մարսէյլի մէջ:

Առաջին անակնկալը — քանդում տախտակէ եւ թիթեղէ խրճիթներու, փողոց նետուց քանի մը հարիւր թշուառներ: Տեսակ մը տեղահանութիւն, որու նկարագրութիւնը կարդացիք բոլորդ ալ:

Հիւղակներու քանդումը պետական, քաղաքապետական պահանջէ ինչպէս Ցունաստանի, Լիբանանի կամ Պէյրութի, նոյնպէս Մարսէյլի մէջ: Եւ բարիք մը՝ առողջական պարագաներու տակ:

Բայց այս քանդումը զարմանալ ճշմարիտ չարիք մը: Ոչ միայն որովհետեւ գործադրուեցաւ անակնկալ արագութեամբ եւ խրտնութեամբ, այլ եւ անոր համար որ ազգային հաստատութիւն մը, որ եւ է միութիւն կամ կազմակերպութիւն պարագ չտեսնուեցաւ մասին քսել, անողորմ գործողութեան հետեւանքները մեղմացնելու համար:

Ճիշդ այդ պատճառով ալ, մինչ գաղթականային ուրիշ բախտակիցները յաջողեցան քաղաքապետութեան նշանակած նոր կայանը տեղափոխել համախումբ, համեմատաբար տանելի պայմաններու մէջ, հայ բեկորները նորէն տարադրուեցան չորս հովերուն: Եւ կրեցին աւելորդ նեղութիւններ:

Բարեհաճեցէք անգամ մը եւս կարդալ թղթակցութիւնը, լուսաբանուելու համար:

— « Տասնըհինգ օր եղաւ որ Մարսէյլի քաղաքապետութիւնը հրահանգած է քանդել տախտակէ եւ թիթեղէ տաղաւարները: Ուսերը հաւաքաբար դիմում կատարեցին եւ իրենց ձայնը լսելի ընել տուին,— թէ չենք ուզեր տարտղնուիլ, որովհետեւ մեր ժողովուրդը եկեղեցիի եւ դպրոցի կապուած է եւ կ'ուզենք որ ուր որ ալ ըլլայ, հաւաքաբար տեղաւորէք: Այս խնդրանքին վրայ քաղաքապետութիւնը նախ քանդեց Ռուսերու տաղաւարները եւ գաղթականները տարաւ կեցուց Սէն թ'Ան կոչուած հսկայ գործարանի չէնիին մէջ, որպէսզի կամաց կամաց բաժանումներ կատարէ, իւրաքանչիւր ընտանիքի համար զատ զատ: Իսկ վերջէն գացող Հայերուն տեղ չէ մնացած գործարանի ծածկին տակ: Անոնք ալ պարսէզին մէջ ոչխարի հօտի պէս իրարու վրայ լեցուած տեղ իւրաքանչիւրը իր բախտին ձգուած». («Յառաջ» 27 սեպտ.):

Բացատրութեան չի կարօտիր այս նկարագրութիւնը: Երկկից եւ բախտակից, ենթակայ՝ մեկնումն անողոք որոշման, ուսումնադաստեան վարիչները արձիւն կը գտնուին եւ կարելի հեղմացումն ու յարմարութիւնը կ'ապահովեն, բայց մերինները ոչ իսկ իրենց տեղէն կը չարժին: Եւ կամ, լաւագոյն պարագային — եթէ չարժած են — չատ ուշ մնացեր են:

Կօշկակարներու պարագան ալ նոյնքան վրդովիչ է, նոյն պատճառաբանութիւններով:

Անշուշտ կարելի չէ անտասել օրէնքին, բայց միջո՞ց կը պակսի «ինչն ու ինչ»ը բացատրելու համար մինչեւ Փարիզ:

Արդ, իմացա՞ք որ եւ է ձեռնարկ, Փարիզի մէջ: Գոնէ վստա՞հ եք թէ լուռ ու մունջ կը գործեն այն Մարմինները որոնք պաշտօն ունին հետապնդելու, վարելու այս կարգի գործերը:

Այդ Մարմիններուն գլխաւորը, Միացեալը Ցանձնաժողովը, տեղյա՞ւ արձակուրդի թմրութեան չրջանը, թէ հաշուեյարդարի ենթարկած է ամէն բան:

Եւ այն միւսները որ «զանգուածային» հրաչքներ կը խոստանան, կրցա՞ն գոնէ մէկ հատիկ տարրական իրաւունք ապահովել:

Ասոնք դեռ «մանր» հոգեր են,— տեղական:

Պատկերը աւելի կը բարդանայ, տագնապը կը դառնայ կատարեալ ողբերգութիւն, երբ աւելի ընդլայնենք չրջագիծը, ակնարկ մը նետելով սահմանէն դուրս, եւ սահմանէ սահման:

Փորձենք այդ ալ պարզել, որպէսզի բոլորն ալ կարենան դատել թէ ի՛նչ կը թելադրէ «իսկ մե՞նք»ը, ամէն օր եւ մանաւանդ այս ներկայ պարագաներուն մէջ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԸ ՉԵՒՆԱՐԿԵՑ ՊԱՏԻԺՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ ՉԷՆՔ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՑ, ԻՏԱԼԻԱ՝ ՈՉ

Երկու հապէշ ցեղապետներ աւձնւստուր

12,000 ՁԻՆՈՒՈՐՈՎ, 12.000 ՀՐԱՑԱՆՈՎ ԵՒ 180 ԳՆԴԱՑԻՐՈՎ

ԿԱՏԱՂԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏՆԵՐ ԱՑՍ ՇԱԲԹՈՒ

Ազգերու Դաշնակցութիւնը անվիջապէս գործի ձեռնարկեց, պատժական անօրինութեանց բանաձեւը վաւերացուած ըլլալով:

Ուրբաթ օր (11 հոկտեմբեր) կազմուեցաւ «Փոքր Ցանձնախումբ» մը, մանակցութեամբ 17 պետութեանց,— Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա, Հարաւ. Ափրիկէ, Արժանթին, Պելժիա, Բանասա, Ցունաստան, Հոլանտա, Լեհաստան, Ռումանիա, Սպանիա, Շուէտ, Զուիցերիա, Թուրքիա, Ա. Միութիւն, Եուկոսլաւիա, Փորթուկալ: Նախագահութեան համար նկատի ունէին Սպանիոյ ներկայացուցիչը, բայց մերժած ըլլալով, ընտրուեցաւ Փորթուկալի պատուիրակը, Վասքոնչէլոս: Ցանձնախումբը հետեւեալ բանաձեւը քուէարկեց միաձայնութեամբ.—

Այն երկիրները որոնք զէնքի արտածման արգելք հաստատած են Հապէշիստանի դէմ, պէտք է վերցնեն զայն:

Բոլոր երկիրները պէտք է արգիլեն զէնքի արտածումը դէպի Իտալիա եւ անոր գաղթավայրերը:

Պէտք է միջոցներ ձեռք առնել, արգիլելու համար Իտալիոյ սահմանուած զէնքերու վերարտածումը եւ վերստին բեռնաւորումը:

Բոլոր կառավարութիւնները պէտք է Ազգաժողովի ընդհանուր տուղարին միջոցաւ յանձնախումբին հաղորդեն իրենց ձեռք առած միջոցները»:

Զէնքի եւ ռազմանիւթի արգելքին համար հիմ ընդունուեցաւ նախագահ Բուզվէլթի ցանկը, որ կը պարունակէ հետեւեալ նիւթերը.— Հրացան (ամէն տեսակ) եւ անոնց յատուկ ռազմանիւթերը.— Գնդացիր, մեքենաւարժ հրացան եւ տարճանակ.— Ամէն տեսակ հրասանդեր, ռումբ, ձեռնառումբ, թորփիլ, ական, (լեցուած կամ ոչ), եւ անոնց վերաբերեալ գործիքներ,— Հրասայլ, զրահապատ կառքեր եւ կառախումբեր.— Ամէն տեսակ մարտանաւեր, օդանաւերու փոխադրութեան յատուկ նաւեր եւ սուզանաւեր.— Օդանաւեր եւ սաւառնակներ, կազմուած թէ անկազմ, ծանր թէ թեթեւ.— Հեղուկ պայծուցիկներ, բոցարձակ մեքենաներ եւ թունաւոր կազեր:

Միեւնոյն առեն կազմուեցաւ ուրիշ մասնախումբ մը, սահմանելու համար տնտեսական — սեղմնաւորական կշռիանգումներ՝ Իտալիոյ դէմ:

Անշուշտ Հապէշիստան մեծապէս պիտի օգտուի առաջին որոշումէն, սակայն կարելի չէ անտեսել որ ներկայ ըլլալով (Ատոր համար ալ Իտալիոյ ներկայացուցիչը կը սաստկացնէն յարձակողականը, լայն ճակատի մը վրայ): Գալով տնտեսական — սեղմնաւորական սեղմումներուն, ամիսներէ ի վեր կը գործադրուի մասնաւորապէս Անգլիոյ, Մ. Նահանգներուն եւ Ֆրանսայի կողմէ, որոնք թոյլ չեն տար որ եւ է վարկ բանալ Իտալիոյ: Զէնքերու արգելքը աւելի ազդու դարձնելու համար, կազմուեցաւ գինուորական մասնագէտներու մասնախումբ մը, որուն կ'անդամակցին Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի, Ա. Միութեան եւ Սպանիոյ ներկայացուցիչները:

Այս բոլորը առաջին քայլերն են: Իրագէկները դիտել կուտան թէ հեռու է պիտի դժուարանայ պատժական անօրինութեանց գործադրութիւնը, մանաւանդ երբ կարգը գայ տնտեսական կշռիանգումներուն: Բազմաթիւ մրցակից պետութեանց չահերը իրարու կ'ընդհարին այս հարցին մէջ, եւ չատ եր պէտք է անցնին, մինչեւ որ կարելի ըլլայ վերջնական ծրագիր մը կազմել: Դիւրաւոր դժուարութիւններէն մէկն ալ այն է որ Իտալիոյ սահմանակից պետութիւնները, Աւստրիա, Հունգարիա եւ Զուիցերիա մերժեցին մասնակցիլ: Վերջին պահուն Ալպանիոյ ներկայացուցիչն ալ յայտարարեց թէ տոկուած է ձեռնպահ մնալ, քանի որ դիւանագիտական մը եւ առեւտրական պայմանագրութիւններ կնքուած են Ալպանիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ: Մասնակիցներու կարծիքով, տնտեսական պատիժներու ամէնէն ազդու միջոցները պիտի ըլլան ոչ միայն ապրանք չծախել Իտալիոյ, այլեւ չկատարել որ եւ է գնում:

Դէպի Հապէշիստան զէնքի արտածումը արտօնուած ըլլալով, չատ մը պետութիւններ պիտի օգտուին: Առաջինը՝ Մեծն Բրիտանիան է, որ կրնայ ուղղակի օգնութեան հասնիլ սահմանակից երկիրներէ,— Եգիպտոս, Սուէզ, Հնդկաստան եւայլն: Ֆրանսական բազմաթիւ զինտաբ նաւեր կը սպասեն Միջերկրականի եւ Հնդկաց Ովկիանոսին մէջ, իրենց բեռները Ճիպութի պարսպելու համար: Այս պարագան նկատի ունենալով, Իտալացիները կ'ուճապաղեն քանդել Ճիպութի — Ատիս — Ապէպա երկաթուղին: Պատժական անօրինութեանց մասնակցելով հանդերձ, Ֆրանսա չուզեր չատ դրգռել Իտալիան:

Պելժիան ալ մեծապէս պիտի օգտուի զէնքի եւ ռազմանիւթի առեւտուրէն: Լիէժի զինագործարանները գիշեր ցերեկ կը բանին, ռումբ չմնելու համար եւ ահագին մթերք պատրաստուած է, Հապէշիստան փոխադրուելու համար: Անցեալ յուլիսէն ի վեր, Պելժիա արգիլած է զէնքի արտածումը, բայց եւ այնպէս մեծաքանակ բեռներ փոխադրուած են Անվերսէն, քօղարկեալ ձեւով: Ճապոն չատանց զէնք եւ ռազմանիւթ կը ղրկէ Կարմիր ծով: Դեռ առջի օր հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ 800 անուակ հասած է Ճիպութի: Մ. Նահանգները չէզոքութիւն յայտարարած ըլլալով, չպիտի կրնան օգտուիլ արուած որոշումէն:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՅՈՑՑ ՄԸ տեղի ունեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, մասնակցութեամբ անգլիացի նաւատորմի եւ եգիպտացի զինուորներու, որոնք զօրահանդէս մը կատարեցին: Ներկայ էին Եգիպտոսի նախարարները:

ԲՈՒՌՆ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ մը պատահեցաւ Տանկաստանի մէջ (Ա. Միութիւն): 50 հոգի մեռան եւ 300 հոգի վիրաւորուեցան: Հաղորդակցութիւնները խզուած են:

ԻՆՉՊԷ՞Ս ՏԱՊԱԼԵՑԻՆ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃԸ

Զօր. Քօնտիլիսի ազդարարութիւնն կրեւսագիներուն

*Աքէնքէն հեռեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն Յարտարիսի դահլիճին տապալման եւ երեսփ. ժողովի նիստի մասին.— Քոնտիլիսի կառավարութիւնը երեսփ. ժողովին նկատի ունենալով որ ծախերով քուէարկեց հանրապետութեան Ընդհ. ժողովը, 1911ի միապետական սահմանադրութեան գործադրութիւնը եւ խնամակալութեան մը հաստատումը: Երբ նիստը բացուեցաւ, նախագահ Պ. Վոլիքիս խօսք առնելով, յայտարարեց թէ օրուան դէպքը եւ կառավարութեան տապալումը հակառակ են սահմանադրական օրէնքի, հետեւաբար իր հրաժարականը կը ներկայացնէ, ամէնէն երիտասարդ քարտուղարին յանձնելով յեղափոխական կոմիտէին կողմէ ղրկուած վեկոյցին ընթերցումը: Ժողովին մէկ մասը ծափահարեց նախագահը: Ցետոյ ոտքի ելաւ նախորդ վարչապետ Պ. Ցարտարիս եւ բացատրեց թէ ինչպէս առտուն կանուխ իրեն այցելած էին երկու զօրավարներ եւ ծովակալ մը, որոնք առանց այլեւայլի կառավարութեան հրաժարումը պահանջեցին յանուն բանակին: «Ձուլեցի չարունակել այսպիսի խօսակցութիւն մը, որովհետեւ այդ պահուընուն իրաւունք չէի տար միջամտելու կառավարական գործերուն, բայց անվիջապէս նիստի հրաւիրեցի նախարարական խորհուրդը եւ հարցուցի զինուորական նախարարին թէ կառավարութիւնը դեռ բաւական ուժ ունի՞ հակազդելու եւ իշխանութիւնը պահելու համար: Զօր. Քոնտիլիս պատասխանեց թէ կառավարութիւնը այլեւս չի կրնար յոյս դնել բանակին վրայ, որ վստահութիւն չունի: Ծովային եւ օդանաւային նախարարներն ալ միեւնոյն պատասխանը տուին: Ահա թէ ինչու ըսի օրագրողներուն թէ արտաքին ուժեր կառավարութիւնը տապալեցին: Եւ կ'ուզէի որ վարչապետ ինդիրը վարգապետ ժողովուրդին կամքով, որ պէտք վերջնապէս փակուի այս վէճը որ քանի տարիէ իվեր կը պատակէ ազգը եւ կը խափանէ բնականոն վիճակի մը հաստատումը»:

Վարչապետը յետոյ պարզեց իր կուսակցութեան քաղաքական պայքարները՝ ի նպաստ թագաւորութեան վերահաստատման, որ լաւագոյն ձեւն է Ցունաստանի համար, բայց ուժգնօրէն բողոքեց սպաներու միջամտութեան դէմ: Եւ որպէսզի ժողովրդական կուսակցութիւնը վկայ չըլլայ այս ապօրէն վիճաբանութեանցը յայտնեց թէ պիտի հեռանայ սրահէն:

Արդարեւ Պ. Ցարտարիս բեմէն վար իջնելով, ձգեց գնաց իր կուսակիցներուն հետ, առանց սպասելու որ կարգացուի Քոնտիլիսի կառավարութեան յայտարարութիւնը: Քոնտիլիս պարզեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը, որուն նպատակը պիտի ըլլայ ապահովել բարեկարգութիւնը եւ անվարան ձեռնարկել հանրաքուէի, նշանակուած Նոյեմբեր 3 (նոյ.): Աքսորի գործերու մէջ, դահլիճը պիտի չարունակէ նախորդին քաղաքականութիւնը: Ճառերէն վերջը, քուէարկուեցաւ Հանրապետութեան Ընդհ. ժողովը եւ նիստերը յետաձգուեցան մինչեւ հանրաքուէի օրը:

Կառավարութեան առաջին գործն եղաւ խիստ գրաքննութիւն հաստատել, այնպէս որ ընդդիմադիր թերթերը չեն կրնար չատ բացուիլ: Զօր. Քոնտիլիս յայտարարեց թէ ոչ ինք, ոչ ալ որ եւ է նախարար տեղեկութիւն ունէին զօրավարներու ձեռնարկէն: Ցետոյ ազդարարեց.— «Ցորչափ վարչապետ կը մնամ, անխնայ յարգել պիտի տամ բարեկարգութիւնը, մինչեւ հանրաքուէի կատարումը: Կառավարութիւնը որ եւ է յեղափոխական հանգամանք չունի: Իր գործը պիտի ըլլայ գլուխ հանել հանրաքուէն»:

Պետական հարուածին հեղինակները հետեւեալ պատճառները մէջտեղ կը բերեն, իրենց արարքը արդարացնելու համար.— 1. Համախմբարներու խլրտումը, որ անունդ կը առնայ դուրսէն, սպառնալից հանգամանք կը առնար.— 2. Իտալեհապէշական հարցին առթիւ ծագած արտաքին դէպքերը անհրաժեշտ կը դարձնէին այնպիսի կարգադրութիւններ որոնց անընդունակ է վէճի ենթարկուած վարչաձեւ մը:

** Զօր. Քոնտիլիս յայտարարութիւն մը ուղղելով կրեւսագիներուն, կը յիշէ կղզիին հերոսական անցեալը եւ կը յանձնարարէ ամենախիստ կարգապահութեամբ վարուիլ, իրենց աջակցութիւնն ընծայելով միապետութեան եւ ներքին խաղաղութեան վերահաստատման: Ցայտարարութիւնը, որ քնակիչներուն բաշխուեցաւ օդանաւերով, կ'աւելցնէ թէ կրեւսագիներուն չահերը պիտի պաշտպանուին եւ թէ ժողովրդային քուէարկութենէն վերջ նոր իշխանութիւնը պիտի նուիրուի ազգին բարօրութեան:

*** Նախարարական խորհուրդը հոկտեմբեր 11ին նիստ գումարելով, որոշեց վերահաստատել արքայական ընտանիքին հպատակութեան իրաւունքները: Այսուհետեւ արքայական գերդաստանին բոլոր անդամները պիտի վայելեն ամէն իրաւունք, առանց որ եւ է ձեւակերպութեան:

ԿԱՏԱՂԻ ԿՈՒԻՆԵՐ ԲԱԼԼՈՐ ՃԱԿԱՏՆԵՐՈՒԻՆ ՎՐԱՑ

Հապէշ կիներն պիտի ռեսուիլ ամուսնանային

Հաղորդեն կը հետագրեն թէ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ այդ ճակատին վրայ: Զօր. Նասիպու ձիճիկայի ճակատը մեկնեցաւ իր բանակին հետ, միանալու համար Հապթէ Միքայէլի, որ ընդհ. հրամանատարն է այդ չրջանին: Ժողովուրդը մերժելով որ եւ է իրաւախոհութիւն, կազմ եւ պատրաստ կը սպասէ յարձակման հրամանին: Ամէնէն կատաղի ճակատամարտը կ'ըսպասուի այս քաղաքին չուրջ, ուր հապէշական բանակը կա'մ չախչախիչ յաղթանակ մը պիտի տանի, եւ կամ պիտի ոչնչանայ: Իտալական օդանաւերը չպիտի կրնան մեծ վնաս հասցնել, որովհետեւ քաղաքին բնակիչները չրջակայ բլուրները քաչուած են, եւ թակարդներ կը լարեն, թշնամին ոչնչացնելու համար:

Հապէշ քահանաները հրաման մը արձակեցին, որուն համաձայն այն ամուսնացած կիները որ իրենց ամուսիններուն չեն ընկերանար դէպի ռազմաճակատ, 6 չիլին տուրք պիտի վճարեն պետական գանձին կամ կարմիր խաչին: Բոլոր կիները, ամուսնացած թէ ոչ, պարտաւոր են երեք տոպրակ խորոված կաղին կամ ընկոյզ եւ երկու պարկ ալիւր հայթայթել պարենաւորման վար չութեան: Միեւնոյն առեն ամուսնացեալները պէտք է մէկ տոպրակ կամ կաղին եւ կէս պարկ ալիւր ճարեն իրենց ամուսիններուն, իբրեւ անձնական պարէն:

Հիւսիսային ճակատին վրայ եւս մեծ գործունէութիւն կը տիրէ: Իտալական բանակին սպարապետը, Զօր. տէ Պոնօ Ամարայէն Ատովա փոխադրած

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐՅԱՆ — Ի. ՊՍԱԿԱՆՈՎԻՉԸ

Պետրոս Դուրյանը Հայ գրականության մեջ ունի իր ուրույն տեղը։ Նա ամենաանկախ գրողներից մեկն է։ Նա ոչ մի գրական խմբակցության չի պատկանել, ոչ մի գրական դրոշակ չի բարձրացրել։ Նա ինքնուրույն է եղել ամեն տեսակետից։ Նրա ստեղծագործությունները ինքնուրույն են ոճով, ինքնուրույն են ձևով, ինքնուրույն են բովանդակությամբ։ Նա ինքնուրույն է եղել նաև իր կյանքի ընթացքում։ Նա ոչ մի կուսակցության անդամ չի եղել, ոչ մի կուսակցության ծրագիր չի ընդունել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ կապված չի եղել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի գործակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի համագործակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի համակրել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի հակադրվել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի պայքարել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության մասնակցության մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցության մասնակցել։ Նա ոչ մի կուսակցության հետ չի մրցավազքի մասնակցության

ԲՈՒԶԱՆԴԻ ՀՈՍՏՈՄԸ

— ո —

Ամառվան մի տաք կեսօրին, երբ Ալեքսանդրի ամբողջ ընտանիքը հավաքված էր ճաշի սեղանի շուրջ, ներս մտավ Ալեքսանդրի ընկերը՝ Ռուբենը։ Նա ուսանող էր, ինչպես և Ալեքսանդրը։ Ռուբենը ընկերոջ հետ միասին ավարտել էր Ռոստովի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Ռուբենը ներս մտավ ուրախ, ժպտերես։ Նա ձեռքին բռնել էր մի մեծ, կարմրագույն թուղթ։

— Ալեքսանդր, ես քեզ համար լավ լուր եմ բերել,— ասաց նա, ուրախությունից ամբողջ դեմքը փայլում էր։

Ալեքսանդրը ոտքի թռավ, ընկերոջ ձեռքից առավ թուղթը և սկսեց կարդալ։ Թուղթը հրավիրագիր էր։ Ռուբենը հրավիրում էր Ալեքսանդրին Բուզանդի հոստոմը։

Ալեքսանդրը ուրախությունից ոտքի թռավ։ Նա ուրախ էր, որ կարող է մի քանի ամիս հանգստանալ, ազատվել գրասենյակի աշխատանքից, ուսումնական գրքերից և ամբողջ ժամանակը անցկացնել գյուղում։

Ալեքսանդրը ծնվել էր Բուզանդում։ Նրա հայրը գյուղի հարուստներից մեկն էր։ Ալեքսանդրի մանկությունը անցել էր գյուղում։ Նա սիրում էր գյուղը, գյուղացիներին, գյուղական կյանքը։ Ալեքսանդրը ուրախ էր, որ կարող է մի քանի ամիս անցկացնել գյուղում։

Ալեքսանդրը ընկերոջ հետ միասին սկսեց պատրաստվել ճանապարհորդության։ Նրանք ամեն ինչ պատրաստ էին, երբ հանկարծ Ալեքսանդրի հայրը հիվանդացավ։ Ալեքսանդրը ստիպված էր հետաձգել ճանապարհորդությունը։

Հայրը հիվանդացել էր ստամոքսի ծանր հիվանդությամբ։ Ալեքսանդրը հոր հիվանդության ամբողջ ընթացքում հոր մահճակալի մոտ էր։ Նա հոգատարությամբ շրջապատեց հորը։ Հայրը մահից առաջ կանչեց Ալեքսանդրին և ասաց նրան, որ նա թողնում է նրան մեծ կալվածք և մեծ գումար։ Հայրը խնդրեց Ալեքսանդրին, որ նա չլքի գյուղը, ապրի գյուղում և հոգա կալվածքի մասին։

Ալեքսանդրը խոստացավ հոր մահից հետո կատարել նրա խնդրանքը։ Նա ուզում էր կատարել հոր վերջին կամքը։ Ալեքսանդրը ուզում էր ապրել գյուղում, ուսումնասիրել գյուղացիների կյանքը, նրանց հոգսերը, ուրախությունները։

Ալեքսանդրը ուզում էր գրել մի մեծ աշխատություն գյուղացիների մասին։ Նա ուզում էր ուսումնասիրել գյուղացիների կյանքը, նրանց սովորությունները

է իր բանակատեղին, ինչ որ նախանշան կը համարուի ընդհ. յարձակողականի մը: Միեւնոյն ատեն Իտալիայէն ճամբայ ելած է ընդհ. ապայակոյտին պետը, ինչ որ նոյնքան նշանակալից է եւ կացութեան լրջութիւնը կ'ապացուցանէ: Նոր ճակատամարտն պատրաստութիւնները յառաջ կը տարուին շոգեվիղդ, ճամբաները կը շտկուին եւ ահագին քանակութեամբ ռազմանիւթ եւ պաշար կը փոխադրուի: Տիրող կարծիքը այն է թէ ընդհանուր յարձակողականը պիտի սկսի այսօր, կիրակի, կամ վաղը,— այսինքն Առովայի անկումէն ճիշդ մէկ շաբաթ վերջը:

Իտալական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ հապէշները սկսած են վհատիլ: Իբրեւ փաստ կը յիշուին զանգուածային դասալքութիւնները: Ոչ միայն հարակ ռազմիկներ անձնատուր կ'ըլլան խումբ – խումբ, այլեւ ցեղապետներ, յայտներով թէ կայսեր զօրավարները պիրենք խաբած եւ փախած են: Այս – պէս, հոկտեմբեր 11ին անձնատուր եղաւ Տէճաճմաչ Հայլէ Սէլասէ կուկսա, արեւելեան թիկրէի հապէշ հրամանատարը, քանի մը հազար զինուորներով: Քիչ վերջը հասաւ ուրիշ կարեւոր ցեղապետ մը, Տէճաճմաչ Հաբայ, նոյնպէս բազմաթիւ զինուորներով եւ զէնքերով: Իտալական զեկոյցը կ'ըսէ թէ առա – ջինը ունէր 12,000 զինուոր, 12,000 հրացան եւ 100 – 150 գնդացիր:

Միեւնոյն աղբիւրին համաձայն, Հապէշուհիները ալ մեծ գեր կը կատարեն այս գասալքութեանց մէջ: Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը կը հետագրէ թէ Ա – տուայի ամբողջ շրջանը, իտալական դիրքերէն մինչեւ թաքցած գետը եւ Մա – քալէ, որ քանի մը օր առաջ խճողուած էր հապէշ ռազմիկներով, պարպուած է այժմ եւ միայն վոքը զօրախումբեր կը թափառին ապիին անդին: Այնպէս որ, Ծանր ընդհարումներ չեն սպասուիր, մինչեւ որ Իտալացիները յառաջանան դէպի կեդր. Հապէշիստան: Միծագէլի տեսարաններ կը պարզուին, երբ Հա – պէշները իտալական հրամանատարութեան կը ներկայանան նուէրներով, անձնատուր ըլլալու համար: Լեզու չգիտնալով, նշանացի կը հասկցնեն իրենց միտքը: Սովորաբար կիները յառաջ կ'անցնին եւ իրենց բարեկամական մտա – դրութիւնը կը յայտնեն ականջ ականջ փսփսալով եւ պարզ նուէրներ մատու – ցելով,—հաւկիթ, հաւ, անուշեղէն եւն.: Իտալացի զինուորներն ալ կը փո – խադարձեն, նուէր տալով «թագաւորին պատկերը», որ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ երկու լիրոյ նիքէլ դրամ, թագաւորին գլուխով:

Իտալացիները այս ճակատը փոխադրած են մանրանկար արընթաց հրա – սայլեր (թանք) երկու զինուորով, մէկ գնդացիրներով ու ժամական 25 մղոն արագութեամբ (հարթ գետնի վրայ): Զինուորական տեսակէտով թանկագին պէնքեր կը համարուին սոնք, որովհետեւ կրնան մագլցիլ այնպիսի սարա – պէնքեր կը համարուին սոնք, որովհետեւ կրնան մագլցիլ այնպիսի սարա – լանջերու վրայ ուր ոչ ձին, ոչ ալ ջորին կրնան բարձրանալ, այլ միայն այ – ծեր: Այս հրասայլերը սահմանուած են պաշտպանելու յառաջացող զօրամասե – րուն կողերը: Անոնց մէջ նստած զինուորները ամէնէն տաժանելի աշխատանքը կը կատարեն:

Հետագիր մը կը հաղորդէ թէ կատաղի կռիւներ մղուած են Առովայի շրջանին մէջ եւ թէ 2500 Իտալացիներ ջարդուած են, բայց մինչեւ հիմա հաս – տատուած չէ այս լուրը: Գաան հազար ռազմիկներ հասան Հապէշիստանի մայրաքաղաքը:

Ատոնց – Ապէպայի իտալական դեսպանը մեկնեցաւ երէկ: Վերջին անգամ ուղեց տեսնել Եթովպիոյ կայսրը, բայց մերժուեցաւ:

Առովա քաղաքին 4 – 5000 բնակիչները, որոնք փախած էին իտալական յառաջխաղացութեան առեն, այժմ սկսած են վերադառնալ:

Հիւսիսային ճակատին վրայ, Իտալացիները իրենց դիմացն ունին Ադ – Ադ. Մէյդ, որ իր հրամանատարութեան տակ առած է շրջակայ ցեղապետներն ու անոնց բանակները: Իտալական բանակին ուժը կը հաշուեն 110,000 հետե – ւակազօրք, 2300 արագահարուած եւ 230 զաշտային թնդանօթներով, 92 հր – բաձգիերով եւ 25,000 կենդանիներով, մէջն ըլլալով ձիերը: Իտալացիները դեռ չեն յաջողած գրաւել Աքսումը, թէեւ քաղաքը պաշարուած է: Կ'ըսուի թէ Իտալացիները չեն ուզեր ամբակոծել զայն, քանի որ Հապէշներուն սրբազան քաղաքն է:

Տանտիրուհի ալ սկսան ըլլ...

Ուրբաթ օր կալուածատէրներու ակնոիքայի անդամներէն աւելի քան 6000 հոգի բողոքի ժողով մը գումարեցին Սալ Վակրամի մէջ, վարձքերու 10 առ հարիւրի կրճատման դէմ: Միութեան նախագահը դանգատեցաւ թէ ար – դէն ծանր տուրքերու ենթարկուած ըլլալով, չեն կրնար տակալ 10 առ հարիւր կրճատման, քանի որ վարձքերէն իրենց զուտ շահ կը մնայ միայն 30 — 40 առ հարիւր: Իրենց հաշիւներուն համաձայն, այս վարձքերու 60 — 70 առ հարիւր, յաճախ աւելին կը հայի պահպանութեան, նորոգութեան, դիմապանի, ա – րը, յատկ աւելին կը հայի պահպանութեան, նորոգութեան, դիմապանի, ա – պահովագրութեան ծախքերով եւ պետական տուրքերով, առանց հաշուելով դրամագլուխի տոկոսը: Արդ, այս ծախքերէն բան զեղչուած չըլլալով, կալ – ուածատիրոջ զուտ եկամուտը 25 — 35 առ հարիւր կը պակսի հրամանագիր ուածատիրոջ զուտ եկամուտը 25 — 35 առ հարիւր կը պակսի հրամանագիր օրէնքով: Կալուածատէրերը ուժգնօրէն կը բողոքեն նաեւ «այն յեղափոխական անօրինութեանց դէմ որոնցմով զատական նախարարը բրաօրէն կը ջնջէ բոլոր պայմանագրութիւնները» եւ զուտ կը բանայ զատական միջամտութեանց, այն ինչ Պ. Փիէռ Լաւալ ժընեւի մէջ կը յայտարարէր թէ «ամէն քաղաքակրթու – թեան հիմն է յարգել պայմանագրութիւնը»: Վերջապէս, կ'ըսեն թէ հրամա – նագիր-օրէնքները օրինաւոր չահէկ կը գրկեն եւ յաճախ կը կործանեն փոքր խնայողներ, 1,070,000 վարձակալ ընտանիքներու բաժնեվով Փարիզի 45,000 կալուածատէրներու եկամուտներուն մէկ երրորդը եւ աւելին: Այս 45,000 կալ – ուածատէրներու եկամուտներուն բաշխումը երեք միլիոն բնակիչներու միջեւ հազիւ հարիւր ֆրանքի չահ մը կը ձգէ իւրաքանչիւր բնակիչի, մինչդեռ կալուածատէրներու եկամուտները միջին հաշուով կը կրճատուին 7500 ֆր., դումար մը որուն մեծ մասը պիտի օգնէր խնամելու հինցած տուները:

Կը թուի թէ այս բողոքը արժեցնելու համար է որ տանտէրները հոկտեմ – բերի եռամսեայ յետաձգեցին կրճատումը...

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂՈՎ

Ա.ԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱԴԻ 11րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ հոկտեմբեր 27ին, Օփերային մէջ: (Թրոքատէրոյի պալատը փլցնել սկսած են):

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ ԹԱԳՈՒՀին, որ իբրեւ զատախազ ներկայացած էր Մարսէյլի մէջ բանտարկուած երեք խրուտի ամբաստանեալներուն դէմ, եա տուաւ իր զատը: Նորապսէս ողբալով հանդերձ Ալէքսանդր թագաւորին կո – րուստը, թագուհին կ'ուզէ ներել ամբաստանեալներուն եւ այժմ իր ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է զահաժառանգ իշխանին վրայ, (12 տա – րեկան), որպէսզի վրէժխնդրական փորձանք մը չպատահի: Ինտա հակորդու – թեան տակ առնուած է տղան:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱԻ քան տարեկան ռուս օդանաւորդ մը, Ի – վան Արեւսկեւ, իբրեւ խափանարար: Տասնըչորս տարեկան եղած առեն, հայ – րը աքսորուած եւ սեփականութենէն զրկուած էր խորհրդային իշխանութեան կողմէ: Այդ օրէն ի վեր ուխտած ըլլալով վրէժ լուծել, Իվան կը յաջողի օ – դանաւային զպրոց մտնել եւ մարզիչ դառնալ: Ցետոյ կը ջանայ կրցածին չափ շատ օդանաւ փճացնել: Կ'ըսուի թէ երեք օդանաւ վճռացուցած էր վերջին չորս ամիսներու ընթացքին:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՔԸ

Ճաշարան Տ Լ'Օ Ր Ի Վ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէքթօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Աթենքեան եւ ելրոպական խնամուած ներկայութիւն:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԻՆՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Վինի «ԱՆԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ
եւ մասնակցութեամբ ՄՈՒՐԱՏ, ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՀՈՒՄԲԵՐՈՒՄԻ

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

ՍԷՐՔԼԸ ԿԱԹՕԼԻԿ Ղբեզ սրահին մէջ

Կը նախագահէ Ս. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկեր ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած բաժին, Յատկապէս հրաւիրուած է երգչուհի Օր. Յովինար ՏԷր-Պետրոսեան:

ԼԻՈՆԼԻՆ ԸՆԿ. ԳԸՐԸՐՔԵՏԵԱՆ ԻՐ ՃԱՁՈՎ,
Կը ցուցադրուին ՄՈՒՐԱՏ և ԳԷՈՐԳ ՁԱՎՈՒՇԻ կենդանի պատկերները:

Հրաւիրուած է տեղւոյս քաղաքապետ՝ Պ. ՀԻՒՍԼԷ:

Ներկաներու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք:

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ, Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ
եւ մասնակցութեամբ՝ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ և ՁԱՒԱՐԵԱՆ ՀՈՒՄԲԵՐՈՒՄԻ

Կը նախագահէ ընկ. ԱՐԱՄ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

Կը մասնակցի պատանեկան միութեան ԱՐԾԻՒ ֆանֆարը:

Երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւայլն:

Հանդէսէն վերջ տեղի պիտի ունենայ ԸՆԿԵՐԱՏԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած՝ Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղին կողմէ

Այսօր Կիրակի Կէս օրէ վերջ ժամը 3ին
14, rue de Trévise. փարիզ. Métro Cadet.

Կը նախագահէ ՏԻԿԻՆ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի՝ տիկին ԷՎԼԻՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Ֆր. Կ. Խաչի Նիսի ամառնային կայանի ժասին:

Մուտք 3 ֆր. (Թէյ եւ լիմոն. միասին):

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱՄ Է ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ Ի ՊԱՏԻՒ ՈՂԲ. ԳՐԱԳԷՏ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ

ՀՈԿՏ 15ին ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ D. ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԺԱՄԸ 8:30ԻՆ:

Պիտի խօսին.— Պ. Պ. Տ. ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ, Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ,
Ա. ՇԱՀԱԲՈՒՆԻ, Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ,
Տիկիններ՝ ԷՎԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ ԼԱՍ
եւ Միութեան նախագահ՝ Պ. Ա. ՁՕՊԱՆԵԱՆ:

Ոչ ոքի հրաւէր չէ ղրկուած:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

14 Հոկտեմբեր երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին
Café Voltaireի մեծ սրահին մէջ. փաս լ'Օտէոն. մէթրօ՝ Օտէոն:

փարիզի վասպուրականի Հայրենակց. Միութիւնը օգտուելով Պ. ԱՐՇԱԿ ՍԱՖ – ՐԱՍՏԵԱՆի փարիզ ժամանելէն կազմակերպած է գիտական դասախօսու – թիւն մը Հին Հայաստանի պատմութեան մասին, դիտուած Հռոմի Արեւելա – գիտական Միջազգային Համագումարի գիտականնոր տուեալներու վրայ:

ՁՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի տիկին Աղաւնի Յովհաննէսեան, տիկին Գէորգեան եւ պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ մամուլով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի որդւոյն, եղբօր եւ ազգականին՝

ԳԵՂԵՑԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

դառնաղետ եւ վաղահաս մահուան առթիւ:

Փարիզ, 11 Հոկտ. 1935

ՁՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Խորին շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ ե րոպայի եւ Ամերիկայի Լեգէոնական ընկերներուս, հայրենակիցներուս, ազգականներուս, Սալնոյ-Զորք Հայր. Միութեան եւ մասնաւորապէս Պ. Պ. Տիրան Թէքէեանին եւ Յ. Նշանեանին, որոնք իրենց բարոյական եւ նիւթական օժանդակութեամբ, նպաստեցին անպարտ ըլլալս ապացուցանելուն եւ անոնց՝ որոնք իրենց խնդակցութիւնները յայտնեցին ազատմանս առթիւ:

ցակոբ ցովհաննիսեան

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ պատուաւոր կին մը տնական աշխատանքներու համար: Դիմել Յառաջի վարչութեան:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Մախու դաշնակ

—•—

Աշխարհահռչակ ԷՐԱՐ մարքա, բալիսանտր գեղեցիկ փայտէ՝ ախորժալուր ձայնով դաշնակ մը ծախու է 1800 ֆրանքի: Դիմել՝ ՊԱՊԻՏԵԱՆի, 1bis Rue Rouget-de-l'Isle, Choisy-le-Roi, Օրօպիւս 83:

50 մէթր հեռու Իսիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ ֆանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց 2300 ֆր.: Շարժ, շօֆաժ միասին երկու խանութներ վար գինով երկու խանութներ: Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԷԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

BAUDELOCQUEի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆՆԱԿ, ԱՐԻՒԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՅԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խընդիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմաթուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓՈՔՐ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ֆարաճիքին վայրը՝ առանց յաւելում՝ 12ը 25 ֆրանք:

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - **ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ**

ԱԵԴՐԱԿ ԱԱՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) ՄԷՔՐՕ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ՀԵՌԱՁԱՅՆ՝ ODÉON 76-22

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette Tél. Nord 68 - 02

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԲԱԼՈՐԻՆ

ETABLISSEMENTS PARISIENS

TIP-TOP

9 & 11, Rue Friand, Paris (14)

Métro: Alésia. Tél. Lecourbe: 93-51

Թմիչ քի ֆանրաճանօթ տունը *TIP - TOP* կը ծանուցանէ, որ կը վաճառէ ընտիր տեսակի ԳԵՏՆԱԽՆՁՈՐ (pomme de terre):

Մանաւոր գին մարշէյներու եւ նպարավաճառներու համար: livraison տեղւոյն վրայ:

Մանաւոր անձերու livraison à domicile 25 քիլօէն սկսեալ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻԶ

ՀԱՐԾՈՒՑԻՔ
ՓՈՑՈՒՆՑԻՔ
ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ
ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱՋԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ներկուկայ եւ քէֆի կուսայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱԼԱՓԻԲԷԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor - Hugo, Clamart (Seine)

Լիմոի ներկայացուցիչ ՃՔՆԿՔՏՐԵԱՆ եւ ԹՒՐԳԻԵԱՆ

211, Rue de Crimée

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ

66, Rue Mouffetard. PARIS (5)

Tél.: Port-Royal 01-42 Métro: Place Monge

Էլէկտրէն տպարանին կից բացուած է նաեւ գրատուն մը, ուր պիտի գտնէք հայերէն եւ ֆրանսերէն ամեն տեսակ գիրեր ինչպես նաեւ դասագիրեր եւ բառարաններ՝ *խոտա չափաւոր գիներով:*

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԱՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
15
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
15 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2935

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԴԷՄ

Ազգերու Դաշնակցութիւնը հոկտեմբեր 11ին մտաւ ճամբու մը վրայ, որ աննախընթաց է իրբեւ երեւոյթ եւ փոթորկալի կամ աւերներ՝ իր հետեւանքներով:

Այդ օրն էր որ, համաձայն զանազան յանձնախումբերու կողմէ մշակուած բանաձեւերու, որոշուեցաւ արտօնել զէնքի արտահանումը դէպի Եթովպիա, իսկ արգիլել Իտալիոյ համար:

Այս վերջինը նախապատրաստուած հետեւաբար ուխտադրուժ հրթռչակուած էր հոկտեմբեր 7ին, եւ ենթակայ՝ Ա. Դ. ուխտի 16րդ յօդուածին տրամադրութեանց: Բուն պատմական թուականը կը յօդուածին տրամադրութեանց: Բուն պատմական թուականը կը սկսէր այդ օրէն: Բայց որովհետեւ առաջին անգամ չէ որ մարդիկ խելօք բանաձեւեր կը քուէարկեն, յետոյ կէս ճամբան մնալու համար, հարկ էր սպասել տրամաբանական վախճանին:

Մինչեւ վերջին պահուն ալ, կասկած կար որ ճակատը ճեղքուի եւ բանաձեւը մանէ թանդարան, ինչպէս ուրիշ բազմաթիւ թուղթեր:

Եւ սակայն, այս անգամ ի դերեւ ելան ոչ թէ յոյսերը, այլ վախերը:

Ցիսունեւհինգ պետութիւններ կանչուած էին դիրք ճշդելու, պատասխանատուութիւններ առանձնելու, եւ խուսափեցան միայն Իտալիոյ անմիջական զրացիները,— Աւստրիա, Հունգարիա, Զուիցերիա, իսկ վերջին պահուն Ալպանիա, որ Հռոմի հովանաւորեալն է:

Ուրեմն, դուրս ձգելով Իտալիան, կ'ունենանք յիսուն մեծ ու փոքր պետութիւններ, որոնք վճռած են պատժական տնօրինութեանց դիմել, դադրեցնելու համար պատերազմը:

Առաջին քայլը առնուած է արդէն, ինչպէս տեսաք, եւ այժմ անցած են երկրորդին,— սեղմատուրական եւ տնտեսական կոչ – կանդումներ, որոնք շատ աւելի բարդ եւ ծանրակշիռ հանգամանք ունին:

Բայց միայն Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները չեն որ վճռական դիրք բռնած են այս հարցին մէջ:

Պատժական տնօրինութեանց այս քաղաքականութեան գործնապէս ուժ կուտան ընկերվարական եւ համամշնավար կուսակցութիւնները, Արհեստակցական եւ աշխատաւորական կազմակերպութիւնները, մտաւորական շրջանակները, բազմազան ձախակողմեան տարրեր եւ... Անկիլեան Եկեղեցին:

Դեռ աւելի պերճախօս երեւոյթ մը,— վերջերս 64 Ֆրանսայի մտաւորականներ յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, «յանուն Արեւմուտքի պաշտպանութեան», բողոքելով Ազգերու Դաշնակցութեան դէմ, «որ յանցաւոր հռչակած էր Իտալիան, եւրոպացի ժողովուրդները հանելով Հռոմի դէմ», պաշտպանելու համար Աֆրիկէի մէջ»:

Յայտարարութեան տակ առորագրած էին հանրածանօթ երեւելիներ,— Ապէլ Խոման, Անոի Պօռաս, Քլօտ Ֆառէր, Մոռիս Պլոէլ, Պլինի Վալմէռ, Լէօն Տօաէ, Քամիլ Մօքլէռ եւն.:

Յայտարարութիւնը հազիւ հրատարակուած, ուրիշ մը լոյս տեսաւ 300 առորագրութեամբ, յայտնելու համար թէ այդ 64 հոգին Ֆրանսայի ամբողջ մտաւորականութիւնը չեն ներկայացներ:

Նոր յայտարարութիւնը բողոքելով միւսներու վերագրումներուն դէմ, կը պաշտպանէ Ազգերու Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը եւ կը հրաւիրէ Ֆրանսական կառավարութիւնը «զոր – նակել այն բոլոր կառավարութեանց որ կը պայքարին խաղաղութեան եւ միջազգային օրէնքի պահպանման համար»:

Այս յայտարարութեան տակ առորագրած են ձախակողմեան ականաւոր դէմքեր,— Անառէ Թիտ, Ռոմէն Ռոլան, Անառէ Մալռօ, Վիքթոր Մարկրիթ, Վայեան Քութիւրիէ, Ֆ. Հէրօլտ եւն. բազմաթիւ ընկերվարականներ, համամշնավարներ, արմատական կամ անկախ գրագէտներ (նաեւ Վիէնի երեսփոխան Պ. Հիւսէլ): Առորագրութիւնները կը շարունակուին ամէն օր:

Դեռ աւելի կարեւոր պարագայ մը:

Բոլորդ ալ գիտէք որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը զօրծի մղելու, պատժական տնօրինութիւնները անողոքմտօրէն գործադրելու համար, ամէնէն գործօն դերը կատարել Մեծն Բրիտանիա, մեծագոյն եւ անդերազանցելի աշխարհակալը:

Արդ, նոյն այդ ճամբուն վրայ, դաշինի մը խլեց նաեւ բանուորական Անգլիան, ոչ միայն հանրութեամբ ընդ առաջ երթալով, այլեւ քայլ մըն ալ անդին անցնելով:

Շաբաթ օր, երբ մանդատները կը խորհրդակցէին տնտեսական տնօրինութեանց մասին, խորհրդային պատուիրակութիւնը առաջարկեց պատժական միջոցներ ձեռք առնել նաեւ այն պետութեանց դէմ որոնք չեն զործակցիր հատուցական ձեռնարկին կամ կը խանգարեն զայն ...:

Առ այժմ չգիտցենք ոչ Մեծն Բրիտանիոյ ներքին չարժառիթները, ոչ ալ խորհրդային նախանձախնդրութեան խորհրդաւոր ծալքերը:

Հարցը այն է որ, նոր ճամբայ մը բացուած է Ազգերու Դաշնակցութեան համար,— պատերազմ պատերազմի դէմ, բոլոր ջղաձիչ եւ խափանարար միջոցներով, բացի զինուորականէն:

Մանդատները կը կարծեն թէ աստիճանաբար խեղդիչ օղակ մը պիտի հաստատուի Իտալիոյ չուրջը, տնտեսական զեռնի վրայ, վարկերու եւ փոխառութեանց բացարձակ դադարումով, արտածումներու եւ ներածումներու սահմանափակումով եւ ապրանքներու պաշարումով: Այս առթիւ մշակուած բանաձեւը կը ձգտի Հարիւրին 70 ոչնչացնել Իտալիոյ արտածումները, եւ այդ երկիրը բոլորովին զրկել այն նախանիւթերէն որ անհրաժեշտ են պատերազմի համար:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՏԻԺՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՇԱՐՔԸ - ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Ոչ մէկ նախանիւթ որ կրնայ ծառայել պատերազմի

ԻՏԱԼԻԱ ԱՑԺՄԷՆ ԿԸ ԿՑԷ ԱՏՈՎԱՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան տնտեսական – սեղմատուրական մասնագէտ – ները, որոնց գլուխը կը գտնուին Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ռումանիոյ պատ – ուիրակները, ներկայացուցին իրենց ծրագիրը, իրբեւ «առաջարկ Թիւ 2»:(Թիւ 1ը զէնքի եւ ռազմանիւթի արգելքն է): Այժմ կը պատրաստուի Թիւ 3ը, որուն նպատակը պիտի ըլլայ Ջնարել Իտալիոյ առեւտուրը:

Կիրակի օր երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մասնագէտները, հարթելու համար կարգ մը անհամաձայնութիւններ: Անգ – լիացիները կ'առաջարկէին արգիլել որ եւ է ներածում Իտալիային, յուսալով 70 առ հարիւր կրճատել Իտալիոյ արտածումները: Ֆրանսացիները չատ խիստ եւ կանխահաս գտնելով այս ծրագիրը, առաջարկեցին առ այժմ արգիլել այն նախանիւթերը որոնք յատուկ են ռազմական արտադրութեանց: Անգլիացիները տեղի տուին եւ յանձնախումբը վաւերացուց Ֆրանսական ծրագիրը, որ ներկայացուեցաւ խորհրդաժողովին: Միեւնոյն առեն անգլիական առաջարկը պիտի քննուի մասնագէտներու յանձնախումբին կողմէ:

Վիճաբանութեանց ընթացքին երեւան ելաւ ուրիշ փշոտ խնդիր մը: Ազգերու Դաշնակցութեան կարգ մը անդամները հատուցում կը պահանջեն իրենց կրելիք վնասներուն համար: Այս մասին բացէ ի բաց արտայայտուեցաւ Պ. Թիմուլէսքու, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, դիտել տալով թէ Ռումանիա նման եւ Եուկոսլաւիա ծանր կորուստներ պիտի կրեն ցորեկի եւ քարիւղի արտահման դադարումով: Ցետոյ հարցուց թէ ի՛նչ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, որպէսզի երկու ձեռնպահ երկիրները, Աւստրիա եւ Հունգարիա չօգտուին ի վնաս Ազգաժողովի հատուտարիմ անդամներուն, պաշար հայթայթելով Իտալիոյ: Անգլիոյ ներկայացուցիչը առաջարկեց որ Ազգաժողովին հատարիմ անդամները իրարմէ գնեն այն արտածումները զորս կը զրկէին Իտալիոյ: Որոշուեցաւ «հատուցման յանձնախումբ» մը կազմել:

Հարաւ-Ափրիկէի պատուիրակը առաջարկեց որ բոլոր անդամ պետութիւնները Իտալիայէն եւս կանչեն իրենց դեսպանները: Ուրիշներ առարկեցին թէ առով բոլորովին պիտի փակուի հաշտարար միջոցներու ճամբան, եւ առաջարկը մերժուեցաւ:

Գործելով հանգիստ չեն ուզեր ատեն դուռ փակել

Թիւ 2 առաջարկը հետեւեալ տրամադրութիւնները կը պարունակէ.— Արգիլել որ եւ է փոխառութիւն Իտալիոյ համար, մասնակցող պետութեանց որ եւ է մէկուն կողմէ:— Արգիլել իտալական արժէթուղթերու չրջաբերութիւնը այդ երկիրներուն մէջ.— Արգիլել զրամատուններու կողմէ բացուած վարկերը: Եւ ուրիշ կարգ մը տնօրինութիւններ թէ իտալական առեւտրու – թեան եւ թէ ընկերութեանց դէմ:

Աորհրդակցութեանց ընթացքին, Ֆրանսական պատուիրակութիւնը միշտ դգուշութեամբ կը չարժի, որպէսզի բոլոր դուռները չփակուին: Այս մտահոգութեամբ ալ, Պ. Լաւալ ո եւ է լիազօր չէ ձգած Ժընեւի մէջ, այլ միայն մասնագէտներ, որպէսզի նեղը մնացած առեն կարենան յետաձգել եւ իրեն դիմել:

Չուիցերիոյ սեղմատուրական չրջանակներուն մէջ կը վախնան որ իտալական դրամը իյնայ, իբրեւ հետեւանք այս տնօրինութեանց: Իսկ Հռոմի մէջ առ այժմ անտարբեր կ'երեւան, միեւնոյն առեն դիտել տալով թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պատճառ պիտի ըլլայ պատերազմին երկարաձգման, քանի որ որոշած է զէնք եւ ռազմանիւթ ճարել Հապէշիստանի: Ճիշդ է որ Իտալիա զրկանքներ պիտի կրէ, կ'ըսեն, բայց այդ բոլորը նախատեսուած են:

*** Պոլսէն կը հետագրեն թէ կառավարութիւնը տնտեսական տնօրինութեանց մասնակցելով հանդերձ, որոշած է պահել իր բարեկամութիւնը Իտալիոյ հետ: Կը կարծուի թէ երբ կէս – զինուորական պատիժներ տնօրինուին, Թուրքիա անմիջապէս պիտի ձեռնարկէ Տարտանէլի վերազինման, առարկելով թէ երկրին պաշտպանողական միջոցները ապահով չպիտի ըլլան, պատերազմի պարագային:

Պ. Լաւալ չափաւորութեան կը հրաւիրէ մամուլը

Պ. Անռի Պէռօ բուռն պարտաւազիր մը հրատարակած ըլլալով Անգլիոյ դէմ, «Կրէնկուառ» շաբաթաթերթին մէջ, ինչպէս եւ ուրիշ թշնամական հրատարակութիւններ երեւցած ըլլալով, անգլիական դեսպանը պաշտօնապէս բողոքեց: Այս առթիւ Պ. Լաւալ պարտք սեպեց չափաւորութեան յորդոր մը ուղղել Ֆրանսական մամուլին, որ անմիջապէս մեղմացուց լեզուն: Պ. Լաւալ ճառ մը խօսելով Ռիէմոն Ֆէռնանի մէջ, պաշտպանեց Անգլիոյ վարած քաղաքականութիւնը, մանաւանդ չեշտելով.

— «Անոնք որ կը վախնան զինուորական պատիժներէ, թող իմանան թէ Անգլիոյ նախարարներուն հետ խօսած առեն երբեք այդ հարցը չէ յարուցուած: Մենք համախորհուրդ նկատի առած ենք միայն տնտեսական եւ սեղմատուրական տնօրինութիւններ, համաձայն Ա. Դ. ուխտին: Մեծն Բրիտանիա երբեք մտքէն չէ անցուցած գործել անջատ, Ազգերու Դաշնակցութեան չրջանակէն դուրս: Պ. Իտըն եւ ես միեւնոյն անձկութեամբ եւ վճռակամութեամբ կ'աշխատինք ելք մը գտնել»:

Մամուլը ոչ միայն լեզուն փոխած է, այլ եւ փաղաքշական կոչեր կ'ուղղէ Անգլիոյ:

---

755 ՅՈՒՑԱՐԱՐՆԵՐ ՉԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ չարաթ գիչեր, բողոքի ցոյցի մը առթիւ որ արգիլուած էր կառավարական հրամանով: Կազմակերպիչներն էին աշակողմեան տարրերը, առաջնորդութեամբ «Սոլիտարիթէ Ֆրանսէզի»ի նպատակը՝ բողոքել Ազգաժողովի պատժական տնօրինութեանց դէմ: Կէս գիչերէն վերջը կալանաւորները ազատ ձգուեցան: Լիոնի, Մարսէյլի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ ալ ցոյցեր սարքուած էին ի նպաստ Իտալիոյ, բայց բոլորն ալ ձախողեցան:

Հայ կօշկակարներու տագնապը Մարսէյլի մէջ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ.—

Անցեալ շաբաթ գրած էի թէ, գործատէրերու սէնտիֆան դիմումը կատարած է Մարսէյլի նահանգապետին, որոշ կարգադրութիւն մը ձեռ ձգելու համար:

երկուշաբթի օր, պատասխանը եղած էր չոր եւ անողոք.

— « Օրէնքը փոփոխել իմ իրաւասութենէս դուրս է: Դիմեցէք Աշխատանքի նախարարութեան: Եթէ շատ ապսպրանքներ ունիք, կրնամ Ռոմանէն եւ Լիոնէն Ֆրանսացի կօշկակարներ բերել տալ ձեր ծախքովը:

Սակայն այսօր, շաբաթ 12 հոկտեմբեր, յոյսի ազօտ նշոյլ մը երեւցաւ: Նահանգապետութիւնը հաղորդած է որ, մինչեւ հոկտեմբեր 21, գործատէրերը կրնան աշխատցնել օտար բանուորներ, իրենց յատելեալ ապսպրանքները լրացնելու համար: Սակայն, հոկտեմբեր 21էն յետոյ որոշ կարգադրութիւններ պիտի ըլլան: Զրոյցի մը համաձայն, հարիւրին յիսունի համեմատութիւն մը պիտի հաստատուի, փոխան 25ի:

Ամէն պարագայի տակ, անստոյգ է վիճակը մեր բանուորներուն: Որո՞ւ դուռը զարնեն: Երեւի գլխագիր«Ազգ»ն ալ կլանուած է ... Իտալեւհապէշ պատերազմով:

Ինչո՞ւ անձնասուր եղաւ Նէկուսի փեսան

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, իշխան Հայլէ Սէլասէ Կուքսա, Թիկրէի ցեղապետը եւ արքայից արքային փեսան, որ անձնասուր եղաւ ուրբաթ օր, չատոնց կը բանակցէր իտալական հրամանատարութեան հետ: Այս ցեղապետը ուղղակի չառուիղն է Հապէշներու Ցովհաննէս թագաւորին, որ մինչեւ այսօր սուրբ մը եւ հերոս մը կը համարուի: Նէկուս Ցովհաննէս յաղթուելով 1889ին, Մէթէմմայի ճակատամարտին մէջ, անձնասպան եղաւ: Մենելիք, որ այն առեն պարզապէս Շօայի իշխանն էր, գրաւեց Եթովպիոյ գահը, բայց Ցովհաննէսի չառուիղները միչտ իրենց դիրենց օրինաւոր ժառանգորդներ կը համարին: Հայլէ Սէլասէ Կուքսա Ցովհաննէսի թոռն է. հայրը մեռաւ երեք տարի առաջ, իտալացի բժիչկի մը թեւերուն մէջ, իր անձնուիրութիւնը յայտնելով Իտալիոյ հանդէպ: Հապէշիստանի ներկայ թագաւորը, Հայլէ Սէլասէ, ուզեց այդ իշխանազունը սերտաչահիլ անոր կնութեան տալով իր աղջիկը, բայց այս վերջինը մեռաւ տղարերքի առեն: Իշխան Կուքսա Թիկրէի երկրամասը բաժնեց Ռաս Սէյումի հետ, որ նոյնպէս Ցովհաննէս թագաւորին չառուիղներէն է, բայց ապօրէն:

Անձնասրութեան բանակցութիւնները կատարուեցան նախ օդանաւի միջոցաւ, մանաւանդ նչանակութեամբ, յետոյ ուղղակի: Հայլէ Սէլասէ Կուքսա իտալական բանակատեղին առաջնորդուեցաւ եւ մտնելով Զօր. Տէ Պոնոյի վրանը, հպատակութիւն յայտնեց: Ցաղթանդամ երիտասարդ մըն է, եւրոպական համազեստով: Ծօսեցաւ թարգմանի միջոցաւ: Զօրավարը սուրճ հրամցուց եւ ներկայացուց քանի մը թղթակիցներու: Իշխանը յայտարարեց թէ իր թշնամիներէն երկուքը դէպի Մաքալլէ քալելով, կը սպառնային իրեն: Իր անձնասուրութեան չնորհիւ, ուրիչ ցեղապետներ ալ հպատակութիւն յայտնեցին, ուրով Թիկրէի չրջանը մաքրուած կը համարուի: Իտալացիները կը յուսան չուտով գրաւել Մաքալէն, Ատուալէն հարիւր քիլոմեթր դէպի հարաւ: Օգանաները Թուցկիներ կը նետեն, հպատակութեան հրաւիրելով ժողովուրդը:

Իշխան Կուքսայի անձնասրութեան առթիւ հրատարակուած պաշտօնական (իտալական) գեկոյցը կ'ըսէ թէ հետեւորդները կը բաղկանային 1500 հոգիէ, զինուած՝ հրացաններով, 20 գնդացիրներով եւ 6 թնդանօթներով: Կը նչանակէ թէ նախապէս տրուած թիւերը (12,000) ճիշդ չեն:

Իշխանը փափաք յայտնած է Իտալիա երթալու եւ Մուսոլինիի ներկայանալու: Կ'ըսուի թէ Իտալացիները Աքսումի եւ Մաքալէի գրաւումէն վերջը կայսր պիտի հռչակեն զինքը, երկուքի բաժնելու համար Հապէշիստանը, իրենց թեւարկութեան տակ: Դաւաճան իշխանը քանի մը տարի առաջ ընկերացած էր կայսեր, եւրոպա ճամբորդած առեն:

*** Արքայից արքան ունկնդրութեան ընդունելով «Փարի Սուար»ի թղթակիցը, յայտարարեց թէ պատժական տնօրինութեանց որոշումը անվիճելի յաղթանակ մըն է Եթովպիոյ եւ իր զատին, ինչպէս եւ աչխարհի խաղաղութեան համար: «Առուվայի գրաւումը որ եւ է արժէք չունի ռազմագիտական տեսակէտով, քաղաքը պաշտպանուած չէր: Մենք սկիզբէն նախատեսած էինք անոր անկումը»:

Հապէշները որոշած են կատաղօրէն պաշտպանել Հարրարը:

Ճէճաճ (իշխան) Հայլէ Սելասէ Կուքսայի դաւաճանութենէն վերջ, անճ – նատուր եղան նաեւ բազմաթիւ ղպտի քահանաներ, իսկ 250 կայսերապահ զինուորներ եւ բազմաթիւ սպաներ մերժեցին հետեւիլ իր օրինակին, դէպի հարաւ քաչուելով:

Ընկերվարական Միջազգայինը չհրմ կուսակից ազգու տեսրինութեանց

Ընկերվարական բանուորական Միջազգայինը եւ Միջազգային արհեստակցական դաչնակցութիւնը կարեւոր խորհրդաժողով մը գումարեցին կիրակի օր, իտալեւհապէշական հարցին առթիւ: Լսելէ յետոյ Պ. Ժուհոյի եւ ուրիշ պրուքէլի զեկուցումները, ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը որով զոհունակութիւն կը յայտնէ Ազգերու Դաչնակցութեան այն որոշմանման որ Իտալիան կը հռչակէը նախայարձակ: Բանաձեւը երկու միութեանց բոլոր կազմակերպութիւններուն ամենազործօն աջակցութիւնը կ'ընծայէ Ազգերու Դաչնակցութեան, պատժական տնօրինութեանց գործադրութեան համար, «ինչ որ ալ ըլլան, պատերազմը դադրեցնելու եւ խաղաղութիւնը արագօրէն վերահաստատելու համար»: Ցանուն մարդկութեան եւ քաղաքակրթութեան, բանաձեւը կը պահանջէ «արագ եւ ազդու տնօրինութիւններ, վերջնական եւ արագօրէն դադրեցնելու համար այս անորակելի յարձակումը միջազգային օրէնքի դէմ»: Միեւնոյն առեն կը թելադրէ իտալական կառավարութեան ազդարարել թէ խաղաղութեան դաչնագրին մէջ որ եւ է առուելութիւն չպիտի չահի իր յարձակողական արարքէն»:

Ժողովը նոյնպէս միաձայնութեամբ քուէարկեց հեռագիր մը, ուղղուած՝ Ազգերու Դաչնակցութեան ընդհ. ժողովի նախագահութեան: Այս գրով ալ աչխատաւորական բոլոր կազմակերպութեանց գործօն աջակցութիւնը կը խոստանան, պատժական տնօրինութեանց գործադրութեան համար:

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՍԱՐՅԱՆ

(ՀԱՅԿԱԿ ԲԱՂՐԱՏ)

ՄԻՀԻԹԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿՅԱՆՔԸ ԵՎ ԳՈՐԾԸ

ՀԱՏՈՐ Ա.

1922 տարուն։ Ս. Ծովհաննէս ա-
թոռին վրայ նոր, երիտասարդ վեհա-
պետ մը կար։ Ան Ամենայն Հայոց
Կաթողիկոսն էր։ Ամբողջ տասը տա-
րի էր որ ան այդ բարձր պատուին
վրայ կը գտնուէր։ Ան ընտրուած էր
1912 թուականին։ Ընտրութեան ժա-
մանակ ան Հայաստանի Հոգևոր Դպ-
րոցին մէջ ուսուցիչ էր։ Ան ընտրուե-
ցաւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս
Գէորգ Ե.-ի մահուան պատճառով։
Գէորգ Ե. Կաթողիկոսը մահացաւ
1911 թուականին։ Ան մահացաւ Կ.
Պոլսոյ մէջ, ուր ան գացած էր Ազ-
գային Սահմանադրութեան հաստա-
տումին առիթով։ Ան մահացաւ ան-
ակնկալ կերպով։ Ան մահացաւ ան-
մեղ կերպով։ Ան մահացաւ ան-
մեղ կերպով։ Ան մահացաւ ան-
մեղ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

«Կոլ-Ֆոդ»

«ՅՈՒՂՂ ԲԱՇԽԻՆ»

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՌԱՎՕՏԱՅԻՆ ԵՐԵՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՐՑՈՒՄ ԵՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀՈՎՆԱՆՆԱՎՈՐ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ ՄԱՐՄԱՆԸ

Բժշկության եւ աստղաբաշխության

ԱՄԵՆԱՀԱՐՈՒՍՏ ԵՒ ԱՄԵՆԱՀԱՐԱԶԱՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ուսումնական 25 փոսմէֆ

Հաճախելք 20 փոսմէֆ

Հրատարակեալ եւ առաջնորդեալ

Dr. Ch. Aivazian,

17, Rue Dameme, Paris.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՑ ՍՊԱՐԱՊԵՏԸ ԱՏԱՎԱ ՄՏԱԻ

Պատրաստութիւններ վճռական կռիւներու համար

Զօր. Տէ Պոնօ, Իտալիոյ սպարապետը, հանդիսաւորապէս Ատովա մտաւ կիրակի օր, եւ բացաւ 1896 հոկտ. 6ին սպաննուած Իտալացիներու յիշատակարանը: Արձանագրութիւնը փոխագրուած էր Հռոմէն: Զօրավարը անմի – ջապէս ձեռնարկեց գրաւեալ շրջանին վարչական կազմակերպութեամբ: Այս առթիւ հաղորդուեցաւ թէ Իտալացիները 500 գերի բռնած են: Ամբողջ շրջանը այժմէն իտալական հող կը համարուի:

Պատրաստութիւնները կը շարունակուին թէ հիւսիսային եւ թէ հարաւային ճակատին վրայ, վճռական հարուած մը տալու համար Հապէշներուն: Զուիցերիացի ճարտարագէտ մը, որ անձնատուր եղած է Իտալացիներուն, կը պատմէ թէ 5000 հապէշ գինուորներ կը գտնուին Տէսիէի մէջ, շատ լաւ ապահովուած, բայց երեք ամիսէ ի վեր ռոճիկ չեն ստացած: Իր չինած ճամբաները պիտի ծառային Իտալացիներուն:

Հարրարի ճակատին վրայ, 11 իտալական օդանաւեր կիրակի օր ռմբակոծեցին Օկաուէնի զիւղերը: Հապէշական զօրախումբ մը տորբերկրեայ թաքստոցի մը մէջ ապաստանած էր, բայց ռմբակոծութենէն պատերը փլան եւ 36 գինուորներ ողջ ողջ թաղուեցան: Զրոյցի մը համաձայն իտալական Սոմալիի ցեղապետներէն Սամաթարի անձնատուր եղած է Հապէշներուն, 2000 հեծելի ցեղապետներէն Սամաթարի անձնատուր եղած է Հապէշներուն, 2000 հեծելի ցեղապետներով եւ ուրիշներ ալ կը փախչէին: Ուրիշ քանի մը ցեղապետներ որոնք հապէշական քաղաքներ մտած էին 100,000 լիր գրած իրենց գրպաններնին մէջ, անմիջապէս դնդակահարուեցան:

Հարրարի մէջ թնդանօթներ կը դասաւորին, կռուելու համար օդանաւերու դէմ: Միւս կողմէ իտալական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ հազար հապէշ ռազմիկներ եւս անձնատուր եղած են: Եթէ արեւմտեան թիկունքի ցեղապետներ ալ անձնատուր ըլլայ, 20,000 դասալիքներ պիտի աւելնան: Իտալական բանակը հիւսիսէն ներս մտած է 250 քիլ. երկայն եւ 150 քիլ. լայն ճակատի մը վրայ, 60,000 գինուորով:

Հապէշները չտիպազնց զրդուած են Իտալացիներուն դէմ եւ ամէն սպիտակամորթ Իտալացի կարծելով կ'անարգեն: Կիրակի օր երեք թղթակիցներ խոչտանգեցին մայրաքաղաքին մէջ: Յանդիճազանձ բազմութիւն մը «Քէն» կոչուած ըմպելին խմելով թափօր կազմեց եւ աղաղակեց. «Վըչ՛ժ, երթանք Մուսոլինին սպաննենք»: Կայսեր անձնապահ գօրքը հարկադրուեցաւ միջամտել եւ ցրուել ամբոխը:

Իտալական դեսպանը մերժեց հեռանալ

Ուրբաթ օր, հապէշական կառավարութիւնը յանձնարարած էր իտալական դեսպանին բեռները կապել եւ հեռանալ: Այս առթիւ մասնաւոր չոգեկառք մըն ալ պատրաստուած էր: Դեսպանը մերժեց մեկնիլ, յայտնելով թէ պիտի սպասէ Մակոլոյի հիւպատոսին ապահով մեկնելուն: Հապէշական կառավարութիւնը նկատի չառաւ այս առարկութիւնը: Շոգեկառքը պատրաստ էր ժամը 8ին, բայց մարդ չերեւցաւ: Ամերիկեան, անգլիական եւ ֆրանսական դեսպանները կայսրան գացեր էին ողջերթ մաղթելու համար: Ժամը 9ին երեւցան իտալական դաշը քիչ մը դիմադրեց, յայտարարելով թէ միայն բռնի ուժի առջեւ տեղի կուտայ: Ժամը 10ին դեսպանը եւ գինուորական կցորդը կայսրան չէին հասած: Միւս դեսպանները ելան գացին: Այդ պահուն իտալական դեսպանատան երկրորդ քարտուղարը փախաւ կայսրանէն, նոր միջադէպ մը յարուցանելով: Ցայսնեց թէ չի կրնար մեկնիլ առանց դեսպանին: Ոստիկանները հետապնդելով գտան ժամը 10·30ին, տարճանակ մը ձեռքը, բայց գինաթափ ըրին: Այդ միջոցին մասնաւոր չոգեկառքը մեկնած ըլլալով, Բ. քարտուղարը յաջորդ չոգեկառքը դրուեցաւ ընդ հսկողութեամբ: Կառավարութիւնը հսկողութեան տակ առաւ դեսպանատունը: Կայսրը հրամայեց Թոյլ չտալ որ ո եւ է մէկը դեսպանատուն մտնէ, բացի Ֆրանսայի դեր – հիւպատոսէն, եւ կերակուր ճարելի հիւրանոցէ մը:

Osar թղթակիցներուն չարչարանքը

Հարրարէն կը հեռագրեն.— Բոլոր կիները եւ տղաքը հեռացան քաղաքէն, ուղղուելով դէպի շրջակայ լերանները: Անոնց միացան նաեւ կարգ մը օտար թղթակիցներ եւ լուսանկարիչներ, որոնց ջիղերը լրջօրէն ցնցուած են: Այս վերջինները ամէնէն ծանր ցնցումն ստացան հոկտեմբեր 12ին, երբ Անգլիացի մը, որ 23 տարիէ ի վեր Հարրար կը բնակի եւ որ ազգին է միակ պանդոկին, հաղորդեց թէ ամէն բան պիտի ձգէ եւ ճունաստան պիտի երթայ, երբ իր հիւրերը յարմար տեղ մը գտնեն: Թղթակիցները՝ զղուած՝ ազատութենէն, ոչիներէն եւ անպիտան ուտելիքներէն, իրենց միջեւ դրամ հաւաքելով գնեցին պանդոկատիրոջ մնացած ուտելիքները եւ ըմպելիքները, եւ երգելով գացին իրենց վրանը հաստատեցին քաղաքին շրջակաները:

Թուրքիոյ տեսակցութիւնները

Թուրքիոյ ազգ. ժողովին մէջ, պատասխանելով հարցումի մը, արտաքին գործավարին փոխանորդը յայտարարեց.

— «Նեղուցներու պայմանագրին համաձայն, Տարտանէլի ներկայ կարգ ու սարքը սեղմուներ կը պարտադրէ ընդհանրապէս երկրին եւ մասնաւորապէս նեղուցներու պաշտպանութեան համար: Միջազգային պղտոր կացութիւն մը մեզ բոլորս կը հարկադրէ աւելի ուշադրութիւն դարձնել երկրի այն մասերուն որոնց պաշտպանութիւնը տակաւ է կամ անկատար: Պիտի կրկնապատկենք մեր ջանքերը, հասկցնելու համար միջազգային ժողովներու մէջ թէ անհրաժեշտ է լրացնել երկրին պաշտպանութիւնը: Զպիտի վարանինք անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել, եթէ գտնուինք անակնկալ պատահականու – թեանց առջեւ»:

ՄԱՍՈՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՋՆՋՈՒԻ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ

Պղտսէն կը հեռագրեն հոկտ. 13 թուականով.— Կառավարութիւնը հրապարակեց հետեւեալ հոկտ. 13 թուականով.— Կառավարութիւնը հրապարակեց հետեւեալ հաղորդագրութիւնը.

Պոլսոյ մէջ ապրող Մասոնական Ընկերակցութիւնները, որոնք ունին իրենց նպատակ մարդկութեան ծառայութիւնը, ուրախ են որ կրնան հաստատել թէ Թուրքիոյ մէջ ապրող մասոնները ոչ մէկ կապ ունին ուրիշ երկրներու մասոնական ընկերակցութիւններուն հետ, եւ թէ անոնք ոչ մէկ յարաբերութեան մէջ են անոնց հետ:

Մասոնական ընկերակցութիւնները կը հաստատեն նաեւ թէ անոնք ոչ մէկ կապ ունին Իթթիհատ Թէրաքքի կուսակցութեան հետ, եւ թէ անոնք ոչ մէկ ազդեցութիւն կ'ընեն անոր վրայ:

Մասոնական ընկերակցութիւնները կը հաստատեն նաեւ թէ անոնք ոչ մէկ ազդեցութիւն կ'ընեն Իթթիհատ Թէրաքքի կուսակցութեան վրայ:

Միջադէպ մը Մանչուրիոյ սահմանին վրայ

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ հոկտ. 10ին 50ի չափ ճապոնցի եւ մանչու զինուորներ խորհրդային հողը մտան մինչեւ մէկ քիլոմեթր խորութեամբ եւ կրակ բացին երկու պահակներու վրայ: Ուրիշ խորհրդային պահակախումբ մը, որ կը բաղկանար 18 զինուորէ, օգնութեան հասաւ, բայց միւսները կրակեցին եւ իրենց չարժուձեռները ծածկելու համար կռիւի տուին մացառները: Հրացանաձգութիւնը չարունակուելով, երկու կողմերն ալ մեռելներ եւ վիրաւորներ ունեցան: Խորհրդային կառավարութիւնը բողոքեց Թոքիոյի դեսպանին միջոցաւ եւ առաջարկեց խաղաղ նահանգուոյ մը կազմել, քննութեան համար: Հոկտեմբեր 6ին եւ 8ին ալ միջադէպ մը պատահած էր միեւնոյն վայրին մէջ:

Գերմանիա վերջնապէս խզուեցաւ Ազգաժողովին հետ

Հոկտեմբեր 16ին ճիշդ երկու տարի կ'ըլլայ որ Գերմանիա քաշուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութենէն: Ուրիմն օրինական պայմանաժամը լրացած է եւ հրաժարումը՝ վերջնական: Այս առթիւ գերմանական կառավարութիւնը վճարեց յետնեալ անդամավճարները, 27,622,950 ֆր. ֆրանք:

Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կ'ըսեն թէ Գերմանիոյ հրաժարումը չի կրնար խախտել Լոքառնոյի դաշինքը, որ կը պահէ իր ուժը: Ընդհակառակն, կը խորհին զայն լրացնել օդանաւային համաձայնութեամբ մը, ինչպէս նախատեսուած էր փետրուար 3ի անգլօ-ֆրանսական գեկոյցով:

ԻՏԱԼԻՈ ԵՒ ԱԼՊԱՆԻՈ. զաղանի դաշնագիր մը կնքած են, որուն համաձայն Ալպանիա ամրութիւններ պիտի չինէ յունական սահմանին վրայ, փոխարէն սահմանով փոխանակութիւն մը:

Հ Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇՆԱՆ «Աթթիս» ննթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 17 Րիւ Ամբէր, Քաշանկարեւոր օրակարգ:

ԹԷՕԱՒԵՂԱՆ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՊԱՏԻՒ ԻՐ ՅԱՆՈՒՀԻՆԵՐՈՒ **ՍՐՍԿՔՍ** ՄԻՈՒԹԵԱՆ

20 Հոկտեմբեր կիրակի, ժամը 3—7, Անկէնի Լճին մօտ

CASCADE du LAC 4ի պահը:

ՄՈՒՏՔ՝ 6 ՖՐԱՆՔ:

Trinitéէն թիւ 54 օթօպիւսը առնել եւ կամ կար տիւ Նօրէն 2.35ի, .42 ի եւ 3.5ի շոգեկառքերը:

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ Է ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՑ Ի ՊԱՏԻՒ ՈՂԲ. ԳՐԱԳԷՏ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ

ԱՑՍՕՐ ՀՈԿՏ. 15 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ D. ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԺԱՄԸ 8·30ԻՆ:

Պիտի խօսին.— Պ. Պ. Տ. ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ, Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ, Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ, Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ, Տիկիններ՝ ԷՎԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ ԼԱՍ

եւ Մխիթեան Նախագահ՝ Պ. Ա. ՁՕՊԱՆԵԱՆ,

Ոչ ոքի տրուէր չէ ղրկուած:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր:

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ցասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

Ս. ԳՐՔԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

1500ԱՄԵԱԿԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Մեզի ղրկուած անգլերէն ազդէ մը կ'իմանանք թէ Աստուածաշունչի հայերէն թարգմանութեան 1500ամեակին առթիւ գոհարանական արարողութիւն մը պիտի կատարուի վաղը, չորեքշաբթի, 16 հոկտեմբեր, Լոնտոն, Ֆլիթ Սթրիթի Ս. Տընսթէն եկեղեցիին մէջ: Այս առթիւ պիտի քարոզէ Երուսաղէմի անգլիքան եպիսկոպոսը: Միեւնոյն առթիւ հայկական ծէսով աղօթարարողութիւն պիտի կատարուի Ս. Միքայէլ եկեղեցին (անգլիքան), մասնակցութեամբ հայ կղերին եւ երգչախումբին:

ՆԱՒԱՐԱԿԱՏԱԽԱՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Լիմն, Գործ.— 736.40:
Քամ, Թուղ.— 105:
Թումլոն, Եղկ.— 50:
Փարիզ (20), Մ. Գաւազ.— 70:
Վօքլիւզ, Մանկ.— 35:
Քաւվացեոն, Տիկ. Ս. Հ.— 100:
Ֆրանքֆոյրթ, Ա. Վ.— 56:

Ալպոմը ղրկեցինք:

Տրապիզոն, Լօր.— 5:
Շամ, Պ. Ա.— 25:
Նիս, Իչխ. Ա.— 35:
Լիոն, Մ. Տ. Պ.— 35:
Ափթ, Ա. Թուֆ.— 70:
Քան, Վ. Գրիգ.— 35:
Սէն Փրիմ, Շեր.— 70:
Քաւվացեոն, Ման.— 40:
Սէն Փիէռ Օվըն, Ռ. Եմ.— 35:
Սէն Թրոփեզ, Զօր.— 35:
Թումլոզ, Մ. Ման.— 35:
Փոն Տ'Օվն, Ա. Կ.— 35:
Լա Թալօտիէ, Ա. Պալ.— 35:
Մարսէյլ, Գործ.— 735.50:
Մարսէյլ, Շ. Շահզ.— 140:

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ պատուաւոր կին մը տնական աշխատանքներու համար: Դիմել Յառաջի վարչութեան:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Dameme, PARIS (13)

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱԶԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խընդիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմաթուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԶԱՆՔ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՂԱՔ ՓՈՒՆՑԱԼ 12ը 25 ՖՐԱՆՔ: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը առանց յաւելումի 12ր 25 ՖՐԱՆՔ:

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր ազնուական յատկութեամբ, օղիներու ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է քաղցրահամ, բնական անհուն խանութերով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած չքիմիական ամէն քաղաքականէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, վնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին:

Մեծաքանակ գնումներու համար

Ագենտներ

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

18, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M.H. Khatchadourian et Daniel

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ըստ Տիմոթէոս վրդ. Սահրրչեան

Ճետ այնորիկ իւր արտին խորհուրդները յայտնելով կ'ըսէ. «Հայր, իմ մեռեալ ամուսնոյս հոգւոյն համար պատարագ եւ պաշտօն եւ հատարակութեան ալ հոգեկրօյթ տալու դիտաւորութիւն ունիմ, բայց Ապունայիին (Պապի առաջնորդին) կը սպասէի որ անոր ձեռօք ընդ առ. հմամ Տէրը իմ արտիս հաճելի Ապունա մը յանկարծ պարզեւելով ինձ զձեզ, ձեր ձեռօքը կ'ուզեմ կատարել դիտաւորութիւնս: Ուստի վաղուան օրը (1 յունիս) կը խնդրեմ որ պատարագով պաշտօն կատարէք»: Պաշտօնը եւ գերեզմանին վրայ հոգւոյ հանգստեան կարգը կատարելու համար հաճութիւն տուինք, բայց պատարագը, ըսինք, երուսաղէմ դառնալնուս Քրիստոսի սուրբ Գերեզմանին վրայ կը կատարեմք:

Կիրակի առաւօտուն գնացինք Մեծանի Ակէմ եկեղեցին, ուր աղօթելէն ետքն՝ ուրիշ տան մը մէջ զգեստաւորուեցանք: եւ մեծ իշխանին համար ալ յատուկ տեղ մը պատրաստուած էր, ուրկէց կը դիտէր բարձականները առանց ինքը սեղանին մատնակցելու:

Հոն դարձեալ հանդստեան մը կարգացինք հանգուցեալ ամուսնոյն հոգւոյն համար. օրհնեցինք սեղանը, եւ Սրբազան Հայրը հաց մը ձեռքը առնելով եւ օրհնելով զայն, նախ ինքը պատառ մը առաւ անկէց եւ յետոյ մեծ իշխանին եւ անոր մեծամեծներուն մէկմէկ բրդուճ տուաւ:

Տէճաջմաջ ձեռքը առնելով զայն՝ ըսաւ. «Իբրեւ հաց կենաց կ'ընդունիմ այսօր զայս ձեր ձեռքէն»:

Օրհնութենէն ետքը դարձեալ զգեստաւորուած՝ ջորիներն հեծցնելով մեր բնակարանը տանիլ տուաւ զմեզ՝ հանգստանալու համար. ուր հասած առենիս իշխանատեսին կողմէն մատուցին մեզի 5 եզ, 5 ոչխար, 300 հաց, մեղր, արդար խղ, կարաս մը մեղրագինի եւ կարաս մը կորեկօղի, զոր ամէն մէկը հինգ վեց հոգի բարձեր էին:

Այս պարգեւներն էին իրր հոգեբարձին եւ պատարագուց: Ամէնքսպէս ետքն ալ մէկը խրկեցինք ըստ սովորութեան իւրեանց մեծ իշխանին որ մեր շնորհակալութիւնները անոր մատուցանէ: Ցետոյ եղին երկուքը ազատ ազատ.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ ԵՒԱՄՍԵԱԿ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
16
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
16 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2936

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ՄԻՇՏ ՁՈՒՐԻՆ ԵՐԵՍԸ

Օրուան տագնապին մէջ յաճախ կը լսուի Թուրքիոյ անունը, թէ իբրեւ գործօն մասնակից պատժական անօրինութեանց եւ թէ իբրեւ իրաւարար պալքանեան հաւասարակշռութեան:

Ինչո՞ւ ծածկել,— այս անգամ ալ Թուրքիան է որ կ'օգտուի միջազգային հակամարտութեանց աճումէն: Կ'օգտուի՝ թէ ներ – աչն զօրանալու եւ թէ դուրսը աւելի բարձր խօսելու համար:

Հաւասիկ նորէն կը խօսուի Տարտանէլի վերազինման մա – սին, որուն յամառօրէն կառչած է Թուրքիա, երկու տարիէ ի վեր:

Առջի օր հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ Թուրքիա պատժական անօրինութեանց մասնակցելով հանդերձ, չուզեր թշնամանալ Ի – տալիոյ հետ: Դեռ աւելի կարեւորը,— « կը կարծուի թէ երբ կէս – դիւանական պատիժներ անօրինուին, Թուրքիա անմիջապէս պի – տի ձեռնարկէ Տարտանէլի վերազինման, առարկելով թէ երկրին պաշտպանողական միջոցները ապահով չպիտի ըլլան, պատերազ – մի պարագային»:

Այս ծրագրին վրայ նոր լոյս մը կը սփռէ արտաքին գործա – վարի փոխանորդին հետեւեալ յայտարարութիւնը, Ազգ. ժողովին մէջ, իբրեւ պատասխան հարցումի մը:

— « Միջազգային պղտոր կացութիւնը մեզ բոլորս կը հար – կադրէ աւելի ուշադրութիւն դարձնել երկրի այն մասերուն որոնց պաշտպանութիւնը տկար է կամ անկատար: Պիտի կնկնապատկենիք մեր ջանքերը, հասկցնելու համար միջազգային ժողովներու մէջ թէ անհրաժեշտ է լրացնել երկրին պաշտպանութիւնը: Ձպիտի վարանիինք անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել, երէ գտնուինք ա – նախնական պատահականութեանց առջեւ»:

Հարցը Տարտանէլի եւ Թրակիոյ պաշտպանութեան մասին է, իսկ պատասխանը չի կարծիր որ եւ է լուսաբանութեան:

Այս յայտարարութիւնը եւ ուրիշ տեղեկութիւնները այն տպա – ւորութիւնը կը ձգեն թէ Թուրքիա արտաո՛ւշ հաւատարմու – թեամբ կապուած Լոզանի դաշնագրին արամադրութեանց, իսո – նարհաբար մեծերու կամ Ազգ. ժողովին արտօնութեան կը սպասէ, Թրակիոյ եւ Տարտանէլի պաշտպանողական միջոցները զօրացնե – լու համար:

Մինչդեռ, ան վերազինման ձեռնարկած է երկար ատենէ ի վեր, բայց մանաւանդ վերջին տարուան ընթացքին:

Եւ իր ձեռնարկը չի տահմանափակուիր զինուորական գործո – ւութիւններով — վերազինում եւ ամրացում — այլ կ'ընդգրկէ տ – ւելի լայն եւ արմատական ծրագիր մը,— արագ եւ յարաճուն տե – ղաւորում եւրոպական առացուածքի այդ մնացորդին վրայ:

Անոնք որ ուշադրութեամբ կը հետեւին Թրքական լուրերուն եւ Թուրք մամուլի արտայայտութեանց, չատ յոգնելու պէտք չու – նին, անոնց տիրական միտքը հասկնալու համար:

Թրակիոյ տեղաւորումն ու Տարտանէլի վերազինումը երկու լրացուցիչ օղակները կը կազմեն, Թուրքիոյ նոր քաղաքականու – թեան մէջ: Եւ ճիշդ ատոր համար ալ յատուկ կը տարուին զուգըն – թացներ: Մէկը միւսին արամաբանական ելքն է, չատանց ծրագրուած եւ գործադրութեան մատ: Էնկիւրի պարզապէս կատարած է – գործադրութեան մատ: Էնկիւրի պարզապէս կատարած է – ղողութիւնը վաւերացնելու եւ նոր իրաւունքներ ստանալու համար էր պարբերաբար կը յուզէ վերազինման խնդիրը:

Հակառակ պաշտօնական հերքումներուն, նոյնիսկ Թուրք մա – մուլին հրատարակութիւնները այդ կ'ապացուցանեն:

Եթէ այդ մամուլը երբեմն ողբաձայն եղանակներ ալ կը հնչե – ցնէ, չարժառիթը զարձեալ նոյն մտահոգութիւնն է,— չէնցնել, ա – ճեցնել, զօրացնել Թրակիան եւ նեղուցները:

Այսպէս, Խորհրդի երեսփոխանը վերջերս այդ քաղաքին քան – դումը կ'ողբար բաց նամակի մը մէջ, որ ուղղուած էր ներքին գործավարին.

— « Դուք ալ գիտէք որ ատենով հարիւր հազար բնակիչ ուներ այդ քաղաքը. այսօր ամէն ամիս 10–15 ընտանիք կը մեկնի եւ հա – զիւ երեսուն հազար հոգի մնացած է: Այս մնացողներն ալ փախ – չելու համար առիթի կը սպասեն. որովհետեւ ամէն օր վաճառա – տուն մը կը փակուի, տուն մը կը փլի»:

Հրապարակագիրը, քաղաքագէտ եւ զօրավարը միեւնոյն ծը – րագիրն էր ի'որոճան, իւրաքանչիւրն իրեն յատուկ եղանակը հն – չեցնելով:

Իսկ արտաքին հանգամանքները այս անգամ ալ չափազանց նպաստաւոր են, ոչ միայն Թրակիոյ եւ Տարտանէլի վերազինումը չոգեվին յառաջ տանելու, այլ եւ միւս ապառազինութիւննե – րը բազմապատկելու համար, սկսելով օդանաւային կազմակեր – պութենէն:

Դեռ այս ամառ էր որ (յունիս 21), Զօր. Քամէթ կ'արձակէր նոր պղպանչան մը,— ռազմական օդանաւերու թիւը բարձրացնել տ – ասնուորդն հինգ հարիւրի, համաձայն եռամեայ ծրագրի մը:

Այդ օրէն իսկ, Թուրքիոյ վարչապետը կը բացատրէր թէ « պատերազմի վտանգը դադրութիւն ունի նաեւ ներկայիս: Բազդա – տելով քանի մը ամիս առաջուան վիճակին հետ, Եւրոպայի կա – ցութիւնը զէշ է, չատ զէշ »:

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ ամէն անգամ որ Եւրոպայի կացու – թիւնը զէշ եղած է, « չատ զէշ », Թուրքիա միշտ ալ մնացեր է չու – րին երեսը:

Նոյն երեսութիւնն է որ կը կրկնուի այսօր:

Իտալիան տարիներէ ի վեր աչքերն ուղղած է դէպի արեւելք, ի խնդիր ծաւալման: Մեծ պատերազմէն ետք Հակամարտութիւնը խափանեց իր բնական ճամբան — դէպի այն երկիրը ուր նարնջե – նիները կը ծաղկին — եւ իտալական աշխարհակալութիւնը խրե – ցաւ Ափրիկէի անապատներուն մէջ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՅԻՍՈՒՆ ԱԶԳԵՐ ՊԻՏԻ ՋԼԱՏԵՆ ԻՏԱԼԻԱՆ

ՈՉ ՎԱՐԿ, ՈՉ ՓՈԽԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀՈԿՏ. 31ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Անգլիոյ կոչ. Նախարարին ազդարարութիւնները

«ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱԽՁԱՆԸ ՉԷ, ԱՑԼ ՍԿԻԶԲՆ ԵՐԿԱՆՑ»

Ազգերու Դաշնակցութիւնը երբեք այսքան արագ եւ վճռական չարժած չէր իր ամբողջ պատմութեան ընթացքին, որքան այժմ: Կը թուի թէ այլեւս վերջ դաած է ձգձգումներու քաղաքականութիւնը եւ որոշումները կը տրուին, բա – նաձեւերը կը քննարկուին զարմանալի փութկոտութեամբ, առաջնորդու – թեամբ Մեծն Բրիտանիոյ գլխաւոր պատուիրակին, Պ. Իտընի, որ տիրական դէմք մը դարձաւ մէկ օրէն միւսը:

Երկուշաբթի օր, 14 հոկտեմբեր, յիսուն պետութիւններ որոշեցին անմի – ջապէս գործադրել անտեսական եւ սեղմաւորական կշռկանդումներու ծրա – գիրը, որ ամբողջովին գործադրելի պիտի ըլլայ հոկտեմբեր 31ին: Ծրագիրը գիրը, որ ամբողջովին գործադրելի պիտի ըլլայ հոկտեմբեր 31ին: Ծրագիրը մշակած էր 18ներու յանձնախումբը (Մեքսիկան ալ միացաւ), եւ անոր տրա – մադրութիւնները մանրակրկիտ քննութեան ենթարկուեցան մանանգէտներու կողմէ:

Վիճարանութեանց ընթացքին, Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ պատուիրակ – ները դէմ դուէարկեցին, համաձայն իրենց առաջին յայտարարութեան: Իսկ Ալպանիոյ պատուիրակը բացակայ ըլլալով, ձեռնպահ համարուեցաւ, քանի որ նախապէս յայտարարած էր թէ չի կրնար մասնակցիլ պատժական անօրինու – թեանց: Վենեցուէլլայի ներկայացուցիչը յայտնեց թէ հրահանգի կը սպասէ իր կառավարութենէն: Անակնկալ մը եղաւ Արժանթինի պատուիրակին յայ – տարարութիւնը, մանաւանդ որ ան սկիզբէն իսկ չատ գործօն դեր ունեցած էր, իրրեւ նախագահը Ա. Դ. Խորհուրդին: Պատուիրակը յայտարարեց թէ ներ – կայ պարագաներուն մէջ չի կրնար պարտաւորիչ յանձնառութիւններ ստանձ – նել, թէ աւելի քան մէկ միլիոն Իտալացիներ կան իր երկրին մէջ, բոլորն ալ լաւ քաղաքացիներ, թէ Արժանթինի տահմանադրութիւնը թոյլ չի տար խախ – տել առեւտրական ազատութիւնը, հետեւաբար տիպուած է հրահանգ խնդրել իր կառավարութենէն:

Այս յայտարարութիւնը պաղ տպաւորութիւն ձգեց պատուիրակներուն վրայ, որոնք սկսան վախնալ թէ քանի վիճաբանութիւնները յառաջ տարուին, այնքան դասալքութիւններ պիտի պատահին: Ասոր վրայ Պ. Իտընը առաջարկեց հետեւեալ նախադասութիւնը աւելցնել սեղմաւորական պատիժներու բանա – ձեւին մէջ.—

Կառավարութիւնները կը հրաւիրուին անմիջապէս գործադրել այն յանձ – նարարութիւնները որ կրնան կիրարկուիլ առանցնոր օրէնսդրութեան եւ բոլոր գործնական միջոցները ձեռք առնել որպէսզի յանձնարարուած անօրինութիւն – ները ամբողջովին գործադրութեան մէջ մտած ըլլան մինչեւ 1935 հոկտեմբեր 31: Որ եւ է կառավարութիւն որ անկարելի կը գտնէ համապատասխան օրէնքը գտնել մինչեւ նշանակուած թուականը, յանձնախումբին պիտի տեղեկացնէ թէ երբ կրնայ ապահովել այդ օրէնքը:

Նոր Մասնախումբեր կը կազմուին

Այս առթիւ որոշուեցաւ նոր մասնախումբ մը կազմել, անդամակցու – թեամբ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Պելճիոյ, Հոլանտայի, Բունատանի եւ Լեհաս – տանի իրաւագէտ խորհրդականներուն, ուսումնասիրելու համար տահմանա – դրական եւ օրինական խնդիրները: Կազմուեցան նաեւ ուրիշ յանձնախումբեր, տարարութիւնը, մանաւանդ որ ան սկիզբէն իսկ չատ գործօն դեր ունեցած էր, իրրեւ նախագահը Ա. Դ. Խորհուրդին: Պատուիրակը յայտարարեց թէ ներ – կայ պարագաներուն մէջ չի կրնար պարտաւորիչ յանձնառութիւններ ստանձ – նել, թէ աւելի քան մէկ միլիոն Իտալացիներ կան իր երկրին մէջ, բոլորն ալ լաւ քաղաքացիներ, թէ Արժանթինի տահմանադրութիւնը թոյլ չի տար խախ – տել առեւտրական ազատութիւնը, հետեւաբար տիպուած է հրահանգ խնդրել իր կառավարութենէն:

«« ՁԱԶ »»ը բոլորովին պիտի ջնջուի Գերմանիոյ անթելի կայաններէն, իր – րու «վայրենիներու երաժշտութիւն մը որ կը փճացնէ գերմանական մշակոյթի հիմերը»: Անոր փոխարէն պիտի լսուին գերմանական պարի եղանակներ:

ՇՈՒԳԿԱՈՒԻ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ դատապարտուեցան Ֆ. Միու – թեան գերագոյն տահանին կողմէ, 10, 6 կամ 3 տարի բանտարկութեան, իր – րեւ պատասխանատու գանագան արիածներու: Հաղորդակցութեանց գործա – վարութիւնը նոր ազդարարութիւն մը ուղղեց բոլոր պաշտօնեաներուն:

ՄԵՐԱԿՈՑՏԻ ՄԷԿ ԵՐՐՈՐԴ մասին նոր ընտրութիւնը պիտի կատարուի կիրակի օր: Աւելի քան 500 թեկնածուներ ներկայացած են 107 աթոռի համար: Կատարի պայքար կը մղուի բոլոր հոսանքներուն կողմէ:

« ՁԱԶ »ը բոլորովին պիտի ջնջուի Գերմանիոյ անթելի կայաններէն, իր – րու «վայրենիներու երաժշտութիւն մը որ կը փճացնէ գերմանական մշակոյթի հիմերը»: Անոր փոխարէն պիտի լսուին գերմանական պարի եղանակներ:

ՇՈՒԳԿԱՈՒԻ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ դատապարտուեցան Ֆ. Միու – թեան գերագոյն տահանին կողմէ, 10, 6 կամ 3 տարի բանտարկութեան, իր – րեւ պատասխանատու գանագան արիածներու: Հաղորդակցութեանց գործա – վարութիւնը նոր ազդարարութիւն մը ուղղեց բոլոր պաշտօնեաներուն:

ԱՐՔԱՅԻՑ ԱՐՔԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀՌԶԱԿԵՑ

Ձիպուրթիէն կը հեռագրեն հոկտ. 15 թուականով.— Հապէշական զօրքը երէկ մտաւ, Ֆրանսական Սոմալիի հիւսիսէն անապատին մէջ պաշա – րելով այն քանի մը հազար Իտալացիները որոնք եթովպիա մտած էն Մուսա Ալի լերան հարաւակողմէն:

Ատիս – Ապէպայէն կը հեռագրեն թէ կայսրը լացաւ իմանալով Աքսումի անկումը առանց դիմադրութեան եւ կրօնապետը պատ կանչելով, հրամա – յեց սրբազան պատերազմ հռչակել:

Զգալի ջղագրգռութիւն Իտալիոյ մէջ

Հավասի թղթակիցը կը հեռագրէ Հռոմէն, հոկտ. 14 թուականով.—

Հակառակ պաշտօնական հաւաստիքներուն թէ Իտալիա կրնայ տոկալ տնտեսական կշռկանդումներուն, որոշ յոռետեսութիւն կը նշմարուի այսօր: Ոչ մամուլին հաւաստիքները, ոչ ալ Աստրիոյ եւ Հունգարիոյ ձեռնպահու – թիւնը չեն մեղմացներ տիրող ջղագրգռութիւնը: Որ մտահոգութեան ուրիշ պատճառ մը կը կազմէն Մեծն Բրիտանիոյ անկուն թշնամութիւնը իտալական արշաւանքին դէմ եւ անոր զինուորական անընդհատ պատրաստութիւնները Միջերկրականի մէջ: Կը զգացուի թէ Իտալիոյ ճակատագիրը խաղալիք է նա – ւային մրջդպի մը: Կառավարութիւնը միշտ կը վախնայ որ այդպիսի մի – ջադէպ մը կրնայ ընդհարում յառաջ բերել Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ: Այս մտահոգութեամբ, կարմիր ծովու իտալական մարտանաւերու հրամանատար – ներուն նախկին հրահանգատուած է որ զգուշանամենաթեթեւիջղէպէն: Մի – կելիոյ եւ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ միջեւ բանող մարտանաւերը եւ օդանաւերը, որոնք մինչեւ հիմա կանոնաւորապէսմալթա կը հանդիպէին, հրամանատացան չմտանել կղզիին, որպէսզի կասկած չներշնչեն թէ լրտեսութիւն կը կա – տարեն: Մինչեւ անդամ կ'ըսուի թէ զինուորական գործողութեանց դադարու – մը միայն նիւթական պատճառներու հետեւանք չէ, այլ բազմանք մը՝ աւելի չգրգռելու Անգլիոյ հանրային կարծիքը:

**** Երկուշաբթի օր իտալական զօրաւոր պահակախումբ մը հաստատուե – ցաւ Հռոմի անգլիական հիւպատոսարանին չուրջը, որպէսզի թշնամական ցոյցեր չկատարուին:*

**** Հռոմի թերթերը կը գրեն թէ Միջերկրականի անգլիական մարտանա – ւերը այլեւս չեն բաբեւեր իտալական մարտանաւերը: Այս պարագան ալ կը սաստկացնէ Իտալացիներու ջղագրգռութիւնը:*

Պ. Լավալ կը շարունակէ եղ փնտռել

Վարչապետ Պ. Լավալ առջի օր ունկնդրութեան ընդունեցաւ Փարիզի անգլիական եւ իտալական դեսպանները: Քաղաքական շրջանակներու մէջ չատ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս տեսակցութեանց, որոնց երկուքն ալ երկար տեւեցին: Անգլիական դեսպանը ճիշդ երկու ժամ մնաց Պ. Լավալի քով: Կ'ըսուի թէ Ֆրանսայի վարչապետը եւ իտալական դեսպանը աշխատած են բանաձեւ մը ճարել, թշնամութիւնները անմիջապէս դադրեցնելու եւ ելք մը գտնելու համար: Տեղական թերթերու կարծիքով, եթէ Իտալիա յանձն առնէ տահմանափակել իր յառաջխաղացութիւնը Եթովպիոյ մէջ եւ եթէ Մեծն Բրիտանիա հաւանի ճանչնալ Իտալիոյ ծաւալման իրաւունքը, կարելի է խոր – հրդակցութեան նոր հիմ մը գտնել, բարեփոխելով հինգերու յանձնախումբին ծրագիրը:

Փարիզի մէջ լուրջ մտահոգութիւն կը տիրէ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ յարա – բերութեանց լարման պատճառով, մանաւանդ որ երկու կողմերն ալ զինուո – րական պատրաստութիւնները կը չարունակեն ձիպրալթարի, Սիկիլիոյ, Մալթայի, Լիբիոյ, Երկոտասան կղզիներու, Պոդեսանի եւ Եգիպտոսի մէջ: Շատ մը թերթեր կը գրմանան որ Մեծն Բրիտանիա չի դադրեցներ իր զին – ուորական պատրաստութիւնները, երբ արդէն պատժական անօրինութիւնները տահմանուած են: Միեւնոյն ատեն վախ կը յայտնուի թէ Պ. Լավալ չատ յա – ռաջ տանելով իր բարեկամական քաղաքականութիւնը թէ Անգլիոյ եւ թէ Ի – տալիոյ հանդէպ, ի վերջոյ պիտի կորնչցնէ երկուքին ալ համակրանքը:

Անգլիոյ արտասահման նախարարին ճառը

Պ. Զէմպըլէն, Անգլիոյ երկրագործական նախարարը, երկուշաբթի օր ճառ մը խօսելով ազդարարեց.

— « Մեր գլխաւոր ջանքն է կեցնել պատերազմ մը որ արդէն սկսած է: Մենք բիրը ձեռք առած չենք եթովպիոյ համար. միայն այդ երկրին ճակատա – գիրը չէ որ կը զբաղեցնէ մեզ, այլ բուն իսկ Ազգերու Դաշնակցութեան ճա – կատագիրը: Ազգ. ժողովը անկատար գործիք մըն է, բայց ընդունակ զարգա – նալու: Մենք կ'ընդունինք Իտալիոյ ծաւալման բազձանքը եւ պատրաստակա – մութիւն յայտնած ենք օգնելու իր օրինաւոր տեղերուն գոհացման, ցորչափ ատոր կը ձգտի առանց պատերազմի դիմելու: Նոյնիսկ հիմա երբ արդէն պա – տերազմի ճեւարկած է, մենք եւ առած չենք մեր խօսքը եւ երբեք չենք փորձած փակել դուռը: Ձխարուիք. վախճանին հասած չենք, այլ կը գտնուինք սկիզբը իրազութեան մը որ կրնայ զառնալ երկարատեւ շրջան մը դժուարու – թեան, տարակոյսի եւ անձկութեան, որու միջոցին կրնան ծանրակչիռ տագ – նապներ ծագիլ: Վստահ չեմ թէ այս դժուարութիւնը կրնար ծագիլ, եթէ Մեծն Բրիտանիոյ պաշտպանողական ուժերը աւելի զօրաւոր ըլլային»:

ԱՔՍՈՒՄ ՔԱՂԱՔԸ ՅԱՆՁՆՈՒԵՑԱՒ ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

Աքսում, Հապէշներուն սրբազան քաղաքը, որ պաշարուած էր տասը օրէ ի վեր, անձնատուր եղաւ հոկտեմբեր 14ին: Արդէն քաղաքը չատանց պար – պուած էր եւ ափրէրները կատարեցին անձնատուրեան գործողութիւնները, բանալիները յանձնելով Իտալական հրամանատարութեան:

Քաղաքին զպտի եպիսկոպոսը (Աբունա) ներկայանալով Զօր. տէ Պոնոյի, ընկերակցութեամբ գլխաւոր կղերականներուն, անոր յանձնեց բանալիները: Այնուհետեւ իտալական զօրքը քաղաք մտաւ մաս – մաս:

Պատրաստութիւններ նոր ճակատարտի համար

Զինուորական գործողութիւնները կասած են առ այժմ: Ատիս – Ապէ – պայէն որ եւ է լուր չեն հաղորդեր հապէշական պատրաստութեանց մասին. մանաւանդ որ հեռագրական հաղորդակցութիւն չկայ հիւսիսային շրջաննե – րուն հետ եւ սուրհանդակներու միջոցաւ տեղեկութիւն կը ստացուի: Բայց կը թուի թէ կացութիւնը ծանր է, որովհետեւ անգլիական դեսպանը հրամայեց որ կիներն ու տղաքը հեռանան անմիջապէս: Լուրի մը համաձայն, անգլիա –

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԿԱՐՄԻՐ ՎՏԱՆԳԸ

Տարին անգամ մը, Ամերիկայի խոշոր քաղաքներէն մէկուն մէջ տեղի կ'ունենայ ամերիկեան լեգէոնական - ներու համագումար: Աչխատաւորական - կան կազմակերպութիւններէն վերջ ամէ - նէն ուժեղ եւ ազդեցիկ կազմակեր - պութիւնն է: Իր չարքերուն մէջ կը հաշուէ մի լիոնաւոր անդամներ, որոնք մասնակցած են մեծ պատերազմին եւ կամ պատրաստուած՝ ովկիանոսն անցնելու եւ օգնելու դաշնակից պե - տութիւններուն: Ամէն մէկ մեծ կամ փոքր քաղաքի, ինչպէս նաեւ երկրա - գործական շրջաններու մէջ անոնք ունին իրենց մասնաճիւղը՝ իրենց ա - կումբերով:

Շատ մը երեսփոխաններ, սենա - կան կամ դաշնակցային օրէնսդրա - կան մարմիններու մէջ, պատասխ - ան են ուշադրութիւն դարձնելու կազ - մակերպուած այդ ուժին, եթէ կը փա - փաքին ապահովել իրենց ընտրութիւ - նը: Ամէն տարի իրենց համագումա - րին մէջ կ'ընտրուի օրէնսդրական յանձնախումբ մը, որու պարտակա - նութիւններն են մշակել որոշ օրէնք - ներ եւ ջանք թափել որ անոնին օրէնս - դրական մարմիններու միջոցաւ:

Իրենց համագումարներուն կը մաս - նակցին հազարաւոր պատգամաւոր - ներ: Մեծ քաղաքները մրցման մէջ կը մտնեն զբաղական գումարով եւ կամ յարմարութիւններ խոստանալով (հիւրանոցներու, ծախքերու եւն.), որպէսզի կարենան ապահովել այդ համագումարները իրենց քաղաքներու մէջ: Առաջարկուած գումարները եր - բեմն կը բարձրանան մինչեւ 250.000 տոլարի: Առոր պատճառն այն է որ պատգամաւորները համագումարնե - րուն կը մասնակցին իրենց ընտանիք - ներով եւ միլիոնաւոր տոլարներ կը ծախսեն՝ քանի մը օրուան ընթացքին:

Իրենց վերջին համագումարը տեղի ունեցաւ սեպտ. ի վերջերը եւ Ս. Լուիսի քաղաքին մէջ: Օրակարգի գլխաւոր հարցերն էին կառավարական նպաստի խնդիրը եւ կարմիր վտանգը:

Մեզ հետաքրքրող հարցը վերջինն է: Սեպտ. 25ի իրենց նիստին մէջ ա - մերիկեան լեգէոնականները, նկատի առնելով այս երկրին եւ անոր իրա - ւակարգին սպառնացող կարմիր վը - տանգը, քանի մը շատ կարեւոր որո - շումներ տուին.

Առաջին.— Պահանջել կառավարու - թենէն որ անմիջապէս խզէ դիւանա - գիտական յարաբերութիւնները Մոր - հրդային Ռուսիոյ հետ, նկատելով որ վերջինս խոստմնադրուժ եղած է, հա - կառակ երթալով իր այն խոստումին որով յանձն կ'առնէր ուղղակի կամ անուղղակի գործունէութեամբ պայ - քար չմղել այս երկրին իրաւակարգին դէմ: Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցած Գ. Միջազգայինի համագումարը, ո - րուն իրենց մասնակցութիւնը բերած էին նաեւ Մ. Նահանգներու համայ - նավար ներկայացուցիչները, պայ - քարի ձեռնոց նետած էր այս երկրի թէ կառավարութեան եւ թէ ժողովր - դին եւ լեգէոնականները պատրաստա - կամութիւն յայտնած են այդ ձեռ - նոցը վերցնելու:

Երկրորդ.— Ցանձնարարել որ իր - խոստումնները մերժեն որ եւ է քա - րոզութիւն զբօսղներու եւ կամ հա - մալսարաններու մէջ, ուղղուած այս երկրի կարգերուն դէմ: Միաժամա - նակ արգիլել որ հակամերիկեան տարրեր չհաղորդեն զբոսղական չէնքերն ու գահլիճներն իրենց վր - տանգաւոր նպատակներուն համար — մէկ խօսքով պայքար մղել որ ամե - րիկեան նոր սերունդը չենթարկուի համայնավարներու ազդեցութեան:

Երրորդ.— Ուժեղ պայքար մղել բոլշեւիկներու ամառնային կա - յաններու դէմ, ուր մանուկներուն ա - մառնային հանգիստ մը ապահովելու խոստումով առաջ կը տարուին կառա - վարութեան հակառակ գործունէու - թիւն եւ ուսուցում: Զանազ խորտա - կել համայնավար պատանեկան մի - ութիւններն ու այդ նպատակով կազ - մակերպուող ակումբները:

Չորրորդ.— Գործօն պայքար մղել համայնավարներու դէմ բոլոր ճա - կատներու վրայ: Անոնց միացնել նա - եւ, այն բոլոր կազմակերպութիւն - ները (ֆաշականութիւն, հիթլէրակա - նութիւն), որոնց նպատակն է խոր - տակել այս երկրի կարգերը՝ բռնի ուժով: Այս որոշումն իրականացնե - լու համար ընտրուած է յատուկ յանձ - նախումբ մը, որու պարտականու - թիւնն է միացնել բոլոր մասնաճիւղե - րու աշխատանքները՝ աւելի ազդեցիկ դարձնելու համար այդ պայքարը:

Հինգերորդ.— Կապ պահպանել եւ օժանդակել բոլոր այն կազմակերպու - թիւններուն, որոնց նպատակն է պայ - քարիլ օտարածին այս գազափարնե - րու դէմ:

Ընդհանուր այս որոշումներէն դուրս լեգէոնականները, ընդհանուր բանակին մէջ մտցուցած են, նաեւ, քանի մը շատ կարեւոր կէտեր, յանձ - նելով զանոնք օրէնսդրական յանձնա - խմբի ուշադրութեան.— ա) Օրէնք դարձնել 10 տարի արգիլելու օտարա - կաններու մուտքը եւ կամ կասեցնելու ներգաղթի հոսանքը:

բ) Արտաքսել այս երկրէն օտարա - ծին այն քաղաքացիները, որոնք կը մասնակցին հակակառավարական կազմակերպութիւններուն,

գ) Արտաքսել այս երկրէն բոլոր այն օտարականները, որոնք ապօրինի ճամբաներով մտած են այս երկիրը:

Այս որոշումներէն յետոյ կոչ մը ուղղուած է լեգէոնական ակումբնե - րուն եւ համակիր տարրերուն համա - խմբուիլ, աչալուրջ կերպով հսկել օտարամուտ գաւանանքներու եւ գոր - ծունէութեան վրայ եւ միացեալ ուժե - րով պայքար մղել խորտակելու կար - միր վտանգը այս երկրին մէջ: Միա - ժամանակ որոշուած է կազմակերպել լեգէոնականներու զաւակները՝ պա - տանեկան միութիւններու մէջ, նոր սերունդը պատրաստելու ապագայ պայքարներուն համար, ինչպէս նա - եւ զգօն պահելու վտանգաւոր ուս - մունքներէ:

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ՏԱՐԱՍԵՑԷ՛Ք
« ՑԱՌԱՋ »Ը

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԷՆ

ԱՐԱԲԵՐԷՆԻ ՊԱՀՊԱՆՋԸ

— ՀԻՆԳ —

Ահէ առաջ, Պէյրութի Հայ Ճեմա - րանի մասին գրած թղթակցութիւն - ներէս մէկուն մէջ խօսելով արաբերէն լեզուի վրայ խոստացեր էի, լաւա - գոյն առիթով մը անդրադառնալ այդ կենսական խնդրին, որ գժբախտա - բար կը մնայ անլուծելի:

Եթէ Եւրոպայի կամ ուրիշ մաս - ուորապէս բարձր երկիրներու մէջ սո - վորական է հասարակ մարդոց համար իրենց հաստատուած վայրերուն ամէնէն շատ գործածուած լեզուն սորվիլը պէտք մըն է, Լիբանանի համար մա - նաւանդ պահանջ մըն է, մասնաւորա - պէս մեր այն դասուն որ յաւակնու - թիւնն ունի ժողովուրդին դեկը ձեռք առնելու: Արաբերէնը մեր մասնաւորա - կանութեան համար անհրաժեշտու - թիւն մըն է: Շատ մը դժուարութիւն - ներու լուծումը տեղացիներուն հետ անով միայն կարելի է հարթել: Ան, լեզուն միայն կրնայ մեզ ծանօթա - ցնել տեղացիներուն որոնք 13 տարիէ ի վեր մեզ չեն ճանչնար, անոնց հա - մար Հայը, Քիւրտը, Ասորին կամ հայերէնը, քիւրտերէնը (ասոնք սո - վորաբար արաբերէն կը խօսին) ատ - րերէնը միեւնոյնն են: Կը զարմանան երբ յայտնես թէ հայերէնն ու թուր - քերէնը բոլորովին տարբեր լեզուներ են: Աւելին կայ: Կ'ապրինք խայտա - բղէտ ժողովուրդի մը մէջ, խառնա - բան մը տարբեր կրօնքներու իրենց նոյնքան գոյնզգոյն բաժանումներով, տարբեր ժողովուրդներ բոլորն ալ ի - րենց յատուկ սովորութիւններովնոյն իսկ տարազով եւ եթէ երբեք այս քա - ոսին մէջ կեդրոնամիտ, համայնական բան մը կայ, այդ արաբերէնն է: Ու - րեմն միակ շաղկապը այդ այլազանու - թեանց: Շատ բնական է որ այդպիսի պայմաններու տակ ապրող ժողո - վուրդներ, ձգտինք Արեւելքցիի ժառան - գական յատկանիշերը, ի՛րլլան դպա - ւոն, տաք եւ դիւրագրգիռ: Լրագրա - կան աննշան լուր մը կը բաւէ որ տեղացիները իրար անցնին: Ահա հոս է վէրքը եւ որ ժամանակին շատ կոտ - ծացեր է առանց որ եւ է զարմանի ու տակաւին չէ զգըեր եւ եթէ այսպէս շարունակուի, դեռ երկար պիտի տեւէ ...

Օրինա՞կը, շատ թարմ է: Վերջերս խառնական ընկերութիւն մը գործա - տուորներ կ'արձանագրէր Արեւել. Ախ - րիկէի համար, շատ մը տեղացինե - րու հետ դիմեցին նաեւ Հայեր, ըն - դամէնը 45 հոգի ամբողջ հարիւրնե - րու մէջէն ... Տեղական թերթերը, մասնաւորաբար միւսլիմաններու ո - րոնք տակաւին համխալամական գա - դափարէն տարուած, խռնական մուտքը եթովպիա իրենց համար մեծ արգելք մը կը նկատեն, օրերով գրե - ցին թէ բոլոր արձանագրուողները Հայեր էին եւ ... փաչական չապիկ հագած: Զգտնուեցաւ մէկ Հայ, որ ի - րենց լեզուով, իրենց թերթով հան - րութիւնը մանուանդ այս խնամ դարը լուսարանելով մոքերը հանդարտե - ցնէր եւ վարդն ալ չպիտի գտնուի մէկ Հայ, որ եթէ տեղացիները միջազգա - յին ժողով մը կամ հաւաքոյթ մը դումարեն, մեր տեսակէտները ներ - կայացնէ բեմէն իրենց լեզուով:

Դատարանէն, ոստիկանատունէն, քաղաքապետարանէն մինչեւ չուկայի պարզ խանութպանին թուրքերէն սոր - վեցուցինք, կարծէք զիտմամբ այդ առաքելութեամբ գաղթած ըլլայինք, փոխանակ չգանալու որքան կարելի է իրենց լեզուով արտայայտուիլ, սէր - ցնել մենք մեզ, ինչ որ շատ նպաստա - ւոր պիտի ըլլար:

Կ'ըսեն թէ որքան լաւ սորվինք մեր զաղթած երկիրներու լեզուն, այնքան կոյր կայ, հսկայ ճուլարան, — Այդ ճիշդ է Եւրոպայի, Հիւս. Ամերի - կայի համար ուր աւելի բարձր մշա - կոյթ կայ, հսկայ հսկայ ճուլարան,— համալսարաններ ու զպրոցներ կան, բայց Լիբանանի պէս երկրի մը մէջ ուր ազգ չկայ, այլ կան համայնքներ, բաժնուած կրօնքներու եւ յարան - ուանութեանց, զուրկ որ եւ է քաղա - քական նպատակէ, մենք չենք ճուլ - ուիր լեզուն սորվելով եւ կ'օգնենք երկրի զարգացման:

Միւսլիմանները, միասին առնելով նաեւ Տիւրզիները, Մթթուէլիները, որոնք բնակչութեան մեծամասնու - թիւնը կը կազմեն, մենք անոնց հետ ճուլուելու հարց բացարձակապէս չունինք: Մարօնիները, տարածուած Լիբանանի Քէսրուանի շրջանը ուր հայութիւնը շատ փոքր թիւ մը կը կազմէ, եւ օրթոտոքս համայնքները երբեք ճուլելու կամ ճուլուելու խն - դիրներ չունին, այլ կ'ապրին իրենք իրենց եկեղեցին, իրենց հայր, իրենց մուրը: Եթէ կայ վտանգ, այդ կաթո - լիկութիւնն է լատին եկեղեցւոյ ճամ - բով եւ բողոքականութիւնը «բուէ - ճի»ութիւնով միասին: Հա՞րկ է չեզ - տել թէ կրօնքը խղճի խնդիր է, կը հաւատանք ատոր, բայց երբ լատին ե - կեղեցին կը սպառնայ ցեղին դիմագի - ծը փոխել, անոր աչքերը Հռոմի դա - հակալին ուղղելով եւ «բուէճի»ու - թիւնն ալ ազգային բոլոր հարստու - թիւններն ու հայրենիքի արբագան դաղափարը, խոչընդոտել, մեր երիտա - սարդութեան կրօնքն ու խանդը բան - տարկելով Ամերիկայի հզօրուն մէջ խորչակահար կ'րնէ, այլ եւս դատա - պարտելու հարց չէ որ կը ծագի, այլ ցեղին գոյութեան խնդիրը: Ահա թէ ուր է ձուլումի վտանգը, եւ եթէ կ'ուզէք նաեւ բարոյապէս կորսուելու վտան - գը: Այցելեցէք քիթեղաքաղաքը որ դուք կը կոչէք վրանաքաղաք եւ պի - տի համոզուիք, երբ լսէք գոյնզգոյն հայհոյանքները, կռիւ ու կռիւ եւ ար - տայայտութիւնները փողոցները մեծ - ցող պզտիկներու որոնք վազտաս ... ամէն բան գիտեն ամէն ինչ են: Սր - ճարաններ, ազատութիւններ, եւ այս բոլորէն վեր թուրքերէն: Փողո - վուրդը բարոյապէս կը փճանայ, ես չատ ալ չեմ մեղադրեր զանոնք, ո - չատ ալ չեմ մեղադրեր զանոնք, ո - բովհետեւ անհատ միջավայրի ար - դիւնք ըլլալով ազգ աւելի չապաս - ուիր:

Կ'ուզէի համեստօրէն թելադրել մեր Ուս.Մորհուրդներուն նաեւ մասնաւո - րաբար Հայ Ճեմարանի վարչութեան որ այս կարեւոր խնդիրը նկատի առ - նելով իրենց զպրոցական տարեշրջա - նի սկիզբներուն իսկ ընեն լաւա - գոյն կարգադրութիւնը — հայ զպ - րոցներու համար արաբերէնն մասնա - ւոր դասագիրք, գրուցատրութեան եւ բառարան պատրաստելով, մասնա - ւանգ որ, երբ այսպիսի առաջարկ մը ներկայացուի իրաւասու մարմիննե - րու կողմէ կրթական նախարարու - թեան, կասկած չկայ որ լայն օժան - դակութիւն պիտի գտնէ: Այս գործը գլուխ հանելու համար քիչ մը կորով պէտք է, ջանք, աչխատանք:

ՇԱՀՐՈՋ

ԳՐԱԳՕՏՈՒԹԻՒՆ

ՋԵՌԱԳՐԻ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ՄԸ

— • —

Ցուցակ հայերէն ձեռագրաց Հալէպի Ս. Քառասուն Մանկունք եկեղեց - ւոյ եւ մատենադարաց: Տպ. Ս. Ցակոբ - եանց, Երուսաղէմ, 1935: 4ο իբ. եւ 415 երեսներ: Գին՝ 100 ֆրանք:

Ահա քանքարաւոր եկեղեցական մը՝ Արտաւազդ արքեպիսկ. Սիւրմէեան, որ անդուլ անդադար կ'արտադրէ, ի - րարու եւեւէ տալով խիտ կարեւոր գործեր, ճոխացնելով մեր ազգային մատենագրութիւնն ու պատմութիւ - նը:

Հալէպի Քառասուն Մանկանց եկե - դեցւոյ հայերէն ձեռագրերը 157 հատ են, իսկ մատենադարանի քով պահ - ուածները՝ 34 հատ են, որոնց ման - րամասն նկարագրութիւնը կուտայ Արտաւազդ արք., աւելի ընդարձակ քան Հ. Բարսեղ Սարգիսեանի եւ Հ. Ցակոբոս Տաճեանի հիանալի «Ցու - ցակ»ները Վենետիկի եւ Վիէննայի Մխիթարեան վանքերուն:

Հալէպ եւ շրջակաները հայկական վանք մը չէր հաստատուած, բայց հայ մշակոյթի փառաւոր կեդրոն մը եղած է Հալէպ քաղաքը, ԺԴ. դարէն սկսեալ, քանի որ 1355ին՝ Յովհան - նէս գրիչ հոն ընդօրինակած է մագա - զաթեայ Աւետարան մը, որ այժմ կը պահուի Երուսաղէմի Ս. Ցակովբայ մատենադարանին մէջ (թիւ 2629): Իսկ ԺԶ. դարուն վերջերը եւ ԺԷ. դա - րու սկիզբները՝ Ս. Քառասնից եկե - դեցւոյ շրջավայրի Դասատան մէջ մօտ «հարիւր միաբաններ կ'աչխա - տէին թուղթ ու մագաղաթ յղկելու, ընդօրինակելու, գծագրելու, ծալկե - լու, մանրանկարելու, կապելու եւ կազմելու համար հայերէն ձեռա - գրեր: Կաթողիկոս մը, չորս-հինգ ե - պիսկոպոսներ, տասնեակ մը վարդա - պետներ, նոյնքան եւ աւելի թիւով քահանաներ, նշանաւոր վար - պետներ, Թորոս Տարօնեցիի եւ Իս - րայէլ Ամթեցիի նման, որոնց ձեռ - քին տակ տասնեակներով գործաւոր - ներ կ'աչխատէին»: (Եր. Է.):

Նկարագրուած ձեռագրաց մէջ կան մեծ մասամբ Աւետարաններ, Մաշ - տոցներ եւ Ճայմաւուրքներ, իսկ մնացեալներն են՝ Ժամագիրք, Մանր - ումունք, Շարականք եւն.: Այն - նէն հետաքրքրականն ու պատմական մեծ արժէք ներկայացնողը՝ թիւ 6 մագաղաթեայ տուփն է, որ կը պա - րունակէ մեր Օշին թագաւորի գոր - ծադութեան յատուկ Սաղմոսարանը, Ժամագիրքը, Շարականոցը եւ Տօնա - ցոյցը, այս վերջինին մէջ կայ Կոռի - կոսի Տէր Հեթում Պատմիչի Ժամա - նակագրութիւնը, որուն մասին գրած եմ «Ճառաջ»ի մէջ (1934, 5—7 ապ - րիլ):

Գրքին վերջը գրուած է մէջը պա - րունակող յատուկ անուններու ման - րամասն ցուցակը, որ մեծապէս կը դիւրացնէ գրքին գործածութիւնը:

Կ. Յ. ԲԱՄՄԱՋԵԱՆ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել բուղթին մէկ երեսին վրայ քո - թոնելի եւ մեքենով:

ՏԱՐՕՆՑԻՆԵՐՈՒ ՊԱՏԳԱՄ. ԺՈՂՈՎԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷ

— • —

Տարօն - Տուրուբերանի Ամերիկ - Հայր. Միութեան պատգամ. ժո - գովական տպագրութիւն. Տիպոգրաֆի Զատ - եան ակումբին մէջ: Այս առթիւ նո - տելու տեղեկութիւնները կը հան - դիպի.—

Պատգամաւորներ ուղարկած Շիքագո, Կրանիթ Սիթի, Խաչա - Հարպըր, Տիքթոյթ Սէնթ Քէթ - եւ Էքրրն: Մորմրդակցական ձա - մասնակցական Նիւ Եորք, Լոսէնճ - Ֆրէզնօ: Իր կազմի երեք անդամնե - եւ մէկ քուէի իրաւունքով նե - եղաւ նաեւ կեդրոնական վարչութի - նը:

Բացումը կատարեց Հայրենա - Ռաֆայէլ Սէմէրճեան: Նախագա - բատական աչխատանքները՝ դի - կազմութիւն, իրաւասութիւններու - դում եւ յանձնախումբերու ընտ - թիւն լրացան առաջին նիստին: - նուհետեւ ժողովը անցաւ օրակա - հարցերուն, որոնք լուրջ խորհրդա - ցութեան առարկայ եղան եւ առա - համապատասխան լուծում:

Մասնաճիւղերու անցնող չոր - տեղեկագրերը լաւ տպաւորութիւն - Թողուցին: Քանի մը վայրեր, - տեղական մարմինները անչարժ - ցած էին երկար տեւնէ ի վեր եւ - դիւ թէ իրենց դոյութիւնը կը պահ - անգամ տարի գնահատելի զործ - նէութիւն ցոյց տուած էին եւ - իսկ յաջողած էին իրականացնել - րենց վրայ դրուած նպատակնե - կուզ համեստ ակնկալութիւննե - Ուրիշ տեղեր, ուր մասնաճիւղեր - թէ մեռեալ վիճակի մէջ կը գտնո - դուրս էին եկած իրենց անկնդ - վիճակէն եւ վերակազմուած:

Նոյնքան եւ աւելի քաջալերա - էր կեդր. վարչութեան միամիտ - դեկագիրը: Կեդր. Վարչութիւնը - լորած էր ժրաջան եւ բեղնաւոր - բէրջան մը՝ զործադրութեան դնե - նախորդ պատգամաւորական ժո - որոշումները, խթանուելով եւ զա - ծի մղելով մասնաճիւղերը, կենդ - կապ պահելով Սուրիոյ, Պարսկաս - նի, Ֆրանսայի, Եունաստանի եւ - տասհմանի ուրիշ մասերի հետ - եւ առհասարակ խղճմտօրէն տան - իր վրայ դրուած պատասխանատ - նը: Թէ մասնաճիւղերու եւ թէ կեդ - վարչութեան գործունէութիւնը - ժանեցաւ պատգամ. ժողովի զնա - տանքին:

Պատասխանի Տարօնցիներու - բեւորագոյն ընելիքներէն մէկն է - բոնի ամբողջական պատմութեան - բատարակութիւնը: Այս կէտը անչ - ժէշտօրէն չէչտուեցաւ առանձին - ղովին մէջ եւ հարկ համարուե - նիւթերու հաւաքման եւ ուրիշ նպ - պատրաստական աչխատանքներու - մար արամադրել բաւարար գու - մը: Արդէն իսկ Մխիթարեան վա - բանները եւ ուրիշ հմուտ հայ բան - սէրներ, որոնք ծանօթ են Տարօ - պատմութեան հին հեթանոսական - դարերէն սկսեալ՝ կամ որոնք Տա - նի վերաբերեալ աղբիւրներ ունէ - րենց տրամադրութեան տակ, սիր - յօժար կերպով պատրաստակամ - թիւն յայտնած էին ձեռնարկին իր - մասնակցութիւնը բերելու:

Հայաստանի մէջ զպրոց - արչ

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՆՑԵԱՒԸ, ԱՐԴԻ ԱՐՈՒԵՍՏԸ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ Զ

«Հեթանոսութիւնը, հաւասար - զեկապաշտութեան, կ'ապրի ր - ասպետ - արուեստագէտ հոգեն - մէջ»:

Այս նախադասութիւնը քիթեր - ըսուած խօսք մը չէ իր կողմէ, ա - բորդական տպաւորութիւններ - րունակող յօդուածի մը մէջ: Իր զ - կանութեան, արուեստին, ձգտում - բուն, զգայութիւններուն, աչքի - լեզուին հմայքները կը կազմեն - թանութական ոգիին պաշտամունք - քնարերգութիւնն ու գիւցազներգ - թիւնը: Եւ եթէ իր ընտրած նիւթե - Հին ու Նոր Կտակարաններէն - ըլլալուն համար, նորութիւն մը չ - ներկայացներ, զանոնք իմ ըմբռնո - ու զգացած ձեւով արտայայտելուն - կրկին ստեղծագործելուն մէջ կը գ - յանայ Պէշիկթաշլեանի տաղանդ:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՈՒՄԵՆ

(3)

ԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ.— I. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

—·—

Զափազանց համեստ շրջանակի մը մէջ տեղի կ'ունենան ղրօյցին դէպ - քերը, եւ սակայն տիեզերական խո - րունկ եւ անլուծելի խնդիրներ կը բերեն մեր խորհրդածութեան: Ամէ - նէն աւելի ընկերային խնդիրներ, ո - րոնց անունով քանի դարեր առաջ Մարդու Որդին հալածուեցաւ, չար - չարուեցաւ ու խաչուեցաւ ...:

Նշան Պէշիկթաշլեանի գիրքը, ըն - կերային կարգ մը աղաղակող անար - դարութիւններու մասին, մեր մարքին մէջ մտածումին խոր ափոսները կը պեղէ: Վէպին տեսիլները մարմին կ'առնեն ու մենք կը փոխադրուինք քաոսերորդ դարու, արդի ժամանակ - ներու երկաթապատ գործարաններու թունաւոր մթնոլորտին մէջ, հոն չնչող միլիոնաւոր բախտագուրկներուն եւ անարեւ հանքերու մէջ տքնող բազ - մութիւններուն քով ... Մտիկ կ'ընենք բազմաթիւ անհայրենիք եւ ծնողա - զուրկ որբերուն, ինչպէս նաեւ սեւե - րով ծածկուած այրիներուն ողբը, եւ կը մտածենք ախորժելիօք, թէ քանի դարեր առաջ ապրող մեծ Ցեղափո - խականին քարոզներն ու խմաստու - թիւնները «ձայն բարբառոյ յանապա - տի» են եղեր ...

Զրոյցը որ մեզի կը հասնի հին օրե - րէն ու կը գառնայ ու պիտի գառնայ միշտ այժմէական, յաւիտենական ճշ - մարտութիւններ կը պարունակէ, ո - րոնք օր մը երանութիւններու ձեւով խօսուեցան Լեռնաց Քարոզին մէջ, եւ որոնց պիտի անդրադառնար Նշան Պէշիկթաշլեան իր մեւս քնարավէպե - րուն մէջ, ինչպէս Ռապպին կամ Կապ - պան:

Խմանալ մեծ մարդարէին եւ թա - գուհի Սիպոննայի մեղի սորվեցուցած խմաստութիւններուն ոգին յաւիտենա - կան է.— Սէր՝ մարդկութեան հա - մար՝ եւ սիրով փրկել դժբախտները:

Այս բոլորը բառած եւ դրուած են այս զրոյց - վիպակին մէջ քնարական չունչով եւ մարգարէական ներշնչու - մով: Նշան Պէշիկթաշլեան հոն կը յայտնուի արուեստագէտի կատարեալ խառնուածքով եւ խղճմտութեամբ, ա - զատ թռիչք առլով բանաստեղծի իր երեւակայութեան: Դեղեցիկ եւ հա - րուստ լեզու մը, ընտրուած, աղնուա - կան ու հեթանոս բառերով, ինչպէս Սիպոննայի պերճաչուք ապարանքին թանկագին քարերը: Պարզ, ինքնա - տիպ, միեւնոյն ատեն խոր ու փիլի - սոփայական, ինչպէս էմմանէլի հո - գին, սիրտն ու արտաքին կերպարան - քը:

Սիպոննան կը յիշեցնէ Հանրի Պար - պիւսի Յիսուսը, Ա. Կուպրինի Սուլա - միթը, Օսքար Ուայլտի Սալոմէն, Ա. Իսահակեանի Լիլիթը, պահելով ամէն մէկուն առանձնայատկութիւնները:

Ինչպէս յետագայ նմանօրինակ քը - նարավէպերը, այս քնարավէպն ալ հաւաքածոյ մըն է դեղեցիկ այլաբա - նութիւններու, նկարչական արուես - տի մը խնամքով եւ մտահոգութեամբ զրի առնուած: Նիւթը հեղինակին ինքնատիպ ներկայացումով եւ մշա - կումի ձեւով, մեղի կը ներկայանայ աւելի թարմ ու երիտասարդացած, աւելի արդիացած:

Հին ու Նոր Կտակարաններու անս - պառ աղբիւրին դիմելով, Նշան Պէ - շիկթաշլեան կը կազմէ իր քնարավէ - պերուն չարքը, նոյն արուեստով, նոյն քնարականութեամբ, նոյն լեզ - ուով ու այլաբանութիւններով:

Ռապպին, բաժնուած երկու գլու - խի, Նարդոս եւ Զիքենի, պատմու - թիւնն է Քիսուսի եւ Մարիամ Մագ - դաղենացիի, ինչպէս նաեւ առաջինին հանդիսաւոր մուտքը դէպի Երուսա - ղէմ: Նիւթը կրկին սէրն է, յաւիտե - նական եւ աստուածային:

Արդէն ծանօթ պատմական այս նիւթերը արուեստագէտին համար պատրուակներ են, որպէսզի անիկա բանայ իր հոգիին ու սրտին գանձե - րը, եւ երգէ յաւիտենական ու միշտ թարմ ու միշտ մարդկային զգայու - թիւնները: Նոյն նպատակով է, որ ան զրի առաւ վերջինը իր քնարավէ - պերէն, Կապպան, հրատարակուած «Հայրենիք» ամսագրին մէջ (1934— 1935): Այս վերջինին նիւթն ալ Ադամ եւ Եւայի, Կայէնի ու Աբէլի զրոյցն է, միշտ նոր, միշտ կենդանի: Կապպան նախամարդուն պատմութիւնը կամ դարերուն աւանդավէպն է, ինչպէս այնքան ուժով ու բացառիկ դիպուց - կութեամբ երգած է Վիքթոր Հիւկօն: Մարդկային պատմութեան արշալոյ - սը եւ ընթացքը ներկայացնող աւան - դավէպն է նաեւ, որուն մէջ կրցեր է երեւան բերել մարդկային հոգեին դը - րական ու բացասական բոլոր յատկա - նիշները, երբ եղբայր եղբօր դէմ կ'ել - լէ, ու կը հոսի արիւն:

«Ապէքին նման մնացինք Կայէնեա - րու քարերուն տակ ու Կայէնի նման թափառեցանք»: Կապպա քնարավէպն առնուած այս մէկ նախադասութիւնը պիտի ջրաւէ՞ր ըսելու, որ Նշան Պէ - շիկթաշլեան, հակառակ իր կամքին, չի կրնար անհոգ անցնիլ ներկայ իրա - կանութեան մէջէն, միմիայն անձնա - տուր իր հոգիի տենչերուն: Նիւթը աւանդութեան հետ կապուած է, բայց միշտ նոր է, միշտ յաւիտենական: Նախանձի զգացումը ոչ մէկ զարաշրջանի յատուկ է, անիկա մարդկային հոգիին անխուսափելի մէկ տարրն է եւ հետեւաբար արուեստի գործերուն համար հիմնական եւ միշտ կենդանի նիւթերէն մէկը:

Կապպաով առաջին անգամն է, որ հեղինակը կը թափառի մտաւորական կալուածին մէջ: Առաջին անգամն է, որ մտաւորականներու ներքին տագ - նապները կ'առարկայացնէ այնքան հր - ապոր չունչով: Իր ալ հոգիին տագնա - պը կը ներկայացնէ. «Ասկէ, կը զրէ, այս նիւթը ինձի: Այս նիւթը մօտ էր ու մօտեցուցի մեղի: Նշան Պէ - բեւէն ենք ու նոյն բարձունքին, նոյ - ջուրերէն, նոյն ժամանակախառ - նոյն հէքեաթական երեւակայութի - նէն, ստեղծագործութենէն ու մա - ւանդ ողբերգութենէն»:

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՆՑԵԱՒԸ, ԱՐԴԻ ԱՐՈՒԵՍՏԸ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ԶՈ

«Հեթանոսութիւնը, հաւասար - զեկապաշտութեան, կ'ապրի ր - ասպետ - արուեստագէտ հոգեն - մէջ»:

Այս նախադասութիւնը քիթեր - ըսուած խօսք մը չէ իր կողմէ, ա - բորդական տպաւորութիւններ - րունակող յօդուածի մը մէջ: Իր զ - կանութեան, արուեստին, ձգտում - բուն, զգայութիւններուն, աչքի - լեզուին հմայքները կը կազմեն - թանութական ոգիին պաշտամունք - քնարերգութիւնն ու գիւցազներգ - թիւնը: Եւ եթէ իր ընտրած նիւթե - Հին ու Նոր Կտակարաններէն - ըլլալուն համար, նորութիւն մը չ - ներկայացներ, զանոնք իմ ըմբռնո - ու զգացած ձեւով արտայայտելուն - կրկին ստեղծագործելուն մէջ կը գ - յանայ Պէշիկթաշլեանի տաղանդ:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՈՒՄԵՆ

(3)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՈՒՍՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կիրակի, 9 Մարտի 1930 թ.

Ինչ որ մեզ հետաքրքրում է այդ հարուստագրության մեջ, դա նրա ներկայիս կազմն է։ Ներկայիս կազմը ցույց է տալիս, թե ինչ ուղղությամբ է զարգացել գրադարանը, ինչ ուղղությամբ է ընթացել նրա կոմունիստական շինարարությունը։

Ներկայիս կազմը ցույց է տալիս, որ գրադարանը ոչ միայն ունի մեծ քանակությամբ գրքեր, այլև ունի ընտրված գրքեր, որոնք ներկայացնում են մեծ արժեք։ Ներկայիս կազմը ցույց է տալիս, որ գրադարանը ոչ միայն ունի մեծ քանակությամբ գրքեր, այլև ունի ընտրված գրքեր, որոնք ներկայացնում են մեծ արժեք։

կան կառավարութիւնը տեղեկացուցած է իտալական կառավարութեան թէ Ատոխ – Ապէպա եւ Տիրէ Տավա բաց քաղաքներ են, հետեւաբար պէտք չէ ռմբակոծել։

Ջրհեղեղային անձրեւներ կը տեղան Հապէշիստանի մէջ, խանգարելով իտալական բանակին զինուորական գործողութիւնները։

35,000 կամաւորներ համախմբուած են մայրաքաղաքին շուրջը։ Շատերը կիսամայրենիներ են եւ կառավարութիւնը հարկադրուած է խիստ միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի անախորժութիւններ չպատահին։

Իտալական դեսպանը միշտ կը մերժէ հեռանալ եւ հսկողութեան տակ կը պահուի իբրեւ գերի։

Ֆրանսայի ելմտական վիճակը

Պ. Ժոռժ Մանտէլ, Թղթատարական նախարարը, քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ կիրակի օր, Վիշիի մէջ։ Պարզելով երկրին ելմտական վիճակը, նախարարը յանձնարարեց կառավարական գինուորը գործելու ազատութիւն վայելել, մինչեւ որ իր դրամական ինչպէս զինուորական ապահովութիւնը պաշտպանուած չըլլայ ամէն վտանգի դէմ։ Երբ Պ. Լաւալ իշխանութեան գլուխ եկաւ, գանձը այնպիսի վիճակի մէջ էր եւ պետութեան վարկը այնքան վտանգուած էր որ, ուրիշ ելք չկար եթէ ոչ ելմտական ցոյցը հաւատարակչռել եւ կամ անանկութիւն հռչակել։ Հրամանագիր – օ – րէնքները երկու ամսուան մէջ այնքան արդիւնք տուին որքան պիտի տային խորհրդարանական մեթոտները երեք տարիէն։ 1922էն ի վեր ամէն կառավարութիւն ջանացած է ծախքերը յարմարցնել եկամուտներուն, բայց ընկերվարականները ամէն անգամ ալ ընդդիմացած են։ Իրեւ հետեւանք չարունակական բացերու, Ֆրանսայի հանրային պարտքը աւելցած է 70,000,000,000 ֆրանկան բացերու, Ֆրանսայի հանրային պարտքը աւելցած է 70,000,000,000 ֆր։ գումար մը որ հաւասար է 1870ի պատերազմի և Կոմունայի ծախքերուն։ Ցիմա – բուիին է ելմտացոյցի հաւասարակշռութիւն փորձել փոխառութեամբ, եթէ նոյն իսկ կարելի ըլլայ։ իսկ նոր տուրքերու մասին կարելի չէ խօսիլ, քանի որ եղած տուրքերը արդէն վեր են երկրին կարողութենէն»։

«Մեծ Աբեւելք»ի խափանումը

Գրած էինք թէ Թրքական կառավարութիւնը ջնջած է ազատ – որմնադրութիւնը (մասոնականութիւն), պետական սեփականութիւն հռչակելով անոնց գոյքը։ «Թայմզ»ի Թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին (13 հոկտ.)։—

Կառավարութիւնը արգիլեց Թուրքիոյ մասոնական օթեակներուն ժողովները։ կը կարծուի թէ այս քայլը նախապատրաստութիւն մըն է ջնջելու 25 Թրքական եւ օտար օթեակները որոնք կապուած են Թուրքիոյ «Մեծ Արեւելք»ին։ Այս կարգադրութիւնը արդիւնք է ծայրայեղ ազգայնականներու ներքաշուելու ջանքին։ Անոնք կարծիքով մասոնութիւնը չի կրնար ներդաշնակուիլ Թուրք ազգայնականութեան հետ եւ բացի «Հալք» կուսակցութենէն ուրիշ որ եւ է կազմակերպութեան գոյութեան իրաւունք չունի Թուրքիոյ մէջ։

Մեծ Արեւելքի Օթեակը, Սելանիկի «Մակեդոնիա Րիզօրթա»ն, որ այն առեն իտալական պաշտպանութեան տակ էր, մէկն էր այն կեդրոններէն ուր ծրագրուեցաւ Իթթիհատ – Թէրաքզըլի յաջող յեղափոխութիւնը Աբտիւլ Համիտի դէմ, 1907 – 908ին։ Իթթիհատ – Թէրաքզըլի մէջ կը գտնուէին շատ մը մասոններ, որոնց մէկն էր Թալէաթ փաշա։ Կը կարծուի թէ այն դուռ չանքերը զոր կատարեցին օտար դեսպաններ եւ սեղանաւորներ, ոմանք անդամ «Մեծ Արեւելք»ի, կախաղանէն ազատելու համար Ճեմալ 1926ին, թշնամաբուիին է ելմտացոյցի հաւասարակշռութիւն փորձել փոխառութեամբ, եթէ նոյն իսկ կարելի ըլլայ։ իսկ նոր տուրքերու մասին կարելի չէ խօսիլ, քանի որ եղած տուրքերը արդէն վեր են երկրին կարողութենէն»։

«Մեծ Արեւելք»ի խափանումը

Գրած էինք թէ Թրքական կառավարութիւնը ջնջած է ազատ – որմնադրութիւնը (մասոնականութիւն), պետական սեփականութիւն հռչակելով անոնց գոյքը։ «Թայմզ»ի Թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին (13 հոկտ.)։—

Կառավարութիւնը արգիլեց Թուրքիոյ մասոնական օթեակներուն ժողովները։ կը կարծուի թէ այս քայլը նախապատրաստութիւն մըն է ջնջելու 25 Թրքական եւ օտար օթեակները որոնք կապուած են Թուրքիոյ «Մեծ Արեւելք»ին։ Այս կարգադրութիւնը արգիլեց Թուրքիոյ մասոնական օթեակներուն ժողովները։ կը կարծուի թէ այս քայլը նախապատրաստութիւն մըն է ջնջելու 25 Թրքական եւ օտար օթեակները որոնք կապուած են Թուրքիոյ «Մեծ Արեւելք»ին։ Այս կարգադրութիւնը արդիւնք է ծայրայեղ ազգայնականներու ներքաշուելու ջանքին։ Անոնք կարծիքով մասոնութիւնը չի կրնար ներդաշնակուիլ Թուրք ազգայնականութեան հետ եւ բացի «Հալք» կուսակցութենէն ուրիշ որ եւ է կազմակերպութեան գոյութեան իրաւունք չունի Թուրքիոյ մէջ։

Մեծ Արեւելքի Օթեակը, Սելանիկի «Մակեդոնիա Րիզօրթա»ն, որ այն առեն իտալական պաշտպանութեան տակ էր, մէկն էր այն կեդրոններէն ուր ծրագրուեցաւ Իթթիհատ – Թէրաքզըլի յաջող յեղափոխութիւնը Աբտիւլ Համիտի դէմ, 1907 – 908ին։ Իթթիհատ – Թէրաքզըլի մէջ կը գտնուէին շատ մը մասոններ, որոնց մէկն էր Թալէաթ փաշա։ Կը կարծուի թէ այն դուռ չանքերը զոր կատարեցին օտար դեսպաններ եւ սեղանաւորներ, ոմանք անդամ «Մեծ Արեւելք»ի, կախաղանէն ազատելու համար Ճեմալ 1926ին, թշնամաբուիին է ելմտացոյցի հաւասարակշռութիւն փորձել փոխառութեամբ, եթէ նոյն իսկ կարելի ըլլայ։ իսկ նոր տուրքերու մասին կարելի չէ խօսիլ, քանի որ եղած տուրքերը արդէն վեր են երկրին կարողութենէն»։

Մեծ Արեւելք»ի խափանումը

Գրած էինք թէ Թրքական կառավարութիւնը ջնջած է ազատ – որմնադրութիւնը (մասոնականութիւն), պետական սեփականութիւն հռչակելով անոնց գոյքը։ «Թայմզ»ի Թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին (13 հոկտ.)։—

Կառավար

ՅԱՌԱՋ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ JEUDI 17 Octobre 1935

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆՆԵՐ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2937 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԲԱՐԵՄԻՏ ԵՒ ԲԱՐԵԱՅԱԿԱՄ»

Տարիներ ու տարիներ, ծանծաղ հոսանքներ եւ անոնց գլխուն նստած թերուս թիւալարներ քառասուն աղբիւրէ ջուր բերին, ապացուցանելու համար թէ բարեգործականը ունի միայն մէկ անոյշ քաղցրի.— Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, որ կը ձգտի քանդել զայն:

Տարիներ ու տարիներ, այդ հոսանքներն ու մարդիկը պարտաճանչեցին զոնէ ուշադրութեամբ կարդալ ինչ որ կը գրուէր բարեգործականի մասին, անոր ղեկավարութեան եւ գործելու մեթոտին դէմ:

Անոնք չարունակեցին « տէսթան » երգել գրաւոր թէ բանավոր, նոյնիսկ հատորի վերածեցին օրը օրին թխուած սադմոսեր – գրքիներ, ոչ թէ անպատճառ բարեգործականը փրկելու, այլ անոր առջեւ վարկ չհեղլու համար:

Եւ ահաւասիկ նոյն այդ մարդիկ ընդոստ կ'արթննան, ըսելու համար ճիշդ այն բաները որ տարիներէ ի վեր փաստացի կը կրկնուին Դաշնակցութեան մամուլին մէջ:

Միայն մէկ տարբերութեամբ,— իրենց ըրածը կը կոչուի «բարեմիտ եւ բարեացակամ քննադատութիւն», իսկ մերինը՝ թշնամութիւն: Ճիշդ ինչպէս Հայաստանի մասին խօսուած ատեն:

Ուշ՛նչ. մենք այդ մխիթարութիւնը կը չնորհենք իրենց, կը հաւ որ չարունակեն քիչ մըն ալ «բարեմիտ եւ բարեացակամ» քննադատութեամբ ատատրել բարեգործականի բարեփոխման եւ ջրպոցման:

Իրականութիւն չէ՞ որ բանի չծատայեց տարիներու լորձնաւորին փառաբանութիւնը, եւ այսօր քարերն անգամ լեզու ելած են ու կը հարցնեն բարեգործականի վերջին ընդհ. ժողովին առթիւ.

— « Պիտի ուզէիմ գիտնալ թէ՝ իրապէս բանի՞ հոգի ներկայ եղած է այս ժողովին: «Ներկայ եւ փոխանորդաբար ներկայացուած անդամներու թիւը 91 է», կ'ըսուի: Կը վախնամ — ո՛չ, գրեթէ վստահ եմ,— որ այս 91ին ոչ թէ կէսը կամ քառորդը, այլ նոյն մէկ տասներորդը միայն հաւաքուած է Լօզան, նոտարմէքր Պէրժիէի գրասենեակին մէջ: Այսպէս լսած եմ՝ թէ եղած են քառ վերջին տարիները եւ անշուշտ եղած է նաեւ այս տարի: Լաւ չըլլար որ ասիկա գրուած ըլլար ատենագրութեան մէջ եւ ժողովը այս ցաւալի իրողութիւնը նկատի առած եւ զայն դարմանելու համար որոշում մը տուած, այդ որոշումն ալ արձանագրած ըլլար:

Դեռ աւելի պերճախօսա յայտնութիւն մը.

— «Ես հոս է, արդէն, Բարեգործականի մեբեենայիճ ամէնէն ծանր ու թեթի մասը: Ամոր Ընդհ. ժողովը ոչինչ է ու կեդրոնական ժողովը, որ հիմնրնտիր է, իր կազմն ալ, իր ըրածն ու չըրածն ալ, միշտ վաւերացնել կուտայ Ընդհ. ժողովին, որուն 8–10 ներկաներուն մեծամասնութիւնը դարձեալ կեդրոնական վարչ. ժողովի անդամներէն կը բաղկանայ: Այս վիճակն է որ պէտք է փոխուի արմատապէս՝ չեմ ըսեր աւելի վատահելի այլ աւելի ժողովրդավարմնելու համար Միութիւնը»: («Արեւ,» 2 հոկտ.):

Այսպէս, ուրեմն, Եգիպտոսի ռամկավար պաշտօնաթերթին ալ կը խոստովանի թէ ինչ որ Բարեգործականի ղեկավարութիւն կը թիւնք, 8 – 10 հոգիանոց «ինքնընտիր» խմբակ մըն է, որ տարիներէ ի վեր գործերը կը վարէ անաւարի, թէ իրրեւ օրէնսդիր ժողով եւ թէ իրրեւ գործադիր իշխանութիւն, իրար խառնելով համարա – ատն եւ համարառատն: (Վարչական ժողովին անդամներէն առաջինն երկուքը թոշակաւոր պաշտօնեաներ են, գլուխն ըլլալով թոշակաւոր վարիչ – պատասխանատուն):

Ռամկավար օրկանը «բարեացակամ» հարցումներ կ'ուղղէ նաեւ հաշուական զեկուցման մասին, վերապահելով իր ըսելիքը: Այդ անմիջապէս կը մատնանշէ «խոչոր» պակաս մը,— «ոչ մէկ տող, ոչ մէկ թուանշան» յատկանիշ այդ ընդհանուր եզրակացութեան մասին: Ինչպէս կը տեսնէք, «չարխ»ը զարձեր է եւ անշուշտ ուրիշ ընդհարումներ ալ պիտի խոստովանին, ոչ միայն Գահիրէի, այլեւ Փարիզի եւ Նիւ Եորքի մէջ, եթէ յանկարծ գրաքննութիւն չհաստատուի, բարձրագոյն անօրինութեամբ եւ յանուն «ողջմտութեան»:

Ամէն պարագայի մէջ, բարենշան է այս երեւոյթը, որքան ալ ճամբերը չափուած, կէս – բերան արտասանուած ըլլան, եւ սլաքները՝ բամպակով կամ թաւիչով վաթթուած:

Հիմա որ անկաշա՞ռ բարեկամներն անդամ լեզու ելած են, հասա՞նք թէ Բարեգործականը պիտի փորձէ վերագնահատման ենթարկել գործելու մեթոտները:

Զենք խօսիր կանոնագիր – ծրագրի բարեփոխման մասին, ոյնիսկ կը վհատիլ գիտենք թէ այդ Միութեան վարիչներէն ոչ ոք պիտի համարձակի նոյնիսկ վիճաբանութեան ենթարկել այս խնդիրը:

Կորուած՝ ժողովուրդէն եւ ամփոփուած՝ իրենց աղնուական պատեանին մէջ, անոնք սրբապղծութիւն կը համարին որեւէ ակնարկ մը ընել այդ ժամանակավրէպ սահմանադրութենէն, զոր գործեր է տեսակ մը Գուրան:

Այս վերջինը զոնէ թաւրքերէնի թարգմանութեան, միանգամայն իշխանաւորի մը քմահաճոյքով: Մինչդեռ հայկական կեանքի անհրաժեշտ պահանջներն անդամ անզօր են տեղւոյն չարժելու Բարեգործականի ծրագրէն, որ չատ կը նմանի տեղանաւորական հաստատութեան մը կազմական կանոնագրին:

Բայց կարելի չէ՞ ուրիշ բարեփոխումներ յուսալ, միշտ նկատի առնելով օրուան պահանջները, եւ զոնէ «բարեմիտ եւ բարեացակամ» քննադատութիւնները:

Պատասխանը գտնելու համար, անհրաժեշտ է վերլուծել այսպէս չահեկան պարագաները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պ. ԼԱՒԱԼ ԿԸ ՁԳՆԻ ՀԱՇՏԱՐԱՐ ԵԼՔ ՄԸ ԳՏՆԵԼ

ՅՈՒԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ

Իտալիա պիտի դիմանա՞յ կաշկանդումներուն

Երէկ հաղորդած էինք թէ Ֆրանսայի վարչապետը արտակարգ ճիգեր կը թափէ, հաշտարար ելք մը գտնելու համար, վախնալով պատժական անօրէն – նութեանց հետեւանքներէն եւ մանաւանդ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերու – թեանց լարումէն:

Լոնտոնի թերթերը կը հաստատեն թէ Պ. Լավալ ուղղակի բանակցութիւն – ներ կը վարէ Պ. Մուսոլինիի հետ: Այս պարագան հաստատուեցաւ երէքշաբ – թի օր, Անգլիոյ նախարարական խորհուրդի նիստէն վերջը: Անգլիական կառավարութիւնը պաշտօնապէս անգիտանալ կը ձեւացնէ, բայց հաստատ – ուած է որ Ֆրանսայի վարչապետը իմացուցեր է Փարիզի անգլիական դեսպա – նին թէ նորէն պիտի չօչափէ Մուսոլինիի տրամադրութիւնները: Պ. Լավալի առաջին գործը պիտի ըլլայ հասկնալ Իտալիոյ նուազագոյն պահանջները, իր – րեւ բանակցութեանց հիմ ծառայեցնելու համար զանոնք: Ինչ լաւատես է, բայց Լոնտոնի եւ Հռոմի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ թերահաւատ են: Զրոյցի մը համաձայն, միեւնոյն ատեն Ֆրանսա հարցուցեր է Անգլիոյ թէ ի՞նչ պայմաններով կը հաւանի ետ քաշելմիջերկրականի մէջ համախմբած ու – ժերը, իրրեւ նախաքայլ հաշտարար բանակցութեանց: Այս լուրը պաշտօնա – պէս չէ հաստատուած տակաւին:

Ամէն պարագայի մէջ, խաղաղասէրները մեծ յոյսեր դրած են Լավալի միջամտութեան վրայ: Ժընեւ հասած լուրերու համաձայն, Ֆրանսայի վար – չապետը վճռապէս խնդրած է Մուսոլինիէն որ դադրեցնէ զինուորական դր – ծողութիւնները: Ուրիշ լուրի մը համաձայն, արշաւանքը կանգ առած ըլլա – լով, Ֆրանսա կը խորհի առաջարկել որ Իտալիոյ ձգուին Թիկրէի (Հիւսիս) եւ Հարրարի (Հարաւ) նահանգները, նախապէս եղած զիջումներով միասին: Այս լուրերը լայնօրէն չրջան կ'ընեն Աւստրիոյ եւ Զուիցերիոյ թերթերուն մէջ ու թէեւ կարելի չէ ստուգել անոնց վաւերականութիւնը, բայց տարակոյս չկայ թէ բոլորովին անհիմն չեն:

Ֆրանսական մամուլն ալ իր կարգին կը խրախուսէ հաշտարար տրամա – դրութիւնները, չափաւորութեան յորդորներ ուղղելով թէ Անգլիոյ եւ թէ Ի – տալիոյ: Կիսապաշտօնական «Թան»ն անգամ իր երէկուան խմբագրականով դիտել կուտար թէ Իտալիա գրաւած ըլլալով Թիկրէի նահանգը, վերահաստա – տած է իր հեղինակութիւնը, հետեւաբար այլեւս պատճառ չունի խուսափելու հաշտարար ձեռնարկներէն: «Իտալացիներուն չահը կը պահանջէ անձնա – տուր չըլլալ աշխարհակալութեան պատերազմի մը պատրանքին, այդպիսի ձեռնարկ մը չատ աւելի դժուար, արհնալի եւ կորստաբեր պիտի ըլլայ, քանի իտալական զօրքը յառաջանայ դէպի եթովպական կայսրութեան արկածալի չրջանները: Հիմա որ սեղանաւորական եւ տնտեսական անօրինութիւնները պիտի զործադրուին ուխտադրուժ պետութեան դէմ, իրենց չահը կը պահանջէ չծանրացնել Իտալիոյ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան միջեւ ծագած վէճը եւ օգտուիլ որ եւ է առիթէ, դուրս ելլելու համար անկէ: Իտալիոյ եւ բոլոր պետութեանց չահը կը պահանջէ զգուշանալ միջազգային ծանր բարդութիւն – ներէ որոնք կրնան սպառել Եւրոպայի ամբողջ քաղաքական կառուցուածքը»:

Միւս գլխաւոր թերթերն ալ նոյն լեզուն գործածելով, կը խնդրեն որ Անգլիա չատ չպնդէ Ազգերու Դաշնակցութեան միջամտութեան վրայ եւ բա – նաձեւ մը գտնուի, վէճը դիւանագիտական ճամբով լուծելու համար: Այս ա – ռաջադրութեամբ, Ֆրանսա կը չանայ որ կարելի եղածին չափ մեղմ հանգա – մանք ունենան կամ ձգձգուին պատժական անօրինութիւնները, որպէսզի ամէն դուռ չփակուի:

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԽՈՐՀԻՆ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ պաշտօնական շրջանակներու կարծիքով, պատ – ժական անօրինութեանց գործադրութիւնը այլեւս անկարելի կը դարձնէ որ եւ է միջին ճամբայ: Մանաւանդ որ, Մեծն Բրիտանիա միշտ այն տեսակէտը կը պաշտպանէ թէ Իտալիա խզած ըլլալով Ա. Դ. ուխտը, բանակցութիւնները կրնան կատարուիլ միայն Ազգաժողովին միջոցաւ: Իսկ Մուսոլինի կը մերժէ բանակցիլ Ազգերու Դաշնակցութեան հետ, այն «անբարոյական եւ ապօրէն ճնշումին տակ», որ կը ձգտի խեղդել եւ յուսահատեցնել իտալացի ժողովուր – դը:

Կարճ խօսքով, անելի մը չանգած են Անգլիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերու – թիւնները եւ չի յուսացուիր որ Ֆրանսայի չանքերը յաջողութեամբ պսակ – ուին: Հռոմի Ֆրանսական դեսպանը, որ չաբաթը երեք անգամ արտաքին գոր – ծերու պաշտօնատունը կը հանդիպի, երեքշաբթի օր երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ խորհրդականին հետ: Կ'ըսուի թէ կարեւոր առաջարկներ ներկայա – ցուցած է, բայց իտալական թերթերը այս միջոցին «ծիծաղելի» կը դտնեն որ եւ է բանակցութիւն եւ դառնօրէն կը բողոքեն Ազգերու Դաշնակցութեան բռնած ընթացքին դէմ, որ հետեւանք է Անգլիոյ ճնշումին: Անոնց կարծիքով, Մուսոլինի միշտ յօժարութեամբ պատասխանած է հաշտութեան առաջարկ – ներուն, եւ ճիշդ ատոր համար է որ չքաշուեցաւ Ազգաժողովէն եւ ուղեց ուղ – ղակի բանակցիլ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ, բայց Մեծն Բրիտանիա միշտ մերժեց, Ազգերու Դաշնակցութեան հասցէն ցուցնելով: Իսկ հիմա որ ձեռ – նարկուած է պատժական անօրինութեանց, բանակցութեանց խնդիրը աւելի դժուարացած է: Իտալական թերթերը դիտել կուտան թէ սեղանաւորական եւ տնտեսական անօրինութիւնները չպիտի կրնան իրական վնաս հասցնել Իտա – լիոյ, քանի որ Գերմանիա եւ Մ. Նահանգները անդամ չեն Ազգերու Դաշնակ – ցութեան: Իտալիա կրնայ քարիւղ, ածուխ, պողպատ եւ երկաթ ստանալ այդ երկիրներէն, Աւստրիոյ ճամբով: Միւս կողմէ Իտալիա պատրաստ մերերք ու – նի, թէեւ կրնայ դժուարութեան մատնուիլ, եթէ պատերազմը երկար տեւէ:

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՎԱՐՁԻՒ 10 առհարիւր կրճատումը սկսաւ գործադրուիլ հոկտեմբեր 15էն: Պէտք է հաշուիլ նաեւ նախորդ եռամսեայի զեղչը, քանի որ օրէնքը գործադրելի է յուլիս 17էն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ 1500ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կաթող. Նուիրակ Գարեգին արք. ուրբաթ օր Նուպարեանին Մատենադա – րանին մէջ խորհրդակցական ժողովի հրաւիրած էր կարգ մը մատենագիրներ եւ մամուլի ներկայացուցիչները, Աստուածաշունչի թարգմանութեան 1500 - ամեակին առթիւ:

Ինչպէս կը յիշուի, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը յոբելենական տարի հռչակած էր 1934 հոկտեմբեր — 1935 հոկտեմբեր Թարգմանչաց Տօնը: Այս թուականը արդէն վերջացաւ: Սակայն նուիրակը կը փափաքի որ յոբելէնա – կան տարին վերջացած չհամարուի եւ միջազգային մեծ հանդէս մը եւս կա - տարուի Փարիզի կարեւոր մէկ սրահին մէջ (ինչպէս Սորպոնի մեծ ամփիթատ – րոնը), ու նաեւ հրատարակուի մեծ ժողովածու մը, որուն մէջ հայ մշակոյթի զանազան ճիւղերուն վրայ յօդուածներ գրուին հայ եւ օտար բանասէրներուն կողմէ: Մտերմակցութիւնները չարունակուեցան, երէկ, չորեքշաբթի:

ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՏՈՀՐԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԽՆԴԻՐԸ

Անվերջ խոհրդակցութիւններ եւ ծրագիրներ

Ամէն օր ժամերով ժողով կը գումարեն Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուած զանազան յանձնախումբերը, բանաձեւելու համար պատժական անօրինութեանց գործադրութեան եղանակը: 18րդ յանձնախումբը զբաղած է չատ փափուկ եւ բարդ հարցով մը,— ամէնէն առաջ ի՞նչպիսի ապրանքներու արտածումը պէտք է արգիլել: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ համաձայնութիւն գոյացած է առաջին ցանկին մէջ դնել հետեւեալ ապրանքները.— հանածոյ երկաթ, մանկանէզ, քրոմ, թիթեղ եւն.: Յանձնախումբը նկատի առած է թէ Իտալիա ամբողջովին արտասահմանէն կախում ունի, քրոմի եւ թիթեղի հա – մար եւ գրեթէ ամբողջովին՝ մանկանէզի համար: Բայց միւս կողմէ կ'ըսուի թէ մեծ պահեստ մը կազմած է եւ կրնայ Գերմանիայէն ալ ստանալ: Ջոյլ եր – կաթի եւ պողպատի խնդիրներն ալ քննուեցան, բայց անոնց արտածման ար – գիլքը մեծ հետեւանքներ չի կրնար ունենալ, քանի որ Իտալիա մերերք մը չա – կած է: Վիճաբանութեանց պահուն Ռումանիոյ պատուիրակը դիտել տուաւ թէ որ եւ է արգիլք վճռական արգիլունք չպիտի ունենայ, եթէ չարունակուի հան – քածուխի եւ քարիւղի արտածումը: Այժմ սկսած են քննել այս խնդիրը, որ նմանապէս բարդ հանգամանք ունի, որովհետեւ թէ ածուխը եւ թէ քարիւղը դիւրաւ կը փոխադրուին եւ Իտալիա կրնայ զանոնք ստանալ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ ճամբով: Տակաւին դիմում չէ կատարուած Գերմանիոյ, արգիլ – ուած ապրանքներու վերաբաշածումը խափանելու համար: Կը կարծուի թէ Գերմանիա ուժգնօրէն պիտի բողոքէ, եթէ փորձեն խաւնուիլ իր արտածում – ներուն եւ ներածումներուն, քանի որ վերջնապէս հրաժարեցաւ Ազգերու Դաշ – նակցութենէն:

Փոխադարձ օգնութեան յանձնախումբը, որուն անդամ են Անգլիա, Սպա – նիա, Ֆրանսա, Չուննաստան, Լեհաստան, Ռումանիա, Հարաւ. Ափրիկէ, Ա. Մի – ութիւնը եւ Եուկոսլաւիա, քննեց սա հարցը թէ պէ՞տք է հատուցում ընել այն երկիրներուն որոնք պիտի վնասուին արտածումներու արգիլքէն: Նախա – գահը դիտել տուաւ թէ նիւթական հատուցման խնդիր չի կրնար ըլլալ, քանի որ պահպանութիւնները կ'ըլլան խաղաղութեան սիրոյն: «Մէկ բան կրնանք ընել, — ձեւ մը գտնել եւ մեղմացնել պատժական անօրինութեանց գործադրութեան պատճառելիք անպատեհութիւններն ու կորուստները»:

Այս առթիւ երեւան ելաւ որ Սպանիա մեծ բան մը չպիտի չահի կամ կոր – անցնի, տնտեսական պատիժներու գործադրութենէն: Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ի – տալիոյ առեւտուրը եթէ բոլորովին զգրի, Անգլիա պիտի կորսնցնէ 580,000 ոսկի: Իտալիոյ եւ Արժանթինի առեւտուրը եթէ չարունակուի, առաջինը պի – տի չահի 2,216,800 անգլ. ոսկի, իսկ Զուիցերիայէն՝ 3,533,000 ոսկի: Այս թուանշանները կ'ապացուցանեն թէ որքան բարդ հանգամանք ունի տնտեսա – կան կաշկանդումներու խնդիրը:

Ի՞ՆՉ ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ ԵՆ ՉԻՆ. ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՀԱՊԿԷՇՆԵՐՈՒ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.— ԻՏԱԼԻՈՅ ՊԱՏՐԱՍ – ՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— ՕԴԱՆԱԻԱՑԻՆ ՌՄԲԱԿՈՇՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ.— ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՉԻՆԻ ԴԻ – ՊԻ ՀԱՊԿԷՇԻՍՏԱՆ:

Երէկ հաղորդած էինք թէ Հապէշիստանի կայսրը լսելով Սրբազան քաղա – քին՝ Աքսումի անկումը, խորապէս ազդուած եւ սրբազան պատերազմ հրա – տարակած է: Վերջին լուրերու համաձայն, եթովպիոյ կրօնապետը (արունա) յանձնարարած է բոլոր քահանաներուն՝ սրբազան պատերազմ քարոզել Իտա – լացիներուն դէմ: Իտալական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ միայն բնիկ պինուոր – ներ մտած են Աքսում, որպէսզի Հապէշները չգրգռուին: Աքսումի գրաւու – մով, Իտալացիները տիրած կ'ըլլան հիւսիսային Թիկրէի ամբողջ նահանգին: Այժմ բաց դուռ մը ունին, իջնելու համար Թագքազէի հովիտը, երբ ազդանշանը տրուի: Իտալական բանակին հետազօտիչները տենդագին աշխատանքի լծուած են, իրրեւ նախապատրաստութիւն նոր յառաջխաղացութեան: Այս առթիւ կը հաղորդեն թէ բազմաթիւ ցեղեր անձնատուր կ'ըլլան: Ատովայէն պինուորներ սկսած են յառաջանալ դէպի բլուրները: Իրենց հետեւէն կը հասնին հետեւա – կազօրքեր, հրասայլեր, թնդանօթներ եւ պաշարարձակ չորիներ: Հապէշական բանակը չերեւար տակաւին եւ մանր մունր ընդհարումներ կը պատահին: Հա – պէշները կը չարունակեն խուսափիլ ճակատամարտէ, ժամանակ չտալու եւ Իտալացիները դէպի երկրին խորերը քաշելու համար: Միւս կողմէ հապէշ – կան բանակ մը կը սպասէ Իտալացիներու ալ թեւին:

Իտալական օդանաւերը կը չարունակեն ռումբ տեղալ հապէշական դիր – քերուն վրայ: Այս առթիւ գործօն դեր կը կատարեն Մուսոլինիի երկու տղա – քը: Իտալական բանակը հազիւ քսան քիլոմեթր յառաջացած է Օկաուէնի մէջ (Հարաւ), ուր Հապէշները յարձակողականի ձեռնարկած են:

Հիմա որ արգիլքը վերցաւ, ամէն կողմէ զէնք եւ ռազմանիւթ կը ղրկուի եթովպիա: Փարիզի հապէշական դեսպանը Պելժիա գնաց, կարեւոր ապա – պրանք մը տալու համար: Այս առթիւ յայտարարեց թէ եթովպիա կրնայ ի հարկին 12 – 15 տարի դիմադրել: Իտալական թերթերը կ'ըսեն թէ մեծա – քանակ զէնք եւ ռազմանիւթ անցած է բրիտանական Սօմալիէն, չորս արբենթայ հրասայլերով: Անգլիացի սպայ մը զացած է Ատէն, զէնքերու փոխադրութիւնը կազմակերպելու համար:

Միւս կողմէ Իտալացիներն ալ կը չարունակեն անընդհատ զէնք եւ զինուոր

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՎԻՎՆԵՐ

ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐԱՎԱՍԿ

Ա. ԹԱՓԱՐԵՎԻՉ

Հայկական հովիվները ամենահին ժամանակներից ի վեր ունեցել են իրենց հատուկ ոճը, որ ամենից լավ կերպով արտացոլում է հայ ժողովրդի ազգային հոգեբանությունը, նրա կենցաղը, նրա ընդհանուր մշակույթի մակարդակը։ Հայկական հովիվների ոճի ուսումնասիրությունը մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում ոչ միայն գրականագետների, այլև ազգագրագետների, պատմաբանների, լեզվաբանների, ինչպես նաև ընդհանրապես բոլոր նրանց համար, ովքեր հետաքրքրվում են հայ ժողովրդի անցյալով։

Հայկական հովիվների ոճի ուսումնասիրությունը մեծ դժվարություններ է ներկայացնում։ Դրանց գլխավորը այն է, որ հայկական հովիվները գրեթե չեն հրատարակվել։ Ամենից շատ հրատարակվել են Ալիշանի հովիվները, որոնք տպագրվել են 1893 թվականին։ Ալիշանի հովիվներից հետո հրատարակվել են Ա. Տեր-Ղևոնդյանի, Ա. Ղազիկյանի, Ա. Ղանալանյանի, Ա. Ղազանչյանի, Ա. Ղազարյանի, Ա. Ղազանչյանի, Ա. Ղազարյանի, Ա. Ղազանչյանի, Ա. Ղազար

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ

ՀԱՅ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

ՊԱՐՈՆ Ա. ՏԱՐՈՆԵՑԻ

Ամեն անգամ որ ես ձեռքս առնում եմ գրիչը՝ հայկական հարցերի մասին գրելու համար, ինձ միշտ տանջում է այն միտքը, թե ինչպես պիտի սկսեմ, որ ընթերցողը ինձ չհասկանա սխալ կերպով։ Ես ուզում եմ գրել հայկական հարցերի մասին, բայց ոչ թե այն իմաստով, որ ես ուզում եմ ասել, թե հայերն ունեն հարցեր, որոնք պետք է լուծվեն։ Ես ուզում եմ գրել հայկական հարցերի մասին, որովհետև ուրիշները ունեն հարցեր մեր մասին, որոնք պետք է լուծվեն մեր հաշվին։

Ահա թե ինչու ես միշտ ստիպված եմ զգում ինձ, երբ սկսում եմ գրել հայկական հարցերի մասին, ասելու համար, որ հայերն ինքնին հարց չեն կազմում, այլ հարցերը կազմվում են ուրիշների կողմից հայերի շուրջ։

Հայերը ապրում են իրենց հայրենիքում, ունեն իրենց պատմությունը, իրենց ավանդությունները, իրենց սովորությունները, իրենց լեզուն, իրենց գրականությունը, իրենց ազգային ոգին, իրենց ազգային կյանքը։ Հայերը ապրում են իրենց հայրենիքում, ինչպես ապրում են ուրիշ ազգերը իրենց հայրենիքներում։ Հայերը ունեն իրենց հայրենիքի վրա նույն իրավունքները, որոնք ունեն ուրիշ ազգերը իրենց հայրենիքների վրա։ Հայերը ունեն իրենց հայրենիքի վրա նույն պարտականությունները, որոնք ունեն ուրիշ ազգերը իրենց հայրենիքների վրա։

ղրկել։ Վերջին երկու չաբաթներու ընթացքին 25,000 զինուոր անցած է Սուէզ– զի ջրանցքէն։ Հաշիւի մը համաձայն, փետրուար 1էն մինչեւ հոկտեմբեր 1 Իտալիա 750,000 անձ։ ռակի տուրք վճարած է, Սուէզի ջրանցքի ընկերու – թեան։

Հապէշական բանակը շատ կը նեղուի բժիշկի եւ դեղի նուազութենէն։ Միայն Աքսումի մէջ առնուազն հարիւր վիրաւորներ մեռան, բժիշկ չգտնուե– լով։ Հապէշուհիները կ'ընկերանան զինուորներուն, վէրքեր դարմանելու հա– մար, բայց իրենց գիտցածը շատ նախնական բան է։ Օրինակ, չեն գիտեր թէ ի՛նչպէս պիտի դարմանեն ռումբի վէրքերը։

Գացութիւնը Յունաստանի մէջ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ զինուորական նախարարութիւնը երկու տար– ուան բարձրացուց զինուորութիւնը։ Նորագիրները չորսէն վեց ամիս ար– կուրդ պիտի ստանան։

*** Նախարարական խորհուրդը որոշեց աշխատանքի նախարարութիւն մը հաստատել։ Երեք զօրավարներ հանգստեան կոչուեցան, իսկ այն երեք Գ. կարգի զօրավարները որոնք վարչապետ Ցալտարիսի հրաժարականը պահան – ջած էին, բարձրացան երկրորդ աստիճանի։

Անուղղակի աղբիւրէ կը պնդուի — հակառակ հաստատուած գրաքննու – թեան — թէ օգնական զօրք ղրկուած է Սեբաստիկ, մասնաւորապէս հեռեւակ եւ թնդանօթաձիգ։ Միւս կողմէ, նաւատորմին դիրքն ալ դեռ կասկածելի կը համարուի։ Կրեւակի մէջ տակաւին խուլ դժգոհութիւն կը տիրէ միապետու – թեան վերահաստատման դէմ։ Շոգենաւային ընկերութեանց յանձնարարուած է տոմսակ տալ միայն այն ճամբորդներուն որոնք արտօնագիր ունին ոստիկա– նութենէն։

Մասնաւոր պատուիրակ մը ղրկուած է Լոնտոն, խորհրդակցելու համար Եորկիոս Թագաւորին հետ։ Միապետութիւնը փաստօրէն վերահաստատուած է բոլոր օրէնքներով եւ խորհրդանշաններով, երդումները կը կատարուին յա– նուն Թագաւորին եւ Սինօդն ալ պատուիրած է որ եկեղեցիներու մէջ յիշուի Թագաւորին անունը։

2500 հանքագործներ կը դիմադրեն հարուած մէջ

Կալլէսի Նայն Մայն հանքին բանուորներէն 70 հոգի վակուեցան հորե – րուն մէջ, բողոքելով շատ մը ընկերներու արձակման դէմ։ Որոշեր էին ծոմ պահել, բայց ոստիկանութիւնը ուտելիք ղրկեց։ Ուտելով հանդերձ, մերժեցին դուրս ելլել։ Հետզհետէ ուրիշներ ալ միացան իրենց եւ այժմ 2500 հոգի փակուած են հանքերուն խորը։ Բազմաթիւ ոստիկաններ դիւրեր ցերեկ կը փակուած են հանքերուն խորը։ Բայմաթիւ ոստիկաններ դիւրեր ցերեկ կը հսկեն «բարեկարգութեան»։ Միայն մէկ հոգի դուրս ելաւ իր ընկերներուն հաւանութեամբ, ներկայ ըլլալու համար իր հօրը հոգեվարքին։ Մեծ յուզում կը տիրէ ամբողջ երկրին մէջ։

Եգիպտոսի օգնութիւնը Եթովպիոյ

Գահիրէի Ղպտի – Իսլամ խառն կոմիտէն Ատոս Ազէպա ղրկեց պատուի– րակ մը, Նապլի Իսմայիլ Տաուա, որ պիտի բնակի կայսեր պալատին մէջ։ Մեկնելէ առաջ, Նապլի Իսմայիլ այցելեց Ղպտիներու պատրիարքին, մաս – նակցելով եթովպիոյ պաշտպանութեան համար դումարուած հանդիսաւոր ժողովի մը։ Ահագին բազմութիւն մը հետեւեցաւ մինչեւ կայարան, ողջերթ մաղթելու համար։ Իսլամ համալսարանին ներկայացուցիչը ճառ մը խօսելով, չեչտեց,— « Միայն մէկ բանձնիք ունինք,— օգնել եթովպիոյ եւ հետեւիլ ձեզի, կռուելու համար կողք կողքի մեր ամերիկեան եղբայրներուն հետ»։

Գերեւարութիւնը Եթովպիոյ մէջ

Համպուրգ հասան 45 Գերմանացիներ, մեծ մասով կիներ եւ մանուկներ։ Իրենց յայտարարութեան համաձայն, 500 Գերմանացիներ կը բնակէին Եթով– պիոյ մէջ եւ հիթլէրական կազմակերպութիւն մը ստեղծուած էր Ատոս - Ա– պէպայի մէջ։ Բոլորն ալ վստահութիւն կը յայտնեն Հապէշներու քաղաքութեան եւ դիմադրական կորովի մասին եւ կ'ըսեն թէ անոնք չեն հաւատար որ Իտա– լացիները պիտի յաղթողին դրաւել երկիրը։ Հապէշները մեծ ատելութեամբ լեց– ուած են իտալացիներուն դէմ եւ եթէ ճակատագրուած է որ եւրոպական ժողո– վուրդի մը իշխանութեան տակ իյնան, կը նախընտրեն Անգլիան կամ Ֆրան – սան ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոնի «Համազգայինի» Ընկ. մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 181, Գուր Լաֆայէթի ներքնասրահին մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ կ'ըլլայ Պ. Ա. Գիւլխանդանեան, որ տեղեկութիւններ կուտայ «Համազգայինի գործունէութեան մասին։

Փարիզի Տարօն-Տուրուբերանի Նահանգային Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 119, Ավընիւ տ'Իթալիի սրճարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ կը հրաւիրուին բոլոր անդամները։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Մարսէյլի Գղիի Հայր. Միութեան Վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամ հայրենակիցները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, 6, Րիւ Փըթիթ Մարի սրճարանին վերնայարկը։ Մասնաճիւղերու եւ քաղաքի բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ այս կարեւոր ժողովին։

ՀԱՅ ՄԱՓԻՉՆԵՐՈՒ ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, Միութեան սրահին մէջ, 7, Րիւ տէ Պէրնարտէն, Փարիզ (5). Մէթրօ՝ Մօպէր։

Խիստ կարեւոր օրակարգ կը հրաւիրուին բոլոր անդամները, անդամուհիները եւ արձանագրուիլ փափաքողները։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ՀԱՑ – ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բ. ՏԱՐԻ

Իրապէս ժողովրդական այս թերթը ամէնուն գիտնալու արժանացած է ոչ միայն իր յօդուածներով, այլ եւ ամէն բաժանորդի բժշկական հարց– ցումներուն տուած իր պատասխաններով։

« ՀԱՑ - ԲՈՑԺ » ԱՄԷՆՈՒՆ ԲԺԻՇԿՆ Է

Հոկտեմբերի թիւը կը ղրկուի այն բաժանորդներուն միայն, որոնք վե – րաժանորոգած են իրենց բաժանորդագրութիւնը։

Բաժանորդագրուեցէք եւ բաժանորդագրեցէք ձեր բարեկամները։

Երբ իւրաքանչիւր բաժանորդ գտնէ նոր բաժանորդ մը, թերթը պիտի պատկերազարդուի եւ ծաւալը ընդարձակուի։

Առաջին տարուան թիւերէն սպառած են թիւ 1ը եւ 2ը։ Երբ պահանջողնե– րուն թիւը հասնի 500ի, երկրորդ տպագրութիւն մը պիտի կատարուի։

Երկրորդ տարուընէ սկսեալ պիտի տպուի *սահմանափակ* թիւով, (միայն լոյս տեսած օրը արձանագրուած բաժանորդագրութեան թիւով)։ Ուշ բաժանոր – դագրողները կ'արձանագրուին *երրորդ* տարուան համար։

Բաժանորդագրութեան պայմաններն են — Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ 20 ֆրանք, արտասահման՝ 25 ֆրանք։

Անոնք որ կը բաժանորդագրուին ուղղակի ՀԱՑ - ԲՈՑԺի վարչութեան, կէս գինով կը ստանան ՀԱՑ - ԲՈՑԺի տարեգիրքը, որ լոյս կը տեսնէ գալ աշնան։

Դիմել Dr. CH. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS:

Ծանօթ։— ՀԱՑ - ԲՈՑԺի 1րդ եւ 2րդ թիւերուն փոխարէն կուտանք *վեց* ուրիշ թիւեր, մինչեւ այժմ լոյս տեսածներէն։

Հ Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԷՒՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Աբծիւ» ենթահամիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 17 Րիւ Ամբէր, Քաշան-կարեւոր օրակարգ։

Կաիրօ

ՎԻՒՆի Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ ֆիստաւիոր խումբը վաղը Հինգ– շաբթի երեկոյ ժամը 8ին, իսկ Պուրատ խումբը այս Շաբաթ երեկոյ ժա– մը 8ին։ Ժողովները տեղի կ'ունենան «Համաժակ» Ակումբին մէջ։

ՎԱՆԱՆԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Սիամանթօ» ակումբին մէջ։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8,30ԻՆ

Թաղապետական Թատրոնի FOYER *սրահին մէջ*

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. Ա. ԳԻԻԼԵԱՆԴԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին։ Արտասանութիւններ, խմբերգ եւ երգ։

Կը հրաւիրուին բոլոր վալանսահայերը։

Մանրամասնութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք։

ԹՕՄԱՆԻ ՄԷՋ

20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. Ա. ԳԻԻԼԵԱՆԴԱՆԵԱՆ

Ընկերանամակրական խնջոյք

կազմակերպուած Ֆր. կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Մ.-ՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ Հոկտ. 20ին կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3-7

Գարակեօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի լէ Մուլինօ.

կը խօսի՝ Տիկին ՇԱՀԱՄԵԱՆ

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն անդամուհիներու կողմէ։

կը մասնակցի ՍԹԱՆՈՑՅԻՆԵՐՈՒ նուագախումբը։

Ձոյն սեղան՝ մուտք՝ 5 Ֆր. մեծերու համար, փոքրիկներու՝ 2 Ֆր.։

ՅՈՒԲԼԵՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ուսուցիչ - Հրապարակագիր Պ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՏԷՐ-ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆԻ

Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը *8.30*ին երրորդ-աղապետարանիտրային մէջ։

կը նախագահէ՝ Պ. Ն. ՄՈՄՃԵԱՆ

կը խօսին՝ Պ. Պ. ԿԻՒԼԳԷՆԿԵԱՆ եւ Կ. ԽՐԱՅԵԱՆ

Մուտքը՝ ազատ է։

ՆԱՄԱԿԱՏԱՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԹԱՒՐԻԶ, Գործ.— 1385։
ՊՈՒ ԱՐԻՐԻՃ, Ա. Գոհ.— 140։
ՍԼՆ ՓԻԼՔ ՍՈՒ ՋՕՊԼՆ, Եօթ.—40։
ՔԱՇԱՆ, Պօղ.— 20։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ճան.— 378.40։ *Կար – գադրեցինք*։
ՓԻԼՔՖԷՕ, Վարդ.— 40։
ԺԸՆԵԻ, Պ. Ն.— 25։
ՌՕՄԱՆ, Գործ.— 244.80։
ՎՕԿԼԻԶ, Մանկ.— 35։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ.— 810։

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խորին ցաւակցութիւնս կը յայտնեմ Տէր եւ Տիկին Աւետիս Եաբուճեանի, Պ. Վաղարշակ Եաբուճեանի եւ պա– րագաններուն իրենց սիրելի մօր՝

Տիկ. ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԵԱԲՈՒՃԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահուան առթիւ։

Յարութիւն Մինասեան

Պիյեանքուրտ, 15 Հոկտ. 1935

50 մէթր քառ. իսիի կայա– րանէն եւ 23 եւ 32 Թիւ հանրակառքերու կայա– րանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր. Շարժ, շօֆաժ միասին։

Աժան գինով երկու խանութներ։ Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72 Bld. Rodin, à Issy - les - Mouli– neaux.

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր ա– ռաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ։

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թորու– մով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է ջիմիա– կան ամէն բաղադրութիւնէ վերծ ըլլալը։

Պահանջեցէք, վնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝

Ագենտը

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

18, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

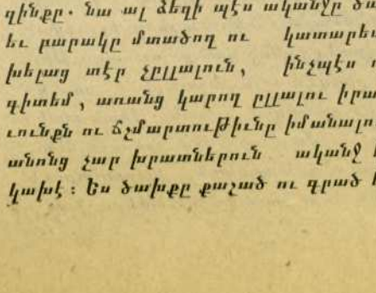
D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒԻ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐՈՒԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ անձ– նական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար։ Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱ– ՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խըն– դիրները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մե– թոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի։

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմա– թուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար)։

Գ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ։

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱԶԱՆՔ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՒԹ ՓՈՒՇԱԼ՝ 12ը 25 Ֆրանք։ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մաս– նագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի 12ը *125* Ֆրանք։

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԻ - ԱՏԱՄԱՆԱԲՈՑԻ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Կ'ընդունի ամէն օր բացի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ եւ ժամադրութեամբ՝

4, Rue Lazar Carnot, CLAMART

Հեռաձայն՝ MIChelet 07 - 11. Օթօպիւս՝ բիւ 89։

Հինգշաբթի ժամը 2 - 8, Շաբաթ ժամը 9 - 12.30 եւ ժամադրութեամբ

117, Rue Saint-Lazare, PARIS

Հեռաձայն՝ Europe 40 - 63. Métro: St. Lazare

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale,

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ԾԱԽՈՒ ՇԱՀԱՒԻՐ ԽԱՆՈՒԹ

Տեղափոխութեան պատճառով ծախու է, Պէյվիլի մէջ նպարեղէնի կար– ուր եւ շահաւէտ խանութ մը։ 7 տարուան վարձակալութիւն, ամէն տեսակ ուեւտուրի համար։ Վարձքը աժան եւ պայմանները դիւրամատչելի։

Դիմել Պէյվիլ, 52, Rue Piat, Ազիզեան եղբարց։ Հեռաձայն՝ Ménil. 71 - 86

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme. PARIS (13)**

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Թօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրըչեան

Պատգամաւորը իւր իշխանին կող– մէն խոստանալով իրենց երկրէն ելած բերքերէն այսինքն առիւծի եւ ուրիշ գաղանաց մորթեր եւ ուրիշ ընծաներ խրկելու Սրբազան Պատրիարքին, ին– քըն անկէց ետ գարձաւ դէպի Շօա։

Ասոնց եւ Ամարայի ու կոճամի ժո– ղովրդոց մեղի ցոյց տուած համակ– ղրմրդոց պատճառ Ցպտի եպիսկո– պոսներուն անարժան վարմունքն եւ ազահութիւնները եղած է, որոնցմէ բոլորովին զգուշած են։

Իսկ Թէկրէի ժողովուրդը որչափ որ նոյն ակը ունեցան մեր վրայ, սա– կայն Տէճաճմազչ Քասայի Թէնամի իշխաններուն դէդումէն եւ Թելագրու– թենէն տակաւին կուսակիցներ կային Ցպտի առաջնորդին, վասն որոյ մեծ իշխանը չէր համարձակած առանց ժո– ղովրդեան սիրտը գրաւելու մէկէն ի մէկ առաջնորդի փոփոխութիւն ընել, իրենց աչքին օտար երեւցած եկեղե– ցիկ առաջնորդ ընդունելով։

Ատուալի մէջ ութ օր մնալէն յետոյ, յունիս 4ին ճամբայ ելլելու օրերնիս Տէճաճմազչ Քասայ մեր քովն եկաւ մեր վերջին հրաժարականն ընդունելու եւ դմեզ ճամբու դնելու համար։ Նոյն ատեն Ցպտի ժամանակ չկային մեղի իւր սրտին ցաւը զոր եկեղեցականաց կողմէն կը կրէր։

« Այսքան խնամք կը ցուցնեմ ա– նոնց, ըսաւ, եւ դարձեալ Մովսէսի Տամօ լերան կրօնաւորները այսօր ա– պատամբած են ինձմէ, եւ լեռը պա– շարման մէջ դրած եմ։ վաղը Ցպտի Ապունան գալուն՝ գաղտ կը խրատեն դինքը։ նա ալ ձեղի պէս ականջը ծակ եւ բարակը մտածող ու կատարեալ խելացի մէր չըլլալուն, ինչպէս որ դիտեմ, առանց կարող ըլլալու իրա– ւունքն ու ճշմարտութիւնը իմանալու՝ անոնց չար խրատներուն ականջ կը կախէ։ Ես ծախքը քաշած ու գրած եմ

որ գայ։ բայց չատ հաւանական է որ նա կարգաւորաց խօսքին մաիկ ընե – լով՝ օր մը կովազին (Թէքլէ Կորկի– սին) քով խոյս տայ երթայ։

Ատոր այսպէս ըլլալիքն արդէն գու– շակելով, գրած եմ եկող Ապունային որ ճամբան՝ ուր տեղ որ պատահելու ըլլայ ձեղի, առանց հետերնիդ տես – նուելու հոս չգայ։ եւ Ապունա Սելամի նախորդ վախճանեալ առաջնորդին Ցպտի սպասաւորներէն մէկը հետը չբերէ, վասնզի ամէն դէշութիւն ա– նոնց գլխին տակէն ծագեցաւ ու կը ծագէ։ կրօնի մասին եղած գեղծումնք– ները արդէն յայտնի են ձեղի, քրիս – տոնէի անունը միայն կը կրենք։

Այս ըսած չարիքներուս առաջքն առնելու համար կը խնդրեմ ձեզմէ որ Ապունային պատահած ժամանակնիդ, հոն եղած տեղը ժողովուրդ մը կազմէք իրեն եւ իւր հետեւ եղող կարգաւորաց հետ, եւ երկու տարիէն ի վեր ինչ որ տեսաք աչքով՝ եղած կրօնական ու բարոյական գեղծումները, հոն ժողո– վոյն մէջ պատմէք, եւ անոնց անմի – ջական զրմանները վրայ ինչ որ խելքերնիդ կը կարէ՝ առաջարկէք, որպէսզի եկող Ապունան ալ մեռնողին ընթացքին չը հետեւի, այլ ինչ որ կը պահանջէ իւր պարտաւորութիւններ գանոնք ի գործ դնէ յօգուտ եւ ի պա– ծառութիւն մեր եկեղեցւոյն։

Իսկ ձեղի համար, կրկնեց մեծ իշ– խանը, գրած եմ ձեր գնալիք ճամ– պարհին վրայ գտնուող բոլոր իշ– խաններուս՝ որ զձեզ ընդունին պէս պէս ընծայներով։ այս պատճառով եղիք որ հանդիսաւ պիտի լաք ամէն տեղ»։

Որուն պատասխանեցինք.— ձեր այդ խօսքերը լաւ կը համոզեն զմեզ որ դուք բարի ու ճշմարիտ քրիս– եայ մի էք, ուստի ի մտերմական ընդ– րոյ չարժեալ կ'ուզեմք մենք ալ ձեր բրած դիտողութիւնները յայտնել ձեզ։

Թէկրէի երկրին ժողովուրդը գրե– թէ ամէնքն ալ զէնք ունին, բայց իրենք խիստ վախկոտ են, ինչպէս որ ձեր բան փորձեցիք։ կռվազիի գոչիւն ձայնը որ լսեն, երեսնին գոյն չմնար, սարսափը գիրենք կը պատէ, ուստի անոնց զօրութեան վրայ այնքան յու– սալու չէ, երբ պատերազմի դէմ պատահելու ըլլայ։ այլ ձեր բոլոր իշ– խանութիւնը այս նոր կրօնքով կանոն ուր զօրքերդ միայն Թող ըլլան, եւ նոցա թիւը պէտք է չատցընէք։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԱԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐՆԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուլֆերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
18
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
18 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2938

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՀԱԻՈՐ ՊՐԿՈՒԻՄԸ

Հեռագիրէ աւելի արագ եւ աւելի վճռական չարժելով, Ազգերու Դաշնակցութիւնը անխնայ կը սեղմէ օղակները՝ «նախաքայլ» եւ «ուխտադրուժ» Իտալիոյ դէմ։ Իսկ այս վերջինը կը չարունակէ խրամներ փորել եւ ճակատներ չարդարել Եթովպիոյ մէջ, կճղրտելով ակռաները Մեծն Բրիտանիոյ դէմ, որ անվերջ ժայռեր կը գլորէ եւ փշաթելեր կը հիւսէ իր ճամբուն վրայ։

Շաբաթը չլրացած, պատժական տնօրինութենէն կծիկը հակուեցաւ համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը։

Արդէն իսկ ջլատիչ, կաշկանդիչ օղակներու ցանց մը, «տնտեսական եւ ապօրէն» ճնշումներու ալիք մը բարձրացած է Իտալիոյ դէմ։ Փոթորկաձայն Մուսոլինին ապահովաբար չէր նախատեսած թէ մինչեւ ո՛ւր կրնայ հասնիլ բրիտանական յամառութիւնը, երբ մրցակից մը փորձէ չուք ձգել իր համայնակուլ աչքարձակութեան ճամբուն վրայ։

Եւ ահաւասիկ բանաձեւերը իրարու կը յաջորդեն, կը քուէ – արկուին եւ կը հաղորդուին Ազգաժողովի անդամներուն, ոչ թէ իրրեւ պարզ յանձնարարութիւն, այլ իրրեւ յանձնառութիւն։

Հոկտ. 11ին՝ զէնքի եւ ռազմանիւթի արգելքը յայտարարուեցաւ, Իտալիան զրկելով, իսկ Եթովպիոյ համար դուռները լայն բանալով։

Հոկտեմբեր 14ին հաստատուեցաւ սեղմաւորական արգելքը, – ոչ մէկ փոխառութիւն եւ վարկ Իտալիոյ կամ Իտալացիներու։

Հոկտեմբեր 16ին առհմանուեցաւ տնտեսական պատիժներու առաջին չարքը,— արգելք նախանիւթերու ներածման։

Դեռ վերջնական համաձայնութիւն չգոյացած, բրիտանական պատուիրակը չորեքշաբթի օր եռեւէն սահեցուց աւելի կտրուկ բանաձեւ մը,— ոչ միայն արգիլել արտածումները զէպի Իտալիա, այլեւ դուռները ամուր փակել իտալական բոլոր արտադրութեանց դէմ։ Զուխտագնաց պիրկ բանաձեւ մը, որուն վարպետ, մանագիտական հիւսուածքին մէջ նորէն բրիտանական ժանիքն է որ կը ցցուի։

Այս բոլորէն զէպի ամբողջական պաչարում՝ ճամբան չատ կարճ էր արդէն։ Նոյն իսկ եթէ մինչեւ վերջը մէկդի դրուին զինուցանիքները, հաստատուած եւ ծրագրուած չղթաները բաւական են երկաթեայ գօտի մը կազմելու Իտալիոյ չուրջը։

Որքան ալ անտարբեր երեւան Հռոմի մէջ, կարելի չէ ուրանալ այս գործողութենէն ջլատիչ հետեւանքները, ոչ միայն նիւթական, այլեւ բարոյական տեսակէտով։

Պատմութեան մէջ առաջին անգամ է որ յիսուն պետութիւններ անարիւն այլ գործօն եւ վճռական պայքար կը մղեն մէկի դէմ, լրուած՝ միեւնոյն զսպանակէն։ Քանի մը պետութիւններու ձեռնպահութիւնը եւ ուրիշներու վարանումը կամ ձգձգումը բան չեն փոխեր այս անեղօք իրականութենէն։

Նոյնիսկ այդ վարանումները երկար չեն կրնար տեւել, քանի որ առաջին քայլը առնուած է արդէն։ Մասնակցողները բնազդաբար երես կը դարձնեն ձեռնպահներուն կամ վարանողներուն, մասնանչելով հետեւանքները կամ յանձնարարելով որ օր առաջ խորհրդակցին իրենց կառավարութեան հետ եւ հրահանգ առնեն։

Այս տեսակէտէն չատ պերճախօս տեսարան մը պարզուեցաւ, առջի օր, իրաւազրկական յանձնախումբին առջեւ։

Արժանթինի պատուիրակը, որ իրրեւ նախագահը Ա. Դ. Խորհուրդին՝ ամէնէն գործօն դերը կատարեց, երբ կը քննուէր Իտալիոյ պատասխանատուութեան հարցը, վերջին պահուն առարկեց թէ իր երկիրը սահմանադրական դժուարութեանց պիտի մատնուի, տնտեսական եւ սեզանաւորական տնօրինութեանց գործադրութեան առթիւ։

Ցանձնախումբը անմիջապէս քննելով այս առարկութիւնը, անուղղակի մերժեց զայն չոր ու ցամաք պատճառաբանութեամբ մը, — « Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները կապուած ըլլալով ուխտի 16րդ յօդուածին տրամադրած յանձնառութեանց, պարտաւոր են անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել, այդ յանձնառութիւնները գործադրելու համար պահանջուած արագութեամբ »։

Եւ Արժանթինի պատուիրակը հարկադրուեցաւ զլուխ ծռել, յայտարարելով թէ իր կառավարութիւնը արդէն սկսած է համապատասխան օրէնք մը մշակել, ուխտին յանձնառութիւնները գործադրելու համար։

Այս համակերպութեան արժէքը հասկնալու համար, կը բաւէ յիշել թէ Արժանթինի չատ բանուկ առեւտուր մը ունի Իտալիոյ հետ, որ տարեկան 2,216,800 անգլ. ոսկիի չափ մը կ'ունենայ։

Ուրեմն, տնտեսական պատերազմը պիտի չարունակուի յարատեւ եւ յարաճուն ուժգնութեամբ, կոտրելու համար Իտալիոյ թեւերը։ Իսկ ամէնէն կարեւորը, այս գործնական փորձով, պիտի ստեղծուի հզօր եւ բազմաճիւղ մեքենայ մը, որ եթէ այսպէս կանոնաւոր բանի, ոչ միայն պիտի բարձրացնէ Ազգերու Դաշնակցութեան հեղինակութիւնը, այլեւ բոլորովին նոր կացութիւն մը պիտի ստեղծէ միջազգային յարաբերութեանց մէջ։ Իսկ ձախողութեան պարագային, դժուար է նախատեսել հետեւանքները։

Այդ սարսափելի հեռանկարին առջեւ է որ, Ազգաժողովին բոլոր անդամները, մեծ թէ փոքր, հնազանդ աշակերտներու պէս կը հպատակին տրուած որոշումներուն։

Ինքնապաշտպանութեան եւ չահուած աւարի պահպանման պահանջն է որ կը խօսի բոլորին մէջ, այս ճակատագրական ժամուն, ինչպէս եւ աշխատաւոր բազմութեանց չարաճուն եւ ամեհի ալիքը, որ կը սպառնայ միլիոններու բռունցքներով։

Այդ բարդ պատերազմի մէջ, կը գտնուինք աննախընթաց եւ բախտորոշ զէպքերու առջեւ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ՄԵՐԺԵՑ ԼԱՎԱԼԻ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԸ

ՈՉ ՄԷԿ ՄԱՐՏԱՆԱՒ ԵՏ ՊԻՏԻ ԿԱՆՉՈՒԻ

Բրիտանական տոմիզին ապառնալիք դիրքը

ՈՉ ՄԷԿ ԱՌԵԻՏՈՒՐ ԻՏԱԼԻԱՅ ՀԵՏ

Կը թուի թէ առ այժմ ձախողած են Ֆրանսայի վարչապետին ձեռնարկները՝ հաշտարար ելք մը գտնելու համար նախ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ, յետոյ Եթովպիոյ միջեւ։ Բրիտանական դահլիճը չորեքշաբթի օր նիստ գումարելով, մերժեց Պ. Լավալի առաջարկները, որոնց գլխաւորն էր Միջերկրականէն եւ Սուէզի ջրանցքէն ներքին ջուրերու նաւատորմը կամ անոր մէկ մասը, իբրեւ նախաքայլ հաշտարար բանակցութեանց։ Մեծն Բրիտանիա չի կրնար կրճատել իր «զուտ զգուշական միջոցները» Միջերկրականի մէջ, երբ Իտալիա կ'աւելցնէ իր զինուորական համախմբումները Լիբիոյ մէջ, սպառնալով Եգիպտոսի եւ Սուէզի ապահովութեան։ Անգլիական աղբիւրներու համաձայն, վերջերս 20 հազար նոր զինուոր զրկուած է Լիբիա։ Աւելի 60,000ի կը բարձրանայ այդ ճամբով իտալական զինուորները, որոնք գրեթէ բոլորն ալ զրկուած են այն օրէն ի վեր երբ Անգլիա զօրացուց Միջերկրականի նաւատորմը, հոն կեդրոնացնելով մայր հայրենիքին եւ Մայր Արեւելքի տարմիղները։

Իրավիճակ մը երբ կը հաւատան թէ Լիբիոյ իտալական բանակը հետզհետէ աւելի կը մօտենայ եգիպտոսի սահմանին, ինչ որ կրնայ տեղի տալ վրդովիչ միջադէպերու։ Այժմ քառասուն անգլիական մարտանաւեր կեդրոնացած են Ալեքսանդրիոյ առջեւ, ահարկու ապատուրութիւն մը գործելով եւ հետզհետէ սպառնալից դիրք մը բռնելով։ Այս մարտանաւերը պատրաստ են ի հարկին սպառնալից դիրք մը բռնելով։ Այս մարտանաւերը պատրաստ են ի հարկին պաշարելու Իտալիոյ, Լիբիոյ, Էրիթրէի եւ իտալական Սոմալիի ծովեզերքը։

Բրիտանական դահլիճին նիստը տեւեց երկու ժամ։ Ժողովը որոշեց յանձնարարել Փարիզի բրիտանական դեսպանին որ անմիջապէս ներկայանայ Պ. Լավալի եւ յայտնէ թէ Մեծն Բրիտանիա չի կրնար ոչ իսկ մէկ մարտանաւ կամ նաւազ եւս քաշել Միջերկրականէն, ներկայ պարագաներուն մէջ։ Անգլ. կառավարութիւնը տրամադիր է հաշտարար ելք մը գտնելու, պայմանաւ որ բոլոր ձեռնարկները կատարուին Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ եւ եթովպիոյ հաւանութեամբ։ Լոնտոնի մէջ հաւաք չունին թէ Իտալիա զինուորական գործողութիւնները պիտի դադրեցնէ այս միջոցին։

Կ'ըսուի թէ Պ. Լավալ նոր փորձ մը պիտի կատարէ, իմանալու համար Պ. Մուսոլինիի տրամադրութիւնները։ Կը հաւատան թէ Պ. Լավալ մինչեւ հիմա որ եւ է որոշ առաջարկ չէ ներկայացուցած Մուսոլինիի, այլ ուզած է հասկնալ անոր մտադրութիւնները, տնտեսական պատիժներու գործադրութենէն առաջ։

ԻՆՉՊԷՍ Կ'ՈՒԶԵՆ ԳՈՀԱՑՆԵԼ ԻՏԱԼԻԱՆ

Իրաղեկ շրջանակներէ կը հաւատան թէ Պ. Լավալ հետեւեալ առաջարկները ներկայացուցած է, Փարիզի իտալական դեսպանին հետ ունեցած տեսակցութեան առթիւ.—

1. Իտալական բանակը նոր յառաջխազացութիւն պէտք չէ կատարէ ե – թովպիոյ մէջ, իր գրաւած դիրքերէն։

2. Թիկրէի նահանգը վերածել անկախ իշխանապետութեան, Իտալիոյ հովանաւորութեամբ։

3. Հարրարի եւ Օկաէնի նահանգները միացնել իտալական Սոմալիին, երկաթուղի մը չինելով եւ այդ երկրամասը կապելով Էրիթրէի։

4. Եթովպիոյ մնացեալ մասը դնել Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութեան տակ, զերակչիռ բաժին վերապահելով Իտալիոյ, համաձայն Հինդենբուրկ յանձնախումբին թելադրութեանց։

5. Ազգերու Դաշնակցութեան ենթարկուելիք եթովպիան օժտել նաւահանգիստով մը, Զէյլայի մերձակայ (անգլիական Սոմալի)։

6. Այս կարգադրութիւնը գլուխ հանել Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ։

Իտալական կառավարութիւնը պատասխանած է թէ չի կրնար որ եւ է բանակցութիւն կատարել Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ, ցորչափ պատժական տնտեսական միջոցներ կը գործադրուին իրեն դէմ։ Ինչ կը վերաբերի հողային զիջումներուն, Մուսոլինի որ եւ է վերջնական առաջարկ չէ ներկայացուցած։ Միեւնոյն ատեն, Իտալիա չուզեր դադրեցնել իր զինուորական գործողութիւնները, ինչպէս թելադրած է Պ. Լավալ։ Այս առթիւ դիտել կուտան թէ հակիտալական զգացումի եւ թէ չահու ամուր կապերով։ Իսկ Օկաէնի մէկ մասին զիջումը կարելի է քննել, եթէ ուրիշ առաւելութիւններ խոստանան տարբեր վայրի մը մէջ (ելք դէպի ծով)։ Գալով եթովպիոյ մնացեալ մասերը Ազգերու Դաշնակցութեան ենթարկելու առաջարկին, ինչ բանաձեւ ալ մշակուի, չապչները չեն ուզեր լսել Իտալիոյ անունը։ Ամբողջ երկրին մէջ աւելութիւնը սատկացած է այդ երկրին դէմ եւ կը հաւատան թէ ժողովուրդը պիտի ըմբոստանայ, եթէ իտալացի պաշտօնեաներ գտնուին որ եւ է միջազգային վարչութեան մէջ։

Տնտեսական Պատիժները կը սաստկանան

Ազգաժողովի տնտեսական պատիժներու յանձնախումբին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Մեծն Բրիտանիոյ ներկայացուցիչը բանաձեւ մը առաջարկեց, որ կը տրամադրէ որ եւ է պատրանք չգնել Իտալիային։ Այս տնօրինութիւնը կը նպատակ ունի Իտալիոյ համար, 70 առ հարիւր կրճատելով անոր արտածումները։ Այդ բանաձեւին համաձայն, Ազգաժողովին անդամները պիտի արգիլեն ներածումը (բացի ոսկի կամ արծաթ դրամներէ եւ մետաղէ) այն բոլոր ապրանքներուն որոնք Իտալիային եւ անոր գաղթավայրերէն զրկուած կամ անոնց մէջ չինուած են, ո՛ր տեղէն ալ եկած ըլլան։ Արգիլուած է գնել նաեւ այն ապրանքները որոնք մասամբ Իտալիոյ եւ մասամբ ուրիշ երկրի մէջ չինուած են (պայմանաւոր)։ Այս արգելքէն ազատ չեն այն ապրանքները որոնք ենթակայ են պայմանագրութենէ։ Այն ապրանքները որոնք ճամբայ հանուած են արգելքին հաստատման առեն, ազատ պիտի մնան, բայց կառավարութիւնները կրնան չարմար թուական մը նշանակել, անոնց փոխադրութեան համար եւ չետոյ գործադրել արգելքը։ Իտալիային եւ անոր գաղթավայրերէն մեկնող ճամբորդներու վերաբերեալ անձնական զոյքերն ալ կրնան ազատ մնալ արգելքէն։

Այս բանաձեւին անմիջապէս հաւանութիւն յայտնեցին Հոլանտա, Պելժիա, Պ. Մրիւթիւնը, Ռումանիա, Շուէյտ եւ Թուրքիա։ Ֆրանսական պատուիրակն ալ չմերժեց, միայն կարգ մը դիտողութիւններ ընելով։ Բանաձեւը կրնայ չանձնուած է 18րդ չանձնախումբին, որ այսօր իսկ պիտի վաւերացնէ զայն, իր կարգին փոխադրելով 52 անդամ պետութեանց ընդհ. ժողովին, վաղը, չաբաթ։

Նոյն օրը փոխադարձ Աջակցութեան չանձնախումբն ալ նիստ գումարելով, նորէն քննեց չատ փափուկ խնդիր մը։ Ռումանիոյ, Շուննատանի եւ Եուկոսլաւիոյ պատուիրակները դիտել տուին թէ չատ ծանր կորուստներ պիտի կրեն, եթէ զրկուին իտալական չուկայէն։ Եւ առաջարկեցին որ մասնաւոր տուրք մը հաստատուի եւ արդիւնքը չատկացուի վնասներու հատուցման։ Անգլիացիները նորէն պնդեցին որ այդ վնասները զարմանելու համար անդամ պետութիւնները գնեն Իտալիոյ չատկացուած ապրանքները։ Դեռ վերջնական բանաձեւը չէ գտնուած։

Բնականաբար Եթովպիան ալ բացարձակապէս կը մերժէ այդ առաջարկները։ Այս առթիւ դիտել կուտան թէ հակիտալական զգացումը չատ աւելի զօրաւոր է Թիկրէի նահանգին քան Հապէշիստանի ուրիշ որ եւ է մէկ մասին մէջ։ Այնպէս որ, եթէ նոյնիսկ արքայից արքան Իտալիոյ ձգէ այդ նահանգը, բնիկները պիտի դիմադրեն մինչեւ վերջին մարդը։ Գալով Հարրարի, այդ նահանգը կայսեր ատենագան ժառանգութիւնն է, եւ անոր կապուած՝ թէ զգացումի եւ թէ չահու ամուր կապերով։ Իսկ Օկաէնի մէկ մասին զիջումը կարելի է քննել, եթէ ուրիշ առաւելութիւններ խոստանան տարբեր վայրի մը մէջ (ելք դէպի ծով)։ Գալով եթովպիոյ մնացեալ մասերը Ազգերու Դաշնակցութեան ենթարկելու առաջարկին, ինչ բանաձեւ ալ մշակուի, Հապէշները չեն ուզեր լսել Իտալիոյ անունը։ Ամբողջ երկրին մէջ աւելութիւնը սատկացած է այդ երկրին դէմ եւ կը հաւատան թէ ժողովուրդը պիտի ըմբոստանայ, եթէ իտալացի պաշտօնեաներ գտնուին որ եւ է միջազգային վարչութեան մէջ։

Զինուորական ճակատին վրայ

Հապէշական աղբիւրէ կը պնդեն թէ հարաւային ճակատի զօրքերը մտած են իտալական Սոմալի, սպառնալով Զօր. Կրացիանիի հաղորդակցութեանց։ Կ'ըսուի թէ երկու կարեւոր դիրքեր զրաւած են եւ թէ Հապէշները կը սպառնան պաչարել աւ նուազն 10,000 Իտալացիներ։ Օկաէնի ճակատին վրայ, Հապէշ Զօր. Նասիպու իր դիրքերը կ'ամրացնէ լեռնազաչտին մէջ։ Երկրորդ բանակ մը քանի մը հազար զինուորներով կը քալէ իտալական սահմանագլուխին վրայ, հրամանատարութեամբ ռաս Տէսթայի։ Ուրիշ երկու անկախ բանակներ եւս կը գործեն Իտալացիներուն դէմ, իսկ 3000նոց զօրամաս մը կը սպառնայ Իտալացիներու նահանջի գծին։

Իտալացիները իրենց օդանաւային կայանը հաստատած են Աքսումի մէջ։ Այս ճակատի վրայ (հիւսիս) ռաս Սէյումի բանակը վճռած է դիմադրել Իտալացիներու նոր յառաջխազացութեան դէմ երկրին կեդրոնը։ Մորունկ խը – րամներ կը փորուին։ Դաւաճան իշխան Հայլէ Սէլասէ Կուքսայի 1500 զին – ուորները իտալական հրացաններ ստանալով, զրկուեցան ճակատի առաջին գիծերուն վրայ։

Ատոիս – Ապէպայէն կը հեռագրեն թէ կայսրը եւ նախարարները որոշեցին անձամբ վարել իրենց բանակները։ Դահլիճին իւրաքանչիւր անդամը հրամայած է իր բանակին պատրաստ գտնուիլ անմիջական յառաջխազացութեան համար։ Պատերազմական նախարարը ճամբայ պիտի ելլէ անձնաւոր ուղղութեամբ։

Թէեւ զինուորական ծրագիրները գաղտնի կը պահուին, սակայն կը կարծուի թէ կայսրը մօտերս ճամբայ պիտի ելլէ դէպի ռազմաճակատ, գործելու համար իտալական գլխաւոր բանակին դէմ։ Հապէշ ռազմագէտներ կը կարծեն թէ Իտալացիները չպիտի կրնան մեծ յաջողութիւն գտնել հիւսիսային ճակատին վրայ։ Այդ կողմէ զէնք եւ ռազմանիւթ կը հասնի Հապէշիստանի համար։ Հարիւր հազար զինուորներ կեդրոնացած են մայրաքաղաքին չուրջը, իսկ Համիսմիա ցեղէն 35,000 ռազմիկներ՝ քաղաքին մէջ։ Առնք ամէն օր թմբուկներ կը զարնեն, կը զուարճանան եւ թշնամի չգտնելով, իրար կը զարնեն։ Այսչի օր 31 հոգի վիրաւորուեցան իրարու հետ կռուելով։

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Անգլիական եւ եգիպտական կառավարութիւնները կը չարունակեն ամրացնել երկրին պաչտպանողական միջոցները։ Աւազջաղահական տեսչութիւնը չանձնարարած է մասնագիտական չանձնաժողովի մը միջոցներ ծրագրել թունաւոր գազերու դէմ պաչտպանուելու համար։ Կառավարութիւնը կը խորհի կազարդել դիմակներ դնել, ժողովուրդին բաժնելու համար։ Անգլիական նաեւ մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ, հակօդային թնդանօթներ, զրահատպատ ինքնաչարժներ եւ հրասայլեր ցամաք հանած են Ալեքսանդրիա, ինչ որ կ'աւելցնէ ընդհանուր անձկութիւնը, երբ նկատի առնենք թէ միեւնոյն առնն բազմաթիւ մարտանաւեր խարխափած են նաւահանգստին առջեւ։ Այս չարթու նոր օդանաւեր կը սպասուին։ Բազմաթիւ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին եգիպտական կառավարութեան, բրիտանական մարզպանին եւ բանակին քննիչներու միջեւ։ Արդէն իսկ զինուորական տեղափոխութիւններ կը կատարուին։ Կարգ մը վաչառներ եւ թնդանօթաձիգ զօրամասեր արեւմտեան Եգիպտոս մեկնեցան։

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԵԹՈՎպԻԱ ԿՌՈՒԱԽՆԶՈՐ ԵՐԵՔ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻՋԵՒ

ԼՄՐ.— Այս յօդուածաշարքը «Ցառաջ»ի համար գրի առած է Իտալիոյ մեր նախկին աշխատակիցը, որ յետոյ Հապէշիստան գնաց եւ երեք տարի մնացած ըլլալով հոն, մօտէն ուսումնասիրած է երկիրն ու ժողովուրդը: Միջազգային - բաղաքական մասէն յետոյ, հետզհետէ պիտի խօսի բուն հապէշական կեանքի, պետական կազմակերպութեան, ցեղերու եւ բարբերու մասին.—

Շուրջ ինն ամիսներէ ի վեր միջազգային մամուլը հեւ ի հեւ կը հետեւի իտալւեւթովպիական վէճին: Գաղթային հարց մը կը դառնայ միջազգային թնճուկ, որովհետեւ վէճը կը փոխուի անգլւիտալական հակամարտութեան: Անգլիա ճարտար դիւանագիտութեամբ մը գիտցաւ պայքարը փոխելու Ազգերու Դաշնակցութեան եւ Իտալիոյ միջեւ:

Մրիմի պատորազմէն ի վեր Անգլիա համակրութեամբ հետեւեցաւ Իտալիոյ ներքին ու արտաքին քաղաքական չարժումներուն: Ազնուապետական Անգլիա չարհամարհեց փոքրիկին Փիմոնթէի փոքրիկ բանակը: Հրաւիրեց հաստատուելու Կարմիր Ծովուն եզերքը, Թոլլատրեց Տրիպոլիս մուտքը եւ վերջերս տակաւին համակրութեամբ ողջունեց «Տուչէ»ին իշխանապետութիւնը:

Բայց այսօր երբմնի վստահելի Իտալիան, որ համաձայնութեամբ կը հետեւէր Ալպիոնի քաղաքականութեան, կը ցնցէ երեք քառորդ դարու կամաւոր ընկերակցութիւնը եւ կը ցցուի բրիտանական կայսրութեան դէմ, անոր աշխարհակալութեան ճամբուն վրայ նոր կայսրութիւն մը հիմնելու հաստատ առաջադրութեամբ:

Եւ ահա ցնցում բովանդակ Անգլիոյ մէջ,— կայսրութիւնը վտանգի մէջ է: Զախակողմեան կուսակցութիւններ կը ձայնակից եպիսկոպոսներու քարոզներուն եւ յանուն միջազգային խաղաղութեան եւ Ազգերու Դաշնակցութեան դաշինքին՝ կը պահանջեն ընդունուած բարոյականի նուիրագործում, այլինքն պատիժներ:

Ազգերու Դաշնակցութիւնն ալ, տանեակ տարիներէ ի վեր, հրաւ կամակատարը Ալպիոնի, կ'ընդունի պահանջը, կը քուէարկէ բանաձեւը եւ 44 միլիոն ժողովուրդ մը կը դատապարտուի բարոյապէս, սպասելով որ անոնի մնայ եւ պաղատագին «յետս կոչէ» ափրիկեան արեւի տակ քրտնաթոր պայքարող վիճուորը եւ որոշումը միանդամայն: Այսպէս վերկուած կ'ըլլայ գաշինքը, պաշտպանուած կ'ըլլայ սկզբունքը եւ ափրիկեան նախնական ժողովուրդի անկախ ապրելու իրաւունքը:

Երեւոյթներու տակ պրպտենք թաքուն իրականութիւնը: Մաղադասիրական ձգտումներուն տակ փնտռենք ռազմական ու կայսերական իրողութիւնը, քաղաքական հաշիւներու տակ տեսնենք անտեսական չահերը, ապրելու բիրտ պահանջը:

×

Տարիներ առաջ Եթովպիա ղրկուեցաւ յանձնաժողով մը Ցանա լիճը չահագործելու համար: Հաղիւ ամիս մը մնաց Եթովպիոյ մայրաքաղաքին մէջ եւ մեկնեցաւ ապարդիւն:

Նոյն պահուն Իտալիոյ վարչապետը տեսակցելով Մաքսոնըլտի հետ, դաշնագիրներուն վերաքննութեան հիման վրայ քառակէտ համաձայնութիւն մը կ'առաջարկէր: Ահա Ֆրանսական զրահաւոր մը կը հասնէր Ճիպութի, Սենեկալցիներու վաշտ մը կը տեղաւորուէր զաղթավայրին մէջ, բազմաթիւ գնդացիրներով եւ չորս ջրասուառնակներով: Ֆրանսական թերթ մը կը զրէր այդ առթիւ.—«Ճիպութի կինուորական կայան մը պիտի ըլլայ, եւ մեր զիրքը պիտի զօրացնէ մեր Անգլիացի եւ Իտալացի զրացիներուն հանդէպ»:

Եթովպիա կ'ենթադրէր թէ անգլւիտալական համաձայնութիւն մը զոյացած էր Սոմալիներու երկրին շուրջ, թէեւ իտալւեւթովպիական համաձայնութիւն մը կար 1928ին ի վեր, թէեւ Եթովպիա Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ էր:

Նոյն վախն զգացած էր Եթովպիա 1919ին, փետրուար ամսուն, երբ Իտալացիները Ճիպութիին կը պահանջէին եւ Անգլիա համամիտ էր Ֆրանսական Սոմալին իտալական զաղթավայր մը զարձնելու, պայմանաւ որ Ցանա լիճն ու Կապոյտ Նեղոսը միացուէին Սուտանի հետ:

Իտալիոյ աչքին Եթովպիա «արեւելեան Ափրիկէի մեծ հիւանդն է» որուն անհրաժեշտ է հոգատարութիւն մը քաղաքակրթութեան եւ ներքին խաղաղութեան բարիքներով օժտելու համար: Լոնտոնի համաձայնագրին համաձայն (26 ապրիլ 1915 յօդուած 13) Անգլիա եւ Ֆրանսա Իտալիոյ պիտի թողէին Ափրիկէի մէջ որոշ հողամասեր, Գերմանիոյ ընդարձակ գաղթավայրը զրաւելու պարագային: Իտալացիները այդ համաձայնագրին ուժով կը պահանջէին Ճիպութին, Ֆրանսաբանակեւթովպիական երկաթուղին: Մինչդեռ Ֆրանսա Մատակասկարի եւ Հնդկաչինի ճամբուն վրայ, Ասէնի զիմաց, անհրաժեշտ կայան մը կը նկատէ Ֆրանսաեւթովպիական նաւահանգիստը, հետեւաբար կենսական Ֆրանսական գաղթավայրերու հետ հաղորդակցելու համար:

Ֆրանսա այն առեն կը պնդէր Եթովպիոյ ամբողջականութեան մասին եւ կը յիշուէր նախապէս կնքուած դաշնագիրներու յարգումին վրայ, մինչդեռ Իտալիա կը պահանջէր Եթովպիոյ հարաւակողմի սահմաններու ճշդումը: Անգլիա 1919ին Իտալիոյ թողուց Ճուպալանտը, որ 85.000 քառ. քիլ. տարածութիւն ունի թէեւ, սակայն իրեն կը վերապահէր առեւտրական եւ քաղաքական կէտերը եւ կ'ապահէր տարին 50.000 սթերլին զին՝ ուրացական գրաւման մը ծախքերէն: Բնականաբար Իտալիա դժգոհ մնաց եւ Անգլիային կը պահանջէր Եթովպիոյ հարաւակողմը առանձնակարգ դիրք ունեցող Մուայալէ կէզրոնը, չինուած բարձրաւանդակի մը վրայ, ջրառատ եւ բարեբեր: Հոն կը յանդին Եթովպիոյ, Քէնիայի ու Ճուպալի ճամբաները: Հոն է կարաւաններու կայանը, հաղորդակցութիւններու հանգոյցը: Այս հակամարտութենէն, սահմաններու անճշդութենէն, կ'օգտուի Ֆրանսական երկաթուղին, ուրուհետեւ ճարտար դարձուածքով մը

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԵՒ ՍՈՒՏ

—•—

Երբ պատերազմ մը սկսի, առաջին յաղթողը կ'ըլլայ Սուտը:

Եւ սուտը կը սկսի հոսիլ հեռագիրներուն մէջ ու ողողել աշխարհը:

Ու միամտեսակ չէ սուտը: Քանի պատերազմող կողմ, այնքան սուտ: Մէկուն սուտը կոտոշաւոր եթէ ըլլայ, միւսինը կ'ըլլայ բոժոժաւոր, երրորդինն ալ պոչաւոր:

Հիմակ, իտալւեհապէշական պատերազմին առթիւ, անգլիական, իտալական եւ հապէշական հեռագրալուրերը իրար կը գերազանցեն ստախօսութեան յաղթանակներով:

Ամէնէն առաջ հապէշական հեռագիր մը կ'ըսէ որ իտալական բանակը կը չարժի ...

Իտալական հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ որ հապէշական սահմանապահ զօրքն է որ կը չարժի ...

Անգլիական հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ որ իտալական բանակը կ'երերայ, իսկ հապէշականին դանուած տեղը տեւեւ մը անդամ չի չարժիր ...

Հապէշական նոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ իրաւ է որ կը չարժի հապէշական բանակը, սակայն ոչ դէպի առաջ, այլ դէպի ետ, ցոյց տալու համար որ յարձակողը Իտալացին է:

Իտալական հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ թէ իրաւ է որ առաջ կը չարժի, սակայն բարեկամաբար ...

Անգլիական հեռագիրներ կ'ըսեն թէ իտալական թնդանօթները, հրասայլերը եւ սաւառնակները կը կրակեն...

Հապէշական հեռագիրներուն մէջ միշտ Եթովպիացիները կը քաշուին, լքելով իրենց հողերը ...

Իտալական բանակը լքեալ գոյք գտնելով կը մտնէ Եթովպիա ...

Միւս կողմէ, անգլիական գործակալութիւնը կը հեռագրէ թէ հապէշական բանակը մտած է Երիթրէ:

Ահա Ապէպայէն քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հապէշական բանակը (որ կ'աղօթէր) եկեղեցիէն նոր դուրս ելած է:

Օր մը վերջ, իտալական հեռագիր մը կ'աւետէ որ, բուռն ճակատամարտ մը վերջ, գրաւուած է Ատովան ..

Հապէշական հեռագիր մը կը վկայէ թէ առանց կռիւի լքած է Ատովան:

Անգլիականը կ'ըսէ թէ Հապէշները կէս օրին պարպած են Ատովան, իսկ կէս գիշերին գրաւած են, լեցնելով քաղաքը իտալացիներու դիակներով:

Նոր հեռագիր մը կը ճշդէ որ Հապէշները Ատովան չէ որ գրաւած են այլ ... Բաւովան:

Իտալական նոր հեռագիրներ կը ծանուցանեն անկումը, Ադուամա, Ադոմա, Մխոքուցա, Ատուտումա, Ապէպովա քաղաքներուն:

Անգլիական հեռագիրներն ալ իրենց կարգին կ'աւետեն թէ Հապէշները իտալական Սոմալիի մէջ գրաւած են Զանզուրա, Մագմունա, Հապկուլի եւ կարկարա գիւղաքաղաքները:

Քանի մը օր վերջ իտալական ազբիւրէ կ'իմանանք որ ինկած է Հապէշներու սուրբ քաղաքը՝ Ադուամը:

Հապէշական ազբիւրը կը պնդէ որ Ադուամը ինկած չէ, այլ ոտքի է դեռ...

Անգլիական ազբիւրը կը հաստատէ որ Ադուամը ոչ միայն ոտքի է, այլ կը քալէ՛, կը քալէ՛ ...

Ոմանք կը հարցնեն .

— Ի՞նչ, կը քալէ՞ Ադուամը ... ո՞ւր կ'երթայ Ադուամը ...

— Անշուշտ դէպի յաղթանակ:

Ու տակաւին մեռեալներուն, վիրաւորներուն եւ գերիներուն քանակը ծանուցանող հեռագիրները ...երբեք ուժ - ինը հազի չեն մեռելներ կամ վիրաւորուիլը: Միշտ տասնով, քսանով կամ հարիւրով է: Միշտ վերջին թիւը զէրօ է:

Անգլիական հեռագիր մը կ'ըսէ որ Ադուամի կռիւներուն ընթացքին, իտալական բանակը ունեցած է 450 մեռեալ, 1750 վիրաւոր եւ 10 գերի:

Իտալական հեռագիրը կը ծանուցանէ որ ընտրեալներուն զէրօները ու կ'ըսէ թէ ունեցած են 45 մեռեալ, 175 վիրաւոր բայց տուած են 100 գերի:

Հապէշական հեռագիրը կը փութայ հերքել 100 գերիի պարագան:

Իտալական հեռագիր մը սոսկալի լուր մը կուտայ ըսելով որ իտալացի հարիւր գերիներէն իննսունը կեր եղած են եթովպիացի վայրի ցեղերու:

Քանի մը օր վերջ Հապէշները կը պոռան իրենց հեռագիրներուն մէջ՝ ըսելով թէ եւրոպական սաւառնակները կազեր ու միջբոլոններ լեցուն փոչիներ կը թափեն, պատճառելով մեծ զոհեր:

Իտալական հեռագիր մը բողոքելով այս զրպարտութեան դէմ, կ'ըսէ թէ պարզապէս թռուցիկներ են նետեր, ուղղուած բնիկներուն որպէսզի անձնատուր ըլլան:

Անգլիական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ մանուկներ եւ ծերեր անձնատուր կ'ըլլան իտալական ... կապերուն:

Ու մի զարմանաք եթէ վաղը միւս օր Հապէշները գրաւեն իտալական Սոմալին եւ Էրիթրէն, իսկ Իտալացիներն ալ իրենց կարգին գրաւեն մեռոզ Հապէշիստանը եւ ... Սուտանը:

Եւ տակաւին այս բոլորը ոչինչ է իբրեւ յաղթանակ ստախօսութեան:

Այս գետնին վրայ առաջնութիւնը կը խլեն Թուրքերը:

Ընդհ. պատերազմի ընթացքին չարաբաթը անգամ մը Թրքական կառավարութիւնը կը հրամայէր չուկաներու մէջ սարքել զրօշազարդութիւն եւ լուսավառութիւն՝ տօնականմա: Այս հանդիսութիւնները կ'ըլլային տօնելու համար զրաւումը քաղաքի մը, գետի մը, արտի մը կամ սունկերով (մանթար) լեցուն դաշտագետնի մը: Այդ առթիւ չինուած էր յանգամայղ մը.— տօնականմա, իսանմա:

Պոլսական թերթերու մէջ կը կարդայինք Թրքական բանակներու պաշտօնական զեկոյցները, որոնց համաձայն, ամէն օր Թշնամին կ'ունենար հազարաւոր զոհ, հազարաւոր վիրաւոր, հազարաւոր գերի: Ու մանաւանդ Թրքական բանակը կը յառաջանար, անսասան կը քալէր, կ'երթար, առանց ետին դառնալու:

Ու ճակատէն եկող լուրերուն չորս տարի անդադար, Թրքական բանակը հերոսութիւններ կ'ընէր:

Եթէ Թրքական բանակը կրնայ չորս տարի անդադար, ջանը կրնար ընել: Եթէ Թրքական բանակը ամէն օր հազարաւոր գերի բռնած ըլլար, ամէն ճակատի վրայ չորս տարուան մէջ Թուրքիա 50 միլիոն բնակչութիւն պիտի ունենար եթէ Թրքական բանակը ամէն օր զարաւոր գինուոր մեռցուցած չորս տարուան մէջ գրեթէ մարդ գած պիտի չըլլար Թշնամի երկիրը բուն մէջ:

Թրքական բանակը մէկ բան անելէ զլալով, մէկ բան կը հնձէր.— Սուրբ զայն կլլեցնելու համար իր անձը ժողովուրդին:

×

Ու այսպէս միշտ, պատերազմի ընթացքին առաջին յաղթողը կ'ելլայ Սուտը: Վերջին յաղթանակը սակայն կը վերապահուի ճշմարտութեան, զարութեան, հաւատարիմ մարդկային իրաւանց եւ փոքր ազգութեան ... ինչպէս ահաւանք Հայերս:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ՍԻՆԷՄԱ.

ՊԱՋԱՄՊՈ

—•—

Անգլիացի նշանաւոր վիպասան՝ Էտկար Ուոլէսի մէկ գործն է Պոզամպոն զոր Զօլման Քօրտա վերածած է չարժանկարի:

Պոզամպոյի դերը ստանձնած է սեւամորթ երգիչ Փօլ Ռոպսոն, իսկ Լիլօնկոյի դերը Նինա Մաղ Քիննի:

Ժապաւէնը քաշուած է Ափրիկէի մէջ: Կը տեսնենք վայրենիներու կռիւը, պարերը եւ կը լսենք ափրիկեան քանի մը մեղեդիներ Փօլ Ռոպսոնի կողմէ երգուած, առնական թաւ ձայնով:

Ափրիկէի տասը միլիոն ժողովուրդներու սրտին մէջ վառ կը մնան տակաւին հին սովորութիւնները: Գոյութիւն ունին գեղապեռներ, ժողովուրդի պետեր, որոնք, եթէ եւրոպացիները օրէնք մը հաստատած չըլլային, պիտի կռուէին, անընդհատ իրենց նիզակներով, պաշտպանուելու համար ուրիշ ցեղերու յարձակումներէ:

Յարձակողներէն ամէնէն կասկածելին է Մեր Թագաւոր կոչուած ծերունի ցեղապետ մը: Եթէ Սէնտրըի օրէնքները իրեն արգելք չհանդիսանային, ան առաջինը պիտի ըլլար իրեն հպատակեցնելու համար միւս վայրենի ցեղերը, որոնց ամէն ցեղապետներու մօրթէն մէկմէկ թմբուկ կը շինէր:

Սէնտրը, այդ անգլիացի մարդը որ սարսափ կ'պղձէր բոլորին, Անգլիոյ կողմէ նշանակուած կառավարիչն էր, գիտէր կառավարել այդ բոլոր վայրենի ցեղերը, չնորհիւ մանաւանդ մարդու մը:

Սակայն օր մը Օկօրինիրու ցեղապետը, Պոզամպօ, կը տեղեկացնէ թէ Մեր Թագաւորը կը յառաջանայ դէպի որոշուած սահմանը, քարուքանդ ընելով անցած գիւղերը՝ դեռեւերքի բնակչութիւնը եւ չարունակելով արգելուած հին սովորութիւնը՝ գերի վաճառութիւնը:

Գերի կիներու եւ պղինձներու ցեղան մը երբ կ'անցնէր գաղտնի շրջանակներով Մեր Թագաւորի պահանջու ընկերակցութեամբ, Պոզամպոյ նոյնց առջեւ կը կանգնէր արգելք անոնց տեղափոխութիւնը, Սէնտրը օրէնքին համաձայն եւ զանոնք կ'ազատորդ այդ անգլիացի մարդուն մօտ:

Սէնտրը գերի կիներուն հարց կուտար դանոնք վերադարձնելու համար իրենց ծնողներու քով, սակայն իրենց գլուխները կը չարժէին եւ կը նայէին հող մնալ, ապրելու համար Օկօրինիրու պետին Պոզամպոյի Անոնք իրենք զիրենք այնքան ապահով չգիտէի դաշին օրքան այդ պիղծներին հուժկու բազուկներուն ներքեւ:

Ըստ եւրոպական սովորութեան Պոզամպօ անոնց մէկէն կ'ընտրէր ան կը իրեն կին զառնալու համար, երուհետեւ միաժամանակ հաւատարիմ մնալ:

Լիլօնկօ՝ Պոզամպոյի երիտասարդ գեղուհի կինը որուն ժպտած էր բուրը, պիտի պաշտպանուէր ցեղապետ հուժկու բազուկներով, պիտի յարձակողներէն ամէն վայրկեան անոր առնական կեանքը:

Արամաճանք, ուրախութիւն, Պոզամպոյի երեսները, պարերը, օրն ի բուն կը շարունակուին եւ Լիլօնկօ պարծանքով զայ այդ բոլորը, որ հօրը տունը դամ չպիտի վայելէր այդքան պարզ

Հինգ երկար տարիներ ապրեցան խաղաղութեան մէջ: Պոզամպոն կատածէր, ամէն ժամ վախ կը զգար այդ ծերունի թագաւորէն: Փորձաւին սկսած էր սորվեցնել գործուան պարը»: Նիզակն ու վահանը ձեռքը բռնած կը չարժէր, իր հօր նման եղանակին համաձայն պիտի խրդէր այդպէս իր թշնամիի սրտին մէջ մէկ յանկարծ կը զառնայ ծայրայեղ Որովհետեւ երեւակայութիւնը կը րէ իրմով չափազանցութիւններու կը, հետո՛ւ առօրեայ կեանքէն, ապրիմ յոյզով ու քնարերգութեամբ: ման անսանձ երեւակայութիւնը րու եւ կոյս անտառներու արձակութեան մէջ կը սիրէ ճախրել ...

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ.— Ի. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

—•—

Այնքան ներշօր է իր խառնուածքին ու նկարագրին վրայ յաճախանքը այդ նուիրական նիւթերուն, որոնց մշակումը եւ ներկայացումը կը կազմեն Պէշիկթաշլեանի արուեստին մտահոգութիւնը: Ու ասիկա պզտիկ արժանիք մը չէ: Եւ ասով է որ անոր դէմքը տիրական կը դառնայ գաղթահայ արդի գրականութեան մէջ: Այս տեսակէտով անգամ մըն ալ կը հաստատուի գրական - գեղարուեստական այն ճշմարտութիւնը, որուն համաձայն արուեստագէտները իրարմէ բաժնող յատկանիշը նիւթը, բովանդակութիւնը չէ, այլ ոճը, արուեստի այն բացառիկ մտահոգութիւնն ու չնորհը, որ կը յատկանշէ գրողին անհատականութիւնը, գրողին նկարագիրը:

Ուրիշ գրագէտներ ալ, այնքան գրծերէ յետոյ, որոնք ժամանակակից մարդուն հոգեբանութեան եւ դէպքերուն նուիրուած են, կը վերապատնան հետեւիլ անոնց, եւ անոնք կը քաղեն իրենց սեղմագործութեան նիւթերը: Աստուածաշունչը բազմաթիւ միւս. գրագէտներու ներշնչարանը դարձեր է: Մարդկութեան հեռուոր, կրօնական անցեալը, այդ տեսակէտով, ամէնէն հրապուրիչն է ու խորհրդաւորը: Եկէնք նոր ժամանակներու գրագէտներէն մէկ երկուքը միայն: Ծանօթ է գերման արդի գրականութեան առաջնակարգ դէմքերէն Թոմմաս Մանի մէկ քանի գործերուն: Իրրեւ աքսորական, որ կը գտնուի Զուիցերիոյ Քէանխտ գիւղաքաղաքը,— հոն ուր երբեմն երեւանայատկութեամբ Թանտաեցաւ Շիլլէր եւ երգեց ազատութեան երգը Վիլհելմ Թէլով,— Թոմմաս Ման աստուածաշնչական նիւթի մը փառաբանութեան նուիրեց իր վերջին գիրքը, «Յակոբի պատմութիւնները»: Աստարակոյս առնիկա պատճառներ ունէր արդի կեանքը խոչոդ մեծ հոգերէն ինքզինքը դուրս զգալով, վերադառնալու մարդկային քաղաքակրթութեան արշալոյսի դէպքերուն ու դէմքերուն, ու նրանց կարագրելու հովուական ընկերութիւնը, նախնական՝ բայց եւ այնպէս մեծ ուժերուն մէջ: Նմանօրինակ աւանդութիւն մը եւ ոգեկոչումի մը արդիւնքն էր Ժէրօմ եւ Ժան Թարօ եղբայրներուն վերջին գիրքը, Ալլահին հեծեծանքը, առնուած Մուհամմեդի ժամանակակից կեանքէն:

Նշան Պէշիկթաշլեան ուրիշ բան ըրած չէ,— նախամարդու գիտակցութեան զարթօնքին հետ (Կատաբա) մարդկային հոգիին մեծ կիրքերուն վերլուծումը կը փորձէ: Սէրը, նախանձը, առեւրութիւնը, եղբայրասպանութիւնը, բոլոր նախնական բնազդները, որոնք արդի մարդուն հոգիին հետ կապուած եւ անկէ անբաժան ըղգայութիւններ են, այս բոլորը մեզի կը ներկայացնէ իր քնարավէպերուն մէջ: Պէշիկթաշլեան բանաստեղծական այս նիւթերը անգամ մըն ալ վերստեղծեր է քաղաքական չունչով, հնթանոսական կրակով եւ ճարտարապետ մը վայել յանդգնութեամբ, զանոնք զգեստաւորեր է արդի արուեստով, միեւնոյն առեն իր ներքին յոյզերը եւ հոգեկան պահանջները անոնց մէջ ցոլացնել փորձելով: Բոլոր քնարավէպերէն արդի մարդուն հոգը չունէը կը զգանք, իր հոգեբուն եւ պայքարներուն մէջ եւ բնութեան ուժերուն եւ մարդկային կիրքերուն առջեւ խաղալիկ դարձած անհատին ողբերգութիւնը կը կարդանք:

Ներքին պատճառներու արդիւնք է նաեւ, երբ գրագէտը հեռուոր հորիզոններու երազովը կը առչորի:

Ներկայ կեանքէն չի խօսիր, որովհետեւ չատերը կը խօսին ու պիտի խօսին այսօրուան մասին:

Շատ քիչերուն համար է որ կը գրէ գրագէտը: Կը գրէ ու կը խօսի գեղեցկութեան, հետեւաբար ճշմարտութեան համար:

Այդ քիչերուն խանդավառութիւնը կը բաւէ զինքը մխիթարելու համար: Իրեն համար անհրաժեշտ է ուրակը ընթերցողները:

Կը զգայ որ անքանակ ազգի մը գաւակն է որ ակամայ բնակիչն է, այլ սինքն կ'ապրի մեծ դարու մը լուսաւոր քաղաքին մէջ, իր պարտականութիւնը նկատելով երգել ու պատմել հին զրոյցները: Միեւնոյն առեն գիտակցութիւնն ունի, որ ինքը նուիրուած մըն է, որ տեղերքին մէջ նետուիլ կ'ուզէ, յանուն հայ ոգիին տարածականութեան: Բայց կը մտերմանայ բոլոր հորիզոններուն հետ, քանդելով սահմանները միջակ ազգասիրութեան եւ գիւղական հայրենասիրութեան ...

«Ահա իմ ճամբաս, կը զոչէ. «Ու դեռ կ'երթամ անվիկով լեցուն հրաբխային հոգիովս, ես խենթ բոցավառ, կ'երթամ ... խորացումն կը կարծեն անկում ու առաջացումն այլասերում: Կ'երթամ աչքերս կատարեալին կապոյտներուն մէջ»: (Կատաբա):

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՏԱՐԲԵՐ

Նշան Պէշիկթաշլեան արուեստագէտի բացառիկ խառնուածք մը ունի: Իր բոլոր զգայարանքները կը գործեն ի հաշիւ անոր, եւ ուրիշներէն բոլորովին տարբեր ձեւով կ'ըմբռնեն աշխարհը, իրերն ու մարդիկը, եւ տարբեր ձեւով ալ ներշնչումի եւ արտայայտման կը մղեն զինքը: Այդ տարբերութիւնը զինքը կը զարձնէ հետեւաբար ինքնուրոյն եւ ինքնատիպ, արուեստի այս տարբերուն մէջ, որոնցմով կոչումն ունի ան կերտելու իր սեղծագործութիւնը:

Այդ տարբերը մէկէ աւելի են:

Առաջին կարգի վրայ կուգայ երեւակայութիւնը: Շնորհիւ բանաստեղծական այս տարբերուն է որ, թաշլեան մեզ կը փոխադրէ պատմական հին օրերը, քրիստոնէութեան առաջին ժամանակները, կ'ապրեցնէ հերոսները եւ կը վերստեղծէ դէպքերը: Ամէն բան կ'անցնի իր պրիսմակէն ու կը ներկայանայ նոր գոյն: Որովհետեւ բանաստեղծը տաեւս է, լաւատես՝ շատ անգամ դառնալու ատիճան: Ժամի նակակից հայ գրողներու մեծ մասէն կը զանազանուի իր լաւատեսութեամբ: Հոն ուր զառնութիւնը, ծաղրն ու չնչին թաժակը կը քամէ, նշանը կը հանին: Ու թիւնը օգնութեան կը հասնի: անգամ սակայն անոր արուեստը դարձեր ախտաւոր, հիւանդագին: բեւակայութեան կ'ընկերանան, խուսափելի կերպով, պատկերն ու լարանութիւնը, որոնց գործածութիւնը մէջ չատեն կը զառնայ ծայրայեղ Որովհետեւ երեւակայութիւնը կը րէ իրմով չափազանցութիւններու կը, հետո՛ւ առօրեայ կեանքէն, ապրիմ յոյզով ու քնարերգութեամբ: ման անսանձ երեւակայութիւնը րու եւ կոյս անտառներու արձակութեան մէջ կը սիրէ ճախրել ...

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ

ՀԱՅԿ ՆԱԶԱՐԵԹԻ ՍԱՀՅԱՆ

Հայկական Սովետական գրողների միության Երևանի կազմակերպությունը խոր ցավով է հայտնում, որ 1935 թվականի հոկտեմբերի 18-ին Երևանում մահացավ գրող

ՀԱՅԿ ՆԱԶԱՐԵԹԻ ՍԱՀՅԱՆԸ

Հայկ Նազարեթի Սահյանը ծնվել է 1863 թվականին Ալաշկերտի գավառի Մեծ Մանթաշ գյուղում։ Նա ստացել է տնային կրթություն։ Տասնհինգ տարեկանից սկսել է գրել։ Առաջին տպագրված գործերը լույս են տեսել 1885 թվականին։ Հայկ Նազարեթի Սահյանը հեղինակ է մի շարք վեպերի, պատմվածքների, հոդվածների, թարգմանությունների։ Նրա գործերը հրատարակվել են Թիֆլիսում, Կ. Պոլսում, Վենետիկում, Վիեննայում, Փարիզում, Նյու-Յորքում, Բոստոնում, Ֆրեզնոյում։

Հայկ Նազարեթի Սահյանը մահացել է 72 տարեկան հասակում։

Հայկական Սովետական գրողների միության Երևանի կազմակերպությունը հայտնում է, որ Հայկ Նազարեթի Սահյանի հուղարկավորությունը տեղի կունենա հոկտեմբերի 19-ին, ժամը 14-ին։ Հուղարկավորության ելքը Գրողների տնից։

Հայկական Սովետական գրողների միության Երևանի կազմակերպության վարչություն

ՀԱՅԿ ՆԱԶԱՐԵԹԻ ՍԱՀՅԱՆ

Հայ գրականության մեծ վարպետը, հայ ժողովրդի սիրելի գրողը, Հայկ Նազարեթի Սահյանը, մահացավ հոկտեմբերի 18-ին, Երևանում։

Գերմանիոյ նաւային վերազինումը

Գերմանիոյ Ծովային նախարարութեան պաշտօնաթերթը հոկտեմբեր 15ին հրատարակութեան տուաւ մարտանաւերու ցանկը, եւ այս առթիւ թերթերը կ'ակնարկեն կատարուած յառաջդիմութիւնը, «այն օրէն իվեր որ Գերմանիա նիա վերահաստատեց իր սպառազինման ազատութիւնը»: Հին մարտանաւերէն զատ, Գերմանիա այժմ ունի հինգ նոր յածանաւեր, որոնց երկուքը վերջացած են արդէն: Համաձայն Անգլիոյ հետ կնքուած պայմանագրին, երկու զրահաւորներ կը շինուին, իւրաքանչիւրը 26,000 թոն տարողութեամբ: Վերոյիշեալ զրահաւորներ կը շինուին, իւրաքանչիւրը 26,000 թոն տարողութեամբ: Վերոյիշեալ զրահաւորներէն իւ վեր առաջին անգամ ըլլալով, ցանկին մէջ կ'երեւան սուզանաւեր, որոնք արգիլուած էին:

Միեւնոյն տեղն վերաբացուեցաւ ծինուորական Ակադեմին, որ հաստատուած էր 1810 հոկտ. 15ին եւ որ ջնջուեցաւ Վերսայլի դաշնագրով: Արարողութեան ներկայ էր վարչապետ Հիթլէր: Զօր. Լէհման, նոր հրամանատարը, իր ճառին մէջ չեշտեց թէ ակադեմիային վերաբացումը տեղի կ'ունենայ իր հաստատման 125րդ տարեդարձին օրը: Այս առթիւ զովեց այն բոլոր զօրահրամանները որոնք 1918էն մինչեւ այսօր պահեցին մեծ սպայակոյտին ժառանգութիւնը: Մանաւանդ երախտագիտութիւն յայտնեց Զօր. Զէքթի, որ «վերակազմեց գերմանական բանակը, հակառակ Վերսայլի դաշնագրին չդիմաներուն»: Ծինուորական նախարարն ալ ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ բանակը, նաւատորմը եւ օդատորմիղը կը կազմեն Գերմանիոյ ծինուորական միացեալ ուժը»:

Կացութիւնը Յունաստանի մէջ

*Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ հոկտեմբեր 26ին բանակը, նաւատորմը եւ օդային տորմիղը հանդիսաւորապէս իրենց երդումը պիտի կատարեն Թագաւորին: Վարչապետ խնամակալը, Զօր. Քոնտիլիս, յայտարարութիւն մը ուղղելով զաղթականներուն, կը յիշէ այն ազգային պայքարները զորս միասին տարին եւ կը յայտնէ թէ կարելին չպիտի խնայէ, մեղմացնելու համար իրենց տառապանքները: Զեխական եւ արժանթինեան նոր դեսպանները, որոնք յանձնարարագիրներ ունէին հանրապետութեան նախագահին անունով, նոր գիրեր պիտի ստանան Թագաւորին ներկայանալու համար: Միւս դեսպաններն ալ պիտի ստանան Թագաւորին ներկայացնելու համար: Միւս դեսպաններն ալ պիտի ստանան Թագաւորին ներկայացնելու համար: Կառավարական հրամանագիր մը ալ նորոգեն իրենց յանձնարարագիրները

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Թրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր·
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 19 Octobre 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2939

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԲ ԱՅՍՊԷՍ ԱՆՏԷՐ

Նկարագրութիւն մը՝ Մարսէյլէն, անգամ մը եւս կը հաստատէ համաստարած անտիրութիւնն ու անիշխանութիւնը:

Կայանէ կայան փոխադրութեան պատմութիւն մըն է, որուն իւրաքանչիւր տողը հոգի կը խռովէ եւ սիրտ կը պղտորէ: Պատմութիւնը՝ «Ոսկորի գաղթակայան»ին քանդման եւ ցիրուցան բերումին տեղատուրման: Տեսակ մը «սէվգիյաթ» — գործածելու համար 1915ի քամնելի բառը:

Այս առթիւ երեւան կուգայ որ, մինչ բախտակից Ռուսերը համանակին արիներ, ամէր սիրական գառեր եւ աւելի նպաստաւոր պայմաններ ապահովեր են, հայ տարագիրները մնացեր են իրենց իրենց գլխուն, անգամ մը եւս քամելով անտիրութեան լեղին:

Ինչուչտ իմաստ մը ունին այդ – ձախէն արձակուած արբ – առնչները·

— Եղբայր, ո՞ւր է ապգ· իշխանութիւնը, օր մը օրանց մէկը չկայ, չհարցուց: Հիրաւ չէ որ կը սպասենք, երկու միխիթարական խօսքին ալ փառք պիտի տայինք···

Երբ անդադար կ'արձարծենք ինքնապաշտպանութեան խըն – դիրը, մենք ալ հրաշքներ չէ որ կը սպասենք, այլ տարրական պարտաճանաչութիւն մը: Գիտակցութիւն, սրացաւ հետաքրքրութիւն եւ աշխատանք:

Եթէ արտասահմանի ազգային կազմակերպութիւնները այս տարրական հոգն ալ չպիտի առանձնեն, այլեւս ինչո՞վ կ'արդարացնեն իրենց գոյութիւնը:

Ամիսներով բացատրեցինք, յիշեցուցինք թէ Միացեալ Ցանցառժողովը պարզապէս ինքզինքը խարած կ'ըլլայ, չարունակելով գործ վարել չորս պատի մէջ, եւ միշտ խուսափելով բուն ժողովուրդէն:

Թազմաթիւ առիթներով չեշտեցինք թէ անհրաժեշտ է որ իր անդամները պատյտ մը կատարեն չրջաններու մէջ, իսկ մասնաւորապէս ձեռնհաս անձ մը դրկուի գաւառ, տեղին վրայ լսելու, բացատրելու եւ կարգադրելու համար անմիջական հոգեր:

Ոչխակ լուսաբանեցին թէ ինչո՛ւ կը խուսափին այս տարրական պարտականութենէն:

Եթէ նիւթական դժուարութիւններ են որ կը կաչկանդեն իրենց ձեռքը, մենք աններելի կը գտնենք այդքան ապիկարութիւն, երբ գիտենք որ Ցանցառժողովը կը բաղկանայ զանազան կազմակերպութիւններէ, իսկ իր կոնակին ունի Բարեգործականը:

(Վերջերս նպաստընկալ մամուլն անգամ կը յիշեցնէր թէ Բարեգործականը պարտաւոր է աւելի ուշադրութիւն դարձնել գաղութներուն):

Իսկ եթէ բարոյական պատճառներ են որ կը չլսաեն աւելի կենդանի գործունէութիւն մը, վրիպումը կը գտնայ անքաւելի:

Նոյն իսկ պատմական յուշագիրներուն նիւթ ճարելու համար, Ցանցառժողովը պարտաւոր է կենդանի կապ հաստատել հայածական բազմութեանց հետ:

Ահա, օրինակ, Մարսէյլի պարագան, իր կօչկակարներու ագիտատով եւ նորագոյն «սէվգիյաթ»ով:

Կը թուի թէ այս վերջինը տեղի կ'ունենայ Անատոլուի մէկ անկիւնը, եւ մարդիկ ոչ միայն անզօր են, այլեւս անտեղեակ:

Ոտիկաններ կը միջամտեն բրտօրէն, տեղացիները կը ծաղրեն, կ'անարգեն, կը սպառնան,— եւ ամբողջ Մարսէյլի մէջ մէկ տեղ չի չարժիր, տէր կանգնելու եւ հակազդելու համար ···

— « Ոչ ապգ· իշխանութիւնը օր մը ոտք կոխեց այստեղ, ոչ ալ ոստիկան վարիչները, ոչ կղերը եւ ոչ ալ տրիբուն ազգային ջոջերը·· Դուսերը իրենց գործը կը շարունակեն լրիկ – մնջիկ, արգահատելով մեր ապիկարութեան վրայ· թաղապետութիւնը ամէն ինչ առաւ աւնոց, նոյն իսկ մեր վրայ իշխելու հրամանը»:

Եւ դեռ կը պարծենանք մեր լայն կապերով, մեր երեւելի եւ անթերեւոյթ բարեկամներով եւ ուրիշ առաւելութիւններով:

Քէր են այն ազգականները, որ պիտի կրնային չարժման մէջ դնել բոլորը, քիչ մը առնելի վիճակ ստեղծելու համար կայանէ կայան – մէկ գժոխքէն միւսը — քշուած բազմութեան մը: Մանաւանդ որ, ողբերգութիւնը տեղի կ'ունենայ քաղաքէն կէս ժամ հեռի, արուարձանի մը մէջ:

Այս համաստարած անտիրութեան եւ անիշխանութեան առջեւ, ո՞ւր կը զարմանանք որ հասարակ խաչագողներ եւ « հրաշագործ »ներ պարբերաբար գլուխ կը ցցեն, ճեղքեր կը բանան եւ գործ կը խանգարեն:

Մարսէյլի ազգ· իշխանութեան համար ո՞րն է աւելի կենսական, թեմին վաւերականութի՞ւնը հաստատել, թէ աշխատաւոր բազմութեանց հոգերը թեթեւցնել:

Եւ, ան հասարակ – խօսելով ամէն տեղի համար – ո՞ր օրուան, ո՞ր հրաշագործ ուժին կամ ո՞ր անանկնկալ ազէտին կը սպասենք, նիւթապէս կազմակերպելու համար գաղութներու ինքնապաշտպանութիւնը:

Աւերող բազմութիւններ կանգնած գաւթիդ մը վրայ, կարող կը քաշեն արիւնն աչքերու եւ գործող թեւերու:

Տարակոյս չկայ թէ բոլորն ալ կը մտանուին դառն յուսախաբութեան, երբ ոչ մէկը կ'երեւայ, ոչ ալ միւսը: Հետեւանքը՝ կատաղութիւն: Աւելի արագ եւ անդարմանելի:

Այն ատեն, ի զուր պատասխանատուներ պիտի փնտռենք, անանուանդ որ, ողբերգութիւնը տեղի կ'ունենայ քաղաքէն կէս ժամ հեռի, չքմեղանքները փնտռելու համար:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

ԼԱՆՏՈՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ «ԱՅՕ» ԿԱՄ «ՈՉ»

Պ. Լավալի առաջարկները մերժուած

Հապէչական հարցն ծանրութեան կէտրոնը փոխադրուած է Եւրոպա, աւելի ճիշդ՝ Փարիզ եւ Լոնտոն: Իրական ճակատամարտ մըն է որ տեղի կ'ունենայ երկու կառավարութեանց միջեւ, պատժական անօրինութեանց եւ փոխադարձ աջակցութեան մասին: Լոնտոնի թերթերը յայտնապէս դժգոհութիւն կը յայտնեն ֆրանսական կառավարութեան եւ մասնաւորապէս Պ. Լավալի դէմ, մեղադրելով թէ անվերջ կը ձգձգէ հարցերը, հաչտարար ձեռնարկներով եւ ուրիշ վարանումներով, ինչ որ կը թուլցնէ Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումներուն ուժը:

Յարաբերութիւնները հասած են շատ փափուկ վիճակի մը, եւ այսօր վաղը արուելիք որոշումէ մը կախում ունի անգլոֆրանսական բանակցութեանցմա– կատագիրը:

Ամէնէն փշոտ խնդիրը փոխադարձ աջակցութեան հարցն է: Ինչպէս գրած էինք, բրիտանական կառավարութիւնը հարցուցած է թէ ֆրանսական նաւատորմը պիտի գործակցի՞, եթէ անգլիական տորմիղը յարձակման ենթար – կուի, Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումները գործադրած առեն: Երբ ա – ռաջին անգամ Փարիզի անգլիական դեսպանը այս հարցը ուղղեց ֆրանսական կառավարութեան, Պ. Լավալ յայտնեց թէ աւելի դիւրաւ պիտի կրնայ պատասխանել, եթէ Մեծն Բրիտանիա յանձն առնէ եա քաշել Միջերկրականի նաւատորմին մէկ մասը: Այս առթիւ յայտնեց թէ կ'ուզէ իմանալ Պ. Մուսոլինիի նաւատազոյն պահանջները, հաչտարար բանակցութեան մը ձեռնարկելու համար: Դեսպանը պատասխանեց թէ իր կարծիքով անգլ· կառավարութիւնը չպիտի ընդունի այդ պայմանը եւ խնդրեց որ բացորոշ պատասխան մը տրուի: Ֆրանսայի վարչապետը պայմանաւոր հաւաստիք տուած ըլլալով, անգլիական կառավարութիւնը դժգոհ մնաց եւ խնդրեց որ պատասխանը ըլլայ «այո» կամ «ոչ»:

Այս պատասխանը պիտի տրուէր երէկ: Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ Պ. Լավալ վերջին պահուն հաղորդած է անգլիական դեսպանին թէ Ֆրան– սա պատրաստ է աջակցելու Անգլիոյ, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտի 16րդ յօդուածին, առանց նոր պայման դնելու: Այս պատասխանը նպաստաւոր ազդեցութիւն գործեց Լոնտոնի մէջ, եւ կ'ըսուի թէ անգլ· կառա– վարութիւնն ալ իր կարգին յանձն առած է եա քաշել մարտանաւերուն մէկ մասը, պայմանաւ որ Իտալիա լրացնէ կարգ մը պայմաններ, իսկ Ֆրանսա դրաւորապէս հաստատէ իր գործակցութեան խոստումը:

Նախարարական խորհուրդը երէկ նիստ գումարեց, յատկապէս այս հար– ցով զբաղելու համար:

Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Պ. Լավալ պիտի հարկադրուի հրաժարիլ, եթէ Անգլիա պնդէ իր պայմաններուն վրայ: Ֆրանսայի վարչապետը սակայն ի վեր վերապահութեամբ կը չարժի պատժական անօրինութեանց հանդէպ, վախնալով որ պատերազմի կը յանգին:

Անոր գլխաւոր հոգն է նախ ապահովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը: Ատոր համար դերագոյն փորձեր կը կատարէ, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ մերձեցում յառաջ բերելու համար: Այս ճամբուն վրայ իր դէմ կեցած են արմատական – ները, բնակըմարականները, համայնավարները եւ ուրիշ խաղաղասէրներ, ո– րոնք կը պահանջեն որ Ֆրանսա մինչեւ վերջը անսասան գործակից Անգլիոյ հետ, պատժական անօրինութիւնները յառաջ տանելու եւ իտալական պատե– րազմը դադրեցնելու համար: Անգլիոյ ազատական եւ աշխատաւորական թեր– թերն ալ կը քննադատեն Լավալի երեսուն քաղաքականութիւնը, եւ զայն պատասխանատու կը հռչակեն տագնապին ծանրացման:

Փարիզի պաշտօնական չրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ Իտալիա պիտի հաւանի դադրեցնել զինուորական գործողութիւնները, հետեւեալ պայման – ներով·— Դրաւած պահել Թիկրէի ամբողջ նահանգը:— Հարթարը եթովպիոյ մաս նկատել, պայմանաւոր որ դրուի Իտալիոյ հոգատարութեան տակ, ունե– նալով իր սեփական կառավարիչը (Ռաս): — կեդր· եթովպիան ենթարկել վարչական վերակազմութեան, համաձայն Հինգերու յանձնախումբին թել– դրութեանց, բայց որոշ թիւ մը սահմանելով իտալացի պաշտօնեաներու հա – մար:

Այս ծրագիրը անընդունելի կը համարուի անգլիական կառավարութեան համար, որ միշտ պայման կը դնէ եթովպիոյ հաւանութիւնը:

Իտալացիները կը բաժնեն եթովպիան

Հայիլէ Սէլասէ Կուքսա, կայսեր փեսան որ անձնատուր եղաւ 1500 հետե– ւորդներով, իտալական հրամանատարութեան կողմէ նշանակուեցաւ Ռաս (իշխան կամ ցեղապետ) Թիկրէի նահանգին, յանուն Իտալիոյ թագաւորին, մինչ Աբգայիյ արքան հարիւր հազար զինուորներ աչքէ կ'անցընէր մայրաքա– ղաքին մէջ:

Արարողութիւնը կատարուեցաւ համաձայն տեղական աւանդութեանց:

Զինուորական պատրաստութիւնները կը չարունակուին երկու կողմէն ալ: Եթովպիոյ զինուորական նախարարը ճակատ մեկնեցաւ, իսկ թագաւորն ալ կը պատրաստուի մօտերս մեկնելու: Իտալացիները 30,000 զինուոր կեդրոնա– ցուցած են Մուսա Ալիի չրջանին մէջ: Անձրեւները կը խանգարեն հարաւային ճակատի գործողութիւնները: Իտալական օդանաւեր կը չարունակեն հետազո– տութիւններ կատարել եւ ամբակոծել զանազան դիրքեր: Կ'ըսուի թէ հա – պէչական բանակը պիտի փորձէ առաջին առթիւ եա առնել Աքսումը, իբրեւ սրբազան քաղաք:

Հապէշները մեծաքանակ ղէնք կը սպասեն անգլիական գաղթավայրերէն: Անգլ· առաջին զինատար չոգնաւը անցաւ Սուէզի չրանցքէն, թնդանօթ եւ զնդացիր փոխադրելով:

Եւրոպայի կարմիր Խաչի կազմակերպութիւններն ալ մեծաքանակ օգնու– թիւն կը հասցնեն եթովպիոյ: Մեծ հանգանակութիւն մը բացուած է Մ· Նա– հանգներուն մէջ:

■■■■■■■■■

ԱՆԳԼԻՈՑ ՆՈՐՀԱՐԱՆՔ պիտի լուծուի հոկտեմբեր 25ին: Նոր ընտ – րութիւնները պիտի կատարուին նոյեմբեր 14ին:

ՏԱՐՏԱՄ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՄԱՍԻՆ

Բարեգործականի դիւանին վերջին զեկոյցէն (15 հոկտ·) կը բաղեմք հետեւեալ տեղեկութիւնները, ներգաղթի կազմակերպութեան մասին·—

Թրանսաբնակ 1200 հայրենակիցներու յառաջիկայ ներգաղթին նկատմամբ նախապատրաստական աշխատանք մը կը կատարուի այս պահուս: Ներգաղթի Ֆօնտի Կեդր· Ճանճնախումբը քանի մը նիստեր ու ունումնասիրեց հարցը, Նաւպարեան Մատենադարանին մէջ, նախագահութեամբ Ներգաղթի Հիւսիս քաղ· Շահվէրտեանի, որ հարցարանները յետ քննութեան պիտի յանձնէ պատ– կան իշխանութեան, անցագրային գործողութեանց համար: Ներգաղթը տեղի կ'ունենայ հետեւեալ տարեվերջին առաջ:

Ուսումնասիրուեցաւ երեւանի մէջ «Գաղթական Մատուռականներու Տուն»ի մը ծրագիրը, որ մեծապէս պիտի դիւրացնէ մատուռականներու եւ արուեստագէտներու ներգաղթը եւս: Հ· Բ· Ը· Միութեան կողմէ այդ ծրա – գրին գործադրութիւնը պիտի դիւրացուի նիւթապէս:

Մեր միութեան կողմէ ներգաղթի գործադրութեան մասն Նանսէնեան Ո – ֆիսին մօտ կատարուելիք դիմումներ, որ բարեբախտաբար արդիւնաւոր – ուած են նիւթական օժանդակութեանց հաւաստումներով»:

Մեր բաղած տեղեկութեանց համաձայն, Բարեգործականը 150,000 ֆր·ի մասնաւոր գումար մը ունենալով իր տրամադրութեան տակ, պիտի յատկա– գրէ «Գաղթական Մատուռականներու Տուն»ին շինութեան: Պ· Շահվէրտեան միշտ կը մերժէ մտատուռականներու ներգաղթը, առարկելով թէ ոչ միայն պէտք չունին, այլեւ բնակարան չունին, մինչդեռ «որակեալ» բանուորներուն համար տուն կը գտնուի նոր աւաններու եւ գիւղերու մէջ:

ՊԱՏԻԺՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐՆ ԱԼ ԿԸ ԲԱՐԴԱՆԱՅ

Թուրքիոյ դիրքը եւ Մոսկուայի պայմանները

Մինչ այս մինչ այն, պատժական անօրինութեանց խնդիրն ալ դժուարին կէտի մը հասած է: Վարանումներն եւ վերապահումները հետզհետէ կը չեզ – ոտին, թէեւ բոլորն ալ կ'ուզեն հաւատարիմ մնալ Ազգերու Դաշնակցութեան:

«Թայմզ»ի թղթակիցը Պոլսէն կը հետագրէ թէ Թուրքիա չուզեր խախ – տել իր հաւատարմութիւնը, բայց միւս կողմէ չատ ալ տաք չէ, պատրաստ է նպաստելով իր առեւտրական չահերը: Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարն ալ քանի մը անգամ յայտարարեց թէ Թուրքիա չուզեր խախտել իր հաւատարմութիւնը, եթէ Ազգերու Դաշնակցութեան որեւէ անդամ յարձակման ենթարկուի:

Ինչպէս գրած էինք, Մոսկուա ղրկուած Իտալացի դեսպանը Պ· Մուսոլինիի նամակ մը յանձնեց Ստալինի, որուն մէջ կը յայտնէ թէ Իտալիա պատրաստ է աջակցելու Անգլիոյ, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտի 16րդ յօդուածին, առանց նոր պայման դնելու: Այս պատասխանը նպաստաւոր ազդեցութիւն գործեց Լոնտոնի մէջ, եւ կ'ըսուի թէ անգլ· կառա– վարութիւնն ալ իր կարգին յանձն առած է եա քաշել մարտանաւերուն մէկ մասը, պայմանաւ որ Իտալիա լրացնէ կարգ մը պայմաններ, իսկ Ֆրանսա դրաւորապէս հաստատէ իր գործակցութեան խոստումը:

Նախարարական խորհուրդը երէկ նիստ գումարեց, յատկապէս այս հար– ցով զբաղելու համար:

Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Պ· Լավալ պիտի հարկադրուի հրաժարիլ, եթէ Անգլիա պնդէ իր պայմաններուն վրայ: Ֆրանսայի վարչապետը սակայն ի վեր վերապահութեամբ կը չարժի պատժական անօրինութեանց հանդէպ, վախնալով որ պատերազմի կը յանգին:

Անոր գլխաւոր հոգն է նախ ապահովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը: Ատոր համար դերագոյն փորձեր կը կատարէ, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ մերձեցում յառաջ բերելու համար: Այս ճամբուն վրայ իր դէմ կեցած են արմատական – ները, բնակըմարականները, համայնավարները եւ ուրիշ խաղաղասէրներ, ո– րոնք կը պահանջեն որ Ֆրանսա մինչեւ վերջը անսասան գործակից Անգլիոյ հետ, պատժական անօրինութիւնները յառաջ տանելու եւ իտալական պատե– րազմը դադրեցնելու համար: Անգլիոյ ազատական եւ աշխատաւորական թեր– թերն ալ կը քննադատեն Լավալի երեսուն քաղաքականութիւնը, եւ զայն պատասխանատու կը հռչակեն տագնապին ծանրացման:

Փարիզի պաշտօնական չրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ Իտալիա պիտի հաւանի դադրեցնել զինուորական գործողութիւնները, հետեւեալ պայման – ներով·— Դրաւած պահել Թիկրէի ամբողջ նահանգը:— Հարթարը եթովպիոյ մաս նկատել, պայմանաւոր որ դրուի Իտալիոյ հոգատարութեան տակ, ունե– նալով իր սեփական կառավարիչը (Ռաս): — կեդր· եթովպիան ենթարկել վարչական վերակազմութեան, համաձայն Հինգերու յանձնախումբին թել– դրութեանց, բայց որոշ թիւ մը սահմանելով իտալացի պաշտօնեաներու հա – մար:

Այս ծրագիրը անընդունելի կը համարուի անգլիական կառավարութեան համար, որ միշտ պայման կը դնէ եթովպիոյ հաւանութիւնը:

Իտալացիները կը բաժնեն եթովպիան

Հայիլէ Սէլասէ Կուքսա, կայսեր փեսան որ անձնատուր եղաւ 1500 հետե– ւորդներով, իտալական հրամանատարութեան կողմէ նշանակուեցաւ Ռաս (իշխան կամ ցեղապետ) Թիկրէի նահանգին, յանուն Իտալիոյ թագաւորին, մինչ Աբգայիյ արքան հարիւր հազար զինուորներ աչքէ կ'անցընէր մայրաքա– ղաքին մէջ:

Արարողութիւնը կատարուեցաւ համաձայն տեղական աւանդութեանց:

Զինուորական պատրաստութիւնները կը չարունակուին երկու կողմէն ալ: Եթովպիոյ զինուորական նախարարը ճակատ մեկնեցաւ, իսկ թագաւորն ալ կը պատրաստուի մօտերս մեկնելու: Իտալացիները 30,000 զինուոր կեդրոնա– ցուցած են Մուսա Ալիի չրջանին մէջ: Անձրեւները կը խանգարեն հարաւային ճակատի գործողութիւնները: Իտալական օդանաւեր կը չարունակեն հետազո– տութիւններ կատարել եւ ամբակոծել զանազան դիրքեր: Կ'ըսուի թէ հա – պէշական բանակը պիտի փորձէ առաջին առթիւ եա առնել Աքսումը, իբրեւ սրբազան քաղաք:

Հապէշները մեծաքանակ ղէնք կը սպասեն անգլիական գաղթավայրերէն: Անգլ· առաջին զինատար չոգնաւը անցաւ Սուէզի չրանցքէն, թնդանօթ եւ զնդացիր փոխադրելով:

Եւրոպայի կարմիր Խաչի կազմակերպութիւններն ալ մեծաքանակ օգնու– թիւն կը հասցնեն եթովպիոյ: Մեծ հանգանակութիւն մը բացուած է Մ· Նա– հանգներուն մէջ:

■■■■■■■■■

Արեգից Արեգին յորդորը իր զօրքին

«ՄԻ ԼՈՒԱՔ ՁԵՐ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԸ»

Եթովպիոյ կայսրը հինգչաբթի օր աչքէ անցուց մօտ հարիւր հազար զին– ուորներ, որոնք համախմբուած են մայրաքաղաքին չուրջը: Այս առթիւ հե – տեւեալ յայտարարութիւնն ուղղեց իր զինուորներուն·

— « Թշնամին նոր մէկը չէ: Ձեր կայսրը էէ որ պատերազմ կ'ուզէ, այլ Իտալացիներն են որ կռիւ կը սկսին: Մենք բոլորս ալ պիտի մեռնինք օր մը, բծաւոր ոեւնէն կամ թոքաբորբէն: Աւելի լաւ է մեռնիլ մեր հայրենիքին հա– մար: Իտալացիները կը չանան ձեզ եա մղել գնդացիրներով: Անոնք գնդացիր– ներ ունին, բայց Աստուած մեզի հետ է: Կը յանձնարարենք չկռուիլ հին դրու– թեամբ, համախմբուելով թշնամի բանակին առջեւ: Ընդհակառակն, հետեւե– ցէք ձեր առաջնորդներու հրահանգներուն եւ զգուշացէք տաքցուելս չարժում– ներէ, որովհետեւ եթէ թշնամին խմբովին գանէ, պիտի վտէ ձեզ ինչպէս խարոյկի մը մէջ: Ձեր վրաններս հաստատեցէք ծառերու եւ մացառներու չուքին տակ: Երբ օդանաւ մը կը տեսնէք, հեռացէք բայ տեղերէն եւ պահուե– ցէք մացառուտքին մէջ: Այն բոլոր գինուորները որ լաւ հրացաններ ունին, պէտք է զարնեն օդանաւերուն: Երբ կռիւը կը սկսի եւ դուք խուսափական թնդա–

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Երևան բնակավայրեր

Հ. Ի. ՄԱՆ

Հասկացողություն, որ Հասատյանում ես, Հասատյանում ես ու ոչ մի տեղ չես գնում, ոչ մի տեղ չես գալիս, ոչ մի տեղ չես նայում, ոչ մի տեղ չես լսում, ոչ մի տեղ չես խոսում, ոչ մի տեղ չես մտածում, ոչ մի տեղ չես զգում, ոչ մի տեղ չես ապրում, ոչ մի տեղ չես գոյություն ունենում, ոչ մի տեղ չես գոյություն ունենում, ոչ մի տեղ չես գոյություն ունեն

նօթներու բերանը կը գոնուիք, հանեցէք ձեր վահաններն ու նիզակները, ո — րովհետեւ անոնք փայլուն նշանակէտներ կը կազմեն : Մի լուաք ձեր «չամմա»— ները (պարեգօտ), այլ ձգեցէք որ ազատորէն եւ հետեւաբար անտեսանելի դառնան : Երբ պարտութեան մատնենք թշնամին, կրնաք նորէն կապել ձեր վահանները եւ մաքուր հագուստներ հագնիլ»:

Ֆաշական հարուած մը Աւստրիոյ մէջ

Ջորեքշաբթի օր, իշխան Շթարհենպէրկ, Աւստրիոյ փոխ — վարչապետը եւ Հայրենասէրներու կազմակերպութեան պետը, պետական հարուած մը փոր— ձեց, դահլիճէն դուրս նետուելով հաղարապետ Ֆէյը եւ չորս նախարարներ : Այս հարուածով, Աւստրիան կը դառնայ թունդ ֆաշական : Արտակարգ մի — ջոցներ ձեռք առնուած էին, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար : Այս պայքարը կը տեւէր 1932էն ի վեր, եւ յաղթանակը տարաւ իշխան Շթարհէն — պէրկ, համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը : Գերմանական թերթերը դիտել կուտան թէ այս յաջողութեամբ Իտալիոյ ազդեցութիւնը անգամ մը եւս կը զօ— րանայ Աւստրիոյ մէջ :

Եգիպտոսի վտանգութիւնները

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Իտալիոյ դէմ սահմանուած տնտեսական պատիժները մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն Եգիպտոսի, որ չհասուր ա— ռեւտուր ունի այդ երկրին մէջ : Եգիպտոս մեծ վնասներ պիտի կրէ, քանի որ Իտալիա իր երրորդ յաճախորդն է : Անցեալ տարի Իտալիա 2,190,000 ոսկիի խառն բամպակ գնած էր, իսկ այս տարուան առաջին վեց ամիսներու ընթաց— քին՝ 822,000 ոսկիի : Միւնոյն ժամանակաշրջանին Իտալիա 108,263 ոսկիի սոխ գնած է Եգիպտոսէն : Անգլիական իշխանութիւնները կարելին կը փորձեն, որպէսզի Եգիպտոսի այս տարուան բամպակի բերքը գնուի Մեծն Բրիտանիոյ կողմէ, եթէ տնտեսական պատիժներու գործադրութիւնը վնասէ Եգիպտոսի. բայց չի կրնար միշտ երաշխաւորել աւելի քան երկու միլիոն ոսկիի բամպակի գնումը — այն որ Իտալիա կ'ներմար : Գահիրէի գործի մարդիկը այս առթիւ դիտել կուտան թէ Եգիպտոս Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ չըլլալով, պարտաւոր չէ մասնակցիլ տնտեսական պատիժներու գործադրութեան :

*** Գահիրէի թերթերը կը գրեն թէ Լիբիոյ մէջ հաստատուած իտալական զօրքը մեծ գործունէութիւն կը ցուցնէ Սիասուայի անապատին դիմաց, ամ — րութիւններ չինելով, խրամներ փորելով եւ սոսրերկրեայ ականներ դնեղե— լով : Միեւնոյն ատիբերին համաձայն, բազմաթիւ հրասայլեր եւ ռազմամթերք տեղաւորուած է եգիպտական սահմանին վրայ :

Եգիպտական երկաթուղիներու վարչական խորհուրդը վաւերացուց բա — ցառիկ ծրագիր մը, որուն համաձայն 40,000 թոն ածուխ, 200,000 փայտէ եւ երկաթէ ճողեր պիտի գնուին : Մասնագիտական յանձնախումբը կը չարունակէ իր աշխատանքները, պաշտպանողական միջոցներ ծրագրելով թունաւոր կա— պերու դէմ : Յանձնախումբը կառավարութեան պիտի հաղորդէ իր եզրակացու— թիւնները, օգտագործելու համար :

Բրիտանական ծովակալութիւնը որոշեց զօրացնել Ադէքսանդրիոյ պաշտ— պանութիւնը : Ծովոր թնդանօթներ դետեղուած են Մէքսի եւ Տուխէյլայի հրա— պարակներուն վրայ, որոնց կարգ մը մասերուն մէջ արգիլուած է չըլջագայու— թիւնը : Նաւահանգստին առջեւ խարխափ մարտանաւերը ամէն օր ծովուն բա— ցերը կ'ելլեն եւ ռազմախոցեր կը կատարեն ընկերակցութեամբ օդանաւերու :

Ազպանիա միչտ Իտալիոյ հետ

Ինչպէս կը յիշուի, Ազգերու Դաշնակցութեան ալպանական պատուիրակը մերժեց մասնակցիլ պատժական անօրինութեանց, առարկելով թէ դաշնագիր կնքած է Իտալիոյ հետ : Ալպանիոյ այս բարեացակամ դիրքը մէկ փոխարի — նութիւնն է 60 միլիոն լիրի վարկի մը որ վերջերս արուեցաւ իտալական կա— ռավարութեան կողմէ : Կ'ըսուի թէ ալպանական կառավարութիւնը միեւնոյն առեն յանձն առած է չարժման մէջ դնել իր պահեստի բանակին վերջին եօթը դասերը, 20,000 զինուոր : Այս պատրաստութիւններէն կը հետեւցնեն թէ Իտա— լացիները ի հարկին զօրք պիտի հանեն Վալոնա :

ՀՅԴ

Փարիզ

ՊԱՆԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Աթոռ» ենթահամիւռի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր շաբ. իրիկուն ժամը 9ին 17 Rիւ Ամբէր, Քաշան-կարեւոր օրակարգ:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍՕՐ 19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Թաղապետական Թատրոնի FOYER *սրահին մէջ*

կը խօսի ընկեր **Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ**

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Արտասանութիւններ, խօսքերգ եւ երգ:

կը հրաւիրուին բոլոր վալանսահայերը:

Ծախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք:

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ

20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

կը խօսի ընկեր **Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ**

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՃՈՑՔ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ՈՒԱՅ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած կուսէնվիլի «*ՏԱՒՐՈՍ*» խումբի կողմէ

վաղը կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը *2.30*էն մինչեւ 7, կուսէնվիլ

245. Ավընիւ Մարսօ, ընկ. *Մանուկ Ճիհանեանի* բնակարանին մէջ:

կը խօսի ընկերք Հ. ԱԿՈՆԱՅԵԱՆ

կը հրաւիրուին Առնուվիլի եւ Մարսէլի ընկերները:

Մասնակցութեան համար կը գանձուի 5 ֆրանք:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԿԵՒՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՊԱՏԻՒ ԻՐ ՅԱՆՈՒԻՀԻՆԵՐՈՒ *ԱՐԱՔՍ* ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վաղը 20 Հոկտեմբեր կիրակի, ժամը 3—7, Ազկեճի Լճին մօտ

ԿԸ ԽՕՍԻ *ՉԱՒԱՐԴ ՄԻՍԱՔԵԱՆ*

CASCADE du LAC-ի սրահը:

ՄՈՒՏՔ՝ 6 ՖՐԱՆՔ:

Trinitéէն թիւ 54 օթօպիւսը առնել եւ կամ կար ալ. նօրէն 2.35ի, 2.42ի եւ 3.5ի չոգեկառքերը:

Ընկերահամակրական խնջոյք

կազմակերպուած Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Մ.-ՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3-7

Գարակէոզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի յ Մուլինօ.

կը խօսի՝ տիկին *Շ Ա Հ Լ Ա Մ Ե Ա Ն*

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն անդամուհիներու կողմէ:

կը մասնակցի ՍԹԱՆՈՑԻՆԵՐՈՒ նուագախումբը:

ձրիս սեղան: Մուտք՝ 5 Ֆր. մեծերու համար, փոքրիկներու՝ 2 Ֆր.:

ՅՈՒԲԼԵՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ուսուցիչ - Հրապարակագիր Պ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՏԷՐ-ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆԻ

Այսօր Շաբաթ երեկոյ, ժամը *8.30*ին երրորդ-թաղապետարանիտրահին մէջ:

կը նախագահէ՝ Պ. Ն. ՄՈՄՃԵԱՆ

կը խօսին՝ Պ. Պ. ԿԻՒԼԷՆԿԵԱՆ եւ Կ. ԽՐԱՅԵԱՆ

Գեղարուեստական ձոխ բաժին դեկավարութեամբ Պ. Ա. Մելքոնեանի:

Ջուրեակ, սրինգ, կիթառ երգ, արտասանութիւն եւլն.:

Ուղերձներ Հայրենակցական եւ այլ Միութեանց կողմէ,

Խօսք՝ Յարելեար Պ. ԵՐ. ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆԷ

Մուտքը՝ ազատ է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ *Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՆՍ-ՓԻՒՐԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*

վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ

13. Rue Pierre Curie. Kremlin - Bicêtre.

ղեկավարութեամբ դերասան *ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի* եւ ժամնակցութեամբ Ալ— ֆոնս Փիւվիլի սիրողներու, կը ներկայացուի՝

ՈՒՐՔ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՐՔ ԼԻՆԻ (ՕՓԵՐԵԹ)

Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք:

ԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝

ՀԱՒՈՒՐՏ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ ՀՕՄի Նախկին Սանուց Միութեան կողմէ

28 ԴԵԿՏ. ՇԱԲ. ԵՐԵԿՈՅ Salle des Ingénieurs Civils-ի ՄԷՋ

կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններն նկատի ունենալ այդ թուա— կանը:

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱԶԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ անձ— նական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱ— ՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԴԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խընդիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մե— թոտը, որ կը յամապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (Դրոշմա— թուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ.

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք՝ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մաս— նագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ֆարսանիքին վայրէ առանց յաւելումի՝12ը *1*25 ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԻԼԻԱՅի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Պար տը Փրթի Փուսէի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Անդամուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԻԼԻԻ ՔՂԻի Հայր. Միու— թեան Վարչութիւնը ընդհ. անդա— մական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամ հայրենակիցները վաղը կի— րակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, 6, Rիւ Փըթիթ Մարի սրճարանին վերնայարկը: Մասնաճիւղերու եւ քաղաքի բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ այս կարե— ւոր ժողովին:

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՐՕՐ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Նահանգային Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 119, Ավընիւ տ'Իթալիի սրճա— րանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: կը հրաւիրուին բոլոր անդամները: Ներ— կայանալ անդամատեսրով:

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»

ֆարիզի եւ շրջանի *Յառաջի* ցրուիչ

Պ. Ա Ի Ե Տ Ի Ս Է Ն:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իբ— ուածնակարգ յատկութեամբ, օղիները ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանո*— կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *քա*— *մով*, բնական *անհանի* խառնուրդով, խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է իբ— կան ամէն բաղադրութիւններ վերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին

Մեծաքանակ գնումներու համար դի— մեք

Ագենտներ

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

18, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

M.M. H. Khatchadourian et Damian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Աղայեան Որդիները կը ծանուցա— նեն թէ վաղը կիրակի, Պոմօնի Հա— յոց եկեղեցիին մէջ տեղի կ'ունենայ Հոգեհանգիստ եւ պատարագ իբենց *հօր՝ ՆԱԶԱՐ ԱՂԱՅԵԱՆի* եւ իբենց մօր՝ *ՌԱՀԵԼ ԱՂԱՅԵԱՆի* (ծնած՝ Նո— բատունկեան) յիշատակին:

Կը հրաւիրուին բարեկամներն ու հայրենակիցները:

Ծախու դաշնակ

—•—

Աշխարհահռչակ *ԷՐԱՐ* մարքա, բալիսանտր գեղեցիկ փայտէ՝ ախոր— ժալուր ձայնով դաշնակ մը ծախու է *1800* ֆրանքի: Դիմել՝ ՊԱՊԻՍԵԱՆի, 1bis Rue Rouget-de-l'Isle, Choisy-le-Roi, Օթօպիւս 83:

ԳՈՅԱՄԱՐՏ *Orացոյց 1936, Է. տարի*

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Դիմել հետեւեալ հասցեին՝ Gaizag Djarayan, 49, Rue Nationale, Marseille (Fr.).

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ ԿՐ ԾԱԽՍԻՒ.—

Մարսէյլ, Միութեանս Գրադարան Ընթերցարանը, 49,Rue Nationale, Marseille

Մարսէյլ, Գրատուն Գ. Մերիկեան, 13, Rue des Dominicaines, Marseille

Փարիզ եւ շրջանը, ԳՐԱՏ. ՀՐԱՆ ՏՈՒՄՈՒՏԼ, 51, Rue Monsieur le Prince, Paris

«Յառաջ»ի խմբագրատունը:

Տեսին, Վահան Հիւսեան, 3, Rue Tellier, Decines

Լիոն Ե. Քրրշքճեան, 115, Rue Moncey.

Ռօման, Ս. Պիլալի 5, Rue du Puy.

Վալանս, Ղազար Գալուստեան, 58, Rue Bouffier, Valence

Սէնթ Էթիէն, Վարդան Խրիմեան, 34, Rue des Frères Chapps

Վիէն, Ներսէս Խաչիկեան, 124, Rue Lafayette

Նիս, Վահան Շէհրիէրեան, 182, Bld. de la Madeleine

Կարթաճ, Լ. Գայաճեանեան, Puits Bivert.

Ալճէրիա, Գօղոս Արզումանեան, Hôtel Atlas, Blida

Գորոօ, Ա. Քէնաէրեան, Rue Ed. Vaillant, Cenon

Գէյրութ, Յորէն Աղնաւուրեան, Bab Yacoub

Գաբսից Ծոց, Ա. Գէորգեան, A.I.O.C., Abadan

Գանատա, Անդրանիկ Սիրունեան, Sainte - Catarins

Պասրա, Ռուբէն Մնուշեան, Librairie, Basrah

Գէյրութ, Արշակ Հօրմեան, Photo Mourad

Մուսուլ Յարութիւն Արծրունեան, Garage Central

Փօն տ'Օպնա, Արթին Կարապետեան,

Շարվիէօ, Սահեան Թիւմճեան

Ամերիկա, B. Palyan, 119, P. O. Box, Milford, Mass.

Հալէպ, Յորէն Գրիգէսկլեան, 22, Rue Boustan Kulab

Դամասկոս, Աւետիս Լօչխաճեան, Photo Sport

Պաղտատ, Գլխարկավաճառ Աւետիս Աղանիկեան

Մարսէյլի արուարձանները Դաշնակցական Գլխավորները:

Պուխարստ, *«Նոր Օր»ի խմբագրատունը*

Եգիպտոս՝ «Պուսաբեր»ի խմբագրատունը, նաեւ բոլոր դաշնակցական Թեր— թերու խմբագրատունները:

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Յօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սահրդչեան

Այս խօսքերուս վրայ բոլոր զօրքերն ու զօրապետները, որոնք խոնարհու— թեամբ եւ ուշի ուշով մտիկ կ'ընէին, եկան եւ փղձկեալ սրտով Սրբազան Հօր աջը համբուրեցին:

Տէճաճմաճ Քասան ետ դառնալուն մեզի Պալատամա տուաւ Միքայէլ վարդապետը մինչեւ սահմանագլուխը հետերնիս գալու եւ ճանապարհին պէտք եղածը հոգալու:

Անկէ ի զատ զբաճեալ իւր փոխա— նորդը Տէճաճմաճ Պարխա իւր անձնա— կան վաշտովը ընկերացաւ մեզի մին— չեւ իւր գիւղը Պիհլիա, որ երեք ժա— մու ճամբայ է· ուր հանգերմուս՝ եղ մը եւ մէկ ոչխար խաւրեց մեզի ի պատիւ, եւ մենք ոչխարը վար դնելով եղը կրկին ետ զարձուցինք՝ որ մեր կողմէն գիւղացի հասարակութեան պարգեւ տրուի: Հետեւեալ օրն ալ հոն մնալով, խնդրեց մեզմէ որ հանդիսով օրհնենք պատերազմական նորաշէն մեծ մխրուկը, ինչպէս որ իրենք ա— ւորութիւն ունին· եւ սոյն առթիւ հայկերոյթ մը տալով հասարակու— թիւն, ելանք գնացինք սեղանին գլուխը պետաստուերել, եւ հոն թէ մխրու— կը եւ թէ սեղանը օրհնելով ետ դար— ձանք: Իսկ զօրքերն ու գիւղացիք ան— միջապէս սկսան նոր մխրուկը պարնել եւ ուրախանալ:

Պիհլիայէն դեռ չմեկնած Տէճաճմաճ Քասային կողմէն յատուկ թղթաբե— րով դիր մը ստացանք, որով իւր կն— ջոյ մասանին մեր ծանօթացընելով՝ իւր կը խնդրէր մեզմէ որ այսուհետեւ առանց իւր կնքովը թուղթ ունենալու եկող Հապէշները սուրբ Երուսաղէմի մէջ չընդունուին մեր կողմէն: Այս է դրին օրինակը եւ կնիքը:

« Կ'ուղարկէ նամակս Տէճաճմաճ Քասան, գլուխն իշխանաց եւ Ա— ուտծմէ կարգուած իշխանը, Աքսում արքայանիստ քաղաքէն (1): Հասցէ

(1) Առջի ժամանակ թագաւորները Աքսում նստելնուն, սովորութիւն ե— ղած է նոյն քաղաքին անուամբը տա— լու հրովարտակները:

առ Ապտնա Խաչհակ Հայոց Պատ - րիարքը (Լիքարարատաց) եւ առ Ա— պտնա Տիմոթէոս Երուսաղէմի եպիս— կոպոսը:

Աստուածային ողջոյնը ձեզի պահա— պան ըլլայ: Կնիքս այս ձեւով է: Մենք Քասային (մարդիկն) ենք ըսելով ե— րուսաղէմ ձեր քովն եկողները (Հա— պէշները), այս կնիքս որ չեն ստա— ցած, մի ընդունիք: Գրուեցաւ Մատ— թէոսի աւետարանին(2) տարին, Սէնի ամսոյ 12ին, Քրիստոսի 1861 թը— ուին (3):»

Կնքոյն նշանը տասն է՝ գլուխը

(2) Հապէշ Քառամեայ շրջանին մէկն մէկ տարին մէկ Աւետարանչին նուիրած են կարգած:

(3) Թուականը գործածելու սովո— րութիւն չունին Հապէշ ո'չ գրոց եւ ոչ նամակաց մէջ: Վերջին ժամանակ— ներս Խպտի առաջնորդաց արիպմամբր թէպէտեւ ընդունած են Քրիստոսի թուականը բանեցընել, բայց յետոյ իրենք ալ շփոթելով եւ ճիշդ թիւը մոռնալով, հիմայ գործածնին որ ընդ— հանրացած է իրենց մէջ, մեր հատա— րակ թուականէն ութ տարի պակաս է: Ամիսներն ալ մեր Հայոց ամիսնե— րուն պէս 30ական օր է, եւ հինգ օր յաւելուած ունի· եւ Սէնի ամսոյ 12ր՝ *Թադով*, եւ բոլորտիքը գրուած *անունը*: «*Եթովպիոյ բոլոր իշխ— բարձրագոյնը, Տէճաճմաճ Քասա— Գ.ԼՈՒԽ Ժ.Բ.*

Ամարտա հասնինգնիս: Նորդ խպտի առաջնորդը· ամուր եւ մե— եղած խօսակցութիւնը· կրօ— ժողովը: Ամարտայէն մեկնելէ ճամբուն մէջ Նազարէթցի մկրտուելը:

Պիհլիայէն մեր Պալաբրամ քայէլ վարդապետին եւ սպասա— հետ ելանք ճանապարհ դէպ ի բա երթալու որ Թէկրիի իշխ— Թեան սահմանագլուխն է: Օրը կամ երեք ժամ միայն կը որպէսզի մինչեւ մեր Ամարա— լը՝ Խպտի առաջնորդն ալ հոն ըլլայ, եւ հոն հանդիպինք իշ— ժողովն ալ հոն կազմենք: Ճան— հին վրայ որ գիւղը որ իջևէնք պատուով կ'ընդունէին մեզի: Եւ իշխանը հրաման ըրած էր որ հաց եղած տեղերնիս եզ մը, ոչխար րդուղ մը արդար խղ, մեղր, քա— ման կերակուր, 100 հաց, կո— եւ ջորիներուն կերը ընդունինք:

մեր յառնիսի 5 օրին կը հասնայինք:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
20
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
20 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2940

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՍԿ ԱՅՍ ՄԱՍԻՆ ՈՉ ՄԻԿ ԽՕՍՔ...

Ամէն անգամ որ նշանաւոր մեռեալ մը կ'ուսենանք, փուչի մը պէս կը ցցուի հետեւեալ հարցը,— միայն յարգա՞նք, թէ նաեւ ճշմարտութիւն։ Գոնէ մանրիկ մը՝ վաւերական ճշմարտութիւն — ներէ։

Մեր մէջ առ հասարակ սովորութիւն եղած է դամբանական խօսիլ, այսինքն միայն փառաբանութիւն։ Եւ աշխարհականները յաճախ կը մրցին փիլոնաւորներուն հետ, այս ճիւղին մէջ։

Այդ սովորութիւնը անգամ մը եւս նուիրագործուեցաւ, Շիրվանզատէի մահուան առթիւ։

Բոլորը մէկ բերան— «Յառաջ»ն ալ մխասին — պանծացուցին անոր գրագէտի արժանիքները, առանց մէկ խօսք արտասանելու հանրային մարդու մասին։

Հայ Գրողներու Ընկերակցութիւնն ալ, որ յարգանքի երեկոյթ մը սարքած էր հոկտեմբեր 15ին, ներկայացուց նոյն սովորամոլութեան յաւելեալ եւ ճոխացեալ պատկերը։

Այն աստիճան որ, Ընկերակցութեան եւ երեկոյթին նախագահը չզգացուիլ շարժուձեւեր մատնեց, երբ քանի մը բանախօս — ներ չեչտեցին Շիրվանզատէի թերութիւններն ալ, իբրեւ վիպագիր կամ թատերագիր։

Այդ գիշեր խօսուած ճառերուն ամփոփումը պիտի կարդաք «Յառաջ»ի մէջ։ Բոլորն ալ նկատի ունին միայն գրողը, եւ կը դատեն զայն համաձայն իրենց հասկացողութեան։

Եւ զարմեալ ոչ մէկ խօսք՝ հանրային մարդու մասին։ Գոնէ մէկ հատիկ նախադասութիւն, որ ընորոշէր քաղաքացին։

Մի՛ ակնապարէք առարկել թէ տարբեր բաներ են գրագէտն ու քաղաքացին, կամ թէ յարգանքի երեկոն նուիրուած էր միայն Շիրվանզատէի գրականութեան։

Մեր սերունդը առաջինն էր որ, 1911ին, իր անդրանիկ յորելեանին առթիւ, չնորհաւորական հեռագիր մը ուղարկեց Պոլսէն, ողջունելով «վարպետ»ը։

Արդ, Շիրվանզատէ իր ամէնէն հասուն տարիքին մէջ, եւ այս ժողովուրդի պատմութեան ամէնէն եղերական մէկ շրջանին դրած է արարք մը, որու մասին յետ մահու խօսք մը՝ արդար էր նոյնիսկ իր գրականութիւնը քննած առեն։ Մանաւանդ որ, Գրողներու Ընկերակցութիւն մը եւ առանձնապէս երիտասարդութիւնը պարտաւոր են նախանձախնդրութիւն ցուցնել նաեւ բարոյական տեսակցողութեանց մասին։

Միայն արուեստը չէ որ «թէքնիք» կամ ոճ կը պահանջէ։ Բարոյականն ալ իր «թէքնիք»ն ունի, շատ աւելի խստապահանջ։ Մա — նաւանդ երբ սոսկական անհատ մը չէ ենթական, այլ կեդրոնական դէմք մը, երկու — երեք յօբելեան վայելած, վաստակաւոր հրա — տարակուած եւ ազգային թաղման արժանացած։

Արդ, մոռացութեան տալով ուրիշ անորակելի սայթաքում — ներ, Շիրվանզատէ գործած է հեռաւոր մեղքը (ածականը դուք փնտռեցէք)։—

«Շիրվանզադէ վանի ազատագրումէն անմիջապէս վերջ հոն գնաց եւ վերադարձին կովկաս հրատարակուող «Գրական Ալմանախ» ամսագրին (կարծեմ Դ. թիւին) մէջ հրատարակեց տեսակ մը տպաւորութիւններ։ Այդ էջերուն մէջ անլուր եղեռնին ցաւը կամ վանի ազատագրութեան սփոփանքը տեղ չունէին, հոն աւիօ — թիակ ոճիրը ներկայացուած էր Հայերու կողմէ խեղճ Թուրքի — ը քնացնելու ճեփին մէջ։ Թրքահայերը վայրենի ժողովուրդ մըն էին որոնք Թուրքերը կը ջարդէին։ Սխալ չհասկնամ, Թուրքերը չէին մեծ եղեռնի տխրահռչակ հերոսները, այլ վայրենի թրքահայերը»։

Ցեռոյ, 1917 ապրիլին, Շիրվանզադէ Յովհաննէս Թումանեանի, Տիկին Զապէլ Եսայեանի եւ ուրիշներու ներկայութեան հետեւեալ խօսքերն ուղղած է Անդրանիկի։

— Դուք, Համիտի ձագեր, դուք թրքահայ շուներ, Թուրքերը չկարողացան բոլորդ էլ քնացնել, որպէսզի գաք այստեղ ձեր վայրենի եւ կոպիտ գոյութիւնը բարշ տաք, մեր հայ անունը վարկաբեկելու, եւն. եւն.։ Շիրվանզատէ, այս ճաշակի եւ այս ոճի զրկուած հայհոյանքներու տարափ մը կը թափէ Անդրանիկի գլխուն։

Իրրեւ պատասխան, Անդրանիկի քեռորդին չատուշն ապտակ մը կ'իջեցնէ, եւ Շիրվանզատէ գլուխն առած կը փախչի։

Այս պատմութիւնը դիտեն բոլոր անոնք որ 1917ին կովկաս եղած կամ կարգացած են այդ շրջանի թերթերը։ Անոնք ուրիշ մանրամասնութիւններ ալ դիտեն, բայց երեւի չեն ուզեր դէշ խօսիլ մեռելի մը մասին։

Ո՞րն է մեր աղբիւրը,— հիմա որ յարգանքի բոլոր պարտքերը փուչի կատարուած են եւ կարգը եկած է քիչ մըն ալ ճշմարտութեան տուրք հատուցանելու։

— *Ամերիկայի ռամկավարներուն օրկանը, «Պայքար» (3 հոկտեմբեր 1935)։ Պատմողն ալ՝ ականատես եւ ականջալուր վկայ մը, Թունդ հակադաշնակցական։*

Չէ՞ը արժեր երկու խօսք արտասանել այս մասին, յանուն գրական բարոյականի։

Ուշադրութիւն,— մենք տակաւին չխօսեցանք — եւ չպիտի պիջանինք խօսիլ — այն գարշելի այլանդակութեանց մասին, որ — պոնց մէջ խրեցաւ հանգուցեալ գրագէտը, երեւան վերադառնալէ առաջ, իբր տաղանդը գռեհկօրէն ի սպաս դնելով հակադաշնակցականներ պայքարի մարտակոչին։

Բոլորովին ուրիշ բան է մեր պարտած պարագան։ Եւ երբ զայն կը յիշենք վերջին պահուն, լայնօրէն տեղ տալով յարգանքի բոլոր ցոյցերուն, կը նշանակէ թէ արդարութեան պարտք մըն է որ կը կատարենք։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ՎԵՐՋԱՊԷՍ «ԱՅՕ» ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑ

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԸ ԿԸ ԲԱՆԱԿՑԻ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻԻ ՀԵՏ

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ՄԵՂՄԱՑԱԾ

Պատժական տնօրինութիւնները պիտի շարունակուին

Ֆրանսական կառավարութիւնը ուրբաթ օր բացորոշապէս «այօ» պատասխանեց Անգլիոյ հարցումին։ Այսինքն, պատրաստակամութիւն յայտնեց աջակցելու անոր, եթէ յարձակման ենթարկուի Իտալիոյ կողմէ, Ազգերու Դաշնակցութեան տնօրինութիւնները գործադրած առեն։ Այս յանձնառութիւնը կը համապատասխանէ Ա. Դ. ուխտի 16րդ յօդուածին որամադրութեանց, որոնց համաձայն Ազգաժողովին անդամները փոխադարձաբար պիտի օգնեն իրարու, եթէ ուխտադրուժ պետութիւն մը յարձակում գործէ իրենցմէ մէկուն դէմ։ Ի հարկին անոնք ճամբայ պիտի բանան որ եւ է անդամ պետութեան զօրքին, որ կը գործակցի ուխտը պաշտպանելու համար։

Պ. Լաւալ Ֆրանսայի պատասխանը տուաւ անձամբ, Փարիզի անգլիական դեսպանին, որ ուրբաթ օր թէ առաւն եւ թէ իրիկունը այցելութեան գացած էր, լուր առնելու համար։ Միեւնոյն առեն տեսակցեցաւ իտալական դեսպանին հետ։ Պատասխանին բնագիրը շատ երկար է, եւ հրատարակուած մասնաւորներուն մէկ մասը։ Այդ պարագային, Միջերկրականի Ֆրանսական մասնաւորները անգլիական տորմիղին մաս պիտի համարուին երեք պետութեանց կողմէ։ Այս համաձայնութիւնը վերջնական պիտի դառնայ, երբ Անգլիա եւ Ֆրանսա հաւանութիւն յայտնեն։ Բայց այս մեծ ձեռնարկն իսկ բաւական կը համարուի, քանի որ աւելի քան մէկ ամիսէ ի վեր անելի մը յանգած էին անգլո-իտալական յարաբերութիւնները։ Տիրող կարծիքը այն է որ, եթէ Անգլիա զիջում մը կատարէ, մեծապէս պիտի թեթեւնայ միջազգային մթնոլորտը։ Կ'ըսուի թէ այս մեծ ձեռնարկման մէջ գործօն դեր կատարած է Պ. Լաւալ, իր դեսպանին միջոցաւ Պ. Մուսոլինիի պարզելով Ֆրանսայի դժուարութիւնները եւ մտահոգութիւնները։

Անգլիական դեսպանէն վերջը, Պ. Մուսոլինի երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսական դեսպանին հետ։

Պալք. Պետութիւնները հաստատում կը պահանջեն

Պատժական տնօրինութեանց յաձնախումբը տաժանելի ժամեր մը անցուց ուրբաթ օր։ Ամբողջ հինգ ժամ վիճաբանութիւն տեղի ունեցաւ, ճշդելու համար թէ ինչպիսի հատուցումներ պիտի ըլլան այն պետութեանց որոնք վնասներ պիտի կրեն, երբ արգիլուին Իտալիոյ արտածումներն ու ներածումները։ Պ. Թիթուլէսքու, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, յանուն իր երկրին, Թուրքիոյ, Եուկոսլաւիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ պարզապէս նկատի հատուցում, կանխիկ դրամ պահանջեց Փոխադարձ Աջակցութեան յանձնախումբին առջեւ։ Տրուած հաւասիքները անբաւականացարհամարելով, Թիթուլէսքու աղաղակեց թէ Ռումանիա եւ մէւս պետութիւնները պիտի մերժեն բանաձեւը, եթէ որոշ հատուցում չըլլայ։ Պահ մը չփոթութիւն տիրեց եւ կը վախցուէր որ ամբողջ ծրագիրը ջուրը իյնայ։ Ի վերջոյ Պ. Իրըն մասնաւոր խօսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Թիթուլէսքուի հետ, որ եւ առաւ զայն, սպասելով վերջնական բանաձեւին մշակման։ Վնասուած երկիրներուն անհետեւական հատուցումը պիտի կատարուի երկու եղանակով,— աւելցնել ապրանքներու գնումը կամ պակասեցնել մաքսատուրքերը այն երկիրներուն համար որոնք պիտի վնասուին։ Մէւս կողմէ, եթէ դասալիք կամ Ազգերու Դաշնակցութեան ոչ — անդամ պետութիւններ աւելի շահաւոր առեւտուր ունենան Իտալիոյ հետ, այն առեն հաւասարիմ պետութիւնները պիտի պակասցնեն իրենց ներածումները այդ երկիրներէն։ Այս միջոցը պիտի գործադրուի ամէնէն առաջ Աւստրիոյ, Հունգարիոյ եւ Ալպանիոյ դէմ, որոնք դասալիք համարուած են։ (Զուիցերիան բացառութիւն կը կազմէ)։

Հատուցման ուրիշ ձեւ մը պիտի ըլլայ վարկ եւ երկարաձեւ փոխառութիւն՝ հարուստ պետութեանց կողմէ։

Տնտեսական պատիժներու առաջին երեք բանաձեւերը վերջնապէս քուէարկուած պիտի ըլլային երէկ։

Անգլիոյ եւ Իտալիոյ քաղաքականութիւնները

Մինչ Փարիզի մէջ կը հարթուէին անգլո-ֆրանսական թիւրիմացութիւնները, Հռոմի մէջ անգլիական դեսպանը երկար տեսակցութիւն մը կ'ունենար Պ. Մուսոլինիի հետ։ Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ։— «Դիւանագիտական խօսակցութիւնները կը շարունակուին Փարիզի եւ Հռոմի, ինչպէս եւ Փարիզի եւ Լոնտոնի միջեւ, բայց առ այժմ որոշ բան չկայ։ Բայց այս բանակցութեանց շարունակութիւնն իսկ կ'ապացուցանէ թէ բոլոր դուռները փակուած չեն»։

Հակառակ տիրող զաղանպահութեան, վստահելի աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ Մուսոլինի եւ անգլիական դեսպանը նախնական համաձայնութեան մը յանգած են, բանակցութիւնները վերսկսելու համար։ Մուսոլինի հաւանած է նաեւ քաշել Աբիսինեան Տրիպոլիս զրկած երեք զօրաբաժիններուն մէկ մասը, պայմանաւ որ Անգլիան ալ նոյնէ Միջերկրականի մէջ համամասնուած մարտանաւերուն մէկ մասը։ Այդ պարագային, Միջերկրականի Ֆրանսական մարտանաւերը անգլիական տորմիղին մաս պիտի համարուին երեք պետութեանց կողմէ։ Այս համաձայնութիւնը վերջնական պիտի դառնայ, երբ Անգլիա եւ Ֆրանսա հաւանութիւն յայտնեն։ Բայց այս մեծ ձեռնարկն իսկ բաւական կը համարուի, քանի որ աւելի քան մէկ ամիսէ ի վեր անելի մը յանգած էին անգլո-իտալական յարաբերութիւնները։ Տիրող կարծիքը այն է որ, եթէ Անգլիա զիջում մը կատարէ, մեծապէս պիտի թեթեւնայ միջազգային մթնոլորտը։ Կ'ըսուի թէ այս մեծ ձեռնարկման մէջ գործօն դեր կատարած է Պ. Լաւալ, իր դեսպանին միջոցաւ Պ. Մուսոլինիի պարզելով Ֆրանսայի դժուարութիւնները եւ մտահոգութիւնները։

Անգլիական դեսպանէն վերջը, Պ. Մուսոլինի երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսական դեսպանին հետ։

Պալք. Պետութիւնները հաստատում կը պահանջեն

Պատժական տնօրինութեանց յաձնախումբը տաժանելի ժամեր մը անցուց ուրբաթ օր։ Ամբողջ հինգ ժամ վիճաբանութիւն տեղի ունեցաւ, ճշդելու համար թէ ինչպիսի հատուցումներ պիտի ըլլան այն պետութեանց որոնք վնասներ պիտի կրեն, երբ արգիլուին Իտալիոյ արտածումներն ու ներածումները։ Պ. Թիթուլէսքու, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, յանուն իր երկրին, Թուրքիոյ, Եուկոսլաւիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ պարզապէս նկատի հատուցում, կանխիկ դրամ պահանջեց Փոխադարձ Աջակցութեան յանձնախումբին առջեւ։ Տրուած հաւասիքները անբաւականացարհամարելով, Թիթուլէսքու աղաղակեց թէ Ռումանիա եւ մէւս պետութիւնները պիտի մերժեն բանաձեւը, եթէ որոշ հատուցում չըլլայ։ Պահ մը չփոթութիւն տիրեց եւ կը վախցուէր որ ամբողջ ծրագիրը ջուրը իյնայ։ Ի վերջոյ Պ. Իրըն մասնաւոր խօսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Թիթուլէսքուի հետ, որ եւ առաւ զայն, սպասելով վերջնական բանաձեւին մշակման։ Վնասուած երկիրներուն անհետեւական հատուցումը պիտի կատարուի երկու եղանակով,— աւելցնել ապրանքներու գնումը կամ պակասեցնել մաքսատուրքերը այն երկիրներուն համար որոնք պիտի վնասուին։ Մէւս կողմէ, եթէ դասալիք կամ Ազգերու Դաշնակցութեան ոչ — անդամ պետութիւններ աւելի շահաւոր առեւտուր ունենան Իտալիոյ հետ, այն առեն հաւասարիմ պետութիւնները պիտի պակասցնեն իրենց ներածումները այդ երկիրներէն։ Այս միջոցը պիտի գործադրուի ամէնէն առաջ Աւստրիոյ, Հունգարիոյ եւ Ալպանիոյ դէմ, որոնք դասալիք համարուած են։ (Զուիցերիան բացառութիւն կը կազմէ)։

Հատուցման ուրիշ ձեւ մը պիտի ըլլայ վարկ եւ երկարաձեւ փոխառութիւն՝ հարուստ պետութեանց կողմէ։

Տնտեսական պատիժներու առաջին երեք բանաձեւերը վերջնապէս քուէարկուած պիտի ըլլային երէկ։

Կոմիտաս վարդապետի միմակը ծանուցուած

Վերջին պահուն կ'իմանանք թէ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ միմակը ծանուցած է, գրեթէ անյոյս։

Միացեալ Ցանձնաժողովին աշխատանքները

Ամառնային զադարէն վերջ, Միացեալ Ցանձնաժողովը իր առաջին նիստը գումարեց հինգշաբթի օր, Նուպարեան մատենադարանին մէջ։

Քննելով օրակարգի հարցերը, յանձնաժողովը որոշեց նոր յուշագիր մը ներկայացնել աշխատանքի նախարարին, վաղը, երկուշաբթի։

ԱՆԳԼԻԱ ՊԱՏՍՊԱՆԱԺԱՄ ԿԸ ՍԱՀՄԱՆԷ

Պատժական տնօրինութեանց գործադրման հետեւանքները

Ժընեւէն կը հեռագրեն։— *Ազն Բրիտանիոյ պատուիրակը առաջարկեց մինչեւ հոկտեմբեր 28 վերջին պայմանաժամ սահմանել, որպէսզի կառավարութիւնները պատասխանեն թէ երբ պատրաստ կրնան ըլլալ պատժական տնօրինութեանց գործադրման համար։ Հետեւաբար, հոկտեմբեր 28ին պատիժներու ձեւակերպման յանձնախումբը նորէն պիտի գումարուի, որոշելու համար պատիժներու հետաքրքական գործադրութեան թուականը։ Այս առաջարկէն կը հետեւի թէ անգլիական կառավարութիւնը կ'ուզէ որ պատժական գործադրութիւնները զգալի դառնան կարելի եղածին չափ շուտ, այլապէս ուրիշ միջոցներ պիտի պահանջէ։ Այն տնօրինութիւնները որ կը ձեւակերպուին մինչեւ հիմա, բաղդատաբար չափաւորութեամբ կ'ընթանան եւ չեն փակեր հաչատարձեռնարկներու ճամբան։ Բայց երբ հոկտեմբեր 29ը պայմանաժամ կ'առաջարկեն, կը նշանակէ թէ անգլիական կառավարութիւնը վճռած է խորտակել ամէն արգելք, եթէ չափաւոր եղանակը դնահատելի արդիւնքներ չտայ շատ կարճ ժամանակի մը մէջ։*

ԱՆԳԼԻԱ ԻՐ ՈՒԺԸ ԹԼՓԱԾ Է ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՎՐԱՅ

Պատրաստութիւններ ծովու եւ ցամաքի վրայ

«Թան»ի թղթակիցը երկար նամակով մը կը պարզէ Անգլիոյ զինուորական պատրաստութիւնները՝ Եգիպտոսի մէջ, ծովու թէ ցամաքի վրայ։ Կը քաղենք հիմնական մասերը։— Շաբաթներէ ի վեր անգլիական նաւահանգիստներէ հասած նաւեր զինուոր, ռազմանիւթ եւ օդանաւ կը պարպեն ծովեզերքին երկայնքը։ Ալեքսանդրիա, արեւելեան Միջերկրականի առաջին նաւահանգիստը, որուն հետ արագօրէն կը մրցի Հայֆան, աւելի արդիական, յանկարծ վերածուեցաւ զինուորական նաւահանգստի մը եւ իր ամբողջութեամբ յատակ կը տարուի արտակարգ արագութեամբ։ Մալթա, մինչեւ հիմա անխոցելի համարուած միջնաբերդը, այլեւս չի կրնար կատարել իր նախկին դերը, գոնուելով իտալական օդաուորմիջին ուղղակի սպառնալիքին առակ։ Մալթան այժմ օդային թռիչքով 40 վայրկեան է Սիկիլիայէն։ իսկ Ալեքսանդրիա իտալական հողէն մօտ վեց ժամ, ամէնէն արբենթաց օդանաւերով։ Ահա թէ ինչու Միջերկրականի բրիտանական նաւատորմին մեծագոյն մասը փոխադրուեցաւ եգիպտական ջուրերը։ Որոշումը հապճեպ տրուած, անմիջապէս գործադրուեցաւ։ 1882ին քանդուած կամ լքուած բերդեր կը նորոգուին, խրամներէը կը փորուին ծովափի բոլոր ռազմավարական կէտերուն վրայ, ամբոխներ կը կառուցուին, թաքստոցներ կը շինուին զէնքերու համար։ Նմանօրինակ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Լիբիոյ սահմանէն մինչեւ Պաղեստին, Սօլլումէն մինչեւ էլ Արիշ։ Վրաններ փռուած են անապատներու մէջ, փչամբելերով, հակօդային թնդանօթներով եւ ատաղձապահական կազմակերպութիւններով։ Օդանաւային կայաններ կը շինուին կարեւոր կէտերու վրայ, հաբիւրաւոր օդանաւերու համար որոնք անդադար Ազեքսանդրիա եւ Փորթ Սայիտ կը հասնին քակուած վիճակի մէջ։ Եւ այս բոլորը կը կատարուին կատաբեալ գաղտնապահութեամբ։ այնպէս որ Եգիպտոսի ժողովուրդը չի կրնար հասկնալ թէ ինչ կ'ատնչի կը դառնայ։ Ոչ մէկ լուր կը հաղորդուի մամուլին, ոչ եգիպտական կառավարութեան եւ ոչ ալ անգլիական իշխանութեանց կողմէ։ Հրատարակները եւ զրահապատ օթոները դէպի անապատ կը զրկուին ոչ բանուկ ճամբաներով։ զինուորներու տեղափոխութիւնները տեղի կ'ունենան գիշերանց, զգուշանալով ցուցադրական ձեւերէ։

Հռոմէն հասած տեղեկութիւններու վրայ ըսի թէ 80,000 զինուոր կեդրոնացած է Ափրիկեան Տրիպոլոյ սահմանին վրայ։ Այս լուրը ճիշդ չէ։ այո, մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած են իտալիոյ կողմէ։ բայց համամասնուած զինուորներու թիւը հազիւ հազ կանցնի 30—40,000ը։ Իրականին մէջ այդպիսի ուժ մը բաւական է մահմեդական եգիպտոսի, որուն բանակը կը բաղկանայ քանի մը գունդէ, հազիւ 11,000 զինուոր, այն ալ բնաւ կռիւ չտեսած։ Նկատի առնելով սահմաններու երկայնութիւնը, անապատային պատերազմի ահագին դժուարութիւնները, ի հարկին Սուեզի եւ Նեղոսի աղբիւրներուն պաշտպանութեան պահանջները, հասկնալի է որ եգիպտոս չի կրնար ապահովել իր սեփական պաշտպանութիւնը։ Ահա թէ ինչու Անգլիա այսքան ուժ թափած է եգիպտոսի վրայ։

ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ՇԱՐԺԻԼ ՍԿՍԱԻ

100,000 զինուոր յատակ կը խաղան

Ատոմս — Ապէպպէյն կը հեռագրեն թէ կայսրը հոկտեմբեր 18ին հրամայեց հարիւր հազար զինուոր կեդրոնացնել Տոլոյի շրջանին մէջ (Հարաւ), զբաղելու համար իտալական Սօմալիի վրայ, մինչ Իտալացիները կը յարձակին հիւսիսէն։ Հռոմէն ալ կը հաստատեն այս լուրը, հիմնուելով մարաշխատ Պատոկլիոյի մէկ հեռագրին վրայ։ Հապէշական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ բազմաթիւ իտալական զօրքեր զասալիք եղած ու Սուեզի փախած են եւ թէ Իտալացի առեւտրականներն ու պաշտօնեաները կը պարպեն Էրիթրէն։ Ուրիշ զեկոյցի մը համաձայն, իտալական այն զօրամասը որ Մուսա Ալի լերան առորոտը հասած էր անցեալ շաբթու, պաշարուած եւ էրիթրէ փախած է։ Այս զօրամասը կը փորձէր գրաւել լերը, որ 6000 ոտք բարձրութիւն ունի, եւ արշաւել դէպի Տանաքիլի անապատը, սպառնալով Ատոմս — Ապէպպա — Ձիպութի գծին։ Զօրամասը չարաչար նեղուած է Տանաքիլի ցեղերէն, որոնք թունաւորած կամ ազած են ջրհորները։ Մուսա Ալի լեռը այժմ կը գտնուի Հապէշներուն ձեռքը։

Կ'ըսուի թէ Իտալացիները յանձն առած են շամբակոծել Ձիպութի — Ատոմս Ապէպպա երկաթուղին, պայմանաւ որ Հապէշները զինուորական փոխադրութիւններ չհատարեն։ Կը հաւատան թէ չպիտի ամբակոծեն նաեւ Տիրէ-Տա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ — 2. ԱՐՄԱՆՍԿԱՅ

Ի՞նչ խելագար ցանկութիւն կրնայ ունենալ մարդ հրապարակ իջնելու եւ ամբողջ աշխարհին ըսելու, որ ինք ունի այնպիսի գաղափարներ, որոնք ուրիշ ոեւէ մարդու գլուխ չեն եկած, որոնք ինք միայն կրնայ ըմբռնել, եւ որոնք ուրիշ ոեւէ մարդ չի կրնար ըմբռնել։ Ինչպէ՞ս կրնայ մարդ ունենալ այդ չափ ինքնավստահութիւն, որ կարծէ, թէ ինք միայն կրնայ ճշմարտութիւնը տեսնել, եւ ուրիշ ոեւէ մարդ չի կրնար տես

Ի՞նչ բաներ կան մեզ համար

— Ես ինձ համար ոչինչ չեմ ուզում, ոչ մի բան, որ ինձ համար է, ես ամեն ինչ ունեմ, ինչ որ ուզում եմ, ես ուզում եմ, որ ուրիշներն էլ ունենան ինչ որ ուզում են, ես ուզում եմ, որ ամեն մարդ ունենա ինչ որ ուզում է

վան եւ Աստիս – Ապէպան, ուր Եւրոպացիները կը գտնուին. (ոչ – Եւրոպացիները ի՞նչ կ'արժեն...):

*** Վօլամօ ցեղին մարդիկը, որոնք վրան զարկած են Աստիս – Ապէպայի չուրջը, առջի օր թշնամական ցոյց մը կատարեցին իտալական դեսպանին դէմ, որ իբրեւ գերի կը պահուի ռաս Տէսթայի տան մէջ: Ցոյցը սպառնալից հանդամանք ունէր, եւ հրացաններն ուղղուած էին դէպի դեսպանին բնակարանը, բայց կայս. անձնապահ զօրքը ցրուեց խուժանը: Շատեր ձերբակալուեցան: 25 հոգի խարազանի պիտի բռնուին, կայսեր հրամանով:

*** Մարաջխտ Պատոկլիօ, Իտալիոյ ապայակոյսին պետը, կը հեռագրէ թէ երբ զօրքին համախմբումը լրանայ, Իտալացիները «վիթխարի յարձակում մի մը պիտի ձեռնարկեն զանգուածօրէն, ինչ որ Հապէշներու նախընտրած եղանակն է»:

Իտալական շոգենաւ մը վառեցաւ Աղեքսանդրիոյ առջեւ

Իտալական շքեղ շոգենաւ մը, «Ասսօնիա», որ խարիսխ նետած էր Աղեքսանդրիոյ առջեւ, բռնկեցաւ ուրբաթ օր, երկու կէսգիշերու պայման հետեւանքով: Նաւաստիներէն 7 հոգի մեռան բոցերուն մէջ, 7 հոգի ծանր վէրքեր սացան, իսկ 35 ճամբորդներ եւ 200 նաւաստիներ ցամաք հանուեցան: Անգլիական մարտանաւերը անմիջապէս օգնութեան հասան, բազմաթիւ մարդիկ ազատելով: Արկածին պատճառը չէ ճշդուած տակաւին: Կ'ըսուի թէ պայթած են քարիւղի չտեմարանները կէսգիշերուն կապող խողովակները:

25 հոգի ապահինած եւ թաղած էր, բռնուեցաւ շուեի մը չնորհիւ

Հոկտեմբեր 17ին Եաշի մէջ (Ռումանիա) սպանուեցաւ ահարկու մարդասպան մը, Քաչուկ, որ բանան էր երկար տարիներ մը վեր, մարդիկ սպան – նած ըլլալով: Զոհերը բոլորն ալ հանրածանօթ մարդիկ, առեւտրականներ եւ հարուստներն էին: Վերջերս տան մը վարձակալը ոստիկանութեան հաղորդեց թէ կին մը այցելութեան եկաւ չունի մը հետ, որ սկսաւ հոտոտել բոլոր անկիւնները եւ վերջապէս ննջարանը մտնելով, անմիջապէս ճանկռտեց տախտակամածը: Ամուսինը զարմանալով, քանի մը տախտակներ հանեց եւ գտաւ մարդկային մարմիններ, արդէն նեխած: Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարելով, երեւան հանեց վեց դիակներ, ամբողջովին յօշոտուած բայց լաւ թաղուած: Ի վերջոյ հաստատուեցաւ որ տան նախորդ վարձակալը էր հոչակաւոր աւազակը, Քաչուկ, բանտարկուած՝ Եաշի մէջ: Բանտարկեալը փոխադրուելով դէպքին վայրը, նախ ուրացաւ, յետոյ խոստովանեցաւ: Իրեն իբրեւ միջնորդ ծառայած է հրաշալի գեղուհի մը, որ կը հրապուրէր եւ տանի կը տանէր հարուստ մարդիկ: Այնտեղ կը խմցնէին, կը զուարճանային, եւ երբ զոհը խելքը կորսնցնէր, Քաչուկ ներս կը մտնէր կացինը ձեռքը եւ մէկ հարուածով երկուքի կը բաժնէր գլուխը: Ցետոյ կը կողոպտէին եւ թաղէին: Աղուածով երկուքի կը բաժնէր գլուխը: Ցետոյ կը կողոպտէին եւ թաղէին: Աղջիկն ալ միշտ ներկայ կ'ըլլար գործողութեան, եւ մահուան սպառնալիքի տակ գտնուելով, գաղտնիքը դուրս չէր հաներ:

Քննութիւններէն երեւան եկաւ որ զոհերուն թիւն էր 25: Դատավարութեան ընթացքին, հազարաւոր քաղաքացիներ փորձեցին ըզքաւել Քաչուկը, բայց կառավարութիւնը արգիլեց, չարժման մէջ դնելով երկու գումարտակ զօրք: Հոկտեմբեր 17ին, մարդասպանը դուրս հանուած էր, ցուցնելու համար զոհերուն թաղուած տեղերը: Ցանկարծ փորձեց փախչիլ. ոստիկան մը եաեւէն հասնելով գիրկընդխառն կուիւ մը բռնուեցաւ: Մարդասպանը կը մաքառէր իր ձեռնակապերով եւ քիչ մնաց պիտի զգեստէր զայն, երբ ուրիչ ոստիկան մը կրակ բացաւ: Քաչուկ վախաւ, թէեւ վիրաւորուած էր, բայց ուրիչ երկու գնդակներ գետին փռեցին զինքը:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԼՕ - ՔԱՊՇԱՆԻ ՄԷՋ
27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

ԽՍԻ. ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ ՄԷՋ
27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

ՓՐԻՎԼՑՅԻ ՄԷՋ
25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՓՈՒ Տ'ՕՊՐՆՑՅԻ ՄԷՋ
27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԶՈՑՔ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ՈՒԱՅ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած կուսէնվիլի «*Տ Ա Ի Ր Ո Ս*» խումբի կողմէ

Այսօր կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 2.30էն մինչեւ 7, կուսէնվիլ 245. Ա.վընիւ մարսօ, ընկ. *Մանուկ Ճիհանեանի* բնակարանին մէջ:

կը խօսի ընկերը Հ. ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

կը հրաւիրուին Առնուվիլի եւ Յարսկլի ընկերները:

Մանակցութեան համար կը գանձուի 5 ֆրանք:

Այրի Տիկին Անիա Անանիկեան, Պ. Նիկողոս Անանիկեան, Այրի Տիկին Գոհարիկ Անանիկեան, Տէր եւ Տիկին Մանուկեան, Տէր եւ Տիկին Հալաճեան, Տէր եւ Տիկին Պետրոսեան, Պ. Կարագեան եւ զաւակը, Օրիորդներ Մարիամ եւ Ազգանոյշ Անանիկեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Պօյաճեան, Տէր եւ Տիկին Մաքրուհի Պօյաճեան եւ զաւակները, Պ. Մարուխ Պօյաճեան, Տէր եւ Տիկ. Միհրան Պօյաճեան եւ զաւակը, Պ. Արթուն Բարսեղեան, Պ. Մանուկ Քիւրքճեան եւ ընտանիքները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոջ, հօր, տատրոջ, հօրեղբօր, մօրեղբօր եւ ազգականին՝

ՄԵՆԾԻԿ ՃՆԱՆԻԿԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ հոկտ. 18ին, իր բնակարանին մէջ, 53 տարեկան հասակին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ 21 հոկտ. երկուշաբթի առաւօտ ճիշդ ժամը 11ին իր բնակարանին մէջ 27 **Rue de Verdun, Cachan (Seine)**, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Թիէի գերեզմանատունը:

Մահագդ չտասցողներէն կը խնդրենք ներկայս իբր այդ նկատել:

Հաղորդ. միջոցները.— *Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ հանրակառքը:*

ԾԱԽՈՒ ՃԱՀԱՒՈՐ ԽԱՆՈՒԹ

Տեղափոխութեան պատճառով ծախու է, Պէլվիլի մէջ նպարեղէնի կարեւոր եւ շահաւոր խանութ մը: 7 տարուան վարձակալութիւն, ամէն տեսակ առեւտուրի համար: Վարձքը մժան եւ պայմանները դիւրամատչելի:

Դիմել Պէլվիլ, 52, Rue Piat, *Ալիզեան եղբարց: Հեռաձայն՝* Ménil. 71 - 86:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԷ

Ճաշարան Ֆ լ Օ Ր ի ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն **Danton : 52 - 73**

Ազնիւներան Եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԹԷՕԱՒԵՂԱՆ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՊԱՏԻՒ ԻՐ ՅԱՆՈՒՇԻՆԵՐՈՒ **ՕՐԸ-ՔՕ** ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Այսօր 20 Հոկտեմբեր կիրակի, ժամը 3—7, Ագռկեի Լճին մօտ

ԿԸ ԽՕՍԻ **ՇՈՒՐՐԸ ՄԻՍԸ-ՔԵՒՆ**

CASCADE du LAC իւ սրահը:

ՄՈՒՏՔ՝ 6 ՖՐԱՆՔ:

Trinitéէն *թիւ 54 օթօպուսը առնել եւ կամ կայարանէն Նօրէն 2.35ի, 2.42ի եւ 3.5ի շոգեկառքերը:*

Ընկերահամակրական խնջոյք

կազմակերպուած Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ Մ.-ՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3-7

Գարակիօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսկ լէ Մուլինօ.

կը խօսի՝ Ընկերուհի *ՇԱՀԱՄԵԱՆ*

խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն անդամուհիներու կողմէ:

կը մասնակցի ՍԹԱՆՈՅԵՒՈՒՆԵՐՈՒ նուագախումբը:

Ձոխ սեղան: Մուտք՝ 5 ֆր. մեծերու համար, փոքրիկներու՝ 2 ֆր.:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՐԶՈՒԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

23 Նոյեմբեր, ՇԱԲԱԹ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Salle d'HORTICULTUREի մէջ, 84, Rue Grenelle, Métro: Bac.

Պատուակալ նախագահութեամբ Մարզուանցի Հոնտանեանցական

Բեմբ. Կ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին փարիզահայ արուեստագէտները: Բանախօսութիւն՝ ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ մասին:

Պարահանդէսը կը սկսի կէս գիշերին, *ԱՋՉԱՒՈՐԵԱՆ* փոքրիկներու Աբեւելեան եւ եւրոպական պարերով:

Ցեղի պիտի ունենան պարի մրցում, Ֆանթէզիներ եւ անակնկալներ:

Մասնաւոր թիւրի մը պիտի տայ լաւագոյն պարողներուն արժէքաւոր բաժակ մը, մատանի մը եւ զոյգ մը կնոջ կօշիկ:

Ընտիր ճաշ, ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով

Մօտ օրէն մանրամասնութիւնները:

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

Այսօր կիրակի, 20 հոկտեմբեր, Radio Citéի կողմէ հրաւիրուած են Օր. Մարգարիտ Բաբայեանը երկու աշակերտները, — օտարազգի Պ. Դան Բէն Աբա եւ Օր. Արուսեակ Ալբան, ներկայացնելու հայ երաժշտութենէ քանի մը նմոյշներ:

Երկու երեսասարդ երգիչները շատ արժէքաւոր են եւ պիտի երգեն կտորներ Կոմիտասէն, Գ. Ալէմշահէն եւ օտարազգի Պ. Փիկէէն, որ միաժամանակ կ'ընկերակցի դաշնակով:

Այս նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ ժամը 14.45ին:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Նորապսակ Մովսէս Եպիսկ. Գալֆայեան պիտի պատարագէ այսօր կիր., փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. վիէնի կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Կարապետ եւ Պետրոս Մուրատեան ընտանիքներու բոլոր անդամներուն, իրենց եղբօր եւ հօրեղբօրորդւոյն՝

ԳԻՈՐԳ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի

դառնադէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցած է Սեպտ. 21ին, Ցուվսթին Ըսֆիլի մէջ (Ամերիկա):

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Աղայեան Ջաւակները կը ծանուցանեն թէ այսօր կիրակի, պոժոնի Հայոց եկեղեցիին մէջ տեղի կ'ունենայ Հոգեհանգիստ եւ պատարագ իրենց հօր՝ ՆԱԶԱՐ ԱՂԱՅԵԱՆի եւ իրենց մօր՝ ՌԱՀԵԼ ԱՂԱՅԵԱՆի (ծնած՝ Նորատունկեան) յիշատակին:

Կը հրաւիրուին բարեկամներն ու հայրենակիցները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այսօր կիրակի, ողբացեալ կնոջս ԶԱՐՈՒՀԻի (ծնեալ Արապեան), մահուան տարելիցին եւ նահատակ ծնողքիս յիշատակին Հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15, Բիւ. Ժան Կուժոնի պիտի օրհնուի նաեւ իր գերեզմանը:

Կը խնդրուի ազգականներէ եւ համակիրներէ ներկայ գտնուիլ:

ԳԷՈՐԳ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆարիզի Հարաւ. Շրջանի ցաւազդիւսիրաց Միութիւնը իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Տիկին Ազնիւ Գազազեանի եւ Օր. Գազազեաններու որ ողբացեալ Գէորգ Գազազեանի մահուան տարելիցին առթիւ 50 ֆրանք նուիրեցին Միութեանս:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆր. Հ. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է, Օր. Ագատուհի Թումանեանի եւ Պ. Գէորգ Տատուրեանի (Սթանոզլի) նշանախօսութեան առթիւ հեռեւեալ նուէրները՝ Պ. Գէորգ Տատուրեան, փոխան ծաղկեփունջի 50 ֆրանք, իրենց կնքահայրը՝ Պ. Գէորգ Ալթէկեան եւ ներկաները մեծամասնութեամբ Սթանոզլինէք) 115 ֆր.: Գումար՝ 165 ֆր.: Նոյնքան գումար եւս նուիրեցին Սթանոզլի Հայրենակից. Մխիթեան:

50 մէթր հեռու Իսիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր. ճարթ չօֆաժ միասին:

Ա.ժան գինով երկու խանութներ:

Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՃԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ անձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (Դրոշմաթուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 - 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆՆԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

կ'ընդունի ամէն օր բացի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻԷ եւ ժամադրութեամբ

4, Rue Lazare Carnot, CLAMART

Հեռաձայն՝ Michelet 07-11. Օթօպուս՝ բիւ 89:

Հինգշաբթի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9-12.30 եւ ժամադրութեամբ

117, Rue Saint-Lazare, PARIS

Հեռաձայն՝ Europe 40-63. Métro: St. Lazare

PHOTO **massis**

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱՓ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրէ առանց յաւելումի 12ը 125 ֆրանք:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ

66, Rue Mouffetard. PARIS (5)

Tél.: Port-Royal 01-42 **Métro: Place Monge**

Էլէկեան տպարանին կից բացուած է նաեւ գրատուն մը, ուր պիտի գտնէք հայերէն եւ ֆրանսերէն առհաս տեսակ գիրեր իջնչպէս նաեւ դասագիրեր եւ բառարաններ՝ *խիստ չափաւոր գիներով:*

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68-6**

կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒԻՏ ԽԱՂՈՂԱԼ ԵՒ ԱՒԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻՔ

ՀԱՐԹՈՒՑՔ
ՓՏՏՈՒՆՑՔ
ԵՒ ԳՆԵՑՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿՋ

ԱՐՓԱՁԱՒԱՆ ԽՄԻՔՋ

ԿԱՋԴՈՒԻՐՔ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՐԻՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱՒԻԹԻԲԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-80

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԻԱՆ,

75, Ave. Victor - Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՔՆԿՔՏՐԵԱՆ եւ ԹՔՐԳԻՒԼԱՆ

211, Rue de Crimée

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70
(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
22
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
22 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2941

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԿՈՒՆՔ ԵՐԿՈՒ ՁԱԿԱՏԻ ՎՐԱՅ

Մինչ անդին խթամներ կը փորեն, ճակատները գաստուրելով եւ վճռական յարձակումներ սարքելով, ատչին, զիւանագիտական գետնի վրայ, արձանագրուեցան երկու նշանակալից երեւոյթներ:

Հոկտեմբեր 18ին Ֆրանսական կառավարութիւնը թեթեւցուց անգլիական ճնշումը, բացորոշ «այո» մը արտասանելով:

Միեւնոյն օրը, Հռոմի բրիտանական դեսպանը Մուսոլինիի ներկայանալով, կրկին հաւաստեց թէ «Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը մտքէն չանցըներ որ եւ է գործողութիւն կատարել Իտալիոյ եւ Եթովպիոյ միջեւ ծագած վէճին առթիւ, բայց Ազգերու Դաշնակցութեան պահանջած հաւաքական պարտաւորութիւններէն եւ յանձնառութիւններէն»:

Ինչպէս կը տեսնուի պաշտօնական դէկոյցը, դեսպանը բացատրեց թէ «Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը որ եւ է անձնական շահ չի հետապնդեր այս հարցին մէջ»: Անոնք որ այդպիսի յայտնութիւնը կը տարածեն, «կամ սխալ տեղեկութիւն ստացած են եւ կամ կ'ուզեն դժուարութիւններ յարուցանել»...

Այս երկու իրողութիւնները մեծապէս նպաստեցին մթնոլորտը նօսրացնելու եւ լարուածութեան չոգ մը ցրտացնելու: Մանաւանդ որ, Հռոմի տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը, Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետն ալ պարտք սեպեց խելօքիկ ճառ մը խօսիլ եւ ներժել որ եւ է թշնամական արամադրութիւն՝ Իտալիոյ հանդէպ:

Այդ ճառը լրացուցիչ մասն էր Հռոմի դեսպանին կողմէ արուած հաւաստիքներուն.— «Այս տագնապը անգլո-իտալական վէճ մը չէ, այլ Իտալիոյ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան միջեւ ծագած վէճ մը: Որ եւ է առանձին քայլ չէ առնուած Անգլիոյ կողմէ եւ պիտի չառնուի»:

Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ, Ֆրանսական «այո»ն եւ անգլո-իտալական բանակցութիւնները կը համարուին բարենշան յաղթանակ մը՝ Պ. Լաւալի վարած քաղաքականութեան համար:

Այսպէս, Ֆրանսայի վարչապետը յանձն առնելով գործակից մնալ Բրիտանիոյ, եթէ յարձակման ենթարկուի Իտալիոյ կողմէ —ինչ որ երբեք հաւանական չէ — միեւնոյն ատեն համոզած կ'ըլլայ երկու կողմերը, որպէսզի փորձ մը կատարեն թիւրիմացութիւնները հարթելու եւ փոխադարձ զիջումներ կատարելու:

Այդ զիջումներուն դլխաւորը պիտի ըլլայ, Անգլիոյ համար՝ որ քաղէմիջերկրականի մէջ համախմբուած մարտանաւերուն մէկ մասը, իսկ Իտալիոյ համար՝ նուազեցնել ափրիկեանՏրիպոլիս զրկուած եւ մանաւանդ Եգիպտոսի սահմանին վրայ տեղաւորուած զօրքին թիւը:

Կը նշանակէ թէ երկու մրցակից պետութիւնները եւ Ֆրանսան ձգտելով նուազեցնել ընդհարման վտանգները՝ Միջերկրականի մէջ, կը պատրաստուին «բարեհամաբար» բաժնել հսպէչական ափերը:

Ճակատին կանուխ է այդ մասին խօսելու համար: Բոլոր երեւոյթները ցոյց կուտան թէ կռիւները պիտի չարունակուին, զի — անագիտական բանակցութիւններն ու պատժական անօրինութիւնները ալ՝ իրենց կարգին:

Եւ սակայն, պատմութիւնը կ'ըսէ թէ ամէն անգամ որ երկու — երեք աշխարհակալ ուժեր կը ճակատին իրարու դէմ, կոտրած — ջախջախին գինը կը վճարէ տկարը,— կուռնխնձոր կամ կարկան — ցակ:

Ապահովաբար այս անգամ ալ տարբեր չպիտի ըլլայ ելքը: Այդ ճամբան է որ կը հարթեն դիւանագէտները, ոչ թէ աւարը խաւխտելու կամ «արդարութիւնը» պաշտպանելու, այլ «արդար» բաշխում կատարելու համար:

Իսկ պատժական անօրինութիւնները,— պարզապէս անոր համար որ կռիւը փոխադրուի կանանչ սեղաններու վրայ, այս պարագային՝ Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ: Եթովպիան ալ, զէնքի յաղողութենէն աւելի, այդ ճամբէն կը յուսայ իր փրկութիւնը, — օձիքը ազատել նուազագոյն կորուստով:

Անշուշտ այստեղ ալ նորէն հզօրները, բուն աշխարհակալներն են որ տիրական դեր կը կատարեն, անգամ մը եւս ամրապնդելու համար իրենց դիրքերն ու աւարը:

Այս տեսակէտէն, չափազանց ուշագրաւ են Մ. Մութեան արտակարգ նախանձախնդրութիւնն ու փութկոտութիւնը՝ յանուն Ազգերու Դաշնակցութեան:

Մեծն Բրիտանիայէն վերջ, որ բուն ներշնչողն է այդ քաղաքականութեան, իրրեւ գործօն ախոյեան աչքի կը զարնէ Մուսոլինի:

Արդարեւ, ան ոչ միայն հաւաստիացմունքներ կուտայ պատժական անօրինութեանց, այլ եւ պատիժ պահանջեց դատապարտեալներուն համար, եւ փութաց առաջին առթիւ դործադրել սահմանուած արգելքները, թէեւ պայմանաժամ նշանակուած է մինչեւ Հոկտեմբեր 31:

Ինքնապաշտպանութեան պահանջն է որ այսպէս արագօրէն կը դրդռնէ եւ աշխարհի ամէնէն անյարձակելին, Մեծն Բրիտանիոյ չարժանիւրին կը կապէ բանուորա — զիւղացիական իշխանութիւնը:

Անշուշտ այդ մտահոգութեամբ է որ, Մոսկուան ուզեր է հասկցնել թէ Մեծն Բրիտանիա նոյն վճռական ընթացքը պիտի բռնէ, եթէ վաղը իր դլխուն ալ փորձանք մը պատահի, դրացի պետութեանց նախաձեռնութեամբ:

Հսպէչական տագնապը իրագիտական դաս մը եւ փորձադաշտ մը եղաւ աշխարհակալներուն համար, որոնք տարիներէ ի վեր հաւաքական պատնէշներ կը փնտռեն, որպէսզի կարենան ընկերաբար եւ փոխադարձաբար պաշտպանել իրենց ներկայ սահմաններն ու դիրքերը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎՃՌԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՀԻՒՍԻՍԷՆ, ՀԱՊԷՇՆԵՐԸ ՀԱՐՄԻԷՆ

Պատժական տնօրինութիւններու յուսարկումնան

Իտալական բանակը, որ երէք թեւերով մինչեւ քսան մղոն ներս մտած է հսպէչական հողէն, արագօրէն իր դիրքերը կ'ամրացնէ Աքսումի, Ատովայի եւ Աքիկրաթի մէջ, յառաջանալու համար դէպի կեդրոն: Գլխաւոր նշանակէտ է Մաքալլա, ուրկէ հարիւր մղոն դէպի հարաւ կը գտնուի Հսպէչիստանի միակ խճուղին: Եթէ յաջողին դրաւել Մաքալլան, ճամբան կը բացուի դէպի մայրաքաղաք: Մարշալ Պատոկլիո գինուորական խորհուրդ մը գումարեց Զօր. ալ Պոնոյի եւ ուրիշ երէք հրամանատարներու հետ, որոշելու համար վերջնական ծրագիրը: Կը կարծուի թէ նախ թուրկի զօրամաս մը պիտի յառաջանայ օդանաւերով եւ հրասայլերով, ճամբան հարթելու համար. յետոյ պիտի քալէ բուն բանակը: Իտալական սպայակոյտին նպատակն է զանգուածային ճակատամարտի մը մղել հսպէչական բանակը, հոդերանօքէն խորտակելու համար զայն, օդանաւերու, հրասայլերու եւ ծանր թնդանօթներու ահարկու գրոհի մը տակ:

Նոյնքան չոգեպինդ պատրաստութիւններ կը կատարէ հսպէչական բանակը, մասնաւորապէս կեդրոնանալով հարաւային ճակատին վրայ: Բոլոր եւթեւոյթները կը ցուցնեն թէ հսպէչները վճռական ճիգեր կը թափեն, ծանր հարուած մը տալու համար այդ ճակատէն: Հարիւրաւոր բեռնակառքեր զէնք եւ ռազմանիթ կը փոխադրեն մայրաքաղաքէն դէպի Հարրար, ուրկէ Զօր. Նասիպու գնդակը կը զրկէ դէպի հարաւ, անհամար ջորիներով: Հազարաւոր ռազմիկներ կը քալեն դէպի հարաւ, մինչ Ռաս Տէսթայի բանակը, մօտ 120000 հոգի, կը յառաջանայ դէպի ռազմագիտական դիրքերը: Այս բանակին յառաջխաղացութիւնը դժուարացած է, որովհետեւ Իտալացիները կտրած են գլխաւոր ճամբան: Ռաս Տէսթայի բանակին մէջ կը գտնուին Հսպէչիստանի ամէնէն նախնական բնիկները, բաց մաքիս հեծելազօրքերով: Բոլորն ալ լաւ զինուած են, արդիական զէնքեր ստացած ըլլալով անգլիական գաղթավայրերէ: Հսպէչները վճռական ճակատամարտի մը կը պատրաստուին Կորահէ չուրջը, որ չափազանց կարեւոր դիրք մըն է ռազմագիտական տեսակէտով: Այստեղ կը գտնուին ամէնէն լաւ ջրհորները եւ կարաւաններու ճամբաներ կը բացուին ամէն ուղղութեամբ: Հսպէչները ամուր բանակավայրի մը վերածած են զայն եւ Իտալացիները պէտք է գրաւեն զայն, որպէսզի կարենան դէպի Հարրար յառաջանալ: Մինչեւ հիմա անձրեւները արգելք եղան յառաջխաղացման համար եւ Հսպէչները կրցան զօրք համախմբել եւ ամրանալ: Իտալական բանակին հրամանատարը, Զօր. Կրացիանի, մասնագէտ մըն է անապատային կռիւներու, անձամբ վարած ըլլալով Լիբիոյ գրաւման գործողութիւնները: Իր գլխաւոր դժուարութիւնը փոխադրութիւնն է: Իտալական Սոմալիի նահանգապետն՝ Մոլտեդենոն մինչեւ հիմա կրկոլոլուի 400 մղոն է ճամբան, մեծ մասով անապատ: Իտալացիները կարեւոր դիրք մը գրաւեցին երկկ:

Մեծ գործունէութիւն կը տիրէ նաեւ կեդրոնական Հսպէչիստանի կողմը, Վալլոյի շրջանին մէջ, Կալոյա Նեֆոսի եւ արեւմտեան լեռներուն միջեւ: Անոր երկու գլխաւոր քաղաքները, Տէսիէ եւ Մակալա, միշտ համախմբման գլխաւոր կէտերը եղած են Հսպէչներու համար, անցեալ պատերազմներու մէջ: Պատերազմական նախարարը այդ շրջանը զացած է 50,000 զինուորնե — րով: Վալլոյի գլխաւոր արժէքը այն է որ շատ բարեբեր է ու կրնայ կերակրել քանի մը հարիւր հազարնոց բանակ մը: Կը կարծուի թէ Հսպէչիստանի կեդրոնական բանակը, բուն կայսերականը, դիրք բռնած է այստեղ, եւ ի հարկին կայսրը պիտի առանձնէ հրամանատարութիւնը:

500 իտալացի զինուորներ պաշարուած

Հսպէչական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ 500–700նոց իտալական զօրամաս մը պաշարուած է Տանաքիլի ցեղերուն կողմէ, լեռնային շրջանի մը մէջ, Փերանոական Սոմալիէն 15 մղոն հեռու:

Ուրիշ աղբիւրէ ալ կը հաստատեն այս լուրը, աւելցնելով թէ 200 Իտալացիներ սպաննուած կամ վիրաւորուած են: Միւս կողմէ հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ այն իտալական զօրամասերը որոնք Մուսա Ալի Լերան հարաւային – արեւելեան կողմը յառաջացած էին, շատ դէշ կացութեան մը մէջ կը գտնուին. թէ ջուր չունին եւ թէ կլիմայէն կը նեղուին: Այն բանուորները որոնք ճամբայ կը շինէին, վարակուած են աչքէ ծանր հիւանդութենէ մը:

Երեք պատմական քաղաքներ

Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու խորհրդաժողովը չարաթ օր վերջապէս քուէարկեց թիւ 2 եւ 3 բանաձեւերն ալ, որոնք անմիջապէս հաղորդուեցան անդամ պետութեանց: Մինչեւ յառաջիկայ երկուշաբթի, բոլորն ալ պարտաւոր են պատասխանել թէ երբկրնանգործադրել ծրագրուածանօրինութիւնները: 18երու յանձնախումբը պիտի հաւաքէ այս պատասխանները եւ հոկտեմբեր 31ին գումարուելով, պիտի որոշէ որոշէ թէ ե՞րբ պիտի գործադրուին անտեսական կաշկանդումները: Կը կարծուի թէ վերջնական քուէան պիտի որոշուի նոյեմբեր 10:

Ինչպէս կը յիշուի, զէնքերու արգելքը եւ սեղանաւորական սեղմումները կը գործադրուին արգէն: (Թիւ 1): Թիւ 2ը եւ 3ը կը տրամադրեն արգելել իտալական ապրանքներու ներածումը, եւ կարգ մը նիւթերու արտածումը դէպի Իտալիա: Այս առթիւ քուէարկուեցաւ նաեւ ծրագիր մը՝ փոխադարձ օգնութեան համար, որպէսզի դարմանուին մասնաւորապէս փոքր պետութեանց կրելիք վնասները:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, չատ մը պետութեանց պատուիրակները յայտարարեցին թէ իրենք լիազօրներ չեն, այլ պարզ պաշտօնեաներ, թէեւ կրնան տեղի տալ բարոյական ճնշումին եւ հաւանութիւն յայտնել լուսթեամբ: Ուրիշներ, մասնաւորապէս Լիթվինով (Մ. Միութիւն) եւ Թիթուլէսքու (Ռումանիա), բողոքեցին փոխադարձ օգնութեան ծրագրին անորոշութեան դէմ եւ դիտել տուին որ եթէ լաւ չհամակերպուի, իրենց երկիրները չպիտի չարուներին որոշուած արգելքը: Թիթուլէսքու կը խօսէր նաեւ ի դիմաց Թուրքիոյ, Յունաստանի, Եուկոսլաւիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ: Առարկութիւններ ըրին նաեւ ոչ միայն Աւստրիա, Հունգարիա եւ Ալպանիա, որոնք հակառակ են, այլեւ Չիլի, Փէրու, Ուրուկուէյ, Իրան եւ Սպանիա: Ի վերջոյ բանաձեւերը քուէարկուեցան, յառաջիկային ձգուելով մանրամասնութիւնները:

ԿԱՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՈՉ ԵՒՍ Է

Անխուսափելին կատարուեցաւ: Վարդապետը ոչ եւս է: Ինչպէս հաղորդած էինք կիրակի օր, վերջին օրերս վիճակը ծանրացած ըլլալով, բժիշկները ամէն յոյս կորսնցուցած էին: Սրտնեղէն զատ, վերէ մը բացուած էր նաեւ կռնակին վրայ:

Մարմինը երէկ իրիկուն փոխադրուեցաւ Փարիզի Հայոց եկեղեցին:

Ծնած էր 1869ին, Բէօթահիա: Վարդապետ ձեռնադրուած՝ 1895ին, էջմիածին:

Մահափորձ Աթաթիւրքի (Մ. Քեմալ) դէմ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Աթաթիւրքի դէմ սարքուած դաւադրութեան խնդիրը քննելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որ անմիջապէս գործի ձեռնարկեց: Երեսփոխան Ալի Սայիպ ձերբակալուեցաւ, զրկուելով իր հան — դամանքէն: Ազգ. ժողովը որոշեց անձեռնմխելի հանդամանքէն զրկել նաեւ Ուրֆայի երեսփոխանը, որ նոյնպէս մեղսակից կը համարուի դաւադրութեան:

**** Մահափորձի առաջին լուրը հաղորդած էր Լոնտոնի «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ը, ծանուցանելով թէ Սուրիայէն Թուրքիա անցած վեց Զէրքէզներ ձերբակալուեր են, իբրեւ կազմակերպիչ կամ մեղսակից:*

Ձերբակալուած երեսփոխան Ալի Սայիպ մկկն է այն երէք «Ալի»ներէն ո — րոնք բազմաթիւ կախաղաններ սարքեցին չորս հինգ տարի առաջ, անկախութեան դատարաններով:

**** Անատոլուի գործակալութիւնը հետեւեալ ձեւով կը ծանուցանէ դաւադրութեան լուրը, հոկտեմբեր 15 թուականով.—*

Անիծեալ նպատակով մը հարաւային սահմանէն մեր հողը մտած անձ մը բռնուելով քննութեան ենթարկուած եւ դատական իշխանութեան յանձնուած է: Դատավարութիւնը մօտերս պիտի կատարուի Էնկիւրիի մէջ:

Շատ հաւանական է որ կառավարութիւնը այս խնդրին մասին յայտարարութիւն մը ընէ Ազգ. Ժողովի վաղուան (այսօր) նիստին:

**** Կ'ըսուի թէ ձերբակալուած է նաեւ «Ձիւմհուրիյէթ»ի խմբագրապետը, հռչակաւոր ամբոխավար Եօնուս Նատիս:*

Թրք. վարդանանաղու վերջագաւ կիրակի օր

Ամբողջ Պոլիսը արտակարգ տեսարան մը պարզէր կիրակի օր, 20 հոկտեմբեր, մարզադամարի առթիւ: Քաղաքին 750,000 բնակիչները փակուեցան իրենց տուներուն մէջ, համաձայն տրուած հրամանին: Ժամը 5էն սկսեալ արգիլուած էր փողոց ելլել: Միայն կաթնավաճառները արտօնութիւն ունէին կաթ ծախելու մինչեւ ժամը 7: Յանցառուին կ'երեւային լրագրի ցրուիչներ եւ օտարականներ: Շարաթ գիշեր խանութները բացատաբար բանեցան մինչեւ ժամը 11: Կիրակի առտու ժամը 5էն սկսեալ ոստիկաններ եւ զինուորներ գրաւեցին փողոցները: Ժամը 5էն վերջը եկեղեցական արարողութիւններն ալ արգիլուած էին: Ոչ ինքնաշարժ կը բանէր, ոչ ալ որ եւ է կառք: Միայն ոստիկան կը լսուէր համատարած լռութեան մէջ: Երիտասարդներու խումբեր կը համրէին բնակիչները եւ կը լեցնէին հարցարանները, որոնց մէջ ուշագրաւ էր հետեւեալ հարցումը.— «Ի՞նչ լեզու կը խօսիք, բացի նոր Թուրքերէնէն»: Մանաւանդ ինքնաշարժներ չրջաններէն դէպի կուսակալութեան կեդրոնը կը փոխադրէին հաւաքուած թիւերը: Կազմակերպութիւնը շատ լաւ էր, ծրագրուած՝ եւրոպացի մասնագէտներու կողմէ: Արգելափակումը վերջ գտաւ թնդանօթի հարուածներով:

Նոյն կարգադրութիւնները եղած էին ամբողջ Թուրքիոյ մէջ: Մարզահամարի պահուն ծնած երախաներն ալ արձանագրուեցան իրրեւ համրանք (սայիմ):

ՋԻՆՍԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԱԽՈՅԵԱՆԸ ՄԵՌԱՒ

Արթըը Հէնրըսըն, Մեծն Բրիտանիոյ ընկերվարական կուսակցութեան երբեմնի ընդհ. քարտուղարը, որ առեւ մը արտաքին նախարարութիւնն ալ կը վարէր, մեռաւ կիրակի օր, երկար հիւանդութենէ մը յետոյ: 72 տարեկան էր: Ծանկարծ հիւանդացաւ անցեալ յուլիսին, երբ ժողովի մը կ'երթար ճառ խօսելու: Անմիջապէս փոխադրուեցաւ հիւանդանոց: Կը տառապէր զալուկէ եւ սառամոքսի ակարութենէ: Այդ հիւանդութիւնները ունէր քանի մը տարիէ ի վեր:

Վարած է շատ մը կարեւոր պաշտօններ, թէ կուսակցութեան եւ թէ կառավարութեան մէջ: Իր անունը ամէնէն աւելի պիտի յիշուի իրրեւ կորովի ա —

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅԱՆ

(Ր. Եր. Ա. Ա. Ա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Հոկտեմբերի 9-ին, երեկոյան ժամը 6-ին, Հայաստանի Հանրապետության Հիմնադրամի ժողովը հավաքվեց Հանրապետության Նախագահ Ամո Ղազարյանի նախագահությամբ։

Ներկա էին Հիմնադրամի ժողովի անդամներ՝ Հանրապետության Կառավարության անդամներ, Գերագույն խորհրդի պատգամավորներ, Հանրապետության նշանավոր գործիչներ, գիտության, մշակույթի, արվեստի, գրականության, արդյունաբերության, գյուղատնտեսության, առևտրի, ֆինանսների, կրթության, առողջապահության, սպորտի ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատների, հյուպատոսությունների, առևտրական ներկայացուցչությունների, միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ։

Ներկա էին նաև Հայաստանի Հանրապետության Հիմնադրամի ստեղծման նախաձեռնողները

խոյեանը զինաթափութեան խորհրդաժողովին, որուն նախագահն էր։ Ջերմ խաղաղասէր, յարատեւօրէն տքնեցաւ, որպէսզի ելքի մը յանգի սպառազի– նութեանց կրճատման ծրագիրը։ Ընկերվարական կուսակցութեան գործօն վարիչներէն էր 1904էն ի վեր, իսկ երբ մէջտեղ դրուեցաւ զինաթափութեան խնդիրը, ձգեց ամէն պաշտօն, ամբողջովին այդ գործին նուիրուելու համար։ Ասպարէզ իջած է իբրեւ բանուոր։

Զախարո չհանեցան ընտրութեանց մէջ

Կիրակի օր տեղի ունեցան ծերակոյտի մէկ երրորդ մասին նոր ընտրու– թիւնները (107 աթոռ)։ Արդիւնքը բաղդատաբար նպաստաւոր է «ժողովրդա– կան ճակատ»ին համար (ձախակողմեան)։ Ընկերվարականները չահեցան չորս աթոռ, համայնավարները՝ մէկ (Մարսէլ Քաչէն), արմատականները՝ 46 (նախապէս 50), պահպանողականները՝ 40 (նախապէս 41)։ Վարչապետ Պ. Լավալ չահեցաւ թէ Սէնի եւ թէ իր ծննդավայրին՝ Փիւի տը Տոմի մէջ։ Կը կար– ծուի թէ պիտի ընտրէ վերջինը, թէեւ 9 տարիէ ի վեր Սէնի շրջանը կը ներ– կայացնէ Ծերակոյտին մէջ։

Սէնի նահանգին մէջ Լավալի կուսակիցները կատաղի պայքար մը սար– քած էին ժողովրդական ճակատին դէմ (ընկերվարական, համայնավար, ար– մատական)։ Առաջին քուէարկութեան առեն, որուն համար կէսէն աւ նուա– զըն մէկ աւելին բացարձակ պայման է, ժողովրդական ճակատը չահեցաւ 10էն եօթը, իսկ Լավալ՝ 8րդը։ Երկրորդ քուէարկութեան ընտրուեցաւ Մարսէլ Քա– չէն, իբրեւ Փարիզի 9րդ ծերակուտականը։ Ուրիշ համայնավար մը եւս, Պաշը– լէ, վերընտրուեցաւ, բայց անձնական ըլլալով, չի ճանչնար Մոսկուայի հե– ղինակութիւնը։

Ընտրուածներուն մէջ կը գտնուին նախկին նախարար Պիէռվընիւ Մար– թէն (88 տարեկան), նախկին նախագահ Միլլըան, Պ. Քայէօ, դատական նա– խարար Լ. Պէռար եւն.։

Ծերակոյտին ընտրութիւնները կը կատարուին ամէն երեք տարին անդամ մը, երբ կը նորոգուի մէկ երրորդը։ Շրջանը 9 տարի է։ Նոր ծերակուտա– կաններուն պաշտօնավարութիւնը կը սկսի յառաջիկայ յունուարին, այնպէս որ Ծերակոյտին կազմը անփոփոխ պիտի մնայ, երբ վերարացուի խորհր– դարանը։

Անգլիոյ վարչապետը կը շոյէ Իտալիան

Պ. Պալտուին, Անգլիոյ վարչապետը, չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ չա– բաթ օր, անգլեւիտալական յարաբերութեանց մասին։ Այս ճառն ալ, անմի– ջապէս յաջորդելով Հռոմի բանակցութեանց, մեծապէս նպաստեց յարաբերու– թեանց բարւոքման։ Վարչապետը ժխտեց որ եւ է թշնամական տրամադրու– թիւն՝ Իտալիոյ կամ անոր կարգադրարքի մասին։ «Կարգ մը վայրերու մէջ լուր տարածեր են թէ այս երկրին կոդմէ ձեռք առնուած միջոցներու գլխաւոր նպատակներէն մէկն է պայքարիլ եւ տապալել ֆաշականութիւնը։ Վստանգա– ւոր սուտ մըն է այդ։ Թէ Իտալիա ինչ կառավարութիւն ունի,— այդ իր գործն է։ Այս խնդիրը անգլեւիտալական վէճ մը չէ, այլ Իտալիոյ եւ Ազգերու Դաշ– նակցութեան միջեւ ծագած վէճ մը։ Որ եւ է առանձին քայլ չէ առնուած Անգ– լիոյ կոդմէ եւ չպիտի առնուի։ Շատ խօսուեցաւ պատերազմի մը մասին. գէշ բան է այդպիսի խօսքեր արտասանել։ Մենք միշտ պատրաստ ենք օգտուելու որ եւ է պատեհութենէ որ կրնայ օգնել հաշտարար ելք մը գտնելու։ Մեր հետա– պնդած նպատակը խաղաղութիւնն է եւ մենք զայն կը փնտռենք Ազգերու Դաշ– նակցութեան անդամներուն հետ։ Եւ մենք որ եւ է միջոց ձեռք չենք առներ առանց կատարելապէս համաձայնելու անոնց հետ։ Ազգերու Դաշնակցութեան նպատակը խաղաղութիւն է եւ ոչ թէ պատերազմ։ Ձիշդ է որ մեր եւ միւս ազ– գերու հետեւած ճամբան նոր բան է։ Եթէ այդ ճամբան յաջողի, մեծ յաջող– նակ մը պիտի ըլլայ անոնց համար որոնք չարաչար աշխատեցան ի նպաստ խաղաղասիրական մեթոտներու։ Իսկ եթէ ձախողի,— գիտեմ որ յաճախ ըս– ուած է թէ հետեւանքը պիտի ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութեան կործանումը։ Եւ երբեք չեմ բսած այդ բանը. եւ երբեք չեմ խորհած թէ այդպէս պիտի ըլ– լայ։ Եթէ առաջին փորձը ձախողի, պէտք է փնտռենք պատճառները եւ նորէն փորձենք, պէտք է կրկին քննենք թէ ւնչ կրնար Ազգաժողովէն ներս բերել ա– նոնք որ դուրս մնացած են»։

Վեհիպ փաշայի հրահանգները

Ձիֆիքայի հայկական բանակամարտիկն հասած լուրեր կ'ըսեն թէ երբ Ի– տալական օդանաւերը կը մօտենան, Հայկէնները այնպիսի ադմմամարութեան մը կը դիմեն որ Զօր. Կրացիանի եւ իր սպայակոյտը կը չփոթին եւ չեն կրնար ճշդել թշնամի դինուորներուն դիրքը։ Թուրք զօրավար Վէհիպ փաշա խստիւ յանձնարարած է Հայկէններուն որ փոսերն պատկին եւ կրակ չբանան Իտալա– կան օդանաւերուն դէմ, երբ անոնք թռիչքներ կը կատարեն։ Եթէ Իտալացի– ները չատ յառաջանան Օկաաէնի մէջ, Հայկէնները առիթ պիտի գտնեն խզելու անոնց հաղորդակցութեան գիծերը եւ իտալական զօկատները պաշարելու այն– պիսի չրջաններու մէջ ուր ջուրը դժուար կը ճարուի։ Հայկէնները կը կարծեն թէ թշնամին պիտի կոտորուի նաեւ անապատային հիւանդութիւններէ, մաս– նաւորապէս ընդգարութենէ որ արդէն տարածուած է։

ԱՌԱՋԻՆ ՇՈՓԿԱՌՔԸ ՌՈՒՄԱՆԻԱՅԷՆ ՌՈՒՍԻԱ

1918էն վեր առաջին անգամ ըլլալով չոգեկառք մը անցաւ ռուսեւռումա– նական սահմանագլուխէն, Թիկինայի եւ Թիրասփոլի միջեւ, վերջերս չինուած կամուրջին վրայ։ Այս առիթը երկու կայարանները դրօշազարդուեցան եւ ըն– դունելութիւն մը սարքուեցաւ։ Երկու երկիրներու ներկայացուցիչները փա– ռաբանեցին վերահաստատուած բարեկամութիւնը, եւ իրենց խաղաղասիրու– թիւնը։ Ուրեմն չոգեկառքի հաղորդակցութիւնները վերահաստատուած կ'ըլ– լան 17 տարի վերջը։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՔՐԻՏԻ ՖՕՆՍիԻի հոկտեմբեր 15ի վիճակահանութենէն 1886ի պարտաթուղթերէն 77,168 թիւը, 1903էն 540,087 թիւը և 1911էն 272723 թիւը 100 հազարական ֆրանք չահած են։

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն հանգստեան կոչուած հանրապետական սպաները երկրին զանազան մասերուն մէջ պիտի կեդրոնացուին մինչեւ հանրաքուէն եւ ի հարկին անկէ վերջն ալ։

ՍԹԱՎԻՃԻի ԴՈՐԾին ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ կը սկսին նոյեմբեր 4ին։ Ամբողջ գործը ամփոփուած է 51 թղթածրարներու մէջ, 35,000 թերթիկներով։ Պիտի մասնակցին 40 փաստաբաններ։ Ամբաստանեալներն են 21 հոգի։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԼԷՕ-ՔԱՇՏԱՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ «ԱՐԾԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԻՒ ԿՈՂՄԷ

ԿԻՐԱԿ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԷՍ ՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Bourg-la-Reine, Place Condorcet, Salle des Banquets-ի ասրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Ս. ԱՍՏՈՒՆԻ** ԵՒ **Ղ. ՄԵԼՈՅԵԱՆ**

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

ՓՐԻՎԵՑԻ ՄԷՋ

2 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՓՈՆ Տ'ՕՊՂՆԱՅԻ ՄԷՋ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

Հ Յ. Դ.

Գանատ

Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գուր Լաֆայէթ, Զարդարեան Գրագարանի մէջ։

ԳԱՄԱԼՕՕՍՈՒԹԻՒՆ

Անիւն-Պոիա-Քոլոնի «Արաւ» Ենթակոմիտէի դասախօսական առաջին ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին կը խօսի ընկեր Ռոիզան։ Նիւթ՝ «Հ. Յ. Դաշնակցութեան յեղափոխական ձեռնարկները». Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները։

ԹԷՅՃԱՍԵՂԱՆ–ԴԱՍԱԽՕՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Café Noailles-ի սրահին մէջ

կը դասախօսէ Տ/կին ՓՕԼԱՏԵԱՆ

«կնոջ բերած բաժինը մարդկային քաղաքակրթութեան» նիւթին շուրջ

Մուտք՝ 3 ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն միասին)։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Ա. ՍԵՐՎԷԶԵԱՆԻ

1.- "ՆԱՀԱՊԵՏ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ,,

ԴՐԱՄԱ 4 ԱՐԱՐՈՎ. ԳԻՆ 7.50 ՖՐԱՆԳ

2.- "ԳԵՒՒՑ ԴՈՒԽՐ,,

ԴՐԱՄԱ 4 ԱՐԱՐՈՎ. ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆԳ

կը ճախուի նաեւ Յառաջի խմբագրատունը։

ԳՈՑԱՄԱՐՏ *Օրացոյց 1936, է. տարի*

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ինքնի հեռեւեալ հասցէին՝ Gaizag Djarayan, 49, Rue Nationale, Marseille (Fr.).

ԳՈՑԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ ԿՐ ԾԱԽՈՒԻ.—

Մարսէյլ, Միւնիճեան Գրադարան Ընթերցարանը, 49,Rue Nationale, Marseille
Մարսէյլ, Գրատուն Գ. Մերիկեան, 13, Rue des Dominicaines, Marseille
Փարիզ եւ չրջանը, ԳՐԱՏ-ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, 51, Rue Monsieur le Prince,Paris
«Յառաջ»ի խմբագրատունը։
Տեսին, Վահան Հիւսեան, 3, Rue Tellier, Decines
Լիոն Ե. Քրոյճեան, 115, Rue Moncey.
Ռոման, Ս. Պիւլի 5, Rue du Puy.
Վալանս, Ղազար Գալուստեան, 58, Rue Bouffier, Valence
Սէնթ Էթիէն, Վարդան Արմէնեան, 34, Rue des Frères Chapps
Վիէն, Ներսէս Խաչիկեան, 124, Rue Lafayette
Նիս, Վահան Շէհրէրեան, 182, Bld. de la Madeleine
Կարաւն, Լ. Գայամճեան, Puits Bivert.
Ալճէրիա, Գողոս Ազուումանեան, Hôtel Atlas, Blida
Գորսո, Ա. Քէնտիրեան, Rue Ed. Vaillant, Cenon
Պէյրութ, Խորէն Ազնաւուրեան, Bab Yacoub
Գարսից Ծոց, Ա. Գէորգեան, A.I.O.C., Abadan
Գանատա, Այգրանիկ Սիրունեան, Sainte - Catarins
Պասրա, Ոսկեան Մնուշեան, Librairie, Basrah
Պէյրութ, Արշակ Հօրիմեան, Photo Mourad
Մուսուլ Ցարութիւն Արծրունեան, Garage Central
Փոն տ'Օպնա, Արթին Կարապետեան,
Շարլիէօ, Ստեփան Թիւմճինեան
Ամերիկա, B. Palyan, 119, P. O. Box, Milford, Mass.
Հալէպ, Խորէն Գըրքէսլեան, 22, Rue Boustan Kulab
Դամասկոս, Աւետիս Լօչհաճեան, Photo Sport
Գաղտատ, գլխարկավաճառ Աւետիս Աղանիկեան
Մարսէյլի արուարձաններէն Դաշնակցական Գլխաւորը։
Ճունաստան, «Նոր Օր»ի խմբագրատունը
Եգիպտոս՝ «Ցուսաբեր»ի խմբագրատունը, նաեւ բոլոր դաշնակցական Թերթերու խմբագրատունները։

ԱՆԻԷՒՒ ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Զ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի մօտ, 34, Villa Rouveyrolles.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ օգնական դերձակ մը (AIDE - TAILLEUR) *աթելիէի մէջ աշխատելու համար։ Տեւական աշխատանք։ Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան։*

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԾԱՌԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱԶԱՅՆ **Botzaris 17–64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ անհատական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար։ Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի։

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմանիշ մը ղրկելով պատասխանին համար)։

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9–12 եւ ժամադրութեամբ։

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ԶԱՓՈՒՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓԱՍՊՈՐԱԼ 12ը 25 ֆրանք։ ՀԱՅԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը առանց յաւելեալի 12ը 25 ֆրանք։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Ս. Եափուճեան, Տէր և Տիկ. Վ. Եափուճեան (Լիոն), Պ. Վարդգէս Եափուճեան (Պէլժիքա), Տէր եւ Տիկին Ե. Եափուճեան եւ Հայկ Եափուճեան (Պոսթըն) լուտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակով եւ մամուլով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի մօր՝

Տիկ. ՀԱՅԿՆՈՒՀԻ ԵԱՓՈՒՃԵԱՆի

եղերական մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Լիոնի մէջ։

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Հայ երաժշտ. միութիւնը յառաջիկայ Ձմրան՝ ձեռնարկած է իր տարեկան մեծ համերգին, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարգսեանի։

Բոլոր անոնք որ կը փափաքին միութեանս անդամագրուիլ, եւ մասնակցիլ համերգին, այժմէն Թոդ դիմեն *101*, բիւրէն ձաք Պ. Ց. Մալաքեանի եւ կամ ամէն կիրակի փրատոյի Ս. Թարգմանչաց եկեղեցին ժամը *10*էն *12*։

Վարչութիւն

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»

փարիզի եւ շրջանի *Յառաջի* ցրուիչ

Պ. ԱԻԵՏԻՍԷՆ։

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր ուրախարար յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ։

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է քիմ. մշ, բնական անիսոնի խառնուրդով եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած լինելու համար ամէն բաղադրութիւնէ զերծ ըլլալուն։

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին։

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝

Ագտօն ատէ

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

18, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ

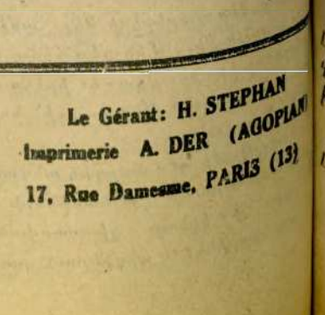
D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ

M.M.H. Khatchadourian et Dan...

24, rue Assalit. Nice (A. M...

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՂԸ (57)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Յօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրաշեան

Եթէ հրամայած պաշարները տալու չըլլային, պարտաւոր էինք թէ սիրով եւ թէ բռնութեամբ դրամն ընդունել անոնց վտխարէն. բայց մեր խիղճը չէր տանիր այսչափ ծանր պահանջմունք մը ընել խեղճ գիւղացիներէն, եւ աւելի քաղցր էր մեզի առանց մէկուն սիրտը ցաւցընելու մեր ճամբանիս չարունակել. այսու ամենայնիւ առանց նեղութիւն մը կրելու 7 աւուր մէջ հասանք Ամարա քաղաքը։

Պտի առաջնորդը զեռ հոն հասած չէր, ճամբան տկարացած ըլլալով, եւ քաշած անտանելի նեղութիւններէն յուսահատած, ինչպէս որ յետոյ ինքը պատմեց, զղջացեր՝ ու ետ դառնալ ուզեր է, վասն որոյ Ամարայի քաղաքապետը իմանալով՝ փութացեր գացեր էր անոր դիմաց, զոր հետն առնելով բերաւ հոն մեր հասնելէն երկու օր ետքը։

Սիրով եւ ողջագուրմամբ ընդունեցինք զինք, եւ համառօտ տեսութեան մը մէջ յիշեց նա մեծ իշխանին ժողովքի համար ըրած պատուէրը, զոր իրեն ալ գրելով խնդրած էր, մենք ալ մեր հոն ապաւէնը անոր համար ըլլալը իմացուցինք։

Քիչ մը հանգստանալէն յետոյ՝ լուր առաւ մեզի որ իւր քովն երթանք առանձին. եւ մենք մեր մասնաւոր խօսակցութեան մէջ պէտք եղած տեղեկութիւնները հաղորդեցինք իրեն։

Գովութեամբ պատմեցինք Տէճալմալ Քառասայի կրօնասիրութիւնը, քրիստոնէական բարի գաղմունքները, ընծիր եկեղեցականները պատուելը։

«Զոյչ կեցիր, ըսինք իրեն, այս երկրիս մարդիկներէն, որոնք չորքոտնութեամբ եւ սուտումտուտ խօսքերով բանսարկութիւն կ'ընեն ձեր եւ մեծ իշխանին մէջ տեղը, որոնք իրաւ վարպետ են այս կերպ գործքերու մէջ. եւ եթէ դուք միամիտ գտնուելով՝ անոնց խաբեպայութիւններուն մտիկ ընելու ըլլաք, մեկնիլ կ'ընկնիք որոգայթի մէջ։ Պարտք կը համարիմք նաեւ ըսել ձեզ, որ ձեր քովը չը պահէք ամենեւին նախորդ Ապունային սպասաւորներէն մէկը, զոր հետերնիդ բերած էք, վասնզի այս բանը մեծ իշխանին կամացը իրաւ հակառակ է։

— Առնք իմ քովս ընդունելը, պատասխանեց, Հայկէներէն գիտնալուն համար է, որոնց պէտք ունիմ։

— Շատ լաւ ըսինք։ Բայց այս գիտնաք որ այս մարդիկը Ապունա Սելամին գլխուն ալ շատ բաներ բերին. առջի բերան լաւ ծառայութիւն ըրած են իրեն, յետոյ այն սովորութիւնները թէպէտ եւ անմեղ՝ բայց ժողովրդեան աչքին գայթակղութիւն եւ յանցանք համարուելով, ինչպէս է օղի խմելը, ծխախոտ քաշելը, պաս օրերը ծոմ չպահել՝ կամ պասն ուրելը, անոր ընել ու գործածել տալով, հոգ չէ՝ մարդ չտեսներ ըսելով, մօրուսը ձեռք առին, ու յետոյ բան չմնաց որ դէւ խուն չբերին։

Եւ Ապունա առաջնորդ մը որ անոնց քաղցր ու ամոքիչ լեզուէնխաբուելով՝ իրեն նեբելի չեղած սովորութիւններ թէեւ պաղտնի գործածէ, պարտաւորի բոլորովին անոնց անձնատուր ըլլալ. ինչ որ ուզեն ինչ որ ընեն՝ պէտք է լսէ ու ձեր հանէ, եթէ կ'ուզէ որ իւր չհայտնուակի։ Ապունա Սելիմ՝ մօրուսը ձեռք տալէն յետոյ տիկ ընել չէր ուզեր, չատ վշտացաւ։

Ասոր համար ահա իրաւ եղբայր կ'իմացընեմք ձեզ անոնց գայթնները, որպէսզի անոնց մէկ նաք։ Անոնց արտաքին չարժմունքն, հաւատարիմ ու հարազատ բեկամի եւ սպասաւորի նման տուած խօսքերնուն ու կերպերնուն չհաւատաք երբեք, եւ ձեր իշխանին սանձը չտաք անոնց ձեռքը ուզածնուն պէս վարեն։

(Շար...

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70
(ՆՐԹԱՐԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍՆԱՑ | ԵՒԱՄՍՆԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
23
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
23 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2942 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ ՄԵՌԱՒ. ԿԵՑՑԷ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

ձիշդ երկու ամիս առաջ էր,— 25 օգոստոս: Պատահաբար ո– րոշուած ժամադրութիւն մը, — եւ ահաւասիկ Վիլ Ժիւիֆ, յիմա– նային առջեւ, վարդապետին սենեակը: Դուռը բաց են ձգած...

Գիտէինք որ ուրիշ անգամ ալ ունեցած է պայծառատեսութեան պահեր, բայց այդ օրուան երեւոյթը չատ խոր տպաւորութիւն գործեց:

Անկողնին մէջ երկնցած, մէկ թեւը գլուխին տակ, ամոյն ժ– պիտ մը աչքերուն մէջ, կը պատասխանէր հարցերուն:

Իրականին մէջ, ինքն էր որ բացաւ խօսակցութիւնը, դիմացը տեսնելով երեք օրիորդներ եւ երկու պարոններ:

Իմացեր էինք թէ վէրք մը բացուած է սրունքին վրայ, իրրեւ հետեւանք ներքին քայքայման:

— *վարդապետ, պարտէզ չէ՞ք ելլեր պտտելու:*

— *Չեմ կրնար, որովհետեւ ոտքս վիրաւորուած է, բորբոքում եղաւ, բժիշկ եկաւ, ներչեցաւ, մէկ ալ տեսայ էլինիֆ տարին, վը– քաս բան մը ձգեցին, բան մը չհասկցայ· մէկ մատ խորութիւնով ոտքս կտրեցին· հիմա չեմ կրնար շարժիլ:*

— *Հոգ մի ընէք, շուտով կ'աղէկնայ:*

— *Ոչ, բանի մը ամիս այսպէս կ'երթայ, յետոյ բանի մը տարի կը տեւէ... վերջապէս ասոնք ընտանեկան բաներ են...*

Դժուար էր հաւատալ թէ նոյն բարեհամբոյր անդորրութիւնը պիտի չարունակուէր մինչեւ վերջը: Աչքերը մոլորուն, երկու լա– ւատր խօսքի հետ՝ չատ մը անկապ թոթովանքներ, յանկարծ պղ– տոր նայուածք մը՝ մէկ դէմքէն միւսը եւ պատէ պատ,— այս բո– լորը բաւական էին կարճ կապելու:

Ո՛վ որ առիթ ունեցած էր այցելութեան երթալու այդ օրէն ասդին, կ'արտայայտուէր աւելի սեւ տրամադրութիւններով:

Հետզհետէ աւելի ուժգնացի, այլ եւս անկարող՝ տակալու տա– րիներու գալարման եւ կազմալուծման, վերջին օրերը կը մերժէր ծնունդ առնել: Գիտութիւնը չատոնց դատապարտած էր երբեմնի կաղնին, իսկ վերջին չարթուն հրաշք մը միայն կրնար որ եւ է յոյս ներշնչել:

Այնպէս որ, չաբաթ կէսօրին, երբ հեռախօսով խմբագրու– թեան կը հաղորդէին վիճակին ծանրացումը, բոլորս ալ նախա– պատրաստուած էինք անխուսափելի վախճանին:

Ցամքելի էր լուրը,— «Վէրք մը բացուած է կռնակին վրայ»: Այդ չարագուշակ ազդանշանին մինչեւ մահաբուն՝ ժամերու խնդիր էր այլեւս:

×

Ահա այսպէս յաւիտենական լռութեան անդունդը կը գլորի նաեւ Կոմիտասը,— այն որ մոգական գաղտնիքն ունէր ամբողջ բազմութիւններ խտովելու, ալեկոծելու, խանդավառելու կամ լացնելու:

Ճիշդ է, ան այլեւս յիշատակ մըն էր 1916էն, այլ մանաւանդ 1919էն ի վեր, երբ արդելափակուեցաւ Վիլ – Ժիւիֆի յիմարանո– ցին մէջ: Բայց, մարդիկ ե՞րբ յուսահատուր քաշուած են նոյնիսկ ա– մէնէն անյուսալի պահուն:

Կոմիտասը, այդ վիճակին մէջ, չատ կը նմանէր տաւիղի մը վերջին լարին, որ ահա պիտի փրթի: Եւ մարդն ու գիտութիւնը անկարելին կը փորձէին, որպէսզի չփրթի:

Եւ լարը դիմացաւ ամէնէն յուսահատական պարագաներուն մէջ, մինչ իբրեւ յիշատակ:

Այդ իրողութիւնն իսկ աղբիւր մըն էր համատարած խանդա– վառութեան, գաղութէ գաղութ եւ մինչեւ Երեւան:

Զեղաւ եւ չի կրնար ըլլալ որ եւ է հայկական համբոյր, նոյն– իսկ շրթայտկապ, կամ աչխարհի ամէնէն հեռաւոր ցամաքին վը– րայ նետուած, որ չլիշէ Վարդապետը եւ չպարծի անով:

1931ին, երբ իր ծննդեան 60ամեակը տօնուեցաւ, Հայաստանն ու գաղութները մրցումի ելեր էին իրարու հետ, պանծացնելու համար Վարպետն ու իր արուեստը:

Նոյնիսկ Պոլիսը չկրցաւ անտարբեր մնալ,— եւ Թուրքերը այնոր ձեռնարկեր են իրենց աղճատ լեզուին վերածելու անոր գրչաւորած երգերը, անչուշտ յատաջիկային ձայնարձակին յանձնելու եւ տարածելու համար իրրեւ թրքական ստեղծագոր– ծութիւն...

×

Վարպետը մեռաւ, կեցցէ՛ Վարպետը: Կոմիտասը կորան– տուներէն, բայց ամէն տարի մէկ իր երգն է որ կը տարտղ– րտնէ վրայ իր եղանակներն են որ կը թրթռան:

Դժուա՛ր է երեւակայել աւելի մեծ, աւելի խոր ու անմահական փառապսակ ե՛ւ իրեն ե՛ւ իր ժողովուրդին համար, քան այս յաղ– թանակը:

Եւ միայն հայկական չէ յաղթանակը:

Ներքաշնակելով խոնարհ ժողովուրդի մը հոգին եւ արուեստի թծախնդիր պահանջները, խանդակաթ նախանձախնդրութեամբ հաւաքելով եւ գեղարուեստական թարգմանութեան մը վերածելով երգեր ու եղանակներ, յաճախ յօրինելով եւ ստեղծագործելով, Վարդապետը հայ ժողովուրդի հանճարին առջեւ խոնարհեցուց նաեւ օտարը, ապր թէ արուեստագէտ:

Միջազգային արժէք մըն է որ կ'անհետանայ, իր հետն ձգե– լով թանկագին գանձ մը, — աշխատասէր, ստեղծագործ ժողո– վուրդի մը հոգին, մերթ արեւ, մերթ խռովք, վիշտ կամ ցնծու– թիւն, բայց միշտ կենդանի ու հարազատ:

Բանակի մը յաղթանակն իսկ այսքան ծաւալ գտած չպիտի ըլ– լար, պահելով բոլոր համեմատութիւնները:

Երգդ մեզի օգնական, «ձայնե՛ղ» Վարդապետ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱՑ ՆՈՐ ԱՆԱԿՆԿԱԼԸ ԻՏԱԼԻՈՑ ԴԷՄ

ՇՈԳԵՆԱԻԵՐԸ 24 ԺԱՄԷՆ ԱԻԵԼԻ ՉՊԻՏԻ ԿԵՆԱՆ

Հաչտարար բանակցութիւններ կը շարունակուին

Անգլեւիտալական յարաբերութիւնները հաղիւ բարւոքած, նոր անակնկալ մը: Հռոմի անգլիական դեսպանը երկուշաբթի օր հաղորդեց իտալական կա– ռավարութեան, թէ համաձայն Լա Հէյլի էջզոքութեան պայմանագրին, այն իտալական չոգենաւերը որոնք բանակին կը ծառայեն զօրք, ռազմամթերք եւ պաշար, նոյնիսկ ջուր փոխադրելով, չպիտի կրնան 24 ժամէն աւելի մնալ անգլիական նաւահանգիստներու մէջ, ածուխ առնելու համար: Այդ պարա– դային ալ, այնքան ածուխ պիտի առնեն որքան անհրաժեշտ է ամէնէն մօտ նաւահանգիստը հասնելու համար:

Այս որոշման հետեւանքով, իտալական չոգենաւերը չպիտի կրնան օգ– տուլ մանաւանդ սուէզեան անգլիական Սոմալիլէնտէն եւ անգլեւեգիպտական Սուտանէն: Կ'ըսուի թէ եգիպտական կառավարութիւնն ալ նոյն արգելքը պի– տի հաստատէ:

Յայտնի չէ թէ Ֆրանսան ալ պիտի հետեւի՞ Անգլիոյ օրինակին, մինչդեռ մինչեւ այդ ժողովները ձեռք առնելով Ֆրանսական Սոմալիի նահանգիստներուն հա– մար: Անգլիա, որ տիրական դեր կատարեց Ազգերու Դաշնակցութեան պատ– ժական ենթաժողովներուն մէջ, դարձեալ առաջինը կը հանդիսանայ, դիմելով Լա Հէյլի պայմանագրին:

Տարակոյս չկայ թէ այս կարգադրութիւնը մեծապէս պիտի վնասէ իտա– լիոյ զինուորական չարժումներուն: Ասոր համար ալ, անյապաղ տպաւորու– թիւն գործեց Հռոմի մէջ:

Կ'ըսուի թէ Մ· Նահանգներուն ալ դիմում պիտի կատարուի, Լա Հէյլի պայմանագրին գործադրութեան համար, քանի որ ան սկիզբէն իսկ չէզոքու– թիւն յայտարարեց:

**** Անգլիոյ քաղաքականութեան մասին երէկ չատ կարեւոր ճառ մը խօ– սեցաւ արտաքին նախարարը, երեսփ· ժողովին մէջ, յայտնելով թէ պատրաստ են բանակցելու, բայց հիմք մը չէ գտնուած Իտալիոյ հետ:*

Հակառակ նոր կարգադրութեան, քաղաքական շրջանակներու մէջ կը հա– ւատան թէ անգլեւիտալական բանակցութիւնները չպիտի կրնան ձախող ելքի մը յանգած են, եւ հաւանական է որ քանի մը օրէն Անգլիա Միջերկրականէն ետ կանչէ կարգ մը մարտանաւեր: Իտալիան ալ փոխադարձաբար պիտի պակսեցնէ Լիբիոյ մէջ համախմբած զօրքը:

Անչուշտ անգլիական գործողութիւնը չատ աւելի դիւրին է քան իտալակա– նը: Ծովակալութիւնները կը չարունակուին, աշակցութեամբ Ֆրանսայի, որ միեւնոյն ատեն կը ջանայ ճամբան հարթել, պատերազմը դադրեցնելու հա– մար:

Անգլիոյ վարչապետը երկուշաբթի օր ունկնդրութեան ընդունեցաւ ծո– վային նախարարը եւ ծովակալը, իսկ աւելի վերջը արտաքին նախարարու– թեան խորհրդականը:

ԻՏԱԼԻՈՑ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐԸ ՀԱՂՈՐԴՈՒԻ՞Ծ ԵՆ

Անգլիական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Մուսոլինի Պ· Լավալի հաղորդած է իր պայմանները՝ դադրեցնելու համար զինուորական գործողութիւնները: Ֆրանսայի վարչապետը այդ պայմանները հիմք բռնելով, պիտի բանակցի Անգլիոյ հետ: Կը նշանակէ թէ բանակցութեանց կեդրոնը պիտի ըլլայ Փարիզը:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Մուսոլինի կը պահանջէ հոգատարութիւն՝ Թիկ– րէի, Աւսայի, Հարրարի եւ Օկաադէնի նահանգներուն վրայ, եւ կեդրոնական Հապէշիստանի վերակազմութիւնը՝ իտալացի, անգլիացի եւ Ֆրանս· պաշտօն– եաներով, որոնք պիտի գործակցին հապէշական կառավարութեան: Այս պայ– մանները առաւելագոյն պահանջներ կը համարուին, եւ կը յուսացուի որ Մուսոլինի ընդունի նուազագոյն ծրագիր մը, եթէ Անգլիա իրապէս ուզէ հաշտարար ելք մը գտնել: Շատեր յոռետես են այս մասին, մասնաւորելով հե– տեւեալ դժուարութիւնները·— 1· Իտալացիները կը պահանջեն չատ ընդար– ձակ երկրամաս մը, Հապէշիստանի արեւելեան կողմը, եւ չեն ընդունիր որ դէպի ծով ելք մը արուի իտալական հողէն դուրս·— 2· Իտալական ծրագիրը հակառակ է Ազգերու Դաշնակցութեան տեսակէտին, եթէ նոյն ակ Անգլիա հաւանի,— 3· Եթովպիոյ կայսրը դեռ զօրաւոր է եւ ակը՝ իր երկրին, հետե– ւաբար յուսալի չէ որ յանձն առնի զոհել երկրին ընդարձակ մէկ մասը, առանց կռուելու:

**** Պատժական ենթաժողովներու առաջին մասը (զէնք եւ ռազմանիւթ անմիջապէս գործադրելու հետեւութիւն յայտնած էին 18 պետութիւններ: Այդ օր միացան նաեւ հինգ պետութիւններ,— Պելժիա, Իրաք, Պուլկարիա, Խոթոնիա եւ Նորվեկիա, որով 52 պետութիւններէ 23ը գործի անցած կ'ըլլան: Այս վերջին հինգին մէջ, բացի Պելժիայէն, միւսները մեծ զինագործարաններ չունին: Իսկ սեղանաւորական կաչկանդումներու համար հետեւութիւն յայտ– նած են Պելժիա, Ռ· Միութիւնը, Լատվիա, Եուկոսլավիա, Չեխոսլովաքիա, Ռումանիա: Վերջինը արգելք հետաւտեց հոկտեմբեր 21ին, արքայական հրո– վարտակով:*

**** Իտալիա Արեւելեան Ափրիկէի պատերազմին պատրաստութեան հա– մար ծախսած է 633 միլիոն լիր՝ Սեպտեմբերին, իսկ 1,345,000,000 լիր՝ յուլիս 1էն ի վեր: Այս ծախքերը արձանագրուած են արտակարգ ելմտացոյցին մէջ: Իտալիոյ ներքին պարտքի գումարը 107,780,000,000 լիր էր սեպտեմբեր 30ին: Հոկտեմբեր 10ին ոսկիի պահեստը իջած էր 4,025,000,000 լիրի:*

ԲՈՒՌՆ ՅՈՑՑ ՄԸ տեղի ունեցաւ Պելճիկի չեխական գեսպանատան մէջ: Երեք հոգի ներկայացան իրրեւ հպատակ եւ ուզեցին տեսնել դեսպանը: Պա– տասխանուեցաւ թէ Փրակա գացած է: Երեք անծանօթները յանկարծ յար– ձակում գործելով, ջարդ ու փշուր ըրին ապակի, աթոռ, դրասեղան եւն·: Ոս– տիկանութիւնը հասնելով ձերբակալեց երեքն ալ:

ՉԵԽԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ետ առաւ լեհական հիւպատոսի մը յանձնարարագիրը, ինչ որ մեծ չղագրգռութիւն պատճառեց Լեհաստանի մէջ:

ԼԻՆԻՆի ԲՈՑԸՐԸ, Աննա Ուլիանովա, մեռաւ 71 տարեկան հասակին մէջ: Գործօն յեղափոխական մըն էր: 23 տարեկանին մասնակցած է Ալեքսանդր Գ· ցարի սպանութեան համար սարքուած դաւադրութեան մը: Միեւնոյն ատեն խմբագիր էր եւ հեղինակ:

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

Երէկ վերջին պահուն ստացած ըլլալով Կոմիտաս վարդապետի մահուան լուրը, կարելի չեղաւ անմիջապէս ներկայացնել իր կեանքը: Ստորեւ կ'ամփո– փենք գլխաւոր գիծերը·—

Ողբացեալ վարդապետը ծնած էր 1869 սեպտեմբեր 26ին, Քէօթահիա: Աշխարհական անունն էր Սողոմոն: Հազիւ մէկ տարեկան կը կորսնցնէ մայրը, իսկ 1880ին՝ հայրը: Իր խնամքի դպրոցին մէջ նախնական կրթութիւն մը առնելէ յետոյ, 1881ին վիճակով կ'ընտրուի եւ կը դրկուի Էջմիածնի ճեմարանը, իբրեւ «ձայնեղ» աշակերտ, համաձայն Գէորգ Դ· կաթողիկոսի յանձնարա– րութեան: Առաջին օրէն իսկ ուշադրութիւն կը գրաւէ իր անուշ ձայնով: Կը նկատեն որ Սողոմոն թուրքերէն կը պատասխանէ իրեն ուղղուած հարցումնե– րուն, բայց սմանչելի շարականներ կ'երգէ: Կաթողիկոսը կը պատուիրէ որ պա– զօրէն հայերէն սորվեցնեն: Քանի մը ամիս վերջ արդէն տիրացած էր մայրենի լեզուին (Քէօթահեացիները թրքախօս են եղած): 1885էն սկսած էր գրաւիլ հայ ժողովրդական երգերու եղանակներով· իսկ 1887ին ժողովրդական երգեր կը ձայնագրէր: Ճեմարանին մէջ առնչուելով հայկական ձայնագրութիւն, հետ– գիտէ կը ծանօթանայ նաեւ ռուսական եւ եւրոպական գործերու:

1890ին սարկաւագ, 1892ին Ճեմարանի երաժշտութեան ուսուցիչ, 1893ին ապագայ վարդապետը կ'առարտէ Ճեմարանի ամբողջական դասընթացքը եւ յաջորդ շրջանին կը նշանակուի երգեցողութեան ուսուցիչ: Նոյն տարուան Սեպտեմբերին արեւոյ կը ձեռնադրուի, կոչուելով Կոմիտաս, իսկ 1895 փետր· 26ին՝ վարդապետ:

Ամբողջովին նուիրուած երաժշտութեան եւ ժողովրդական երգերու, ան– րընծայ վարդապետը 1895ին Էջմիածնի տպարանէն լոյս կ'ընծայէ իր առաջին գրքոյկը, «Նար Ակնայ ժողովրդական երգերի»: Գրած է նաեւ մասնագիտական ուսումնասիրութիւններ Էջմիածնի «Արարատ» ամսագրին մէջ: Այդ շր– ջանին բանի մը անգամ Թիֆլիս երթալով, կը ծանօթանայ Մ· Եկմալեանի հետ, որ ընտիր երգչախումբ մը կը վարէր, եւ եւրոպական երաժշտութեան դասեր կ'առնէ: Հետզհետէ խանդավառուելով, կը խնդրէ Խրիմեան Հայրիկէն՝ Պերլինի երաժշտանոցը դրկել զինքը: Խրիմեան կը դիմէ մեծահարուստ Մանթաշեանցի, որ յանձն կ'առնէ վճարել ծախքերը եւ Կոմիտաս Պերլին կ'երթայ 1896ին, աշակերտելով հռչակաւոր երաժշտագէտ Է· Թօախիմի: 1899ին կ'ա– ւարտէ Պերլինի երաժշտանոցի ընթացքը, իբրեւ աւարտական ճառ ունենալով «Ռիւրտ երաժշտութիւնը»: Նոյն տարին կը մասնակցի Երաժշտական Միջազ– գային ընկերութեան մէկ ժողովին, ներկայացնելով «Հայոց եկեղեցական եւ աշխարհական երգեցողութիւնը» (գերմաներէն): Դասախօսութիւնը այնման խոր տպաւորութիւն կը գործէ որ, կ'առաջարկեն կրկնել զայն աւելի լայն բազմութեան մը առջեւ: Վարդապետը հաւանելով, կը խնդրէ իրեն տրամադրել Պերլինի երաժշտանոցին ճառադայթ խումբը: Կ'ընդունին եւ դասախօսութիւն– երգահանդէսը կը պսակուի կատարեալ յաջողութեամբ:

1899 Սեպտեմբերին վերադառնալով Էջմիածին, վարդապետը կը ձեռնար– կէ երգչախումբերու կազմութեան: Աթակուրդի եղանակներուն կը պտտի գիւղ գիւղ, ժողովրդական երգեր հաւաքելով եւ դաշնադրելով: 1901ին կր– կին Պերլին կ'երթայ, իբրեւ պատուիրակ միջազգային երաժշտական համա– գումարին: Ցետոյ կ'անցնի Փարիզ:

1904ին առաջին համերգը կուտայ Էջմիածնի մէջ, 1905ին՝ Թիֆլիսի մէջ, խոր տպաւորութիւն գործելով: 1906ին կուգայ Փարիզ, սարբելով փայլուն համերգ մը, որուն կը մասնակցէին Արմենակ Շահ-Մուրատեան, Օր· Բարայ– եան եւ ուրիշներ, ինչպէս եւ յայտնի արուեստագէտներ՝ Օփերայէն եւ Օփէ– րա Քոմիքէն: Այդ առթիւ կուտայ շարք մը դասախօսութիւններ, հայ թէ ֆրանսացի հասարակութեան համար: Դասախօսութիւններ եւ համերգներ կը սարքուին նաեւ Զուիցերիոյ եւ Իտալիոյ մէջ:

1907 սեպտեմբերին վերադառնալով Էջմիածին, կը նուիրուի տեմնաջան աշ– խատանքի: 1908ին երկու համերգներ կուտայ Բագուի մէջ: 1909 սեպտեմբերին կը հրաժարի Էջմիածնի Միաբանութենէն, իսկ 1910ին կ'անցնի Պոլիս, ուր մը– նաց մինչեւ 1915ի սարսափները, յաճախ ճամբորդելով: Անկարելի է այստեղ ճկարագրել այդ շրջանին ստեղծած խանդավառութիւնը, «Գուսան» երգչա– խումբով, որ կը բաղկանար 300 անդամներէ: Այդ միջոցին էր որ երեւան եկան իր տագնապաւոր աշակերտները: Նոյն խանդավառութիւնը՝ Իզմիրի եւ ուրիշ բաղաքներու մէջ: 1911ին անցաւ Եգիպտոս, վերադարձաւ Պոլիս: 1912ի ամա– ռը գնաց Էջմիածին, ուր տիրող հոգեբանութենէն բոլորովին դառնացած՝ բաշ– ուցեաւ Պերլին, մօտ երկու տարի մոռացութեան տալով իրմզինքը: 1913ի աշ– նան դարձեալ Պոլիս, 1914ին՝ Փարիզ, իբրեւ պատուիրակ միջազգային երաժշ– տական ընկերութեան համագումարին· 1915ին՝ աճառ դէպի Զանկըրը, մտա– ւորականներու առաջին կարաւանին հետ: Զանազան միջամտութեանց շնոր– հիւ արձակուեցաւ բանի մը շաբաթէն, բայց արդէն ցնցուած էր խորապէս: Ջղային խանգարման նշանները հետզհետէ կը շեշտուէին, այնպէս որ առանին դարմանները անբաւական համարուեցան եւ 1916ի աշնան Շիշլիի *Օֆիթալ որ լա փէ* հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ, իսկ 1919ին՝ Փարիզ, Վիլ–Ժիւիֆի յի– մարանոցը, ուր կը մնար մինչեւ մահը: 1931ին տօնուեցաւ իր ծննդեան 60ամ– եակը, բոլոր գաղութներու եւ Հայաստանի մէջ:

Գլխաւոր գործերն են·— 1· «Հայ Գնար»·— **2. La Lyre Arménienne.**— 3· Հայ գեղջուկ երգեր, Ա· եւ Բ· հատոր, որուն երկրորդ տպագրութիւնը լոյս տեսաւ Փարիզի խնամատար մարմնին կողմէ·— **4.** Պատարագի երգեցողու– թիւններ եւ բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ, զանազան պարբերականներու մէջ, անտիպ երգեր, ձայնագրութիւններ եւն·:

ՄԱՇՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վարդապետին մահը տեղի ունեցած է Բշ· ատտուան դէմ: Բոլորովին ծիւ– րած, անճանաչելի դարձած էր:

Վերջին պահուն օրինական դժուարութիւն մը ծագած ըլլալով, վարդա– պետին մարմինը դեռ կը մնայ Վիլ – Ժիւիֆի հիւանդանոցը: Խնամատար մար– մինը եւ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը երէկ խառն ժողով գումարեցին, որո– շելու համար յուղարկաւորութիւնը (հինգշ· կամ կիրակի): Օծումը կա– տարուեցաւ երկուշաբթի օր, եւ մարմինը ամփոփուեցաւ դագաղի մը մէջ:

ԸՆԿ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԻ ՋԵՐՄՈՒԿՆԵՐԷՆ

Անցեալ երկուշաբթի, 14 հոկտ·, Ա· Ահարոնեան Մարսէյլ վերադարձաւ Պալարիւ – Լէ – Պէնի ջերմուկներէն:

Ընդհանուր վիճակը գոհացուցիչ է: Տօքթ· Կիպէր, ջերմուկներուն ընդհ· տնօրէնը, Տօքթ· Սիվրիհիսարեանի ուղղուած նամակի մը մէջ կը տեղեկացնէ թէ, «հիւանդը թէեւ դանդաղ բայց ակնբեր ապաքինում մը կը ցուցնէ»:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅ ԳՐՈՂ ՍԱՐՈՒԽԱՆԻՆ

(Պատասխան պարկի մեկին)

Հարգելի՛ Սարուխան,

Ձեր ուղղած հարցերը ինձ համար անակնկալ չեղան, որովհետև ես ինքս ալ շատ անգամ ինքզինքս նույն հարցերը տված եմ եղեր։ Ես ալ ձեզ պես կը տառապիմ, կը տանջվիմ, կ՚ուզեմ գրել, բայց չեմ գրեր։ Ես ալ ձեզ պես կը կարծեմ, թե ինչ որ գրեմ՝ ոչ ոքի պետք է

Խորհրդային Գյումրի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՆՔԱՐԱՊՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գին 5 կոպ.

Ա. Ի. ՄԻԿՈՅԱՆ

Ա. Ի. Միկոյանը ծնվել է 1895 թ. նոյեմբերի 25-ին Վրաստանի Սամուրզաղանի գյուղերից մեկում, աղքատ գյուղացիական ընտանիքում։ Նա սովորել է Թիֆլիսի հոգևոր ուսումնարանում, որտեղ ընկերացել է Ս. Շահումյանի հետ։ Ուսումնարանում Միկոյանը ծանոթացել է մարքսիզմի գաղափարներին և մասնակցել հեղափոխական շարժմանը։ 1915 թ. նա ուսումնարանից հեռացվել է։ Միկոյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել 1917 թ. Փետրվարյան հեղափոխությանը։ Նա եղել է Թիֆլիսի բանվորների և զինվորների պատգամավորների սովետի անդամ։ Հոկտեմբերյան հեղափոխության հաղթանակից հետո Միկոյանը աշխատել է Թիֆլիսում, Բաքվում, Ռոստովում։ 1918 թ. նա Ռոստովում ընտրվել է Հարավային ռազմաճակատի հեղկոմի անդամ։ Քաղաքացիական պատերազմի տարիներին Միկոյանը եղել է Կարմիր բանակի զորամասերի քաղաքական բաժինների պետ։ 1920 թ. նա Կարմիր բանակի 11-րդ բանակի հեղկոմի անդամ է եղել։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանի, Հայաստանի, Վրաստանի խորհրդայնացմանը։ 1920 թ. նոյեմբերին Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1921 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1922 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1923 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1924 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1925 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1926 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1927 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1928 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1929 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1930 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1931 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1932 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1933 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1934 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1935 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1936 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1937 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1938 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1939 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1940 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1941 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1942 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1943 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1944 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1945 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1946 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1947 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1948 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1949 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1950 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1951 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1952 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1953 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1954 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1955 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1956 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1957 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1958 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1959 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1960 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1961 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1962 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1963 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1964 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1965 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1966 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1967 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1968 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1969 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1970 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1971 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1972 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1973 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1974 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1975 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1976 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1977 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1978 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1979 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1980 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1981 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1982 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1983 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1984 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1985 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1986 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1987 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1988 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1989 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1990 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1991 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1992 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1993 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1994 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1995 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1996 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1997 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1998 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 1999 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2000 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2001 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2002 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2003 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2004 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2005 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2006 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2007 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2008 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2009 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2010 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2011 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2012 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2013 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2014 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2015 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2016 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2017 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2018 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2019 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2020 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2021 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2022 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2023 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2024 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2025 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2026 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2027 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2028 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Հայաստան։ Նա եղել է Հայաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2029 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Վրաստան։ Նա եղել է Վրաստանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Վրաստանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։ 2030 թ. Միկոյանը Ռևկոմի կողմից ուղարկվել է Ադրբեջան։ Նա եղել է Ադրբեջանի հեղկոմի անդամ։ Միկոյանը մասնակցել է Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատմանը։

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

Ս. Ա. Ավետիսյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ

Ս. Ա. Ավետիսյանը ծնվել է 1907 թ. մարտի 13-ին Գյումրիում։ Նա սովորել է Գյումրիի «Մանկավարժական» ուսումնարանում։ 1927 թ. ավարտել է ուսումնարանը և աշխատել որպես ուսուցիչ։ 1930 թ. ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետ։ Ավարտելուց հետո աշխատել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանում։ 1941 թ. պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն։ 1944 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1945 թ. պաշտպանել է դոկտորական ատենախոսություն։ 1946 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1947 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1948 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1949 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1950 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1951 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1952 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1953 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1954 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1955 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1956 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1957 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1958 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1959 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1960 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1961 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1962 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1963 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1964 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1965 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1966 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1967 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1968 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1969 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1970 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1971 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1972 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1973 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1974 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1975 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1976 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1977 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1978 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1979 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1980 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1981 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1982 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1983 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1984 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1985 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1986 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1987 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1988 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1989 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1990 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1991 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1992 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1993 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1994 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1995 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1996 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1997 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօրեն։ 1998 թ. նշանակվել է Գյումրիի մանկավարժական ուսումնարանի տնօ

ԱՐՔԱՅԻՑ ԱՐՔԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿԸ ՁԱՄԲԱՅ ԵԼԱՒ

Իտալացիները յաղթանակ մը չահեցան

Եթովպիոյ կայսեր անձնապահ դունդը, որ կը բաղկանայ 12,000 զին – ուորներէ, ճամբայ ելաւ դէպի հիւսիսային ռազմաճակատը, Տէսիէ: Շուտով ճամբայ պիտի ելլէ նաեւ կայսրը, որուն գոյքերը փոխադրելու յատկացուած են 200 ջորիներ եւ բազմաթիւ ինքնաշարժ բեռնակառքեր: Այդ ճակատին հրամանատարը, Ռաս Սէյում, որ հաղորդակցութենէ զրկուած էր հեռախօսի խանգարման հետեւանքով, կրկին հաւատարմութիւն յայտնեց կայսեր, իր 80 հազար զինուորներով: Կայսեր անձնապահ դունդին զինուորները լաւ սպառա – զինուած են: Իրենց եռեւէն կ'երթայ խայտաբղէտ բանակ մը եւս, 70,000 զինուած են: Իրենց եռեւէն կ'երթայ խայտաբղէտ բանակ մը եւս, 70,000 ռազմիկներով: Զինուորները մեծ մասով բոպիկ են, որովհետեւ եթէ կօշիկ հագնին, քալելու արագութիւնը կէս առ կէս կը պակսի:

Կայսրը ներում չնորհեց զինուորական նախկին նախարարին, Ֆիթուրարի Պէրուի, որ Մենելիքի օրագիրն է եղած եւ աքսորուած էր: Ներման լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ, մեծ խանդավառութիւն պատճա – ռելով բանակին մէջ: Նախկին նախարարը անահմանի ժողովրդականութիւն կը վայելէր, որովհետեւ ոչ միայն կանոնաւոր կը վճարէր զինուորներուն ռո – ճիկը, այլեւ առատ պարգեւներ կը բաշխէր: Դատապարտուած էր իբրեւ զեղ – ծանող եւ արբեցող: Երբ կայսրան հասաւ, բազմաթիւ ռազմիկներ ծունկի գալով ոտքերը համբուրեցին: Ցետոյ ուղղակի կայսերական պալատ առաջ – նորդուեցաւ:

**** Իտալական բանակը կարեւոր յաջողութիւն մը չահեցաւ Սոմալիի ճակատին վրայ, ուր Զօր. Կրացիանիի զօրքը գրաւեց Տակնէրէյի դիրքը: Իտա – լական օդանաւերը ամբակոծեցին այս դիրքը եւ Սիավէլի գիւղը, որոնք մեծ արժէք ունին ռազմագիտական տեսակէտով: Ռմբակոծման առեն հինգ իտա – լական օդանաւեր թեթեւապէս վնասուեցան Հապէշներու ամբակոծութեան հետեւանքով: Դիրքը կրակ առաւ եւ Հապէշները փախան, ձգելով 50 մեռեալ, բազմաթիւ վիրաւորներ եւ քանի մը տասնեակ գերիներ: Իտալացիներուն կո – րուստն է 14 մեռեալ, 40 վիրաւոր: Հապէշները լքեցին երկու թնդանօթ, երկու գնդացիր եւ 100 հրացան:*

Իտալացիները կը չարունակեն սիրաշահիլ գրաւեալ չրջաններու ժողո – վուրդը, ուսնոցներ եւ ցորեն բաչխելով: Միեւնոյն առեն ջնջուեցաւ գերեվա – ճառութիւնը: Իտալացի թղթակիցներ կ'ըսեն թէ հապէշ բանուորները կը գործանան, երբ դրամ կը վճարուի իրենց աչխատանքին համար:

Ո՞վ սարած էր Աթաթիւրքի մահափորձը

Պոլսէն կը հեռագրեն Թայմզի, հետեւ. 20 թուականով.— *Մեծ յուզում պատճառեց հանրապետութեան նախագահին դէմ սարքուած մահափորձին լուրը: Առաջին ձերբակալութիւնը կատարուած էր երկու ամիս առաջ, բայց գաղտնի կը պահուէր, սպասելով քննութեան: Կը թուի թէ ձերբակալուած Զէրքէզները խոստովաներ են որ իրենց դաւադրութեան կեդրոնն էր ազարակ մը՝ Ճիհանի մէջ, Ուրֆայի երեսփոխան Ալի Սայիպի Առանայի կալուածին մօտ: Ազգ. Մեծ ժողովին կողմէ նչանակուած մասնաւոր յանձնախումբ մը հարցաքննած է Ալի Սայիպը, որ կը յայտարարէ թէ որ եւ է բան չի գիտեր, բացի այն պարագայէն որ գլխաւոր կալանաւորը Եահեա Հովիւ մըն էր իր ա – գարակին չրջակաները, չորս տարի առաջ: Բայց եւ այնպէս Ալի Սայիպ ձեր - բակալուեցաւ:*

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՑՈՑՑ ՄԸ ԱԹԵՆՔԻ ՄԷՋ

Նախագահութեամբ Զօրավար Քօնիտիխի

Կիրակի օր դղրդապին ցոյց մը տեղի ունեցաւ Աթէնքի մարզարանին մէջ, ուր խռնուած էին աւելի քան 60,000 հոգի, փառաբանելու համար միապետու – թեան վերահաստատումը: Արհեստապետութեանց պատուիրակութիւնները դրաւած էին պատուոյ տեղերը: Ամբոխը արքայական քայլերգը կը թնդացնէր, դրօչներով եւ թաղաւորին լուսանկարներով: Զինուորները դիրք բռնած էին կրկէսին մէջ, իսկ օդանաւեր կը սաւառնէին մարզարանին վերեւ: Ժամը 5ին մարզարան մտաւ Զօր. Քոնտիլիս, խնամակալ - վարչապետը, ընկերակցու – թեամբ նախարարներուն եւ անմիջապէս խօսք առաւ բուռն ծափերու մէջ: Ա – մէնէն առաջ ողջունելով բանակը եւ անսահման վստահութիւն յայտնելով, զօ – րավարը պարզեց կառավարութեան ծրագիրը եւ պնդեց թէ ժողովուրդին ջան – ջախիչ մեծամասնութիւնը միապետութեան վերահաստատումը կը պահանջէ: Տեղեկութիւններ հաղորդելով ժողովրդային քուէարկութեան մասին, չեշտեց թէ իր կառավարութեան հաստատումէն ի վեր բարեկարգութիւնը եւ անդոր – րութիւնը անմիջապէս վերահաստատուեցան. «վերջացան նաեւ հանրապետա – կաններու ամբոխավարական պոռչտուքները»:

**** Նախորդ վարչապետ Պ. Ցալտարիս ալ Սելանիկ երթալով, ճառ մը խօ – սեցաւ տասնեակ հազարաւոր ունկնդիրներու առջեւ եւ իր կարգին փառաբանեց միապետութեան վերահաստատումը, յանձնարարելով զանգուածօրէն քուէար – կել ի նպաստ անոր:*

Հոկտեմբեր 21ին, Գերմանիա վերջնապէս քաշուած եղաւ Ազգերու արքայական խորհրդանչաններով:

Զօր. Քոնտիլիս հանգստեան կոչեց չորս զօրավարները, որոնց մէջ կը գըտնուի Աթէնքի Ա. զօրաբանակին հրամանատարը (հանրապետական):

Գերմանիոյ աթոռը պիտի վերչնեն

Հոկտ. 21ին, Գերմանիա վերջնապէս քաշուած եղաւ Ազգերու Դաշնակցութենէն, երկու տարին լրացած ըլլալով իր զեկուցման թուականէն ի վեր: Իր աթոռը, որ թափուր կը մնար Ա. Դ. Պորտուգալին մէջ, պիտի վե – րցուի, ինչպէս եղաւ Ճափոնի համար, անցեալ փետրուարին:

1926 փետրուար 10ին էր որ Գերմանիա խնդրեց մտնել Ազգերու Դաշնակ – ցութեան մէջ, Լոքառնոյի դաչինքին կնքումէն վերջ: Ընդունելութիւնը քուէ – արկուեցաւ նոյն տարուան հոկտեմբեր 10ին: Եօթը տարի զործադրելէ յետոյ, 1933 հոկտեմբեր 14ին Գերմանիա որոշեց քաշուիլ թէ դինաթափութեան խոր – հրդաժողովէն եւ Ազգերու Դաշնակցութենէն:

Միլանոյի հայ գաղութին սիրուած դէմքերէն Պ. Ստեփան Պայպուրթեան դժբախտութիւնն ունեցած է կորնցնելու իր երիտասարդ կինը,

ՏԻԿԻՆ ԱՏՐԻՆԷ ՊԱՅՊՈՒՐԹԼԵԱՆԻ

(Ծնեալ Նաւլեան)

որ շիջած է կարճատեւ հիւանդութենէ մը վերջ, 30 տարեկան հասակին մէջ:

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուած է Միլանոյի հայ եկե – ղեցիին մէջ, Հոկտեմբեր 17ին, Հինգշաբթի առաւօտ, ի ներկայութեան գրեթէ ամբողջ հայ գաղութին:

Անմխիթար ամուսնոյն կ'ընկերանայիին հանգուցեալին հոյքը՝ Տիկին Ա – բրահամ Նալսնիֆեան (Փարիզ, Նէոյի), ամուսնոյն հոյքը՝ Տիկին Բերուզ Էապ – եան (Փարիզ):

ԾԱԽՈՒՑ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Տեղափոխութեան պատճառով ծախու է, Պէյլիլի մէջ նպաստաւոր կարե – ւոր եւ չահաւոր խանութ մը: 7 տարուան վարձակալութիւն, ամէն տեսակ ա – ռեւտուրի համար: Վարձքը ժամն եւ պայմանները դիւրամատչելի:

Դիմել Պէյլիլ, 52, Rue Piat, Ազիզեան եղբարց: Հեռաձայն՝ Ménil. 71 - 86:

Հ Յ. Դ.

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերներուը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Դուր Լաֆայէթ, Զար – դարեան Դրագարանի մէջ:

ՎԱԼԱՆՍԻ Կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Միամանթօ» ակումբին մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԼԷՕ-ՔՈՒՇՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ «ԱՐՇԻԻ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ԿԻՐԱԿԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԷՍ ՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Bourg-la-Reine, Place Condorcet, Salle des Banquetsի սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ *Ս. ՄԱՍՈՒՆԻ* ԵՒ Զ. *ՄԵԼՈՅԵԱՆ*

Կը մեներգէ Օր. ԳՆԵԱԶԵԱՔ, Կ'արտասանեն՝ Տիկ. ԱՐՇ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ,

ընկերներ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ:

Խմբերգներ՝ Թար Պ. ԳԱՐԵԳԻՆԻ

Հայկական եւ կովկասեան պարեր

Ծախքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆրանք:

Հադ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել 88 ֆանրակառքը եւ իջնել Պուր – լա-Րէյն, փլաս Գոնտորսէ:

ԽՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Գաւակեօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Խսի լէ Մուլինօ.

կը խօսի ընկեր **ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՅԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժին՝ Պիտի նուագէ Թառիստ *ՌՈՒԲԻՆ*

Մուտք 5 ֆրանք:

ՓՐԻՎՉՑԻ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2ԻՆ

կը խօսի ընկեր Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՓԱՆ Տ'ՕՊԸՆԱՅԻ ՄԷՋ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԻԻՆ-ՊՈՒԱ-ՔՈՒՆՊի «Արաս» Ենթակոմիտէի դասախօսական առա – ջին ժողովը վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատե – ղին, կը խօսի ընկեր ՌՈՒԶԱՆ, Նիւթ՝ «Հ. Յ. Դաշնակցութեան յեղափոխական ձեռնարկները». Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, «Միամանթօ» Սրահին մէջ

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Ներկայ քաղաքական ընդհ. կացութիւնը եւ Հայերը:

Մուտքը ազատ է:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած «ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ» Գրադարանի Վարչութեան կողմէ

9 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտեան 5

HORLOGEի վերնայարկին մէջ, **145 Cours Lafayette.**

Մուտք այրերու՝ 5 ֆրանք, կիներու՝ 3 ֆրանք:

Մանրամասնութիւնները շուտով:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած Ս. Ընծուանի (Մարսէյլ) ՀՆՉԵՐ ԿԱՐՕ ենթակոմիտէի կողմէ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամի 2ին, Լա Վիոս լ'Էրմիթաժի սրահին մէջ

Կը ներկայացուի *ՍԱՄՈՆՈՑ ՀՍԿԱՆԵՐԸ* (5 արար)

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:

Ցանօթ.— Ծնողներէն կը խնդրուի փոքրիկները միասին չբերել:

Դուրսէն որ եւ է բան ծախել արգիլուած է:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Café Noaillesի սրահին մէջ

Կը դասախօսէ ՏԻԿԻՆ ՓՕԼԱՏԵԱՆ

«Կնոջ բերած բաժինը մարդկային քաղաքակրթութեան» նիւթին շուրջ

Մուտք՝ 3 ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն միասին):

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) — Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՐԶՈՒԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

23 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Salle d'HORTICULTUREի մէջ, 84, Rue Grenelle, Métro. Bac.

Պատուական նախագահութեամբ Մարզուանցի՝ Լոնտոնաբնակ

Բրօֆ. Կ. ԹՈՒՄԱԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին փարիզահայ արուեստագէտ – ներ: Բանախօսութիւններ՝ ՄԱՐԶՈՒԱՆի մասին:

Պարահանդէսը կը սկսի կէս գիշերին, *ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ* փոքրիկնե – րու Արեւելեան եւ Եւրոպական պարերով:

Տեղի պիտի ունենան պարի մրցում, Ֆանթեզիներ եւ անակնկալներ:

Մասնաւոր ժիւրի մը պիտի տայ լաւագոյն պարողներուն արժէքա – բաժակ մը, մատանի մը եւ գոյգ մը կնոջ կօշիկ:

Ընտիր ճաշ, ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ 5 ՖՐ. ԱՅՐԵՐՈՒ 7.50

Մօտ օրէն մանրամասնութիւնները:

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՁԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանա – նական կեանքի բոլոր խնդիրներուն համար: Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱ – ՅԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խնդի – րները:

ՍՈՒԵՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է գժուարութիւններ չհանդիպիք. գործադրեցէք **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մե – թոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմա – թուղթ մը դրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մաս – նագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ֆարսանիքին վայրը առանց յաւելումի՝ 12ը 25 ֆրանք:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻ

ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ — **ՐԱՔԻ ՏԻԻԶ** — ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ

ՓՏՏՈՒՑԷՔ — ԱՆԱՐԱՏ

ԵՒ ԳՆԵՑԷՔ — ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ — ԱԽՈՐԺԱՐԲՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱՒԱՔՃԻԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՆՃԷՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor - Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԼՏՐԵԱՆ եւ ԹՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crequi

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (58)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Թօրինեց՝ Տիմոթէոս Վրդ. Սափրաչեան

Ապունային համար Թէկրիի իշխա – նութեան երկրին մէջ բաւական հողեր ու կալուածներ կան իրեն սեփական, որոնց արդիւնքովը կընաք բաւակա – նանալ. չըլլայ թէ ասոնք մեզի չեն բաւեր ըսելով, եւ Վակէմ Կովազիի տիրած Ամարա ընդարձակ երկրին մէջ աւելի չատ հողեր Ապունային սե – փականուած կան ըսողներուն ականջ կախելով, եւ աւելի մեծ հարստու – թիւն մը ձեռք ձգելու բաղձանքով ա – նոնց խարուիք ու Վակէմ Կովազիին քով խոյս տաք:

Այդ մարդոց ջանքերը միայն իրենց չահուն համար է, յիշեցէք իշխանին կողմէն կաշառուելով կ'ընեն անոնք եւ ոչ ձեր չահուն համար: Հապէշի բո – լոր երկրին մէջ դեռ յայտնի չէ ճշմար – իտ թագաւորն ով ըլլալը. պէտք է սպասէք մինչեւ որ Հոգին սուրբ մէ – կըն ընտրէ ու ժողովրդեան յայտնէ: Այս օրուան դանուող իշխանապետաց մէջ ամէնէն ընտիրն ու թագաւորու – թեան արժանաւորն է Տէճաչմաչ Քասսան:

Ասիկայ, ինչպէս ըսինք, քրիստոն – եայ ու կրօնասէր մարդ մըն է. քան զվակէմ Կովազին, որուն բռնած ըն – թացքը զուգ թէ ողորոսէն վատ չէ – լայ, եւ դէպի կործանում տանիլ իւր իշխանութիւնը»: Այս խօսքերուս, ո – րոնք բոլոր իրեն օգտին համար էին, սիրով միտ դնելով չնորհակալ եղաւ:

Մեր հետ եղող Պալըքբաչա Մ. Քա – չիկեան վարդապետը իւր թշնամիներուն բերնովը Ապունային քով բամբաս – ուած ըլլալով, ամէնեւին ընդունած չէր գինքը իւր քովը. մենք անոր վրա – յօք գովութեամբ խօսելով առաջարկե – ցինք իրեն որ ընդունի գինքը իւր ներ – կայութեանը, եւ հաշտեցուցինք հե – տը:

Ցետ այսորիկ ժողովը կազմեցաւ, ուր ներկայ գտնուեցան Ապունային հետ եղող հրաւիրեալ հապէշ կարգա – ւորները եւ ուրիշ կարդացողներ՝ քա – ռասունի չափ անձինք:

Ժողովոյն մէջ առարկութիւն եղաւ մեր կողմէն քահանայից տգիտութիւ – նը, որոնք առանց օրինաւոր ձեռնա – դրութեան հինգ հարիւրը մէկէն քա – հանայ կը կոչուին, առանց նայելու անոնց վարքն ու բարքը, գիտութիւնն ու արժանաւորութիւնը:

Խոստովանեցաւ Ապունան ալ ասոր ապօրինաւորութիւնը, եւ յայտնեց որ այսուհետեւ չպիտի ընդունի ինքը ձեռք դնել մէկուն վրայ՝ առանց ըն – դունելու կանխաւ ժողովրդեան հա – ճութիւնն ու վկայութիւնը:

Դարձեալ առարկեցինք սուրբ եկե – ղեցւոյ եօթը խորհրդոց խափանումն ու անոնց գեղծումները, պատմելով ժողովոյն մէջ ինչ որ աչօք տեսեր եւ ականջօք լսեր էինք: Զարմացաւ Ա – պունան եւ դժուարութեամբ հաւա – տաց մեր բսածներուն, ու հարցուց ժողովականներուն թէ՝ ատո՞ւկ են այս գեղծումները՝ թէ ոչ: Չկրցին ուրանալ անոնք, բայց գիրենք ալ ան – մեղադիր ընելու համար, նախորդ ա – ռաջնորդներուն վրայ դրին բոլոր յանցանքը. «Անոնք, ըսին, իրենց հո – գեւոր պաշտօնին մէջ թոյլ գտնուած են. ժողովուրդին չեն սորվեցուցած. մենք անոնց լեզուն չենք գիտեր. ա – նոնք ալ մեր լեզուին ծանօթ չըլլա – նալնուն համար անձինք:

Ժողովոյն մէջ առարկութիւն եղաւ մեր կողմէն քահանայից տգիտութիւ – նը, որոնք առանց օրինաւոր ձեռնա – դրութեան հինգ հարիւրը մէկէն քա – հանայ կը կոչուին, առանց նայելու անոնց վարքն ու բարքը, գիտութիւնն ու արժանաւորութիւնը:

Խոստովանեցաւ Ապունան ալ ասոր ապօրինաւորութիւնը, եւ յայտնեց որ այսուհետեւ չպիտի ընդունի ինքը ձեռք դնել մէկուն վրայ՝ առանց ըն – դունելու կանխաւ ժողովրդեան հա – ճութիւնն ու վկայութիւնը:

Դարձեալ առարկեցինք սուրբ եկե – ղեցւոյ եօթը խորհրդոց խափանումն ու անոնց գեղծումները, պատմելով ժողովոյն մէջ ինչ որ աչօք տեսեր եւ ականջօք լսեր էինք: Զարմացաւ Ա – պունան եւ դժուարութեամբ հաւա – տաց մեր բսածներուն, ու հարցուց ժողովականներուն թէ՝ ատո՞ւկ են այս գեղծումները՝ թէ ոչ: Չկրցին ուրանալ անոնք, բայց գիրենք ալ ան – մեղադիր ընելու համար, նախորդ ա – ռաջնորդներուն վրայ դրին բոլոր յանցանքը. «Անոնք, ըսին, իրենց հո – գեւոր պաշտօնին մէջ թոյլ գտնուած են. ժողովուրդին չեն սորվեցուցած. մենք անոնց լեզուն չենք գիտեր. ա – նոնք ալ մեր լեզուին ծանօթ չըլլա – նալնուն համար անձինք:

Ցետոյ մեղմացնելով իւր դարձաւ մեզի ու բոլոր ժողովա – ներուն ըսաւ. «Աստուծով այս գի – շերուան կանոնադրութիւնները գեղծումները կը չիտկուին. երբ գերներս հասնինք ըլլանք, ընդհան – ժողով մը կը կազմենք եւ հաստա – բարեկարգութիւններ կը տեսնք»:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԻՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
24
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
24 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2943

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԻՐԱԿԻ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՄԱՂԿԵՊՍԱԿ ՁԸՐԿԵԼ

Կամքաս վրդ.ի յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ կիրակի, 27 Հոկտեմբեր: Հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի եւ երգչախումբ - ը պիտի երգէ վարդապետին ձայնագրած աւանդական պատարագը: Պիտի պատարագէ Գարեգին եպիսկ. Յակտատուեան: Հրաւիրուած է նաեւ Կաթող. Նուիրակը, որ Մարսէյլ կը դառնայ:

Մարմինը դագաղին մէջ դրուած պիտի դնուի եկեղեցւոյ մէջ հինգ - շաբթի առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ շաբաթ երեկոյ ժամը 4, որպէսզի ամէն անոնք որ կ'ուզեն իրենց վերջին յարգանքը յայտնել, առիթը ունենան գալ խոնարհելու անոր դագաղին առջեւ:

Դագաղին վրայ դնուող պսակ բացուածք մը ձգուած է, որմէ ղրացեալ վարդապետին բարեկամները ու հիացողները պիտի կարենան վերջին անգամ տեսնել հանգուցեալին հիւծեալ դէմքը:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՁՈՒՂԱՐԿԵԼ ՈՐ ԵՒ Է ԾԱՂԿԵՊՍԱԿ: Անոնք որ պիտի փա - փաքէին ծաղկեպսակ ուղարկել, կը խնդրուի որ բարեհաճին առոր փոխարէն ղրկել իրենց նուէրները Կոմիտասեան յանձնախումբի գանձապետին, Պ. Ա. Չարենցի, 192, Rue Arm. Sylvestre, Courbevoie (Seine): Այդ նուիրատուութեանց ցուցակը պիտի հրատարակուի լրագիրներու մէջ:

Կոմիտասեան յանձնախումբը միաձայնութեամբ որոշեց իր գոյութիւնը պահպանել տակն մը եւս, շարունակելու համար հրատարակութիւնը Վարպետին անտիպ ձեռագիրներուն որ իր մօտ կը գտնուին:

Թաղման համար պէտք եղած կարգադրութիւնները որոշուեցան յատուկ ժողովի մը մէջ, որուն մասնակցեցան Կոմիտասեան յանձնախումբի անդամները եւ փարիզի եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան ներկայացուցիչները: Ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց դիմել Կաթողիկոսին, որպէսզի վարդապետին մարմինը փոխադրուի Հայաստան:

Մարմինը, զոհուսած եկեղեցւոյ գեղնայարկը պիտի պահուի, մինչեւ փոխադրութեան կարգադրութիւնը:

*** «Կիլիկիա» երգչախումբը 300 ֆրանք նուիրած է փոխան ծաղկեպսակի:

Միացեալ Ցանձնաժողովին աշխատանքները

Միացեալ Ցանձնաժողովէն ստացանք հետեւեալ զեկոյցը, հոկտ. 21 թուակիրով.—

Հայ Գաղթ. Միացեալ Ցանձնաժողովը իր 25րդ նիստը գումարեց Հոկտեմբեր 17ին, Նուպարեան Մատենադարանին մէջ, եւ զբաղեցաւ իր օրակարգին վրայ գտնուած հարցերով:

Ժողովը գոհունակութեամբ տեղեկացաւ որ հայ աշխատաւորներու ինքնութեան տմսերու վերանորոգման հարցին մէջ զգալի բարելաւում մը յառաջ եկած է վերջին ամիսներուն ընթացքին: Աշխատանքի իրաւունքէ զրկուածներուն թիւը, քանի գործազրկութիւնները յառաջ կը տարուին Ֆրանսական այրուձիկի կարգով, համեմատաբար աւելի նուազ է քան սկիզբները: Նոյնպէս գոհացուցիչ է այն երեւոյթը որ աշխատանքի իրաւունքէ զրկուածներուն ցանկերը, որոնք մեր կողմէ հաղորդուած էին եւ կը շարունակուին հաղորդուիլ Աշխատանքի նախարարութեան, բարեացակամ ուշադրութեան կ'արժանանան եւ նպաստաւոր արդիւնքներու կ'առաջնորդեն: Այսպէս, ներկայացուած 335 մերժուածներէն 65ին համար արդէն կարգադրութիւն եղած է որ իրենց իրաւունքը վերստին տրուի իրենց եւ մնացեալներուն համար այսպիսի նպաստաւոր կարգադրութիւն մը միայն ժամանակի խնդիր ըլլալ կը թուի:

Ժողովը նոյնպէս գոհութեամբ տեղեկացաւ թէ «Թուրք» արձանագրուած հայ գաղթականներուն համար, որոնց ցանկերը հաղորդուած են Արտաքին Գործերու Նախարարութեան, նպաստաւոր կարգադրութիւն մը եղած է, եւ այդ կարգի Հայերը ընդհանուր գոհացում պիտի ստանան ներքին գործերու Նախարարութեան կողմէ:

Ժողովը մասնաւորապէս զբաղեցաւ Մարսելիոյ հայ աշխատաւորներուն կացութեան մէջ յառաջ եկած նոր տագնապով: Լրագրական հրատարակութեանց համաձայն, հարիւրաւոր հայ բանուորները արձակուած են իրենց պաշտօնէն, օտար աշխատաւորներու տոկոսի օրէնքին հիման վրայ: Միացեալ Ցանձնաժողովը այս մասին որ եւ է տեղեկութիւն չէ ստացած Մարսելիոյ ազգային մարմիններէն, այսու հանդերձ որոշեց անմիջապէս Աշխատանքի Նախարարութեան ուշադրութեան ներկայացնել տեղեկացած կացութիւնը: Ժողովը քննեց այս հարցին մասին խնդրագիր մը, որ արդէն պատրաստուած էր եւ ընդունելով որոշեց որ ներկայացուի աշխատանքի նախարարին: Միւս կողմէ, օգտուելով իր անդամներէն Լեւոն Քէնյ. Ալանեանի ընդհուպ Մարսելիա կատարելիք ճամբորդութենէն, պաշտօն տուաւ անոր տեղւոյն վրայ խորհրդակցիլ ազգային պատասխանատու մարմիններուն հետ եւ հաւաքել բոլոր անհրաժեշտ տեղեկութիւնները նոր տագնապին վերաբերմամբ:

Պոլսոյ Ազգ. Վարչ. ատենապետը յանկարծամահ

Հոկտեմբեր 17ին յանկարծամահ եղաւ Պ. Վահան Սուրէնեան, Պոլսոյ ազգ. վարչութեան ատենապետը, իր տան մէջ, երբ ուրախ զուարթ կը խօսէր իր հիւրերուն հետ, մինչեւ կէս գիշեր:

Ծնած Սկիւտար, 1864ին, երկրորդական կրթութիւնը կ'առնէ Պէրայէրեան մէջ, բոլորելով վարժարանին ընթացքը: Ճեւոյ կը մտնէ Միւլքիէ վարժարանը եւ ետոյ ալ Գերմանիա երթալով, կը վկայուի իբրեւ մասնագէտ դիւանաւոր: Երկար տարիներ պետական բարձր պաշտօններ վարած է յաջողութեամբ: Այսպէս, եղած է երկրագործական վարժարանի տնօրէն, երկրագործական նախարարութեան ընդհ. տնօրէն եւ ապա խորհրդական նոյն նախարարութեան մէջ: Այս հանգամանքով, ինքն էր որ Օսմ. խորհրդարանին մէջ կը պատասխանէր երկրագործական հարցերու մասին ուղղուած հարցումներուն:

Զորս տարի առաջ, Ընդհ. ժողովին կողմէ միաձայնութեամբ անդամ ընտրուեցաւ վարչութեան եւ այդ օրէն ի վեր կը վարէր նոյն պաշտօնը:

ՀԱՅԵՐԸ «ԿՐԷԿՈՐԻԷՆ» ԿԸ ԿՈՉՈՒԻՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Թրքական մարզահամարին առթիւ, հետեւեալ հրահանգը տրուած էր ոչ-Թուրք հաւատարկութեանց.—

« Էրմէնի կաթոլիկ», «Էրմէնի փրոթէսթան» եւն. բացատրութիւնները երբեք չպիտի գործածուին, այլ միայն «կաթոլիկ», «փրոթէսթան» եւն, իսկ Լատինաւորչականներու համար՝ «կրէկորիէն» (Գրիգորեան):

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՁԱՌԸ

ՋԻՆԱԴԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏԻԺՆԵՐԸ ՄԷԿՊԻ ԴՐՈՒԱԾ ԵՆ

Վերջին պատճառութիւն մը կը տրուի Տճեռնական միջոցներու գործադրումին առաջ

Երեքշաբթի օր, Անգլիոյ երեսփ. ժողովին առջեւ չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Սըր Ս. Հօր, արտաքին նախարարը, պարզելով իր երկրին քաղաքականութիւնը: Ճառին ամփոփումը անմիջապէս հաղորդուած ըլլալով Փարիզ, չատ լաւ տպաւորութիւն գործեց: Ստորեւ կ'ամփոփենք հիմնական մասերը:

Սըր Ս. Հօր չէշտեց թէ ոչ մէկ երկիր պատերազմ կ'ուզէ Եւրոպայի մէջ: «Մենք Ազգերու Դաշնակցութիւնը կը նկատենք կամուրջ մը Մեծն Բրիտանիոյ եւ Եւրոպայի միջեւ. եթէ այդ կամուրջը ծանրապէս տկարանայ կամ խզուի, մեր եւ Եւրոպայի գործակցութիւնը կը դառնայ դժուար եւ վտանգաւոր: Մենք Եւրոպայի գործակցութիւնը կը դառնայ դժուար եւ վտանգաւոր: Մենք հրաշքներ չենք սպասեր Ազգաժողովէն, բայց պէտք է խոստովանիլ որ այդ կազմակերպութիւնը երբեք այնքան խթանխուսիչ կենսունակութիւն ցոյց տուած չէր: Սկիզբէն իսկ բացայայտ էր թէ հաւաքական ապահովութեան գրութիւն մը չատ դժուար գործ է: Երբ յիշենք թէ հաւաքական գործունէութիւն կը նշանակէ հաւաքական առաջադրութիւն մը եւ հասարակաց որոշում մը աւելի քան 50 տարբեր պետութեանց, կը հասկցուի թէ որքան դժուար է մեր առջեւ դրուած գործը: Դէտ աւելին. երբ վէճը կը ծագի Ազգաժողովին եւ իր ամէնէն հզօր անդամներէն մէկուն միջեւ, մարդ իրապէս կը փորձուի ամէն ձեռնարկ մէկդի դնել իբրեւ անյոյս եւ ընդունիլ թէ այդպիսի վէճի մը մէջ Ա. Դ. ուխտին չատ մը կենսական կէտերը անգործադրելի են: Փորձութիւնը չատ զօրաւոր էր այս անգամ, եւ ամենք տրամադիր էին ընկճուելու: Նոյնիսկ մեր առջեւ չատ զօրաւոր էր փորձութիւնը: Կան ուրիշ երկիրներ որոնք աւելի չահելիք ունին Ազգաժողովէն քան մենք: Ինչպէս ուրիշներու, մեզի համար ալ նոյնքան դիւրին էր մեր օձիքը ազատել այդ տեսիլի վէճերէն եւ քաշուիլ: Եւ սակայն, մենք փորձեցինք այս ճամբան: Կարելի չէր ըսել թէ Ազգաժողովը սնանկացած է, առանց իրապէս փորձելու անոր ուխտին տրամադրութիւնները: Մենք այժմ այդ փորձն է որ կը կատարենք, եւ անկեղծօրէն կը ջանանք որ յաջողի: Կը ջանանք որ յաջողի, որովհետեւ համոզուած ենք որ եթէ ձախողի, ընդհանրապէս ամբողջ աշխարհը եւ մասնաւորապէս Եւրոպան պիտի մատնուի ծանր փոտնգի մը: Եւրոպայի մէջ ձայն մը կը լսուէր այս դարուն սկիզբը,— «Համաշխարհային խաղաղութիւն կամ կործանում»: Մենք կ'ըսենք— «Համաշխարհային խաղաղութիւն կամ կործանում»:

Այսպէս պանծացնելէ յետոյ Ազգերու Դաշնակցութեան արժէքը, արտաքին նախարարը անցաւ օրուան հրատապ խնդիրներուն: Հերքեց այն վերագրումը թէ Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ կործանել Ֆաշականութիւնը: «Մենք չենք ուզեր միջամտել ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն»: Մանրամասնօրէն պարզեց Իտալիոյ հետ կատարուած բանակցութիւնները՝ հապէշական հարցի մասին, եւ չէշտեց թէ մինչեւ անտեսական ճնշումի գործադրութիւնը՝ պատեհութիւն մը կը մնայ հաշտարար ելք մը գտնելու: «Իտալիան տակաւին անդամ է Ազգերու Դաշնակցութեան եւ ես կ'ողջունեմ այս իրողութիւնը: Կարելի չէ՞ այս մեծատաններորդ ժամու պատեհութիւնը այնպէս մը օգտագործել որ այլեւս աւելորդ դառնայ աւելի յառաջ երթալ անտեսական գործողութեան անհրապոյր ճամբուն վրայ ընդդէմ ընկեր անդամի մը, հին բարեկամի մը եւ նախկին դիանակցի մը»:

Ակնարկելով դինուորական պատիժներու, արտաքին նախարարը չէշտեց.— Յայտնապէս վատթուկ խնդիր մըն է այդ եւ տգէտ ասուլիսներ մեծ վնաս հասցուցին այդ ճամբուն վրայ: Բացէ ի բաց կ'ըսեմ թէ այդպիսի տնօրինութեանց գործադրութեան նախապայմանը, այսինքն Ազգերու Դաշնակցութեան հաւաքական համաձայնութիւնը երբեք գոյութիւն չէ ունեցած: Զինուորական տնօրինութիւնները, ինչպէս տնտեսականը, կրնան գործադրուիլ միայն հաւաքարար, եւ, ինչ կը վերաբերի մեզի, մենք սկիզբէն իսկ բացորոշապէս ըսած ենք թէ թէեւ պատրաստ ենք մեր ամբողջական բաժինն ստանձնելու իբրեւ հաւատարիմ մէկ անդամը Ազգաժողովին, բայց այդ բաժինը կը ստանձնենք միայն եւ միայն հաւաքական գործողութեան մը մէջ: Կը չէշտեմ «հաւաքական» բառը, որովհետեւ ան իսկութիւնն ու հոգին է Ազգերու Դաշնակցութեան»:

Նախարարը նորէն չէշտեց թէ՝ ներկայ խորհրդակցութեանց սկիզբէն ի վեր խօսք չէ եղած զինուորական տնօրինութեանց մասին, հետեւաբար այդպիսի միջոցներ մաս չեն կազմեր անգլիական քաղաքականութեան:

Խօսելով անգլեւֆրանսական յարաբերութեանց վրայ, նախարարը յայտարարեց թէ Ֆրանսայի վերջին պատասխանը բոլորովին գոհացուցիչ է եւ երկու երկիրներուն համերաշխութիւնը հաստատուած: «Ֆրանսա Ա. Դ. ուխտին 16րդ յօդուածը կ'ըմբռնէ այնպէս ինչպէս մենք: Եթէ մեկուսի յարձակում մը գործուի, որքան ալ աներեւակայելի ըլլայ այդպիսի յիմարութիւն մը, մենք եւ անոնք եւ Ազգաժողովին միւս անդամները պիտի կենան կոզ կողի եւ բոլորս մէկ պիտի դիմադրենք մեր միացեալ ուժերով»:

*** Ֆրանսական մամուլը գոհունակութեամբ արձանագրելով Սըր Ս. Հօրի ճառը, ուշադրութեան կը յանձնէ անոր երեք հիմնական կէտերը.— 1. Ֆրանսական վերջին պատասխանը կատարեալ գոհացում պատճառած է Անգլիոյ,— 2. Մեծն Բրիտանիա երբեք մտքէն չէ անցուցած դինուորական տնօրինութիւններ,— 3. Իտալիոյ համար վերջին պատեհութիւն մը կը ներկայանայ հաշտարար ելք մը գտնելու, տնտեսական կաշկանդումներու գործադրութենէն առաջ:

Իտալական ճակատին գործողութիւնները

Իտալական զեկոյցները կը հաղորդեն թէ Տահնէրէյի դիրքը գրաւելէ յետոյ, Զօր. Կրածիանի այժմ կը պատրաստուի յառաջանալ դէպի Կարահէյ, որ գլխաւոր բանալին է Հարրարի: Հապէշները անտուկ դիրքի մը վերածեր են այդ հողամասը եւ հաւանօրէն բուռն դիմադրութիւն մը պիտի փորձեն: Տեղատարափ անձրեւներն ալ կ'օգնեն իրենց:

ԻՆՉՊԷՍ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ԷՐ ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ՄԱՀՃԱՓՈՐՁԸ

Դատաւորներ Սուրիահէն գացեր են
ՌՈՒՄԲԷՐՈՎ ԵՒ ԱՏՐՃԱՆԱԿՆԵՐՈՎ...

Ուշագրաւ տեսարաններ Ազգ. Մեծ Ժողովին մէջ

Պոլսոյ թուրք թերթերէն կը ֆաղենք հետեւեալ մանրամասնութիւնները, Աթաթիւրքի դէմ ոսբռուած դատադրութեան մասին.—

ԱՆԳԱՐԱ, 17 հոկտեմբեր.— Զերբակալուած է հրոսախումբ մը որ հարաւային սահմանէն մեր հողը մտած էր, մեր սիրելի Ազգին Պահին դէմ մահափորձ կատարելու համար: Հրոսակները Անգարա բերուած են եւ գալ չաբթու պիտի դատուին եզեռնագործ տեսանին առջեւ:

Հրոսախումբին պետն է Եահեա անուն մէկը որ 150նոցներէն Չէրքէզ Էթէմ մարդերէն է: Հաստատուած է որ դատավարութիւնը չատ ուշագրաւ փուլեր պիտի պարզէ:

Հրոսակները չատ կարեւոր խոստովանութիւններ ըրած են: Զեռք ան - ցուած փաստաթուղթերն ալ իր ամբողջ մերկութեամբը հրապարակ հանած են անիծեալներուն նպատակը:

ԱՆԳԱՐԱ, 18 հոկտեմբեր.— Առաջ յանձնաժողովը նիստ գումարեց այս առաւօտ, ժամը 11ին, եւ հինգ հոգինոց նախապատրաստական մասնախումբ մը ընտրեց հետեւեալներէն.— Միւնիր (Զօրում), Ֆուատ Պուլթա (Զօրում), Սալահատտին (Գօնա Էլի), Զօր. Ալի Ֆուատ եւ Եունուս Նատի: Մասնախումբը անընդհատ երեք ժամ խորհրդակցութիւն կատարեց եւ այս առթիւ լսեց նաեւ Ուրֆայի երեսփոխան Ալի Սայիպը որ խոր յուզումով բացատրութիւններ տուաւ եւ երբեմն ալ լացաւ: Ամէնէն վերջը ըսաւ.

— Եթէ չցնցէի իմ երեսփոխանական անձեռնմխելիութիւնը, ձեզի ընկեր չպիտի ըսէի:

Ճեւոյ խօսեցաւ յանձնաժողովը կարդաց մասնախումբին տեղեկագիրը, լսեց նաեւ բերանացի բացատրութիւններ եւ որոշեց տեղեկագրով մը Մորհրդարանէն պահանջել որ ջնջուի Ալի Սայիպի անձեռնմխելիութիւնը:

Ժամը 17,5ին սկսաւ Մորհրդարանին (Գամուրթայ) երկրորդ նիստը, նախագահութեամբ Քէմալ Փիքրէթի: Լեցուած էին ունկնդիրներու բոլոր օթեակները: Ներկայ էին նաեւ Վարչապետը եւ Հանրօգուտ գործակալ Ալի Զէհքին - Գայա:

Կարդացուեցաւ խօսն յանձնաժողովին հետեւեալ տեղեկագիրը, որ փութով տպագրուած էր.— «Վարչապետութիւնը իր 17 հոկտեմբեր 1935 թուակիր եւ 2744 թուահամար պաշտօնագրով կը պահանջէր ջնջել Ուրֆայի երեսփոխան Ալի Սայիպ Ուրսաւալի անձեռնմխելիութիւնը, նկատելով որ, երբ քննութիւն կը կատարուէր Եահեայի եւ ընկերներու մասին, որոնք կ'ամբաստանուին թէ դինեալ ընկերակցութիւն մը կազմակերպած են Հանրապետութեան Նախագահ Աթաթիւրքը սպանելու համար, հասկցուած է որ Ալի Սայիպն ալ մասնակցած է այս դաւադրի ընկերակցութեան եւ խոստացած է քաջալերել եւ վարել Թուրքիա եկած դատադիրները:

Կանոնագրքին 178րդ յօդուածին համաձայն, նախապատրաստական մասնախումբ մը կազմուեցաւ, այս թուղթերը քննելու համար: Համաձայն մասնախումբին քննութեանց, Ալի Սայիպի յայտարարութեանց, ինչպէս նաեւ կարգ մը անձերու խօսքերուն, Սուրիոյ մէջ կ'որոշեն մահափորձի ենթարկել Հանրապետութեան նախագահ Աթաթիւրքը, տարճանակով եւ ռումբով կը դիտեն Եահեան եւ չորս ընկերները եւ պաշտօն կուտան անոնց այս գործը կատարել: Անոնք ինքնաշարժով Հալէպէն մինչեւ սահմանին մօտիկ վայր մը կուգան եւ Քիլիսէն գաղտնի կը մտնեն Թուրքիոյ սահմանը: Տեղեկագիրը կը պարզէ թէ ինչպէս պիտի կատարուէր մահափորձը եւ կը յայտնէ թէ Ալի Սայիպ պիտի վարէր գործը:

Հետեւաբար, Ճանձնաժողովս Ալի Սայիպի վերագրուած յանցանքին բնոյթը համապատասխան գտաւ Հիմնական Օրէնքի 12րդ յօդուածին, եւ համաձայն ներքին կանոնագրի 180րդ յօդուածին, որոշեց ջնջել անոր երեսփոխանական անձեռնմխելիութիւնը»:

Տեղեկագրին ընթերցումը խոր լռութեամբ ունկնդրուեցաւ:

Տեղեկագրին-ընթերցումէն յետոյ բեմ բարձրացաւ Ալի Սայիպ, որ նստած էր առջեւի զրասեղաններէն մէկուն վրայ: Դրպանէն հանելով առջեւը դրաւ դէմին կողքով յուշատետր մը եւ ըսաւ.

(ՄՄՒ.— Տեղի անձկութեան պատճառով, այս մասը կը յետաձգենք վաղուան):

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԾՐԱԳՐՈՒԱՒ ԷՐ ԴԱՒԻԸ

Թուրքերէն « Թան »ի թղթակիցը կը դրէ.— Դաւը երեւան հանողն է ոստիկան դինուորներու նախկին չաւուշ մը, որ ժամանակին, Ուրֆայի կուսիներու առեն, աշխատած է Ալի Սայիպի հրամանին տակ եւ նոյն իսկ առեն մը միլիսի հարիւրապետ եղած է:

Զերբակալուածներու խոստովանութեան համաձայն, Եահեա անուն մէկը ակէ առաջ երկրագործութիւն եւ հովուութիւն կ'ընէր հարաւային սահմանին մօտիկ գիւղի մը մէջ: Տարի մը առաջ կը նշանուի, բայց ամուսնանալու դրամ չի գտներ: Ասոր վրայ կ'անցնի Սուրիա եւ Հալէպի մէջ կը դտնէ 150նոցներէն Չէրքէզ Էթէմը, որ զայն կը համոզէ մահափորձ կազմակերպելու Աթաթիւրքին դէմ: Էթէմ անոր կուտայ 4 հոգի, առատ դրամ, տարճանակ եւ ռումբ, եւ ինքնաշարժով կը ղրկէ սահմանին մօտիկ վայր մը:

Հինգ անիծեալները Քիլիսի կողմէն կը յաջողին անցնիլ սահմանը: Եահեա մէկ ուղղութեամբ կ'առաջանայ, միւս չորսն ալ տարբեր ուղղութեամբ, որոշ կէտի մը վրայ կրկին միանալու ծրագրով: Հալէպէն մեկնումի առեն, Չէրքէզ Էթէմ կ'ըսէ զաւադիրներուն.

—«Մի վախնաք, հոն կայ մեր Ալի Սայիպը որ պիտի վարէ ձեզ»:

Էթէմ յետոյ նամակ մը կուտայ, ուղղուած նախկին չաւուշի մը որ միջնորդի դեր պիտի կատարէր: Դաւադիրները կուգան որոշեալ գիւղը եւ կը գտնեն չաւուշը, որ արդէն հինէն ծանօթ էր Եահեայի: Առաջին իսկ հանդիպումին, չաւուշը կը մտահոգուի եւ կ'ըսէ.— «Ես յարմար առեն մը կը տեսակցիմ Ալի Սայիպի հետ»: Եւ կը յանձնարարէ որ առեն մը անյայտանան:

Չաւուշը առեն մը յետոյ կը տեսակցի Ալի Սայիպի հետ, որ կ'ըսէ անոր.

— Դուն ի՞նչ կը խառնուիս այս գործին: Եթէ ուզէին գան՝ ինծի բերէ»:

— Ինչո՞ւ կ'ըսես այս գործը, իր կարգին կը հարցնէ չաւուշը:

— Ի՞նչ եղաւ որ, կը պատասխանէ Ալի Սայիպ: Պարզ երեսփոխան մը է -

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՐ ԱԶԴԱԿ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆ

Մանօթ ընկերաբան Փ. Քրափոթկին, որ երկար տարիներ իբր քաղաքական տարագիր Անգլիա ապրած ու մեծ մասով անգլիերէն գրած է, ակզբունքով խիստ մօտ կը կենայ համագործակցականներուն: «Կենդանական ու մարդկային աշխարհի մէջ փոխադարձ օգնութիւն» իր գրքին մէջ, որ թարգմանուած է գերմաներէնի, ի մէջ այլոց կը դիմէ նաեւ վկայութեան փեթրոկրատի համալսարանի փրոֆէսէօր Ջէյլէրի, որ 1880ին ռուս բնապատմաբաններու համագումարին մէջ այն տեսակէտը պաշտպանեց թէ՝ բնութեան մէջ փոխադարձ պայքարի օրէնքին առընթեր տիրական է նաեւ փոխադարձ օգնութեան օրէնքը, եւ թէ այս վերջինը, կենսապայքարի արդիւնքի տեսակէտէն, ու մանաւանդ բարոյական կենդանական տեսակներու յառաջադիմելու համար անհամեմատ աւելի կարեւոր է, քան փոխադարձ պայքարի օրէնքը: Այս սկզբունքէն մեկնելով, ընդարձակ փաստական մշակումէ մը վերջ, Քրափոթկին յանգեցաւ հետեւեալ եզրակացութիւններուն:

Կենդանական աշխարհի մէջ, տեսակներու առաւելութիւն բազմութիւնը կ'ապրի ընկերական համախմբումներու մէջ, ու միութեան մէջ կը գտնէ գոյութեան պայքարի իր լաւագոյն զէնքերը: Կենդանական այս տեսակները, որոնց մօտ անհատներու միջեւ կռիւը իր նուազագոյն չափին վերածուած է, եւ ուր փոխադարձ օգնութիւնը առաջած է մեծագոյն ծաւալը, անոնք անժխտելիօրէն բազմագոյն են թիւով, լաւագոյն վիճակը ունին եւ ամէնէն առաջն են յառաջդիմելու:

Անցնելով մարդոց, Քրափոթկին կը գտնէ որ մարդիկ քարէ դարաշրջանի հնագոյն սկզբնաւորութենէն կ'ապրէին տոհմերու եւ ցեղերու մէջ խմբուած, եւ թէ ցեղերու հնագոյն սովորութիւնները եւ բարքերը տուին մարդկութեան բոլոր հիմնարկները, որոնք աւելի յետոյ եղան յետագայ յառաջդիմութեան գլխաւոր ձեւերը: Վայրենիներու ցեղն դուրս եկաւ գիւղական չուկան, ու համայնական սեփականատիրութեան եւ անոր հաւասարութեան պաշտպանութեան տիրական սկզբունքներուն ներքեւ դուրս եկաւ նոր, աւելի ընդլայնուած չրջանակ մը՝ ընկերային սովորոյթներու, բարքերու եւ հիմնարկներու: Ու իբր նոր պահանջ՝ պէտք եղաւ որ մարդիկ նոր ուղի փնտռեն, եւ զայն գտան քաղաքի մէջ, որ կրկնակ ցանցի մը պաշտօնը կը կատարէր: Այսպէս էր, որ ստեղծուեցաւ չրջան միութիւնը (գիւղական չուկաներու հաւաքոյթը) կապակցութեամբ արհեստակցականներու, այս վերջիններս յառաջ եկան որոշ ձեռարուեստի կամ արուեստի մէջ ընդհանուր գործունէութենէն, կամ փոխադարձ օժանդակութեան ու պակցութեամբ արհեստակցական-

Քրափոթկին չարունակելով, ցոյց կուտայ թէ՝ հակառակ այն իրողութեան թէ պետութիւնը յառաջ եկաւ կազմուած կապսերական Հռոմի տիպարին վրայ,— որ բոլի ընկճեց մինչ նաղարեան բոլոր հիմնարկները, որոնք հիմնուած էին փոխադարձ օգնութեան վրայ,— քաղաքակրթութեան այս նոր ձեւը չկրցաւ երկարատեւ ըլլալ: Անհատներու անկապակից գումարներուն վրայ հիմնուած պետութիւնը, որ կ'ուզէր անոնց միակ կապը ըլլալ, չէր համապատասխաններ իր նպատակին: Փոխադարձ օգնութիւն կիրարկելու ձգտումը վերջնապէս պարտադրեց իր երկաթեայ օրէնքները, ան վերատին երեւան եկաւ ու ինքզինքը վերատին հաստատեց անհամար թուով միութիւններու մէջ, որոնք այժմ կը ձգտին պարփակել կեանքի բոլոր երեւոյթները, ու ձեռք դնել այն բոլորի վրայ, որոնց մարդս պէտք ունի ապրելու, եւ վերարտադրելու համար այն ինչ որ կեանքը սպառած մաշեցուցած է:

Հաստատապէս ստոյգ է, որ փոխադարձ օգնութեան գործադրութիւնը, եւ անոր զարգացման աստիճանները ստեղծած են բուն իսկ ընկերային կեանքի վիճակները, որոնց մէջ մարդ ի վիճակի եղաւ զարգացնելու իր արուեստները, իր գիտութիւնը եւ իր հոգին: Եւ թէ այն ժամանակաշրջանները, երբ փոխադարձ օգնութեան ձգտումին վրայ խարսխուած հիմնարկները իրենց մեծագոյն վերելքը ստացան, արուեստներու, ճարտարութեան եւ գիտութիւններու մեծագոյն ծաղկումի շրջաններն են եղած:

Իրականին մէջ, միջնադարեան քաղաքին ու հին յունական քաղաքներու ներքին կեանքին հետազօտութիւնը երեւան կը բերէ այն իրողութիւնը թէ փոխադարձ օգնութեան կապը — այնպէս ինչպէս արհեստակցութիւններու եւ յունական ցեղերու (clan) մէջ ի գործ կը դրուէր՝ տեղ տալով նաեւ լայն ձեռներէցութեան մը, որ կը թոյլատրուէր անհատին ու խումբին՝ գաշնակցային սկզբունքին չնորհիւ, ու մարդկութեան պարգեւած պատմութեան երկու մեծագոյն չրջաններ: Չրջանները, հին յունական քաղաքին եւ միջնադարու քաղաքին եւ թէ նման հիմնարկներու քանդուիլը, պատմութեան յաջորդ պետական չրջաններուն մէջ, կը համապատասխանէ, երկու պարագային ալ, արագ անկումի: Ատոր հետ մէկտեղ գլխաւորաբար բարոյական մարդին մէջ է որ երեւան կուգայ փոխադարձ օգնութեան սկզբունքին առաւելակչիռ նշանակութիւնը: Բաւականին ակնթարթ է որ փոխադարձ օգնութիւնը փաստական հիմքն է մեր բարոյական ըմբռնումներուն:

Պ. Քրափոթկին մարդկէզը կը յորդորէ իրենց արարքներուն մէջ առաջնորդ չունենալ լոկ անձերու՝ լաւագոյն պարագային՝ ցեղին ուղղուած սէրը· այլ բոլոր մարդոց հետ իրենց միութեան համերաշխութեան գիտակցութիւնը:

Մարդոց բարոյական յառաջդիմութեան մէջ փոխադարձ օժանդակութիւնը — ոչ թէ փոխադարձ պայքարը — գլխաւոր բաժին ունեցած է: Անոր աւելի ընդարձակածաւալ իրագործումին մէջ Քրափոթկին կը տեսնէ մարդկային սեռի աւելի հպարտ զարգացումին գրաւականը:

Քրափոթկին իր յիշեալ գիրքը գրած է անցեալ դարու 90ական թուականներուն, ան չատ վերջ կը ճանչնար այժմու համագործակցական չարժումը: Ատոր համար ալ օրինակներ կը բերէ հին ժամանակներու նախնական համագործակցական կազմակերպութիւններէ: Ռուսաստանի մասին կուտայ ըրական ապացոյցներ թէ՝ բուն իսկ «Ռուսաստանի ստեղծագործական» եղած է գործը որքան նորածիլ գիւղական չուկաներու, նոյնքան որսորդական, ձկնորսական եւ արհեստագործակցական խարբէլներու:

Հաւաքական որսորդութիւն, հաւաքական ձկնորսութիւն եւ հաւաքական հոգատարութիւն պտղատու պարտէզներու եւ պտղատու ծառերու՝ մշակութեան կանոն եղած է նաեւ ուրիշ ժողովուրդներու մօտ: Հաւաքական հողատնտեսութիւնը կանոն էր նաեւ վաճառահամագործակցութիւններու մօտ: Եւրոպական ազգերու բովանդակ ծագումը կը սկսի չուկայի հաստատութիւններու բողբոջումէն ու ճիւղաւորումէն:

Էսքիմոսներու մօտ ցեղին կը պատկանի ինչ որ ձեռք բերուած է երէկի եւ ձուկի որսէն: Սակայն, չատ մը ցեղերու մօտ մանաւանդ արեւմտեան կողմը, Տանիմարքացիներու ազդեցութեան տակ՝ անհատական սեփականատիրութիւնը կը թափանցէ իրենց հիմնարկներուն մէջ: Բայց եւ այնպէս, անոնք ինքնատիպ միջոց մը ունին չէզոքացնելու այն վնասը որ յառաջ կ'եկած հարստութեան անհատական ապահովումէն, որ պիտի չուշանար իրենց ցեղային միութիւնը քայքայելու: Երբ որ եւ է մէկը հարստացած կ'ելլէ իր ցեղին (clan) ժողովուրդը մեծ խնջոյքի, ու, ճոխ կեր ու խումէ յետոյ, իր հարստութիւնը կը բաժնէ անոնց միջեւ:

Երուքոն գետին մօտ Տալ տեսաւ Ալեւինները ընտանիք մը, որ այդ ձեւով բաժնեց տասը հրացան, տասը ամբողջական ձեռք մուչտակի հագուստ, 200 մարգարտաչար, բազմաթիւ ծածկոցներ, տասը գայլի մորթ եւն.: Ադկէ յետոյ յետոյ, անոնք մեկուսացան իրենց ռօնազգեստներէն, մկկդի նետեցին զանոնք, հագան հին մորթեր ու իրենց ազգականներուն ըսին թէ՝ իրենք այժմ աւելի աղքատ են, քան անոնցմէ որ եւ է մէկը, բայց ատոր փոխարէն չահած են անոնց բարեկամութիւնը:

Միեւնոյն ընկերային բարքերը կը ցուցադրեն ափրիկեան Հոթէնթոթները: Եթէ Հոթէնթոթի մը որ եւ է բան տրուի, զայն անմիջապէս կը բաժնէ ներկաներուն միջեւ: Չի կրնար առանձին ուտել, եւ, եթէ անօթի իսկ ըլլայ, կը կանչէ անցորդները՝ անոնց հետ բաժնելու իր ճաշը:

Ինչ կը վերաբերի կովկասեան ժողովուրդներու սովորոյթներուն, անոնք չատ մը կողմերով նոյնն են Լամպարտացիներուն կամ Սալեան Ֆրանքներուն սովորոյթներուն: Անոնք խիստ աչխոյժ բնաւորութիւն ունին, իրենց լաւագոյնը կ'ընեն կանխազուշ չացնելու համար, որ գժտութիւնները դէշ վերջաւորութիւն չունենան: Կէվդուրներու մօտ սուրերը չատ անգամ դուրս կը քաչուին, եթէ անհամաձայնութիւն մը ծագի, սակայն, եթէ կին մը վրայ հասնելու ըլլայ եւ կռուողներու միջեւ նետէ այն կերպասէ կտորը զոր կապած է գլխուն, սուրերը անմիջապէս կը դրուին պատեհանոցին մէջ ու կռիւը վերջ կը գտնէ:

Մի չեղած են գրողներ, որոնք յոռետեսութեամբ արտայայտուած են մարդկութեան մասին: Անոնք իրենց ծանօթութիւնները քաղած են, աւելի կամ նուազ մակերեսային կերպով, իրենց սեփական սահմանափակ փորձառութենէն: Անոնք պատմութեան մասին դիտցած են ինչ որ քրոնիկագիրներ տեղեկագրած են, իսկ քրոնիկագիրներուն ուչադրութիւնը յառած է պատերազմներու, սարսափի ու ճնշումի, եւ չատ քիչ անգամ այդ բոլորէն դուրս իրողութիւններով են զբաղած: Ու եզրակացուցած են թէ՝ մարդկութիւնը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ պարզ հաւաքոյթ մը ապրողէակներու, որոնք միչտ պատրաստ են իրար յօշոտելու, եւ ոյժն է որ՝ միջամտելով կ'արգիլէ զիրենք:

Իրականին մէջ, սակայն այդպէս չէ, ինչպէս Քրափոթկինն եւ ուրիշ գրողներ ապացուցած են:

Հետեւապէս, մենք կ'եզրափակենք մեր յօդուածը՝ յիչեալ գրագէտին հետեւեալ խօսքերով.— «Մի' կուտիք կռիւն ու մրցակցութիւնը միչտ վնասակար են մարդկութեան, ու դուք բազմաթիւ միջոցներ ունիք անոնցմէ խուսափելու»:

ՓՐՈՖ. Վ. ՏՈՏՈՄԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԸ ԵԹՈՎՊԻՈՅ ՄԷՋ

— ◦ —

Ակումբը իր Բ. դասախօսութիւնը յատկացուցած էր այժմէական նիւթի մը, Եթովպիոյ: Բանախօսն էր Հա. Պ. Մորէն Գաբրիկեան, որ արեւելքէն կուգայ եւ երեք տարի ապրած է Եթովպիոյ մէջ: Իր դասախոսութիւնը կրկնակի հետաքրքրութիւն մը կ'արթնցնէր, քանի որ լայն տեղեկութիւններ կուտար հայ գաղութին մասին:

Պ. դասախօսը հակիրճ ծանօթութիւններ տալով Եթովպիոյ բնակչութեան, երկրի աչխարհագրական պայմաններուն եւ քաղաքական ներկայ բարդ հանգոյցին մասին, անցաւ բուն նիւթին մեզի ցուցադրելով Եթովպիոյ Հայոց տնտեսական, կրթական եւ ընկերային կեանքը:

«Եթովպիոյ բնակչութիւնը կը հասնի մօտաւորապէս 11 միլիոնի, որուն 4.900.000 Գալլաներ են, երեք ու կէս միլիոնը կոպտաչտներ, իսկ երկուքուկէս միլիոնը մահմետականներ: Հայերու եւ Յոյներու թիւն է 5500 հոգի:

Հայերու թիւը 1200ը չանցնիր, խմբուած են մայրաքաղաքին մէջ: Կը գտնուին քանի մը ընտանիքներ Տիրէ-Տավա, Ճիմմա եւ Կորէ կոչուած վայրերուն մէջ:

Պատմականօրէն չատ հինէն կը սկսին Հայոց եւ Եթովպացիներուն յարաբերութիւնները: Մատթէոս անուն Հայ մը Փորթուկալի թագաւորին մօտ քաղաքական առաքելութեան մը ղրկուած է, ուրեմն այդ օրէն սկսեալ մեր կապը անոնց հետ կը հասնի մինչեւ ներկայ թուականը, անշուչտ այս վերջին դարուն դուռ առեւտրական պետնի վրայ: Գոլոնելի Հայ մըն է, որ Եթովպիայէն Պոլիս բերած է Էուսո կոչուած երիզորդի դեղը, որ Ֆրանսացի բժիչկի մը կողմէ ծանօթացուած է եւրոպական դեղագործութեան:

Հանրածանօթ է Տիմոթէոս վրդ.ի եւ Իսահակ եպիսկ.ի առաքելութիւնը որ տեւած է երկու տարիներ: (Տես «Ցառաջ»ի թերթօնը):

80ական թուականներուն կը հասնին առաջին գաղթականները: 1900ին արդէն դիրքի են եւ Մենելիք կայսր սիրելի: Ցետ պատերազմեան չրջանին կը բազմանան նոր գաղթականներով եւ Եթովպահայ գաղութը կը ստանայ համայնքի մը դիմագիծ՝ դպրոց եւ եկեղեցի բանալով:

Եթովպահայը չատ փայլուն վիճակ մը ունեցած է նիւթապէս: 71 ընտանիքներ սեփական տուներ ունին, իսկ 31 հոգի սեփական ինքնաշարժեր: Ընտանիքներու եւ խանութներու մէջ ծառայող Եթովպիացիներուն թիւն է 460, որոնց համար կը վճարուի տարեկան կոկիկ գումար մը: Կան հինգ մեծ առեւտրականներ, 38 փոքր վաճառականներ, 50 արհեստաւորներ, 11 ազատ արուեստի հետեւողներ, 32 պաչտօնեաներ պետական թէ առեւտրական հաստատութիւններու մէջ: Գաղութին տարեկան ծախքը կը հասնի մօտաւորապէս մէկ միլիոն ֆրանքի:

Տասնեակ տարիներէ աւելի ունեցած է իր վարժարանը, որ յետոյ երկուքի բաժնուած է, — Հայկական Կրթարան եւ Արարատեան վարժարան չուրջ 240 աչակերտներով: Վարժարաններու հակամարտութիւնը չատ դած է մինչեւ դասադիրքերու մէջ իսկ տարբերութիւն մտցուելուն: Օրինակ եթէ մէկը Գավաֆեանի թուաբանութիւնը գործածէ՝ միւսը անպայմանօրէն Աարոնեինը պիտի վերցնէ: Ցամախ երկու դպրոցներուն ուսուցիչները իրար չեն բարեւեր: Աւելին, աչակերտները դպրոցական արձակուրդէն յետոյ, իրարու կը սպասեն, կապարէ գործիքներով իրար հարուածելու համար: Ասով հանդերձ գաղութը ժլատ չէ հայ կրթական գործին հանդէպ: Միչտ լաւագոյն ուսուցիչը փնտռած է: 15 տարիներու ընթացքին հրաւիրուած են 8 ուսուցիչներ, որոնց համար չոգենաւերու ընկերութիւնը զանձած է 25.000 ֆր. Թէեւ կրթական տեսակէտով առաջին ուսուցիչները կրնային լիովին գոհացնել կրթական պէտքերը:

Դպրոցներու պիւտճէն հասած է մինչեւ 350.000 ֆր.ի իրագործելու համար ծախսելով մէկին համար 1750 ֆր.: Ցաւալին այն է որ ծախքերը ապարդիւն անցած են:

Գաղութը խանդավառիչ վիճակ մը ունի ընկերային տեսակէտով: Մանուկներու վրայ կը տեսնուի առելայպէս հապճէ ծառաներուն ազդեցութիւնը՝ քան թէ իր ընտանիքին: Մեծամասնութիւնը Այնթապցիներ եւ Երքախօս: Անոնք նախանձախնդիր են թուրք լեզուն պահելու եթովպարբառին վրայ եւ դոհ են իրենց Երքախօս քահանայէն: Կան Արարատեան կիրցիներ, Իզմիրցիներ, Թոքատցիներ եւն.: Բարքերով եթովպացի յաջորդ սերունդը պիտի նախընտրէ եթովպերէն խօսիլ՝ քան հայերէն: Ապազգայնացման կը նպաստէ ամուսնութիւններու եւ ծնունդներու յաճախութիւնը զանազան պատճառներով: Եթովպիոյ կլիման միօրինակ ու ջլատիչ, հայ գաղութին անտեսական պայմանները գրեթէ անատուտ:

Ցաջորդով՝ Գարեգին արք. Ցազնեանի դասախօսութիւնը:

Հ. ԲԱԼՈՒԶԵԱՆ

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԶԵԻԸ ՀԱՑ, ՌՈՒՍ ԵՒՆ. ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱ

— ◦ —

Ազգերու Դաչնակցութեան Ջ.Ժողովին կողմէ Ազգերու Ազգերու Դաչնակցութեան վերջին Ընդհ. Ժողովին ներկայացուած զեկոյցին կը քաղենք հետեւեալ տուեալները, որ կը վերաբերին հայ գաղթականներուն մասնաւորապէս, եւ զանազան երկիրներու գաղթականներուն ընդհանրապէս.—

Զեկոյց ներկայացուցչին պատրաստած այս զեկոյցը, խօսելով հայ գաղթականներու դիտեման մասին Սուրիոյ մէջ, կ'ուելցնէր որ 30.000 գաղթականներ հաստատուած են Թալլուն եւ գիւղերու մէջ, եւ այդ ուղղութեամբ ծախսուած է 12 միլիոն ֆրանսական ֆրանք: 8000 հայ գաղթականներ, որոնք մինչեւ վերջերս կ'ապրէին պարսիկներու տակ, պիտի դիտեղուին այն համեմատութեամբ որ արդէն իսկ հաստատուած գաղթականներ վերադարձնեն իրենց պարտքերը:

Թուրքիոյ կառավարութիւնը համաձայնութիւն յայտնած է ընդունելու հպատակութիւնը 1300 ռուս գաղթականներու, պայմանով որ ռուս գաղթականներէն 150 հոգի որոնց հպատակութիւնը կը մերժուի, փոխադրուին այլուր:

Հարաւ. Ամերիկայի կառավարութեանց կողմէ տրամադրութիւն յայտնուած ըլլալով ձրի հող, անասուն եւ սերմնացու տալ այն գաղթականներուն որոնք պիտի ուզէին հաստատուիլ այդ երկիրներուն մէջ, մեկնելու պատրաստակամութիւն յայտնած են Եւրոպայէն 70.000 ռուս գաղթականներ:

Ցետոյ Ազգերու Դաչնակցութեան Գաղթականներու գրասենեակը, կանոնաւորելու համար տարէց կամ հիւանդ գաղթականներու, գաղթականներու բարեմասնաւոր ընտանիքներու նպաստ խնդրեց Ազգերու Դաչնակցութենէն անդամ պետութիւններէն, ֆրանկան եւ նորվեկական կառավարութիւններ օրինակով, նամանաւանդ զրկուած թէ հաստատել եւ հաւաքած տուեալները յատկացնել այդ նպաստարաշխութեան:

Ի վերջոյ, նոյն Գրասենեակը գիտուսու որ գաղթականներու կացութիւնը պիտի բարելաւուի, եթէ բոլոր կառավարութիւնները վաւերացնեն 1933ի համաձայնագիրը գաղթականներու միջազգային իրաւակարգ մասին: Այդ համաձայնագիրը մինչեւ այժմ ստորագրած են Պելճիա, Ֆրանսա, Եգիպտոս, Պուլկարիա, Նորվեկիա, իսկ վաւերացուցած՝ Պուլկարիա, Չեխոսլովաքիա եւ Նորվեկիա:

Ջ.Ժողովը յետոյ խնդրեց Ընդհ. Ժողովէն ընդունիլ հետեւեալ բանաձեւը.—

1.— Ընդհ. Ժողովը, քննելով նախնական Միջազգային Գրասենեակի վարչ. խորհուրդի զեկոյցը 30 յունիս 1935ին վերջացող տարուան մասին, կը գոհանայ անոր կատարած աչխատութենէն, եւ կը հաստատէ անոր վերջին տարուան ծախսերը:

2.— Իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ Նանսէնեան Գրասենեակին եւ Միջկառավարական Խորհրդակցութեան Ջանձնաժողովին այն կարեւոր ծառայութիւններուն համար, զորս անոնք մատուցած են կառավարութիւններուն՝ գաղթականներուն՝ բարեկամական եւ բարեմասնաւոր գաղթականներու կացութիւնը հակառակ տնտեսական եւ ժողովրդական դժուարութիւններու,

ՀԱՅԵՐՈՒ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐՈՒ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

— ◦ —

Մեր ֆրանսացի բարեկամը, Պ. Yves Carlier որ ծանօթ է Լիւսիէն Ռըպաթէի տուած պատասխանով, մեզի ղրկած է իր այս դասախօսութեան բնագիրը: Դասախօսութիւնը կազմակերպած էր Մարսէյլի Ուս. Միութիւնը, դժբախտաբար շատ անփոյթ կերպով,— առանց նոյնիսկ յայտարարելու: Այս առթիւ հրատարակուած թղթակցութիւնն ալ այն տպաւորութիւնը կը ձգէր թէ դասախօսն եղած է Ուս. Միութեան նախագահը...

Պիտի խօսիմ Հայերու եւ Ֆրանսացիներու յարաբերութեան մասին, եւ այս՝ ապացուցանելու համար թէ հինէն ի վեր Հայերը կապուած են մեր երկրին եւ մեր մշակոյթին, թէ բազմաթիւ առիթներով Հայերը ցոյց տըւած են իրենց համակրանքը եւ իրենց սէրը հանդէպ Ֆրանսայի:

Հայերը կը կազմեն բնիկ ժողովուրդը այն բարձրաւանդակներուն, որոնք կը տարածուին Փոքր Ասիոյ եւ Պարսկաստանի հիւսիսը: Այսինքն ճամբուն վրայ այն մեծ պաղթաչարժերուն, որ կատարուեցան Ալեքսանդր եւ Թիւրքեստանէն դէպի Եգիպտոս: Ցարաչարժ ցեղախումբերու եւ հորդաներու յորձանքէն նեղուած, ազատուելու համար անոնց հալածանքէն, Հայերը իջան դէպի ծով ու խանուեցան Կիլիկիոյ մէջ, ուր կազմեցին տեսակ մը պետութիւն, կէս մը անկախ, կէս մը Բիւզանդիոնի հոգատարութեան տակ: Բիւզանդացիները սիրով հիւրընկալեցին զանոնք, իբրեւ քրիստոնեայ ժողովուրդ մը եւ իբրև տեսակ մը Թուրք նայն արչաւանքին դէմ, որ հետզհետէ աւելի մտահոգութիւն կը պատճառէր, — իսլամ Արաբներուն դէմ, որոնք սպառնադին կը յառաջնային հարաւէն դէպի Բիւզանդիոն:

Տարիներ այսպէս Հայերը քրիստոնէութեան պահակի դեր կատարեցին, ամէն օր ամէն ժամ կռուելու ստիպուած ընդդէմ մոլեռանդ ցեղախումբերու, որոնք բռնի կ'ուզէին խլամացնել ամբողջ աչխարհը:

Ահա այդ չրջանին Կիլիկիոյ մէջ է որ Ֆրանսացիները իրենց առջին հանդիպումն ունեցան Հայերուն հետ: Երբ Աչակիրներու քանակը կը յառաջանար դէպի Երուսաղէմ, հանդիպեցաւ քրիստոնեայ յառաջապահներու, որ Հայերն էին: Եւ Հայերը այդ խաչակիրներուն մէջ ողջունեցին քրիստոնէութեան մարտիկները, որոնք կուգային իրենց օգնութեան ընդդէմ իրենց իսլամ թչնամիներուն: Եւ երբ, աւելի վերջերը, Կոտֆրուա տը Պույեոն հիմնեց իր թագաւորութիւնը Երուսաղէմի մէջ ու դաչնակցային կապերու եւ ամուսնութիւններու իբրեւ հետեւանք Ֆրանսացի մը կոչուեցաւ թագաւորելու Հայ Պետութեան, հայ եւ Ֆրանսական դաչնակցութիւնը դարձաւ աւելի զօրաւոր եւ երկու ցեղերը սկսան աւելի լաւ թափանցել իրարու մէջ եւ աւելի լաւ հասկնալ իրար:

Այս հայ պետութիւնը, որուն թագաւորը Ֆրանսացի մըն էր, ամէն ձեւով նման էր այդ օրերու աւատապետական Ֆրանսայի կազմութեան: Ու Կիլիկիոյ մէջ կը գտնուէին Ֆրանք աւատապետներ, որոնք կը կատարէին ամբողջովին հայարնակ հողամասեր: Կասկած չկայ, որ այդ չրջանին Ֆրանսացիները ազդեցութիւնը Հայոց վրայ: Եւ այդ չրջանէն է վեր է որ Ֆրանսացիները ընկան ճանչնալ եւ գնահատել Հայերը:

Պատմութեան այդ չրջանին Հայերը, իրենց բնաչխարհէն հալածուած եւ Կիլիկիա հաստատուած, կրցան ազատօրէն մշակել իրենց լեզուն և կրօնքը:

Ցետոյ կործանեցաւ Երուսաղէմի Ֆրանք թագաւորութիւնը իր արբանեակներով, եւ Ֆրանսացիները հեռացան Փոքր Ասիայէն: Ոմանք ալ իրենց հետ Ֆրանսա բերին Հայեր որոնց ընդունակութիւնը գնահատած էին: Իսկ մնացեալ Հայութիւնը հալածուեցաւ, ջարդուեցաւ, տարագրուեցաւ, ցրուեցաւ եւ Փոքր Ասիան հետզհետէ անցաւ Թուրքերուն ձեռքը:

Եթէ սակայն Ֆրանսացիները հեռացան Փոքր Ասիայէն, այնտեղ թողուցին խոր հետքեր, ազնուական աւատապետներուն ու անոնց երկրին յիշատակը աւանդաբար կը մնար Հայ ցեղին մէջ: Ոչ մէկ կասկած, որ հնումի գիչերները, հինները իրենց պատմէին զործը այն պատերազմիկներուն, որոնք եկեր էին Ֆրանսայէն, եւ որոնց իչխանութեան տակ՝ իրենք այնքան երջանիկ էին եւ ազատ:

Ցետագային, երբ Ֆրանսա, դիւանագիտական համաձայնութիւններու հետեւանքով ակսաւ դեսպան ղրկել Թուրքիա եւ դեսպաններուն յաջորդին միսիոնարներն ու վաճառականները, Հայերն էին որ զանոնք ընդունեցին եղբօր պէս եւ ամէն միջոց ցոյց տուին՝ դիւրացնելու համար անոնց աչխատանքը: Հայերը որ ծանօթ էին երկրին լեզուին եւ բարքերուն, հաղորդակցութեան միջոց հանդիսացան ընդմէջ Թուրքերուն եւ Ֆրանսացիներուն, մէկ խօսքով դիւրացուցին Ֆրանսացիներուն բնակութիւնը օտար երկրի մը մէջ, Ֆրանսացիներն ալ, այդ օժանդակութենէն եւ թանկագին գործակցութենէն ազդուած, համակրանքով կապուեցան այս ժողովուրդին, որ իրենց կը ներկայացնէր իր սէրն ու համակրանքը:

Երբ մեր միսիոնարները հիմնեցին իրենց դպրոցներն ու քոլէճները, առաջին աչակերտները եղան Հայերը, եւ Ֆրանսերէնը դարձաւ մեր երկրին այնքան համակիր Հայոց ընտանի լեզուն: Անոնք ոչ միայն սորվեցան խօսիլ մեր լեզուն, այլ եւ վարժուեցան մտածել Ֆրանսացիի պէս: Ձեւով անոնք դարձան գրականութեան եւ մշակոյթի, մեր գաղափարներն լաւագոյն տարածիչները, անոնք ցուցին Ֆրանսայի անունը Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, որ քաւուղին է դարերու բարեկամութեան:

Աւելի վերջը, ուրիշ ազգեր նահատակելով այս երկրամասին կրթութիւնը, աչխատեցան մեր գաղափարական ազդեցութեան, որ բնականաբար կ'արտայայտուի տնտեսական եւ քաղաքական ներկայութիւններով: Այս նպատակով ամէն խոչ գործունէութիւն մը ցոյց տուին Ֆրանսացի միսիոնարները մանաւանդ Հայոց մօտ, այս վերջիններս, որոնց ցեղային խառը առաքինութիւններէն հանդիպ հաւատարմութիւնը հանդիպ բարեկամներուն, մերժեցին մեր ցակիցներուն այնքան չահաւէտ առաջարկները եւ չարունակեցին իրենց ազգային ոգիով մեր վարժարանները տարածել մեր լեզուն եւ մեր գաղափարները:

Իվ. ՔԼՈՒՐԻՔ
(Շար.)

Կասպիտրի մի խոխեր ևս սերունդին

— Շատ ուրախ - խրախուսական ընդունելություն գտավ Լինսի անվան օդաչուների ակումբում ցուցադրված «Կասպիտրի մի խոխեր ևս» (Մոսֆիլմ) խաղարկային գեղարվեստական ֆիլմը։ Ֆիլմի հեղինակներ՝ Ա. Ալեքսանդրով և Ա. Ֆայնցիմեր։ Ռեժիսոր՝ Ա. Ալեքսանդրով։ Օպերատոր՝ Ա. Գալպերին։ Նկարիչ՝ Ա. Ռոսկին։ Դերերում՝ Ա. Ֆայնցիմեր, Ա. Ալեքսանդրով, Ա. Գոլուբև, Ա. Ֆրանցիսկով, Ա. Ֆրոլով, Ա. Ֆրոլովա, Ա. Ֆրոլովա, Ա. Ֆրոլովա

ղայ: Ունիմ ընկերներ որոնք դուրսը կը գտնուին...

Ջավուշը գիւղը կը վերադառնայ, բարոյականը ընկճուած: Կրկին կը տեսակցի եահեայի հետ եւ առաջին գործը կ'ըլլայ դէպքը իմացնել կառավարութեան: Ասոր վրայ կը ձերբակալուի եահեա, իսկ միւս ընկերները կը փախին:

Միւս կողմէ կը խուզարկուի Ալի Սայիլի ագարակը (Գօզանի մէջ):

*** Ուրիշ պատմութեան մը համաձայն, չէրքէզ էթէմ եւ եղբայրը Իչէիա դաւադիրներուն կուտան 4 պրառնիկ ատրճանակ, 30ական փամփշտակալ եւ մէկական ռումբ:

Դաւաճանները Մարաշի կողմը գիւղ մը կ'երթան եւ Իզէյիր անուն մէկուն տունը հիւր կ'ըլլան: Իզէյիր կ'ըսէ թէ էթէմ նամակ մը ուղղած էր իրեն, յայտնելով որ Ալի Սայիլ պիտի վարէ մահափորձը: Երբ կառավարութիւնը նամակը կ'ուզէ, Իզէյիր նախ կ'ըսէ թէ պատռած է, յետոյ ալ թէ՝ Ալի Սայիլի յանձնած է:

Ատենէ մը ի վեր քննութիւն կը կատարուէր: Ներկայիս Անգարայի մէջ բանտարկուած են Իզէյիր, Ջարչամպացի եահեա, Նահիէյի միւտիւր մը եւ ուրիշ անձեր, ընդամէնը 12 հոգի:

ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՓՐԱՆՍԱՑԻ ՓԱՅՓԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

ՕՐԷՆՔ ՑՈՑՑԱՐՈՒ ԵՒ ՋԻՆԱՎԱՁԱՌՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Նախարարական խորհուրդը երեքշաբթի օրուան նիստի մէջ, տեղի տալով ձախակողմեան հոսանքներու եւ մանաւանդ արմատականներու ճնշումին, դրաղեցաւ կարգ մը օրէնքներով, որոնց նպատակն է սահմանափակել Ֆրանսայի Ֆաշական կազմակերպութիւնց գործունէութիւնը: Կարգադրութիւնը ուղղուած է Հրեղէն Խաչի, երիտասարդ Հայրենասէրներու, Ֆրանսական Համերաշխութեան եւ նման հոսանքներու դէմ, որոնք արտակարգ աշխուժացում կը ցուցնեն վերջերս: Ընկերվարական պաշտօնաթերթը քանի մը օրէ ի վեր գաղտնի փաստաթուղթեր կը հրատարակէ Հրեղէն Խաչի զինուորական ծրագիրներու մասին:

Նախարարական խորհուրդէն վերջ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ նոր օրէնքները խմբագրած են դատական եւ ներքին նախարարները եւ կը ձգտին աւելի խիստ հսկողութիւն հաստատել գումարումներու, հրապարակային ցոյցերու եւ վիճակահանութեան վրայ: Օրէնքները պիտի հրատարակուին հոկտ. 31էն առաջ, երբ կը լրանայ կառավարութեան հրամանագիր-օրէնքներու լիազօրութեան չրջանը:

Այս խնդիրը վերջերս կառավարութեան սեղանին վրայ դրաւ խորհրդարանի արմատական խմբակցութիւնը, ազակցութեամբ ընկերվարականներու եւ համայնավարներու եւ ձախակողմեան մամուլին: Եւ որովհետեւ ներկայ գահլիճին գլխաւոր յենարանն է արմատական կուսակցութիւնը, որ ունի վեց նախարար եւ երեսփոխաններու մեծամասնութիւն մը, կառավարութիւնը չէր կրնար անտարբեր մնալ: Մանաւանդ որ, այսօր իսկ արմատական կուսակցութիւնը իր ընդհ. ժողովը պիտի գումարէ, ճշդելու համար իր վերջը:

Իրագեկները կը հաւատան թէ Հրեղէն Խաչը մեծապէս ամաչ է վերջերս եւ այժմ կը հաշուէ 250,000 անդամ: Կազմակերպութիւնը այս ամառ ալ շարունակեց իր համախմբումները, զինուորական կարգապահութեամբ: Փարիզի ժողովին մէջ, ուր միայն «հաւատացեալներու պետերը» հրաւիրուած էին, ներկայ էին 11,000 անդամներ: Համախմբումները կը կատարուէին ինքնաշարժներով, եւ սեփական դաշտերու կամ սրահներու մէջ: Նոր օրէնքին նպատակն է աւելի խիստ հսկողութեան տակ առնել այս կարգի համախմբումները: Կազմակերպիչները պարտաւոր պիտի ըլլան երեք օր առաջ կառավարութեան հաղորդել ժողովատեղին, կազմակերպիչներուն անուններն ու հասցէները եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ, այլապէս խիստ պատիժներու պիտի ենթարկուին: Քաղաքամասնութիւնները եւ նահանգապետները իրաւունք պիտի ունենան արգիլելու համախմբումը, եթէ վտանգ մը տեսնեն հանրային բարեկարգութեան համար: Խստիւ պիտի պատժուին նաեւ անոնք որ զինեալ կ'երթան այսպիսի համախմբումներու: Երկրորդ օրէնք մը խիստ հսկողութիւն պիտի հաստատէ դէնքերու վաճառման դէմ, որպէսզի ֆաշական կազմակերպութենց անդամները չկարենան սպառազինուիլ:

Ընկերվարական եւ համայնավար թերթերը վերջերս վրդովիչ յայտնութիւններ հրատարակած ըլլալով «Փարիզի գրամատն» մասին, թէեւ հերքումներ հրատարակուեցան, բայց իրագեկները կը պնդեն թէ կառավարութիւնը երկու վաչա զօրք փոխադրած է Պրէսթէն, մայրաքաղաքին պահակազօրքը զօրացնելու համար:

ԵՂԲԱՅՐԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՖԻԼԻՊԷի ՄԷՋ

Ֆիլիպէի մէջ, Ռոտոսթոյի երկու եղբայրները, Շաւարշ եւ Կարապետ Իւթիւճեան, տասնէ մը ի վեր վէմերը կ'ուսնէնային:

Փոքրը, Կարապետ, որ յաճախ նպաստաւորուած է իր եղբօրմէն, վնասներ կը հասցնէր անոր: Հոկտեմբեր 18ին, կ'երթայ Շաւարշին խանութին ապակիները կը կոտրէ: Շաւարշ, երեկոյեան, գինետան մը մէջ, դանակը կը մխէ Կարապետի կուրծքը ու տեղն ու տեղը կը սպաննէ զայն: Սպանիչը, որ կին եւ 4 զաւակներ ունի, ձերբակալուած է:

Երկու եղբայրները կը զրաղէին փայտ եւ ուղեղ վաճառելով:

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՀԱՊԷԵԻՍՏԱՆի ՄԷՋ

Հայ կիներու գոհարեղէնեա՛ր ևաղ կը գրաւուին

Ատոմս - Ապէպայէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է, որպէսզի արծաթ տոլարներ եւ ուրիշ արժէքաւոր նիւթեր երկրէն դուրս չհանուին: Հաստատուած է որ չատեր մաքսանենգութիւն կը կատարեն դէպի Ճիպութի: Մայրաքաղաքէն մեկնող բոլոր ճամբորդներուն գոյքերը խիստ խուզարկութեան կ'ենթարկուին եւ արծաթ տոլարները կը գրաւեն: Միջոցներ ձեռք առնուած են նաեւ թանկագին մետաղներու եւ գոհարեղէններու արտածումը արգիլելու համար: «Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը կ'իմանայ թէ շատ մը հնդիկ եւ հայ կիներ զրկուած են իրենց ոսկի մատնիներէն եւ ղթաններէն: Դրամական կացութիւնը ծանրացած է նաեւ անոր համար որ մայրաքաղաքէն դուրս դրամատոմս չընդունուիր, բացի պետական տուրքերու վճարումէն:

*** Եգիպտոսի թագաւորին զարմիկներէն իշխան Իսմայիլ Տաուտ Ատոմս Ապէպա հասաւ հոկտեմբեր 22ին, 12 հետեւորդներով, իբրեւ նախագահը եգիպտական Կ. Խաչի մը որ կը բաղկանայ 3000 անդամներէ, մէջն ըլլալով 250 բժիշկներ: Այս կազմակերպութիւնը, որուն բոլոր ծախքերը հոգացուած են, պիտի ընկերանայ կայսեր, դէպի Ճակատ:

*** կայսրը հոկտեմբեր 22ին ձեռնառումբ նետելու փորձեր կատարեց, յետոյ առաջին անգամ ըլլալով օդանաւ նստաւ երկու ժամ:

*** Հապէշական աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ աւելի քան 250 Իտալացիներ մեռած են Ծարաւէն եւ ճահճանոցէն, Մուսա Ալի լերան ստորոտը: Կ'ըսուի թէ Տանաքիլ ցեղէն 5000 հոգի աղած են բոլոր ջրհորները եւ կը չարունակեն նեղել Իտալացիները:

Հայ մը Ճանճաժողովի անդամ Ատիս Ապէպայի մէջ

Հապէշական կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, զինուրական պիտոյքներու գրաւման համար (ինքնաշարժ, վառելանիւթ, ձի, ջրի եւայլն): Այս առթիւ կազմուած դնահատիչ յանձնաժողովին անդամներէն մէկը Հայ է, մէկը՝ Զուիցերիացի, միւսը՝ Հապէշ: Հրամանագիրը անմիջապէս գործադրութեան յանձնուեցաւ:

*** « Փուռնալ »ի թղթակիցը նկարագրելով հակատար չարժումին սաստկութիւնը Ատիս-Ապէպայի մէջ, կը գրէ թէ վայրկեանօրէն խոչտանգուած է

Փարիզ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ «Ջաւարեան» Կոմիտէի ընդհ. ժողովը կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ:

Գուսլար

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գաւր Լաֆայէթ, Ջարդարեան Գրադարանի մէջ:

ՎԱԼԱՆՍԻ Կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Միամանթօ» ակումբին մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԼԷՕ-ՔՈՒՃԱՆի ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ «ԱՐՇԻԻ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԻՏԷ ԿՈՂՄԷ

ԿԻՐԱԿԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԷՍ ՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Bourg-la-Reine, Place Condorcet, Salle des Banquets ի առաջիկ մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Ս. ԱՃԱՌԻԱՆ** ԵՒ **Զ. ՄԵԼՔՈՑԵԱՆ**

կը մեներգէ Օր. ԳՆԵԱԶԵԱՆ, կ'արտասանեն՝ Տիկ. ԱՐՇ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ,

ընկերներ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ,

Խմբերգներ՝ թառ Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ Հ.

Հայկական եւ կովկասեան պարեր

Ծախքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆրանք:

Հաղ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել 88 ֆանրակառքը եւ իջնել Պուրլա-Րէյն, փլաս Գոնտորսէ:

ԽՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի ՄԷՋ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Գարակեօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Խսի լէ Մոլինօ.

կը խօսի ընկեր **ՀՐԱՆՏ. ՍԱՄՈՒԷԼ**

գեղարուեստական բաժին՝ պիտի նուագէ Թառիստ ՌՈՒԲԻՆ:

Մուտք 5 ֆրանք:

ՓՐԻՎՑԻ ՄԷՋ

ՇԱԲԱԹ 26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 7ԻՆ

կը խօսի ընկեր Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՓՈՆ Տ'ՕՊԼ'ՆՑԻ ՄԷՋ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Ե. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ**

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԻԼՒ-ՊՈՒԱ-ՔՈՒՈՆՊի «Ալրաւ» ենթակոմիտէի դաստ խօսք կան առաջին ժողովը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի ընկեր ՌՈՒԶԱՆ, նիւթ՝ «Հ. Յ. Դաշնակցութեան յեղափոխական ձեռնարկները». Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

ՀԱՅԱՍՊԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վ. ԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, «Միամանթօ» Ակումբին մէջ

կը խօսի ընկեր Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

նիւթ՝ Ներկայ քաղաքական ընդհ. կացութիւնը եւ Հայերը:

Մուտքը ազատ է:

ԹԷՅԱՄԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Ֆր. կ. Խաչի Ալֆոնսվիլի Մ.-ճիւղին կողմէ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ

գեղարուեստական բաժին, երգ, արտասանութիւն եւայլն,

Մուտք 2 ֆրանք, փոքրիկներու 1 ֆր. (Թէյ եւ խմորեղէն միասին):

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած Ս. Ազնուանի (Մարսէյլ) ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ ենթակոմիտէի կողմէ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամի 2ին, ԼԱ ՎԻՍՏ Լ'ԷՐՄԻԹԱԺի սրահին մէջ

Կը ներկայացուի *ՍԱՄՈՒՈՑ ՀՍԿԱՆԵՐԸ* (5 արար)

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:

Ցանօթ.— Ծնողներէն կը խնդրուի փոքրիկները միասին չբերել, Դուրսէն որ եւ է բան ծախել արգիլուած է:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Café Noailles ի սրահին մէջ

կը դասախօսէ Տիկին ՓՕՂԱՏԵԱՆ

«Կնոջ բերած բաժինը մարդկային քաղաքակրթութեան» նիւթին շուրջ

Մուտք՝ 3 ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն միասին):

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բ. ՏԱՐԻ

Իրապէս ժողովրդական այս թերթը ամէնուն գնահատութեան արժանացած է ոչ միայն իր յօդուածներով, այլ եւ ամէն բաժանորդի բժշկական հարցումներուն տուած իր պատասխաններով:

« ՀԱՑ - ԲՈՑԺ » ԱՄԷՆՈՒՆ ԲԺԻՇԿՆ Է

Դիմել Dr. CH. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS:

Ցանօթ.— ՀԱՑ - ԲՈՑԺի 1րդ եւ 2րդ թիւերուն փախաբէն կուտանք վեց ուրիշ թիւեր, մինչեւ այժմ լոյս տեսածներէն:

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ

ԹԱՆՈՒԿ Է հիւանդութեան պատճառաւ ՊԷՎԻԼԻ ամէնուն ծանօթ արեւելեան բաղնիքը: Շատ յարմար գին եւ վճարման դիւրութիւններ: Կարելի է այցելել տեղւոյն վրայ

74, Rue de Belleville. ամէն օր առաւօտեան ժամը **9**էն մինչեւ իրիկուան ժամը **8**ը բացի ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷ:

Պատրաստ յաճախորդ: Երկար ժամանակաւ պայմ:

Զապանեան (?) անուն մէկը, որ կը ծառայէր Ֆրանսացի սպաներու առաջնորդութեամբ կազմուած ոստիկանական ջոկատի մը մէջ: Զապանեան իր պաշտօնին բերումով թուղթ հարցուցած է քանի մը անցորդներու, որոնք իբրեւ պատասխան դանակի երեք հարուած տուեր են: Ցարձակողները բանտարկուած են եւ հաստատուած է որ կառավարական պաշտօնեաներ են:

Երկրաշարժ Թուրքիոյ մէջ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ հոկտեմբեր 22ի առտուն երկրաշարժի բուռն ցնցումներ զգացուեցան մայրաքաղաքին, Պոլսոյ, Իզմիրի, Էսքիշէհիրի, Զօրլուի եւ Պալըքէսիրի մէջ:

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՃԱՇԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւ անձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: Կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՑԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմանիշ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Կ'ընդունի ամէն օր բացի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻԷ եւ ժամադրութեամբ

4, Rue Lazare Carnot, CLAMART

Հեռաձայն՝ **Michelet** 07-11. Օթօպիւս՝ բիւ 89:

Հինգշաբթի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9-12.30 եւ ժամադրութեամբ

117, Rue Saint-Lazare, PARIS

Հեռաձայն՝ **Europe 40-63. Métro: St. Lazare**

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱԶԱՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԲԱՑԱ ՓՈՂՈՑԱՆ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ձարսանիքին վայրը առանց յաւելումի 12ը 125 ֆրանք:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68-62**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՆԱՎԱԿԱՏԱՒԿ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Ափթ, Ա. Ք.— 35:
Ավինեան, Խ. Հ.— 35:
Մարսէյլ, Ա. Հիւս.— 90:
կարգադրեցինք:
Շամպերի, Ս. Գոն.— 265: կարգադրեցինք:
Թէհրան, Տօքթ. Ս.— 200:
Նիս, Ա. Գ.— 35:
Պէլճոն, Գ. Ս.— 35:
Մոնլերի, Ս. Թ.— 70:
Մարսէյլ, Գործ.— 800:
Փոնթ Մաս.— 35:
Սթրազպուրկ, Գամ.— 70:
Պորտօ, Ա. Ք.— 312:
Պորտօ, Զ. Ք.— 140:
Լիոսերն, Գ. Պ.— 40 ֆր. զուիցեր.:
Փավիցոն սու Պուա, Ա. Գ.— 35:
Լա Սիօթա, Գործ.— 45:
Թուլոն, Աչխ.— 100:
Նիս, Ծաբ.— 35:
Փարիզ (17), Կ. Պետ.— 70:

50 մէթր հեռու իսիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր. շարժ, չօֆաժ միասին:

Աժան գինով երկու խանութներ:

Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ սանդ մը (այրերու համար), վարժ եւ գործունեայ: Դիմել՝ Ա. Momdjianի, 55, rue Pasteur, Garches (B. de R.).

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառականը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է քրմով, բնական անիսոնի խառնուրդով, խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է ըստ ամէն բաղադրութեան վերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, վճռատեցէք ԵՐԵՒԱՆ

Մեծաքանակ գնումներու համար

Ագենտ

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

18, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Եւս DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ շրջաններու գործակալ

M.M. H. Khatchadourian et Dadian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԹՈՒԱՄՍԵԱՅ
Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
25
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
25 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2944

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ո՛րքան վաւերական է Աթաթիւրքի դէմ սարքուած նոր մահափորձին պատմութիւնը, որ արտասպուած էր երէկ, պոլսոյ քուրք թերթերէն:

Այսօր հրատարակած ենք նաեւ ամբաստանեալ երեսփոխան Ալի Սայիփի ազիզողլու պաշտպանողականը, իրրեւ լրացուցիչ նիւթ: (Տես Գ. էջ):

Անշուշտ այս երկու նիւթերը բաւական չեն, վերջնական եզրակացութեան մը յանգելու համար: Իրենց այդ վիճակին մէջ, անոնք թերեւս դատապրութեան մը տպաւորութիւնը կը ձգեն, սակայն որ եւ է դատ մինչեւ մահափորձ Մ. Քէմալի դէմ՝ չատ երկար է ճամբան:

Եթէ ամբաստանագիրն ալ խմբագրուած է այնպէս ինչպէս քուրք թերթերուն պատմութիւնը, կը նշանակէ թէ քաւմալապատութիւնը կը զբօսնու կամ զբօսանքի նոր ձեւեր կը փնտռէ:

Արդարեւ, մանկունակ հէքեաթի մը տպաւորութիւնը չէ՞ք առներ, կարդալով թուրքերէն «Թան»ի հետեւեալ պատմութիւնը...

— «Զերբակալուածներու խոստովանութեան համաձայն, եաեհա ամուն մէկը, որ հովիւ էր հարաւային սահմանին մօտիկ գիւղի մը մէջ, մէկ տարի առաջ կը նշանուի, բայց հարսնիքի դրամ չի գտներ: Ասոր վրայ կ'անցնի Սուրիա եւ Հալէպի մէջ կը գտնէ 150ականներէն Զերբէզ էքէմը, որ զայն կը համոզէ մահափորձ կազմակերպելու Աթաթիւրքին դէմ: Էքէմ անոր կուտայ չորս հոգի, առատ դրամ, ատրճանակ եւ ռումբ եւ ինքնաշարժով կը ղրկէ սահմանին մօտիկ վայր մը»:

Նոյնքան զուարճալի է մնացեալը.

— Հինգ անիծեալները կը յաջողին սահմանը անցնիլ Քիլիսի կողմէն. եաեհա մէկ ուղղութեամբ կը յառաջանայ, միւս չորսն ալ տարբեր ուղղութեամբ, որոշ կէտի մը վրայ միանալու ծրագրով: Հալէպէն մեկնած ատեն Զերբէզ էքէմ կ'ըսէ դաւադիրներուն.— «Մի վախնաք, հոն կայ մեր Ալի Սայիպը որ պիտի վարէ ձեզ»:

Եւ ճամբուն վրայ «թուրք չավուշ» մը հանդիպելով կը խանգարէ ձեռնարկը ...

Ինչ կը վերաբերի Ալի Սայիպի պաշտպանողականին, անոր ամէնէն ուշագրաւ մասերը կը կազմեն յատկապէս Զօր. Իսմէթի ուղղուած խօսքերը.— «Իրաւունքս հէյալ չպիտի ընեմ Իսմէթ Ինէօնիւին. թող անձամբ քննէ այս գործը, որովհետեւ դատական քննութիւնը անբաւական է»:

Ամբողջ այդ պաշտպանողականին մէջ, «սանթիմանթալ» կոչելու եւ կանչերու տեղատարափ մըն է որ կը հոսի.

— «Ութսուն տարեկան մօրս գոյները կը խուզարկէին, 15 տարեկան աղջկանս գրպանները կը պրպտէին... Այլեւս չեմ կրնար մօրս սենեակը մտնել, չեմ կրնար աղջկանս երեսը նայիլ...»:

Եւ Ուրֆայի «հերոս» երեսփոխանը տղու պէս կուլայ, արդարութիւն աղերսելով:

×

Մ. Քէմալի դէմ սարքուած կամ յերիւրուած մահափորձերու առաջին պատմութիւնը չէ այս:

Միայն վերապրողները յիշելով, ամէնէն առաջ, դեռ 1920ին, Անգլիացիներուն վերագրուեցաւ այդպիսի դաւ մը: Անոնց ահա թիկունքը, հնդիկ Մուսթաֆա Սաղլը, ձերբակալուելով կախուեցաւ Ինկիւրիի մէջ:

Յետոյ, 1926ին, հայ պատանի մըն էր, 18 տարեկան մանուկ մը — անունն ալ Մանուկ — որ նոյնպէս կախուեցաւ:

Տարին չանցած, Իթթիհատի ողջ մնացած վարիչները կախան կ'առաջնորդուէին Իզմիրի եւ Ինկիւրիի մէջ, չատ աւելի լայն դաւադրութեան մը մեղքով, որուն մաս կը կազմէր, նաեւ, Աթաթիւրքին սպանութեան ծրագիրը:

Քանի մը տարի վերջը, մեւնոյն ամբաստանութեամբ կը ձաքրուէր արիւնարբու հրէշ մը, Թօփալ Օսմանը,— ան որ անխնայ ոչնչացուց Սամսոնի, Մարզուանի եւ չրջականերու հայկական վերջին բեկորները, ան որ նոյնիսկ օտար չոգենաւեր կեցնելով, նաւ ոչնչացուց Սամսոնի, Մարզուանի եւ չրջականերու հայկական վերջին բեկորները, ան որ նոյնիսկ օտար չոգենաւեր կեցնելով, Հայեր կ'որսար եւ ծովը կը նետէր:

Ու վերջապէս, Իսմէթի դէմ ուղղուած մահափորձի մը առասպելին զոհ գնաց տարաբախտ կարապետ Վիճինեանը, խողխող ուելով ռումանական չոգենաւի մը մէջ (1931):

Հիմա որ ներքին բոլոր խլրտումները արեան մէջ խեղդուած, քրատական չարժումն ալ կախաղաններով, չարդերով եւ տեղահանութիւններով հաչուեյարդարի ենթարկուած են, կը թուի թէ անհրաժեշտ էր ահուսարսափի նոր չրջան մը բանալ, որպէսզի ոչ աք համարձակի գլուխ վերցնել:

Կամ թերեւս նոր տագնապ մը կը խմորուի,— եւ Ինկիւրիի վարիչները անհրաժեշտ համարած են ուրիշ կողմ ուղղել ժողովուրդին ուչադրութիւնը:

Եւ ահաւասիկ նոր մահափորձի մը պատմութիւնը:

Յաւականչական պարագայ մը եւս,— թերթերը դրեցին թէ դաւը երեւան հանուած էր երկու ամիս առաջ, բայց գաղտնի կը պահուէր:

Այս առթիւ, եւրոպական ամէնէն իրազեկ թերթերն ալ տարբեր անտարբերութեամբ վարուեցան, — գոհացան քանի մը տող հեռագրով: Արդեօք միայն հապէչական պատերազմին աղէն էր այս վերապահութեան պատճառը:

Այո՛ն պարագայի մէջ, թանձր քօղ մը ձգուած է նոր մահափորձի այս նորագոյն պատմութեան վրայ, եւ ժամանակն է որ պիտի լուսարանէ անոր ծալքերը:

Տարակոյս չկայ թէ նորէն կախաղանն է որ պիտի դրծէ, «յանուն ապահովութեան եւ անդորրութեան»: Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻԱ ՄԷԿ ԶՕՐԱԲԱԺԻՆ ՊԻՏԻ ՔԱՇԷ ԼԻԲԻԱՑԷՆ

Իսկ Անգլիա, կարգ մը մտրտանաւեր Միջերկրականի մէջ հաւախտրուած ցուրտիդեմ

ԱՆԳԼՈ-ՖԱՐԶԱՊԵՏԸ ԱՆՇՐԱԺԵՇՏ ԿԸ ԳՏՆԷ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄԸ...

Երկու կարեւոր դէպքեր աւելի կը մեղմացնեն միջազգային մթնոլորտը եւ մասնաւորապէս անգլո-իտալական յարաբերութիւնները, որոնց լարումը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէր դեռ անցեալ շաբթու:

*Այսպէս, իտալական կառավարութիւնը որոշեց եւ կանչել Եգիպտոսի սահմանի վրայ, Լիբիոյ մէջ համախմբուած երեք զօրաբաժիններէն մէկը: Այս լուրը հաղորդուեցաւ հոկտեմբեր 23ին, Հռոմի անգլիական դեսպանին եւ Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան խորհրդականին տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը: Այս հաչտարար քայլին փոխարէն, Անգլիան ալ կարգ մը մարզ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԳԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԳԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Ինչպես ամեն տարի, այնպես էլ այս տարի, Ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օրերին, հայ ժողովուրդը հավաքվում է իր նահատակների շիրիմների շուրջ, ոգեկոչելու համար նրանց հիշատակը, ինչպես նաև՝ ուսումնասիրելու համար այն հարցերը, որոնք առնչվում են Ցեղասպանության հետ։ Ամեն տարի այդ հարցերի շուրջ ավելի ու ավելի շատ նյութեր են հրապարակվում, ավելի ու ավելի շատ ուսումնասիրություններ են կատարվում։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի շատ ենք մոտենում ճշմարտության բացահայտմանը։

Ցեղասպանության հարցի ուսումնասիրության ամենակարևոր խնդիրներից մեկը, անշուշտ, հայ ժողովրդի ներքին կյանքի, նրա ներսում տեղի ունեցող գործընթացների ուսումնասիրությունն է։ Ցեղասպանությունը ոչ թե կայծակնային հարված էր, որ հասավ հայ ժողովրդին, այլ՝ ամբողջ մի շարք հարվածների, որոնք տևեցին տարիներ։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ պատահական երևույթ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անակնկալ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք անակնկալների, որոնք ունեին իրենց նախապատրաստությունները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անհասկանալի էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք հասկանալի երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։

Ցեղասպանության հարցի ուսումնասիրության ամենակարևոր խնդիրներից մեկը, անշուշտ, հայ ժողովրդի ներքին կյանքի, նրա ներսում տեղի ունեցող գործընթացների ուսումնասիրությունն է։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ պատահական երևույթ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անակնկալ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք անակնկալների, որոնք ունեին իրենց նախապատրաստությունները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անհասկանալի էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք հասկանալի երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։

Ցեղասպանության հարցի ուսումնասիրության ամենակարևոր խնդիրներից մեկը, անշուշտ, հայ ժողովրդի ներքին կյանքի, նրա ներսում տեղի ունեցող գործընթացների ուսումնասիրությունն է։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ պատահական երևույթ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անակնկալ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք անակնկալների, որոնք ունեին իրենց նախապատրաստությունները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անհասկանալի էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք հասկանալի երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։

Ցեղասպանության հարցի ուսումնասիրության ամենակարևոր խնդիրներից մեկը, անշուշտ, հայ ժողովրդի ներքին կյանքի, նրա ներսում տեղի ունեցող գործընթացների ուսումնասիրությունն է։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ պատահական երևույթ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անակնկալ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք անակնկալների, որոնք ունեին իրենց նախապատրաստությունները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անհասկանալի էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք հասկանալի երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԳԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Ինչպես ամեն տարի, այնպես էլ այս տարի, Ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օրերին, հայ ժողովուրդը հավաքվում է իր նահատակների շիրիմների շուրջ, ոգեկոչելու համար նրանց հիշատակը, ինչպես նաև՝ ուսումնասիրելու համար այն հարցերը, որոնք առնչվում են Ցեղասպանության հետ։ Ամեն տարի այդ հարցերի շուրջ ավելի ու ավելի շատ նյութեր են հրապարակվում, ավելի ու ավելի շատ ուսումնասիրություններ են կատարվում։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի շատ ենք մոտենում ճշմարտության բացահայտմանը։

Ցեղասպանության հարցի ուսումնասիրության ամենակարևոր խնդիրներից մեկը, անշուշտ, հայ ժողովրդի ներքին կյանքի, նրա ներսում տեղի ունեցող գործընթացների ուսումնասիրությունն է։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ պատահական երևույթ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անակնկալ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք անակնկալների, որոնք ունեին իրենց նախապատրաստությունները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անհասկանալի էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք հասկանալի երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։

Ցեղասպանության հարցի ուսումնասիրության ամենակարևոր խնդիրներից մեկը, անշուշտ, հայ ժողովրդի ներքին կյանքի, նրա ներսում տեղի ունեցող գործընթացների ուսումնասիրությունն է։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ պատահական երևույթ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անակնկալ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք անակնկալների, որոնք ունեին իրենց նախապատրաստությունները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անհասկանալի էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք հասկանալի երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԳԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Ինչպես ամեն տարի, այնպես էլ այս տարի, Ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օրերին, հայ ժողովուրդը հավաքվում է իր նահատակների շիրիմների շուրջ, ոգեկոչելու համար նրանց հիշատակը, ինչպես նաև՝ ուսումնասիրելու համար այն հարցերը, որոնք առնչվում են Ցեղասպանության հետ։ Ամեն տարի այդ հարցերի շուրջ ավելի ու ավելի շատ նյութեր են հրապարակվում, ավելի ու ավելի շատ ուսումնասիրություններ են կատարվում։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի շատ ենք մոտենում ճշմարտության բացահայտմանը։

Ցեղասպանության հարցի ուսումնասիրության ամենակարևոր խնդիրներից մեկը, անշուշտ, հայ ժողովրդի ներքին կյանքի, նրա ներսում տեղի ունեցող գործընթացների ուսումնասիրությունն է։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ պատահական երևույթ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անակնկալ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք անակնկալների, որոնք ունեին իրենց նախապատրաստությունները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անհասկանալի էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք հասկանալի երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։

Ցեղասպանության հարցի ուսումնասիրության ամենակարևոր խնդիրներից մեկը, անշուշտ, հայ ժողովրդի ներքին կյանքի, նրա ներսում տեղի ունեցող գործընթացների ուսումնասիրությունն է։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ պատահական երևույթ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անակնկալ էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք անակնկալների, որոնք ունեին իրենց նախապատրաստությունները։ Ցեղասպանությունը ոչ թե ինչ-որ անհասկանալի էր, այլ՝ ամբողջ մի շարք հասկանալի երևույթների, որոնք ունեին իրենց պատճառները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԳԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

1500ԱՄԵԱԿԸ ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

—•—

ՊՐԻՒՍԷԼ, 22 հոկտ. (Յատուկ).— Հոկտ. 20ին, Պրիւսէլի Գեղարուեստից սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Գիրքի Թարգմանութեան 1500ամեակի տօնակատարութիւնը: Պրիւսէլէն կի ժամակատարութիւնը: Անվերջէն հայրենակիցներու խուռներամ բազմութիւն մը փութացած էր նկարել բացումը հանդիսին:

Ժամը ուղիղ չորսին փրոֆ. Ն. Ադոնց պատմական ակնարկ մը նուիրեց Գիրքի եւ Ս. Գիրքի Թարգմանութեան յարակից անցքերու մասին, եւ վեր հանեց այդ Թարգմանութեան տեսակէտով: (Իր դասախօսութեան ամփոփումը կուտամ առանձին): Բանասէր Պ. Ա. Սարուխան խօսեցաւ տպագրութեան գիւտին եւ Ս. Գիրքի հայերէն Թարգմանութեան հրատարակութեանց մասին: (Խմբ.— Պիտի հրատարակենք ամբողջութեամբ):

Պ. Մ. Տէր Սահակեան խօսեց հայերէն լեզուի առաւելութիւնները, իր ճոխութեան, ածանցումներու, բարդութեանց, հնչման եւն. տեսակէտներով: Այս առիթը առօրագրողը ունեցաւ մը արտասանել չհասկնալով Թէ Ս. Գիրքի անզուգական Թարգմանութիւնը լոկ կրօնական վարդապետութեանց գանձարան մը չէ մեզի համար, այլ մանաւանդ գանձ հայ ոսկեղինիկ լեզուին: Ցաջող արտասանութիւններ տուին՝ Պ. Պ. Եր. Վարդանեան՝ Սուրբ Լեռով (Միամանքօ), Մ. Պոյաճեան՝ Հայ մշակոյթին, Օր. Ս. Ա. Ադեան՝ Հայաստանին (Ա. Իսահակեան), Պ. Ա. Մենտիկեան՝ Բալլադ առ Արմ. Հայաստան (Դեղամ Սարեան), Պ. Յովակիմեան՝ Մայրենի լեզու (Մ. Նալբանդեան), փոքրիկն Մալաթեան Պաօտ հայրենի (Հրաչ Ցարութիւնեան):

Պ. Արայ Վրոյր Թաւշուեթակի վրայ յաջողապէս նուագեց «Կռունկ»ը եւ ուրիշ հայկական երգեր, որոնք քանի մը կրկնութեան ներկաներու խնդրանքին վրայ:

Հանդէսի «գլուխ»ն կը կազմէր ծանօթ երաժշտագէտ Պ. Վարդան Սարգսեանի կազմած լարախումբը, բաղկացած հայ եւ պելճ առաջնակարգ արուեստագէտներէ, որոնք Պրիւսէլի մէջ առաջին անգամ ըլլալով լսելի բրին Սպենդիարեանի գործերը — երեւանի էքիւներ, Ղայթարմա — ինչպէս նաեւ նոյնինքն Պ. Սարգսեանի յօրինած պարանուագները, որոնք աննկարագրելիախանդավառութիւն յառաջեցուցին: Գիտէինք որ Պ. Սարգսեան չըճորտալի ու կորովի ղեկավարող մըն է, բայց ժողովուրդին համար յայտնութիւն մը եղան նուագախումբի համար գրած իր կտորները՝ որոնց մէջ հեղինակը երեւան բերաւ նուրբ եւ Ճարտար նուագայարդարի մը տաղանդը: Հանդիսականներուն մէջ յուզմը այն աստիճան մեծ Թափ առաւ որ շատերուն աչքերը տամկացած էին արցունքներով:

Հանդէսին ամբողջութիւնը կրնամ ըսել որ լիուլի տուաւ սպասուած արդիւնքը, այսինքն՝ այդ օրը ի մի հաւախմբուած Պրիւսէլի եւ Անվէրսի գաղութը զգաց որ հայ ծնած ըլլալը պարծանք մըն է: Բոլորին աչքերուն մէջ բացայայտ կ'երեւար հոգեպարար օր մը անցուցած ըլլալու հրճուանքը: Եւ ատոր համար ջերմագոյն շնորհակալութիւնի է յորելենական յանձնաժողովը, ինչպէս նաեւ Գաղթ. Վարչութիւնը՝ յանձին Տոքթ. Մուրատեանի:

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

Տարագիրներու

ՎՏՄՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

—•—

Երէկ հրատարակած էինք Ազգերու Դաշնակցութեան Ջ. Ցանձնաժողովին բանաձեւը, հայ, ռուս, եւն. գաղթականներու մասին: Փարիզի «Fraternité» թերթը (հոկտ.—նոյ.) կը գրէ այս հարցին առթիւ, հրատարակելով նոյն բանաձեւը.—

Միջկառավարական Կորզրգակցական Ցանձնախումբը քննութեան առաւ, անգամ մը եւս, գաղթականներու երկրէն հեռացման կամ վտարման հարցը: Եւ գոհունակութեամբ արձանագրեց որ կարգ մը կառավարութիւններ ընդունած են Ազգերու Դաշնակցութեան 13րդ, 14րդ եւ 15րդ Ընդհ. Ժողովներուն թելադրութիւնները: Բայց միաժամանակ ցաւով տեղեկացաւ, որ ուրիշ կարգ մը երկիրներու մէջ գաղթականները կ'ենթարկուին, վտարման խնդրի մը առթիւ, քրէական յանցապարտութեան եւ զանազան տուգանքներու այն ամբաստանութեամբ Թէ հնազանդած չեն վտարման հրամաններուն, առանց ուզելու պիտի ըսել որ «անհնազանդութիւնը» կը ծագի օրինաւոր ճամբով օտար երկիր մը մտնելու անկարելիութենէն:

Ցանձնախումբը կը կարծէ Թէ այս վերաբերմունքը, որ յամախակի զարձած է անտեսական տագնապի այս տարիներուն, ոչ միայն վնասակար է գաղթականներուն, այլ եւ իրական վտանգ մը կը կազմէ ինչպէս վտարող, նոյնպէս եւ ընդունող երկիրներուն, ուր կ'ուզեն որ մտնէ գաղթականը առանց օրինական պայմանները լրացնելու:

Ամփոփելով Ազգերու Դաշնակցութեան բաղձանքները, ինչպէս եւ իր իսկ կողմէ բանաձեւուած միջոցները, Միջկառավարական Կորզրգակցական Ցանձնախումբը փափաք կը յայտնէ որ կառավարութիւնները

1.— Օրինաւոր ճամբով եկած գաղթականներուն վերաբերմամբ՝ երկրին հեռացման կամ վտարման միջոցին դիմեն միայն այն ատեն, երբ անոնց բնակութիւնը երկրին մէջ կը ներկայացնէ սպառնալիք մը հանրային կարգապահութեան եւ ապահովութեան.

2.— Կազմեն մանաւանդ ատեան մը, ուր գաղթականը իրաւունք ունենայ ներկայանալու՝ ինքզինք արդարացնելու եւ իր շահերը պաշտպանելու համար:

3.— Գաղթականին ձեռքէն չառնել ինքնութեան եւ Նանսէնեան Թուղթերը, երբ վտարման հրաման կը տանայ:

4.— Գաղթականին չնորհեն անհրաժեշտ պայմանաժամը, որպէսզի ան կարենայ, իր ջանքերով կամ գաղթականական գրասենեակներու օժանդակութեամբ, ձեռք ձգել վիզա կամ արտօնութիւն ուրիշ երկիր մը մտնելու եւ այնտեղ հաստատուելու օրինաւոր պայմաններու մէջ:

6.— Օրինաւոր ճամբով երկիր մտած գաղթականներուն, որոնք կը ճանչցուին վտանգաւոր բայց չեն կրնար ուրիշ երկիր մը մտնել, փոխանակ վտարման հրաման տալու, դիմեն ապահովութեան եւ հանրային կարգապահութեան յատուկ միջոցներու, առանց թոյլ տալու որ այդ միջոցները ունենան պատժական հանգամանք եւ տեւեն անորոշ ժամանակով:

7.— Կանոնաւորել կացութիւնը այն գաղթականներուն, որոնք վիզա չկարենալով առնել՝ նախապէս դատապարտուած են վտարման:

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

—•—

Ամերատաւեալ երեսփոխանին պաշտպանողականը

ԽՄԲ.— Երէկ հրատարակած էինք Աթաթիւրքի (Մ. Քէմալ) դէմ սարքուած դատավարութեան մանրամասնութիւնները, բաղելով Պոլսոյ թուրք թերթերէն: Ստորեւ կ'ամփոփենք ամբաստանեալ երեսփոխան Ալի Սայիպի պաշտպանողականը Ազգ. Մեծ ժողովին մէջ.—

«Սիրելի հայրենակիցներ, ժբաախտաբար զրպարտիչներ իմ անունս ալ խառնած են գործի մը մէջ որ ծրագրուած էր Աթաթիւրքին դէմ, որուն չատ մը բարիքները եւ պաշտպանութիւնը վայելած եմ 17 տարիներէ ի վեր եւ որուն կապուած եմ սրտանց: Մէկ ամիսէ ի վեր ալ կը ճգմուէի այս եղերական տառապանքին տակ: Երէկ ուրնչ ի վեր չատ հանգիստ եմ: Սրտանց չնորհակալութիւն Թէ դատական գործավարութեան որ քննեց իմ անձեռնմխելիութեան քննութեան դործը եւ Թէ յանձնաժողովին որ ընդունեց այս առաջարկը:

Ես այս գործին մէջ ալ կրկին երեւան պիտի հանեմ այս զրպարտութիւնը եւ նորէն ձեզի եւ Մեծ Աթաթիւրքին պիտի ներկայանամ իրրեւ ձեր սիրոյն արժանի մէկ ընկերը:

Ընկերներ, իրրեւ չորս չէ որ կ'ըսեմ ասիկա: Ներքին հաւատքով եւ վճռական համոզումով մըն է որ կ'ըսեմ: Սիրելի ընկերներ, մեր սիրելի նախագահին դէմ մահափորձ ընել ուզողները կ'ընեն, եթէ առիթ գտնեն. բայց մահափորձի ճամբան անկէ չէ: Անկէ եկող ճամբան ուղղակի ինծի համար է, Աթաթիւրքին հասցուցած Ուրսա-վային համար է:

Ընկերներ, ես մեծ սէր ունիմ մեր պետերուն հանդէպ. միայն բան մը կը խնդրեմ իմ Թէ ինչնիէն: Ես անբասական կը գտնեմ դատական քննութիւնը, Թող ինքը անձամբ զբաղի այս գործով: Ես անոր չատ մը բարիքները վայելած եմ: Հետեւաբար չատ կը խնդրեմ որ այս խնդիրն ալ լաւ մը քննէ: Ձէյհանէն Սուրիա զացած անձը ըրած են այս գործը: Անոնք ժամանակին զրպարտած էին զիս եւ ասոր վերաբերեալ Թուղթերը ներկայիս պահուած են ներքին գործավարութեան մէջ: Իրաւունքս ինձմէ չպիտի ընեմ իմ Թէ ինչնիէն. Թող անձամբ քննէ այս գործը, որովհետեւ դատական քննութիւնը անբասական է»:

Ցետոյ դառնալով դէպի այն վայրը ուր նստած էր վարչապետը, Ալի Սայիպ չարունակեց.

— Իմ. Ինէօնիւ, կեանքս կը դնուի մազէն աւելի բարակ եւ սուրէն աւելի հատու կամուրջի մը վրայ: Անիրաւուեցայ, դուն քննէ այս գործը: Դուն ժամանակին չատ չնորհներ ըրած ես ինծի. ասիկա ալ պիտի ընես, ասիկա կը սպասեմ քեզմէ:

Սիրելի ընկերներ, մենք հաւատարմութիւններէն ենք Աթաթիւրքին որ սեւ օրերուն, երկրին աւերակ չրջանին, առանձինն անցաւ Անատոլու, բոլորովին նոր ազգ մը, նոր պետութիւն մը հիմնելու վճռականութեամբ: Մէկին եմ անոնցմէ որ խոր սէր եւ իրական յարում ունին անոր հանդէպ: Եւ ես, ինչպէս այդ սեւ օրը, այսօր ալ, վազն ալ մինչեւ մահս չպիտի բաժնուիմ այդ հաւատքէս: Այդ ժամանակ բնաւ միտքս չէի անցուցած Թէ այս տեսակ պետութիւն մը պիտի հիմնուի, այս տեսակ խորհրդարան մը պիտի հաւաքուի եւ ես ալ երեսփոխան պիտի ըլլամ: Օսմ. պետութիւնը քանդուած, բանակը ցրուած, երկրին ռազմագիտական դիրքերը թշնամիին գրաւուած ... Այս տեսակ սեւ օր մը, ո՞րն էր այն ուժը որ հաւատքս միացուց Աթաթիւրքին եւ գրաւման չրջանակին մէջ վիզս ծռել չտուաւ գրաւման ուժերուն եւ Աթաթիւրքին հրամանները կատարել տուաւ ինծի:

Ընկերներ, կը խոստովանիմ որ ուժերէն չատ վեր ուժ մը կայ: Բանակներէ, թնդանօթներէ եւ զանակներէ վեր ուժ մը կայ.— Թուրք արիւնը զոր կը կրեմ երակներուս մէջ: Սիրելի ընկերներ, այս արիւնը չկրնար ազէտի օրուան մարդը ըլլալ: Այդ միջոցին չատեր մեզի հետ էին, բայց չատ չանցած զուրս տուին իրենց ապականած խմորը, իրենց ադտոտ արիւնը: Ոմանք, դաւաճան Զերքէզ Էթհէմի եւ Րէչիտի նման, իրենց ճակատին ստացան հայրենադաւի խարանը: Մէկ մասն ալ, կախազան հանուած Պիթլիսցի Եուսուֆ Զիայի նման, իրենց գերեզմանը իրենց ձեռքով փորեցին Պիթլիսի մէջ: Ընկերներ, Թուրք արիւնն է այն ուժը որ 17 տարիէ ի վեր զիս ձեզի ներկայացուց իրրեւ մաքուր ընկեր մը, եւ այդ ուժն է որ կը մղէ զիս հաւատալու Թէ նոր որոշումով կրկին նոյն ձեւով պիտի ներկայանամ ձեզի:

Ընկերներ, կարգ մը անխիղճներ երբեմն երբեմն ըսին Թէ Թուրք չեմ ես, եւ տակաւին կ'ըսեն: Ընկերներ, ես հօրմէ մօրմէ Թուրք եմ, հարազատ (զիրքզօղլը) Թուրք եմ, ո եւ է Զերքէզի հետ կապ չունիմ:

Սիրելի ընկերներ, 17 տարի առաջ պարզ հարիւրապետ մըն էի.— Ալի Սայիպ: Մինչեռ հիմա երկրին մէջ գրեթէ չկայ մէկը որ չճանչնայ զիս: Շնորհիւ Աթաթիւրքին, ունիմ չարդ ու պատիւ, դիրք, տուն-տեղ, ինչպէս նաեւ անուն՝ պատմութեան մէջ: Միեւնոյն ժամանակ ունիմ յեզափոխութեան մէջ չաղախուած 4 զաւակ, որոնց մէկ Թելը չեմ փոխեր աշխարհի հետ: Կարելի՞ բան է որ ես այս բոլորը զոհեմ Զերքէզ Էթհէմի նման դաւաճանի մը, անգրագէտ մէկու մը, զոր չեմ պիլճանիր իրրեւ ուշաթ գործածելու:

Եթէ այս տեսակ բան մը ըսէք մէկու մը համար որ 50 տարեկանին հասած եւ այս ճամբուն վրայ ճերմկցուցած է իր մազերը, չորս տարեկան երախան անդամ պիտի խնդայ: Ի՞նչ ուժ է որ պիտի մղէր զիս ասոր: Զերքէզ Էթհէմ գլխաւոր պիտի զտնայ ինծի, անոր հրամանին պիտի ենթարկուիմ եւ սպանելէ պիտի տամ զիս ստեղծող մարդը:

Ընկերներ, կառավարութիւնը իր պարտականութիւնը կատարեց: Եթէ, ասիկա լսած ատեն, կառավարութիւնը չխուզարկէր իմ ազարակս եւ տունս, եւ այս հետապնդումը չկատարէր ինծի դէմ, վատահ եղէք որ, փոխանակ չնորհակալութիւն յայտնելու, պիտի քննադատէի կառավարութիւնը: Շատ զգայուն զտնուելու է: Այդ կեանքը երկրին եւ հայրենիքին համար է:

Ամիս մը առաջ, տունս խուզարկուած ատեն, նորէն մեծ վհատնութիւն տեսայ կառավարութենէն: Եթէ հաւատարմութիւնը իմաստ մը ունի աշխարհի մէջ, անկարելի է մոռնալ կերակրանութիւնը զոր Շեւքըի Գայացոյց տուաւ ինծի, չատ նեղ ատեն մը: Ընկերներ, այդ զէպքը երկու բան ցոյց տուաւ ինծի.— Առաջին՝ 80 տարեկան մօրս գոյքերը կը խուզարկէին, երկրորդ՝ 15 տարեկան աղջկանս գրպանները կը պրպտէին:

Այլ եւս չեմ կրնար մօրս սենեակը մտնել, չեմ կրնար աղջկանս երեսը նայիլ:

Առանձին կուսակալ Թէվֆիք Հատի վայրկեան մը առանձին չթողուց մայրըս: Մխիթարանքի լուրը ան բերաւ ինծի: Մայրս անոր ըսաւ. «Ես հայրենասէր զաւակ մը ծնայ. քննեցէ՛ք, քննեցէք, պիտի տեսնէք որ անոր ճակատը բաց է»:

Պիտի տեսնէք որ չուտով հոս պիտի գամ, նորէն արժանի ձեր սիրոյն»:

Ալի Սայիպ յետոյ յուզուած քայլերով վար ջաս բեմէն:

*** Հակառակ այս լուրկան ճառին, Ազգ. Մեծ Ժողովը միաձայնութեամբ ընդունեց յանձնախումբին տեղեկագիրը եւ Ալի Սայիպ ձերբակալուելով բանտարկուեցաւ:

ԹՈՒՐՔԻԱ

«ԳԱԼԻՄ ....»

—•—

Թուրբերէն Թան թերթը կը գրէ.— Կ'ուզենք խօսիլ աշխատանքի այն ձեւին զոր կը կիրարկեն մեր պաշտօնական գրասենեակները:

Եթէ Թարմացնենք մեր յիշողութիւնները, պիտի նկատենք որ ամէն մէկս ձգձգուած գործեր ունինք այդ գրասենեակներուն մէջ: Զենք պնդեր Թէ բոլոր պաշտօնատարներն ալ այդպէս են: Բայց, չատ է Թիւը անոնց, որոնք հին ձեւով կ'ընթանան: Ի՞նչ է այդ հին ձեւը: Հին «գալիմ էֆէնտիլեր»ը, հին «օտաճ»ն, հին տեսարկներ ... Հիմա եւս, երբ աղերսագիր մը կը յանձնէք, չէք գիտեր Թէ ան ե՞րբ եւ ինչպէս դուրս կուգայ գրասենեակէն: Կան գործեր, որոնք երկու ժամէն կը լրանան: Կան ալ, որ երկու ամիս կը տեւեն: Այդ գրասենեակներուն մէջ զուք կը տեսնէք պաշտօնեաներ որոնց աշխատանքները լրարու վրայ գիզուած են, բայց անոնք կը խօսակցին այցելող բարեկամներու հետ, որոնք հանդարտօրէն կը ծխեն:

Քանի քանի անգամներ կը ստանանք նամակներ, որոնք կը զանգատին մեր պաշտօնատարներու այս «փէրիչան» վիճակէն:

Մի չտ ըսած ենք ու կը կրկնենք, այն պաշտօնեաները որոնք հանրութեան հետ չխում ունին, պէտք է աւելի ուշադիր եւ աւելի արագաչարժ ըլլան:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԴՈՒ ԵԻ ԵՍ, գրեց՝ Ռաֆայէլ Զարդարեան: Տպ. «Արաքս»: 1935.

ԱՂՈՒՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆ: Հրատ. «Նոր Օր» գրատան, Աթէնք: Գին 7 տրախմ:

ՊԱՊ - ՈՒՅՏԻ, պարբերաթերթ Մալաթիոյ կրթ. Ընկ. Հարազատ Կեդր. Վարչութեան: Թիւ 1—3: Քլիվլէնտ (Մ. Նահանգներ):

ԱԼԻՄՄԻՆՈՄԸ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ: Գրեց՝ Գրիգոր Ազարաբեան (Հանգանային Ճարտարապետ): 1935: Թիֆլիս, SAHAG AND MESROB (անգլիերէն գրքոյկ մը՝ Աստուածաշունչի Թարգմանութեան 1500ամեակին առթիւ: Կազմեց՝ Մերուժան Քչ. Տ. Յոսէփ: Լոնտոն, 1935:

Առուեստագէտ մը ինարաւոնց փոխադրուեցաւ

—•—

Նիւ Եորքի մէջ յիմարանոց փոխադրուեցաւ Պրսթր Քիթըն, չարժանկարի մեծ արուեստագէտը, որուն համար կ'ըսէին Թէ երբեք չի խնդար: 1921ին մուծնացած էր Նաթալի Թէլմէյճի հետ, որ 1932ին ամուսնալուծում պահանջեց եւ յաջողեցաւ: Պրսթր Քիթըն խորապէս ընկճուած, հիւանդացաւ: Մինչ դեղեցիկ հիւանդապահուհի մը, Աբրիպընս, կը խնամէր զինքը, անոր սիրահարեցաւ: Երկու տարի վերջը, կինը անհատատութիւն վերագրելով իրեն, ոչ միայն բաժնուեցաւ, այլեւ 200,000 տոլար հատուցում պահանջեց եւ ստացաւ: Պ. Քիթընի ստացն ալ մարեցաւ, իրրեւ հետեւանք խօսուն չարժանկարի տարածման: Բարոյապէս խորտակուած, նիւթապէս ալ փճացած էր եւ 300,000 տոլար պարտք ունէր: Արդէն խելքին եկած էր եւ հիւանդանոց փոխադրեցին, կարծելով Թէ անցողակի տագնապ մըն է, մինչդեռ իրապէս խենդեցած էր: Երկուշաբթի բռնաբռպիկ հազցուցին եւ փոխադրեցին յիմարանոց:

Վաստակաւորի մը խօսքերը նոր սերունդին

—•—

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ցիսուն տարիներու պայծառ միանգամայն մռայլ բայց յաւէտ ամրակուռ հաւատքն է այս, զոր այս երեկոյ զուք հրաւիրեցիք զիս քանդելու: Եթէ մեր ոտքերուն տակ չունինք հայրենի հողը, ունինք մայրենի լեզուն: Այսպէս Թափառական շրջութիւններուն հետ կ'երթայ մայրենիքը, եթէ կը հեռանայ դեռ հայրենիքը: Մայրենի տունքը ունինք մեր չուրթներուն մօտ: Ցիսուն տարիներ, գործունէութեան այս չրջանին մէջ կարելի է դարեր սեղմել եթէ ան վայրկեանին զուք, ամէն կողմէ վարուածներ, միտքի առջեւ բերէք, երեւակայութեամբ Թէ իրականութեան, ձեր կամ ձեր երէկներուն — հայր, մայր, քոյր, եղբայր— ապրած մէկվայրերը, անոնց դարաւոր չէնութիւնը, հայկական հսկայ հարստութիւնները, անոնց կորուստը, կալանքներուն եղծումը, մէկ խօսքով հայկական վայելչութեան խաթարումը, դիտել պիտի կրնաք ըմբռնել Թէ դարերու աշխատութիւններ կորսնցուցինք, եւ վերջին չիսնամեակը՝ որ անցաւ ազատագրութեան ամենազգի պայքարներով եւ յոյսի, կրակի ամէն տեսակ ելեւէջներով, կրկին անհերքելի ապացոյցը տուաւ ցեղին կենսունակութեան: Այդ կենսունակութիւնը ես այս երեկոյ կը քարոզեմ ձեզի, ինչպէս երբեմն Նազովրեցիին տգէտ ձկնորսները խելայեղ փոխակերպուեցան նոր հաւատքի առաքեալներու եւ այդ դերը կատարեցին խորխորատային ժողովուրդներուն Թելադրութիւն:

Դուք ուզեցիք որ որ եւ է մէկը, յորելեար տիպարով զօրացած, հայրենի առոյգ կենդանի չուրերէն ոգեւորուած, քարոզէ ձեզի, ինչպէս հեթանոսական անապատին մէջ Ցովհաննէս Մկրտիչ իր սայթաքող հայրենակից-ներուն կը քարոզէր. Մօտ է Աստուծոյ արքայութիւնը:

Ամէն ժամանակներու մէջ իրենց ակնկալութիւններուն յատակին վրայ խարուած ցեղերուն ազատագրութիւնը կոչուած է «Աստուծոյ արքայութիւնը», որ կը նշանակէ անարդարութեան զեհենումը եւ բարի յոյսերուն չքնաղութիւնը: Ահա Աստուծոյ արդարութիւնը, որուն աղօթիքները երբեմն կարծուածէն չատ աւելի արագ կ'պատան, ինչպէս մեր հերոսամարտին պատմիչը վերջիվերջոյ կը սաղմոսերգէ իր հոյակապ մատեանին մէջ: Աստուծոյ աղօթիքները երբեմն կարծուածէն շատ աւելի արագ կ'պատան: Այս վրէժի երգը ինքնահոս կը պայթի, տեսնելով սարսինային վայելչութիւնը եղծուած եւ ողկոյզները ճմլուած փողոցներուն մէջ: 50 տարիներու պատուհասն ենչը ունիմ սիրտիս վրայ գծագրուած, ու հիմա տխուր պատկերը լքքումի ու անարդութեան՝ միտքիս մէջ: Ահա այս պարագաներու տակ դէմ կ'ընկնէ զուք լեզու տալով յուսախարուածներուն, որոնք իրենք զիրենք զերբուկներու վրայ տարուբեր կը զգան, ուղիղ ճանապարհներէն կարուած: Երբ խօսքը միակ մխիթարութիւնը մնացած է մեզի, երբ դիրը մեր միակ քաջալերութիւնը զարձած է, մեզի համար տառապանքի գործիք այս երկուութիւնը կը տանինք մեզի հետ ուր երթանք, այս տեսակ մը պաշտամունքը՝ որ իր ենթականերուն մահովը միայն կը վերջանայ: Ցեսակ մը անդունդի եղրը հասած՝ մենք, ի'նչ անունով ալ որ կոչուինք, յորելեար, ուսուցիչ, հրապարակագիր, այլովին հանդերձ, մենք՝ երէցներս, վերապրողներս, աւելի ճշդիւ կը զգանք մեր վիճակը եւ մեր արդի էութիւնը, որ խլեակէ մը տարբեր չէ, խլեակ այն չըքեղ, վայելուչ լառատիպատէն, որ կոթա՛ւ զոյք ու հոգի:

Ու եթէ զուք, մատղաշ, արի, կենդուռ թէեւ սակաւ մնացորդները ցեղին բուն ապագային, այսօր այդ խլեակներէն մին բարձունքի մը վրայ կը դնէք ձեր բազուկներուն ուժովը, ինձի կը մնայ լոկ սպասուած գործունէութեան մը ափին կառչած, բոլոր ուժովս աղաղակել, զո՛յշ օտարացումէ: Զգոյշ այն ազգագաւ ախտերէն որուն ենթարկուեցաւ ամբողջ հայութիւն մը, դարձեալ այս Եւրոպային մէջ, կիլիկեան թագաւորութենէն երկու հարիւր տարի առաջ, երբ Բագրատունեաց անկումէն վերջ հարիւր հազարներ ապետական թափեցան արտասահման, եւ հազիւ տասնեակ-քսանեակ տարիներ ետքը՝ գէշ հովիւներու, նուիրական-ներու առաջադրութեամբ օտարացան այն առնուան բանուկ միջոցով, կրօնափոխութե՛ամբ: Այդ վտանգը այսօր ալ կայ, քաղաքական հանդամանքներու եւ հացի աշխատանքի առելի բիրտ, աւելի հալածող խարազանին տակ:

Երբ վերջին Հայաստանէն քաղքանց բուն մը, կոճղ մը, իր սեփական հնացած մասէն կրցաւ կանաչութիւն մը կորզել եւ Տաւրոսի լեռնաշղթան հայ հայրենիքով ու մայրենիքով պարուրել, զժբախտաբար հարիւր հազարներ անոնց կորսուա՛ծ էին, դրամազլուխ մը աւելի քան հինգ սերունդներու, որոնք զացին ուրիշներու արիւնին ցամաքութիւնը պարարելէ: Զգո՛յշ կրկնութենէ:

Իրաւ, հիմա զուք ձեր առջեւ, ձեր տուներուն մէջ, ձեր իսկ ծննդական մաքուր զոգը, կը տեսնէք արիւնոտ աչքերով նոր սերունդի մը սայթաքումը օտար հողերու վրայ, բայց այսպիսի վտանգաւոր րոպէներուն կամքը միակ առաջնորդն է, այն կամքը՝ որ անապատներուն մէջէն քառասուն տարի պտտցուց հրէական ցեղը, Փղշտացիներու, Ամաղեկիներու, Ամոնհրացիներու վոհմակներուն մէջէն այն կամքը՝ որ վերջին զարհուրելի սպանդէն ետքն ալ, անօրինակ ու տարօրինակ երկիրներու մէջ ներկայ վարուածէն վերջն ալ, կը նկրտի ... ամբողջ ու լման մնալ: Այդ կամքը զօրացուցէք ձեր մէջ, կամքը՝ որ կրնայ վերջ ի վերջոյ հրաշքով իսկ յաղթել այլասեռ լեզուի, մշակոյթի եւ սովորութիւններու: Ձեր զաւակներու մասին ձեր դուրգուրանքը այն ատեն կ'արժէ երբ հայկական խառատ ունի: Մեղո՞ւն իր փեթակին մէջ: Անյիշատակ կերպով հին սերունդներու կը պարտիք զուք արիւնը՝ զոր կը ներարկէք ձեր զաւակներուն: Դաւաճանած կ'ըլլաք արիւնին, որով եւ մարդկութեան, եթէ անտարբեր զտնուիք այդ մարդկային պարտականութեան: Օտարացումը անգիտակցութիւն է, անբանութիւն է: Պահ մը խորհեցէք, Թէ եւրոպական որ եւ է ազգ ի՞նչ զոտում զրժում պիտի փրցնէ, ի՞նչ ներքին աւլիքներ պիտի չարուցանէ, եթէ իր մէկ զաւակը սահի օտարին գոգը: Բայց եւրոպական ո եւ է ազգ սիրով եւ ցնծութեամբ ընդ առաջ պիտի ելթայ օտարի մը՝ որ կը նոյնանայ իրեն մինչեւ իսկ ... հաց եւ աշխատանք ալ կուտայ անոր:

Ու եթէ կ'ուզէք, իրրեւ վերջաբան երազ մըն ալ: — Կ'երազե՞մ բոլոր զաղափարական եւ դրութենական տարբերութիւնները անհաթթ կնճռեներ եւ անդորրկելի խորշոմներ չըլլան բուն ազգային զատին ըմբռնումին մէջ: Կ'երազե՞մ, որ բոլոր Հայերը ովկիանոսներէն, ծովերէն ազգին կամ անդին, ցամաքներով բաժնուած Թէ ջուրով, ձեռք երկարեն իրարու հայրենիքին գոյութեան, վերաշինութեան միահաղոյն աշխատանքին համար: Կ'երազեմ որ հայ մայրը, օտարութեան մէջ իր հացի տառապանքին քրտնաթոր բոպէներուն իսկ հայկական երգ մը Թոթովէ, հծծէ իր զաւակին ականջին կամ պայծառ ճայնով ընտանի յարկը ողողէ անոյշ, եւ բոնիկին ու օտարին պատմէ իր երա՛զը եւ աննկուն կամքը Թէ ինչ կ'ուզէ հայ ապրիլ եւ իրեններն ալ հայ ապրեցնել: Կ'երազեմ որ ընտանի, հանրային կուիւները, կողմնակցական այլակարծութիւններ եւ համոզումներ փշրի՛ն միակ մեծ համոզումին առջեւ, Թէ Հայը պէտք է ազգային ու միջազգային հողի վրայ արժանի կերպով գատուի եւ իրաւունքներուն տիրանայ:

Կ'երազե՞մ որ, Թողունք մեծ բաները, հոս հաւաքուած մեծ մարմինին մէկ փոքրիկ մասը այս սրբահոն մեկնելու առեն իրեն հետ տանի միաբանութեան աւելի ջերմ զգացում մը եւ «Եղբայր ենք մենք»ի Թրթռուն սպասը...

Ե. ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

Ի՞ՆՉ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԻՏԱԼԻԱ

*« Մաթէն »ի թղթակիցը Հռոմէն կը հեռագրէ թէ Իտալիա կը պնդէ հետեւեալ երկու կէտերուն վրայ.— Բուն հապէշական գօտին, Մենելիքի զինուրական յաղթանակին օրօրանը, կրնայ մնալ Եթովպիոյ կայսեր իշխանութեան տակ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան կ'իյնայ ստանձնել անոր վարչական վերակազմութիւնը: Գալով աւելի վերջը կցուած հողին,— այն որ կը տարածուի բուն Եթովպիոյ եւ եգիպտական Սուտանի միջեւ, Իտալիա չի պահանջեր այդ երկրամասը, որպէսզի խնդիր չունենայ Անգլիոյ հետ: Կը մնայ միւս երկրամասը,, Թիկրէ, Հարրար, Օկաատէն, որոնց մէկ մասը իտալական գրաւման տակ է արդէն: Արդ, Իտալիա այդ երկրամասը կը պահանջէ նոյնիսկ յանուն ազգերու ինքնորոշման իրաւունքին: Եւ, հարցին լուծման համար, չի, հանդուրժեր որ դանակ մը երկարէն իր կոկորդին (տնտեսական կաշկանդումներ եւ ուրիշ խստութիւններ:

Մինչ այս մինչ այն, իտալական բանակը չոդեվինդ կը չարունակէ իր պատրաստութիւնները, ճամբաներ չինելով եւ նոր յարձակողականի մը ծրագիրը մշակելով: Ճամբաներ կը չինուին ոչ միայն ինքնաշարժներու եւ հրաձայլերու, այլեւ ջորիներու համար: Հազարաւոր բանուորներ կ'աշխատին զարհուրելի տաքութեան մէջ, արեւարգել գլխանոցներ դրած: Մասնաւորապէս գործի լծուած են սեւ չապիկաւորները:

«Որ եւ գնով Իտալացիներուն չձգել»

Գրած էինք թէ Իտալացիները այժմ կը սպառնան Կորահայի, Օկաատէնի ճակատին վրայ: Հապէշական բանակին հրամանատարը, Ռաս Տէսթա, հրամայած ատացաւ « որ եւ է գնով Իտալացիներուն ձեռքը չձգել այդ քաղաքը»:

Կորահայ ռազմագիտական կարեւոր կէտերն մըն է կարաւաններու համբաներուն համար, հիւսիսէն, հարաւէն, արեւմուտքէն եւ արեւելքէն, ինչպէս եւ ճամբան գլխաւոր ջրհորներուն: Եթէ Իտալացիները յաջողին գրաւել, պիտի ազատին մեծ դժուարութիւններէ, Օկաատէնի դաշտին մէջ, ուր տարածուած է ջերմը: Միւս կողմէ կը հաղորդեն թէ Զօր. Նասիպու, հապէշական ճախ թեւին հրամանատարը հարաւի մէջ, Հարրար հասած է, ուր իր ներկայութիւնը գաղտնի կը պահուի: Կորահայի բերդին մէջ հազիւ հազար զինուորներ կը գտնուին, բայց օդնական ուժեր պատրաստ են ի հարկին անոնց միանալու: Իսկ եթէ կարելի չըլլայ դիմադրել եւ բերդին անկումը անխուսափելի դառնայ, բերդապահները անթելի կայանը խորտակելով, կատաղի կռիւի մը պիտի բռնուին:

Կ'ըսուի թէ Իտալացիները 140,000 զինուոր ունին այս ճակատին վրայ, իսկ հապէշները՝ 300,000: Իտալական բանակին յառաջապահները մասնաւորապէս կը բաղկանան Սոմալիներէ եւ Աֆարիներէ: Եթովպիոյ կայսրը իր յոյսը դրած է զինուորներու քաջութեան վրայ:

*** Անգլիոյ արտաքին նախարարին ճառը մեծ յուսախաբութիւն պատճառեց Հապէշիստանի մէջ քանի որ բացէ ի բաց կ'ըսէ թէ միտք չունին զինուրական պատիժներ տնօրինելու Իտալիոյ դէմ: Թէեւ Աստիս - Ապէպայի մէջ երբեք հաւանական համարած չեն զինուորական տնօրինութիւնները, սակայն կը յուսային թէ անգլիական կառավարութիւնը կէս - զինուորական միջոցներ պիտի առաջարկէ: Հապէշները կը կարծեն թէ տնտեսական պատիժները չեն կրնար մեծ վնաս հասցնել Իտալիոյ, մանաւանդ եթէ կարգ մը եւրոպական երկիրներ չարունակեն իրենց առեւտուրը, ուղղակի կամ անուղղակի:

Պ. Պոլտուինի ճառը օրուան հարցերու մասին

Անգլիոյ արտաքին նախարարէն վերջը, կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Պ. Պոլտուին, վարչապետը, չորեքշաբթի օր, երեսփ. ժողովին մէջ: Շեշտեց թէ Անգլիա երբեք մտքէն չէ անցուցած պատերազմ յարուցանել: «Անգամ մը եւս կը յիշեցնեմ թէ մենք երբեք միտքէ անցուցած չենք որ եւ է անջատ գործողութիւն կատարել, կամ Ազգերու Դաշնակցութենէն ալ անդին անցնիլ: Մենք բացարձակապէս հաւատարիմ ենք Ազգերու Դաշնակցութեան: Եւ կ'ուզենք որ եւ է լուծում գտնել միայն Ազգաժողովին միջոցաւ: Կը խոստովանիմ թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը շատ աւելի յաջող գործ կատարեց քան կը սպասէինք, գերու Դաշնակցութիւնը շատ աւելի յաջող գործ կատարեց քան կը սպասէինք, հակառակ անոր որ դէպքս կը մնան երեք մեծ պետութիւններ »:

Ցետոյ բացատրեց թէ համաշխարհային խաղաղութեան չահը կը պահանջէ զօրացնել Անգլիոյ սպառազինութիւնները:

« Բայց այդ չի նշանակեր որ եւ է միակողմանի վերազինում՝ իրապէս կամ երեւակայութեամբ ուղղուած որ եւ է երկրի դէմ: Այս տագնապին դարմանները կրնան միջոցները աւելի զօրաւոր ըլլան: Ես մէկ վայրկեան չեմ կասկածիր որ եւ է պատասխանատուութիւն, եթէ իրաւասութիւն չտրուի զարմանալու մեր պաշտպանողական միջոցներուն թերութիւնները, որոնք ամէն պատեհ առիթով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝ պատկով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝

ՄԵՆԻԿ ԱՆԱՆԻԿԵԱՆԻ
դառնադէտ մահուան առթիւ
Քաշան, 23 Հոկտ. 1935

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ աղիքիչ մը (այրերու համար), վստահելի եւ գործունեայ: Դիմել՝ Antranik Momdjianի, 55, rue Pasteur, Gardanne, (B. de R.).

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՏՆԵԼՕ - ՔՈՒՊԱՏԻ ՄԷՋ
կազմակերպուած՝ « ԱՐՇԻԻ » ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԻ ԿՈՂՄԷ
ԿԻՐԱԿ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԷՍ ՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 3ԻՆ
Bourg-la-Reine, Place Condorcet, Salle des Banquetsի սրահին մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Ս. ԱՍՏՈՒՆԻ** ԵՒ **Գ. ՄԵԼՈՅԵԱՆ**
կը մեներգէ Օր. ԳՆԵԱԶԵԱՆ,
ընկերներ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ,
Խմբերգներ, թար Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ի,
Հայկական եւ կովկասեան պարեր
Մուտք 3 ֆրանք, ուսանողներու համար մուտք 3 ֆրանք,
Հադ. միջոց.— փորձ տ'Օրլէանէն առնել 88 հանրակառքը եւ իջնել Պուրլա-Րէնի, փլաս Գոնտորսէ,

ԽՍԻՐ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ
Ընկերահամակրական խնջոյք
27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ
Գարակեօղեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Խսի լէ Մուլինօ.
կը խօսի ընկեր **ՀՐԱՆՏ. ՍԱՄՈՒԷԼ**
Գեղարուեստական բաժին, պիտի նուագէ Թառիստ ՌՈՒԲԷՆ,
Մուտք 5 ֆրանք,

ՓՐԻՎՑԻ ՄԷՋ
ՇԱԲԱԹ 26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2ԻՆ
կը խօսի ընկեր Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՓՈՆ Տ'ՕՊՐՆԱՅԻ ՄԷՋ
27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Ա. ԳԻԼԼԻՍՊՆԴԱՆԵԱՆ**

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
կազմակերպուած՝ ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ
Գեղարուեստական բաժին, երգ, արտասանութիւն եւայլն,
Մուտք 2 ֆրանք, փոքրիկներու 1 ֆր. (Թէյ եւ խմորեղէն միասին),

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած Ս. Ալֆուանի (Մարսէյլ) ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ ենթակոմիտէի կողմէ
Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամի 2ին, ԼԱ ՎԻՕՏ Լ'ԷՐՄԻԹԱԺի սրահին մէջ
Կը ներկայացուի **ՍԱՄՈՈՑ ՀՄԿԱՆԵՐԸ** (5 արար)
Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:
Ծանօթ.— Ծնողներէն կը խնդրուի փոքրիկները միասին չբերել,
Դուրսէն որ եւ է բան ծախել արգիլուած է,

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
ՖՐ. Լ. Կ. ԽԱԶԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Café Noaillesի սրահին մէջ
Կը դասախօսէ ՏԻԿԻՆ ՓՕԼԱՏԵԱՆ
«Կնոջ բերած բաժինը մարդկային քաղաքակրթութեան» նիւթին շուրջ
Մուտք՝ 3 ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն միասին),

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
կազմակերպուած ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ՓԱՐԻԶԻ մասնաճիւղին կողմէ
11 Նոյեմբեր կէս օրէ վերջ ժամը 3ին մինչեւ ժամը 7
7, Rue des Tretaigne. Փարիզ 18. Մէթրօ **J. Joffrin**
Եւրոպական պարեր,
Մանրամասնութիւնները շուտով,

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Աննա Անանիկեան եւ զաւակը՝ Նիկողոս, ինչպէս նաեւ Անանիկեան եւ Պօյաճեան ընտանիքները իրենց շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝

ՄԵՆԻԿ ԱՆԱՆԻԿԵԱՆԻ
դառնադէտ մահուան առթիւ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՀՆՈՑ-ՁՈՐԻ հայր. Մխիթեան Փարիզի ժամնաճիւղի անգամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 119, Ամբընիւ տ'Իթալիի արձարանին մէջ՝ Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
Համախմբերդեցական Մխիթեան Տէսինի մասնաճիւղին կողմէ
Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին
Սոսիէթէ Լիոնէզի սրահին մէջ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Պար հայկական տարազով,
Մուտքը 2 ֆրանք,

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՃԱՐԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻԻՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)
ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ
28 Bld. Strasbourg, Paris (10)
ՀԵՌԱԶԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՅԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խրնդիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք, գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմաթուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Maison **KHENDAMIAN**

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓԱՍՏԱԿԱՆ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ֆարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 25 ֆրանք:

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ

ԾԱԼՈՒՌ Է հիւանդութեան պատճառաւ Պ. ԷՂՎԻԼԻ ամէնուն ծանօթ արեւելեան բաղնիքը: Շատ յարմար գին եւ վճարման դիւրութիւններ: կարելի է այցելել տեղւոյն վրայ **74, Rue de Belleville.** ամէն օր առաւօտեան ժամը 9ին մինչեւ իրիկուան ժամը 8ը բացի ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻՑ:

Պատրաստ չամախորդ: Երկար ժամանակաւ պայմ:

ՎԱՐԶՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Վարձու է Սէն Պարնապէի մէջ, թրամուէյի գծին վրայ, խանութ մը, խոհանոց եւ սենեակով միասին, Ջուր, կազ եւ էլեքտրականութիւն: Դիւրամատչելի պայմաններ: Դիմել՝
Պ. Մերիկեանի, 13, rue des Dominicaines, *Մարսէյլ.*
եւ կամ Պ. Լուբվիկին, Պար տէ Լիոն:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՏԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԲ.

ՀԱՐՑՈՒՆՑԻՔ ՓՇՏՈՒՆՑԻՔ ԵՒ ԳՆՈՒՆՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ
ԱՐԻԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱՒԱՒԻՒԻԲԻԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-80

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՑՔՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor - Hugo, Clamart (Seine)
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՑՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ
211, Rue de Crequi

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՈՒԻ

ՂՊՏԻ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ կը չարունակուի, կ'ըսեն իտալական թերթերը, հակառակ Իսահակ եպիսկոպոսի հակիտալական քարոզներուն: Աքսումի երկու հարիւր եկեղեցիներուն քահանաները արդէն հպատակութիւն յայտնած են: Իսլամ հոգեւոր պետերն ալ յորդոր կը կարդան իրենց հաւատացեալներուն:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը կարգ մը նոր օրէնքներ հաստատեց, միապետութիւնը ամրապնդելու համար: Թագաւորին դէմ գործուած յանցանքները ենթակայ են ամենախիստ պատիժներու: Բազմաթիւ համայնավարներ ամայի կղզի մը աքսորուեցան, Միխելի մօտ:

ՄԱՐԱԳԵՏՆԵՐՈՒ նոր միաբանութիւն մը հաստատուեցաւ Նափոլիի մէջ, Պապին արտօնութեամբ: Տասնըմէկ մանկամարդ աղջիկներ, որոնք առաջին անդամները պիտի ըլլան, իրենց օժիտները նուիրած են արդէն, անկելացոյի մը չինութեան համար:

Հ Ց. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» Կոմիտէի ընդհ. ժողովը կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գուր Լաֆայէթ, Զարդարեան Գրագարանի մէջ:

ՎԱԼԱՆՍԻ Կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Միամանթօ» ակումբին մէջ: կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սպերքեան

Ժողովը վերջանալէն յետոյ, ալ չսպասցինք Ամարայի մէջ. վերջին հրաժարական ողջոյնը տալով Ապունային՝ բաժնուեցանք իրարմէ, հետերնիս տանելով անոր սրտին ճշմարիտ զգացմանցը հետ իւր շնորհակալութիւնները:

Ելանք մենք դուրս այն զժոխատիպ երկրէն՝ փառք տալով Աստուածային սուրբ կամացը, որուն ողորմութեամբըն եւ Անդրիոյ վեհափառ եւ բարեսիրտ Թագուհւոյն միջնորդութեամբն ազատեցանք, եւ նա (Ապունան) մնաւ փորձութեան մէջ, ինչպէս որ զղացեր էր եւ կ'ըսէր մեզ անգիտութեամբ յանձնառու ըլլալը: Մեր երեսաց տրտմութիւնները փարատեցան, եւ սրտերնիս մէջ նոր ուրախութիւն մը տիրեց նուա մէջ նոր ուրախութիւն մը տիրեց լուսաւորեալ երկրի մէջ ոտք կոխելնուս համար, ինչպէս են Եգիպտոսի բարձրապատիւ Կուսակալին եւ մեր Օսմանեան բարեգութ Տէրութեան երկիրները:

Աճապարեցինք մեր մնացեալ ճանապարհը ղէպի Մուսաւա հասնելու, ինչպէս որ տղու մը ձեռք մատնուած ճնճղուկի ձագը յանկարծ անոր ձեռքէն պրծելով իւր մայրենի բոյնը կը թռչի կ'երթայ:

Ուստի երեք աւուր ճանապարհը երկու օրուան մէջ առնելով՝ հասանք ողջմբք Մուսաւա:

Դեռ Մուսաւա չհասած, մեր քովն եղող Նազարէթցի Իլիաս անուն սպասաւորը մկրտուած չըլլալով, եւ արդէն իւր բոլոր խորհուրդներն ու գաղտնիքը տուած ըլլալով մեզի, կէս ճանապարհին խնդրեց մեզմէ որ զինքը մկրտենք. հոն գետի մը հանդիպելով վար իջանք եւ մկրտուելով քրիստոնէութեան սրբազան կնիքն ընդունեց՝ Գեր. Իսահակ Սրբազան Հօր ձեռօք, եւ կնքահայր եղաւ իրեն իւր հարազատ ընկերն ու քաղաքակիցը Գէորգ անուն երիտասարդը:

Որոնք երկուքին մէկէն մինչեւ Մուսաւա հետերնիս գալով եւ չուղլով իրենց քաղաքը դառնալ, ի վարձատրութիւն իրենց հաւատարիմ ծառայութեանցը՝ քանի մը հարիւր թալէռ եւ երկու-ջորի չնորհեցինք իրենց, որոնք ուրախութեամբ ետ դարձան Ատուա վճառականութիւն ընելու:

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

Մուսաւայի մէջ տկարանալնիս: Մահտեսի Առաքել Յ. Ճիվէլէկեանը: Մեր վերադարձի լուրը եգիպտոս հասնելը: Մուսաւա կզզեակը: Սեվագին եւ Ճիտտէ հասնելնիս: Մալէզեանց Sofքօր Ցրանկիւլ էֆէնտին: Եգիպտոս հասնելնիս: Հիւպատոս պարոն Ըսթանլէյի հետ տեսութիւննիս: Անգղիոյ պատուհին գործոց պաշտօնեայ Քլարէնտոնի ճառակը: Հիւպատոսին փոխադարձ այցելութիւնը, եւ զմեզ խըղտիվի Իսմայիլ փաշային ներկայացնելը: Ցոպպէ եւ Յերուսաղէմ մտնելնիս: Մեր վերադարձին ժամանակ Ադէսա նաւդրիոյ անգղիական Հիւպատոսին ձեռօք հաննէրձեղէն եւ ստակ խրկուիլը: Սթանլէի մեզ գրած նամակին օրինակը: Անոր երկրորդ նամակը, եւ մեր պատասխանը:

Մուսաւա ոտք կոխելնուս՝ մեր անձին եւ սրտին անհանգստութիւնները փարատեցան, եւ իբր թէ խաղաղութեան նաւահանգիստը հասնելով՝ թեթեւութիւն մը զգացինք:

Սակայն երկար եւ դժուար ճամբորդութեան յոգնութիւններէն, որ կէս մասը գրեթէ ոտքով քալած էինք ջրային տկարութիւն մը մնացեր էր մեր վրայ, զոր թէպէտ եւ բանի մը դրած չէինք, բայց երբ հանգստութիւնը գտանք՝ աւելի զգալի եղաւ, եւ սկսաւ անհանգիստ ընել զմեզ ուռեցք մը եւս երեսան ելաւ բոլոր մարմնոյն վրայ:

Եւ Մուսաւային օդը որ հեղձուցիչ տաքութիւն մը ունի, աւելի նեղութիւն պատճառեց մեզի:

Այսպիսի օտար երկրի մը եւ վտանգաւոր հիւանդութեան մէջ, որով կուգինիս ալ կը տառապէինք, ուսածային խնամոցը կը կարօտէինք որ եւ չուտով հասաւ մեզ յօդնութիւն մեր դիմացն հանելով մահահոգ նշդել ազգային ձիվէլէկեան, աղջամուղջ բարեպաշտ եւ բարեսիրտ անձը, մեր հոն գալը լսելուն պէս՝ անմիջապէս եկաւ գտաւ զմեզ եւ տարաւ համար պատրաստուած բնակարանը եւ ամէն կերպով մեր հանգստութեան հոգ տարաւ. զինուորական բժիշկ բերել տալով՝ քիչ շատ դարմանեց մեր հիւանդութիւնը, եւ մահուան դռանդը հեռացուց մեզմէ:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
26
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
26 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2945

Խմբագիր՝ ՇԱՀԱՐԻ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՛ՐՔԱՆ ԻՋԱՆ ԱՌԱԳԱՍՏՆԵՐԸ

Հայրենիքի սէր, ընտանիքի սէր, աւելի պարկեշտ սէր, յե – տոյ՝ խոստացում ամուսնալուծման պայմաններու եւ անողորմ պատիժ այն ամուսնալուծեալ հայրերուն որ կը լքեն իրենց զա – ւակները, աւելի ուշադրութիւն մայր–կնոջ հանդէպ,— այս բո – լորը վերահաստատուեցան Ա. Մ իութեան մէջ: Եւ ամէն օր ուրիչ «նորութիւններ» ալ կը հաստատուին:

Անշուշտ կարմիր մամուլն ու մասնաւորականութիւնն ալ կը գիւրացնեն կառավարութեան գործը, բարձրաձայն յայտարարելով թէ այդ բոլոր բարիքները միայն եւ միայն խորհրդային կարգու – արքէն կը բխին:

Այս ներքին հոլովոյթներուն հետ զուգընթաց, հետզհետէ ա – ւելի կը չեշտուի ուրիչ նահանջ մը, միջազգային – քաղաքական նախաին վրայ:

Խորհրդային իշխանութիւնը խելօքի՛կ նստած «աւազակներու որջ»ին մէջ, ամէնէն աւելի նախանձախնդրութիւն կը ցուցնէ հա – տատարմութեամբ գործադրելու Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխ – տին տրամադրութիւնները:

Տեսաք բոլորդ ալ, պատժական անօրինութեանց ձեւակերպ – ման առեն: Եթէ նուագապետը Մեծն Բրիտանիան էր, դասական աշխարհակալը, նուագը հնչած առեն ամէնէն առաջ կ'ոստոստէր կարմիր Մոսկուան:

Որ եւ է բանաձեւի քուէարկութեան առեն, ամէնէն աւելի խորհրդային պատուիրակութիւնն էր որ գոյն ու չեչտ կուտար: Ան մինչեւ անգամ պատիժ պահանջեց դասալիքներուն համար:

Եւ ահաւասիկ նորութիւն մը եւս.— Թերթերը կը հաղորդեն թէ՝ յեղափոխութեան տարեդարձին առթիւ հրատարակուած ա – նդրանկան նշանախօսքերուն մէջ, աչքի կը զարնեն մէկէ աւելի թոհանչական պարագաներ:

Բոլորդ ալ դիտէք որ այդ նշանախօսքերը կապ ունին Ա. Մ – ութեան արտաքին եւ ներքին քաղաքականութեան հետ: Կեդր· կոմիտէն ամէն տարի այդ նշանախօսքերը հրատարակութեան կու տայ իրրեւ ուղեցոյց: «Առաջնորդ մանկանց»: Անոնց հիման վրայ է որ կը կատարուին քարոզութիւններն ու աշխատանքները:

Արդ, մինչ ուրիշ տարիներ համաշխարհային յեղափոխու – թեան ոգին ճախրասլաց կը սաւառնէր բոլոր նշանախօսքերուն մէջ, այս տարի տեղը ծանր նստած իշխանութեան մը քարոզներն են որ կը լսուին:

Նորէն իրենց տեղն ունին դասական բանաձեւերն ու թխածոյ նախազասութիւնները: Նշանախօսքերը նորէն կը յիշեցնեն Ֆաշա – կանութեան գոհերը եւ հարատահարեալ ժողովուրդները, այս ա – ռթիւ ողջունելով նաեւ Հապէշներու ազատագրական պայքարը:

Եւ սակայն, նոյնիսկ այդ պարագաներուն մէջ աչքի կը զարնէ չըջահայեաց դիրք մը:

Այսպէս, թղթակից մը կը գրէ թէ նշանախօսքերուն մէջ ան – հաճոյ բառեր չկան ոչ Գերմանիոյ, ոչ Իտալիոյ, ոչ ալ Ճափոնի մասին, որոնց գլխուն չանթ կը տեղային մինչեւ երէկ: Ձէ՞ որ երեքն ալ թունդ ֆաշական են, եւ հետեւաբար սպառնալիք՝ խա – ղաղութեան համար:

Նշանախօսքերը շատ չեն խօսիր նաեւ ներքին թշնամիներու մասին, միայն տրթնութիւն եւ անողորմ պայքար յանձնարարելով բոլոր հակայեղափոխական ձեռնարկներուն դէմ:

Նշանախօսքերուն մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնէ երկրին պաշտպանութեան պահանջը, համաձայն Սթալինի արձակած պատգամին,— «Ոչ մէկ թիզ հող մեր երկրէն»:

Մնացեալ նշանախօսքերը մեծ մասով կապ ունին երկրին վար – չական վերակազմութեան հետ:

Ուրեմն, կառավարութենէն վերջ, կուսակցութիւնն ալ ան – շուժեշտ կը գտնէ աստիճանաբար իշեցնել առաջատոները, յա – նուն ոչ միայն հաստատուած կարգուսարքին փրկութեան, այլ եւ երկրին պաշտպանութեան:

Բոլոր ճակատներուն վրայ եւ աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ կացութիւնը այնքան պղտոր է, պետութենէ պետութիւն, հարե – անէ հարեւան յարաբերութիւնները այնքան կասկածելի են, որ կարմիր Մոսկուան չի կրնար անտարբեր մնալ:

Սթալին եւ ընկ· չեն անդիտանար թէ՝ որ եւ է փոթորիկ իր ուղղակի կամ անուղղակի հակազդեցութիւնը պիտի ունենայ Ա. Մ իութեան համար: Ասկա ուրեմն, — մէյ մ արթուն եւ պատրաստ: Եւ որովհետեւ միայն իր ուժերը բաւական չեն կանխելու կամ ահմանափակելու փոթորիկը, ասկա ուրեմն մերձենում «դիւա – տիչ»ներու հետ,— եւ հաւաքական ապահովութիւն:

Այդ ճամբան հարթելու կը ձգտին մասնաւորապէս «նորու – թիւնները»,— որոնք իրականին մէջ զարմ մը կը կազմեն, բոլոր ճակատներուն վրայ, ներքին թէ արտաքին:

Ո՛րքան իզուր առագաստները, մասնաւորապէս վերջին տարի – ներու ընթացքին ...

Մեր չար բախտէն, մինչ կեդրոնը որոշ բարեշրջումներ կը կա – տարէ, տարուէ տարի, նորէն ծայրագաւառական ոգին է որ կը տի – րապետէ ծայրագաւառներու մէջ:

Այսպէս, Երեւանը, որ «քայէ»ն հագիւ լսած կը վազէր, նոյն նախանձախնդրութիւնը չի ցուցներ, կարելի առաւելութիւնները չտեսնելու համար այս նոր երեւոյթներէն:

Լէնինը ինքն էր որ յիշեցուց թէ «Հայաստանը Ռուսաստան չէ», եւ սակայն մեր տիրացուները յաճախ Մոսկուան ալ կը զե – ւազանցեն:

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԱՆԳԼԻՈՑ ՀԱՂՈՐԴԵՑ ԻՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՄԻՋՈՑԱԻ

Չի կարծուիր որ ընդունուին Լոնտոնի մէջ

ԻՏԱԼԻԱ ՋԵՌՆԱՐԿԵՑ ԵՑ ԿԱՆՋԵԼՈՒ ՄԷԿ ՋՕՐԱԲԱԺԻՆ ԻՍԿ ԱՆԳԼԻԱ ԴԵՌ ԿԸ ՁԳՋԳԷ

Հակառակ պաշտօնական հերքումներուն, Լոնտոնի թերթերը կը պնդեն թէ իտալական կառավարութիւնը Պ· Լավալի միջոցաւ անգլիական կառավա – րութեան հաղորդած է իր պայմանները՝ հապէշական հարցին կարգադրու – թեան համար: Պաշտօնապէս զգալի կը պահուին այդ պայմանները, սակայն իրազեկները կը հաւաստեն թէ անոնց գլխաւոր կէտերն են·—

1.— Իտալական թեւարկութիւն հաստատել պատմական Հապէշստանի թագաւորութեան վրայ, որ կը բաղկանայ ոչ - հապէշ հողամասերէ, կցուած՝ Մեննելիքի եւ ուրիշ կայսրերու կողմէ, վերջին 50 տարիներու ընթացքին:

2·— Հաւաքական թեւարկութիւն բուն Եթովպիոյ վրայ, ուր ներկայ Նէկուսին իշխանութիւնը պիտի պահպանուի, գերակշռութիւն տալով իտալա – կան չահերուն:

3.— Իտալիոյ ձգել Թիկրէյի նահանգը, որ արդէն գրաւուած է, եւ ուրիչ սրբագրութիւններ կատարել Էրիթրէյի եւ իտալական Սոմալիի սահմաններուն վրայ:

4·— Զինաթափ ընել բուն Հապէշստանի բնակիչները, ձգելով հանդերձ Նէկուսին իշխանութեան տակ, եւ կազմել եթովպական կանոնաւոր բանակ մը, որմէ դուրս ոչ մէկ հպատակ զէնք պիտի կրէ:

Այս յուրերը երբ հրատարաուեցան, իրրեւ հաշտութեան վերջնական պայման, Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը՝ անմիջապէս հերքում մը հրատարակեց, սակայն Հռոմէն հասած հեռագիրները կը հաստատեն թէ նախ – նական բանակցութիւններ կը կատարուին երեք պետութեանց միջեւ: Այս առթիւ, կրկին հաստատուեցաւ թէ Պ· Լավալ ինք ուղած է իմանալ Պ· Մուսո – լինիի նուազագոյն պահանջները, որպէսզի ելք մը գտնէ, պատժական անօ – րինութեանց գործադրութենէն առաջ: Ասոր համար ալ, Ֆրանսայի վարչապե – տը կ'աշխատի գտնել մինչեւ նոյեմբեր 20 յետաձգել տալ գործադրութեան պայմանաժամը, որպէսզի լայն ժամանակ ունենայ բանակցելու:

Ֆրանսական չրջանակներու մէջ ուրախ են որ Իտալիոյ պայմանները կը զոհացնեն Անգլիոյ երկու գլխաւոր պահանջները.— Եթովպիոյ անկախութեան պահպանումը եւ Ազգերու Դաշնակցութեան հեղինակութիւնը: Այս առթիւ, կը կարծուի թէ Անգլիա այլեւս վախնալու պատճառ չունի որ Իտալացիները Եթովպիան գրաւելէ յետոյ տասը միլիոն բնիկներ զինելով սպառնալիք մը պիտի կազմեն Եգիպտոսի, Սուտանի, Կարմիր ծովուն եւ Արաբիոյ համար: Կը հաւաստեն թէ Մուսոլինի առաջարկած է որ զինեալ ուժերը սահմանափակ ըլլան ոչ միայն բուն Հապէշստանի, այլ եւ իր թեւարկութեան ենթակայ եր – կիրներու մէջ: Ասկէ զատ, Իտալացիները առաջարկած են որ Եթովպիոյ կանո – նաւոր բանակէն —« ոստիկանական ուժ»— դուրս, զինաթափ ըլլան բոլոր այն ցեղերն ու անհատները որ զէնք եւ ռազմամիջոց պահելու սովորութիւն ու – նին: Վերջապէս, Իտալիա չուզեր որ եւ է պահանջ դնել Ցանա կամ Թանա լճի չրջանի մասին, որ մասնաւորապէս կը շահագրգռէ Անգլիան:

ո՞ւր պիտի հերթաց եւ խաշուած զօրք

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ իտալական կառավարութիւնը որոշած է մաս - մաս եւ կանչել մէկ զօրաբաժին՝ Լիբիոյ մէջ համախմբած բանակէն: Նոր հեռագրի մը համաձայն, առաջին վաշտերը չոգենաւ պիտի նստին Ալ - բիկեան Տրիպոլիսէն: Կը յուսացուէր որ անգլիական կառավարութենէն ալ ան – միջապէս եւս պիտի կանչէ կարգ մը մարտանաւեր, բայց կը ձգձգէ, կասկածե – լով թէ եւս կանչուած զօրաբաժինը Իտալիա չի վերադառնար, այլ Լիբիոյ մէկ ահմանագլուխէն միւսը կը փոխադրուի: Այդ կասկածը կը փարատի այժմ, քանի որ Նափոլիէն չոգենաւ զացած է, զինուորները հայրենիք վերադարձնե – լու համար: Լոնտոնի մէջ դիտել կուտան թէ Իտալիոյ դիմումը բաւական չէ որպէսզի Անգլիա պակասեցնէ Միջերկրականի մարտանաւերը, որովհետեւ Ի – տալիա առնուազն 70,000 զինուոր ունի Լիբիոյ մէջ, առանց հաշուելու օգա – նաւերը, մինչ Եգիպտոսի մէջ միայն 15,000 անգլիական զինուորներ եւ 10,000 հեռեւակազօրքեր կան: Ուրիչ խօսքով, եթէ Իտալիա 20,000 զինուոր եւս կան – չէ, դեռ անգլիականին կրկինը պիտի ունենայ: Ուստի, Անգլիացիները կ'ըս – պասեն որ Իտալիա նոր քայլ մը եւս առնէ, որպէսզի իրենք ալ կարենան եւս կանչել կարգ մը մարտանաւեր:

Իտալական բանակին նոր յարձակողականը

Վերջին լուրերու համաձայն, իտալական բանակը ընդհ· յարձակողականի պիտի ձեռնարկէ հոկտեմբեր 28ին, որ 13րդ տարեդարձն է Ֆաշական ուժերու դէպի Հռոմ յառաջխաղացութեան: Առ այժմ կը զոհանան խաղաղ թափանցում – ով եւ հետապտութիւններով: Կ'ըսուի թէ բազմաթիւ իտալական օդանաւեր ի զուր կը փորձեն ճշդել Ռաս Սէյումի բանակին կեդրոնը, ռմբակոծելու հա – մար: Հապէշները 200—300,000նոց բանակ մը կեդրոնացուցած են այս ճակա – տին վրայ (հիւսիս): Միեւնոյն առեն կը զօրացնեն Օկաուէնի ճակատը (հա – րաւ): Ռաս Տէսթա այդ ճակատը մեկնած է 150,000 զինուորներով: Զրոյց կը չրջի թէ Իտալացիները պիտի կարենան հապէշական մեծ բանակներու հաղոր – դակցութենէն զիծերը, մեքենաչարժ զօրաջոկատներ դործածելով:

Մարաչխան Պաոլոյէօ, իտալական ընդհ· սպայակոյտին պետը, որ Աոովա զացած էր, Իտալիա վերադառնալու կը պատրաստուի:

**** Գրաւել նահանգներու իտալական վարչութիւնը կը չարունակէ խօս – քէն զործի վերածել զերիներու ազատագրութիւնը: Ամէն զերի որ զինուորա – կան իշխանութեան կը ներկայանայ, անմիջապէս ազատ կը հռչակուի եւ զոր – ծի մը կը դրուի, գլխաւորաբար ճամբաներու չինութեան մէջ:*

Իտալական օդանաւերը մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն Մաքալէի չըր – ջանին մէջ (հիւսիս): Այս քաղաքը տխուր յիշատակ մը կ'արթնցնէ Իտալացի – ներու սրտին մէջ, որովհետեւ հոն էր որ, 1895ին, հարազատ Թոդէլլի չախ – չախուեցաւ իր վշտով, իսկ 1896 յունուարին կալլիանոյի վաշտը 22 օր դի – մադրեց պատմական բերդի մը մէջ, տասնապատիկ աւելի զօրաւոր ուժի մը դէմ եւ ի վերջոյ անձնատուր եղաւ:

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Շնորհափայլ Տ· Կոմիտաս Վարդապետի — Սողոմոն — Գէորգեան Միա - բանին Սրբոյ Էջմիածնի Մայր - Աթոռոյն Հայոց եւ հոգեյոյզ երգողին ուրա - խութեանց եւ վշտացն ազգիս:

Արարատեան պանծալի Մայր Աթոռոյն Սրբոյ Էջմիածնի հոգեծին որդին շնորհափայլ Տ· Կոմիտաս Վարդապետ՝ յետ հնգետասանամեայ ցաւագին տա - ռապակրութեանցն՝ աւանդեաց զոգին ի ձեռն ամենակալին ի 21րդ ամեայն յաւուր երկուշաբաթու ի վեցերորդ ժամու առաւօտուն ի պատսպարանին **Villejuif** արուարձանին, եւ ազգովին համակեցաք ի խորին վիշտս եւ յարտա - սուս:

Ս· Օծումն կատարեցաւ արդէն յաւուր վախճանման ըստ պահանջման տե - ղական կանոնաց եւ փոխադրեցաւ դագաղն ի Ս· Ցովհ· — Մկրտիչ եկեղեցին Հայոց Փարիզի, ուր կատարեսցի կարգ յուղարկի պաշտամանն ի Քառն եւ ե - թերորդ հոկտեմբերի յաւուր կիւրակէի տօնին Դատաւն Սրբոյ Խաչին:

Հանգիցէ ի լոյս յաւիտենական եւ շնորհեսցէ Միխիթարեալ կեանս վշտա - հար Ազգիս Հայոց:

Եմ ցաւակից եւ Աղօթարար հոգեւոր հովիւ Հայոց Փարիզի եւ չրջանին
ՎՐՈՒԱՐՇԱՊՈՒՀ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ի տանէն Արջուկենց

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԿԻ·— Ողբացեալ Կոմիտաս Վարդապետի յուղարկա – ւորութեան առթիւ ծաղկեպսակի նուէրները պիտի ընդունուին յուղարկին օրը եկեղեցւոյ դրան առջեւ մասնաւոր յանձնախումբի մը կողմէ:

ՅԱՌԱՋԻ կիրակի օրուան թիւը

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒԸ (ԿԻՐԱԿԻ) ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ Է ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ, ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԽՈՒՄԲ ՄԸ ԾԱՆՕԹ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ:

ԱՅՍ ԱՌԹԻՒ ՊԻՏԻ ԵՐԵՒԱՆ ՆԱԵՒ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ, ՈՐՈՆՑ ՄԷԿԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԷ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ԴԷՄՔԸ՝ ՄԵՌԱՒ ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ:

ՄՍՂ Ա. ԽՆԿՈՅԵԱՆԻ (ԽՆԿՕ ԱՊԵՐ)

Հոկտեմբեր ճին Երեւանի մէջ մեռած է Աթաբեկ Խնկոյեան, (Խնկօ Ա - պեր), հեղինակ մանկական գրականութեան: Ծնած էր 1870ին: Նախկին Ա – լեքսանդրապոլի բաղաբային վարժարանը աւարտելէ յետոյ, մտած է ուսուց - չական ասպարէզ, ուր մնաց մինչեւ իր մահը: Ունի բազմաթիւ մանկական հրատարակութիւններ, ինքնագիր եւ թարգմանութիւն: Գլխաւոր աշխատակի - ցըն էր Հասկերու: Ցառաջի մէջ վերջերս տեղեկութիւններ հաղորդուեցան իր մասին, գրական գործունէութեան 40ամեակին առթիւ:

Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին մասին

Էնկիւրիի ընդհ· դատախազ Պահա Աբդուն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձի մասին·

— Մարտիոյ մէջ, Զէրքէզ Էթէմի դրգռմամբ, դաղտնի մահափորձ մը կը սարքուի Աթաթիւրքին դէմ եւ դաւադիրները ամխուսիէս առաջ կ'անցնին սահ - մանէն եւ Անատոլիոյ գաւառակի Կիւնպէքիր գիւղին մէջ կը ձերբակալուին:

Ոստիկանութիւնը քննութեան կը ձեռնարկէ, իսկ ընդհ· դատախազութիւնը 20 — 25 օր առաջ ձեռք կ'առնէ խնդիրը եւ հարցաքննութեան կը սկսի: Երեք չորս օր առաջ ալ նախնական քննութեանց ձեռնարկեցինք եւ հանրային դատ բացինք, թուղթերը յանձնելով Բ· հարցաքննիչ դատաւորին:

Երբ նախնական քննութիւնը հատատուեց որ երեսփոխան Ալի Սայիպ դեր ունի գործին մէջ, կառավարութեան դիմեցինք որպէսզի չնչել տայ անոր ան - ձեռնմխելիութիւնը: Այժմ կատարելով որ չնչուած է անձեռնմխելիութիւնը, հար – ցաքննիչ դատաւորը հարցաքննեց Ալի Սայիպը եւ ձերբակալման հրամանա - գիր հանեց:

Նեդիրը իր նախնական փուլին մէջ կը գտնուի, իսկ այս փուլին բոլոր պարագաները գաղտնի են եւ հետեւաբար չեմ կրնար աւելի մանրամասն տե – ղեկութիւններ հաղորդել»:

Մօտերս պիտի սկսի Ալի Սայիպի եւ ընկերներուն դատավարութիւնը:

Իմպիրէն կը գրեն թուրք թերթերուն·—

Իմանալով որ փորձուած է մեղցնել Մեծ Ազգատարը, Իմպիրցիները հոկ - տեմբեր 19ին միթինգ գումարեցին Հանրապետութեան հրապարակին վրայ եւ ուխտեցին կոտրել Աթաթիւրքին վրայ բարձրացող ձեռքերը: Տասնեակ հազա – րաւոր անձերը որ լեցուցած էին հրապարակը, անդադար կ'աղաղակէին· « կեցցէ՛ Աթաթիւրք, պիտի փնացնենք ամէն ոք կ'ուզեն բեզ բաժնել մեզմէ»:

Փաստաբանական կամարին կողմէ փաստաբաններ Պահա եւ Հայթի, Մամուլի միութեան կողմէ Տէնիզլիի երեսփոխան Հայտար Բիւշրու, Արհես - տակցական միութեան կողմէ Ակահ եւ ուրիշներ յուզմունքէ ճառեր խօսե - ցան եւ խոր զղուանք յայտնեցին ծրագրուած մահափորձին դէմ: Այս միջոցին, հազարաւոր Իմպիրցիներ որոնք մէկ սիրտ նման կը բաբախէին, միաձայն կ'աղաղակէին· «Մենք չմեռած՝ Աթաթիւրքը չեն կրնար մեռցնել»:

Հալքի նախագահ եւ Եօղկատի երեսփոխան Ալիի Տօղան բեմ բարձրանա - լով ըսաւ· «Մի թինկին բազմանգները պիտի հաղորդուին կառավարութեան: Հայրենակիցներ, կասկած մի ունենաք որ կառավարութիւնը ձեռք պիտի առ - նէ հարկ եղած միջոցները: Կրնաք հանգիստ վերադառնալ ձեր տուները: Ամ - բողջ թուրք ազգը պահակն է Աթաթիւրքին»:

Այս ճառէն յետոյ, տասնեակ հազարաւոր ներկաները միաձայն երդեցին Հանրապետութեան տասնամեակի քայլերգը եւ ցոյցեր ընելով հեռացան: Ցե - տոյ հեռագրեր ղրկուեցան Աթաթիւրքին, Վարչապետին եւ Ներքին գործա - վարին, որոնցմով ներկաները կը յայտնեն իրենց անսկզբնական հաւատարմութիւ - նը Մեծ Առաջնորդին եւ կառավարութենէն կը խնդրեն կոտրել այն ձեռքերը որոնք համարձակած են բարձրանալ Հանրապետութեան Նախագահին վրայ: Թուրք թերթերը կը գրեն թէ 50,000 հոգի մասնակցած են միթինկին:

ՊՈԼՍՈՑ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ 719,000 (ՊԱԿԱՍ)

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ կիրակի օրուան մարդահամարով Պոլսոյ բը - նակչութեան թիւն է 719,000, ինչ որ զգալի նուազում կը ցուցնէ նախորդ մարդահամարին վրայ:

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԵԹՈՎՊԻՈՅ ԱՁԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔԸ

—•—

Այրեցեալ գօտիի տակ եւ հիւսիսային կիսագունդին 4էն 14 աստիճաններուն վրայ ցցուած լեռնային երկիր մըն է Եթովպիա, չուրջ 900.000 քառ. քիլ. տարածութեամբ:

Երկու հասատէսաններ՝ Եթովպիան եւ Հարրարի՝ իրարմէ կը բաժնուին Աւաշի հովիտով: Առաջինին խարիսխը սարահարթ մըն է, որուն վրայ կ'երկարին Ալպհաններու բարձրութեամբ լեռնաշղթաներ, մեծ մասով մարած հրաբուխներ, որոնք երկրագունդի ամէնէն հեղձուցիչ տաքութիւն ունեցող վայրն է: Արեւմուտքէ է Սպիտիկ Նեղոսի ճիւղը, որ կը յառաջանայ ընդարձակ ամայութիւններու մէջէն:

Անմատչելի անապատներուն եւ արեւմտեան ամայութեան ու անթափանցելի բնական հաղորդակցութիւններուն պատճառով, Եթովպիա պատասպարուած է նաեւ իր կլիմայով: Հեղձուցիչ է սարահարթներուն մթնոլորտը, անհանդուրժելի է սարահարթներուն կողերուն ջերմ օդը: Հարկ է բարձրանալ սարահարթին դագաթը, ուր մշտնջենական գարուն մը կը տիրէ մերթ անձրեւային, մերթ չոր:

Բարձրութեան վրան անգամ կլիմայի այլազանութիւն կայ: Լեռնաշղթայի մը կողին վրայ մեղմ է, ստորոտը՝ տաք եւ խոնաւ եւ այս՝ չատ քիչ հեռաւորութեամբ: Գլխաւորապէս երեք մարզեր կան կլիմայի.—

Ա.— Ծովու մակերեսէն 1000էն 1500 մեթր բարձր մարզը կը պատկանի այրեցեալ գօտիին եւ կը կոչուի Քոլլա (տաք): Հոս ջերմութիւնը չուքի մէջ եւ օրին մէջ 35էն 40 աստիճան է, արեւին տակ եւ օրին մէջ 75 աստիճան: Աւազին վրայ հաւկիթը կը խաշի վայրկենապէս:

Բ.— 1500էն 2900 մեթր բարեխառն է, ուր ջերմութիւնը 25 աստիճանէն վեր չէլլեր: Այս մարզը կը կոչուի վոյնատեկա (գրեթէ ցուրտ): Մշտնջենական գարուն է ամէն կողմ: Ամէնէն վերը ամէնէն տաք ամիսն է մարտը՝ 24օ 4 բարեխառնութեամբ: Մարզին վարը էն ցուրտ ամիսն է օգոստոսը՝ 19օ 8: Այս մարզին մէջն է մայրաքաղաքը՝ Ատտիս - Ապէպան (Նոր Մաղաքը՝ Ատտիս - Պունիս) եւ կ'ինկնէ հազիւ 3էն վար (Դեկտ. - Յունուար.): Եկուորը ճերմակը պարտաւոր է վերարկու հագնիլ այս ամիսներուն, երեկոյեան դէմ, ու մտածել որ հասարակածէն 9 աստիճան հիւսիս կը գտնուի:

Գ.— 2900էն 5000 մեթր՝ ցուրտ է այլ եւս, ուր նոյն իսկ կը ձիւնէ: Տիկա (ցուրտ) կը կոչեն այս մարզը:

Ամէն մարզին մէջ կարելի է հանդիպիլ հանքային ջուրերու, դէպի վար ծանօթ է երեր կոթաձը, դէպի վեր Ամպօն, իւրաքանչիւրը տարբեր բաղադրութեամբ եւ բուժական որոշ յատկութիւններով: Մայրաքաղաքին մօտ ալ կայ հանքային ջուր մը, փիլ օհաւ (տաք ջուր) որ ըմպելի ջուրի բաղադրութիւն ունի եւ միայն տաք է՝ ակին աւազանին մէջ ինկողը վայրկենապէս խաշելու աստիճան:

Ճանապարհորդը քանի բարձրանայ, այնքան զովութիւն կը զգայ, բայց օդը կ'անօսրանայ, մթնոլորտին ճնշումը կը նուազի, ընդհակառակին ճնշումը կ'աւելնայ: Երրորդ մարզին ստորոտը կանգ առնելու ստիպուած պիտի ըլլայ:

Ափրիկեան ամբոցը մէկ կողմէ կը տիրէ կարմիր Ծովու հարաւին, Պապ էլ Մանտէպի նեղուցին, միւս կողմէն Սպիտակ Նեղոսին: Զինուորական որ եւ է արշաւանք դէմ մտցնած չէ դէպի սարահարթ: Բայց հոն հաստատուն զինուորական պետութիւն մը ապառնալիք մըն է ե'ւ Նեղոսին ե'ւ կարմիր Ծովուն, ինչպէս զինուած Եթովպիա մը՝ չըլլակայ գաղթավայրերուն:

Արդ կարմիր Ծովէն կ'երկարի Հնդկաստանի կայսերական ճամբան, երբեմնի հռչակաւոր համեմներու ճամբան, Եթովպիոյ արեւմուտքէն՝ Գոնդարի ափերիկեան կայսերական ճամբան: Երբ նկատի առնենք դաշնագիրները, կը տեսնենք Անգլիոյ մտահոգութիւնը,— միացնել երկու ճամբաները, չթողուլ որ որ եւ է եւրոպական պետութիւն քաղաքական գերազանութիւն կրնայ դիրք ունենալ այդ ճամբաներէ կէտ դիրք ունենալ այդ ճամբաներէ կէտ մը՝ ամբողջ Եթովպիոյ վրայ տիրապետելու համար: Ֆրանսա մտած բոլորովին ընչազուրկ, առանց քաղաքական գործի լծուած, նոյնիսկ մտաւորականը ձեռնհաս աշխատանքի յօժար, այժմ տարուած են ապրուստի հոգով, բայց չնորհիւ իրենց կարողութիւններուն, աշխատանքին եւ խնայասիրութեան, ինքնաբաւ կը դառնան՝ առանց որ եւ է վնաս հասցնելու այն ժողովուրդին, որուն կողքին կ'ուզեն ապրիլ: Անոնք իրենց քանկագին օժանդակութիւնը կը բերեն Ֆրանսական ճարտարարուեստին եւ հողագործութեան: Համբերատար, սակաւապէտ, հնազանդ, ուշիմ ըլլալով՝ գնահատուած են իրենց գործատէրերուն կողմէ, որոնք գովեստ միայն ունին անոնց կատարած աշխատանքին մասին: Ինչպիսի աշխատաւորներ, որ եւ է կապ չունին արատաւհմանի հետ, այնպէս որ իրենց չահածը կը մնայ մեր երկրին մէջ, աւելցնելով Ֆրանսական մարդկային նոր կազմութեան, օտար տարրական չերեւնալու յատկութեան, ինչպէս պիտի պատահէր ուրիշներու, առանց որ չքնաղ երկիրը մը ուր կարենային հաստատուիլ, հիմնել իրենց օճախը, այսպէս ցոյց տալով կորովն ու յամառութիւնը իրենց ցեղին, որ հակառակ դարերու յարուցած դժուարութիւններուն՝ միշտ գիտցաւ անեղծ պահել իր լեզուն, իր աւանդութիւնները, իր բարեկամութիւնները նոյնիսկ իր հարստահարիչներուն երկրին մէջ:

Եւ տարագրութիւնը կը սկսի այս անգամ դէպի Ֆրանսա, կամ դէպի Սուրիա, ուր եւս կը ծածանի Ֆրանսական դրօշը: Կը վերսկսին իրենց կեանքը, բայց այս անգամ այն հաստատ համոզումովթէ կը հանդին վերջնական կացութեան: Վերջին փորձութիւնը, զոր կրեցին, իրենց համար եղաւ չիջումը Ազգային Օճախի մը եղաւ չիջումը Ազգային Օճախի մը երդին: Եւ որովհետեւ չեն ուզեր մոռնալ հայրենադարձ, ամէն ձեւով եւ կարելի միջոցներով կ'աշխատին յարմարիլ իրենց նոր կացութեան, օտար - րական չերեւնալ այն երկրին, որուն ասպնջականութիւնը կը վայելեն, եւ զոր արդէն միշտ համարած են երկրորդ հայրենիք մը: Կարճ խօսքով, չեն ուզեր նորատաց հայրենիքին մէջ դառնալ անախորժ տարր մը: Ֆրանսա մտած բոլորովին ընչազուրկ, առանց քաղաքական գործի լծուած, նոյնիսկ մտաւորականը ձեռնհաս աշխատանքի յօժար, այժմ տարուած են ապրուստի հոգով, բայց չնորհիւ իրենց կարողութիւններուն, աշխատանքին եւ խնայասիրութեան, ինքնաբաւ կը դառնան՝ առանց որ եւ է վնաս հասցնելու այն ժողովուրդին, որուն կողքին կ'ուզեն ապրիլ: Անոնք իրենց քանկագին օժանդակութիւնը կը բերեն Ֆրանսական ճարտարարուեստին եւ հողագործութեան: Համբերատար, սակաւապէտ, հնազանդ, ուշիմ ըլլալով՝ գնահատուած են իրենց գործատէրերուն կողմէ, որոնք գովեստ միայն ունին անոնց կատարած աշխատանքին մասին: Ինչպիսի աշխատաւորներ, որ եւ է կապ չունին արատաւհմանի հետ, այնպէս որ իրենց չահածը կը մնայ մեր երկրին մէջ, աւելցնելով Ֆրանսական մարդկային նոր կազմութեան, օտար - րական չերեւնալու յատկութեան, ինչպէս պիտի պատահէր ուրիշներու, առանց որ չքնաղ երկիրը մը ուր կարենային հաստատուիլ, հիմնել իրենց օճախը, այսպէս ցոյց տալով կորովն ու յամառութիւնը իրենց ցեղին, որ հակառակ դարերու յարուցած դժուարութիւններուն՝ միշտ գիտցաւ անեղծ պահել իր լեզուն, իր աւանդութիւնները, իր բարեկամութիւնները նոյնիսկ իր հարստահարիչներուն երկրին մէջ:

Եւ տարագրութիւնը կը սկսի այս անգամ դէպի Ֆրանսա, կամ դէպի Սուրիա, ուր եւս կը ծածանի Ֆրանսական դրօշը: Կը վերսկսին իրենց կեանքը, բայց այս անգամ այն հաստատ համոզումովթէ կը հանդին վերջնական կացութեան: Վերջին փորձութիւնը, զոր կրեցին, իրենց համար

ՅԱՓԱՆԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՉԱՎԱՎ

— • —

ԵՐԻՒԱՆԻՆ, 21 հոկտ.— Ֆրան-
սիայի վարչապետ «Ֆլանդէն»ը, Ո-
նրա պատուին տրուած ճաշկերոյ-
թի ընթացքին, ելոյթ ունեցաւ ֆրան-
սական ժողովրդին ուղղուած ռա-
դիոյով հաղորդուելիք հետեւեալ
խօսքը:

Ես ուրախ եմ, որ ինձ հնարաւո-
րութիւն տրուեցաւ ներկայ գտնուե-
լու Երեւանի մէջ, որ ինձ համար
նոր հետաքրքրութիւններ ունի:
Ես ուրախ եմ, որ կարող եմ ֆրան-
սական ժողովրդին ուղղուած ռա-
դիոյով հաղորդուելիք հետեւեալ
խօսքը:

«ԲՈՒՆ ՎՏԱՆԳԸ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ Է»

Ուինսթըն Զըրչիլ, Անգլիոյ երբեմնի ծովային նախարարը, ճառ մը խօսելով երեսփ. ժողովին մէջ, բացատրեց թէ Գերմանիոյ վերազինումը չատ աւելի ծանր վտանգ մը կը ներկայացնէ Եւրոպայի խաղաղութեան համար, քան հապէշական տագնապը, «որ աննշան է բաղդատելով անոր հետ»: Հիթլէր մէկ տարուան մէջ 800 միլիոն անգլ. ոսկի (60 միլիառ Ֆրանք) յատկացուցած է իր երկրին զինուորական պատրաստութեան համար, որ այսօր կը ներկայացնէ սպառազէն բանակատեղի մը: Գերմանական գործարանները կը բանին վերազինման համար, ամբողջ գերման ժողովուրդը զինուորութեան եւ պատերազմի կը պատրաստուի, մէկէն ըլլալով տղաքը: Հզօր բանակ մը ծնունդ կ'առնէ Գերմանիոյ մէջ: Բազմաթիւ սուզանաւեր կը յածին Պալթիկ ծովուն մէջ, անընդմանիոյ մէջ: Բազմաթիւ սուզանաւեր կը յածին Պալթիկ ծովուն մէջ, անընդհատ կը բազմապատկուին թնդանօթները, գնդացիրները, հրասայլերը եւ թունաւոր կազի գործարանները: Օդանաւային ուժը կը զարգանայ բացառիկ արագութեամբ: «Ես չեմ կարծեր որ Մուսոլինի պիտի ձեռնարկէր հապէշական արկածախնդրութեան, եթէ Ֆրանսա խորապէս զբաղած չըլլար եւ Անգլիա տակաւ չըլլար զինուորական եւ նաւային առեւտրական տեսակէտով: Վերազինուած Գերմանիոյ վախն էր որ Ֆրանսան մղեց իր վէճերը կարգադրել Իտալիոյ հետ, տարուան սկիզբը: Անկարելի չէ որ այդ կարգադրութեան մասին բանակցած ատեն գործելու ազատութիւն խոստացուած չըլլայ արեւելեան Ափրիկէի համար»:

Նախկին նախարարը պաշտպանելով հանդերձ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, անհրաժեշտ կը գտնէ Մեծն Բրիտանիոյ սպառազինութեանց յաւելումը:

Կացութիւնը Եգիպտոսի մէջ

Եգիպտական կառավարութիւնը սոսկողաբար յառաջ կը տանի ածուխի եւ ուրիշ անհրաժեշտ նիւթերու մթերումը, չոգեկառքի հաղորդակցութիւնները ապահովելու համար: 200,000 ծոն հանքածուխ ապսպրուած է Անգլիա, ինչ որ ամիսներ կրնայ բաւել:

**** Անգլիական մարտանաւերն ու օդանաւերը կը չարունակեն ռազմափոխադրել թէ Ազեքսանդրիոյ եւ թէ Փորթ Սայիտի առջեւ: Ամէն օր ռազմանաւ կը հասնի Ազեքսանդրիա: Մեծ պանդոկները անգլիական սպայակոյտին յատկացուած կամ զինուորական հիւանդանոցներու վերածուած են:*

*** Ամէն օր բամպակի բեռներ կը հասնին Ազեքսանդրիա, Իտալիոյ համար: Գործողութիւնները յառաջ կը տարուին մեծ փութաջանութեամբ, որպէսզի կարելի ըլլայ ապրանքները Իտալիա հասցնել, պատժական տնօրինութենէն առաջ: Հոկտեմբեր 17էն 24 ներքին գաւառներէն Ազեքսանդրիա հասած է 70,600 հակ, մինչդեռ անցեալ ամիս միեւնոյն ժամանակաշրջանին հասած էր միայն 25,100 հակ:*

Առեւտականներու Հանգստարան

Հինգշաբթի օր բացուեցաւ արմատական - ընկերվարական կուսակցութեան տարեկան համագումարը, որուն ելքէն կախում ունի Լավալի դահլիճին զօրացումը կամ տկարացումը:

Համագումարի օրակարգին վրայ կը գտնուին երեք հիմնական հարցեր:— 1. Ելմտական, մասնաւորապէս պաշտօնեաներու առճիկներուն կրճատումը:— 2. Արտաքին քաղաքականութիւն (Պ. Լավալը կը մեղադրեն թէ սրտանց չի պաշտպաներ Ազգերու Դաշնակցութիւնը).— 3. Հանրապետական վարչաձեւին պաշտպանութիւնը, Հրեղէն Խաչի եւ ուրիշ Փաշական կազմակերպութեանց կաշկանդումով կամ լուծումով: Ամէնէն փշոտ խնդիրը այս վերջինն է: Շատ տեղ անբաւական համարելով վերջին բացառիկ օրէնքները, կը պահանջեն լուծել կասկածելի կազմակերպութիւնները: Վիճաբանութեանց պահուն Պ. Խոխոյանկարծ առաջ քաշեց, եւ նախկին նախարար Պ. Շօթան հազիւ յաջողեցաւ համոզել եւ սրտի վերադարձնել:

Կացութիւնը Աssիս Ապէպայի մէջ

Հապէշական տագնապէն կը հերքեն այն լուրերը թէ օտարները արտօնուած չեն մայրաքաղաքէն հեռանալու: Մայրաքաղաքը հեռագիրով հանդարտ երե — ւոյթ մը կ'առնէ, մանաւանդ կեդրոնին մէջ ուր առեւտուրը թուլցած է: Սակայն որոշ ոգեւորութիւն կը տիրէ պալատին շուրջը եւ արուարձաններու մէջ, քանի որ զաւառներէն ցեղապետներ եւ ռազմիկներ կուգան իրենց հաւատարմութիւնը յայտնելու, ճակատ մեկնելէ առաջ: Տաքութիւնը կը սաստկանայ: Կ'ըսուի թէ Աստիս - Ապէպայի պահակազօրքը 15,000ի պիտի բարձրանայ, թէ ապահովութեան հսկելու եւ թէ երկաթուղին պաշտպանելու համար:

Թիկրէի ևաւսւսկը կ'ապիջատուի

Իտալական օդանաւեր յարատարութիւն մը ուղղեցին Թիկրէի ժողովուրդներուն, ծանուցանելով թէ Ռաս Կուքսա (ան որ անձնատուր եղաւ), նահանգապետ նշանակուած է: Ցայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ կուսակալին իրաւասութիւնը կը տարածուի մինչեւ Թաքքազէ գետը: Այս երկրամասին մէկ մեծ մասը դեռ Իտալացիներուն ձեռքը անցած չէ: Ցայտարարութիւնը կ'աւելցնէ.— « Ժողովուրդ Թիկրէի, ուրախացիր տեսնելով որ կը վերածնի Յովհաննէս կայսեր հարստութիւնը: Հնազանդէ Ռաս Կուքսայի, որ օգտակար պիտի ըլլայ քու երկրիդ: Անոնք որ կը հնազանդին, մեր բարեկամները պիտի ըլլան »:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԹՈՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ ԿՐԵՏԷի ՄԷՋ.— Աթէնքէն հասած հեռագիրներ կը հաղորդեն թէ ապստամբութիւն ծագած է կրետէի մէջ, միապետութեան վերահաստատման հետեւանքով: Մարտանաւեր ղրկուած են Սելանիկէն եւ Պիրէոնէն, ինչպէս եւ փոխադրանաւեր՝ լեցուն զինուորներով եւ ռազմամթերքով: Կը կարծուի թէ ապստամբութիւնը սարքած են Վենիզէլոսի կուսակիցները, մասնակցութեամբ 30,000 բնակիչներու:

ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԵՏ ԿԱՆՁԵՑ Փրակայի դեսպանը, հաստատութիւնը յանձնելով գործակատարի մը: Ցարաբերութիւնները լարուած են տասնէ մը ի վեր, փոքրամասնութեանց եւ ուրիշ խնդիրներու պատճառով:

30 ՀՈԳԻ ԽԵՂԴՈՒԻՑԱՆ Պուլկարիոյ մէջ, ջրհեղեղային անձրեւներու հետեւանքով, երբ ճամբաներու չինութեամբ կը զբաղէին: Վերջերս արտակարգ— օրէն տաք էր օդը, եւ հետեւանքը եղաւ տեղատարափ անձրեւ, մեծ վնասներ պատճառելով մասնաւորապէս Մակեդոնիոյ չրջանին մէջ:

ՄԱՐԱԶԱՒԱՏ փէթին ,Տար Լոնտոն կը գտնուի քանի մը օրէ ի վեր, առջի օր երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ սպայակոյտի ընդհ. պետին հետ: Լոնտոնի մէջ մեծ պատիւներ եղան Ֆրանսայի մարաջախտին:

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ԻՄ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ «Զաւարեան» Կոմիտէի ընդհ. ժողովը կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ:

Գաւառ

ՎԱՀԱՆԻ Կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած Ս. Ընթ-ուանի (Մարսէյլ) ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ ենթկոմիտէի կողմէ
վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամի 2ին, ԼԱ ՎԻՍ Լ'ԷՐՄԻԹԱԺի սրահին մէջ
Կր ներկայացուի **ՍԱՄՆՈՑ ՀՍԿԱՆԵՐԸ** (5 արար)
Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:
Ցանօթ.— Ծնողներէն կը խնդրուի փոքրիկները միասին չբերել:
Դուրսէն որ եւ է բան ծախել արգիլուած է:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԼԷՕ - ՖՈՇՃԱՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ «ԱՐՇԻԻ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԻԷ ԿՈՂՄԷ

ԿԻՐԱԿԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԷՍ ՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Bourg - la - Reine, Place Condorcet, Salle des Banquetsի սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Ս. ԱՒՕՒՒՆԻ ԵՒ Ղ. ՄԵԼՈՅԵՑՆ**

Կը մեներգէ Օր. ԴՆԵԱԶԵԱՆ,
Կ'արտասանեն ընկերներ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ,
Խմբերգներ՝ Թար Պ. ԳԱՐԵԳԻՆԷ,
Հայկական եւ կովկասեան պարեր
Մուտքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆրանք,

Հաղ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել 88 հիանրակառքը եւ իջնել Պուրլա-Րէյն, փլաս Գոնտորսէ:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ

Ընկերառնամակրական իւնջոյ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Գարակէօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի լե Մուլինօ.

կը խօսի ընկեր **ՀՐԱՆՏ. ՍԱՄՈՒԷԼ**
Գեղարուեստական ճոխ բաժին,
Մուտք 5 ֆրանք,

ՓՐԻՎԱՑԻ ՄԷՋ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ 26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2ԻՆ

կը խօսի ընկեր Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՓՈՆ ՏՕՊՐՆԱՑԻ ՄԷՋ

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Ե. ԳԻԼԻԿԵԱՆԴՐՆԵՑՆ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱԼՈՆՈՅ-ՔՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 119, Ավընիւ տ'Իթալիի սրճարանին մէջ: Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ սափրիչ մը (այրերու համար). վստահելի եւ գործունեայ: Դիմել՝ Antranik Momdjianի, 55, rue Pasteur Gardanne, (B. de R.).

Ի ՆՊԱՍՏ Պետ. Հ. կարմիր Խաչի Օդն. Մասնաճիւղին ծախուած մէկ ֆրանքնոց նուիրատոմսերէն շահած են հետեւեալ թիւերը.—

11, 27, 48, 59, 184, 200, 321, 455, 514, 674, 793, 799, 827, 909, 1004, 1093, 1122, 1160, 1195, 1209, 1244:

Շահող տոմս ունեցողները կը հրաւիրուին ներկայացնել իրենց տոմսերով ելեկտրական Խորհրդարանը, ընդհ. քարտուղարութեան եւ ստանալ շահուած պարգեւները:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER YACOPIAN
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է թորումով, բնական անիսոնի խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութիւնէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, վնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին
Մեծաքանակ գնումներու հասցէ՝
Agence Générale
S. A. GRANDES
DISTILLERIES PEUREUX
18, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
Եւս DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ԳՈՅԱՄԱՐՏ *Օրացոյց 1936, է. տարի*

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Դիմել հեռեւեալ հասցէին՝ Gaizag Djarayan, 49, Rue Nationale, Marseille (Fr.).

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑԸ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ.—

Մարսէյլ, Միութեանս Գրադարան Ընթերցարանը, 49,Rue Nationale, Marseille
Մարսէյլ, Գրատուն Գ. Մերճեկեան, 13, Rue des Dominicaines, Marseille
Փարիզ եւ շրջանը, ԳՐԱՏ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, 51, Rue Monsieur le Prince,Paris
«Ցառաջ»ի խմբագրատունը:
Տեսքն, Վահան Հիւսեան, 3, Rue Tellier, Decines
Լիոն և Բրըջքեան, 115, Rue Moncey.
Ռօման, Ս. Պիլալի 5, Rue du Puy.
Վալանս, Ղազար Գալուստեան, 58, Rue Bouffier, Valence
Սէնթ Էթիէն, Վարդան Մրմեան, 34, Rue des Frères Chapps
Վիէն, Ներսէս Խաչիկեան, 124, Rue Lafayette
Նիս, Վահան Շէհրէդեան, 182, Bld. de la Madeleine
Կարտան, Լ. Գայաճեանեան, Puits Bivert.
Ալճէրիա, Գօղոս Արզումանեան, Hôtel Atlas, Blida
Գօրսօ, Ա. Քէնտիրեան, Rue Ed. Vaillant, Cenon
Գէյրութ, Մորէն Աղնաւուրեան, Bab Yacoub
Գարթէց Ծոց, Ա. Գէորգեան, A.I.O.C., Abadan
Գանատա, Անդրանիկ Սիրունեան, Sainte - Catarins
Գասրա, Ռուբէն Մնուչեան, Librairie, Basrah
Գէյրութ, Արշակ Հօրմեան, Photo Mourad
Մուսուլ Բարութիւն Արծրունեան, Garage Central
Փօն տ'Օպնա, Արթին Կարապետեան,
Շարվիէօ, Ստեփան Թիւրմինեան
Ամերիկա, B. Palyan, 119, P. O. Box, Milford, Mass.
Հալէպ, Մորէն Գըրքէսլեան, 22, Rue Boustan Kulab
Դամասկոս, Աւետիս Լօշմաճեան, Photo Sport
Գաղտատ, գլխարկավաճառ Աւետիս Աղաննիկեան
Մարսէյլի արուարձանները Դաշնակցական Գլխւորները:
Պունտատան, «Նոր Օր»ի խմբագրատունը
Եգիպտոս՝ «Ցուսաբեր»ի խմբագրատունը, նաեւ բոլոր դաշնակցական Թերթերու խմբագրատունները:

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԳԱՌՆ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վրայ՝ առանց յաւելումի՝12ը 125 ֆրանք:

ՄՕՆՍԱՐՏԻ ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ԱՆՈՒՇԵՂԷՆԱՎԱՃԱՌ (*Patisserie*)

10, Rue Saulnier, ՄԷՋԸՕ **Cadet**ի ԴԻՄԱՑ

Խնամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշկոշ կը պատրաստէ Տէր եւ Տնօրէն՝ ՂԵՒՈՆԴ ՉԱՓԱՐԵԱՆ:

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՒԻԹԷՆ

ԾԱՒՈՒ Է հիւանդութեան պատճառաւ պէ Լիվիլի ամէնուն ծանօթ արեւելեան բաղնիքը: Շատ յարմար գին եւ վճարման դիւրութիւններ: կարելի է այցելել տեղւոյն վրայ **74, Rue de Belleville.** ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ իրիկուան ժամը 8ը բացի ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷ:

Պատրաստ յաճախորդ: երկար ժամանակաւ պայմ:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

ՄԷՋԸՕ՝ Օսէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE

ՅՈՒԴՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌՈՒՆԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻԿ ՏԱՄՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌՈՒՆԻ խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 Ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 Ֆրանք:

Գաւառեն ապսպրանքի համար ղրկել 2 ֆրանք աւելի:
Արտասահմանեն » » » 4 » »
(ցանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ԹԷՑԱՒԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՑԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Café Noaillesի սրահին մէջ
Կը դասախօսէ Տիկին ՓՕՂԱՍԵԱՆ
«Կնոջ բերած բաժինը մարդկային քաղաքակրթութեան» նիւթին շուրջ
Մուտք՝ 3 ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն միասին):

ԹԷՑԱՒԵՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՆՎԻԼԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Վաղը՝ կիրակի երեկոյ ժամը 8ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ
Գեղարուեստական բաժին, երգ, արտասանութիւն ֆեւալյոն
Մուտք 2 ֆրանք, փոքրիկներու 1 ֆր. (Թէյ եւ խմորեղէն միասին)

ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՃԱՇԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Mr. PARMAC, (Expert-Fiscal)

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԱՄԷՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

Դիմեցէք անոր՝ ձեր առեւտրական, արհեստագիտական եւանձնական կեանքի բոլոր խնդիրներու համար: կը լուսաբանէ ՀԱՐԿԱՅԻՆ, ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ, որպէսզի որ եւ է դժուարութիւններու չհանդիպիք. գործադրեցէք՝ **ՓԱՐՄԱՔԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱԿԱՆ** մեթոտը, որ կը համապատասխանէ ամէն պահանջի:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար գրեցէք մեզի (դրոշմաթուղթ մը ղրկելով պատասխանին համար):

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

ՎԱՐԶՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Վարձու է Սէն Պարնապէի մէջ, թրամուէյի գծին վրայ, խանութ մը, խոհանոց եւ սենեակով միասին, ջուր, կազ եւ էլեքտրական թիւն: Դիւրամատչելի պայմաններ: Դիմել՝

Գ. Մերիկեանի, 13, rue des Dominicaines, *Մարսէյլ.*
եւ կամ Պ. Լութվիկին, Պար տէ Լիօն:

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R.C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 15 – 70
(ԵՐԹԱԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԵԱՑ ԵՒԱՄԱՆԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
27
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
27 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2946

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

«ՍԻՐՏՍ ՆՄԱՆ ԷՆ ՓԼԱԾ ՏՆԵՐ»

... Վարդապետին բոլոր արժանիքներուն մէջ — տաղանդ, արուեստ, գիտութիւն, կամք եւ խանդավառութիւն — տիրական սիրտ մնայ ոդին, այնքան վճիռ, խորունկ եւ ծաւալուն:

Ինչ պիտի ըլլար արմատախիլ բազմութեանց հոգեկան պատկերը այսօր, չքչ վարդապետը դուրս ելած չըլլար էջմիածինէն կամ Կովկասէն: Եթէ հանդիպած չըլլար Պոլիս, Բիւթանիա, Փոքր Ասիա, Եգիպտոս եւ այլուր:

Վարդապետին առաքելութեան չէ՞ք պարտիր ինչ որ կը թրթռայ ձեր մանչին, կը սարսռայ ձեր չրթներուն վրայ մինչեւ այսօր: Ծանրէք ծով եւ ցամաք ցամաք:

Ի՞նչ ունէինք երբեմնի սուլթանախնամ ոստանին մէջ, Կոմիտասի գալուստէն առաջ:

Եւ, բոլոր երգերուն ինչպէս երգիչներուն կամ երգախումբերուն մէջ, ո՞րն էր այն բացառիկը, որ ամէնէն աւելի ոդի, խռովք, ուժ, արեւ եւ արցունք ցանեց սիրտերու մէջ, ծաւալեցաւ ու տեւեց.—Կը տեւէ՞ մինչեւ այսօր:

Երգեր չա՞տ էինք լսեր, մինչեւ Կոմիտասի գալուստը: Ու կը լսենք մինչեւ այսօր:

Եւ սակայն, ո՞ր կանչը, նոյնիսկ մրմունջը այնքան ուժգնօրէն ճեղքեց խաւարը, անդգալաբար լեցնելով անկրպտուր, փարթամ այլ անամէջ քաղաքները խռնարհեցնելով գիւղին առջեւ:

Վարդապետը յաղթեց, վարդապետը գերադանցեց, որովհետեւ իրեն հետ ունէր լեռն ու դաշտ, հովն ու արօրը, սէրն ու աշխատանքը, ժպիտն ու արեւը, վտակն ու «կռունկ»ը, խոյանք եւ սարսուռ — ամբողջ ժողովուրդ մը իր հարազատ յոյզերով, փոթորիկներով, ուրախութեամբ եւ տրտմութեամբ:

Սիրտս նման էն փլած տներ,
Կտուրեր է գերաններ, խախտեր է աներ ...

Նոր Կոմիտասի մը կարօտն ունինք մենք այսօր, անուշանալու համար մեր սիրտը, որ ահա կը փլի, չառերու համար փաթ՞ած է արդէն «Նման էն տներ»— հոո՛ւ գիւղն ու դաշտէն, ազօտ յիշատակի մը վերածելով հայրենի լեռն ու գետն ու գերանդին:

Կարօ՞տն ունինք խանդակաթ սրտի մը եւ հզօր արուեստի մը, որ կրկին ու կրկին պեղելով անապատ ակունքը ժողովրդական երգին, քիչ մը չող, պուտ մը ուիշ հեղուր մեր հոգիներուն մէջ:

Ո՛չ մէկ ժողովուրդ այնքան խմորուած, նոյնացած է իր երգերուն հետ, որքան այս հալածական բազմութիւնը:

Եւ ոչ մէկ ժողովրդական երգ այնքան հրաշագործ ազդակ մը եղած է ինքնապաշտպանութեան համար, որքան հայկականը:

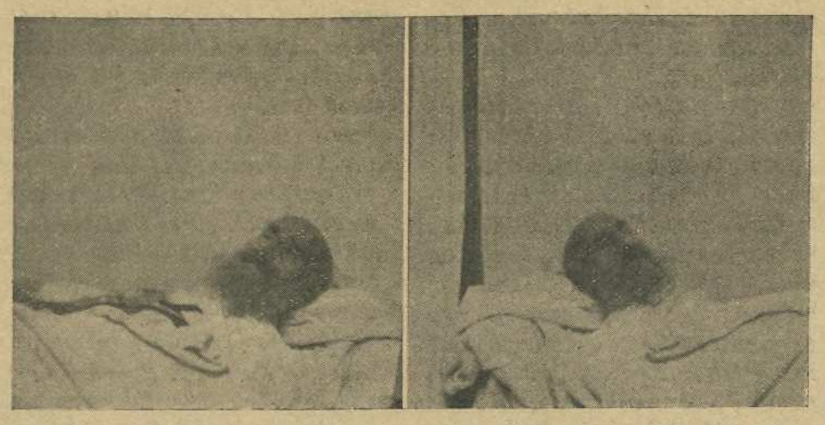
Կոմիտաս խորացաւ քմբռնեց այդ խորհուրդը,— եւ առով իսկ յեղափոխութիւն մը կատարած եղաւ, տիրական եւ ինքնուրոյն:

Մենք այդ յեղափոխութեան չարունակութիւնն է որ կը սպասենք տարաբդիր երիտասարդութիւններէն, — իր սաներէն, բոլոր երգչախումբերէն ու երգիչներէն:

Եթէ Անդրանիկի գործը կէս մնաց բռնօրէն, նոյն չքմեղանքը չունինք վարդապետին ժառանգութեան համար:

Որ եւ է զանցառութիւն՝ պիտի նշանակէր երկրորդ անգամ թաղել Վարպետը:

Շ.

ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ ՄԵՌՆԵԼԷ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎԵՐՋԸ

(Նկարուած երաժիշտ Պ. Գ. Ալէմշահի կողմէ)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՑՈՒՄ ԿՈՄԻՏԱՍԻ

Մեծ տառապողն էր, որ կը խօսէր, մեծ համբը, մերթ տխուր ու վշտաբեկ՝ իր Կռունկ երգին մէջ, մերթ յուսալից՝ Մագդաղինացիին ողբերովը, մերթ ռազմական՝ Սիփանի սիւրեռուն տակ, մերթ կեանքով առը - կան՝ Սիփանի սիւրեռուն տակ, մերթ կեանքով առը - գուն՝ իր Հէյհէներուն այնքան բնաւորութեամբ եւ ոգիով մելոտիներուն յանկերգներովը (Ազատամարտ, 1910):

Ա. ՎՌԱՄԵԱՆ

Հայաստանեայց աշխարհը փոխակերպուած հսկայ երգեհոնի մը:

Ամոր սաեղնաշարերը կը կազմեն Վանայ լիճը՝ իր փրփուրներուն երգով, Թխլան լեռը՝ իր ջուրերուն կարկաչով, Լոռիի ձորերը՝ իրենց ջրվէժներուն լարականով, Սիփանի սարը՝ իր ցօղանձրեւին տաղասացութեամբ, Աշտիշատի անտառը՝ իր սօսիներուն սօսափիւնով, Երասխը՝ իր անդնդախոյտ սրինգով, Մասիսը՝ իր ամպերուն որոտով, Սեւանը՝ իր ջուրերուն աղօթքով, Ա. Բարթեւան դաշտը՝ իր լուսափոչիին արբասացութեամբ, Սիւնեաց ուռիները՝ իրենց տխուր քնարով:

Երբ կը սկսի նուագել այս հրաշալի երգեհոնը, անջրպետին մէջ կը կապուի օփերա մը: Ինչ այլակերպութիւն է այս,— արշալոյսով ողողուած արտերուն մէջ հայ գիւղացիներն են ահա, որ արօրերգութեան են սկսած:— Լուսընկայ գիշերով՝ հասուն աղջիկ մը ահա, որ կը կանչէ իր եարը, մինչ երկինքը աստղերը կը նետէ վար:—Այն ժամուն երբ արեւը կը փրփրի իր ամէնէն արի կարմիրովը, հնձուորները կը սկսին, արտերուն մէջ, քաղհանի երգը:— Հայ մանկին է որ ճախարակին վրայ կը հակի՝ մանելով իր զգացումներուն ապրշումէ թելը:

Ո՞վ է այն, որ կը վարէ այս անմահական հէքեաթերգութիւնը, ո՞վ է այն հրաշալի արուեստագէտը, որ նուագարանի մըն է վերածեր Հայաստանեայց աշխարհը: — Կոմիտա՛ս, անզուգական արուեստագէտը, որ յաւիտենապէս կը փակէ իր աչքերը, այսօր:

Եւ ահա առո՛ր համար, Հայաստանեայց աշխարհն է դարձեալ, որ նուագարանի մըն է վերածուեր այսօր՝ փառերգելու համար Կոմիտասի հանճարը:

Անմա՞հ Կոմիտաս, դուն որ ձայներու մէջ դրիր Հայոց պատմութիւնը, դուն որ նուագդի վերածեցիր մեր հայրենի ապրումներըդուն որ անբռնաբարելի զարճուցիր մեր բնաշխարհի իրաւունքը, դուն որ հայ երաժշտութիւն մը ստեղծագործեցիր մեր հոգիին, որպէսզի այսուհետեւ, արուեստագէտ մարդիկ, ներշնչուելով քու տաղանդէդ, կարենան մեզի տալ հայ բանաստեղծութիւն կամ հայ նկարչութիւն, դո՛ւն, ո՛վ աստուածատիպ արուեստագէտ, որ ձայնեղութիւն տուիր մեզի՝ որպէսզի հնչէ զարերուն մէջէն, օրհնա՛ծ ըլլաս դուն:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏԸ

Իմ ճանաչած ամէնէն զուարթ եւ կենսուրախ մարդկանցիցէր Կոմիտասը, եւ որքան տխո՛ւր ու ողբերգական եղաւ նրա կեանքի վերջալոյսը:

Նա ծնուած էր խմացական երջանիկ ապրումների, հանրային փայլի ու ու զուրդուրանքի համար, եւ մեռաւ ամենամոայլ առանձնութեան մէջ, բնութեան դաժան հարուածների տակ:

Եւ այժմ, երբ հողին է յանձնւում ինչ որ մնացել է նրանից նիւթեղէն, Կոմիտաս անունը վաղուց արդէն դարձել է պատմութիւն: Հայ մշակոյթի պատմութեան ամենաչքեղ էջերից մէկը:

Ի՞նչ է այդ պատմութեան մէջ ամէնէն կախարդը, ամէնէն մնայունը, ամէնէն արժէքաւորն ու թանկագինը:

Կոմիտասի տաղանդը բազմակողմանի էր ու խորունկ: Բնութիւնը օժտել էր Կոմիտասին բացառիկ կարողութիւններով: Նա եւ՛ ուսուցիչ էր, եւ՛ քանասէր, եւ արուեստի գիտնական հետազօտող, եւ՛ խմբավար, եւ՛ երգիչ ու երաժիշտ, եւ՛ ձայնագրող, եւ ի՛նքնուրոյն երգահան — եւ այս բոլոր բնագաւառներում ստեղծագործող միաք էր, որ չէր սիրում քայլել արդէն յայտնի արահետներով, այլ սեփական ուղիներ էր հարթում:

Կոմիտասի թողած հարուստ ժառանգութեան չուրջ դեռ շա՞տ կը խօսուի ու կը գրուի, բայց հայ մշակոյթի պատմութեան մէջ նրա գրաւած հիմնական տեղի մասին, թւում է թէ, այսօր այլ եւս վէճ չպէտք է լինի:Կոմիտասի անունը անխզելի կապերով կապուած է հայ ժողովրդական երգի, ժողովրդական ստեղծագործութեան հետ: Նրանից առաջ պատահած եզակի դէպքերը մի կողմ դնելով՝ նա է դաւ առաջինը, որ իր հայեացքը բեւեռեց հայ ժողովրդական երգի վրայ եւ արուեստագէտի ու գիտնականի լրջութեամբ մօտեցաւ ժողովրդական ստեղծագործութեան: Նա ցոյց տուեց թէ արուեստի ի՛նչ անսպառ եւ անդնահատելի աղբիւր է ժողովրդի հոգին: Նա առարկութիւն չվերցնող փաստերով հաստատեց հայ ժողովրդական երգի առաջնակարգ դերը հայ ազգային երգի ու երաժշտութեան մէջ: Ամենայն իրաւամբ Կոմիտասին պէտք է համարել հայ ժողովրդական երգի ռահվիրան:Եւ տակաւ բոլոր մեր երաժիշտները դնացին նրա բացած ճանապարհով, եւ այսօր էլ շատերը նրա հետեւողութեամբ են ստեղծագործում, յաճախ ընդօրինակելու աստիճան հետեւելով նրա եղանակներին ու ձեւերին:

Զպէտք է մոռանալ, թէ ի՛նչ պայմաններում էր ապրում եւ աշխատում Կոմիտասը: Պաղ եւ անհամակիր վերաբերում էջմիածնի վանական մթնոլորտում՝ կաթողիկոսից սկսած մինչեւ յետին լուսաբարը, ներողամիտ հեղնանք մտաւորականների կողմից, դուրկ ամենատարրական յարմարութիւններից, անգամ հասարակ դաշնամուր չունէր իր սենեակում: Բայց եւ այնպէս անդուլ հաւաքում էր ժողովրդական քառեակները, լսում արձանագրում էր գեղջկական երգեր: Իր մեկ գործիքն էր՝ մի կտոր պարզ թուղթ եւ մի հատարակ մատիտ: Նա սովորաբար օգտւում էր հայկական ձայնանիշերից —

Փռ, է, վէ, քէ, խո, ձէ, բա, փո՛

Ութ ձայնանիշ — նրանցով հազարաւոր երգեր էր գրի առել ու ձայնագրել նա, յղկել, մշակել ու կատարելագործել: Ինչպէս համուռ քարտաշի ձեռքում կոպիտ քարը վեր է ածւում չողչողուն ադամանդի, Կոմիտասի տաղանդի չնորհիւ հայ գեղջկական կնչռ քառեակներից ստացւում էին բանաստեղծական անգին գոհարներ: Մանաւանդ անզրազ էր նա դէպի թուրքերէն բառերն ու արտայայտութիւնները, որ անխնայ դուրս էր շպրտում քառեակներից եւ տեղը, յաճախ հրաշալի գիւտերով, դնում էր հայերէն գեղեցիկ բառեր եւ արտայայտութիւններ: Քանի՛ քանի քառեակներ այժմ երգւում են Կոմիտասի վերամշակած խօսքերով: Կոմիտասը ոչ թէ մեքենայօրէն առնում ու ձայնագրում էր ժողովրդական երգը, նա մշակում եւ իր ստեղծագործութեան բովից էր անցկացնում հում նիւթերը..

Ընդհանուր կասկածն ու վերապահութիւնը փարատուեցին, երբ Կոմիտասին յաջողուեց հայ ժողովրդական երգը հանել լայն հասարակութեան առջեւ: Մի օր, էջմիածնի ճեմարանի 80 հոգինոց քառաձայն խմբի գլուխն անցած՝ նա ուղեւորուեց Թիֆլիս եւ այնտեղից վերադարձաւ յաղթական: Հայ ժողովրդական երգը՝ ներկայացուած Արտիստական Թատրոնի բեմի վրայ՝ կատարեալ յեղափոխութիւն էր առաջ բերել: Հասարակութիւն, մամուլ, արուեստագէտների շրջաններ զմայլած էին հիացումից: Հայ ժողովրդական երգը գրաւել էր ամէնքի սիրտերը եւ յաղթականօրէն մուտք էր գործում կեանքի լայն ասպարէզներ:

Թիֆլիսի այս համերգները զարճալիօտ հանդիսացան Կոմիտասի արուեստագէտի կեանքի մէջ: Այդ համերգներից կարելի է հաշուել եւ հայ ժողովրդական երգի յաղթանակի սկիզբը մեր մշակոյթում: Այնուհետեւ ինչ որ արուել է Կոմիտասի կողմից՝ չարունակութիւնն է, խորացումն ու լայնացումը այն հիմնական գործի ու գաղափարների, որոնք այնպիսի մեծ հաւատով հրապարակուեցան այդ նշանաւոր համերգներով: Այդ օրերից ընդհանրացաւ, ամրացաւ եւ Կոմիտասի համբաւը, որպէս հայ ժողովրդական երգի հաւաքողի, մշակողի ու տարածողի, իբրեւ հայ երգն ու երաժշտութիւնը ժողովրդական ստեղծագործութեան ակունքներից հանողի:

Կոմիտասը մեծ է իբրեւ ուսուցիչ, գիտնական եւ արուեստագէտ, բայց Կոմիտասը առաջինն է եւ մնում չգերազանցուած, իբրեւ հայ ժողովրդական երգի հաւաքիչ, մշակող եւ ընդհանրացնող, որպէս ժողովրդական ստեղծագործութեան մեծատաղանդ թարգման: Կոմիտաս — ամէնից առաջ եւ ամէնից աւելի՝ նշանակում է հայ ժողովրդական երգ:

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԴԺԲԱԽՏՈՒԹԵՆԷՆ ԱՌԱՋ (1912)

ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱԺԵՇՏ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ

Մնաք բարեւ, անգին Հայր սուրբ - Լան, մնաք բարեւ յաւիտեան...

Այս տխուր օրերին կայծակի արագ զութեամբ հաղարաւոր թանկագին յիշատակներ արթնցած են հոգուս մէջ եւ մոռացութեան տուած այս տարաբախտ 16 տարուան ձեր տառապանքներն եւ հեռացումի, ձեր բոլոր սիրելի բարեկամներից եւ ձեր մեծ գործից վշտալի ու սպառոր տպաւորութիւններին:

Մերթ կը մտաբերեմ Կովկասի հեռաւոր մեր առաջին հանդիպումը, երբ ձեր երգը յայտնութիւնը եղաւ ինձհամար հայ երաժշտութեան,— մերթ Փարիզի մեր մտերիմ բարեկամական ժամանցները 1906—7 թուականներին: Կարծես երէկ լինէին այն սքանչելի օրերը, երբ դուք կը պատրաստէիք առաջին հայկական մեծ նուագահանդէսը Փարիզի մէջ, որ յայտնութիւն եղաւ Ֆրանսացի ամենամեծ գեղարուեստագէտների համար: Նոքա ըմբռնեցին հայկական երաժշտութեան առանձնայատուկ գեղեցկութիւնը, որ ոչ եւրոպական է եւ ոչ ասիական եւ որ բանաստեղծօրէն այնքան քնքոյշ եւ յուզիչ է...

Այդ ի՛նչ տենդային աշխատանք էիք թափում եւ ի՛նչ ոգեւորութիւն տալիս ամէնքին:Մենք բոլորս դողում էինք, որ ձեր ուժերը չեն դիմանայ այդ անսպառ յուզումներին, բայց ձեր զօրեղ հոգին յաղթեց մարմնի բոլոր յոգնութիւնները եւ նոյն իսկ տկարութիւնը:

Ցիշատակներս սլանում են անասելի ուժով... Ցիշում եմ այն ուրախ ժամանցները, երբ դուք մեզ թուլացնում էիք ծիծաղից ձեր կատակներով, կամ լացացնում ձեր արտասուքներով չաղուած ձայնով եւ նոյն արագութեամբ անցնելով տխուրէն դէպի ուրախութիւնները եւ բարձրից հովանաւորէ այն ժողովուրդը որի համար նահատակ եղաք, բայց եւ նրա ամենանուիրական սուրբերի չարքն անցաք:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԲԱՐՍԱՁԵԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Գրեց՝ ՏՈՒՔԹ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Կոմիտաս վարդապետը մեռաւ ... Բայց ի՛նչ յիշատակներ ունի քուկս ... յուշեր որոնք երէկուընէ են եւ ժամանակի հոլովումը չի կրնար երբեք մոռացութեան մատնել զանոնք ...

Հին են այդ յիշատակները՝ բայց բոլորն ալ մոքիս մէջ կ'արթննան եւ կը սոխպեն զիս յայտնել անոր դադղին քով թէ կեանքիս մէկ մեծ մասը կը պարտիմ իրեն ...

Զեմ խօսիր անոր երաժշտական բարձր տաղանդին, խոր համոզութեան ու հանճարեղ գրչին վրայ ... Բայց կ'ըսեմ թէ ան խիստ ընտիր յատկութիւններով օժտուած եկեղեցական մըն էր, իր կոչումին անձնուէր ու մեծապէս հաւատարիմ, որով՝ եթէ առնողք հիւանդութեան թաթը իր գլուխին վրայ չծանրանար, անկաս կրնար ժողովուրդի մեծ հովիւը ըլլալ:

Ըսի թէ կեանքիս մէկ մեծ մասը իրեն կը պարտիմ ... Այո՛ ...

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԵՐ ԱՆ ԵՐԱՆԱՎ

— ՃԵ —

Երբեմն վատառողջ ...

Եւ ասկիա միայնակ տատն է նրան պահել։

Ինչպես ասացի, ես ոչ մի ազգական չունեի, որ ինձ մոտ կանչեր։ Ես, ինչպես ասացի, ծնվել եմ Ղարսում, ուր ծնվել է նաև հայրս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի Ղարսից, որովհետև հազիվ երկու տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ տասը տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ տասնհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ տասնվեց տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ տասնութ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ քսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ քսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ երեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ երեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ քառասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ քառասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հիսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հիսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ վաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ վաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ յոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ յոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ ութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ ութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ իննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ իննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ երկու հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ երկու հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ երեք հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ երեք հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ չորս հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ չորս հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ հինգ հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ վեց հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ վեց հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ յոթ հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ ութ հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ ութ հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ ինը հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ ինը հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հազար տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ հազար հինգ հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրվաթսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրվաթսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրյոթանասուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրյոթանասունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրութսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրութսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրիննսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ հազար վեց հարյուրիննսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ալեքսանդրապոլից, որովհետև հազիվ հազար յոթ հարյուր տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Թիֆլիս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Թիֆլիսից, որովհետև հազիվ հազար յոթ հարյուրհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Բաքու։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Բաքվից, որովհետև հազիվ հազար յոթ հարյուրքսան տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ռոստով։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ռոստովից, որովհետև հազիվ հազար յոթ հարյուրքսանհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Մոսկվա։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Մոսկվայից, որովհետև հազիվ հազար յոթ հարյուրերեսուն տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղրիմ։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղրիմից, որովհետև հազիվ հազար յոթ հարյուրերեսունհինգ տարեկան էի, երբ հայրս ինձ տարավ Ղարս։ Ես ոչ մի հիշողություն չունեի նաև Ղարսից, որովհետև հազիվ

ՍԵՎ ԱՂԲԻՒՐԸ

— ✦ —

Խոսքս վերաբերի՛ւմ է ոչ միայն մեր օրուան մարդկային այն տիպերուն, որոնք ամէն ինչ կ՚ուզեն ծախել ու գնել, ամէն ինչ կը դարձնեն առուտուրի նիւթ, այլեւ անցեալի մարդերուն, որոնք ալ իրենց ժամանակին ունէին իրենց «ծախելիքը» եւ «գնելիքը»։ Ահա թէկուզ Ղազարոս Աղբիւրը, որ ինչպէս գիտենք, ծնած էր Ամասիա, ուր ալ մեծցած էր։ Ան ալ ունէր իր «ծախելիքը» եւ «գնելիքը»։ Ինչպէ՞ս կրնայ ըլլալ, որ Ղազարոս Աղբիւրը, որ ծնած էր Ամասիա, ուր ալ մեծցած էր, ունենայ «ծախելիք» եւ «գնելիք

Ապրիլ 11—24ի վառուկէր դէչերն էր երբ անուշ քունէս հանուելով տար - ուեցայ մօտակայ ոստիկանատունը եւ անկէ մէտտէբիաճէի բանտը, ուր տիրող կեղտոտութիւնը եւ ոջիլներու խուռներամ բազմութիւնը նկարագրել կարելի չէ ... Այդտեղ տեսայ բազում բարեկամներ, որոնց ձեռքերը հազիւ բարեհամներ, որոնց ձեռքերը հազիւ սեղմած սկսայ լալ ու մարմրիլ ... Ակնունի, Մաժակ, Միհրդատ Հայ - կազն, Զարդարեան եւ ուրիշներ ի դուր կ'աշխատէին զիս հանդարտեցնել, չունէս կը բռնուէր ... օդի պակասը, մթնոլորտի աղտոտութիւնը զիս չա - փազանց կը յուզէին ...երբ ահա ներս մտցուցին Կոմիտաս վարդապետը ... Դէմքը ժպտալից, ականողիքը հրա - մայական, չխտակ քովս եկաւ ու իր դուռ ձայնովը «Զե՞ս ամաչէր» ըսաւ ... Այդ բառերը ալեկոծ սրտիս վրայ չդիտեմ ինչո՛ւ բան մը սրսկեցին մեղ - մաբար ու ես լինկայ անոր կուրծքին վրայ ... լալով՝ մէկտ լալով, այնքան հոծ արցունքներ թափելով որ Վար - դապետին կուրծքը թրջելու աստի - ճանին եղայ ...Ան կը չոյէր ճակատս, թեւերուն մէջ զիս կը սեղմէր ու կը ղգայի թէ իրմէն բան մը յիս կը ներ - արկուէր, ոյժ մը, տեսակ մը ելեկ - տրականութիւն որ կենդանաբար աղ - դեցութիւն մը կը ներգործէր վրաս եւ առանց առոր ... դուցէ բոլորովին չքանայի :

Աքսորի ամբողջ չրջանին իրմէն չէի. ուղեր բաժնուիլ, քալելէր կ'ըլլար ոչ միայն ինձ, այլ բոլոր աքսորակից ընկերներուս : Իմ ոյժն էր ան :

Չեմ մոռնար իր այն երազը, զոր տեսած էր չարաթի գիչերը մը, եւ առա - ւօտուն մեզ զայն պատմելով՝ ըսաւ թէ բարի լուրի մը նշանակ էր այդ երա - զը...

Նոյն առտու Զանկըրիի ախոռ - ե - կեղեցիին մէջ պատարագ մատոյց ինքը... Ի՞նչ տեսակ պատարագ՝ Աստուած իմ, նմանը չեմ տեսած կեանքիս մէջ ... Ի՞նչ չերմեռանդու - թիւն, ի՞նչ քաղցր ու ներդաշնակ ա - ղօթասացութիւն ... իր «խաղաղու - թիւն ամենեցունց»ովը կը կարծէինք թէ անոր ձեռքէն ու մատներուն ծայ - րերէն յուսադրական չողեր կը տա - րածուէին մեր մէջ: Կատարեալ վե - րացումն էր Կոմիտասի այդ օրուան վիճակը եւ արդարեւ բարեգուշակ ... որովհետեւ հազիւ պատարագը աւար - տած, երբ ժողովուրդին դառնալով՝ Օրհնեալ եղերուի, երթայէք ի խաղա - ղութիւն աղօթքը մրմնջեց, եւ ահա Բիւզանդ Քէչեան եկաւ ինձ ըսելու թէ ես ու ինքը եւ Կոմիտաս վարդա - պետ եւ ուրիշ հինգ անձեր եւս ազատ - ուած էինք ու կ. Պոլիս պիտի դառ - նայինք ... Վարդապետին երազը կը կատարուէր :

Կոմիտաս վարդապետ ծունկի եկաւ եւ «փառք Աստուծոյ» մը ըսաւ ու դուռ եւ դեղեցիկ ձայնովը «Տիրամայր»ը երգեց ու յետոյ խումբ կազմելով զա - ցինք կառավարչին քով, մեր ազա - տութեան աւետիսը պաշտօնապէս լը - սելու :

Չեմ երկարեր : Բայց մեր բանտաք - սորի ամբողջ տեւողութեան՝ Կոմի - տաս վարդապետ եղաւ հզօր քաջալե - րիչը, մեծադղեցիկ յուսադրիչը բո - լոր աքսորականներուն, եւ իմ ալ նե - ցուկս : Առանց իրեն ինձ կը թուէր թէ քշնամիները պիտի տանէին զիս ... Ան վախս կը փարատէր այնպիսի ազ - դու կերպով, որ մէյ մը կ'ուզէի իր թե - ւերուն մէջ մնալ :

Ո՛հ անցեալ օրեր ... ի՞նչպէս այդ անըմբռնելին փոխուեցաւ յանկարծ, ի՞նչ տաբօրինակ պատահար մըն էր, որ եկաւ ընկճել այդ քաջառողջ, հի - ւանդութեան դէմ վանիչ ոյժը, այդ յաղթանդամ մարմինը ... աւա՛ղ :

Չեմ կարող չարունակել ... ձեռքս տածելով այդ մեծ եկեղեցականին վրայ, որու հետ կեանքի բաւական երկար տարիներու չարք մը ունեցած եմ եւ ապրած իր մտերմութեան մէջ ... ականջիս կը հնչէ տակաւին իր «Տէր ողորմեա»ն, զոր կ'երգէր չա - րունակ աքսորի մէջ՝ մեր վրայ հսկող պահապաններն իսկ յուզելով ...

Չեմ մոռնար դինքը ... եւ մասուն - քի պէս վրաս միշտ կը պահեմ իր ձեռ - քով նօթագրած «Տէր ողորմեա»ն, զոր կ'ուղղէր ինձ հետեւեալ ձօնով.— «Սիրելի բժշկապետիս՝ վահրամ Թորգոմեանի, ի մուտս 1916 ամի, Կ. Պոլիս» :

Այս թուականէն երկու երեք ամիս յետոյ սկսաւ հիւանդանալ ... եւ այ - սօր կը յանձնուի հողին ...

ՏՈՒԲԹ. ՎԱՀՐԱՄ Ե. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Յառաջի այսօրուան թիւը

Վերջին պահուն ստացանք գրութիւններ եւնաեւ ուրիշ աշխատակիցներէ : Տեղի անձկութեան պատճառով հարկադրուեցանք յետաձգել յառաջիկայ կիրակի օրուան :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՉԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին քննութիւնը

Պոլսէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 25 թուականով.— «Բուրսան» թերթին համաձայն, Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին քննութիւնը, որ յառաջ կը տարուի մեծ խստութեամբ, նոր մեղսակցութիւններ երեւան հանած է : Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուած են: Բուն իսկ էնկիւրիւի մէջ կալանաւորներուն թիւը կը հասնի քառասունի :

Տասը հազար հին Ռազմիկներու երդումը

ՈՍԿԻ ԿՈՒՏԱՆ, ՋԷՆՔ ԵՒ ՀԱԳՈՒՍՏ ԳՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ... ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐԷ

Ուրբաթ օր արտակարգ տեսարաններ պարզուեցան Հապէշիստանի մայրա - քաղաքին մէջ, երբ տասը հազար կատաղի ռազմիկներ՝ Վալլայի նահանգէն կայսեր ներկայացան, իրենց հաւատարմութիւնը յայտնելու համար : Այդ նա - հանգը երկրին ոսկեհանքն է, ուստի ռազմիկները հարիւր հազարաւոր ոսկի արժոյութեամբ ոսկի առած էին իրենց հետ, ձոյլ, փոշի եւն. : «Ծէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ չուկային մէջ հայ առեւտրականներ սեղաններու վրայ չարած էին թանկագին մետաղը, որուն փոխարէն ռազմիկները կը ստա - նային հրացան, զօրք, ռազմանիւթ եւ դրամ : Երբ ռազմիկները կայսեր ներ - կայացան , իրենց հրամանատարը երկար ճառ մը խօսեցաւ, եւ բազմութիւնը ռազմաշունչ աղաղակներ արձակեց : Ճեռայ դառնալով կայսեր, ըսաւ թէ իր հայրը՝ Ռաս Ալաթա Հապէշներու հրամանատարներէն մէկն էր 1896ին, Առա - վալի մէջ, եւ յայտարարեց.

— Այժմ կարգը իմս է չարունակելու հօրս համբաւը իրրեւ ռազմիկ : Մենք պիտենք թէ ինչպէս կը կռուին այս Իտալացիները :

Յանդգնաւորութիւնը այնքան սաստկացած էր որ, ռազմիկներէն չատեր կայսեր հասէն պալատ խուժեցին սանդուղներէն ի վեր, եւ հարկ եղաւ բռնու - թեամբ դիմել, հեռացնելու համար : Ռազմիկներէն անոնք որ մասնակցեր էին 1896ի պատերազմին, կը չարունակէին պոռալ փողոցին մէջ :

— Ես լեռնակուտակ մետաղ Իտալացիներու դիակներ դիզեցի :

— Ես տասը պատերազմներու մասնակցած եմ Թէոդորոս Թագաւորին օ - րերէն ի վեր :

— Ի՞նչպէս մեր ձեռքէն պիտի ազատ մեր երկիրը այդ մարդը որ ուրիշ բան չէ ըրած բայց միայն բառեր դրել Թուղթին վրայ :

— Ես եօթը Իտալացիներ քաշեցի Մենելիքի առջեւ : Այժմ եօթն անգամ եօթը Իտալացիներ պիտի քաշեմ ձեր առջեւ, Աբքայդ արքայից :

Այս ռազմիկները կը պատկանին հռչակաւոր Քասսա ցեղին :

Ձամբորդներու տեղեկութեանց համաձայն, ամբողջ հիւսիսային Հապէ - շիստանի մէջ այրերը զինուոր կ'երթան Ռաս Սէյումի եւ Ռաս Քասսայի հրա - մանին տակ, եւ քաղաքները ամայացած են, միայն ծերունիներ, կիներ եւ մանուկներ մնացած ըլլալով : Երիտասարդ կիները կը միանան իրենց զինուոր

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԼԷՕ - ՔԱԹԹԱՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ «ԱՐՇԻԿ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԻԷ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԷՍ ՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Bourg-la-Reine, Place Condorcet, Salle des Banquets-ի սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Ս. ԱԱՄՕՒՆԻ** ԵՒ **Գ. ՄԵԼՈՅԵԱՆ**

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ ՄԷՋ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՒԱՔԱԿՐԱԿԱՆ ԻՒՆՂՈՅՄ

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Գարակօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի լ՛ Մուլինօ.

ամուսիններուն, կերակուր եփելու եւ խնամելու համար :

Հոկտեմբեր 25ին 3000 մօրուսաւոր ռազմիկներ Հարբարէն համբոյ ելան դէպի ճակատ, գրեթէ անպաշտպան ձգելով Հապէշիստանի այդ երկրորդ մայ - րաքաղաքը : Հաղարաւոր կիներ, ծերունիներ եւ մանուկներ փողոցներուն մէջ խռնուած՝ արմաւենիի տերեւներ եւ դոյնզդոյն ծաղիկներ կը նետէին անոնց ոտքերուն առջեւ : Կիներն ու սիրուհիները յառաջ կը նետուէին ռազմիկները համբուրելու համար, հառաչելով եւ կանչեր արձակելով :

Իսկ ադիսի կը յուսան ճաշտուիլ...

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Կ.ԱՐՁԱՊԵՏԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԲԱՐԵԻՕՍԵԼ

Մինչ անդին կը չարունակուին դինուորական պատրաստութիւնները, ասդ - դին ալ նոյնքան յամառութեամբ կը տարուին դիւանագիտական խօսակ - ցութիւնները, հաշտարար ելք մը գտնելու համար : Փարիզի մէջ չըլած գրոյց - ներու համաձայն, Մուսոլինի իր պայմանները հեռագրած է Փարիզ եւ Լան - տըն, հոկտեմբեր 18ին : Այս առթիւ, յանձն առած է թշնամութիւնները դադ - րեցնել եւ նոր դինուոր չղրկել , մինչեւ որ Անգլիա պատասխանէ : (Պայման - ները հրատարակած էինք երէկ) :

Փարիզի մէջ միչտ լուտուռս են : Հոմի մէջ ալ կը յուսան թէ պատժական անօրինութիւնները պիտի յետաձգուին, մինչեւ որ դիւանագիտական բանակ - ցութիւնները ելքի մը յանգին : Մինչեւ այդ անգլիական կառավարութիւնն ալ փոխուած կ'ըլլայ, նոր ընտրութեանց հետեւանքով, թէեւ յոյս չկայ որ փոխ - ուի քաղաքականութիւնը :

Պ. Լավալ ուրբաթ օր երկու երկար տեսակցութիւններ ունեցաւ Իտալա - կան դեսպանին հետ, առտուն եւ իրիկունը :

Հոմէն կը հետադրեն թէ Իտալիա ընդունած է Անգլիոյ հրաւէրը՝ մաս - նակցելու համար նաւային խորհրդաժողովին, որ պիտի գումարուի դեկտեմ - բեր 2ին, Լոնտոնի մէջ : Այս պարագան ալ լաւատեսութիւն կը ներչնչէ խաղա - ւարկներուն :

Պատժական անօրինութեանց գործադրութեան թուական պիտի որոչուի հոկտեմբեր 31ին, երբ ժընեւ պիտի հաւաքուին պատութեանց դլխաւոր ներ - կայացուցիչները : Մինչ այս մինչ այն, ամէն օր նոր հաւանութիւններ կը յայտնուին : Մինչեւ հիմա 28 պատութիւններ սկսած են գործադրել դէնքերու արտածման արգելքը, ինը պատութիւններ՝ տնտեսական սեղմումները , իսկ երեք պատութիւններ պատրաստակամութիւն յայտնած են դադրեցնել ա - մէն առեւտուր Իտալիոյ հետ :

Վերջին լուրերու համաձայն, Պ. Լավալ անյաղթելի դժուարութիւններ տեսնելով հանդերձ, կը յուսայ ելք մը գտնել, մանաւանդ որ Իտալիա տրա - մադիր կ'երեւայ վէճին վերջնական լուծումը վատահելու Ազգերու Դաշնակ - ցութեան : Անգլիա առ այժմ դիտողի դիրք բռնած է : Լոնտոնի մէջ գոհունա - կութիւն պատճառեց որ Իտալիա որոշած է 15—20,000 դինուորներ եւս կանչել Լիբիայէն : Կը յուսացուի որ Անգլիա եւս երկու դրահատրներ կու կանչէ Մի - ջերկրականէն :

Արմատականներու Համագումարը եւ Դահլիճը

Արմատական - ընկերվարականներու համագումարին ուրբաթ օրուան նիստին մէջ բուռն վէճաբանութիւններ տեղի ունեցան, երբ կուսակցական ուղեղծի յանձնաժողովը բանաձեւ մը քուէարկեց, որ կը պահանջէ անմիջա - պէս ջնջել Փաշական կամ հայրենասիրական կազմակերպութիւնները : Այս առթիւ յանձնաժողովը երկուքի բաժնուած էր, չափաւորները՝ իրենց գլուխն ունենալով Էռիօն եւ ծայրայեղները՝ առաջնորդութեամբ նախկին վարչապետ Պ. Տալատիէի :

Երկկ պիտի քուէարկուէր վերջնական բանաձեւը, հաշտեցնելով երկու տեսակէտները· այլապէս կամ դահլիճին դիրքը պիտի խախտի, քանի որ վեց նախարարներ կան Լավալի դահլիճին մէջ, կամ կուսակցութիւնը պիտի պա - ռակտուի :

Նոյն նիստին մէջ Պ. Էռիօ ուժեղ ճառ մը խօսեցաւ արտաքին քաղաքակա - նութեան մասին, չերմապէս պաշտպանելով Ազգերու Դաշնակցութիւնը : Հա - մագումարը միաձայնութեամբ ծափահարեց այս ճառը :

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Աթինջին կը հերքեն այն լուրը թէ ապստամբութիւն ծագած է Կրետէի մէջ : Բայց կը հաստատուի որ կարգ մը ձերբակալութիւններ կատարուած են Աթէնքի մէջ : Բանտարկուած է մանաւանդ հանրապետական նոր խմբակ - ցութեան նախագահը, Փոխանորդիու որ թուղթակ մը ցրուած էր :

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԵՍԻ · ԺՈՂՈՎԸ լուծուեցաւ ուրբաթ օր թագաւորին դահա - հաւով : Նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին նոյեմբեր 14ին : 1300 թեկնա - ծուներ արձանագրած են 615 աթոռի համար :

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ ԳԵՐԻՆԵՐԸ պիտի գործածուին ոսկեհանքերու մէջ, Իտալիոյ գանձէն պահած ոսկիին քանակը լրացնելու համար :

ՁԵՊՂՆԹԱՑ ՄԸ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԲԱՐՁ ԿԱՌԱՎՈՒՄԸ ՄԸ ընդհարեցան Պել - գրատ Սոֆիա գծին վրայ, առաջին քաղաքէն 150 քիլոմեթր հեռու : Եօթը հոգի մեռան, 15 հոգի վիրաւորուեցան :

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆ չարաթական տեղեկագրին համաձայն, հոկտեմբեր 19ին նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 377,839, ինչ որ 5510 հոգիի յա - ւելում կը ցուցնէ անցեալ չարաթուան վրայ :

ՄԱՐսԷՑԻ ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ կողմէ պատուիրակութիւն մը փարիզ պիտի դայ չորեքչաբթի օր, ներկայանալու համար Աչխատանքի նախարարին :

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի ազգ. հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մետրօ՝ Bonne-Nouvelle
ընդունելութիւն առջի օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ·

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉՄԷ
Դեկս. 21ին ՓԼԲԻ ԺՈՒՌՆԱԼի սրահին մէջ
կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

Bureaux PARMAC
Expert-Fiscal (ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ)
28 Bld. Strasbourg, Paris (10)
ՀԵՌԱՁԱՅՆ Botzaris 17-64
Ամսական 50 ֆրանքի փոխարէն, առեւտրականներու հանդէպ,
կը ստանձնէ հետեւեալ յանձնառութիւնները՝
կը պահէ անոր հաշուակալութիւնը հարկատուութեան օրէնք - ներու համաձայն եւ անառարկելի ձեւով մը:
կը ցուցէ անոր վճռերը տուրքի վարչութեան դէմ:
իր փաստաբանին միջոցաւ խորհրդակցութեան կ'ենթարկէ անոր եւ է կնճիռը (պարտ. ֆօն տը գոմէրս, եւլն.) եւ ծախքը՝ վերջէն ստանալու պայմանաւ կը հետապնդէ անոր առնչութիւններու գանձումը եւ վնասուց հատուցումը:
Ձեր բոլոր գործերուն համար ձրի խորհրդատուութիւն:
Ո՛վ որ կ'ուզէ ինքզինքը ապահովուած տեսնել վերոգրեալ պէտ - քերու եւ պատահականութիւններու դանդաղ, թող փութայ դիմել՝
ՊԻՒՐՕ ՏԸ ՓԱՐՄԱԳԻ եւ ծանօթանալ մանրամասնութեանց:
Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
կ'ընդունի ամէն օր բացի ՇԻՆԴԵՇԱԲԹԻ եւ ժամադրութեամբ՝
4, Rue Lazare Carnot, CLAMART
Հեռաձայն՝ Michelet 07-11. Օթօպիւս՝ թիւ 89:
Հինգշաբթի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9-12.30 եւ ժամադրութեամբ՝
117, Rue Saint-Lazare, PARIS
Հեռաձայն՝ Europe 40-63. Métro: St. Lazare

Maison KHENDAMIAN
ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
ՔԱՌԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մաս - նագիտութիւն. քաչուած մեր STUDIOի կամ ֆարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 25 ֆրանք:

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ
ԾԱԽՈՒՔ Է հիւանդութեան պատճառաւ ՊԷՎԻԼԻ ամէնուն ծանօթ արեւելեան բաղնիքը: Շատ յարմար գին եւ վճարման դիւրութիւններ: կարելի է այցելել տեղւոյն վրայ
74, Rue de Belleville. ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ իրիկուան ժամը 8ը բացի ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷ:
Պատրաստ յաճախորդ: Երկար ժամանակաւ պայ:

ՏՈՒԲ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ
ՎԿԱՑԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺՆ· ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ· ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
BAUDELOCQUEի ՄԱՏՐԱՆՈՑԷՆ
Հիւանդ կ'ընդունի Զատիկի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 - 12
Maison d'ACCOUCHEMENT
35 ՍԵՆՆԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ
36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96
ՄԱՏՉԱԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ
66, Rue Mouffetard. PARIS (5)
Tél.: Port-Royal 01-42 Métro: Place Monge
Էլէկտրէն տպարանին կից բացուած է նաեւ գրատուն մը, ուր պիտի գտնէք հայերէն եւ Ֆրանսերէն ամեն տեսակ գիրեր թէ՛պես նաեւ դասագիրեր եւ բառարաններ՝ խիստ չափաւոր դիներով:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՏԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻԶ
ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ ՓՏՏՈՒՑԻՔ ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ
ՔԱՔԻ ՏԻՒԶ
ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ՏՄԻՒԶ
ԿԱԶԴԻՒՐՔ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՐԻՐ
Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ·
Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց· ՏԱԼԱՓԻԲԻԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89
Փարիզի ներկայացուցիչ Գ· ՃԻՏՃՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor - Hugo, Clamart (Seine)
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ
241, Rue de Crimi

ՀԱՐԱԶԱՏ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
29
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
29 Octobre
1935

ԺԱ ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2947 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՄԵԾ ՇՈՒԽՈՎ ԿԱՏԱՐՈՒԵՑԱՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ ողբացեալ վարդապետին յուղարկաւորութիւնը, նախագահութեամբ խնամատար յանձնաժողովին եւ եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան: Դժբախտաբար կազդուրութիւնները եղած էին ախյահոյ, շաբաթ իրիկուն ուշ ատեն: Բազմութիւնը խոնուած էր տաճարին մէջ, բոլոր ցնծալով պատերը: Դուրսի բազմութիւնն ալ միասին հաշուելով, ներկայ էին մօտ հազար հայրենակիցներ: Կրօնական արարողութիւններէն վերջ, որոնց ընթացքին ծանօթ երգիչ Պ. Արմ. Շահմուրատեան երգեց վարդապետին «Տէր ողորմեա»ն, դամբանական մը խօսեցաւ օրուան պատարագիչը, Գարեգին եպիսկոպոս Խաչատուրեան: Ցետոյ դագաղը ժամուն դուրս հանուեցաւ, եւ 12 դամբանականներ խօսուեցան:

Կարգապահութեան կը հսկէին Հ. Մ. Ը. Մ.ի արիները: Դամբանականներէն վերջը դագաղը ուսամբարձ փոխադրուեցաւ եկեղեցւոյ ճակատը, ուր պիտի պահուի, մինչեւ որ Երեւանէն պատասխան ստացուի յուղարկաւորութեան համար:

Ինչպէս գրած էինք, հանգուցեալ վարդապետին մարմինը հինգշաբթի մինչեւ շաբաթ իրիկուն ցուցադրուած էր Հայոց եկեղեցիին մէջ: Թագաղին վրայ բացուած ապակեայ բաւականաչափ մը կը տեսնուէր տարեթուական վարդապետին յոգնատանջ դէմքը: Ու երբ օրուան ընթացքին ամէն դասակարգէ Հայեր, իր հիացողներն ու սիրուները յաջորդեցին՝ յուղարկաւորութեան օրուան առաջ, վարդապետին դագաղը տարուեցաւ սեղանին վրայ, ուր ազօթքներ կարդացուեցան երկու եպիսկոպոսներու եւ չորս քահանաներու կողմէ: Ցետոյ դարձեալ մահարիմին մէջ գետեղուեցաւ:

Պատարագէն վերջ, ակառ դամբանականներու շարքը: Նախ կարդացուեցաւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Խորէն Ա.ի ցաւակցական հեռագիրը, «Միաբանութեանս հետ միասին ողբում ենք Մայր Աթոռոյս միաբան եւ հայ ժողովրդի վշտի եւ ուրախութեան երգիչ կոմիտաս վարդապետի մահը»:

Ցաւակցական հեռագիր մը ղրկած էր նաեւ Ռումանիոյ Հայոց առաջնորդ Յուլիկ արքեպիսկոպոս:

Կաթողիկոսական նուիրակ Գարեգին պրէտ. Յովսէփեան, որ Փարիզէն վերկնած էր վարդապետին մահէն երկու օր առաջ՝ Երուսաղէմ երթալու համար, Մարսիլիայէն ցաւակցական գիր մը ուղղած էր իր «բանակագին ընկերոջ եւ միաբանակցի» մահուան առթիւ:

Գլխաւոր դամբանականը խօսեցաւ պատարագիչ Գարեգին եպիսկ. Խաչատուրեան, բնաբան ունենալով՝ «Տէր եթէ զշրթունս իմ բանայս, բերան իմ պատմեսցէ զօրհնութիւնս քո»:

ՏԱՐԵԳԻՆ ԵՊԻՍԿ.Ի ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆԸ

«Ով երբեք կրցած է իր մահկանացու աչքերով թափանցել այն տիեզերական խորհուրդին՝ որուն մէջ կը չարժինք մեր երկրաւոր կեանքի ընթացքին: Խորհուրդ մըն ալ իր լուսաստուերածին ցոլքը կ'արձակէ Գողթնէն Կուսին: Գէորգ Սոդոմոնեան եւ Թադէոս Յովհաննէսեան, երկրէն եւ բանաստեղծի շնորհներու խանութէն ու արտայայտիչը, կրցած են իրենց ծոցային զարկին մէջ փոխանցել զեղեցկութիւնն այդ խորհուրդին: Մանուկն Սոդոմեան ժառանգաբար կարծես կը կրէր նաեւ իր մէջ երգիչի յատկութիւնը՝ միացած բանաստեղծական աւիւնին հետ, որուն սկզբը կը քաշուի մօր լեռներուն վրայ, բայց մանաւանդ արեւին խորը: Սիրտ մը թափօտ ու մելամաղձոտ՝ որ չկրցաւ տակաւ երկար եւ լքեց իր միամեայ փոքրիկը՝ հրաժեշտ առնելով այս կեանքին: Հազիւ 11 տարեկան էր, երբ բախտը ժառանգեալ Սոդոմեանին, արթնցնելով անոր մէջ կոչումի մը ձայնը՝ որ կուգար հեռուէն՝ էջմիածնէն: Պատանին ինքզինքը կը գտնէր լոյսի տաճարին մէջ, ծննդավայրը հայ Եաբարանին: Երգիչը տակաւ ծնունդ կ'առնէր իր արիւնին եւ ջիղերուն հետ: Էջմիածին անոր մէջ մշակեց Հայաստանեայց ոգին, Հայաստանեայց երգի ոգին, երեւան բերելով այսպէս անմրցելի տաղանդը մեր իրականութեան մէջ:

Չգուցէ այնքան ալ չհանդամատուէինք այս երեւոյթով, եթէ չըմբռնէինք թէ ո'ւր էր լուսաղբիւրը այդ տաղանդին: Հայաստանեայց ժողովուրդին բանաձգորդ Հոգիին մէջ էր այն որ քրիստ. չրջանէն առաջ ալ բնութեան ազդակներով եւ նեբչնչումներով ի յայտ կուգար Գողթնի քնարներու դաշն թրքահնչուն ընդվզէն: Հրաշքը սիեղերական թրթռումներու ներդաշնակոյթին՝ որ Աստուծոյ խօսքն իսկ էր: Այդ խօսքն էր որ էջմիածնի մէջ հնչեց Սոդոմեանի ականջին, ցնցեց անոր հոգին: Եւ ան կրցաւ զանել ու պահպանել իր մէջ այդ հոգին ժողովրդական երգերով: Երգերը այն ժողովուրդին, որ դիմաց արեզակին զարձնել իր դէմքը, յետոյ զառնալու համար ճշմարիտ երբեմն արեզակին դարձնել իր դէմքը, յետոյ զառնալու համար ճշմարիտ ու կենդանի արեւին: Սահեզաձոյն միտք պէտք էր՝ հայ երգը արուեստի կատարելութեան հասցնելու համար:

(Մնացեալը յաջորդիվ)

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ
ԴԷՊԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆ
ՀԱՁՏՈՒԹԵԱՆ ՅՈՅՍԵՐԸ ՆՈՐԷՆ ՑՆԴԵՑԱՆ

Անգլիա անվերադունելի կը գտնէ Մուսոլինիի առաջարկները

Շաբաթ օրուընէ ասդին դարձեալ պղտորեցաւ միջազգային մթնոլորտը, երբ լուր տուին թէ Անգլիա անընդունելի կը գտնէ Մուսոլինիի առաջարկները, որոնք հաղորդուած էին Պ. Լաւալի միջոցաւ: Այս պատասխանին վրայ, յոյս չկայ նոր բանակցութիւններէ (Անգլիա - Ֆրանսա - Իտալիա) եւ հարցը նորէն պիտի յղուի Ազգերու Դաշնակցութեան: Կ'ըսուի թէ Իտալիա կարեւոր զիջումի մը կատարած է, հաւանելով որ բանակցութիւնները կատարուին Ազգերու Դաշնակցութեան չրջանակին մէջ, ինչպէս կը պնդէ Մեծն Բրիտանիա: Բանակցութիւնները պիտի սկսին այս չաբթու, երբ Անգլիոյ արտաքին նախարարը եւ Պ. Լաւալ ժրնեւ պիտի գտնուին, պատժական տնօրինութեանց դրծադրութեան պայմանաժամը որոշելու համար:

Բուն հապէչական հարցին քննութիւնը պիտի չարունակէ Հինգերու խորհուրդը, որ առաջին անգամ ծրագիր մը կազմեց, բայց յետոյ հրաժարեցաւ, երբ Իտալիա մերժեց: Հիմա որ Մուսոլինի հաւանութիւն կը յայտնէ Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ չարունակելու բանակցութիւնները, իր դիմաւոր պայմանն է զաղանապահութիւն, մինչեւ որ կարենան եզքի մը յանգիլ: Հինգերու յանձնախումբին մէջ ներկայացուցիչները ունին թէ Անգլիա եւ թէ Ֆրանսա, ինչպէս եւ Սպանիա, Լեհաստան եւ Թուրքիա: Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարներուն ներկայութիւնը ժընեւի մէջ՝ կ'ապացուցանէ թէ տժգոհելի բանակցութիւններ պիտի կատարուին եւ թէ մօտաւոր լուծման մը յոյս չկայ:

Երեւի այդ դիտակցութեամբ է որ իտալական բանակը ձեռնարկած է լայն յարձակողականի մը, թէ հիւսիսէն (Մաքալլէ) եւ թէ հարաւէն (Կորահայ): Երէկ, երկուշաբթի, 28 հոկտեմբեր իտալական յաղթանակի կը սպասուէր: (Հոկտեմբեր 28ին էր որ սեւ չապիկաւորները Հռոմի վրայ քալեցին, առաջնորդութեամբ Մուսոլինիի եւ երէկ այդ պատմական դէպքին 13րդ տարեդարձն էր): Իտալական բանակը արտակարգ պատրաստութիւններ կատարած է այս նոր արշաւանքին համար, վճռական հարուած մը տալու համար: Կիրակի օր սեւ չապիկաւորներու եւ Աբեսինեներու վաչտեր յատուկ խաղալով Աէմիանիթի լերան ստորոտէն, հասան Ամիս Նէնաս, 15 քիլոմէթր դէպի ներս (հիւսիսէն): Մեւնոյն ատեն չարժումներ կը կատարուէին Հարրարի ճակատէն:

Իտալական ծրագրին համաձայն, հիւսիսային բանակը դէպի հարաւ պիտի քալէ Ադուամ - Ատոմա - Ատիկրաթ գծով, դրաւելու համար Մաքալլէն: Աբեւելեան բանակը, որ խորհրդաւոր հանգամանք ունի, եւ որուն խարիսխը Ասացն է, թէ հիւսիսային բանակի ձախ թեւին պիտի օգնէ եւ թէ հապէչական ուժերուն վրայ պիտի յարձակի Հարրարի չրջանին մէջ: Իսկ հարաւային բանակը պիտի յարձակի հապէչական գլխաւոր բանակին վրայ, որ կը գտնուի ձիճիգա: Եթէ Իտալացիները յաջողին դրաւել Մաքալլէն, որ կը գտնուի Ատիկրաթէն 60 մղոն դէպի հարաւ պիտի քալեն Մախաչլայի եւ Տէսիէի վրայ, ուր համախմբուած են հապէչական անհամար ուժեր: Այս յառաջխաղացութեան համար Իտալացիները պատրաստած են 5000 ինքնաշարժ, 50,000 չորի եւ 20,000 ուղտ:

Հապէչներն ալ մեծ պատրաստութեամբ կը սպասեն վճռական ճակատամարտներու:

Այս առթիւ Ատէնէն կը հեռագրեն թէ անգլիական բազմաթիւ օդանաւեր կեդրոնացած են այդ չրջանին մէջ: Նախապէս 40 օդանաւեր միասին կային, իսկ այսօր հարիւրի հասած է թիւը: Եգիպտոսէն եւ Անգլիայէն անգլիացի օդանաւորդներ կը սպասուին այս չաբթու:

Մուսոլինի իր դաւնութիւնը կը յայտնէ ճառով մը

Շաբաթ օր Մուսոլինի իր դաւնութիւնը յայտնեց ճառով մը, ուղղուած Իտալիոյ սեւ չապիկաւորներուն:

«Ազովնորդ»ը չէ՛ւեց մանաւորապէս.— «Մեր հաստատած վարչաձեւին 13 տարիները դուր չանցած: Ընչաղեաական եւ պահպանողական եսասիրութեան աշխարհ մը հարկադրուած է խոստովանիլ այդ: Այնոյք որ կը պատրաստուին ամէնէն խոցելի անպատրաստութիւնը գործադրել մեզի հանդէպ, պիտի տեսնեն թէ իտալացի ժողովուրդը ընդունակ է նոյնքան մեծ հերոսութեան որքան հերոսութիւնը մեր զինուորներուն որ գրաւեցին Ատովան եւ քաղաքակրթութիւնը տարին դէպի Ափրիկէ: Մենք մեր վարչաձեւին 14րդ տարին պիտի անցընենք ռազմունակ ոգիով, դրօշները լայն բացած, մեր հաւատքին բովանդակ մղումով, մեր ամբողջ կամքով որ այժմ թրծուած է բազմաթիւ տաժանելի փորձերով: Այս այն չրջանն է երբ պէտք է դպչիլ ապրելու եւ մարտնչելու հպարտութիւնը. այս այն չրջանն է ուր ժողովուրդ մը թշնամի ուժերու կչիռով կը չափէ իր դիմադրութեան եւ յաղթանակի կարողութիւնը: Տնտեսական գրոհի մը սպառնալիքին տակ զոր պատմութիւնը պիտի դատապարտէ իբրեւ այլանդակ ոճիր մը՝ սահմանուած աւելցնելու անկարգութիւնը եւ թշուառութիւնը ազգերու մէջ, այդ անունին արժանի բոլոր Իտալացիները պիտի պայքարին կազմակերպելով ամէնէն կատաղի պաշտպանութիւնը, զանազանելով թշնամիներն ու բարեկամները, յիշելով երկար տաեն, իրենց յիշողութիւնը հայրերէն որդիներուն եւ թոռներուն փոխանցելով: Ես վստահ եմ թէ երբ որ կանչեմ ձեզ, դուք անմիջապէս պիտի պատասխանէք, մինչեւ երկինք բարձրացնելով հին յեղափոխական վաչտերուն աղաղակը, որուն պիտի միանան 44 միլիոն Իտալացիներ»:

ՄԱՐԱՋԱՅԻՏ ԼՕԹԻԻ մարմինը, որ առժամապէս Լօնէնի մէջ թաղուած կը 1934 օգոստոս 3ին, մեծ չուքով փոխադրուեցաւ Մարոք, ամփոփուելու համար Շալլայի աւերակներուն մէջ (երբեմնի մայրաքաղաքը Մարոքի հոմէական կայսրութեան): Փոխադրութիւնը կատարուեցաւ երկու մարտանաւերով, ընկերակցութեամբ նախարար Լուի Մաէնի եւ ծովային նախարարին: Լիովին Ֆրանսայի ափրիկեան կայսրութեան հիմնադիրը կը համարուի, եւ բացառիկ պատիւ մըն է որ կ'ընծայուի այս հանդիսաւոր յոյժերով:

ԶԻՆ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐՍԻՄԻ ՆԱՀԱՆԳԻՆ ՀԱՄԱՐ
ԿՈՒՍԱԿՍԱԿԸԼ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ
Մանապատիժներ անվերապահների եւ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թուրք թերթերուն.—

Հարկ տեսնուած է բարեփոխել Արեւելեան Նահանգներու վարչական կազմակերպութիւնը, որպէսզի ընկերային եւ մչակութային դրծերը աւելի կանոնաւորուին եւ կապը զօրանայ կառավարութեան եւ ժողովուրդին միջեւ:

Վարչապետ Ըմէրթ Ինէօնիւ Հալթի խորհրդարանական խմբակին ըսաւ թէ Պիթլիսի, Արզուհնի եւ Հէքեարիի կուսակալութիւնները պիտի վերահաստատուին: Ճապաղլուի մէջ «Մուրատ» անունով նահանգային կազմակերպութիւն մը պիտի բլլայ, Տէրսիմն ալ «Մունզուր» անունով նահանգի պիտի վերածուի:

Հէքեարիի նահանգի վերածումը չատ տեղին կարգադրութիւն մըն է, նկատելով որ այս չրջանակը ընդարձակ է եւ կը գտնուի Իրաքի ու Իրանի մէջ:

Կառավարութիւնը մեծ կարեւորութիւն կուտայ Մունզուրի (Մունճուր) նահանգին եւ անոր տեղական կացութիւնը նկատի առնելով՝ պէտք տեսած է վարչական մասնաւոր կազմակերպութիւն մը ստեղծել:

Տեսնուած է որ հանրապետական օրէնքները որոնք այնքան գեղեցիկ արդիւնքներ կուտան միւս նահանգներուն մէջ, Մունզուրի կողմերը պատուած արդիւնքը չեն տուած, որովհետեւ այդ վայրերու բնակիչները քաղաքակրթական աւելի վար աստիճանի մը վրայ կը գտնուին: Այդ խեղճ հայրենակիցները չեն կրնար պատիլ պաշարներու, միւթէկալիպէներու ազդեցութենէն եւ նոյն իսկ տգիտութեան հետեւանքով պատճառ կ'ըլլան որ այդ տեսակ մարդիկ երեւան գան: Կառավարութիւնը հարկ տեսած է աւելի մօտէն ժողովուրդը տանել իր պաշտպանութեան տակ եւ ապահովել որ օգտուի օրինական իրաւունքներէն:

Այս նպատակով, կառավարութիւնը կարեւոր օրինագիծ մը պատրաստած է Մունզուրի վարչական եւ դատական կազմակերպութեան մասին: Օրինագծին համաձայն, դատական աւելի պարզ եւ անհապաղ օգտակար ձեւ մը պիտի գործադրուի եւ կուսակալ պիտի կարգուի կառավարական բարձր ներկայացուցիչ մը որ գործավարի յատուկ իրաւասութիւն պիտի ունենայ: Այս պաշտօնին պիտի կոչուի հրամանատար մը, որպէսզի դի զինուորական տեսակէտով ալ վարչական կացութիւնը:

Կը կարծուի թէ Մունզուրի համար պատրաստուած օրինագիծը պիտի գործադրուի մինչեւ տարեդարձը:

Հետեւեալ դատաւորները (գազա) պիտի մտնեն Մունզուրի չրջանակին մէջ.— Փլումկր, Նաղիմիկ, Ծօղաթ, Մարզկերտ, Օվաճըք, Փերթէկ եւ Զմչկածագ: Մինչեւ կազմակերպութեան ստորոտումը, էլազիզ պիտի բլլայ նահանգին կեդրոնը: Կուսակալ ընտրուելիք հրամանատարը իր կապը պիտի պահէ բանակին հետ եւ գործնապէս պիտի բլլայ նոր կազմուելիք Դ. ընդհանուր քննիչը:

Մունզուրի կուսակալը գործավարներու (նախարար) օրինական բոլոր իրաւասութիւնները պիտի ունենայ ընթացիկ գործերու եւ պաշտօնեաներու մասին: Գաւառակներու գլխամատմները եւ Նահիչ միւտիրները սպաներ պիտի բլլան, միաժամանակ իրենց կապը պահելով բանակին հետ: Այնպէս որ այս վարչական ծառայութիւնը պիտի հաշուուի իրենց զինուորական ծառայութեան մէջ:

Կուսակալը պիտի կարենայ զինուորական կարգապահութեան կանոնները գործադրել իր զինուորական պաշտօններու մասին: Գալով քաղաքային (միւլքիէ) պաշտօններուն, անոնց մասին ալ անձամբ պիտի գործադրէ կարգապահական յանձնաժողովներու որուած օրինական իրաւասութիւնները:

Մունզուր նահանգային ժողով չպիտի ունենայ: Դատավարութիւնները պարզ եւ արագ պիտի բլլան: Եղեռնագործ առեւանին յանձնուողները ձերբակալուած պիտի դատուին: Վճիռները բեկման ենթակայ չեն: Կուսակալը կրնայ յետաձգել պատիժներու գործադրութիւնը:

Նոր օրէնքին դատական մասը կը վերաբերի նաեւ նախընթաց դէպքերուն:

Վարչական նոր կազմակերպութիւնը չորս տարուան համար է:

Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին առթիւ
ԶՈՐՍ ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՐՈՒԻՒ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ մահափորձին քննութիւնը կը խորացուի, նոր փաստեր ձեռք անցուած բլլալով դաշնի դաւադրութեան մասին: Այս նպատակով կարգ մը վայրերու մէջ հարցաքննուած են ուրիշ անձեր: Հաւանական է որ նոր ձերբակալութիւններ կատարուին:

Անգաբայի արձելարանին կալանաւորները մեկուսացուած են: Անոնց մէջ կը գտնուին նաեւ Մարաշցի Հաճի Իսրխ եւ տղան: Ամբաստանեալի մը յայտարարութեան համաձայն, Զերքէզ Էթէմ հասկցուցած էր թէ Հաճի Իսրխ ի հարկին նենգապէս ալ պիտի օգնէ մահափորձի գործին:

Զերբակալուածներուն մէջ կան նաեւ Ալի Սայիպլի հաւուչը՝ Ազիզ, ասոր եղբայրը եւ Նահիչ միւտիւրիւ Շեմախտան որ փոխ գլխամատմն էր այն չրջանակին ուր կը պատկին դաւադիրները: Շեմախտան տղան է եղեռնագործ առեւանի նախկին անդամի մը եւ գիւղատնտեսութիւն սորված է Հունգարիոյ մէջ: Իր պաշտօնատեղին մէջ ձերբակալուած ատեն, շատ ազդուած եւ ձերբակալողներուն լսած է. «Ես այդքան եսաչքիս գործ»:

Հաստատուած է որ Ազիզի եղբայրը վերջին տարիներս անընդհատ չփում ունէր Զէրքէզ Էթէմի հետ: Տակաւին ձեռք չեն անցուած հրոսախումբին միւս չորս դաւադիրները որոնք եահայի հետ միասին Սուրիայէն Թուրքիա անցած էին: Փնտուտքը կը չարունակուի: Ցայտնի չէ թէ սահմանը անցա՞ծ են թէ ոչ: Առնցմէ Համտի, սուրիական սահմանին մօտիկ գիւղ մըն է: Թէ իր զինակիցները եւ թէ չրջականերու բնակիչները հինէն ի վեր կը զզուէին այս մարդէն: Ակռ առաջ աղջիկ մը առեւանգեց եւ յետոյ ամուսնացաւ անոր հետ: Կինը ներկայիս կը բնակի Համտիի գիւղական տան մէջ:

Զերբակալման հրամանագիրը հանուած է նաեւ անձի մը դէմ որ բռնուած էր ակռ առաջ, Ալի Սայիպլի Գօզանի ազարակը խուզարկուած տաեն: Պատճառներ կան կարծելու որ այս մարդը կապ ունի գաղտնի ցանցին հետ:

**** Կ'ըսուի թէ Թուրք կառավարութիւնը որոշած է բողոքել Ժընեւ եւ Փարիզ, նկատելով որ Սուրիա կը գտնուի Ֆրանսական հոգատարութեան տակ:*

Ամմանկէն (Անդրյորդանան) կը հեռագրեն Ռիւթերի.— *Աթաթիւրքի դէմ*

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՍՊԱՐԱՊԵՏ ԼԱՋՈՒԻՆԻ ՀԻՍԱՑԵԼ ՂԵՎՈՆԴԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՀԱՄԱՐ

(ՀՏՀՈՒԹՅՈՒՆ ՆՈՓԵՄԲԵՐԻ, ՔԱՀԱՆԱՅԻ, 20 ՀՈԿՏ. 1933)

Տպագրության (1455) տարին Վենետիկում հրատարակված «Ստորագրություն (xylographie) այդ ձևի մասին իմ կարծիքով ամենահին գիրքը, որ ես գիտեմ, Ֆրանսիսկոս Պետրարքայի «Աստղաբանական ծանոթագրություններ» (Astronomicae annotationes) անունով գիրքն է։ Այդ գրքի մեջ կան 21 փայտափորագրություններ, որոնք ներկայացնում են աստղագիտական գործիքներ։ Գրքի վերջում կարդում ենք հետևյալ տողերը. «Ես Ֆրանչեսկո Պետրարքան, որ ծնվել եմ Ֆլորենցիայում, ապրել եմ Վենետիկում և ավարտել եմ այս գիրքը Պադուայում 1455 թվականի հոկտեմբերի 4-ին»։

Ինչպես տեսնում ենք, գրքի տպագրությունը տևել է ոչ պակաս քան երեք տարի։ Ինչո՞ւ է այդքան երկար տևել։ Ամենայն հավանականությամբ, որովհետև տպագրության ընթացքում հեղինակը ստիպված է եղել փոխել իր ծրագիրը։ Ի սկզբանե նա նախատեսել է եղել տպագրել միայն աստղագիտական աղյուսակներ, որոնք ավելի հեշտ է տպագրել, քան տեքստը։ Սակայն հետագայում նա որոշել է ավելացնել նաև տեքստ, որը բացատրի աղյուսակների նշանակությունը։ Ինչպես տեսնում ենք, նա ստիպված է եղել ավելացնել նաև նոր փայտափորագրություններ։ Ինչպես ասացինք, գրքի վերջում թվագրված է 1455 թվականի հոկտեմբերի 4-ով, սակայն գրքի վերջում կան նաև 1456 թվականի նոյեմբերի 30-ին կատարված գրառումներ։ Ուրեմն գրքի տպագրությունը տևել է ոչ պակաս քան 14 ամիս։

Ինչպես ասացինք, գրքի մեջ կան 21 փայտափորագրություններ։ Դրանցից 19-ը ներկայացնում են աստղագիտական գործիքներ, իսկ 2-ը՝ Պետրարքայի դիմանկարը։ Այդ գործիքներից մեկը, որ ներկայացված է 4-րդ փայտափորագրության մեջ, ներկայացնում է Պետրարքայի ժամանակի աստղագիտական գործիքների ամբողջ հավաքածուն։ Այդ գործիքների մեջ կան նաև այնպիսիները, որոնք Պետրարքան ինքն է հորինել։ Այդ գործիքներից մեկը, որ ներկայացված է 5-րդ փայտափորագրության մեջ, Պետրարքան անվանում է «Աստղագիտական գավազան» (baculus astronomicus)։ Այդ գործիքի նկարագրությունը Պետրարքան տալիս է հետևյալ խոսքերով. «Ես հորինել եմ մի գործիք, որը ես անվանում եմ «Աստղագիտական գավազան», որովհետև ես ստիպված եղա այդ գործիքը հորինել, որպեսզի կարողանամ ճշտորեն չափել աստղերի միջև եղած հեռավորությունները։ Այդ գործիքը կազմված է 5 փայտե ձողերից, որոնցից մեկը ունի 3 ոտնաչափ երկարություն, իսկ մյուսները՝ ավելի կարճ են։ Այդ ձողերը միմյանց հետ միացված են այնպես, որ կարելի է նրանց միջև եղած անկյունները չափել»։

Պետրարքան իր գործիքի նկարագրությունը տալուց հետո ասում է, որ ինքը ստիպված է եղել այդ գործիքը հորինել, որովհետև ուրիշ գործիքներ չի գտել, որոնք կարողանային նրան ծառայել։ Ինչպես տեսնում ենք, Պետրարքան ինքն է հորինել իր գործիքները։ Ինչպես ասացինք, գրքի մեջ կան 21 փայտափորագրություններ, որոնցից 19-ը ներկայացնում են աստղագիտական գործիքներ, իսկ 2-ը՝ Պետրարքայի դիմանկարը։ Այդ դիմանկարներից մեկը, որ ներկայացված է 1-ին փայտափորագրության մեջ, նկարված է Պետրարքայի կյանքի 60 տարիների ժամանակ։ Ուրեմն այդ դիմանկարը նկարված է 1364 թվականին։ Մյուս դիմանկարը, որ ներկայացված է 2-րդ փայտափորագրության մեջ, նկարված է Պետրարքայի կյանքի 80 տարիների ժամանակ։ Ուրեմն այդ դիմանկարը նկարված է 1384 թվականին։ Պետրարքան մահացել է 1374 թվականի հուլիսի 18-ին, այսինքն 10 տարի առաջ, քան նկարված էր այդ երկրորդ դիմանկարը։ Ինչպես տեսնում ենք, Պետրարքան իր կյանքի վերջին տարիներին ևս չի դադարել աշխատել։ Նա ուզել է իր հետևից թողնել մի այնպիսի գործ, որ ցույց տա, թե ինչ մեծ գիտնական է եղել։ Նրա այդ ցանկությունը կատարվել է։ Նրա գործը ոչ միայն ցույց է տալիս, թե ինչ մեծ գիտնական է եղել Պետրարքան, այլև ցույց է տալիս, թե ինչ մեծ ճաշակ է ունեցել նա։ Նրա գործը ոչ միայն գեղեցիկ է, այլև շատ հետաքրքրական։ Ես կարծում եմ, որ Պետրարքայի գործը պետք է հետաքրքրի ոչ միայն գիտնականներին, այլև ամեն մի կուլտուրական մարդու։

Ես ուզում եմ ևս մի անգամ ասել, որ Պետրարքայի գործը ոչ միայն գեղեցիկ է, այլև շատ հետաքրքրական։ Ես կարծում եմ, որ ամեն մի կուլտուրական մարդ պետք է ծանոթ լինի Պետրարքայի գործին

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
Հայ տիւ-դիւ-պիւ-ական ամսագրի

ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՄԱՆԿԱՎԱՐԱՑ

(Ա. եր. տիրքին դաս)

Մանկավարժական ընդհանուր ժողովներ կազմակերպելու համար Տարօնցոյն ալ հրաւիրուած էր ներկայացուցիչ մը ուղարկել։ Ընդ որում Տարօնի մանկավարժական միութեան վարչութիւնը ընտրեց Տիգրան Տէր Մինասեանը։ Ան ճամբայ ելաւ Մարտին 12-ին։ Ճամբան Տարօնցոյն ալ հրաւիրուած էր Մուշ մտնել։ Ուստի Տիգրան Տէր Մինասեան Մուշ մտաւ։ Հոն ան հանդիպեցաւ Մուշի մանկավարժական միութեան վարչութեան անդամներուն հետ, որոնք ան տարին Մուշի մանկավարժական միութեան ներկայացուցիչ ընտրած էին։ Ան հոն մնաց 150 տարի։ Մեր ներկայացուցիչը ծանր հիւանդութեան մատնուեցաւ։ Ան ստիպուեցաւ Մուշէն մեկնիլ։ Ճամբան հանդիպեցաւ Տարօնցոյն ալ ներկայացուցիչ Տիգրան Տէր Մինասեանին։ Ան ալ հիւանդացած էր։ Ան ալ

արքունած մահափորձին առթիւ ձերբակալուեցաւ Չէրքէզ Էթէմ, որ Մ. Քէմալի ալ բազուկն եղած էր Թրքական յեղափոխութեան տարեն, սակայն անոր ամէնէն կատաղի հակառակորդը դարձաւ Թուրքեւյունական պատերազմին առեն, միանալով յունական բանակին: Ձերբակալուեցաւ նաեւ իր եղբայրը, Րէշիտ:

**** Պոլսոյ պատրիարք Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Նարոյեան հետեւեալ հեռագիրը ղրկած է Հանրապետութեան Նախագահին.—*

« Հոգեւոր հովութեանս ներքեւ գտնուող եւ Թուրք հաւաքականութեան մաս կազմող հայ ժողովուրդը, զղուանքով լսեց մեր հայրենիքին մեծագոյն հարուածը տալ փորձող կարգ մը դաւաճաններու ոճրագործ արարքը:

Ժողովուրդին բոլոր անհատներուն եւ դասակարգերուն հետ, խոր սիրով եւ մեծարանքով փարած մեր փառապանծ առաջնորդին, կը մաղթենք երջանկութեամբ եւ բարօրութեամբ լի երկար կեանք եւ կը պարսաւենք ամէն ոճրագործ արարք»:

**** Այս առթիւ չրջաբերական մը ղրկուեցաւ բոլոր Թաղերը որով կը յանձնարարուի եկեղեցիներու բեմէն բացատրել ժողովուրդին խոր յուզումը ծրագրուած ոճրափորձի մասին:*

ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ԿԸ ՍԿՍԻ Վ.ԱՂԸ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

Անգլիական կառավարութիւնը որոշեց վաղը, երեքշաբթի, ձեռնարկել սեզոնաւորական կաշկանդումներու գործադրութեան (պատժական միջոց թիւ 2), համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան որոշման: Այս թուականը որոշուած է իբրեւ ապրանքան, որպէսզի ուրիշներ ալ միանան, առաւելագոյն արդիւնքը ստանալու համար: Իսկ տնտեսական պատիժներու գործադրման թուականը ժընեւի մէջ պիտի որոշուի հոկտեմբեր 31ին: Անգլիական կառավարութիւնը հաղորդեց թէ պատրաստ է այս միջոցն ալ գործադրելու անմիջապէս, իսկ ֆրանսական կառավարութիւնը չորս օր ժամանակ պիտի խնդրէ, պայմանաժամը որոշուելէ վերջ:

Այս վերջին տնօրինութեամբ (թիւ 3), Ազգաժողովին անդամները պիտի արգիլեն իտալ ներածումները, եւ պիտի դադրեցնեն կարգ մը նախանիւթերու արտածումը դէպի Իտալիա:

Սեզոնաւորական պատիժներու գործադրութեամբ, արգիլուած է որ եւ է փոխառութիւն եւ կանխավճար տալ Իտալացիներու կամ ի նպաստ անոնց, ընդունիլ կամ փոխանցել որ եւ է չէք, գնել որ եւ է փոխանակագիր, տեղաւորել որ եւ է իտալական արժէթուղթ եւայլն:

**** Սպանիական կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց հոկտեմբեր 27ին, անմիջապէս գործադրութեան դնելով սեզոնաւորական պատիժները: Արժանթինի կառավարութիւնն ալ հրամանագրով մը գործադրելի հռչակեց զէնքի եւ ռազմանիւթի արգելքը: Կուաթէմալայի կառավարութիւնը հաղորդեց թէ որոշած է գործադրել Ազգ. Դաշնակցութեան սահմանած բոլոր պատիժները: Սիամի կառավարութիւնն ալ արգիլեց զէնքի եւ ռազմամթերքի արտածումը:*

Աւուրական կուսակցութեան բանաձեւը

«ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ» ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ ԼՈՒԾՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Կիրակի օր վերջացաւ արմատական - ընկերվարական կուսակցութեան 32րդ համագումարը: Հակառակ տիրող յոռետեսութեան, կարելի եղաւ միջին բանաձեւ մը գտնել եւ ժողովը փակել միաձայն յայտարարութեամբ մը: Նոր էն նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Լոնթօ:

Տեղի անձկութեան պատճառով, ատոր կուսանք միայն յայտարարութեան այն մասը որ կը վերաբերի հայրենասիրական կամ ֆաշական կազմակերպութեանց պնդմտութեան եւ լուծման:

— « Եթէ Եւրոպայի հոլիգոնը տակաւին լեցուն է սպառնալիքներով, արտաքին կացութիւնը կը մնայ մութ եւ պղտոր: Անժխտելի անձկութիւն մը կը ճնշէ բոլոր կուսակցութեանց վրայ: Հակահանրապետական միութեանց կազմակերպուած խլրտումը ատոր մէկ պատճառն է եւ անոնց պնդմտումը, լուծումը անհրաժեշտ է առանց յետաձգման: Հանրային կարծիքը կը պահանջէ զսպել խռովայոյզ արարքները որոնք արդէն արիւնալի բնդհարումներ յառաջ բերած են Ֆրանսացիներու միջեւ: Պատժական տրամադրութիւններ ձեռք առնուած են այդ մասին. անհրաժեշտ է լրացնել զանոնք: Բայց մենք կը պահանջենք կառավարութենէն չմոռնալ թէ ամէնէն խիստ օրէնքները արդիւնք չեն տար, առանց համապատասխան ոգին եւ զանոնք գործադրելու կամքն ունենալու »:

Յայտարարութիւնը չեմարեց պարտադրելով Ազգերու Դաշնակցութիւնը, կը զգուշացնէ նախայարձակումը (կ'ակնարկէ Իտալիոյ): Իսկ միացեալ ճակատի մասին, զոհունակութեամբ յիշելով յուլիս 14ի փառաւոր ցոյցը, կ'ըսէ թէ «հանրապետական կուսակցութիւնները անյաղթելի պիտի մնան, եթէ պիտանի միանալ հաւաքական ծրագրի մը վրայ»:

Գերմանիա գաղթավայր կը պահանջէ

Հանովրի մէջ (Գերմանիա) գաղթային մնայուն ցուցահանդէս մը բացուեցաւ, որ մաս պիտի կազմէ տեղական թանգարանին: Դրան ճակատը արձանագրուած է Հիթլէրի հետեւեալ խօսքը.— « Մենք ալ գաղթավայրի պէտք ունինք այնքան որքան որ եւ է պետութիւն»: Նահանգապետը իր բացման ճառին մէջ չեշտեց թէ Գերմանիա խճողուած է եւ բացարձակապէս պէտք ունի նոր երկիրներու, իր ժողովուրդին մէկ մասը տեղաւորելու համար: «Այս պահանջը բանակցութեանց հիմ կը կազմէ: Մխս ազգերու չահը պիտի հարկադրէ ընդունիլ զայն»:

Միացեալ Նահանգներուն դիրքն

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը պատասխանելով Ազգերու Դաշնակցութեան դէկոյցին՝ պատժական տնօրինութեանց մասին, կը յայտարարէ թէ իր կառավարութիւնը պիտի չարունակէ բարոյական ազդեցութիւն բանեցնել խաղաղութեան համար, ի սիրտս աշխարհի եւ գործնապէս պիտի աջակցի, բայց չուզեր ոչ պատերազմի մանել ոչ ալ նպաստել անոր երկարաձգման: Պատասխանը որ եւ է ակնարկ չըներ պատժական տնօրինութեանց մասին եւ կը գոհանայ յիշելով նախագահ Բուվէյլէի հաստատած կաշկանդումները՝ զէնքի արտածման եւայլնի մասին: Այս պատասխանը նպաստաւոր ազդեցութիւն գործեց ժընեւի մէջ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԵԼԱՆԻԿԻ Վ.ԵՐԱԳՐԱՒՄԱՆ տարեդարձը մասնաւոր հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ ամբողջ Յունաստանի եւ մասնաւորապէս այդ քաղաքին մէջ, կիրակի օր: Այս առթիւ դոհարանական պատարագ մատուցուեցաւ Աթէնքի մայր եկեղեցին, եւ վարչապետ - թնամակալ Զօր. Քոնտիլիս ճառ մը խօսեցաւ ձայնարձակին առջեւ: Միեւնոյն առեն հոգեհանդիստ կատարուեցաւ կոստանդին Թագաւորին համար: Զօրահանդէս մըն ալ կատարուեցաւ Աթէնքի մէջ, արքայական քայլերդով:

800 ՀԱՊԻՇ ԿԻՆԵՐ մայրաքաղաքին մէջ դիմելով կառավարութեան, հրամայեն խնդրելու ընկերանալու իրենց ամուսիններուն եւ եղբայրներուն, բայց արտօնութիւն արուեցաւ միայն անոնց որոնք վիրաւոր զարմանել կամ հրացան պարպել դիտեն: Հակառակ այս հրահանգին, 70 կիներ, 35 — 40 տարեկան, որոշեցին ռազմաճակատ երթալ իրենց ազգականներէն կամ բարեկամներէն առաջ:

ԱՏՏԻՍ - ԱԳԻՊԱՅի իտալական դեսպանը, որ երկու չաբաթ առաջ մեքենայ էր մեկնիլ դեսպանատան պաշտօնեաներուն հետ, ապասելով Մուսոլինիի հետ - պատասխան եւ որ իբրեւ գերի կը պահուէր այդ օրէն ի վեր, Ռաս Տէսթայի տան մէջ, վերջապէս ճամբուեցաւ հոկտեմբեր 26ին: Դեսպանը գաղտնապէս կայարան առաջնորդուեցաւ գոց կառքով մը, որպէսզի ամբոխը չիմանայ եւ թշնամական ցոյցեր չկատարէ: Հիւպատոսն ալ, որ յայտնած էր Մուսոլինիի հանդիպելի ճամբորդութենէ մը վերջ, կառախումբ դրուեցաւ ուրիշ կայարանէ մը:

« ԳՆԶՈՒՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ» Լազար Քվիք, ձերբակալուեցաւ Քրաքովիոյ մէջ (Լեհաստան), քանի մը միլիոնի ոսկի զարդեր, ադամանդներ եւ ուրիշ թանկագին քարեր թողուցած ըլլալով գողերու խումբի մը հետ: Լազար Թագաւոր հռչակուած էր անցեալ տարի, երբոր աշխարհի Գնչուներէն կազմուած ժողովի մը մէջ:

Bureaux PARMAC

Expert-Fiscal (ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ)

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

Ամսական **50** *ֆրանքի վոխարէն, առեւտրականներու հանդէպ, կը ստանձնէ հետեւեալ յանձնառութիւնները՝*

Կը պահէ անոր հաշուակալութիւնը հարկատուութեան օրէնքներու համաձայն եւ անառարկելի ձեւով մը:

Կը հաշտէ անոր վէճերը ցուրքի վարչութեան հետ:

Իր փաստաբանին միջոցաւ խորհրդակցութեան կ'ենթարկէ անոր որ եւ է կնճիռը (*պայ, ֆօն տը գօմէրս*, եւլն.) եւ ծախքը՝ վերջէն ստանալու պայմանաւ կը հետապնդէ անոր առնելիքներու գանձումը եւ վաստուց հատուցումը:

Ջեր բոլոր գործերուն համար ձրի խորհրդատուութիւն:

Ո՛վ որ կ'ուզէ ինքզինքը ապահովուած տեսնել վերոգրեալ ծէտքերու եւ պատահականութիւններու հանդէպ, թող փութայ դիմել՝ **ՊԻՒՐՕ ՏԸ ՓԱՐՄԱԳԻՆ** եւ ծանօթանալ մանրամասնութեանց:

Պ. ՓԱՐՄԱԳ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌՅ ՓՈՒԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 25 ֆրանք:

ՀՑ. Դ.

Գալուստ

Լիոնի «Վարանդեան» կամիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գուր Լաֆայէթ, Զարդարեան Գրագարանի մէջ:

Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՐԶՈՒԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

23 Նոյեմբեր, ՇԱԲԱԹ երեկոյ, ժամը 9ին մինչեւ առաւօտ

Salle d'HORTICULTUREի մէջ, **84, Rue Grenelle, Métro: Bac.**

Պատուական նախագահութեամբ Մարզուհիին՝ Լոնտոնաբնակ

Բեմ. Կ. ԹՈՒՄԱԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին փարիզահայ արուեստագէտներ: Բանախօսութիւններ՝ ՄԱՐԶՈՒՀԻՆԻ մասին:

Պարահանդէսը կը սկսի կէս գիշերին, **ԱՋՆԱՀՈՐԵԱՆ** փոքրիկներու Արեւելեան եւ Եւրոպական պարերով:

Ցեղի պիտի ունենան պարի մրցում, ֆանթէզիներ եւ անակնկալներ:

Մասնաւոր ձիհրի մը պիտի տայ յաւագոյն պարողներուն արժէքաւոր բաժակ մը, մատանի մը եւ զոյգ մը կնոջ կօշիկ:

Ընտիր ճաշ, ձոխ պիւֆէ դիւրամատչելի դիներով:

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ 5 ՖՐ. ԱՅՐԵՐՈՒ 7.50

Մօտ օրէն մանրամասնութիւնները:

ՄՕՆՄԱՐՏՐԻ ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

ՁԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՁԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷՔՐՕ **Cadet**ի ԴԻՄԱԾ

Խնամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տնօրէն՝ ՂԵՒՈՆԴ ՁԱՓԱՐԵԱՆ

ՎԱՐՁՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Վարձու է Սէն Պարնասէի մէջ, թրամուէյի գծին վրայ, խանութ մը, խոհանոց եւ սենեակով միասին, ջուր, կազ եւ էլեքտրականութիւն: Դիւրամատչելի պայմաններ: Դիմել՝

Պ. Մերիկեանի, 13, rue des Dominicaines, *Մարսէյլ.*

եւ կամ Պ. Լուբվիկին, Պար տէ Լիօն:

ԾԱԽՈՒՐ ՁԱՅՆԱԻՈՐ ԽԱՆՈՒԹ

Տեղափոխութեան պատճառով ծախու է, Պէվրիլի մէջ նպարեղէնի կարեւոր եւ չահաւոր խանութ մը: 7 տարուան վարձակալութիւն, ամէն տեսակ առեւտուրի համար: Վարձքը ժամն եւ պայմանները դիւրամատչելի:

Դիմել Պէվրիլ, 52, Rue Piat, Ազիզեան եղբարց: Հեռաձայն՝ Ménil. 71 - 86:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատուն

ՀՐԱՆՏ - ՍՄՈՒԻԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր: Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Յառաջիկայ Հինգշաբթի Հոկտ. 31ին երեկոյեան ժամը 9ին, Պարտը լա փոմի ներքնասրահը տեղի կ'ունենայ Մարսէյլի եւ Շրջակայքի Հայ Սպաշիոց Միութեան ընդհ. ժողովը:

Անխափ ժողովի կը հրաւիրուին բոլոր հայ սպաները (մխիթարեան զինուորական վարժարանէ վկայուած) ինչ դրօշակի տակ ալ որ ծառայած ըլլան:

Առաջին ժողովը օրինաւոր պիտի համարուի՝ կը խնդրուի չթացակայել: Յանձնախումբ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Հայ երաժշտ. Միութիւնը յառաջիկայ ձմրան՝ ձեռնարկած է իր տարեկան մեծ համերգին, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարգսեանի:

Բոլոր անոնք որ կը փափաքին Միութեանս անդամագրուիլ, եւ մասնակցիլ համերգին, այժմէն թող դիմեն *101*, րիւ Սէն ժաք Պ. 8· Մալաքեանի եւ կամ ամէն կիրակի փրատոյի Ս. Թարգմանչաց եկեղեցին ժամը *10*էն *12*:

Վարչութիւն

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ վենթոն եւ փարթըսիի կարող լաւ գործաւորներ: Ներկայանալ նմոյդով եւ աշխատանքի իրաւունքի թուղթերով: Դիմել՝ Capel, 74 Bld. Sebastopol, Paris (3)):

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ձանչուած է իր ուրոյնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թորման* մով, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութիւններէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Ագենտ

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

M.M. H. Khatchadourian et Daniel

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (60)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Գործնեայ՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Սոյն անձին մեզ մատուցած բարիքները եւ մխիթարութիւնները մեծ նշանակութիւն ունին մեր քով, եւ մշանջենաւոր յիշատակութեան արժանաւոր են. կը ցաւինք որ մենք չկրցանք մեր կողմէն հատուցումն ընել անոր հիւրասէր ու մարդասէր վարմանցը:

Ատուայէն առ Ամենապատիւ Պատրիարքն գրած նամակնիս եկանք հոս յիշելով Ազգային քով գտանք, որովհետեւ Թղթատար չոգենաւին ղեկը կոտրուելով՝ ճանապարհը չէր կրցած չարունակել, եւ 15 օրէն միւս չոգենաւը գալով կ'առնու կը տանի դայն, եւ այս պատճառաւ ամսոյ մը չափ չոգենաւ չգար Մուսալա. մեր ցաւը չէ թէ միայն մեր հոն արգիլեալ մնալնիս եղաւ, այլ առաւել մեր սղջմամբ վերադարձի լուրը մեզմէ առաջ Երուսաղէմ Սրբազան Պատրիարքին չհաղորդուիլը:

Բայց Եգիպտոսի Անգլիական ընդհանուր Հիւպատոս Բօլօնէլ Սթանթօնին Ատենի վրայօք խրկած նամակնիս կը հասնի հոն, ըստ որում Մուսալայի Անգլիոյ գործակատար պարոն Մանդինճէր այն միջոցին գործքի մը համար Ատէն երթալով՝ հետը կ'առնու կը տանի նամակը, եւ անկէց Եգիպտոս խրկելով կ'իմացուի մեր վերադարձը:

Սոյն բարեսիրտ անձը դեռ Ատէն երթալու համար Մուսալայէն ճամբայ չելած՝ իրեն համար յատուկ եկած չոգենաւը քանի մը օր սպասել կուտայ, որ մենք Մուսալա հասնինչուս պէս՝ առնու հետը Ատէն տանի դմեզ, եւ անկէ ուղղակի հանդիպատ կերպով մը Մուհիչ խրկէ: Բայց դժբախտաբար մեր ուշ մնալովը, անոր մեկնելէն երկու օր յետոյ հասանք:

Մուսալա պզտիկ կղզեակ մըն է ցամաք երկրէն երկու քարընկէց հեռաւորութեամբ. դիրքը տափարակ եւ ղաչտաճեւ է եւ գեղեցիկ նստուածքով. օդը սաստիկ տաք կ'ընէ, մանաւանդ երկիրը չօր ըլլալուն, վասն որոյ հազիւ կրնայ տեղալ օտարական մը:

Այս պատճառաւ բնիկ ժողովուրդը գրեթէ մերկ կը պարտին՝ զննջակ մի միայն պլլուելով, կամ լոկ չապիկ մը հագնելով իրենց տանը մէջ:

Նոր ներս մտած ժամանակնիս բաղնիք կարծեցինք քաղաքը, երբ կիսամերկ կամ լոկ չապիկով մի մարդիկը տեսանք:

Ժամանակ առ ժամանակ այնպէս սաստիկ փոթորիկներ կ'ելլեն չանկարծ, որ անասնատէ աւազներն երկինքն հանելով՝ օդը կարծես թէ ամպով ու մըշուշով կը պատի, եւ չետոյ բոլոր այն բարակ աւազները անձրեւի նման քաղաքին վրայ կը տեղան:

Բնակարանները ընդհանրապէս կը նիւթէ (սապէ) հիւսուած խեղճ խրճիթներ են, որոնք չատ անգամ պզտիկ կայծէ մը բռնկելով չանկարծ մոխիր կը դառնան. վասն որոյ ատկէ պատուէր կը տրուի հասարակութեան որ խրճիթէն դուրս կրակ վառուն կերակրոյ համար:

Սոյն կղզին Օսմանցւոց կառավարութեամբ. դիրքը տափարակ եւ դաչտաճեւ է եւ գեղեցիկ նստուածքով. օդը սաստիկ տաք կ'ընէ, մանաւանդ երկիրը չօր ըլլալուն, վասն որոյ հազիւ կրնայ տեղալ օտարական մը:

Այս պատճառաւ բնիկ ժողովուրդը գրեթէ մերկ կը պարտին՝ զննջակ մի միայն պլլուելով, կամ լոկ չապիկ մը հագնելով իրենց տանը մէջ:

Նոր ներս մտած ժամանակնիս բաղնիք կարծեցինք քաղաքը, երբ կիսամերկ կամ լոկ չապիկով մի մարդիկը տեսանք:

Ժամանակ առ ժամանակ այնպէս սաստիկ փոթորիկներ կ'ելլեն չանկարծ, որ անասնատէ աւազներն երկինքն հանելով՝ օդը կարծես թէ ամպով ու մըշուշով կը պատի, եւ չետոյ բոլոր այն բարակ աւազները անձրեւի նման քաղաքին վրայ կը տեղան:

Բնակարանները ընդհանրապէս կը նիւթէ (սապէ) հիւսուած խեղճ խրճիթներ են, որոնք չատ անգամ պզտիկ կայծէ մը բռնկելով չանկարծ մոխիր կը դառնան. վասն որոյ ատկէ պատուէր կը տրուի հասարակութեան որ խրճիթէն դուրս կրակ վառուն կերակրոյ համար:

Սոյն կղզին Օսմանցւոց կառավարութեամբ. դիրքը տափարակ եւ դաչտաճեւ է եւ գեղեցիկ նստուածքով. օդը սաստիկ տաք կ'ընէ, մանաւանդ երկիրը չօր ըլլալուն, վասն որոյ հազիւ կրնայ տեղալ օտարական մը:

Այս պատճառաւ բնիկ ժողովուրդը գրեթէ մերկ կը պարտին՝ զննջակ մի միայն պլլուելով, կամ լոկ չապիկ մը հագնելով իրենց տանը մէջ:

Նոր ներս մտած ժամանակնիս բաղնիք կարծեցինք քաղաքը, երբ կիսամերկ կամ լոկ չապիկով մի մարդիկը տեսանք:

Ժամանակ առ ժամանակ այնպէս սաստիկ փոթորիկներ կ'ելլեն չանկարծ, որ անասնատէ աւազներն երկինքն հանելով՝ օդը կարծես թէ ամպով ու մըշուշով կը պատի, եւ չետոյ բոլոր այն բարակ աւազները անձրեւի նման քաղաքին վրայ կը տեղան:

Բնակարանները ընդհանրապէս կը նիւթէ (սապէ) հիւսուած խեղճ խրճիթներ են, որոնք չատ անգամ պզտիկ կայծէ մը բռնկելով չանկարծ մոխիր կը դառնան. վասն որոյ ատկէ պատուէր կը տրուի հասարակութեան որ խրճիթէն դուրս կրակ վառուն կերակրոյ համար:

Սոյն կղզին Օսմանցւոց կառավարութեան կողմէն եղիպտոսի խրոյվիին յանձնուած օրէն ի վեր սկսած չէնցնալ ու պայծառանալ. եւ քանի մը պատուաւոր տներ ու քարուչէն չինուածքներ կը դանուին:

Լատին կղերք վանք մի եւ դպրոց մը ունին, ուր աղքատ տղայոց դաստիարակութիւն եւ ուսում կը տան:

Օտար տէրութեանց կողմէ մի Գաղղիոյ հիւպատոս մը կայ, որ վերոյիշեալ պարոն Մանդինճէրը, միանգամայն եւ գործակալ էր Անգլիոյ կառավարութեան: Մուսալայի հարաւային կողմը կ'ընկնայ Տիգրիսը, ուր նաւակաւ մը կ'անցնին եւ նաւամատոյց տեղւոյն անունն է

Մին - քիւլիւ:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (ACOPIAN)

17, Rue Damrémont, PARIS (13)

ՀԱՐԱՉԱՆՔ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciére 15 – 70
(ԵՐԹԱԽՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ցրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
30
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
30 Octobre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2948

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՆՈՒՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Այս տարի արտակարգ նշանակութիւն ունէր արմատական – ընկերվարական կուսակցութեան համագումարը (32րդ), որ փակուելու կիրակի օր, տեւելով ընդամէնը երեք օր:

Արտակարգ՝ ոչ միայն ժողովէն առաջ եւ ժողովի ընթացքին պարզուած տեսարաններով, այլ եւ արուած որոշումներով:

Համագումարէն քանի մը օր առաջ, հոկտեմբեր 24ին, կառավարութիւնը կը հրատարակէր երեք հրամանագիր – օրէնքներ, ընկերակցութեանց, հրապարակային ցոյցերու (թափօր) եւ զէն – քերու մասին, միեւնոյն առեն 15,000էն 20,000ի բարձրացնելով չէզոն պահակներու թիւը:

Երեք օրէնքներն ալ կապ ունէին օրուան հարցերու հետ,—Փաշական չարժում, ռազմական պատրաստութիւններ՝ զանազան կազմակերպութեանց եւ մասնաւորապէս Հրեղէն Խաչի կողմէ, որոնց մասին ուշադրութիւն կը հրաւիրէին ձախակողմեան հոսանքներն ու մամուլը:

Ըսուեցաւ թէ կառավարութիւնը փութացած էր որոշ չափով դոյացում տալ արմատական կուսակցութեան, կանխելու համար դաշինքի տապնդում մը որ կրնար ծագիլ, եթէ համագումարը որոշէր ետ քաշել իր վեց նախարարները:

Իսկապէս, երեք բացառիկ օրէնքները որոշ մեղմացում յառաջ բերին, ուժ տալով համագումարին բարեխառն պատգամաւորներուն – րուն, որոնց գլուխը կը գտնուէր նոյնինքն կուսակցութեան նախագահը, Պ. Էռիօ:

Թէեւ չատ բուռն տեսարաններ պարզուեցան առաջին օրէն իսկ, եւ Պ. Էռիօ առաւ քալեց, յանձնաժողովի մը վիճաբանութեանց պահուն, բայց է վերջոյ կարելի եղաւ միաձայնութիւն ցոյցնել, ոչ միայն փրկելով կուսակցութիւնը, այլեւ հաւաքական քաղաքականութեան մը, ամէնէն հրատապ հարցերու մասին:

Երկկ հրատարակեր էինք բանաձեւ – յայտարարութեան հիմնական մասը,— այն որ կը չօշափէ հանրապետական կարգուսարքի պաշտպանութեան եւ կատածելի կազմակերպութեանց պինդ թափման եւ լուծման խնդիրները:

Հակառակ իր նուրբ եւ մանուածապատ հիւսուածքին, այդ բանաձեւը պարզապէս անբաւական կը նկատէ բացառիկ օրէնքները, եւ կը պահանջէ անյապաղ լուծել խռովայոյզ կազմակերպութիւնները, գրաւելով անոնց զէնքերը:

Այս առթիւ, համագումարը ազդարարութիւն մըն ալ կ'ուղղէ օրուան դահլիճին.

— « Պատժական տնօրինութիւններ ձեռք առնուած են այդ մասին. անհրաժեշտ է լրացնել զանոնք: Բայց մենք կը պահանջեմ քէ ամէնէն խիստ օրէնքներն ալ արդիւնք չեն տար, կը դառնան անզօր, առանց համապատասխան ոգիի եւ զանոնք գործադրելու կամքն ունենալու»:

Ուրիշ եզքի չէր կրնար յանգիլ համագումարը, լսելէ յետոյ այն բուռն ճառերը որ արտասանուեցան կարգ մը հեղինակաւոր անձերու կողմէ:

Մէկ եզրակացութեան կը յանգէին այդ ճառերը,— հանրապետութիւնը վտանգի մէջ է, եւ եթէ կառավարութիւնը իր պարտականութիւնը չկատարէ, ասպարէզ պիտի նետուին բոլոր հանրապետական տարրերը (միացեալ ճակատ):

Այս առթիւ ամէնէն կարուկ խօսքերն արտասանեց Պ. Տալատիէ, որ կառավարութեան գլուխը կը գտնուէր 1934 փետրուարին, ամէնէն խռովայոյզ օրերուն, երբ մարտի թէւէ մը կախուած էր երեսիս. ժողովին դրաւումը՝ անհամար եւ ջղագրգիռ բազմութեան մը կողմէ:

Պ. Տալատիէի կարծիքով, Ֆրանսա կը գտնուի «նախայեղափոխական կացութեան մը մէջ, ինչպէս 1789ին»:

— « Ֆաշական կազմակերպութիւնները կը բուսնին այնպէս ինչպէս թունաւոր սունկերը կայծակնահար ծառին վրայ: Շատեր չեն ուզեր հաւատալ փաշական վտանգին: Այս միեւնոյն սրահին մէջ (վակրամ) չէ՞ր որ գնդ. տը լա Ռօք կ'ազդարարէր, հոկտեմբեր 14ին.— « Հասա՛ծ է մեր ժամը»: Եւ մանրամասնօրէն կը նկարագրէր Փարիզի շրջանին պաշարումը: Պիտի ըսէք թէ ժողովի մէջ խօսուած ճառե՞ր են, օդին մէջ արձակուած խօսքե՞ր: Բայց անգամ մը աչքի առջեւ բերէք ցոյցերու թիւը, եւ պիտի տեսնէք թէ զրագիրը գործադրութեան դրուած չէ՞: Մարդիկ այն տպաւորութիւնը կը ձգեն թէ մեր դիմացը կը գտնուի ուժ մը որ պիտի չանջատէ Փարիզի բանուորական շրջանի չուներորները, եթէ հարձակին իրենց դէմ ելլել: Բարեբախտաբար, մենք մեզի հետ անիկա ժողովրդային զանգուածը, որ չուզեր գլուխ ծռել ատրկութեան լուծին տակ: Ոչ, չիֆ անցք փաշականութեան: Բայց մենք չենք ուզեր բաղաքացիական պատերազմ»:

Աւելի չափաւոր եւ դիւանագէտ, բայց է վերջոյ նոյնիմաստ յայտարարութեան մը յանգեցաւ նոյնիսկ Պ. Էռիօ, որ ոչ միայն կուսակցութեան վոխանորդն է Լավալի դահլիճին մէջ, այլեւ բուն ԹԱՒԱՐԱՐԸ՝ կացութեան:

— «Ոչ մէկ վերապահում հանրապետութեան պաշտպանութեան համար: Եթէ անհրաժեշտ ըլլայ, ես զայն պիտի պաշտպանեմ ոտքի եւ էֆկուն հետ: Այդ մասին կը կրկնեմ.— «Չիֆ անցք»: Շատ ուշ են մնացեր զայն կործանելու փորձելու համար»:

Համագումարը նշանակալից էր նաեւ միացեալ ճակատի կազմակերպութեան տեսակէտով:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ՄԻՇՏ ԱՆՀԱՆՏ

ՅԱՐՄԱՐ ՉԵՆ ՏԵՍԱԾ ԵԹՈՎՊԻՈՑ ԿԱՑՍԵՐ ՀԱՂՈՐԴԵԼ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻԻ ԱՌԱՋԱՐԿԱԾ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Նշանակալից յոռետեսութիւն Հռոմի մէջ

Ֆաշական Իտալիան մեծ խանդավառութեամբ ծանեց իր յաղթանակին 13րդ տարեդարձը: Այս առթիւ 400 օդանաւեր սաւառնեցան օդին մէջ, երեք, վեց, երբեմն ալ ինը հատը մէկ խումբ կազմելով: Շատերը այնքան ցածէն կը թռչէին որ զբեթէ տուներու տանիքներուն կը քաշէին: Թղթակից մը կը գրէ թէ այս պարագան իսկ ուժի եւ խանդավառութեան ցոյց մը ըլլալով հանդերձ, միեւնոյն առեն կը համարուէր արտայայտութիւնը կացութեան ծանրութեան: Օդանաւերը ամբաձիգ մեքենաներ էին, եւ իւրաքանչիւր թեւի տակ կը տեսնուէր կլոր սեւ ծակ մը, որ սահմանուած է ռումբերու արձակման: Այլերը, կիներ եւ մանուկները դէպի երկինք կը նայէին, հանդարտ բայց անձկալից: Ժողովուրդը ունէր արժանավայել դիրք մը, հանդէպ անատոյդ ապագայի մը:

Այս առթիւ, բոլորն ալ կ'ըմբռնեն թէ նոր զոհողութեանց պիտի ենթարկուին, իբրեւ հետեւանք պատժական անօրինութեանց գործադրութեան: Իսկ առաջիկայ քանակցութիւնները Ժընեւի մէջ, սակայն շատ քիչեր հաւատք ունին միջազգային կարգադրութեան մը վրայ: Մանաւանդ որ, Մեծն Բրիտանիա չատ պաղ ընդունելութիւն ըրած է Մուսոլինիի վերջին առաջարկներուն: Հռոմի մէջ կը զգան թէ չատ աւելի դժուար է ելքի մը յանգիլ Ժընեւի մէջ, քան դիւանագիտական բանակցութեամբ: Իրագէկ աղբիւրէ հաղորդուած լուրերու համաձայն, Մեծն Բրիտանիա չուզեր երկարօրէն բաժնել եթովպիան, մէկ մասը Իտալիոյ տալով, մինչդեռ Մուսոլինիի համար էական պայման է այդ: Իտալիա այժմէն լրենը կը համարի Թիկրէյի նահանգը, իսկ Մեծն Բրիտանիա ոչ միայն չուզեր խօսք ըսել այդ մասին, այլ եւ արժան չէ դասուած եթովպիոյ կայսեր հաղորդել Իտալիոյ պայմանները:

Անգլիական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Մուսոլինիի ծրագիրը պէտք եղածին պէս չի պարտպաներ Անգլիոյ չահերը, որպէսզի կարելի ըլլայ բարեփոխել պատժական անօրինութիւնները: Բայց եւ այնպէս խօսակցութիւնները կը շարունակուին Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ:

Նոյն յոռետեսութիւնը կը տիրէ նաեւ Հապէշիստանի մէջ:

29 Պետութիւններ սկսան գործադրել

Պատժական անօրինութեանց արագ գործադրութիւնը սկսաւ երկուշաբթի օր, 28 հոկտեմբեր, երբ Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա եւ Մ. Մութիւնը շարք մը փոքր պետութեանց հետ հաղորդեցին թէ պատրաստ են արգիլելու իտալական արտածումները, ինչպէս եւ ապրանք ղրկել Իտալիա: 52 պետութեանց խորհրդաժողովը պիտի գումարուի վաղը, հինգշաբթի, տնտեսական պատիժներու գործադրութեան թուականը որոշելու համար: 39 պետութիւններ ըսած են գործադրել զինքի ներածման արգելքը, 22 պետութիւններ՝ տեղանաւորական կաշկանդումները, իսկ 13 պետութիւններ պատրաստակամութիւն յայտնած են արգիլելու 14 գլխաւոր նիւթեր որ կրնան ծառայել զինուորական պէտքերու: Վեց պետութիւններ ընդունած են փոխադարձ ապահովութեան աոաջարկը (օդնութիւն տնտեսական պատիժներու գործադրութենէն վնասուելիք երկիրներու): Զուիցերիա, որ ձեռնպահ մնալ կ'ուզէր, յանձն առած է արգիլել ապրանքներու փոխանցումը (Թրանսիթ) դէպի Իտալիա:

Պ. Պոլտուին, Անգլիոյ վարչապետը, առջի օր ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ Մեծն Բրիտանիա պէտք է ապահովէ Մ. Նահանգներուն, Գերմանիոյ եւ Ճափոնի առնուազն «համակրական աջակցութիւնը», պարզապէս ձեռնարկելու համար: «Պատմութեան ամէնէն դառն եւ ամէնէն անդութ հեղնութիւնը պիտի ըլլար, եթէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը որոշ վայրի մը մէջ խաղաղութիւն պարտադրելու փորձ կատարած առեն, յանկէր կրակի տալու աշխարհը եւ յարուցանելու պատերազմ մը որ կրնար տարածուիլ բեւեռ բեւեռ: Իտալիա երբեք չպիտի արհամարհէր Ազգերու Դաշնակցութիւնը, եթէ այդ մարմինը աւելի ներկայացուցչական ըլլար: Բայց ափսո՜ս, Մ. Նահանգները երբեք չմիացան Ազգաժողովին, Գերմանիա եւ Ճափոն ձգեցին գացին»: Եւ նորէն չնչաց թէ Մեծն Բրիտանիա պէտք ունի...աւելի հզօր տարմիղի մը:

Վեհիպ փաշա ընդհանուր հրամանատա՛ր

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Զօր. Նասիպու, Հարբարի նահանգապետը, մեկնեցաւ Ձիճիքայի բանակավայրէն, իր ամբողջ զօրքով, բացի 180 հոգինոց պահակազօրք մը որ կը գտնուի Ֆրանսացի հարիւրապետ Պոնի հրամանին տակ: Զօրավարը կ'երթայ Վալ-Վալ, ուր կեդրոնացած է իտալական զօրաւոր բանակ մը, միանալու համար Վէհիպ փաշայի բանակին եւ պիտի ծառայէ անոր հրամանին տակ: Երբ թշնամութիւնները սկսան, Վէհիպ փաշա հապէշական կառավարութեան զինուորական խորհրդականն էր: Վերջերս կ'ըսուէր թէ կարգ մը զօրավարներ եւ ցեղապետներ մերժած են ծառայել Թուրք զօրավարին հրամանին տակ: Ու մինչ կը կարծուէր թէ կայսրը պիտի արձակէ Վէհիպ փաշան, այժմ աւելի կը բարձրացնէ անոր դիրքը:

Հրամայուած է զինքի տակ առնել Հարբարի բոլոր դասալիք այրերը եւ Աֆարանները, ի հարկին շղթայի զարնելով: Այս չարքաշ մեծ դէպքեր կը սպասուին հարաւային ճակատին վրայ:

Իտալական սպայակոյտը կը կարծէ թէ Ռաս Սէյում հիւսիսային շղթայքանի հապէշական բանակին հրամանատարը, կառաղի դիմադրութիւն մը պիտի փորձէ Ամպա Ալաղիի հիւսիսային սարալանջերուն վրայ: Այս լեռը կը գտնուի Մաքալէէն 50 մղոն դէպի հարաւ, տեղ տեղ 10,000 ոտք բարձրութեամբ եւ կը պաշտպանէ Տէսիէի եւ Ասոսա – Ադէպայի կարաւանի ճամբաները: Իտալական բանակը պիտի փորձէ մեծ յաղթանակ մը չահիլ այս ճակատին վրայ, սրբելու համար 1896ի ջախջախիչ պարտութեան արատը:

400 ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ – ՕՐԷՆՔՆԵՐ քննեց երէկ նախարարական խորհուրդը, անընդհատ նիստ գումարելով: Կ'ըսուի թէ պիտի պահուին միայն 150ը: Վաղը, 31 հոկտեմբեր, կը լրանայ կառավարութեան լիազօրութեան չրջանը:

(Շար. կարդալ Գ. էջ)

ԹՐՔԱԿԱՆ ԴԱՒԱՆԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Զէրքէզ էթէմ եւ ուրիշ ենթադրեալ պարագլուխներու ձերբակալումը Անգրյոթզոնանի մէջ՝ դաշնակութիւն պատճառած է Թուրքիոյ մէջ: Բոլոր թերթերը կը գնահատեն անգլիական իշխանութեանց կատարած գործողութիւնը այս մարդոց դէմ որոնք Թուրքիոյ ամէնէն մահացու թշնամիները կը համարուին:

Բողոքի եւ աւերածի միթինգներ Պոլսոյ մէջ

Մէթինգները կը չարունակուին Թուրքիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ, համաձայն որոշ ազդանշանի մը: Հոկտեմբեր 21ին չնդալից մէթինգ մը գումարեց Պոլսոյ Թուրք Ուս. Միութիւնը, մասնակցութեամբ 4000 ունկնդիրներու: Առաջին ճառը խօսեցաւ իրաւագիտական համալսարանի ուսանողուհիներէն Հայրիւննիսա Կիւրդան, որ յայտարարեց.

— « Մեր ամենամեծ պարտականութիւնը պիտի ըլլայ օտար աչքերէ պահպանել մեր բարձր նախագահ Աթաթիւրքը, որ տարիները ամիսը, ամիսները օրի վերածելով, Թուրք ազգը հասցուց ամենաբարձր քաղաքակրթութեան: Մենք կ'ուզենք մեր ձեռքով փորել աչքերը անոնց որ աչք կը տնկեն Քամալ Աթաթիւրքին: Մենք պատրաստ ենք անոր սիրոյն մատաղ ընելու մեր կեանքը »:

Ուս. Միութեան դեր - նախագահն ալ իր կարգին յայտարարեց.

— « Այդ ահաւոր լուրի մասին քանի կը մտածենք՝ այնքան կը յուզուինք, քանի կը յուզուինք՝ այնքան կը մտածենք: Որովհետեւ այս գործին մէջ Զէրքէզ էթէմի մասը կայ: Ո՞վ է Զէրքէզ էթէմ.— մէկը որ կռնակէն վառօդին հարուածեց Թուրք ազգը, երբ ան օրհասական պայքար կը մղէր Ինէօնիւի մէջ: Ո՞վ է Զէրքէզ էթէմ.— Սուլթանին մարդը: Ասոնք տակաւին ի՞նչ կը յուսան: Լուր չունի՞ն որ հանրապետութիւնը չաղախուած է յեղափոխական սերունդին հետ եւ բոլորովին նոր Թուրքիա մը ստեղծուած է: Լաւ կ'ը որ Զանազգալէի մէջ թշնամի զնդակը փնտռած է Մուսթաֆա Քէմալի կուրծքը, բայց անոր ժամացոյցը արդէն եղած է: Ժամացոյցը կոտրուած, բայց պատմութիւնը չարունակուած է: Հիմա Աթաթիւրքին կուրծքին վրայ կայ զրահ մը, որ Թուրքին հաւատքին չափ զօրաւոր եւ անխորտակելի է.— երիտասարդութիւնը»:

*** Յաջորդ օրը, 23 հոկտեմբեր, ժողովրդային մեծ մէթինգներ գումարուեցան Պայազիտի հրապարակին վրայ եւ Սիլիւարի մէջ: Թուրք թերթերը կը գրեն թէ 100,000 հոգի կը մասնակցէին Պայազիտի մէթինգին:

*** Ամերտամեան եւ բանտարկեալ երեսփոխան Ալի Սայիպ բացարձակապէս զրկուած է ամէն հաղորդակցութենէ:

*** Պոլսոյ պատրիարքէն զատ, Ազգ. վարչութիւնն ալ հեռաւեալ հեռագիրը ուղղեց Աթաթիւրքի.—

— « Բոլոր Թուրք Հայերը կը մասնակցին ամբողջ Իսթանպուլի բնակչութեան կատարած ցոյցին, որուն նպատակն է անիծել այն դաւաճան ձեռքերը որոնք ուզած են բարձրանալ Ձեր նուիրական կեանքին վրայ եւ յայտնել ժողովուրդին յարումբ Ձեր բարձր անձնաւորութեան: Թուրք Հայերը այս առթիւ կ'աղաղակեն սրտագին. «Անկի՛ն դաւաճանները, կեցցէ՛ մեր մեծ ազատարար սիրելի Աթաթիւրք»:

*** Ղալաթիոյ եկեղեցիին մէջ գոհաբանական պատարագ մատուցանելով, Թուրքերէն ազօթք մը կարդաց Գէորգ արք. Ասլանեան: Նոյն արարողութիւնները կատարուեցան բոլոր եկեղեցիներուն մէջ:

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Հոմսի եւ Համայի մէջ խուզարկուած են կարգ մը Զէրքէզներու տուները եւ գտնուած են չատ մը վառանդաւոր փամփուշտներ: Քննութիւնները կը չարունակուին:

« Ձուարհուրիէթ » դիտել կուտայ այս առթիւ. Վերջապէս կը տեսնենք որ հարաւային սահմանէն անդին գտնուող օտար վարչութիւնները սկսած են տեսնել ճիշդ ճամբան եւ չիտակ չարժիլ: Պատճառ չկայ այլեւս ալ զոհունակութեամբ չընդունելու:

Բացի վերի հեռագրէն, մենք ալ ունինք մասնաւոր լուրեր որոնք կը հաստատեն թէ Սուրիոյ կարգ մը քաղաքներու մէջ խուզարկութիւններ կատարուած եւ վառանդաւոր փամփուշտներ ձեռք անցուած են:

Հարեւան վարչութիւնները վերջապէս սկսան լրջօրէն չարժիլ եղերական եւ ոճրապարտ վտրճին հանդէպ: Իրաւունք ունինք աւելի մեծ արդիւնքներ ապասելու այս ձեռնարկէն: Հարեւան երկիրները պէտք չէ թողուն որ իրենց հողը բոյն դառնայ մարզասպաններու եւ այդ վառանդաւոր տարրերը ապրելու իրաւունք ստանան հոն: Կարեւորութեամբ կը սպասենք արդիւնքներու:

Ձրոյց կը չրջի թէ մահափորձի խնդրին մէջ մատ ունին նաեւ կարգ մը պետութիւններ որոնք չեն հանդուրժեր Թուրքիոյ առաջդիմութեան:

Դարձեալ կ'ըսուի թէ Իզէյիրի կողմէ վախցուած են այն 3 դաւաճանները որոնց գոյութիւնը հաստատուած էր Սուրիոյ մեր սահմանին վրայ, բայց ոնրոնք չէին կրցած ձերբակալուիլ: Եահեա որ սահմանէն անցնելով Իզէյիրի ագարակը գացած եւ հոն ձեռք տուած էր օձիքը, կ'ըսուի թէ Իզէյիրի գիւղէն աղջիկ մը կը փրէր: Իզէյիր միջահասակ, թուխ եւ լեցունկեկ մարդ մըն է: Ձերբակալուածներուն մէջ կը գտնուին Իզէյիրի եղբայրը Արիֆ եւ էլպիւս - Թանցի ձէմիլ Սէֆէր անուն մէկը:

ՍԻՄՕՆ Գ. ՃԱՀԼԱՄԵԱՆ

Մարսէյլէն հասած հեռագրէ մը խորին ցաւով կ'իմանանք մահը մեր վաղեմի ընկերոջ՝ Գալրեգին Շահլամեանի տղուն, ՍԻՄՕՆԻ, որ շիջած է 18 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ:

Դժբախտ պատանին երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր սրտի ծանր հիւանդութենէ մը: Ինչպէս կ'երեւայ, ծնողքին ամբողջ գուրգուրանքն ու գիտութեան բոլոր միջոցները անօգուտ անցած են, եւ Սիմօն աչքերը փակած է հոկտեմբեր 28ի գիշերը, ժամը 11.40ին: Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, 30 հոկտեմբեր, ժամը 2ին, Շահլամեանց բնակարանը, 338, Շըմէն Սէն Ժէրմէնի:

Մեր սրտագին վշտակցութիւնը՝ Տէր եւ Տիկին եւ Օր. Գ. Շահլամեանի եւ բոլոր պարագաներուն:

Ս. ԳՐԻՖՖԻՆԻ ԼԵՋՈՒՆԵՐԸ ՀՅՈՒՍԻՍՏԱՆՈՒՄ

(1500ՍՈՒԹՅՈՒՆ ՂԱՎԱՐ, ԳՐԻՖՖԻՆ, 20 ՀՈՒՆՍ. 1935)

Մոտ դեռ անցյալ դարում Ամերիկայում ստրկության դեմ պայքարող հայտնի գործիչ Ս. Գրիֆֆինը ճանապարհորդեց Հյուսիսային Ամերիկայի տարբեր նահանգներում՝ ելույթներ ունենալով ստրկության դեմ։ Նրա ելույթները հավաքվել են մի հատորում, որ հրատարակվել է 1836 թվականին։ Ստորև տպագրվող հատվածները վերցված են այդ հատորից։

Ես ուզում եմ ձեզ պատմել, թե ինչպես եմ ես ստրկության դեմ դարձել։ Ես ծնվել եմ Ռոդ Այլենդում, Նյուպորտ քաղաքում։ Ծնողներս ազատ մարդիկ էին, և ես մանկուց սովորել եմ ատել ստրկությունը։ Ես 1824 թվականին տեղափոխվեցի Նյու Յորք, որտեղ ապրում էի մինչև 1833 թվականը։ Այդ տարիներին ես ոչ մի անգամ չեմ լսել ստրկության մասին որևէ լուրջ խոսակցություն։ Ես ոչ մի անգամ չեմ հանդիպել մարդու, որ ստրկության կողմնակից լիներ։ Ես ոչ մի անգամ չեմ լսել, որ որևէ մեկը ստրկության դեմ խոսեր։ Ես ոչ մի անգամ չեմ տեսել ստրկության դեմ գրված որևէ գրքույկ կամ թերթ։ Ես ոչ մի անգամ չեմ լսել, որ ստրկության դեմ որևէ հանրային ժողով կազմակերպվեր։ Ես ոչ մի անգամ չեմ լսել, որ ստրկության դեմ որևէ քարոզչություն տարվեր։ Ես ոչ մի անգամ չեմ լսել, որ ստրկության դեմ որևէ խոսք ասվեր։ Ես ոչ մի անգամ չեմ լսել, որ ստրկության դեմ որևէ գրություն տպագրվեր։ Ես ոչ մի անգամ չեմ լսել, որ ստրկության դեմ որևէ գրություն կարդացվեր։ Ես ոչ մի անգամ չեմ լսել, որ ստրկության դեմ որևէ գրություն քննարկվեր։ Ես ոչ մի անգամ չեմ լսել, որ ստրկության դեմ որևէ գրություն հրատարակ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱՏԱԿԱՆ ՅՈՒՆԱՑՅԱԼ ՎԱՐՉԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ՆԻՒ ՅՈՐՔԻ ՀԱՅ ԴԱՏԱԽԱԶՆԵՐՈՒ ԱՍՈՒԱԾԱԳՈՒՇԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԸ

Կիրակի, 9 Յունուար 1910

Ներկայ էին Ներկայացուցիչներ Ամերիկայի Հայ Դատախազներու Ասուածագուշակական Ժողովի Նիստին։

Արմուճի ժողով եթովպիոյ մէջ

Եթովպիոյ արքունի խորհուրդը չարաթ օր ժողով գումարելով, քննեց հիւսիսային ճակատի ռազմագիտական կացութիւնը: Ժողովը որոշեց հրահանգել Ռաս Մէյուրմի որ ամուր դիմադրութիւն մը փորձէ Մաքալէի առջեւ, բայց քաղաքը չպաշտպանէ մինչեւ վերջին դիմուորը: (Հեռագրի մը համաձայն, հրամայուած է պարպել ժողովուրդը): Կը նշանակէ թէ երբ Իտալացիները ուժգնօրէն յառաջանան, քաղաքը պիտի լքուի: Եթէ Հապէշներու այս ռազմախաղը յաջողի, ուրեմն պիտի դժուարանայ իտալական յառաջխաղացքանքը: Ասիկրաթէն կամ Ասմարայէն դէպի Մաքալէ չափազանց դժուար է դիրքերը ամրացնել: Արեւմուտքէն կ'ինչեան այնպիսի լեռներ որոնք անմատչելի են Իտալացիներուն համար. արեւելքէն կը տարածուին ընդարձակ դաշտեր ուր ազատօրէն պիտի գործեն Հապէշները, իսկ հարաւէն իրենց դիմացը պիտի ելլեն մեծ ուժեր:

Իտալական նոր յառաջխաղացման գետինը կը բաղկանայ սեպ լեռներէ, նեղ կիրճերով եւ բարձր անցքերով: Տեղ - տեղ լեռներու բարձրութիւնն է 9600 ոտք:

Երեք հայ եւ 23 պուլկար քոլէճիկներու
ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՌՆՈՅԻ ՄԷՋ

Պուլկարական թերթերը կը գրեն .— Վառնայի ոստիկանութիւնը երեւան հանեց պուլկար համալնաւոր զաղտնի կազմակերպութիւն մը: Ձերբակալուած են 31 համալնաւորներ: Դժբախտաբար կը յիշուին նաեւ երեք Հայերու անուններ — Յարութիւն Պօղոսեան, (անդամ շրջ. կոմիտէի), Կարապետ Օնիկի Փոթուրեան (անդամ շրջ. կոմիտէի) եւ Գրիգոր Ավրամով (անդամ պուլկար համալնաւոր Երիտասարդ. կազմակերպութեան): Կարապետ Փոթուրեան յայտնած է փախչիլ իր կարգ մը ընկերներուն հետ, կրակ բանալով ոստիկանութեան վրայ:

Բոլոր կալանաւորներն ալ մասնակցած են զաղտնի ժողովներու, ցրուած են կոչեր եւ առ հասարակ ցոյց տուած են զաղտնի աշխոյժ գործունէութիւն:

Միապետական ցոյցեր Յունաստանի մէջ

Կիրակի կէսօրէն վերջը 100,000 միապետականներ երթեւեռ Բ. Թագաւորին պատկերները բռնած եւ նուագախումբերու առաջնորդութեամբ ցոյցեր կատարեցին Սինտաղմայի հրապարակին վրայ: Ջօր. Քոնտիլիս ճառ մը խօսեցաւ հաղորդակցութեանց նախարարութեան պատշգամէն եւ յայտարարեց թէ ցաւ հաղորդակցութեանց նախարարութեան կողմէ հանրապետական վարչակարգը սնանկացած է: Գաւառներու մէջ ալ նոյն խմաւորով ճառեր խօսուեցան նախարարներու կողմէ, իրբեւ նախապատրաստութիւն հանրաքուէին որ պիտի կատարուի նոյեմբեր 3ին:

Որոշուած է նոյեմբեր 6ին պատուիրակութիւն մը ղրկել Լոնտոն, պաշտօնապէս նախկին Թագաւորին հաղորդելու համար քուէարկութեան արդիւնքը: Հանրապետականներու պետը, Փափանտրիու ձերբակալուած եւ իր կուսակիցներէն չատեր աքսորուած ըլլալով, հանրապետականները որ եւ է չարժում ցոյց չեն տար հանրաքուէին առթիւ:

Փարիզի ճախակողմեան թերթերը կը գրեն թէ հարիւրաւոր մտաւորականներ ձերբակալուած եւ ամայի կղզիներ աքսորուած են: Միայն համալնավար աքսորականներու թիւը 300 կը հաշուեն:

Ընտրական պայքարը Անգլիոյ մէջ

Անգլիոյ ազգ. կառավարութիւնը հրապարակեց իր ընտրական յայտարարութիւնը, բանալով բուն պայքարը: Աչխատաւորականները եւ ազատականները խառնուին կը քննադատեն այդ յայտարարութեան գանազան մասերը, բացի արտաքին քաղաքականութենէն: Մանաւորապէս կը յարձակին ազատականներ յաւելման առաջարկին վրայ, դիտել տալով թէ Պ. Պօլտուին եւ իր կուսակցութիւնը կ'ուզեն ազդային խուճապ մը առիթել, անրաւական հանգամանքով մը ընտրութիւնը կ'ուզեն հետաձգել, որպէսզի կարենան աւելի լաւ պատրաստուիլ: Վեց դիմակները այնքան խանճած էին որ, մեծ դժուարութեամբ կարելի եղաւ ճանչնալ: Վեցն ալ Վերսայլէն էին:

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱՒ ԱՇԽԱՏԵԼՈՒ հրաման արուած ըլլալով Իտալիոյ մէջ, Վատիկանի պաշտօնաթերթը ծաղոք մը հրատարակեց: Խողոքագիրը կ'ըսէ թէ «Կիրակին Աստուծոյ կը պատկանի եւ Աստուծոյն Աստուծոյ, կեսարինը կեսարին պէտք է տալ»:

90 ՄԵԹՐ ԽՈՐՈՒԹԵՍՄԲ ծովուն յատակը իջնելով, սուզակ մը գտաւ «Լուսիթանիա» չոգենաւը, որ ընկղմած էր քանի տարի առաջ, պատերազմի ընթացքին: Շատեր յուսահատած էին, երբ սուզակը հաղորդեց թէ գտած է նաւուն պատեանը: Այսքանը բաւական համարուեցաւ իրրեւ առաջին յաջողութիւն:

ԱՂՋԻԿ ՄԸ ԵԼԵԿՏՐԱՀԱՐ ՄԵՌԱՒ Մանթէ Քրիսթօ փողոցին մէջ, երբ կը լուացուէր բաղնիքին մէջ: Հասատատուեցաւ որ թաց ձեռքերով բռնած էր ելեկտրական թել մը:

ԱՐԻԱԿԱՆ ԱՂՋԻԿ ՄԸ ՀԱՄԲՈՒՐԱԾ ԸՆԼԱՒՈՎ, հրեայ առեւտրական մը մկ ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Պերլինի մէջ: Դատավճիռը կ'ըսէ թէ այս արարքը «նախատինք մըն է գերման ժողովուրդին համար»:

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բ. ՏԱՐԻ

Թիւ 13 (Հոկտեմբեր)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— *Կապոյտ հազը եւ իր դարմանը՝* (ՏՈՒՔ. Շ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ),— *Մրսառներ մայրերուն՝* (ՏՈՒՔ. Մ. ՍՈԼԱՔԵԱՆ).— *Գլխու ցաւը եւ իր դարմանը՝* (ՏՈՒՔ. Մ. ԹՈՒՔԱԼԵԱՆ).— *«Մազկհատութիւն...»՝* (ՄԵՆՔ - ՀԱՅՐԻԿ).— *Ինչո՞ւ կուլաք՝* (ՏՈՒՔ. Զ. ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ).— *Իմաստութեան ակառն եւ իր չարիքները՝* (ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ Ս. ՍԱՄՈՒՆԻ).— *Պատասխան հիւանդ բաժանորդներու եւ Գրախօսական* (Շ. Ն.):

Բաժանորդագրութեան պայմանները են.— Տրաւնա՝ **20** ֆրանք, արտասահման՝ **25** ֆրանք: Դիմել՝ **Dr. CH. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme,** PARIS (13e):

ՆԱՄԱԿԱՏԱՒԻՓ

Մարսէյլ, Գործ. աւելցուցինք 25 օրի.: Սէն Թ'Էթիէն, Գործ. աւելց. 10 օրի.: Սէն - Շամօն, Գործ. աւելց. 6 օրի.: Սէն - Մորիս. Գործ. աւելց. 5 օրի.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Յաոաջիկայ Հինգշաբթի Հոկտ. 31ին երեկոյեան ժամը 9ին, պարտը լա փոսթի ներքնասրահը տեղի կ'ունենայ Մարսէյլի եւ Շրջակայքի Հայ Սպայից Միութեան ընդհ. ժողովը:

Անխափ ժողովի կը հրաւիրուին բոլոր հայ սպաները (միմիայն զինուորական վարժարանէ վկայուած) ինչ դրօշակի տակ ալ որ ծառայած ըլլան:

Առաջին ժողովը օրինաւոր պիտի համարուի, կը խնդրուի չթացակայել:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՒԹ

Այրի Տիկ. Մարիամ Յովհաննէսեան եւ զաւակները իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ընկերներու, ազգականներու եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ մամուլով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հօր՝

ԳԵՂԵՑԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

դառնադէտ մահուան առթիւ:

Սոֆիա, 20 Հոկտ. 935

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ծբ. Կ. Խաչի Վիէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր եւ բոլոր անդամներուն կողմէ խորին ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհիներ՝ Ալթուն եւ Մարի Մուրատեաններուն եւ պարագաներուն, իրենց սիրելի տաքրոջ, եւ Տէր եւ Տիկին Զաքարիա Ղուկոյեաններուն իրենց հօրաքրոջորդւոյն՝

ԳԻՈՐԳ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի

կսկծալի մահուան առթիւ

Վիէնն, 25 Հոկտ. 935

ՎԱՐԶՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Վարձու է Սէն Պարնասէի մէջ, թրամուէյի գծին վրայ, խանութ մը, խոհանոց եւ սենեակով միասին, ջուր, կազ եւ էլեքթրականութիւն: Դիւրամատչելի պայմաններ: Դիմել՝

Գ. Մերիկեանի, 13, rue des Dominicaines, *Մարսէյլ.*

եւ կամ Պ. Լուբվիկին, Պար սէ Լիօն:

ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ **ՅԱՌԱՋ** ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ,
Mr. ARSAMASի fով. **Passauer Str. 37, Berlin W. 50.**

Bureaux PARMAC

Expert-Fiscal (ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ)

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

Ամսական **50** *ֆրանքի փոխարէն, առեւտրականներու հանդէպ, կը ստանձնէ հետեւեալ յանձնառութիւնները՝*

Կը պահէ անոր հաշուակալութիւնը ճարկատուութեան օրէնքներու համաձայն եւ անառարկելի ձեւով մը:

Կը հարթէ անոր վէճերը ցուրքի վարչութեան հետ:

Իր փաստաբանին միջոցաւ խորհրդակցութեան կ'ենթարկէ անոր որ եւ է կնճիռը (պայ, ֆօն տը գոմէրս, եւլյն.) եւ ծախքը՝ վերջէն ստանալու պայմանաւ կը հետապնդէ անոր առնելիքներու գանձումը եւ վնասուց հատուցումը:

Ջեր բոլոր գործերուն համար ՁՐԻ խորհրդատուութիւն:

Ո՛վ որ կ'ուզէ ինքզինքը ապահովուած տեսնել վերոգրեալ պէտքերու եւ պատահականութիւններու հանդէպ, թող փութայ դիմել՝

ՊԻՒՐՕ ՏԸ ՓԱՐՄԱԳԻՆ եւ ծանօթանալ մանրամասնութեանց:

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

PHOTO **massis**

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓԱՒՈՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք՝ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաչուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը 125 ֆրանք:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէքքօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Dantor : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՁՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻՉ

ՀԱՐԹՈՒԱԾՔ
ՓՏՏՈՒԱԾՔ
ԵՒ ԳՆԱԾՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ
ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱՂԶԱՒՈՐԻՉ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԼՈՐ ԺԱՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏՈՒԼԱՖԻՐԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՒՃՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆՆԿԼՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

21ի, Rue de Crigni

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

1.— *ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՕՐԵՐԸ,* Ա. Շատոր, 466 էջ. գին 35 ֆր. Բ. հատորը լոյս կը տեսնէ Դեկտեմբերին:

2.— *ԿԱՅԾԵՐ,* բաֆֆի, պէյրութ, *2* հատորը մէկ *50* ֆրանք:

3.— *ԴԱՒԻԹ ԲԷկ,* բաֆֆի, ԱԹԷՆՔ *1935, 688* էջ, *40* ֆրանք:

4.— *ՎԻՇԱՊՆԵՐի ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ,* տիպ. Հայաստան Գէորգեան, *15* ֆր.

Վճարումները կանխիկ:

ԴԻՄԵԼ ԳՐԱՏՈՒՆ **ՀՐԱՆՏ. ՍԵՄՈՒԷԼ**

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6)

Chèque postal-Paris 1278-35. Tél. Danton. 88-65.

Ամերիկեան ոստիկանութիւնը եւ Ալ Գափոնէ

Ալ Գափոնէ, որ ամերիկեան ոստիկանութեան ամենէն վտանգաւոր ոճրագործներէն մէկն էր, ձերբակալուեցաւ Ֆլորիտա նահանգի Միամի քաղաքին մէջ, ուր ապրելու եկած էր իր ընտանիքով: Ան ձերբակալուեցաւ իր տան մէջ, ուր ոստիկանները ներս մտան առանց զէնքի գործածութեան: Ալ Գափոնէ ներկայ գտնուող իր կինը եւ զաւակները

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ JEUDI 31 Octobre 1935

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ	ԵՐԻՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2949 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԵՐՋԻՆ ՄԻՋՆԱԲԵՐԴՆ ԱԼ...:

Օրեան ժխորին մէջ աննշմար անցաւ չատ կարեւոր լուր մը.— Զինուորական վարչութիւն Տէրսիմի համար: Ուրիշ խօսքով՝ ծրագիր ոչնչացնելու նա՛եւ այդ չէզնան, որ կը կազմէ գրեթէ վերջին միջնաբերդը Քիւրտերուս ինքնուրոյն գոյութեան:

1925էն մինչեւ 1930, Շէյխ Սայիտի չարժումը եւ քրտական միւս խլրտումներն ու արշաւանքները տեղի ունեցան Տէրսիմէն հեռու: Այդ անմատչելի լեռնաշխարհին Քիւրտերը նախընտրեցին մնալ վերապահ, փոխանակ զարնելու կռնակէն: Կառավարութիւնն ալ, միշտ պատրուակ փնտռելով հանդերձ, չկրցաւ ծանր հարուած մը տալ: Աւելի ճիշդ, ան ալ նախընտրեց հանդիսատ ձգել Տէրսիմը, մինչեւ որ յաղողէր մարել Արարատ – Մուշ – Բաղէշ ճակատէն բռնկած կրակը:

Այդ յաղողութիւնը արդէն չհասած ըլլալով, էնկիւրի այժմ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է Տէրսիմի վրայ, որ փուչի մը պէս մնաց միակ իր կողին:

Քանի մը տարի առաջ, փորձ կատարած էր ժողովուրդը լեռներէն իջեցնելու եւ Խարբերդի դիւղերուն մէջ տեղաւորելու, ա – նոր բաշխելով հայազատական հարստութիւններ,— հող, տուն, կենդանի:

Մաս մը Քիւրտեր համոզուելով իջան, առեն մըն ալ յարմարիլ ձեւացուցին, բայց յետոյ ձգեցին փախան, մխասին տանելով ինչ որ կարելի էր տանիլ:

Կառավարութիւնը չյուսահատեցաւ, եւ ծրագիրներ կ'որոճար այդ օրէն իվեր: Մէկ – երկու տարի առաջ ծանր միջադէպ մըն ալ ունեցան, եւ կ'ըսուէր թէ Քիւրտերը գերի բռնած են Խարբերդի կուսակալը:

Ամէն պարագայի մէջ, էնկիւրի աչք ու ականջ լարած, նոյն իսկ ստուարաթիւ զօրք համախմբելով, կը սպասէր պատեհ առի – թին, գործադրելու համար իր թաքուն ծրագիրները:

Կը թուի թէ ներկայացած է այդ պատեհութիւնը: Մանաւանդ որ, իսկեթ Ինէօնիւ դեռ քանի մը ամիս առաջ չրջեցաւ արեւել – եան նահանգներուն մէջ, սկսելով Խարբերդ – Մալաթիա գիծէն, ուսումնասիրութիւններ կատարելու եւ «վերակազմութեան» նիւ – թեր հաւաքելու համար:

Ինչպէս կարդացիք երեքշաբթի օր, վերակազմութեան ամէ – նէն արմատական ծրագիրը մշակուած է Տէրսիմի համար:

Հակառակ իր կիսապաշտօնական հանգամանքին, լուրը ամ – բողջովին կը լուսաբանէ կառավարութեան հիմնական առաջա – դրութիւնը: Բացատրութեան չեն կարօտիր ոչ բառերը, ոչ ալ ծը – րագրուած անօրինութիւնները:

Անդամ մը եւս կարդացէք արուած որոշումները, եւ դժուար չէ եզրակացնել թէ ո՛ւր կ'ուզեն յանգիլ այս նոր ծրագրով.—

1· Տէրսիմի շրջանը պիտի վերածուի մասնաւոր նահանգի մը, «Մունզուր» (Մնձուր) անունով:

2· Նոր նահանգին համար մշակուած է ծրագիր մը, որ պիտի գործադրուի մինչեւ տարեգլուխ:

3· Կուսակալը պիտի ըլլայ հրամանատար մը, գործակալի (նահանգապետ) իրաւասութիւններով: Կուսակալ–հրամանատարը իր կապը պիտի պահէ բանակին հետ եւ գործնապէս պիտի ըլլայ Դ· ընդհ· քննիչը:

4· Գաւառակներու գայմագամները եւ դիւղախումբերու մի – պիւներն ալ պիտի ըլլան սպաներ, պահելով իրենց կապը բանա – կին հետ:

5· Նոր շրջանը նահանգային ժողով չպիտի ունենայ: Դատա – կարութիւնները պիտի ըլլան կարճ եւ արագ: Մահափաիները ներման ենթակայ չեն: Օրէնքին դատական մասը կը վերաբերի նաեւ նախընթաց դէպքերուն:

6· Վարչական այս նոր կազմակերպութիւնը չորս տարուան համար է:

7· Մինչեւ կազմակերպութեան լրացումը՝ նոր նահանգին կեդրոնը պիտի ըլլայ Խարբերդ (էլ Ազիզ):

Անհրաժեշտ չէ սպասել նոր մանրամասնութեանց, համոզ – ուելու համար թէ պարզապէս պաշարման տակ պիտի առնուի Տէրսիմ – Խոզաթ – Զմշկածաք շրջանը — եթէ երբեք արդէն չէ առնուած —եւ մահացու հարուած մը պիտի փորձուի այդ միջնա – բերդին դէմ:

Փաստ՝ ծրագրին հիմնական տրամադրութիւնները, այնքան մանրակրկիտ եւ կարուկ:

Ազատ՝ արտաքին հոգերէ, մասնաւորապէս արեւելեան ճա – կատին վրայ, ուր անխախտ հաւատարմութեամբ կապուած կը մնայ Ա· Մուրթիւնը, էնկիւրի ապահովաբար անկարելին պիտի փորձէ, անվնաս վիճակի մը վերածելու համար նաեւ Տէրսիմը, քրտական արծուերուն:

Շատ աւելի ամէնէ եւ անմատչելի քան մեր երբեմնի Սասունը եւ Զէյթունը, կամ Արարատի բարձունքները, Տէրսիմը միշտ եղած է մղձաւանջ մը ինչպէս հանգուցեալ օսմ. կայսրութեան, նոյնպէս եւ հանրապետութեան համար: Հետեւաբար պիտի դիմեն ամէն բարբարոսութեան, եւ զինուորական դիտութեան նորագոյն մե – թոտներուն, ընկճելու համար զայն:

Ինչպէս արեւելեան նահանգներուն եւ մասնաւորապէս Տարօն Բաղէշ – Վասպուրական շրջանին մէջ, այստեղ ալ թրքական ծրա – դիրը կը ձգտի ոչ միայն կոտրել Տէրսիմցիներու թեւերը, կախա – զանութեամբ, զինուորական արշաւանքով եւ ջարդերով, այլ եւ լեռ – ներէն դէպի տափարակ դաշտերն իջեցնել, ի հարկին տեղահանու – թիւններ տարբեր եւ Թուրքիոյ զանազան մասերուն մէջ ցրուել այս ուռնական ժողովուրդը:

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐԷՆ ՀԱՅՏՈՒԹԵԱՆ ԽՕՍՔԵՐ ԵՒ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ

Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա համաձայնած են Կարգ մը հապճեպական հողեր զոհելու համար

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՆՈՐ ԶՈՀՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ՊԱՐՏԱԴՐԷ ԻՐՊԷՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔ ՊԱՏԻԺՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախա – րարները սկզբունքով համաձայնած են, նոր ծրագիր մը ներկայացնելու եւ հապճեպական պատերազմը դադրեցնելու համար: Այդ ծրագիրը մշակած են եր – կու երկիրներու մասնագէտները, անցեալ կիրակի օր, եւ եթէ վերջնական հա – մաձայնութիւն գոյանայ, պիտի հաղորդուին իտալական կառավարութեան, ինչպէս եւ Ազգերու Դաշնակցութեան: Փարիզի մէջ կը գտնեն նոր պայմանները, որոնց համաձայն Իտալիոյ գոհացում տալով հանդերձ, պիտի պահպանուի եթովպիոյ անկախութիւնը: Այսպէս, Իտալիոյ պիտի ձգուին կարգ մը նահանգներ, սահմանակից՝ իտալական գաղութայարերուն, բայց ոչ Հարրարը, որ եթովպիոյ ներկայ կայսր ժառանգութիւնը կը համարուի, ոչ ալ Աքսում սրբազան քաղաքը եւ արեւմտեան շրջանի բարձր լեռնադաշտե – րը: Կը կարծուի թէ երբ այս ծրագիրը վերջնապէս մշակուի անգլիական եւ Ֆրանսական կառավարութեանց կողմէ, մեծապէս պիտի դիւրանայ Ազգերու Դաշնակցութեան գործը, ընդունելի դառնալով թէ Մուսոլինիի եւ թէ Նէկու – սին համար:

Իրազեկներ կը հաւատան թէ այս ծրագրին չնորհիւ թէ Ազգերու Դաշ – նակցութիւնը պատուաւորապէս կատարած պիտի ըլլայ իր պարտականութիւ – նը, փրկելով անդամ պետութիւն մը եւ թէ Հապէշիստանի կայսրը կարգ մը նահանգներու կորուստին փոխարէն պիտի պահէ կայսրութեան մեծագոյն եւ ամէնէն հարուստ մասը: Ցոյս չկայ որ Մուսոլինի ընդունի այդ պայմանները: Բայց Ֆրանսայի դիւանագիտական շրջանակները միշտ լաւատես են: Պ· Լա – վալ անվհատ կը շարունակէ իր խօսակցութիւնները Անգլիոյ եւ Իտալիոյ ներ – կայացուցիչներուն հետ, Փարիզի թէ Ժընեւի մէջ:

Լոնտոնէն կը հերքեն այն լուրերը թէ զաղտնի բանակցութիւններ կը կատարուին եւ թէ ատոր համար է որ Ժընեւ կ'երթայ արտաքին նախարարը: Բայց եւ այնպէս ճիշդ է որ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին գործերու մաս – նագէտները կը շարունակեն ծրագիրներ մշակել:

Լաւատես տպաւորութիւն մը գործեց նաեւ այն լուրը թէ Հռոմի անգլիա – կան դեսպանը նորէն ալյեցած է Մուսոլինիի: Դեսպանը բաւական ատեն կեցաւ «Ասուպնորդ»ին քով, բայց թէ Իտալիոյ պաշտօնական շրջանակները եւ թէ բրիտանական դեսպանատունը բացարձակ լռութիւն կը պահեն խօսակցու – թեանց մասին: Այս առթիւ ըսուեցաւ թէ հաւանական է որ Անգլիա վերջապէս քանի մը մարտանաւեր քաշէ Միջերկրականէն, մեղմացնելու համար մթնո – լորտը: Իտալական շրջանակներէ կը հաղորդուին թէ երբ քիչ – չատ բանաւոր առաջարկներ ներկայացուցին Հռոմի կամ Ժընեւի մէջ, կառավարութիւնը պատրաստ է նկատի առնելու: Ադդամողովին իտալական պատուիրակները Ժընեւ գացին:

Պահեցողութիւն եւ ուրիշ զրկանքներ Իտալիոյ մէջ

Պատժական անօրինութեանց դործադրութեան առթիւ, իտալական կա – ռավարութիւնը երեքշաբթի օր կարգ մը անօրինութիւններ հրամայեց, իբրեւ առաջին միջոց դիմանալու անհասկալի ճնշման: Անհրաժեշտ օրէնքները կը մշակուին, անմիջապէս խղելու համար առեւտրական յարաբերութիւնները այն երկիրներուն հետ որոնք պատժական միջոցներ ձեռք առած են Իտալիոյ դէմ: Այս երեքշաբթի օր արհեստապետութեանց ներկայացուցիչները ժողով գումարեցին նախագահութեամբ Պ· Մուսոլինիի, քննելու համար երկրին պա – րենաւորման վիճակը: Հաստատուեցաւ թէ այս տարուան առաջ հունձքը կ'ա – պահովէ հողագործական բոլոր արտադրութիւնները, բայց անհրաժեշտ է ան – միջապէս կրճատել մխի սպառումը: Այս առթիւ թելադրուեցաւ տոմսեր բաժ – նել միսի համար, բայց Մուսոլինի հակառակեցաւ, ըսելով թէ ինք վստահ է ժողովուրդին կարգապահութեան վրայ, նուազագոյն չափին վերածելու համար միսի սպառումը: Ուստի որոշուեցաւ վեց ամսուան համար երեքշաբթի օրերը փակել մսավաճառի խանութները, սկսելով յառաջիկայ երեքշաբթիէն: Նոյն որոշման համաձայն ոչխարի, խոզի եւ եղան միսի վաճառումը պիտի արգիլուի չորեքշաբթի օրերը: Նոյն շրջանին հիւրանոցները, ճաշարանները կամ ճաշարան – վահանները միայն մէկ պնակ միս կամ ձուկ պիտի տան իւ – րաքանչիւր ճաշի առեն: Մրեւնոյն առեն միջոցներ ձեռք պիտի առնուին ձուկի եւ որսեղնի արտադրութիւնը աւելցնելու համար:

Մուսոլինի մանաւանդ հրամանագիրներով խնայողութիւններ պիտի հաստատէ կառավարական պաշտօնատուներու մէջ: Արդէն իսկ հրատարակ – ուած է հրամանագիր մը, որ կը կրճատէ թուղթի սպառումը, պակասեցնելով պաշտօնական հրատարակութեանց էջերը եւ պզտիկցնելով թուղթին չափը:

Ուրիշ հրամանագիր մը նուազագոյն չափին կը վերածէ կահ կարասիներու եւ նմանօրինակ առարկաներու գնումը՝ կառավարական գրասենեակներու համար, ինչպէս եւ կը կրճատէ թղթատարական, հեռագրական եւ հեռաձայ – նական ծախքերը: Վերջապէս երրորդ հրամանագիր մը կը ընդլ կէս օրէն յե – տոյ քնանալու սովորութիւնը, որ ատանդութեան կարգ անցած է Իտալիոյ, ինչպէս Ծունատանի մէջ: Այս արգելքին նպատակն է նուազեցնել լրտյի եւ վառելանիւթի սպառումը: Այսուհետեւ բոլոր գրասենեակները բաց պիտի ըլլան առաւուան ժամը 8էն 12·30 եւ իրիկուան 3էն 6:

Այս բոլոր հրամանագիրները ի զօրու են յառաջիկայ երեքշաբթի օրէն, բայց շատ աւելի կարեւոր օրէնքներ պիտի հրատարակուին, երբ ամբողջովին գործադրուին պատժական անօրինութիւնները:

Այսպէս, կ'ըսուի թէ Իտալիան ալ իր կարգին սեղմումներ պիտի հաստա – տէ միւս պետութեանց դէմ, ապրանք առնելով միայն այն երկիրներէն որոնք իտալական արտադրութիւններ կը գնեն եւ միայն այնքան որքան կը գնեն ա – նոնք: Եթէ անոնք դադրեցնեն, ինք ալ պիտի դադրեցնէ:

**** Իտալիոյ ցորենի արտադրութիւնը այս տարի 77 միլիոն կենդինարի հասած ըլլալով, վախ չկայ հացի համար: Կարգադրութիւններ եղած են քանի*

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

Նոր խաւտութիւններ Մարսէյլի մէջ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ·— Մարսէյլի մաքրագործումը կը շա – րունակուի: Մինչ այս տողերը կը գրեմ, տեղական թերթի մը մէջ կը հանդի – պիմ չորս տող նախազգուշութեան մը·— «Գաղտնի ոստիկաններ կոխեցին քա – ղաքին կասկածելի սրճարանները, եւ իրենց հետ տարին 48 կասկածելիներ: Ասոնցմէ չատեր դատարկապորտներ են, մնայուն հասցէ չունին, եւ մաս մըն ալ աքսորեալներ, որոնք անօրէնաբար են վտարման հրամանագրին:

Ըսե՞նք անմիջապէս թէ մեծ թիւ մը կը կազմեն Հայերը: Տակաւին անցեալ ուրբաթ օր, Տօմինիքենի սրճարաններէն մէկուն մէջ քանի մը հոգի ձերբա – կալուեցան, «անօրէնաբար ըլլալով վտարման վճռին»:

Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին առթիւ

Գրած էինք թէ գաւառականի ազօթքներ կատարուած են Պոլսոյ բոլոր հայ եկեղեցիներուն մէջ, Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին առթիւ: Ղալաթիոյ եկեղեցին մէջ ոչ միայն քարոզը թուրքերէն խօսած, այլ եւ հե – տեւեալ թուրքերէն ազօթքը կարդացած է Գէորգ արք· Ալանեան, հրաւի – րելով հաւատացեալները որ կրկնեն·—

« Տէ՛ր Ամենակալ, աստուածային ձեռքերուդ մէջ միշտ պահէ պահպանէ քու սիրելի ստեղծագործութիւնդ՝ մեր Բարձր ղեկավար Աթաթիւրքը: Կոտրէ, փճացուր այն զգուելի ձեռքերը որոնք պիտի բարձրանան այդ փայլուն արեւին վրայ որով կը լուսաւորուի ամբողջ մարդկութիւնը: Անէծքովդ չանթահարէ այն վատ թշնամիները որոնք պիտի համարձակին խեղ նայիլ անոր անզուգա – կան էութեան: Հողին հետ հաւասար ըրէ այն դաւաճանները որոնք կ'աշխա – տին փճացնել անոր աննման հանճարէն ծնած հազար ու մէկ ստեղծագործ յե – ղափոխութիւնները: Փառաւորէ Թրքութիւնը, անսպառ երանութիւններ, ա – ռողջութիւն եւ բարձրութիւն չնորհէ այն բարձր Հանճարին, որ առաքինու – թեան տիպարն է ամբողջ մարդկութեան համար: Ամէ՛ն»:

**** Արարողութիւններէն յետոյ մատաղ բաժնուած է: Թուրք թերթերը գոհունակութեամբ կ'արձանագրեն այս իրողութիւնները: «Ճիւմհուրիէթ» կը դրէ «Հայ փոքրամասնութեան զգացումները » խորագրին տակ, պատկերներ ալ հրատարակելով·*

— «Ինչպէս մեծ յաղթանակներու եւ յեղափոխութեանց մէջ, անձնական սիրոյ մէջ ալ Աթաթիւրք կարելի զարճուց անկարելին: Այսպէս, փոքրամա – նութիւնները որոնք երբեմն թերեւս ոխ զգացում չունէին թուրք մեծերուն հանդէպ, այսօր հարազատ թուրքերու չափ սէր ունին Աթաթիւր – քին հանդէպ եւ յարում կը ցուցնեն անոր ու կը զղան անոր վրայ:

Այս դէպքը եթէ արտակարգ պարագայ մըն է փոքրամասնութիւն ունեցող երկիրներուն համար, միւնոյն ատեն իրենց զաւակներուն անհամեմատու – թիւնը ցուցնող չափանիշ մըն է անոնց համար—եթէ երբեք անհասունի չափ գի – տակցութիւն ունին — որոնք թուրք հողին վրայ մեծցան թուրք հացով, իսկ այսօր այդ ազգին ստեղծագործողին վրայ ձեռք բարձրացնելու սարսուռթիւնը կը զգային:

Այդ սեւ արարածները որ կը յանդգնին մեռցնել Թուրքին աչքին լոյսը, կրնան չզիտնալ որ այդ մարդկային արեւը վեր է աշխարհի ճակատագրէն: Ստեղծագործութեան եւ ընկերութեան մասին կարելի չէ ծանօթութիւն սպա – սել որդերէ: Եթէ գոնէ ունենային ամէնէն նախնական արարածի մը բնազդա – կան սէրը, կ'ըմբռնէին որ 16 միլիոն Թուրքեր անխորտակելի բերդ մը կազ – մած են անոր առջեւ, եւ չէին ձեռնարկեր աշխարհի ամէնէն ցած ոճիրին:

16 միլիոն Թուրք ըսինք: Ասոր ամէնէն վկայուն ապացոյցը երէկ տուին մեր հայ հայրենակիցները: Երէկուան ազօթքը որ կ'ըսէր թէ «Այլահրմ, Աթա – թիւրքիմիզլիւ սէն գօրու», թարմ եւ ուժեղ ձայն մըն էր՝ խառնուած այն ձայնին որ կ'ըսէր թէ «կարելի չէ ձեռք երկարել Թուրքի ամենամեծ գաւիին, եւ եթէ երկարի՝ կը կտրուի »:

ՋԷՐՔԷԶ ԷՔԷՄ ԵՒ ԵՂԲԱՅՐԸ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ

Ամմանէն (Անդրյորդանան) կը հեռագրեն թէ Զէրքէզ Էքէմ եւ եղբայրը՝ Րէշիտ որոնք ձերբակալուած էին ուրբաթ օր, Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին առթիւ, ազատ արձակուեցան: Իսկ այն երեք նախկին սպաները որոնք նմանապէս ձերբակալուած էին, դեռ բանտարկուած կը մնան:

Իտալի եգիպտեւոն ալ ցիրուցան

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Իրաքի Ասորիներէն վերջը եգիպտեւներն ալ ջարդուած եւ ցիրուցան եղած են, մերթած ըլլալով համակերպիլ պարտաւորիչ պինդաւորութեան: Արշաւագունդ մը, որուն կ'պակցէին օդանաւեր, Մուսուլէն հարիւր քիլոմեթր դէպի արեւմուտք, Սինճարի լեռներուն մէջ յարձակած է եգիպտեւներուն վրայ: «Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ եգիպտեւներու ցե – ղապետը, Տաուտ էլ Տաուտ, վիրաւորուած, սակայն յաղողած է Սուրիա ա – պաստանիլ իր զաւկին հետ:

Ինչպէս Ասորիները, եգիպտեւներն ալ առանց դժուարութեան յարմարած էին բրիտանական հոգատարութեան, բայց երբ Իրաք անկախ պետութիւն դարձաւ, յարաբերութիւնները երթալով խանգարուեցան եւ ի վերջոյ այս փոքրամասնութիւնն ալ ոչնչացաւ:

Միապետական հաստատուկ Ռումանիոյ մէջ

Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ Եորկիոս թագաւորը Ռումանիան պիտի վերադառնայ «Ավերով» մարտանաւով, որուն պիտի ընկերանայ շարք մը Թորփիլանաւեր:

Պաշարման վիճակը ընդհատած երկուշաբթի օր, բայց նախարարական խոր – հուրդը հրամանագիր մը հրատարակեց, ի պաշտպանութիւն միապետութեան: Հրամանագիրը խիստ պատիժներ կը սահմանէ բոլոր անոնց դէմ որոնք գայթակղեցնէն կամ այնպէս, բերանացի կամ գրաւոր վարկաբեկիչ լուրեր կամ զաղափարներ կը տարածեն միապետութեան մասին կամ կը ձգտին փոխարինել զայն: Նմանա – պէս արգիլուած է քաղաքական կիրքեր գրգռել, անհնազանդութեան մղել քա – ղաքացիները կամ խախտել ժողովուրդին վճռակամութիւնը բանակի մասին: Ար – գիլուած է խռովայոյզ տեղեկութիւններ հրատարակել, ինչպէս եւ լուրեր հա – ղորդել բանակի մասին: Եւ վերջապէս արգիլուած է պայթուցիկներ եւ հրա – զէններ պահել, բացի որսի հրացաններէ:

**** Նախկին վարչապետ Փաշիանոսթասիու, հողագործական կուսակցու – թեան պետը, ձերբակալուեցաւ Աթէնքի մէջ, յայտարարութեամբ մը ապըս – տամբութեան հրաւիրած ըլլալով բանակը:*

Ս. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԼԵԶՎԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ

(1500ՍՐԱԿԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿ, ՔԱՀԱՆԱՅ, 20 ՀՈԿՏ. 1935)

Մեր ժամանակի մարդասիրական ամենանշանաւոր դէմքերէն մէկն է անկասկած Ս. Գրիգորեան։ Ան ծնած է 1814ին Պոլսոյ Ասատուրեան ընտանիքին մէջ։ Իր հօրմէն՝ Գրիգոր Ասատուրեանէն, որ Ս. Աթոռոյ Պատրիարքական Տեղապահ մը եղած է, ան ժառանգած է ոչ միայն ազգասիրական ոգին, այլեւ՝ ազգային գործունէութեան ասպարէզին մէջ ունեցած իր նախնիներուն անունը։ Ան ուսած է Պոլսոյ Ֆրանսական Գալաթասարայի Լիսէն, ուր ինչպէս կ՚ըսէ ինքը, «Հայկի մէկ հատիկ ներկայացուցիչն էր»։ Ապա ան հետեւած է Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան Ս. Ղազար կղզիի Ճեմարանին, ուր ստացած է ընդհանուր կրթութիւն մը։ Ան ուսած է նաեւ Փարիզ, Լոնտոն եւ Գերմանիա։ Ս. Գրիգորեան ունեցած է նաեւ ընտանեկան մեծ ժառանգութիւն մը, որ իրեն հնարաւորութիւն տուած է ամբողջ կեանքով մը ապրիլ ազգային ծառայութեան մէջ։

1817ին, ան դարձած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1823ին «Ֆրանսական եւ Անգլիական Աստուածաշունչի ընկերութիւն» (British and Foreign Bible Society) իր հրատարակչական գործունէութեան 9-րդ տարեշրջանին իր գործերէն մէկուն մէջ կը գրէ, թէ Ս. Գրիգորեան «Ամենայն Հայոց Պատրիարքական Տեղապահ մը եղած է, որ ամբողջ կեանքով մը ջանացած է Հայ ազգին մէջ տարածել Աստուածաշունչը»։

1837ին, ան, արդէն Ալեքսանդրիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ ձեռնադրուած էր։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1838ին անդրանիկ Աստուածաշունչը կը հրատարակուի Ս. Գրիգորեանի ջանքերով։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1835ին, արդէն Ս. Գրիգոր Ս. Գրիգորեան Աստուածաշունչի հրատարակութեան գործին մէջ։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1844ին, Ս. Աթոռոյ Տեղապահ, Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի մահուան պատճառով Ս. Գրիգորեան կը ստանձնէ Ս. Աթոռոյ Տեղապահի պաշտօնը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1847ին Գրիգոր Ս. Գրիգորեան Ս. Աթոռոյ Տեղապահ կը նշանակուի։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1850ին ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1857ին Ան կը նշանակուի Ս. Աթոռոյ Տեղապահ։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1859ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1862ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1865ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1868ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1871ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1874ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1877ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1880ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1883ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1886ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1889ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1892ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1895ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1898ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1901ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1904ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1907ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1910ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1913ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1916ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1919ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1922ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1925ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1928ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1931ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1934ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1937ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1940ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1943ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1946ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1949ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1952ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1955ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1958ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1961ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1964ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1967ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1970ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1973ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1976ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1979ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1982ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1985ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1988ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1991ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1994ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

1997ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

2000ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

2003ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

2006ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

2009ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

2012ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

2015ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ. Տէր-Գրիգորեանի դուստրերէն Ալիսի հետ։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր Ս. Գրիգորեան, ապրած է մինչեւ 1891։

2018ին Ան կը հրատարակէ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը։ Ան ունեցած է նաեւ Կալկաթայի Հայոց Թեմի Առաջնորդի պատիւը։ Ս. Գրիգորեան ամուսնացած է Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Գէորգ Վրդ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հանրակ ուժի եւ գեղեցկութեան

—•—

«Հորիզոն» Հայատառ» կը գրէ (սեպտեմբեր 27)։—

Սեպտեմբեր 24ի ծիծաղկոտ առաւօտը նորօրինակ գեղեցկութեամբ մը բացուեցաւ Էնինականի վրայ։

Դեռ նախորդ օրուընէ քաղաքը կը լուար զբօսնելու ծովին, ելեկտրական լոյսերու հեղեղին մէջ։ Առաւօտեան լուսաբաց, քաղաքին հրապարակին վրայ համախմբուած էր աշխատաւորութիւնը հակայ բազմութիւն մը, որ ուրախութեամբ հեռուհեռուէ, քանի կը մօտենար տողանցքին ժամը։

Ժամը 11։

Կառավարական ամպիոնին վրայ կը տեսնուին Հ. Ղարիբեան, Ա. Շաղրաքեան, Ա. Գէորգեան, Ա. Աբրահամեան եւ Հասրաթեան։ Կը սկսի մարզիկներու տողանցքը, ու կ'անցնի նոր սերունդը, արեւէն վառած կարմիր երեսներով ու սեւ սարի աչքերով, ամէնուն դէմքին վրայ կը թաւի տիգուն արեւը։ Երբ կ'անցնին ամպիոնին առջեւէն, ծաղիկ կը նետեն։

Մարզիկներէն, բանուորներէն վերջ կ'անցնին գիւղուրները, ուս ուսի, առիւներ առաջ պարզած, համաւելի էր որ Տոքթ. Բիչաքճեան Նիհատ կը պաշտպանէր այն ուղղութիւնը թէ ամէն լայն առանձնաշնորհներ ընդունելու էինք քան հայ յեղ. կուս. կողմէ կը պահանջուէր։ Եւ չէր ուզեր համաձայնիլ այդ առանձնաշնորհներէն զատելիք վտանգին։ Վերջապէս Մալումեան էֆէնտի Դաշնակցութեան կողմէ առաջարկեց հետեւեալը։

— «Դաշնակցութիւնը պիտի դադրեցնի «Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն» կուսակցութեան պաշտպանելու համար ահռելի ազդեցութիւնը օսմանեան կայսրութեան մէջ։ Իւրաքանչիւր կուսակցութիւն սակայն իրեն կը վերապահէ ազատութիւն եւ միջոցներու ընտրութիւն իր դիմաւոր ծրագրի գործադրութեան»։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ

16,188,767

—•—

Թուրքիոյ վիճակագրութեան ընդհանուր տեսչութիւնը կը հաղորդէ։—20 հոկտ. 1935ին կատարուած ընդհ. մարդահամարը ուսած է հետեւեալ արդիւնքը, համաձայն ստացուած հեռագիրներուն։—

Այրեր՝	**7.974.925**
Կիներ՝	**8.213.842**
Գումար՝	**16.188.767**

1927ի մարդահամարին արդիւնքը 13.641.270 ըլլալով, Թուրքիոյ բնակչութիւնը ութ տարուան մէջ 2.540.454 հոգիի յաւելում ունեցած է, ինչ որ կ'ընծայ հազարին 185։

Այս սակը կը համապատասխանէ հազարին 23.2 տարեկան միջին յաւելման սակին։

Նոր մարդահամարով իւրաքանչիւր կուսակալութեան բնակչութիւնը հետեւեալն է։—

Աֆիոն՝ 299.619, Ազրը՝ 93.351, Ամասիա՝ 128.492, Անգարա՝ 539.257, Անթալիա՝ 241,210, Այտընի՝ 260.709, Պալըքէսիր՝ 495.451, Պիլէճիք՝ 125.417, Պոլու՝ 547.176, Պուրսուր՝ 93.866, Պրուսա՝ 442.157, Չանաքքալէ՝ 223.214, Չանղըրը՝ 177.731, Չօրում՝ 170.688, Զօրուհ՝ 170.688, Տիարպէքիր՝ 214.871, Էսքիշէհիր՝ 186.216, Էլազիզ՝ 253.741, Երզինճան՝ 158.983, Էրզրում՝ 386.477, Էսկիշէհիր՝ 182.961, Կալիանթէպ՝ 283.464, Կիրասոն՝ 259.673, Կիւմիւշխանէ՝ 163.304, Իչէլ՝ 246.398, Իսթանպուլ՝ 877.106, Իզմիր՝ 594.560, Իսփարթա՝ 166.646, Կարս՝ 304.245, Քաստեմունի՝ 361.728, Կեսարիա՝ 312.469, Քըրքլարէլի՝ 172.444, Քըրքէսէհիր՝ 145.648, Քօճաէլի՝ 334.973, Գոնիա՝ 578.580, Քէօթահիա՝ 348.790, Թարսուս՝ 226.020, Մուղլա՝ 197.118, Մուշ՝ 157.503, Նիւմէյ՝ 247.536, Օրտու՝ 283.319, Սամսոն՝ 337.845, Սղերդ՝ 127.870, Սինոպ՝ 273.648, Սվաղ՝ 435.629, Թէքիրտաղ՝ 195.043, Թօքաթ՝ 310.152, Տրապիզոն՝ 359.796, Ուրֆա՝ 229.194, Վան՝ 142.661, Եօզկատ՝ 261.661, Զոնկուլտաք՝ 320.703։

** Չօր. վարչապետ Ճամլէ Ինէօնիւ մարդահամարին արդիւնքը իմանալով ըսաւ.

— «Տարուէ տարի կ'աւելնանք։ Քանի մը տարի վերջ, Թուրքիոյ բնակչութիւնը 20 միլիոնի պիտի հասնի»։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

Բաղուցիներուն

—•—

ՄԱՐՍԷԼ.— Ահաւասիկ լրացաւ Բալուի աշխր. Միութեան վերակազմութեան տարեչրջանը։

Անոնք որ մօտէն հետեւեցան Միութեան մէկ տարուան գործունէութեան, համոզուած պիտի ըլլան թէ ինչ օգտակար ծառայութիւններ մատուցին անդամները իրենց գժբախտ հայրենակիցներուն։ Որ եւ է բանիմաց եւ պարկեշտ Բալուցի չի կրնար դնահատութեան արժանի չնկատել այն զոհողութիւնները, զորս յանձն առին սրտցաւ հայրենակիցներ, մեղմելու համար անտեսական տագնապէն ճնշուած գժբախտ Բալուցիներուն ցաւերը։

Քաջալերութեան արժանի է Միութիւնը մանաւանդ անոր համար որ, հակառակ տիրող աննպաստ երեւոյթներուն, կրցած է իր գոյութիւնը պահելով ձեռք երկարել Թշուառներուն։ Ոչ միայն տնտեսական տագնապը երկանաքարի մը նման կը ճնշէր արդէն մազի վրայ կեցած մեր արենակիցները, այլ եւ օտարականներու հանդէպ ձեռք առնուած պետական կարգ մը խստութիւններ՝ կուգային յաւերժացնել Բալուցիներու տառապանքը։

Այս կացութեան մէջ, յուսահատականը ոչ մէկ ճիչ լսուեցաւ Միութեան անդամներէն։ Ընդհակառակն անոնք լաւ օրերու յոյսերով զօտեպնդուած յաւէտ տարին իրենց աշխատանքները։

Այսօր թէեւ, միջազգային եւ տեղական բարդ հարցեր նպաստաւոր գործեր կատարելու համար դժուարութեանց կը մատնեն Միութիւնը, բայց զարձեալ անդամները յարատեւելու վճռականութեամբ լեցուած, թոյլ չպիտի տան որ վհատում յառաջ գայ հայրենակիցներուն մէջ։

Ճիշդ այդ պատճառաւ Միութիւնը մէկ տարուան յաջող գործունէութեան չրջանը փակելով, նոր եռանդ եւ նոր ուժ ստացաւ, աւելի կարեւոր եւ գործնական քայլեր առնելու համար, յառաջիկայ տարուան մէջ։

Այս վճռական քայլերը անշուշտ պատճառ պիտի դառնան որ դանազան նպատակներով հաւաքական աշխատանքներէ խուսափող հայրենակից-ներ տոիպուին զգալ իրենց պարտականութիւնները։ Ո եւ է Բալուցի չի կրնար թերանալ իր պարտականութեան մէջ, անտեսելով ներկայ օրերու չարիքները։

Մանաւանդ այսպիսի պարագաներու մէջ, ուր ամէն ինչ իրար խառնուած, անօթութիւն, հալածանք, ցաւ կը յուզեն մեր սիրտերը, աննկերելի յանգանք է հեռու մնալ եւ վերջէն դիտել մեր սիրելիներուն տառապանքները։

Թող իւրաքանչիւր Բալուցի լաւ համոզուի որ պարտականութեան մը առջեւերկը գտնուի։ Միմիայն հայրենակցական կապեր կը տիպին զինքը ցաւին կապեր կը տիպին զինքը ճանչնալու զայն, այլ եւ մարդկային

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՀԱՆՋԵՑ�էՔ **ԵՐԵՒԱՆ** ՕՂԻՆ, ՈՐ ԿԸ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ Ա. ՄԸՆ ՏԵՍԱԿՏՈՎ։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ VALENSIի ՄՕՏ,
60, Rue Lafayette, ՓԱՐԻԶ

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՆՉՈ՞Ի ՉԱՀՈՂԵՑԱՒ

«Ռազմիկ», Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան պաշտօնաթերթը, երկու յօդուածներու մէջ պարզելով հայ գիւղատրական Միութիւններու միացման ձեռնարկին ձախողման պատճառները, կ'եզրակացնէ (15 հոկտ.)։

— «Ա՛ւ հասարակ բոլորն ալ դէմ էին որ Գիւղատրական Համաձայնագրութիւնը գրաւի քաղաքական խնդիրներով, սակայն անհրաժեշտ կը գտնուէր նոյնիսկ անհատն չմնալ մեր ներքին հայկ. կեանքը յուզող ազգային գործերու դէկավարութենէն։ Ահաւասիկ փաստուկ կէտը այն էր որ, կարելի չեղաւ սահմանել թէ ո՞ր ո՞նք են քաղաքական գործերը եւ ազգային առօրեայ խնդիրները հայկական դաղութին մէջ։

Պէտք չէ մոռնալ որ մեր ժողովները զուգադիպեցան տնտեսական տագնապի ամենասուր չրջանին եւ օտարականներու հանդէպ տեղական իշխանութեանց բռնած խիստ վերաբերմունքի ընթացքին։ Բոլորս կը յիշենք նոյնպէս, որ ճիշդ այդ օրերուն, օրուան տագնապին եւ գժուարութիւններուն դարման մը բերելու մտքով՝ Փարիզի մէջ իրարու հետեւ կազմուեցան, իրարու հակադիր, գիւրաւ չէ ղոքացնող երկու մարմիններ, որոնցմէ առաջինը «Միացեալ Ճանճնամիսմր» կոչուեցաւ, իսկ միւսը Ամերիկեան արքունիքին մէջ կազմուած, իբր Հ. Ազգ. Մարմուր մը, «Համարատու եւ համարատու» սկզբունքին վրայ։

Աւելորդ է այլեւս անդրադառնալ այդ տխուր օրերու տխուր երեւոյթներուն եւ դարձեալ արիւն պղտորել, սակայն պարտք կը համարինք յայտնել Հ. Ազգ. Մարմուրդ կոչուած խրտուիլակ մարմինը հայկական բոլոր հիմնարկութիւններու ներդաշնակ աշխատանքը խանգարեց ու խաչաձեւեց, այդպէս ալ քանդելու պատճառ դարձաւ Հայ Զինւ. Համագործակցութեան չէնքը, որ կառուցուելու վրայ էր արդէն։

Ի՛նչպէս։

Ֆրանսահայ Կամաւորներու վարչութիւնը նախապէս մաս կը կազմէր Միաց. Ճանճնախումբին եւ անոր հետ միասին նոյն իսկ դիմումներ ալ կատարած պատկանելով իշխանութեան մօտ։ Սակայն յետագային բոլորովին անտեղի եւ անիմաստ կերպով, լքեցին իրենց պատուաւոր դիրքը եւ գացին միանալու Գուլմար Օսմանի չինծու մարմնին։ Մեր առաջին ժողովներուն իսկ, նկատելի եղաւ որ Ֆր. Հայ Կամաւորները անվերապահ համակրանք ունին այդ մարմնին հանդէպ, առաւելեալ եւս իրենց Միութեան նախագահը նախագահն էր միեւնոյն ժամանակ եւ Ազգ. Մորհուրդին։

Ֆրանսահայ կամաւորները ամէն կերպ կը ճգնէին հաստատել թէ Ազգ. Մորհուրդը միակ իրաւասու մարմինն է որ կրնայ գրաղիլ հայկ. կեանքի բոլոր ներքին գործերով, հետեւաբար պէտք է օր առաջ կազմել Հայ Զին. Համագործակցութիւնը եւ երթալ համախմբուիլ անոր չուրջ։

Վճռական եւ փաստացի կերպով մենք ապացուցինք որ ասկայ, հապճեպ եւ բոլորովին չինծու քուէներով ստեղծուած այդ մարմինը նախ որ իրաւական հանգամանք չի կրնար ներկայացնել եւ յետոյ — ինչ որ կարեւոր է, ոչ մէկ կապ ունի մեր Զին. Միութեան գործին հետ։ Աւելի քան թէթեւամտութիւն էր երթալ պատուհան դառնալ խրտուիլակ մարմնի մը, երբ մենք մեր անկախութիւնն ու ազատութիւնը պահելով կրնանք մեծ դեր կատարել պինուորական, քաղաքային եւ ազգային բոլոր գործերու մէջ եւ ուղիղ գծով։

Մեզ համար անհրաժեշտ խնդիր էր, ցրուած զանազան դիշ. խմբակցութիւնները իրարու հաւաքել եւ կեդրոնացնել մէկ դեկավարութեան ներքեւ։ Իսկ անոնց համար կենսական էր խոյն եւ եթ, յայտարարել Համաղաշնակցութիւնը կազմուած եւ միացած «Ազգ. Մորհուրդին»։

Դժբախտաբար այդ եղաւ միայն դիմաւոր սեւեռակէտը Ֆրանսահայ Կամաւորներու վարչութեան եւ այդ ալ եղաւ մեծագոյն պատճառը մեր կարեւոր աշխատանքներուն ամուլ վերջաւորութեան։

Հինգ ամիս անցած է այդ օրերէն ի վեր։ Իրական կեանքը ցոյց տուաւ որ Միաց. Ճանճնամսրովը որոշ չափով օգտակար եղաւ զազմականական եւ տագնապի տուր գործերու ընթացքին, բնական է՝ այն չափով որ կը ներէն տեղական պայմաններ եւ պետական օրէնքները։ Իսկ նոյն իրական կեանքի դաժան կարգն ու օրէնքը մեռելութեան դատապարտեց Ազգ. Մորհուրդ կոչուած հիւանդ օրկանիզմը, դուրս չպրտելով այդ օրկանիզմի տխուր տապեանները։

Հիմա՝ որ այդ կռուանձնաժողովը վերացուած է, հիմա որ աւելի քան ժամը հնչած է զգաստութեան եւ արթնութեան եւ հիմա որ թնդանօթը կ'որոտայ եւ ռումբերուն կայծերը մեր գլխին ալ կրնան իյնալ, ժամանակ է՞ միթէ հայ բոլոր զինուորականներուն, մարտիկներուն եւ կամաւորներուն համադաշնակցութեան եւ սրբազան միութեան գաղափարը իրականացնել»։

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՀԵՄԱԼ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇՈՏԱԿՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Վերածեց՝ Պ. ՓՐՈՒՆՃԵԱՆ

Ինչան Սապահէտտինի տեսակէտները աւելի կամ պակաս չափով իրար կը լրացնէին Դաշնակցութեան տեսակէտներուն հետ։ Երկուքն ալ կը պատասխանէին նոյն իմաստով։ Նկատելի էր որ Տոքթ. Բիչաքճեան Նիհատ կը պաշտպանէր այն ուղղութիւնը թէ աւելի լայն առանձնաշնորհներ ընդունելու էինք քան հայ յեղ. կուս. կողմէ կը պահանջուէր։ Եւ չէր ուզեր համաձայնիլ այդ առանձնաշնորհներէն զատելիք վտանգին։ Վերջապէս Մալումեան էֆէնտի Դաշնակցութեան կողմէ առաջարկեց հետեւեալը։

— «Դաշնակցութիւնը պիտի դադրեցնի «Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն» կուսակցութեան պաշտպանելու համար ահռելի ազդեցութիւնը օսմանեան կայսրութեան մէջ։ Իւրաքանչիւր կուսակցութիւն սակայն իրեն կը վերապահէ ազատութիւն եւ միջոցներու ընտրութիւն իր դիմաւոր ծրագրի գործադրութեան»։

Ասիկա կը նշանակէր թէ Դաշնակցութիւնը իր յեղափոխական կազմակերպութիւնը պիտի պահէր դեռ երկրին մէջ, այն միակ տարբերութեամբ որ վոխանակ մինչեւ այդ ատեն եղածին պէս գաղտնի մնալու այլեւս ազատօրէն հրապարակ պիտի գային իբր քաղաքական կուսակցութիւն եւ պիտի գործէին ազատօրէն։

Բնականաբար ուրիշ միջոց չէր մընացած մեզի, բայց եթէ ընդունիլ այս առաջարկը։ Կարճ խօսքով, հակառակ շատ մը զոհողութիւններուն եւ 3—4 ամսուան անընդհատ աշխատանքին, միւս ազգութիւններու յեղ. կուսակցութիւնները չէինք կրցած առնել «Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն» կուսակցութեան մէջ, որովհետեւ մեր կուսակցութեան նպատակները իրարմէ շատ տարբեր էին։ Անոնք կ'ուզէին մինչեւ այն ատեն գաղտնի եւ մեծ վտանգներու ենթակայ քարոզութիւնները ազատօրէն կատարել, որպէսզի աւելի շուտ հասնէին ինքնավարութեան եւ անկախութեան նպատակին։ Մինչ մենք կ'ուզէինք որ Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն կուսակցութիւնը ամրապզիմութիւն կուսակցութեան պաշտպանելու համար ահռելի ազդեցութիւնը օսմանեան կայսրութեան մէջ։ Իւրաքանչիւր կուսակցութիւն սակայն իրեն կը վերապահէ ազատութիւն եւ միջոցներու ընտրութիւն իր դիմաւոր ծրագրի գործադրութեան»։

Ասիկա կը նշանակէր թէ Դաշնակցութիւնը իր յեղափոխական կազմակերպութիւնը պիտի պահէր դեռ երկրին մէջ, այն միակ տարբերութեամբ որ վոխանակ մինչեւ այդ ատեն եղածին պէս գաղտնի մնալու այլեւս ազատօրէն հրապարակ պիտի գային իբր քաղաքական կուսակցութիւն եւ պիտի գործէին ազատօրէն։

Բնականաբար ուրիշ միջոց չէր մընացած մեզի, բայց եթէ ընդունիլ այս առաջարկը։ Կարճ խօսքով, հակառակ շատ մը զոհողութիւններուն եւ 3—4 ամսուան անընդհատ աշխատանքին, միւս ազգութիւններու յեղ. կուսակցութիւնները չէինք կրցած առնել «Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն» կուսակցութեան մէջ, որովհետեւ մեր կուսակցութեան նպատակները իրարմէ շատ եւ անոնց նպատակները իրարմէ շատ տարբեր էին։ Անոնք կ'ուզէին մինչեւ այն ատեն գաղտնի եւ մեծ վտանգներու ենթակայ քարոզութիւնները ազատօրէն կատարել, որպէսզի աւելի շուտ հասնէին ինքնավարութեան եւ անկախութեան նպատակին։ Մինչ մենք կ'ուզէինք որ Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն կուսակցութիւնը ամրապզիմութիւն կուսակցութեան պաշտպանելու համար ահռելի ազդեցութիւնը օսմանեան կայսրութեան մէջ։ Իւրաքանչիւր կուսակցութիւն սակայն իրեն կը վերապահէ ազատութիւն եւ միջոցներու ընտրութիւն իր դիմաւոր ծրագրի գործադրութեան»։

Ասիկա կը նշանակէր թէ Դաշնակցութիւնը իր յեղափոխական կազմակերպութիւնը պիտի պահէր դեռ երկրին մէջ, այն միակ տարբերութեամբ որ վոխանակ մինչեւ այդ ատեն եղածին պէս գաղտնի մնալու այլեւս ազատօրէն հրապարակ պիտի գային իբր քաղաքական կուսակցութիւն եւ պիտի գործէին ազատօրէն։

Բնականաբար ուրիշ միջոց չէր մընացած մեզի, բայց եթէ ընդունիլ այս առաջարկը։ Կարճ խօսքով, հակառակ շատ մը զոհողութիւններուն եւ 3—4 ամսուան անընդհատ աշխատանքին, միւս ազգութիւններու յեղ. կուսակցութիւնները չէինք կրցած առնել «Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն» կուսակցութեան մէջ, որովհետեւ մեր կուսակցութեան նպատակները իրարմէ շատ եւ անոնց նպատակները իրարմէ շատ տարբեր էին։ Անոնք կ'ուզէին մինչեւ այն ատեն գաղտնի եւ մեծ վտանգներու ենթակայ քարոզութիւնները ազատօրէն կատարել, որպէսզի աւելի

(39)

կուսակալներու իրաւասութենէն։

Որովհետեւ այն ատեն ներքին նախարար Ճէվտիթ պէյ չկրցաւ կատարել տեղահանութեան տեսակէտը պաշտպանել երեսի։ Ժողովին մէջ, տեղի ունեցաւ տաքուկ վիճաբանութիւն մը տեսնելու տպատակ Պոլսոյ մէջ մինչեւ 1909 մարտ 31 (13 ապրիլ) դէպքերը։

Այս ծրագիրը մարտ 31 դէպքէն ետք բոլորովին լքուեցաւ եւ մայիսի վերջերը նշանակուեցաւ Սկիւտարի կառավարիչ։

ԱՏԱՆԱՅի ԴԷՊՔԵՐԸ

Ճիշդ այն ատեն, երբ Պոլսոյ մէջ մարտ 31ի չարժումը կը սկսէր նպատակ ունենալով Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն կուսակցութեան վարիչներն եւ կուսակիցները բոլորովին անվտանգ դարձնել, Ատանայի մէջ տեղի ունեցաւ Թուրք եւ հայկական արիւնհեղութիւն մը։ Որովհետեւ այս անգլէն չորս տարի ետք 1909ի օգոստոսի կէսերուն կուսակալ նշանակուած էր Ատանայի, կարծեմ կրնամ պնդել թէ ոչ ոք կրցած է աւելի լաւ հետախուզել այս չարդին հոգեբանական հիմերը քան ես, դէպք մը որ ամենացաւոտներէն մէկն է մեր սահմանադրութեան պատմութեան մէջ։

մը պետութեանց հետ, Իտալիոյ չունեցած ապրանքները ճարելու համար : Այսպէս, ածուխը պիտի հայթայթեն Գերմանիա եւ Լեհաստան, «լինեաթը» Աւստրիա, քարիւղը՝ Ամերիկա, միսը՝ Արժանթին, իսկ եթէ ցորեն պէտք ըլլայ արեւելեան Ափրիկէի համար՝ Հունգարիա :

Ինչո՞ւ կը յեւսածգուի ընդհ. յարձակողականը

Իտալական յարձակողականին յապաղման առթիւ, զինուորական մասնագէտներ դիտել կուտան թէ պատճառը աւելի քաղաքական է քան ռազմական : Զօր. ատ Պոնօ ամէն պատրաստութիւն տեսած է յառաջ խաղալու համար դէպի Մաքալէ, Ռաս Կուքսայի գլխաւոր քաղաքը, բայց վերջնական հրահանգի կը սպասէ Հռոմէն : Միւս կողմէ անհրաժեշտ է լրացնել կարգ մը նոր ճամբաներ : Մաքալէի գրաւումէն վերջն ալ, քանակը սահպուած է կանգ առնել երկար տաեն, ճամբան հարթելու եւ պարէնաւորումը ապահովելու համար : Իտալական յառաջապահները այժմ կը գտնուին Ֆարասա Մայի չրջանը որ եթովպիոյ «դղ ու մեղրի հովիտը» կը համարուի : Հապէշները կը չարունակեն նահանջել, առանց որ եւ է դիմադրութիւն փորձելու : Անոնք ալ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն : Կ'ըսուի թէ անհամար ուղտեր գնած են Սուտանէն : Իտալական օդանաւերը կը հաղորդեն թէ ամէն օր ուղտերու կարաւաններ կ'անցնին, հազար եւ աւելի թիւերով : Կը նշանակէ թէ Հապէշները մեծ ճակատամարտի մը կը պատրաստուին հիւսիսային — արեւմտեան ճակատին վրայ, Սուտանի սահմանին մօտ, Տանաքիլի անապատին մէջ : Կայսրը չուզեր ընդ առաջ երթալ անհամարեր հրամանատարներու պահանջին, պնդելով թէ եթովպիոյ աշխարհագրական դիրքը վերջի վերջոյ պարտութեան պիտի մատնէ Իտալիան :

200 նոր Հրամանագիր-Օրէնքներ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, նախարարական խորհուրդը երեքշաբթի օրն ի բուն ժողով գումարելով եւ միայն ճաշի համար ընդհատելով նիստերը, մինչեւ կէս գիշեր լրացուց նոր հրամանագիրը — օրէնքներու քննութիւնը : Վերստին մաղելով 400 նոր օրէնքներ, ժողովը վաւերացուց 200 հրամանագիրներ եւ անմիջապէս հաղորդեց հանրապետութեան նախագահին : Նոր հրամանագիրները մեծ մասով կը վերաբերին ելմտական եւ տնտեսական խնդիրներու :

Առաուան նիստէն վերջը, Պ. Լավալ ներկայացաւ երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնաժողովին, կարգ մը լուսաբանութիւններ տալու համար : Ցանձնաժողովը 7ի դէմ 36 ձայնով կարգ մը փոփոխութիւններ մտցուց ելմտայոյզի կրճատման համար եղած կարգադրութեանց մէջ : Այս առթիւ ալ բուռն պայքար մը մղուեցաւ կառավարութեան եւ երեսփոխանութեան մէջեւ, որոնք միշտ աչքի առջեւ ունին նոր ընտրութիւնները (յառաջիկայ մայիսին) : Եթէ խորհրդարանը ընդունի ելմտականյանձնաժողովին կատարած փոփոխութիւնները : հրամանագիր — օրէնքներով նախատեսուած խնայողութիւնները, 7,000000000 — 8,000,000,000 ֆրանք, 50 առ հարիւր պիտի դեղչուին, եթէ նոյնիսկ նոր փոփոխութիւններ չըլլան մինչեւ այն տաեն :

Մտանագէտներ դիտել կուտան թէ կառավարութեան ելմտական կացութիւնը օրէ օր կը ծանրանայ, քանի որ սակպուած են երկու միլիառ ֆրանք փոխ առնել ամէն ամիս :

ԱՋ ԻՍԼԱՄ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ԱԼ ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԴԱՍ

Պոլսոյ թուրք թերթերը կը գրեն.— Հասկցուած է որ կարգ մը ղըպ — րոցներու մէջ զինուորական դաս չի տրուիր ոչ իսկամ աշակերտներուն : Այս մասին չըշարերական մը ղրկուած է, յայտնելով որ զինուորական դասը պարտադիր է նաեւ թուրք հայրենակիցներ ոչ իսկամ աշակերտներուն համար :

— ·· —

ՆԱԶԱԽԻՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ տարեդարձին առթիւ, Ֆ. Միւլթհան վարչապետ Կալինին ճառ մը խօսեցաւ այդ երկրի մայրաքաղաքին՝ Ալմա — Աթայի մէջ : Ցօսելով արտաքին քաղաքականութեան մասին, Կալինին յայտարարեց թէ երկու տարիէ վառնդ կը սպառնան Ֆ. Միւլթհան, մէկը՝ արեւմտեան ֆաշականութիւնը, միւսը՝ Ծայր. Արեւելքի կարգ մը պետութեանց յարձակողական դիրքը :

ԳԱՂՏՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆ ՊՕՆի, որուն անունը այնքան յիշուեցաւ Սթալինգրատի գործին առթիւ, երեք տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, վերարկու մը նուէր առացած ըլլալով դերմակ Վոլգերիէ : Այս վերջինն ալ դատապարտուեցաւ երկու տարի բանտարկութեան : Պօնի անցեալ շաբթու ալ վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, Օր. Քոմկիճօնի կողմէ բացուած դատին առթիւ : Նոր պատիժին գործադրութիւնը յետաձգուած է, իսկ վեց ամսին առթիւ : Նոր պատիժին գործադրութիւնը յետաձգուած է, իսկ վեց ամսուան փոխարէն ութ ամիս բանտը մնացած ըլլալով, Պօնի ազատ արձակուեցաւ առջի օր :

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme. PARIS (13)

ՀՑԴ

Փարիզ

ՇԱՒԻԼԻի Արդուճեան խումբի դասախօսական ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Շավիլի դպրոցի սրահին մէջ՝
կը հրաւիրուին նաեւ համակիրները :

Գաւառ

ՄՐՍԼԻՅԻ Ռոստոմ Ենթակոմիտէի եւ Քրիստափոր խումբերու ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին սովորական հաւաքատեղին՝ Կարեւոր օրակարգ՝ Զեկոյց՝ Շրջ. Ժողովի :

ՏԻՍԻՆի Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր, Ռոստոմ եւ Ջաւարեան խումբերու բոլոր ընկերները վաղը Հինգշ., կէս օրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին՝ կարեւոր օրակարգ :

Այրի Տիկին Հռիփսիմէ Զարիֆեան, Տէր եւ Տիկին Տիգրան Ջալալեան, զաւակները՝ Նազպար, Արմենակ, Տէր եւ Տիկին Կիւլպէնկ Կիւլպէնկեան, զաւակները՝ Միհրտատ, Եօլանտա, Տիկին Սիրան Սեզա, Տէր եւ Տիկին Տօքթ. Վահրամ Փոթուճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Ջալալեան եւ զաւակները (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Ռ. Լօթան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Ադային Գալփաքեան եւ զաւակները (Կ. Պոլիս), Այրի Տիկին Ֆլօրէնցա Կիւլպէնկեան, Ինչպէս նաեւ Կիւլպէնկեան, Ջալալեան, Գալփաքեան եւ Փոթուճեան ընտանիքները ցաւով կը տեղեկացնեն իրենց սիրելի ամուսինին, հօր, մեծ հօր, աներհօր եւ ազգականին՝

ՏԻՒՐ ՏԱՃԱՏ Գ. ԶԱՐԻՖԵԱՆԻ

(վաղամեռիկ բանաստեղծ Մատթէոս Զարիֆեանի հայրը)

մահը որ տեղի ունեցաւ Կիրակի, 20 հոկտեմբեր, երեկոյեան ժամը 5ին :

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Երկուշաբթի, 21 հոկտեմբեր, ժամը 3ին, Կ. Վ. Ազգ. Գերեզմանատան մատուռին մէջ : (Պէյրութ) :

ԸՆԿԵՐԱՀԱՇՄԱՑԿՐԱԿԱՆ ԹՂԹԱՄԵՂԸՆ

կազմակերպուած՝ Վ.Ա.Ա.Ե.Ի Շ. Ե. Պ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
Իր «ՍԻԱՄԱՆԹՕ» Ակումբին բացման առթիւ
վաղը Ուրբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 2, rue de Balais.
ՆԵՐԿԱՅ Կ'ԸԼԼԱՅ ԸՆԿԵՐ Ա. ՓԻԼԻՄՈՆԴՈՆԵԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած «ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ» Գրադարանի Վարչութեան կողմէ
9 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտեան 6
HORLOGE ի վերնայարկին մէջ, 145 Cours Lafayette.
Ճաշ Gaston: Պարերը կը ղեկավարեն Պ. Պ. Յակոբեան, Ֆ. Ցէմիրճեան, Մ. Կարապետեան: Թանկագին մրցում, շահողներուն պիտի տրուին նուէրներ:
Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:
Մուտք այցերու՝ 5 ֆրանք, կիներու՝ 3 ֆրանք:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ — ՀԱՆԴԷՍ

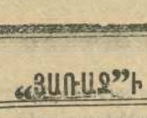
կազմակերպուած՝ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ, Պատգամ. Ժողովի առթիւ
ցեղի կ'ունենայ 3 Նոյեմբեր, կիրակի Պամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր
Գարակեօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի լէ Մուլինօ.
բանախօսութիւն. երգ. արտասանութիւն եւ հայկ. պարեր Տաւօնի տարազով:
Մուտք 3 ֆրանք:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Դեկտ. 21ին ՓԼԹի ԺՈՒՌՆԱԼի սրահին մէջ
կը լիազրուինկաւի ունենալ այդ թատերախաղը:

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԻ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
կ'ընդունի ամէն օր բացի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ եւ ժամագրութեամբ՝
4, Rue Lazare Carnot, CLAMART
Հեռաձայն՝ Michelet 07-11. Օթօպիւս՝ թիւ 89:
Հիւանդարքի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9-12.30 եւ ժամագրութեամբ՝
117, Rue Saint-Lazare, PARIS
Հեռաձայն՝ Europe 40-63. Métro: St. Lazare

CAVE

ԽՆԱՁՈՂՈՒԹԻԻՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻԻՆ,
եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱՔ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻԻՆ
կը հայթայթենք՝ նշանաւոր, հարանիքի, կնունքի, հանդիսներու եւ ժողովական ընթրիքներու համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseaux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):
Հեռաձայնեցէք ՔԼՕԼԷԶԱՆ, Charlebourg: 20-69 եւ անմիջապէս ձեր դռան տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը մեծ աքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:
Հասցէ՝ KEULEYAN
85, Rue des Chambards.
Bois-Colonbes, (Seine).

ՄՕՆՄԱՐՏՐԻ ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)
10, Rue Saulnier, ՄԷՔՐՕ Cadet ի ԴԻՄԱՑ
խնամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տնօրէն ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՓԱՐԵԱՆ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale.
159, Rue Lafayette — Tél. Nord 68-02
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամագրութեամբ

Bureaux PARMAC

Expert-Fiscal (ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ)

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ Botzaris 17-64

Ամսական 50 ֆրանքի փոխարէն, առեւտրականներու հանդէպ, կը ստանձնէ հետեւեալ յանձնառութիւնները՝

կը պահէ անոր հաշուակալութիւնը հարկատուութեան օրէնքներու համաձայն եւ անառարկելի ձեւով մը:
կը հարթէ անոր վէճերը ցուրքի վարչութեան հետ:
Իր փաստաբանին միջոցաւ խորհրդակցութեան կ'ենթարկէ անոր եւ է կնճիռը (պայ, ֆօն տը գօմէրս, եւլյն.) եւ ծախքը՝ վերջէն ստանալու պայմանաւ կը հետապնդէ անոր առնելիքներու գանձումը եւ վնասուց հատուցումը:
ցեր բոլոր գործերուն համար ՁՐԻ խորհրդատուութիւն:
Ո՛վ որ կ'ուզէ ինքզինքը ապահովուած տեսնել վերոգրեալ պէտքերու եւ պատահականութիւններու հանդէպ, թող փութայ դիմել՝
ՊԻՒՐՕ ՏԸ ՓԱՐՄԱԳԻՆ եւ ծանօթանալ մանրամասնութեանց:
Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ինչասանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 125 ֆրանք:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի (3 Նոյ.) Լիոնահայ մարտան մէջ պիտի կատարուի հանդիսաւոր Պատարագ եւ Հոգեհանդիսա, ի յիշատակ տարաբաղդ կոմիտաս վարդապետի: Կը հրաւիրուին Լիոնի բարեպաշտ ազգայինները ներկայ ըլլալ, յարգելու համար անզգական երգիչին անմահ յիշատակը: Լիոնի եւ Շրջանի Ազգ. կեդր. վարչութիւն

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆր. Հ. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Ա.ին Թապալեանի, որ իր ժուռնոյեան առթիւ 30 ֆր. նուիրեց փրկան ծաղկեփունջին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին իր դպրոցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայր. Միութեան Ֆրանսայի Շրջանի Պատգմ. Ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Ուրբաթ առաւօտ հայրենակից Հ. Տօնիկեանի քնակարանը, 52 rue J. Neujahr, Bagneux (S.):

Բոլոր մասնաճիւղերէն կը խընդրուի փութացնել իրենց ներկայացուցիչը:

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իբրեւ աւելի գերազանց յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:
ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է Քանաքեռի, բնական անհուն խառնուրդներ ունեցող խաղողի հիւթով, եզակի պայմաններու տակ ենթարկուած է քիմիական ամէն քաղաքականութեան վերջ ըլլալէ:
Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար՝
Ագոտօնատէր
S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
18, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
Եւս DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիոնի եւ Շրջանների ներկայացուցիչ
D. N. BAMADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ Շրջանների ներկայացուցիչ
M.M. H. Khatchadourian et Daniel
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (62)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

— ·· —

Յօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սախրյեան

Ցիշեալ սուրբ եղբօր մեզ ցոյց ըրած մարդասիրութեան դէմ սրտիմեր շնորհակալութիւնը կը յայտնենք: Տեղւոյն Անգղիոյ փոխհիւպատոսը մեր գալը լսելով, համեմատ իրեն եղած յառուկ ազդարարութեանը՝ փութացաւ մեր այցելութեանը գալ, եւ Աղէքսանդրիոյ ընդհանուր հիւպատոսի տեղապահ պարոն Սթանլէյի սիրալիր ողջոյններուն հետ՝ Անգղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէի կողմէն նամակի մը ալ գալը մեզի հաղորդեց. ասոր հետ ըրած տեսութիւնիս երկար էր եւ համակրական, ինչպէս էին նաեւ ձիաուէի, Սուէյշի եւ միւս քաղաքաց Անգղիացի հիւպատոսաց հետ ըրած տեսութիւնները:

Ուզելով օր յառաջ վերուսադմ հասնիլ, չդիւկաւք մնալով եկանք յԱղէքսանդրիա եւ իջեւանեցանք Մեծ. Աչքեան մահտեսի Ցակոբ էֆէնտիի տունը. հոն փութացինք պարոն Սթանլէյի տեսութեանը երթալ, որ խիստ մեծ համակրութեամբ եւ պատուով ընդունեց զմեզ, եւ Անգղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէի վերոյիշեալ նամակը մեզ տուաւ:

Ընթերցողք կը յիշեն անշուշտ մեր գրած նամակը, զոր Աստուա եկած ժամանակնիս անգղիարէն լեզուով ուղղեցինք Եգիպտոսի ընդհանուր հիւպատոս Բոլոնէլ Սթանթօնին. որ նոյն ժամանակները Լոնտրա գտնուելով՝ նամակը ընդունած ժամանակ արտաքին պաշտօնէին կը հաղորդէ, եւ նա ուրախանալով կը բարեհաճի անձամբ պատասխանել մեր նամակին: Աւասիկ յիշեալ նամակին օրինակը.

Արտաքին գործոց պաշտօնատուն
Յուլիս 22/10, 1869

Տէր իմ Աբքեպիսկոպոս,

Եգիպտոսի ընդհանուր հիւպատոս եւ Ն. Վ. Թագուհւոյ գործակալ Սթանլէյն հաղարապետէն, որ այժմ մեր հանդիպելու առած լսելով՝ տա-
մանուոր հրամանաւ բացակայ ըլլալով հոս կը գտնուի, խնայեայ՝ ձեր սրբազնութենէն վերջին ամսոյ 13 թուով նամակ մը առանալը, որով ձեր Աստուա հասնիլը կը ծանուցանէիք:

Այս լուրը ուրախութեան առիթ պիտի ըլլայ թէ Թագուհւոյն եւ թէ Անգղիոյ ազգին, որոնք մեծապէս յարգելու ձեր սրբազնութեան Հայաչէտան երթալնուդ չարժաւոր պատճառը, եւ միանգամայն հետաքրքրութեամբ մտանակցեցան ձեր կրած նեղութեանց եւ տառապագ վրայօք այս կողմերս առնուած լուրերուն:

Իմ երախտագիտութեանս յայտնարարութիւնն աւելցընելով՝ պատիւ ունիմ մնալ ձերդ սրբազնութեան

Ամենախոնարհ եւ հնազանդ ծառայ Քլարէնտն

Առ նորին Գերապատիւ
Սրբազնութիւն Իսահակ
Արք Եպիսկոպոս

Մեր այցելութեան դնալուն երկրորդ օրը պարոն Սթանլէյ փութաց մեր վոխադարձ տեսութեանը գալու Մեծ Աչքեան մահտեսի Ցակոբ էֆէնտիին բնակարանը, ուր բաւական տեսութիւն ընկերացաւ յետոյ, կանխաւ մեր հանդիպութիւն առած ըլլալով՝ տա-
բաւ զմեզ անձամբ Բարձրապատիւ Սրտիվ Իսմայիլ փաշային ներկայացնելու, որ նամնապէս պատրաստած ընդունեց զմեզ, եւ զանազան հարցումներ ըրաւ Հապէշստանի երկրին եւ անոր կառավարութեանը վրայ:

Քանի մը օր միայն Աղէքսանդրիա մնալով եւ պատուաւոր անձանց տեսութիւններն ընդունելէն ետքը, ուզեցինք չոգնաւ, եւ երկու առաջ Հասանք ի Յոպպէ, ուր չարաչար յառաջ Ամենապատիւ Տէր եւ Տիրապետ Աստուածայայտնութեան վանքին պատրիարքը սուրբ Աստուածամօր քանի մի վարդապետով խրկած էր: Շոգենաւէն դուրս չելած, անոր գալը լսելով եւ մերիկայի եւ Բրուսիոյ ագերիներ դրծակատար յարգով պարսն Սթանլէյ Մուրատեանը, յիշեալ ագերիները պարզելով՝ նամակը գնաան եկաւ քանի մը բառերով եւ վերոյիշեալ սուրբ եղբարց դէմ ընդունելու:

Քաղաքին մէջ ալ նոյնպէս բարեկամք մեզ ծանօթ բարեկամք ազգայինք օտարազգիք փութացին մեր տեսութեանը, ինչպէս նաեւ Թաղուհւոյ նէրկայ տուրքի հոն ալ ցոյց տուին համակրական սէրը:

(Շար.)